

The Development of a Model for Serving the Elderly in Convenience Stores in Bangkok <i>Chidpong Jaipob, Palida Srisornkompon</i>	1
The Impact of Good Corporate Governance of Companies Listed on The Stock Exchange of Thailand: The level of Business Sustainability Report Environmental Dimension <i>Naphapon Jakkawankul, Sakchai Chanroung, Ittipat Yotapan, Choochart Siripunjana</i>	12
Development of Chawapee's Ongson Tomtom Festival: Popular Folk Musical Instrument of Mahasarakham <i>Tinnakorn Noytumyae</i>	27
Developing The Narrative Writing Abilities of Matthayomsuksa 4 Students Using Hewins' Writing Process <i>Nitradee Sarajun, Pimyupa Praphan</i>	40
Title Tactics for (LGBT-Themed Novels) in Thailand B.E.2516-2557 <i>Bongkotchakon Thongsuk</i>	49
The Effects of Information Technology Intelligence on Competitive Advantage at Information and Communication Technology Businesses in Thailand <i>Piyawan Dathaisong, Charuay Savithi, Khajit Na Kalasin</i>	59
Factors Related to Change in Quality of Life of Para-rubber Farmers from Low Para-rubber Prices Problem in Srinakharin District, Phatthalung Province <i>Palakorn Satsue, Purawich Phitthayaphinant</i>	71
Cultural Landscape Management of Tha Rae Community, Sakon Nakhon province <i>Pim-Amorn Niyomkar, Ken Taylor</i>	85
The Standards of Thai Spa Quality Award and How They Influence Foreign Customer Level of Satisfaction <i>Pakdee Klunpakdee</i>	97
The Discriminating Factors for Decision Making of Students to Study in Vocational Colleges in the Southern Region (Gulf of Thailand) Provincial Cluster <i>Phakchuda Sereerat, Sujitra Jorajit, Wan Dachpichai</i>	111
Entering Human Trafficking: A Case Study of The Mobility of Laos Labors in Maha Sarakham Province <i>Yupaporn Yupas</i>	124
Effects of Diversified Accounting Knowledge on Professional Success of Accountants in The Auto Parts Manufacturing Businesses in Thailand <i>Vanida Matrphonthong, Yanin Tangpinyoputthikhun and Trairong Swatdikun</i>	132
Staff Competency Development Program for Tour Business Operations under the ASEAN Common Competency Standards for Tourism Professionals <i>Wantakan Seemarorit, Chawalee Na Thalang</i>	144
An Analysis of the Impact of the Personal Income Tax Amendment on Entrepreneurs in Thailand <i>Wiriyaa Saelee</i>	155
Marketing Mix Factors (7P's) Suitable for a Thai Investor's Fresh Coffee Shop Franchise in Bangkok. <i>Wisut Ampunpong, Palida Srisornkompon</i>	170
The study of the readiness to participate in the ASEAN Economic Community: A case study of Khonkaen University Students for the eight professions in free flow skilled labour. <i>Sukanyarat Wechawatchana, Prachasan Saenpakdee</i>	183
Saving Techniques for Retirement <i>Luliya Teeratansirikool, Kanokporn Promsawat, Patipak Jaroenrat, Malisa Naratta, Rangsan HongHai, Waristha Seangpong, Nichaporn Purismit, Kesaraporn Suttapong</i>	193
Na Pho Sub-district Community Flea Market, Kud Rang District, Maha Sarakham Province <i>Aumphan Sirisom, Dita Sangvatanachai</i>	207
ASEAN Relationship Dance : Applying and Designing Performing Arts for Building a Cultural Relationship <i>Ourarom Chantamala</i>	222
Political structure of Lao PDR under the Amended 2015 Constitution <i>Suthikam Meechan</i>	230

การพัฒนาารูปแบบการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุในร้านสะดวกซื้อ จังหวัดกรุงเทพมหานคร <i>ชิตพงษ์ ไจภพ, ปาลิดา ศรีศรีภักดิ์</i>	1
ผลกระทบการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยต่อระดับรายงานความยั่งยืนของกิจการด้านสิ่งแวดล้อม <i>นภาพร จักจวาลกุล, ศักดิ์ชาย จันทร์เรือง, อธิวิทย์ โยธะพันธ์, ชูชาติ ศิริปัญญา</i>	12
การพัฒนางานออนไลน์ของกลองยาวชาววาปี ของดีพื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม <i>ทินกร น้อยคำแย</i>	27
การพัฒนาความสามารถในการเขียนเล่าเรื่องภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการสอนเขียนของเฮนรี่ นิตยร์ดี, สุรจันท์, พิมพ์ญา ประพันธ์.....	40
กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องในนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สาม พ.ศ.2516-2557 <i>บงกชกร ทองสุก</i>	49
ผลกระทบของความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย <i>ปิยะวรรณ คาโสดง, จรวย สุวาทิ, ชจิต ณ กาพิณดี</i>	59
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางจากปัญหาราคายางพาราคต่ำในอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง <i>พลกร ลัดยี่ชื้อ, ปุริวิชัย พิทยาภินันท์</i>	71
การจัดการภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมของชุมชนท่าแร่ จังหวัดสกลนคร <i>พิมพ์อมร นิยมคำ, เคน เทย์เลอร์</i>	85
ปัจจัยด้านมาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ <i>ภักดี กลั่นภักดี</i>	97
ปัจจัยจำแนกการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักเรียนในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย <i>ภักชอุดา เสรีรัตน์, สุจิตรา จรจิตร, วัน เชนพิชัย</i>	111
กระบวนการค้ามนุษย์ของแรงงานข้ามชาติลาวในจังหวัดมหาสารคาม <i>บุภาพร บุภาศ</i>	124
ผลกระทบของความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายที่มีต่อความสำเร็จในวิชาชีพของนักบัญชีธุรกิจผลิชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย <i>วนิดา มาตรไพฑูริทอง, ญานันท์ ตั้งภิญโญพมพิคุณ, และไตรรงค์ สวัสดิ์กุล</i>	132
การพัฒนาหลักสูตรพัฒนาบุคลากรของธุรกิจนำเที่ยว ตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะร่วมวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน <i>วันทกานูจัน สีมาโรฤทธิ์, ขวสิทธิ์ ณ ถลาง</i>	144
บทวิเคราะห์ผลกระทบของการปรับปรุงกฎหมายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อผู้ประกอบการในประเทศไทย <i>วิริยา แซ่หลี</i>	155
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7P's) สำหรับธุรกิจร้านกาแฟสดของนักลงทุนไทยที่ลงทุนเองและเปิดสาขาในรูปแบบแฟรนไชส์ในกรุงเทพมหานคร <i>วิสุทธิ อำพันธ์พงศ์, ปาลิดา ศรีศรีภักดิ์</i>	170
การศึกษาการเตรียมความพร้อมต่อการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น 8 อาชีพเสรีในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน <i>สุกัญญารัตน์ เวชชะวันนะ, ประชาสรรค์ แสนภักดี</i>	183
เทคนิคการออมเพื่อการเกษียณ <i>พัลลยา ชีระวิญศิริกุล, กนกพร พรหมสวัสดิ์, ปฏิภาณ เจริญรัตน์, มาลีสา นารัตินา, รังสรรค์ ห้อยหาย, วิรัชญา แสงพงศ์, นิชาพร ภูริสมิต, เกษราภรณ์ สุดตาพงศ์</i>	193
การศึกษารูปแบบตลาดนัดชุมชนตำบลนาโพธิ์ อ.กุฉินทรี จ.มหาสารคาม <i>อำพัน ศิริสม, ศิลา แสงวัฒนะชัย</i>	207
ระบำอาเซียนสัมพันธ์ : การประยุกต์และการออกแบบศิลปะการแสดงเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพทางวัฒนธรรม <i>สุวรรมย์ จันทมาลา</i>	222
โครงสร้างการปกครองภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญลาว ฉบับปรับปรุงแก้ไข ค.ศ.20151 <i>ศุทธิกานต์ มีจัน</i>	230

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปีที่ 37 ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน พ.ศ.2561

เจ้าของ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ โดยครอบคลุมวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษา ศิลปกรรม ดนตรี สถาปัตยกรรม ภาษา วรรณกรรม กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 6 ฉบับ ออกราย 2 เดือน คือ เล่ม 1 มกราคม – กุมภาพันธ์ / เล่ม 2 มีนาคม – เมษายน/เล่ม 3 พฤษภาคม – มิถุนายน/เล่ม 4 กรกฎาคม – สิงหาคม /เล่ม 5 กันยายน – ตุลาคม และ เล่ม 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม

บทความวิชาการและบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามนี้ จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Peer review) ซึ่งปกติจะมี Double Blind (ผู้พิจารณา 2 คน) หรือ Triple Blind (ผู้พิจารณา 3 คน) ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

ที่ปรึกษา	อธิการบดี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
บรรณาธิการ	รองศาสตราจารย์ ดร.กรไชย พรสิทธิ์ชกร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
	รองศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ น้อยวงศ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
	อาจารย์ ดร.พิมพ์ยุพา ประพันธ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ภูมิฐาน รั้งกกุลณวัฒน์	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ศาสตราจารย์ ดร.อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา ท้วมสุข	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปฎิกริชต์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.ศารัตน์ เมตตาริกานนท์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.มนวิภา ผดุงสิทธิ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินดา เขียมศรีพงษ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ ตันติธนาวงศ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมวชิราภ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ พิทักษ์โสภณ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.วณิช นรินทร์รานนท์	สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ยงยุทธ ชูแว่น	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์สิทธิพร ภิรมย์รื่น	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลพร สอนศรี	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญญา สังขพันธ์านนท์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูเบศร์ สมุทรจักร	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ภัทรธนานันท์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ คำคง	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ศ.ท.ดร.เกษมศักดิ์ โชติชาครพันธ์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอี่ยมพร หลินเจริญ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมินทร เบ้าธรรม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญธานี วิทยาเขตสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Mr.Paul Dulfer	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เลขานุการ

นางฉวีวรรณ อรรถศรีชู

ผู้ช่วยเลขานุการ

จิรารัตน์ ภูสิทธิ์ พัทตร์วิไล รุ่งวิสัย

สำนักงานกองบรรณาธิการ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

โทรศัพท์ 0-4375-4321 ต่อ 1754 หรือ 0-4375-4416

ราคาปก 60 บาท

กำหนดเผยแพร่ ปีละ 6 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์

ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-สิงหาคม

กองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ

ตำบลขามเือง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150

ราคาสมาชิก ราย 1 ปี 240 บาท

ฉบับที่ 2 มีนาคม-เมษายน

ฉบับที่ 5 กันยายน-ตุลาคม

ราย 2 ปี 480 บาท

ฉบับที่ 3 พฤษภาคม-มิถุนายน

ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม

พิมพ์เผยแพร่เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2561

บทบรรณาธิการ

สวัสดีครับ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฉบับที่ 3 ประจำปี 2561 ฉบับนี้ยังเข้มข้นด้วยเนื้อหาและสาระทางวิชาการ ทุกบทความวิจัยและบทความวิชาการได้ผ่านการกลั่นกรองจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบทางวิชาการ เพื่อให้วารสารเป็นที่ยอมรับและเกิดความเชื่อมั่นในวงการศึกษา

ในการจัดทำวารสารทางวิชาการ กองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพของบทความวิจัยและบทความทางวิชาการที่คัดเลือกนำมาลงตีพิมพ์ในแต่ละฉบับ โดยบทความวิจัย และบทความทางวิชาการที่ถูกคัดเลือกตีพิมพ์จะต้องผ่านการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewers) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับสาขาวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ท่านเหล่านี้ได้สละเวลาอันมีค่าในการช่วยอ่านและพิจารณาต้นฉบับ พร้อมทั้งให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินการจัดทำวารสารเป็น อย่างดี กองบรรณาธิการ ขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฉบับนี้ประกอบด้วยบทความจำนวน 20 เรื่อง ได้แก่ (1) การพัฒนารูปแบบการให้บริการ (2) การกำกับดูแลกิจการที่ดีและระดับรายงานความยั่งยืนของกิจการด้านสิ่งแวดล้อม (3) การพัฒนางานออนซอนกลองยาว (4) การพัฒนาความสามารถในการเขียนเล่าเรื่องภาษาอังกฤษ (5) กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องของนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สาม (6) ความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและความได้เปรียบทางการแข่งขัน (7) การเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิต (8) การจัดการภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรม (9) มาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลและความพึงพอใจในการใช้บริการ (10) ปัจจัยจำแนกการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา (11) กระบวนการค้ามนุษย์ของแรงงานข้ามชาติลาว (12) ความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายและความสำเร็จในวิชาชีพ (13) การพัฒนาหลักสูตรพัฒนาศักยภาพของธุรกิจนำเที่ยว (14) การเตรียมตัวเพื่อรับมือกับผลกระทบที่มีต่อการปรับปรุงกฎหมายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (15) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจร้านกาแฟสด (16) การศึกษาการเตรียมความพร้อมต่อการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (17) เทคนิคการออม เพื่อการเกษียณ (18) การศึกษารูปแบบตลาดนัดชุมชน (19) ระบายอาเซียนสัมพันธ์ และ (20) การพัฒนาโครงสร้างทางการปกครองภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญสปป.ลาว

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ยินดีต้อนรับสำหรับบรรดานักวิชาการและนิสิตนักศึกษาที่ต้องการนำเสนอผลงานวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความทั่วไป หรือบทวิจารณ์หนังสือ ทั้งจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยมหาสารคาม กองบรรณาธิการยินดีต้อนรับ เปิดกว้าง และพร้อมรับต้นฉบับของท่านตลอดเวลา ขอให้ศึกษารูปแบบการเขียนจากทำยวารสารแต่ละฉบับ ส่งมาให้ยังกองบรรณาธิการโดยไว หัวข้อเรื่องและประเด็นนำเสนอที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และอื่น ๆ กองบรรณาธิการยินดีและพร้อมรับต้นฉบับเป็นอย่างมาก เพื่อให้เกิดการเปิดกว้างด้านเนื้อหาและสาระที่จะบรรจุในวารสารและเพื่อให้ครอบคลุมทุกสาขาและวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ในสุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้อ่านทุกท่านที่ได้ให้คำติชมและให้คำแนะนำ
เพื่อการปรับปรุงการดำเนินการจัดทำวารสารมาโดยตลอด โดยกองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญและมุ่ง
เน้นกับการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของวารสารให้เป็นที่น่าเชื่อถือและยอมรับในวงการศึกษาการอยู่เสมอ
และต่อเนื่อง

รองศาสตราจารย์ ดร.กรไชย พรลภัสสรชกร
บรรณาธิการ

สารบัญ

การพัฒนารูปแบบการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุในบ้านสะดวกซื้อ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ชิตพงษ์ ใจภพ, ปาลิดา ศรีศรกำพล	1
ผลกระทบการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ต่อระดับรายงานความยั่งยืนของกิจการด้านสิ่งแวดล้อม นภาพร จักรวาลกุล, ศักดิ์ชาย จันท์เรือง, อธิธิพัทธ์ โยระพันธ์, ชูชาติ ศิริปัญญาะ	12
การพัฒนางานออนซอนกลองยาวชาววาปี ของดีพื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม ทินกร น้อยดำแย	27
การพัฒนาความสามารถในการเขียนเล่าเรื่องภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการสอนเขียนของเฮวินส์ นิตยร์ดี สารจันทร์, พิมพ์ยุพา ประพันธ์	40
กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องในนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สาม พ.ศ.2516-2557 บงกชกร ทองสุก	49
ผลกระทบของความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน ของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย ปิยะวรรณ ดาโธสง, จรวัย สาวีถี, ขจิต ณ กภาพสินธุ์	59
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยาง จากปัญหาการคายางพาราตกต่ำในอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง พลากร สัตย์เชื้อ, ปุรวิชญ์ พิทยาภินันท์	71
การจัดการภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมของชุมชนท่าแร่ จังหวัดสกลนคร พิมพ์อมร นิยมคำ, เคน เทย์เลอร์	85
ปัจจัยด้านมาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลที่มีอิทธิพลต่อ ความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ภักดี กลั่นภักดี	97
ปัจจัยจำแนกการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักเรียนในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ภักชุตตา เสรีรัตน์, สุจิตรา จจรจิตร, วัน เดชพิชัย	111
กระบวนการค้ามนุษย์ของแรงงานข้ามชาติลาวในจังหวัดมหาสารคาม ยุภาพร ยุภาศ	124
ผลกระทบของความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายที่มีต่อความสำเร็จในวิชาชีพของนักบัญชีธุรกิจ ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย วนิดา มาตรฐานทอง, ญาณินท์ ตั้งภิญโญพุดคุณ, และไตรรงค์ สวัสดิกุล	132
การพัฒนาหลักสูตรพัฒนาบุคลากรของธุรกิจนำเที่ยว ตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะร่วมวิชาชีพ สำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน วันทกาญจน์ สีมารุฤทธิ์, ชวลีย์ ณ กลาง	144

บทวิเคราะห์ผลกระทบของการปรับปรุงกฎหมายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อผู้ประกอบการ ในประเทศไทย	
<i>วิริยา แซ่หลี่</i>	155
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7P's) สำหรับธุรกิจร้านอาหารแปดของนักลงทุนไทยที่ลงทุนเอง และเปิดสาขาในรูปแบบแฟรนไชส์ ในกรุงเทพมหานคร	
<i>วิสุทธิ อำพันธ์พงศ์, ปาลิดา ศรีศรกำพล</i>	170
การศึกษาการเตรียมความพร้อมต่อการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น 8 อาชีพเสรีในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	
<i>สุกัญญารัตน์ เวชชะวันนะ, ประชาสรรค์ แสนภักดี</i>	183
เทคนิคการออมเพื่อการเกษียณ	
<i>พุลิยา ธีระธัญศิริกุล, กนกพร พรหมสวัสดิ์, ปฏิภาศ เจริญรัตน์, มาลีสา นารัตฐา, รังสรรค์ ห่องหาย, วิรัชฐา แสงพงศ์, ณิชาพร ภูริสมิต, เกษราภรณ์ สุตตาพงศ์</i>	193
การศึกษารูปแบบตลาดนัดชุมชนตำบลนาโพธิ์ อ.กุดรัง จ.มหาสารคาม	
<i>อำพันธ์ ศิริสม, ดิฐา แสงวัฒนะชัย</i>	207
ระบอบอาเซียนสัมพันธ์ : การประยุกต์และการออกแบบศิลปะการแสดงเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพ ทางวัฒนธรรม	
<i>อุรารมย์ จันทมาลา</i>	222
โครงสร้างการปกครองภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญสปป.ลาว ฉบับปรับปรุงแก้ไข ค.ศ.20151	
<i>ศุทธิกานต์ มีจัน</i>	230

Contents

The Development of a Model for Serving the Elderly in Convenience Stores in Bangkok <i>Chidpong Jaipob, Palida Srisornkompon</i>	1
The Impact of Good Corporate Governance of Companies Listed on The Stock Exchange of Thailand: The level of Business Sustainability Report Environmental Dimension <i>Naphapon Jakkawankul, Sakchai Chanroung, Ittipat Yotapan, Choochart Siripunjana</i>	12
Development of Chawapee's Ongson Tomtom Festival: Popular Folk Musical Instrument of Mahasarakham <i>Tinnakorn Noytumyae</i>	27
Developing The Narrative Writing Abilities of Matthayomsuksa 4 Students Using Hewins' Writing Process <i>Nitradee Sarajun, Pimyupa Praphan</i>	40
Title Tactics for (LGBT-Themed Novels) in Thailand B.E.2516-2557 <i>Bongkotchakon Thongsuk</i>	49
The Effects of Information Technology Intelligence on Competitive Advantage at Information and Communication Technology Businesses in Thailand <i>Piyawan Dathaisong, Charuay Savithi, Khajit Na Kalasin</i>	59
Factors Related to Change in Quality of Life of Para-rubber Farmers from Low Para-rubber Prices Problem in Srinakharin District, Phatthalung Province <i>Palakorn Satsue, Purawich Phitthayaphinant</i>	71
Cultural Landscape Management of Tha Rae Community, Sakon Nakhon province <i>Pim-Amorn Niyomkar, Ken Taylor</i>	85
The Standards of Thai Spa Quality Award and How They Influence Foreign Customer Level of Satisfaction <i>Pakdee Klunpakdee</i>	97
The Discriminating Factors for Decision Making of Students to Study in Vocational Colleges in the Southern Region (Gulf of Thailand) Provincial Cluster <i>Phakchuda Sereerat, Sujitra Jorajit, Wan Dachpichai</i>	111
Entering Human Trafficking: A Case Study of The Mobility of Laos Labors in Maha Sarakham Province <i>Yupapron Yupas</i>	124

Effects of Diversified Accounting Knowledge on Professional Success of Accountants in The Auto Parts Manufacturing Businesses in Thailand <i>Vanida Matrphonthong, Yanin Tangpinyoputthikhun and Trairong Swatdikun</i>	132
Staff Competency Development Program for Tour Business Operations under the ASEAN Common Competency Standards for Tourism Professionals <i>Wantakan Seemarorit, Chawalee Na Thalang</i>	144
An Analysis of the Impact of the Personal Income Tax Amendment on Entrepreneurs in Thailand <i>Wiriyā Saelee</i>	155
Marketing Mix Factors (7P's) Suitable for a Thai Investor's Fresh Coffee Shop Franchise in Bangkok. <i>Wisut Ampunpong, Palida Srisornkompon</i>	170
The study of the readiness to participate in the ASEAN Economic Community: A case study of Khonkaen University Students for the eight professions in free flow skilled labour. <i>Sukanyarat Wechawatchana, Prachasan Saenpakdee</i>	183
Saving Techniques for Retirement <i>Luliya Teeratansirikool, Kanokporn Promsawat, Patipak Jaroenrat, Malisa Naratta, Rangsana Honghai, Waristha Seangpong, Nichaporn Purismit, Kesaraporn Suttapong</i>	193
Na Pho Sub-district Community Flea Market, Kud Rang District, Maha Sarakham Province <i>Aumphān Sirisom, Dita Sangvatanachai</i>	207
ASEAN Relationship Dance : Applying and Designing Performing Arts for Building a Cultural Relationship <i>Ourarom Chantamala</i>	222
Political structure of Lao PDR under the Amended 2015 Constitution <i>Suthikarn Meechan</i>	230

การพัฒนาแบบการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุในร้านสะดวกซื้อ จังหวัด กรุงเทพมหานคร

The Development of a Model for Serving the Elderly in Convenience Stores in Bangkok

ชิตพงษ์ ใจภพ¹, ปาลิดา ศรีสรณกมล²

Chidpong Jaipob¹, Palida Srisornkompon²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุในร้านสะดวกซื้อ และเพื่อนำเสนอการบริการรูปแบบใหม่สำหรับผู้สูงอายุในร้านสะดวกซื้อ จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ระหว่างเดือน มกราคม ถึงเดือนมีนาคม 2560 แบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ผู้สูงอายุ เพศชายและหญิง อายุ 55-59 ปี ที่เคยเข้ามาซื้อสินค้าและบริการในร้านสะดวกซื้อ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 12 คน กลุ่มที่ 2 ผู้สูงอายุ เพศชายและหญิง อายุ 60 ปีขึ้นไป ที่เคยเข้ามาซื้อสินค้าและบริการในร้านสะดวกซื้อ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 14 คน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความต้องการ การบริการรูปแบบใหม่ สำหรับผู้สูงอายุ ในร้านสะดวกซื้อ รูปแบบการบริการแบบมีสินค้าร่วมด้วย คือ การบริการชั้นวางสินค้าสำหรับผู้สูงอายุ การบริการจุดชำระสินค้าสำหรับผู้สูงอายุ การบริการช่วยหยิบสินค้าสำหรับผู้สูงอายุ ส่วนรูปแบบการบริการที่ไม่มีสินค้าร่วมด้วย พบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญต้องการ การบริการหมวดเพื่อสุขภาพ การบริการท่องเที่ยว การบริการร้านเสริมสวย ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยไปแสดงข้อคิดเห็นในการสนทนากลุ่ม จนได้ข้อสรุปรูปแบบการบริการสำหรับผู้สูงอายุ แบบมีสินค้าร่วมด้วยคือ บริการชั้นวางสินค้าสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ บริการจุดชำระสินค้าสำหรับผู้สูงอายุ การบริการช่วยหยิบสินค้าสำหรับผู้สูงอายุ รูปแบบการบริการแบบไม่มีสินค้าร่วมด้วยคือ บริการหมวดเพื่อสุขภาพ และบริการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ

คำสำคัญ : การพัฒนาการบริการ, การบริการ, ร้านสะดวกซื้อ, ผู้สูงอายุ

¹ นักศึกษาปริญญาโท, สาขาการจัดการธุรกิจค้าปลีก สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

² อาจารย์ที่ปรึกษา, สาขาการจัดการธุรกิจค้าปลีก สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

¹ Master Degree, Retail Business Management, Faculty of Business Administration, Panyapiwat Institute of Management.

² Lecturer, Retail Business Management, Faculty of Business Administration, Panyapiwat Institute of Management.

Abstract

The focus of this qualitative research project was to develop a plan that would improve the shopping experience for the elderly at convenience stores in the Bangkok metropolitan area. To help devise a plan, in-depth interviews with senior citizens were conducted from January to March 2017. The interview process involved 2 groups: one, a group of 12 elderly males and females aged 55-59 who had been customers at stores at least once or twice a week, and two, a group of 14 males and females aged over 60, who similarly, had been customers at least once or twice a week. The following information was gathered from the interviews: improve the shelving by placing products in a more convenient location for the elderly, and improve the check-out process to include elderly assisted service. Beyond these requests the elderly respondents also complained about the presence of certain products or services in the stores. The products and services included health massage, travel and tour services and beauty salons. After submitting their recommendations at a focus group, five of their recommendations were adopted: position of shelving, check-out service, special assistance to elderly customers, absence of health massage products and travel services.

Keywords : The Development of Services, Services, Convenience stores, The Elder

บทนำ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2553) ได้ทำการสำรวจ สัมมะโนประชากรทุก 10 ปี พบว่าประเทศไทยมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นทุกรอบ โดยที่อัตราการเพิ่มของประชากรแต่ละรอบแตกต่างกันอย่างไรก็ตามพบว่า อัตราการเพิ่มของประชากรในประเทศไทยได้ลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2503 เป็นต้นมา พบว่า อัตราการเพิ่มของประชากรในระหว่างปี 2503-2513 เป็น ร้อยละ 2.70 ต่อปี, ระหว่างปี 2513-2523 เป็นร้อยละ 2.67 ต่อปี, ระหว่างปี 2523-2533 เป็นร้อยละ 1.96 ต่อปี, ระหว่างปี 2533-2543 เป็นร้อยละ 1.05 ต่อปี และระหว่างปี 2543-2553 ลดลงเหลือ ร้อยละ 0.80ตามลำดับ ซึ่งเป็นผลมาจากประเทศไทยมีอัตราการเกิดที่ลดต่ำลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2553) ได้ประมาณ

การประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583 โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2553) พบว่าการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางอายุของประชากรในประเทศไทยสามารถแสดงสัดส่วนของประชากรในวัยต่างๆ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ คือ ประชากรวัยเด็ก (อายุ 0-14 ปี) วัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) และวัยสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) จะเห็นได้ว่า ในระหว่างปี พ.ศ. 2553 ถึง พ.ศ. 2583 จำนวนของประชากรวัยเด็กและวัยแรงงาน มีแนวโน้มลดลง ในขณะที่จำนวนของวัยสูงอายุ มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากจำนวน 8.408 ล้านคน หรือร้อยละ 13.18 ในปี 2553 เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 10.351 ล้านคน หรือร้อยละ 15.90 ในปี 2558 เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 12.622 ล้านคน หรือร้อยละ 19.12 ในปี 2563 เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 15.126 ล้านคน หรือร้อยละ 22.79 ในปี 2568 เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 17.579 ล้านคน หรือร้อยละ 26.56 ในปี 2573 เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 19.361

ล้านคนหรือร้อยละ 29.63 ในปี 2578 และในปี 2583 เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 20.519 ล้านคน หรือร้อยละ 32.13 จากจำนวนประชากรรวมทั้งหมดของประเทศ ซึ่งนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุที่อยู่ในวัยที่ต้องพึ่งพิง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสุขภาพ ผลจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความเป็นอยู่ที่ดี มีโภชนาการทางอาหารที่ถูกหลักอนามัย ประชากรมีมาตรฐานชีวิตที่ดี มีการศึกษา มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการแพทย์ ซึ่งส่งผลทำให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีขึ้น อัตราการตายลดลง ประชากรมีอายุยืนยาวจนทำให้ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

Scb Economic Intelligence Center (2558) ระบุถึงแนวโน้มที่เป็นทั้งโอกาสและความท้าทายสำหรับผู้ประกอบการค้าปลีก คือการเข้าสู่สังคม ผู้สูงอายุ ซึ่งมักจะมองว่าเป็นอุปสรรคมากกว่าจะช่วยสนับสนุน เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่มีการใช้จ่ายลดลงแทบทุกด้าน ส่งผลให้ผู้ประกอบการยังไม่เห็นเจาะลูกค้ากลุ่มนี้มากเท่าที่ควร แต่ในระยะเวลาต่อไป ผู้บริโภคกลุ่มนี้จะเป็นกำลังซื้อที่สำคัญที่ธุรกิจค้าปลีกไม่อาจมองข้าม เนื่องจากในปี 2030 สัดส่วนของประชากรสูงอายุจะเพิ่มขึ้น 10% ในปัจจุบันอยู่ที่ราว 20% ของประชากรทั้งหมด คิดเป็น 1 ใน 4 ของมูลค่าตลาดค้าปลีกจะมาจากผู้บริโภคกลุ่มนี้ ซึ่งมีคำถามที่ตามมาคือ ผู้ประกอบการค้าปลีกจะต้องเตรียมความพร้อมกับความท้าทายนี้ในยุคของผู้สูงอายุอย่างไร

ปราณีดา ตยมาพันธ์ (2558) ได้กล่าวถึงแนวโน้มการเติบโตของธุรกิจค้าปลีกว่าในด้านกาให้บริการลูกค้าสำหรับผู้บริโภคกลุ่มผู้สูงอายุจะมีความสำคัญมาก เนื่องจากผู้สูงอายุต้องการเอาใจใส่และคำแนะนำมากเป็นพิเศษ อีกบริการหนึ่งที่น่าจะได้รับความนิยมมากขึ้นคือ การจัดส่งสินค้าถึงบ้าน และการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์หรือทางโทรศัพท์ สามารถออร์บสินค้าที่บ้านได้ ธุรกิจค้าปลีกที่มีหน้าร้านควรเพิ่มบริการเหล่านี้ให้มากขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวก

ความสะดวก ให้กลับกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความลำบากในการนำสินค้ากลับบ้านได้ นอกจากการปรับตัวในด้านสินค้าและบริการแล้ว ธุรกิจค้าปลีกก็ไม่ควรมองข้ามการออกแบบร้านค้าให้เหมาะสมกับการใช้บริการของลูกค้าผู้สูงอายุ เช่น การจัดวางสินค้าทางเดิน ที่จอดรถ ห้องน้ำ ที่ปัจจุบันยังเป็นอุปสรรคในการใช้บริการของผู้สูงอายุ และจากการปรับตัวของต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่นและยุโรปที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมาระยะหนึ่งแล้ว ธุรกิจค้าปลีกในประเทศเหล่านั้นมีการปรับตัวที่น่าสนใจในด้านการเลือกสินค้าและบริการเพื่อเจาะกลุ่มผู้สูงอายุ เช่น การออกแบบร้านค้าให้มีชั้นวางสินค้าให้ต่ำลงเพื่อให้สะดวกในการหยิบสินค้า การจัดมุมสินค้าเพื่อสุขภาพ การเพิ่มความสว่างของร้านค้าและปรับขนาดป้ายสินค้าให้ใหญ่ มีแว่นขยายติดอยู่ที่รถเข็น มีช่องชำระเงินสำหรับผู้ที่ใช้รถวีลแชร์ รวมไปถึงการสรรหาผู้เช่าเข้ามาอยู่ในร้านค้าปลีกที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้สูงอายุ เช่น โปรแกรมออกกำลังกาย (Aging Fitness) เป็นต้น

ดังนั้น จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมองเห็นโอกาส ที่จะหารูปแบบการบริการให้ตรงความต้องการของผู้สูงอายุในร้านสะดวกซื้อ และนำผลวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการบริการในร้านสะดวกซื้อ จึงเป็นที่มาของการศึกษา การพัฒนาการบริการสำหรับผู้สูงอายุในร้านสะดวกซื้อ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้ากลุ่มผู้สูงอายุ และเพื่อเพิ่มยอดขายได้ให้กับองค์กรของกลุ่มธุรกิจร้านสะดวกซื้อในอนาคต

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุในร้านสะดวกซื้อ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อนำเสนอการบริการรูปแบบใหม่สำหรับผู้สูงอายุในร้านสะดวกซื้อ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ การศึกษา การพัฒนาการบริการสำหรับผู้สูงอายุเพศชาย เพศหญิง ที่มีอายุ 55 ปีขึ้นไป

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ จังหวัด กรุงเทพมหานคร

3. ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย การศึกษาวิจัยใช้เวลา ในการดำเนินการวิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือน มกราคม 2560 - มีนาคม 2560

4. ขอบเขตด้านประชากร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้สูงอายุ เพศชายและหญิง อายุ 55 ปีขึ้นไป ที่เคยเข้ามาซื้อสินค้าและบริการในร้านสะดวกซื้อ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแต่ละขั้นตอน โดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุในร้านสะดวกซื้อ จังหวัด กรุงเทพมหานคร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ที่ใช้ในการที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุ เพศชายและหญิง อายุ 55 ปีขึ้นไป โดยมีข้อมูลด้านอายุ เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา ศาสนา และเงินเดือน ที่เคยเข้ามาซื้อสินค้าและบริการในร้านสะดวกซื้อ อย่างน้อย 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้สูงอายุ เพศชายและหญิง อายุ 55-59 ปี

กลุ่มที่ 2 ผู้สูงอายุ เพศชายและหญิง อายุ 60 ปีขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์โดยตรงกับผู้ให้ข้อมูล

สำคัญ โดยข้อคำถามเป็นรูปแบบมีโครงสร้าง (Structured interview) ซึ่งมีแนวคำถามที่ชัดเจน โดยสัมภาษณ์ไปตามลำดับคำถามที่เตรียมไว้ และมีการเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแสดงแนวคิด ความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่เกี่ยวกับแนวคิดการบริการรูปแบบใหม่ของร้านสะดวกซื้อ ให้เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

2. เครื่องบันทึกเสียง

3. อุปกรณ์สำหรับจดบันทึก

4. อุปกรณ์สำหรับถ่ายภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field research) โดยคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงที่สุด นำข้อมูลที่ได้ออกมาจากการสัมภาษณ์ มาสรุปและอธิบายอย่างชัดเจนกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญยืนยันความถูกต้องของข้อมูลว่าข้อมูลเป็นจริงตรงกับแนวคิดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือไม่ เรียกว่าการตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Triangulation) (Denzin, 1978) การสัมภาษณ์แต่ละรายจะทำการสัมภาษณ์จนกว่าจะไม่พบข้อมูลใหม่เกิดขึ้นที่เรียกว่าข้อมูลอิ่มตัว (Data Saturation) จึงหยุดการสัมภาษณ์ (องอาจ นัยพัฒน์, 2554) จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เคยเข้ามาใช้บริการในร้านสะดวกซื้อ กลุ่มที่ 1 ผู้สูงอายุที่มีช่วงอายุ 55-59 ปี จำนวน 12 คน และ กลุ่มที่ 2 ผู้สูงอายุที่มีช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 14 คน รวมทั้งหมด 26 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อศึกษาถึงความต้องการและทัศนคติของผู้ใช้บริการที่มีความต้องการการบริการสำหรับผู้สูงอายุในร้านสะดวกซื้อ และศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริการสำหรับผู้สูงอายุที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ (ภาค

พนธ์ ศาลาทอง, 2559) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ถอดเทพการสัมภาษณ์เชิงลึก
2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการอ่านข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปทั้งหมด
3. จัดกลุ่มความหมายแยกออกเป็นประเด็น (Content Analysis) โดยจัดกลุ่มข้อมูลที่มีลักษณะร่วมหรือที่มีความหมายเหมือนกันไว้ด้วยกัน
4. นำกลุ่มข้อมูลและข้อความประโยคที่ได้มาตีความและให้ความหมายข้อมูล เพื่อสะสมข้อมูลนั้นไว้แล้วนำกลับมาวิเคราะห์เมื่อได้ข้อมูลมากพอ
5. ทำการวิเคราะห์หาคุณลักษณะของข้อมูลที่จำแนกเป็นหัวข้อย่อยโดยพิจารณาความสอดคล้องกับคำถามวิจัย

6. เขียนคำบรรยายแนวคิดที่ค้นพบอย่างละเอียดและชัดเจน พร้อมทั้งชี้แจงเหตุผลของคำพูดประกอบคำหลักสำคัญ เพื่อแสดงความชัดเจน

7. สรุปข้อมูลแนวคิดที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกตามหัวข้อประเด็นคำถาม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวคิดของการพัฒนาการบริการสำหรับผู้สูงอายุในร้านสะดวกซื้อ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อนำเสนอการบริการรูปแบบใหม่สำหรับผู้สูงอายุในร้านสะดวกซื้อจังหวัดกรุงเทพมหานคร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยพิจารณาจากกลุ่มผู้สูงอายุที่เคยเข้าไปใช้บริการในร้านสะดวกซื้อ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ ที่มีข้อมูลและประสบการณ์ (ฉัตรชัย นิยะบุญ, 2555) ในร้านสะดวกซื้อเป็นอย่างดี จำนวน 8 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่มีลักษณะโต้ตอบและโต้แย้งกันได้ดีที่สุด ก่อให้เกิดการสนทนาที่เปิดกว้าง (เกษมสิงห์ เฟื่องฟู, 2551) โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้สูงอายุ เพศชายและหญิง อายุ 55-59 ปี จำนวน 4 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้สูงอายุ เพศชายและหญิง อายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) โดยให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสนทนาโต้ตอบกันในกลุ่ม ถึงประเด็นที่ผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นผู้จุดประเด็นในการสนทนาเพื่อชักจูงให้เกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็น โดยผู้เข้าร่วมสนทนา จำนวน 8 คน เลือกรายการประชากรเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็น ข้อคิดเห็นและแนวทางในการพัฒนาบริการรูปแบบใหม่สำหรับผู้สูงอายุในร้านสะดวกซื้อ นอกจากนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ยังได้แก่ เครื่องอัดเสียง กล้องถ่ายรูป สมุดบันทึก แล็บท็อป และบอร์ดแสดงรูปแบบการบริการ (ฉัตรชัย นิยะบุญ, 2555)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้ระยะเวลา 59 นาที โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้ดำเนินการสนทนาแนะนำตัว และชี้แจงวัตถุประสงค์ของงานวิจัย
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน แนะนำตัว
3. เริ่มสนทนาโดยเริ่มพูดคุยเรื่องทั่วไป เพื่อสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศที่ดีในการสนทนากลุ่ม
4. ผู้ดำเนินการสนทนาสรุปรูปแบบการให้บริการแบบใหม่ของร้านสะดวกซื้อ ให้เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ จากการดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก

5. ดำเนินการสนทนากลุ่ม

6. สรุปข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

7. สรุปแนวคิดนวัตกรรมการบริการสำหรับผู้สูงอายุในร้านสะดวกซื้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มในครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

จำนวน 8 คน แบบสร้างข้อสรุป (Appleton, 1995) โดยข้อมูลในการวิเคราะห์ที่ได้จากการสังเกต การจดบันทึก แนวคิด ข้อคิดเห็นจากการสนทนากลุ่ม โดยแนวคิดจะเป็นไปตามข้อมูลที่มีมากขึ้น นำมาขยายทิศทางตามข้อคิดเห็น จนสรุปออกมาเป็นแนวคิด บริการรูปแบบใหม่สำหรับผู้สูงอายุในร้านสะดวกซื้อ

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มที่ 1 ผู้สูงอายุ เพศชายและหญิง อายุ 55-59 ปี ที่เคยเข้ามาซื้อสินค้าและบริการในร้านสะดวกซื้อ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ ดังนี้

ประสบการณ์ในการเข้ามาใช้บริการในร้านสะดวกซื้อของผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ยังไม่พบการบริการสำหรับผู้สูงอายุในร้านสะดวกซื้อ

ประสบการณ์ด้านพนักงานในการเข้ามาใช้บริการร้านสะดวกซื้อของผู้สูงอายุ พบว่าพนักงานในร้านสะดวกซื้อมีการบริการผู้สูงอายุตามขั้นตอนปกติเหมือนกับลูกค้าทั่วไปที่มาใช้บริการ

รูปแบบการบริการในร้านสะดวกซื้อสำหรับผู้สูงอายุในปัจจุบัน คิดว่ารูปแบบในร้านสะดวกซื้อเหมาะสมกับผู้สูงอายุในปัจจุบันในด้านความสะดวก และอยู่ใกล้บ้านเท่านั้น

ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของผู้สูงอายุช่วงอายุ 55-59 ปีด้านการบริการแบบมีสินค้าร่วมด้วยในร้านสะดวกซื้อ มีดังนี้

การบริการชั้นวางสินค้าสำหรับผู้สูงอายุ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความต้องการให้ร้านสะดวกซื้อพัฒนารูปแบบของชั้นวางสินค้าที่วางจำหน่ายสินค้าสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ มีการเลือกสินค้าที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ และมีความหลากหลายของสินค้า เช่น อาหารพร้อมทานสำหรับผู้สูงอายุ ยา และอาหารเสริม รวมไปถึงของใช้ที่จำเป็นในชีวิต

ประจำวันสำหรับผู้สูงอายุมีความต้องการเช่น แผ่นกันลื่นในห้องน้ำ ไม้เท้า รถเข็น เป็นต้น ตำแหน่งในการวางชั้นวางควรอยู่ด้านหน้ามองเห็นชัด มีรายละเอียดของสินค้าที่ชัดเจน พนักงานในร้านสามารถแนะนำและให้ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุได้ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญมองว่าจะสะดวกในการเข้าไปซื้อสินค้าถ้าหากอยู่ใกล้บ้าน

การบริการจุดชำระสินค้าสำหรับผู้สูงอายุ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความต้องการให้ร้านสะดวกซื้อพัฒนาเป็นจุดรับชำระสินค้าสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ มีป้ายระบุชัดเจน มีพนักงานให้บริการที่ใส่ใจและคอยอำนวยความสะดวกได้

การบริการช่วยหยิบสินค้าสำหรับผู้สูงอายุ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความต้องการให้ร้านสะดวกซื้อจัดไว้บริการเมื่อผู้สูงอายุไปใช้บริการที่ร้าน พนักงานสามารถรับออเดอร์ และนำสินค้าที่ผู้สูงอายุต้องการมาให้พร้อมกับดำเนินขั้นตอนชำระสินค้าให้ทันที

ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของผู้สูงอายุช่วงอายุ 55-59 ปีด้านการบริการแบบไม่มีสินค้าร่วมด้วยในร้านสะดวกซื้อ ดังนี้

การบริการนัดเพื่อสุขภาพ เนื่องจากจะสามารถช่วยเรื่องความเมื่อยล้าและช่วยคลายเครียด เป็นลักษณะของเก้าอี้นวดแบบหยอดเหรียญที่สามารถเลือกเวลาได้ เช่น 5-10 นาที ซึ่งวางไว้ด้านหลังหรือด้านข้างของร้านสะดวกซื้อก็ได้ เพื่อให้ง่ายต่อการใช้บริการ

การบริการร้านเสริมสวย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความต้องการให้มีบริการนี้เนื่องจากยังให้ความสำคัญกับความสวย ความงาม ซึ่งรูปแบบการบริการก็เหมือนร้านเสริมสวยทั่วไปที่สามารถมีบริการในร้านสะดวกซื้อโดยใช้พื้นที่ด้านหลังของร้านหรือที่ที่มองเห็นได้ชัดเจนในการเข้าไปใช้บริการ

การบริการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญคิดว่าถ้ามีบริการนี้จะช่วยอำนวยความสะดวก เพราะสามารถเข้าไปซื้อได้

ทันทีในร้านสะดวกซื้อ ซึ่งรูปแบบที่ต้องการเป็นแบบแพ็คเก็จทัวร์ จัดรูปแบบทัวร์ให้เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ เช่น ทัวร์ไหว้พระ หรือท่องเที่ยวตามเทศกาล

กลุ่มที่ 2 ผู้สูงอายุ เพศชายและหญิง อายุ 60 ปีขึ้นไป ที่เคยเข้ามาซื้อสินค้าและบริการในร้านสะดวกซื้อ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า

ประสบการณ์ในการเข้ามาใช้บริการในร้านสะดวกซื้อของผู้สูงอายุ พบว่ามีการบริการสำหรับผู้สูงอายุในร้านสะดวกซื้อ

ประสบการณ์ด้านพนักงานในการเข้ามาใช้บริการร้านสะดวกซื้อของผู้สูงอายุ พบว่าพนักงานในร้านสะดวกซื้อมีการบริการผู้สูงอายุด้วยความสุภาพ อ่อนน้อม และให้ความช่วยเหลือ

รูปแบบการบริการในร้านสะดวกซื้อสำหรับผู้สูงอายุในปัจจุบัน คิดว่ารูปแบบในร้านสะดวกซื้อเหมาะสมกับผู้สูงอายุในด้านความสะดวก และอยู่ใกล้บ้าน

ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของผู้สูงอายุช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไปด้านการบริการแบบมีสินค้าร่วมด้วยในร้านสะดวกซื้อ ดังนี้

การบริการชั้นวางสินค้าสำหรับผู้สูงอายุ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความต้องการให้ร้านสะดวกซื้อพัฒนารูปแบบของชั้นวางสินค้าที่วางจำหน่ายสินค้าสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ มีการเลือกสินค้าที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ และมีความหลากหลายของสินค้า เช่น อาหารพร้อมทานสำหรับผู้สูงอายุ ยา และผักผลไม้ เป็นต้น เนื่องจากต้องการความสะดวก และไม่ต้องเดินทางไกลไปซื้อตามห้างสรรพสินค้าตำแหน่งในการวางชั้นวางควรอยู่ด้านหน้า

มองเห็นชัด มีรถเข็นไว้คอยบริการ และรายละเอียดของสินค้าที่ชัดเจน พนักงานในร้านสามารถแนะนำและให้ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุได้ และดูแลเรื่องความปลอดภัยได้

การบริการช่วยหยิบสินค้าสำหรับผู้สูงอายุ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความต้องการให้ร้านสะดวกซื้อพัฒนาเป็นจุดเคาน์เตอร์ช่วยหยิบสินค้าสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ ที่สามารถบอกให้พนักงานไปช่วยหยิบสินค้าตามที่ต้องการให้พร้อมทั้งดำเนินการชำระสินค้าได้ทันที

ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของผู้สูงอายุช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไปด้านการบริการแบบไม่มีสินค้าร่วมด้วยในร้านสะดวกซื้อ ดังนี้

การบริการนัดเพื่อสุขภาพ เนื่องจากจะสามารถช่วยเรื่องความเมื่อยล้าและช่วยผ่อนคลายรูปแบบร้านนวดแผนไทย หรือร้านนวดสปา มีพนักงานที่มีความรู้และเรียนมาด้านการนวดโดยเฉพาะ และควรจัดเป็นห้องแยกจากร้านสะดวกซื้อไว้ด้านหลังของร้าน

การบริการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความคิดว่าเนื่องจากปัญหาด้านสุขภาพ ที่จะช่วยอำนวยความสะดวกได้ โดยสามารถเข้าไปซื้อบริการนี้ได้ที่เคาน์เตอร์ขายแพ็คเกจทัวร์โดยเฉพาะ และออกแบบรูปแบบทัวร์ให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

หลังจากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำผลเสนอแนวคิดรูปแบบการบริการสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 6 รูปแบบการบริการ เข้าสู่การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงแนวคิดรูปแบบการบริการสำหรับผู้สูงอายุในการทำ Focus group

รูปแบบการบริการที่มีสินค้าร่วมด้วย	รูปแบบการบริการที่ไม่มีสินค้าร่วมด้วย
1. บริการชั้นวางสินค้าสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ	1. บริการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ
2. บริการจุดชำระสินค้าสำหรับผู้สูงอายุ	2. บริการนวดเพื่อสุขภาพ
3. บริการช่วยหยิบสินค้าสำหรับผู้สูงอายุ	3. บริการเสริมสวย

ส่วนที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

จากการสนทนากลุ่มของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 คน ที่มีการสนทนาแสดงข้อคิดเห็นเพื่อนำเสนอการบริการรูปแบบใหม่สำหรับผู้สูงอายุในบ้านสะดวกซื้อ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลความสำคัญที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ต้องการให้พัฒนารูปแบบการบริการที่มีสินค้าร่วมด้วยทั้ง 3 รูปแบบ คือ การบริการชั้นวางสำหรับผู้สูงอายุ การบริการจุดชำระสินค้าสำหรับผู้สูงอายุ และการบริการช่วยหยิบสินค้าสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากเป็นการบริการที่ตอบโจทย์ และมีความสัมพันธ์กันในการช่วยอำนวยความสะดวกในการเข้าไปใช้บริการในบ้านสะดวกซื้อที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีข้อคิดเห็นสอดคล้องกันในด้าน การตัดสินใจที่จะมาใช้บริการตามรูปแบบการบริการดังกล่าว

ในด้านการพัฒนารูปแบบการบริการที่ไม่มีสินค้าร่วมด้วยพบว่า มีรูปแบบการบริการ 2 รูปแบบที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความต้องการคือ การบริการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ การบริการนวดเพื่อสุขภาพ ซึ่งเป็นบริการที่ใหม่ที่ไม่เคยเห็นในบ้านสะดวกซื้อ อาจมีข้อคิดเห็นในเรื่องของข้อจำกัดด้านพื้นที่ในการพัฒนารูปแบบการบริการดังกล่าวจะสามารถทำได้หรือไม่ แต่ถ้าบ้านสะดวกซื้อสามารถออกแบบรูปแบบการบริการดังกล่าวได้ก็จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สูงอายุ และจะตัดสินใจมาใช้บริการดังกล่าว ส่วนบริการเสริมสวย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมดยืนยันว่าเมื่อผู้วิจัยทำการพัฒนารูปแบบการบริการและข้อคิดเห็นข้างต้น จะตัดสินใจไม่มาใช้บริการเสริมสวย เนื่องจากมองว่าไม่สะดวกในการมาใช้บริการที่ร้าน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมุ่งศึกษาถึงแนวความคิด ความต้องการ การบริการของผู้สูงอายุในบ้าน

สะดวกซื้อ และนำเสนอรูปแบบการบริการสำหรับผู้สูงอายุในบ้านสะดวกซื้อ รูปแบบการบริการสำหรับผู้สูงอายุ การบริการแบบที่มีสินค้าร่วมด้วยคือ บริการชั้นวางสินค้าสำหรับผู้สูงอายุ บริการจุดชำระสินค้าสำหรับผู้สูงอายุ และบริการช่วยหยิบสินค้าสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากเป็นบริการที่เป็นรูปแบบใหม่ และไม่เคยมีในบ้านสะดวกซื้อ ซึ่งรูปแบบการบริการดังกล่าวมีความสัมพันธ์กัน ในการช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุได้จริง และรูปแบบการบริการแบบที่ไม่มีสินค้าร่วมด้วยคือ บริการนวดเพื่อสุขภาพ เป็นเก้าอี้นวดแบบหยอดเหรียญ 5-10 นาที จัดวางด้านหน้าเห็นชัดไว้คอยให้บริการ พนักงานก็สามารถให้คำแนะนำขั้นตอนวิธีการใช้ได้ บริการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ มีจุดเคาน์เตอร์บริการที่สามารถเข้าไปซื้อทัวร์โดยเฉพาะ มีพนักงานสามารถให้รายละเอียดเกี่ยวกับทัวร์ได้ รูปแบบท่องเที่ยวที่ต้องการคือให้ออกแบบให้เป็นแพ็คเกจทัวร์ มีรูปแบบทัวร์ที่หลากหลายไม่ซ้ำกัน เช่น ทัวร์ไหว้พระ ทัวร์ดูดอกไม้ หรือจัดทัวร์ตามช่วงฤดู หรือเทศกาล ราคาเหมาะสม ไม่แพงจนเกินไป และหากบ้านสะดวกซื้อ มีรูปแบบการบริการสำหรับผู้สูงอายุทั้ง 5 รูปแบบ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะตัดสินใจไปใช้บริการที่ร้านสะดวกซื้อ

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 55-59 ปี สถานภาพโสด และ อายุ 60 ปี ขึ้นไป มีสถานภาพสมรส ทั้งหมด มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และเป็นผู้สูงอายุที่เคยเข้าไปใช้บริการในบ้านสะดวกซื้อ และพบว่าในบ้านสะดวกซื้อ ยังไม่มีบริการสำหรับผู้สูงอายุ ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ผู้วิจัยจึงดำเนินการศึกษาแนวคิด ในการพัฒนารูปแบบการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุในบ้านสะดวกซื้อ ที่มีรูปแบบการให้บริการแบบใหม่ๆ ที่ยังไม่เคยมีในบ้านสะดวกซื้อ และต้องเป็นรูปแบบการบริการที่

เหมาะสมกับพฤติกรรมและตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายด้วย

การพัฒนารูปแบบการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุในร้านสะดวกซื้อ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่ผู้วิจัยทำการวิจัยนั้น มีความสอดคล้องกับกลยุทธ์ความต้องการทางด้านการบริการที่ชัชสมพล ชาวประเสริฐ (2551) กล่าวว่า ความต้องการของลูกค้าในอดีตจนถึงปัจจุบันนั้นมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยีรวมถึงความแตกต่างกันทางด้านเพศ อายุ วัย การศึกษา และรายได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ธุรกิจหรือองค์กรต้องคำนึงถึงเป็นอย่างมาก เพื่อให้ทราบความต้องการเพื่อปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ทางด้านการบริการ ให้เหมาะสมกับพฤติกรรมและความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลง

ผู้วิจัยดำเนินการทำการวิจัยโดยการสำรวจความต้องการของผู้สูงอายุ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาแบบการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุในร้านสะดวกซื้อ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเมื่อได้ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการบริการที่ผู้สูงอายุในแต่ละกลุ่มที่ได้ให้ข้อมูลสำคัญ มาคัดเลือกรูปแบบการบริการรูปแบบใหม่ ๆ ที่มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในร้านสะดวกซื้อที่ยังไม่เคยทำรูปแบบบริการดังกล่าวมาก่อน ซึ่งมีรูปแบบการบริการที่มีความหลากหลาย นำเข้าไปสู่การสนทนากลุ่มโดยนำประเด็นปัญหาที่กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงข้อคิดเห็นต่อประเด็นอย่างลึกซึ้ง จนได้ข้อสรุปของรูปแบบการบริการสำหรับผู้สูงอายุในร้านสะดวกซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับ พงศ์ศรีพันธ์ พลศรีเลิศ (2556) ได้แบ่งความต้องการของผู้สูงอายุ ตามช่วงอายุ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินความพฤติกรรมความต้องการ และเลือกตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุในแต่ละกลุ่ม และสอดคล้องกับ Lovelock (2002) ที่ได้จำแนกประเภทของธุรกิจบริการที่มีการขยายตัวอย่างกว้างขวาง และมีความหลากหลายของบริการมาก

ขึ้น เนื่องจากความเจริญทางด้านต่าง ๆ ส่งผลให้มีความต้องการความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงทำให้เกิดธุรกิจบริการขึ้นมากมาย ทั้งบริการที่มีสินค้าร่วมด้วย และบริการที่ไม่มีสินค้าร่วมด้วย โดยเป็นการบริการที่มุ่งเน้นตัวบุคคล เป็นการบริการที่ลูกค้าต้องเข้าร่วมอยู่ในระบบการให้บริการนั้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ชัชสมพล ชาวประเสริฐ (2551) ได้กล่าวว่าการกลยุทธ์การสร้างบริการเกินความหมาย ธุรกิจจะต้องวางตำแหน่งบริการ (Service Positioning) ในตลาด เพื่อเป็นจุดขายไว้มัดใจให้ลูกค้าให้นึกถึงธุรกิจนั้นตลอดเวลา มีการพัฒนาบริการใหม่ (New Service Development) ให้กับธุรกิจ เพื่อเพิ่มบริการเสริมให้กับบริการหลัก (Core Service) และสามารถสร้างความแตกต่าง (Differentiation) ลูกค้าให้การยอมรับ เหมาะกับความต้องการของลูกค้า ธุรกิจนั้นอาจจะวางตำแหน่งบริการใหม่ให้ตนเองเป็น “ธุรกิจแห่งนวัตกรรม” ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัยตามทฤษฎี ยืนยันผลที่ได้รับจากการวิจัย ทำให้ได้รูปแบบการบริการสำหรับผู้สูงอายุในร้านสะดวกซื้อตรงตามความต้องการของผู้สูงอายุในแต่ละกลุ่มยอมรับ

จากการวิจัย การพัฒนาแบบการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุในร้านสะดวกซื้อ จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการการบริการที่มีสินค้าร่วมด้วย และการบริการที่ไม่มีสินค้าร่วมด้วย สอดคล้องกับ SCB SME (2559) กล่าวว่าผู้สูงอายุ มีไลฟ์สไตล์ และพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป เช่น มีกำลังซื้อสูง ไม่ยึดติดกับแบรนด์ เน้นชอบความรวดเร็ว และเน้นความสะดวกสบาย ใส่ใจสุขภาพ ผู้สูงอายุรุ่นใหม่ยังต้องการสังคมและการพบปะสังสรรค์ ร้านสะดวกซื้อบางแห่งอาจจะมีพื้นที่สำหรับพบปะของผู้สูงอายุก็ได้ ซึ่งแนวคิดลักษณะนี้มีการประยุกต์ใช้และประสบความสำเร็จในญี่ปุ่นมาแล้ว

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเพื่อค้นหารูปแบบการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุในร้านสะดวกซื้อ จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยได้บริการรูปแบบ

ใหม่ ๆ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นกลุ่มผู้สูงอายุทั้งหมดจำนวน 26 คน จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้สูงอายุมีความต้องการการบริการสำหรับผู้สูงอายุในร้านสะดวกซื้อ คือ รูปแบบการบริการที่มีสินค้าร่วมด้วย คือ บริการชั้นวางสินค้าสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ บริการจุดชำระสินค้าสำหรับผู้สูงอายุ บริการช่วยหยิบสินค้าสำหรับผู้สูงอายุ และ รูปแบบการบริการที่ไม่มีสินค้าร่วมด้วย คือ การบริการนัดเพื่อสุขภาพ (แบบเก้าอี้หมวดหยอดเหรียญ) การบริการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ (รูปแบบแพ็คเกจทัวร์) ซึ่งสอดคล้องกับบทความของ ASTV ผู้จัดการออนไลน์ (2558) ได้อ้างอิงสำนักข่าว NHK รายงานว่า Lawson เครือข่ายร้านสะดวกซื้อรายใหญ่ในญี่ปุ่น เปิดร้านค้าปลีกพิเศษรูปแบบใหม่สำหรับผู้สูงอายุร้านแรกขึ้นที่เมืองคะวะงุชิ ที่จังหวัดไซตะมะ โดยภายในร้านจะรวมบริการสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ พร้อมกับเคอร์เตอร์ บริการดูแลผู้สูงอายุ มีพนักงานคอยให้บริการแก่ผู้สูงอายุประจำอยู่ในร้าน พร้อมทั้งจะให้คำปรึกษาด้านการพยาบาล รวมทั้งจะแนะนำดูแลผู้สูงอายุ และให้บริการอื่นๆ ด้วย นอกจากนี้ ทางร้านยังจะเพิ่มสินค้าสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ เช่น ผ้าอ้อมสำหรับผู้ใหญ่ และของใช้สำหรับผู้สูงวัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่มีช่วงอายุตั้งแต่ 70 ปีขึ้นไป ที่เคยไปใช้บริการในร้านสะดวกซื้อ จะเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ได้ข้อมูลยาก เนื่องจากส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่กับบ้าน และจะมีลูกหลานคอยช่วยเหลือดูแลที่บ้าน และไม่ค่อยออกมาใช้บริการในร้านสะดวกซื้อ ดังนั้นการเลือกกลุ่มเป้าหมายอาจใช้เป็นผู้ที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ที่บ้าน หรือเป็นผู้ที่ดูแลผู้สูงอายุ แทนได้
2. ผู้สูงอายุมีความรู้สึกกังวล ขณะเข้าไปสัมภาษณ์และบางครั้งก็ไม่ได้ข้อมูล เนื่องจาก

เป็นคนที่ไม่รู้จักมาก่อน อาจต้องใช้ผู้ที่คุ้นเคยช่วยแนะนำผู้ทำการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญนั้นมา

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการศึกษาวิจัยการพัฒนาสินค้าสำหรับผู้สูงอายุในร้านสะดวกซื้อ ที่ออกแบบมาเพื่อผู้สูงอายุโดยเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน และสินค้าอาหารสำเร็จรูปพร้อมทาน เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นทางเลือกให้ผู้สูงอายุ เพื่อเพิ่มยอดขายให้กับธุรกิจ
2. การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้สูงอายุ ไม่เข้าใจกับคำถามที่สัมภาษณ์ในบางประเด็น ซึ่งต้องใช้เวลานานในการอธิบายคำถาม หากต้องการทำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุควรเลือกใช้คำถามที่เข้าใจง่าย

ข้อจำกัด

1. งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษากับ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 26 คน ซึ่งเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่น้อย หากผู้ประกอบการร้านสะดวกซื้อต้องการนำไปพัฒนา ให้เกิดการบริการขึ้นจริง ควรทำการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อยืนยันผลอีกครั้งหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

- เกษมสิงห์ เพ็องฟู. (2551). *การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)*. สืบค้นเมื่อ 26 พฤษภาคม 2560, จาก <http://www.nb2.go.th/kmcdata/uploadq/120.ppt>
- ฉัตรชัย นิยะบุญ. (2555). *การวิจัยเชิงคุณภาพ*. สืบค้นเมื่อ 26 พฤษภาคม 2560, จาก <http://management.aru.ac.th/mnge/images/km/km11.pdf>.
- ชัยสมพล ชาวประเสริฐ. (2551). *การตลาดบริการ*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ปราณีดา ศยามานนท์ (2558). *สังคมผู้สูงอายุ... โจทย์ใหญ่ที่ธุรกิจค้าปลีกต้องเตรียมรับมือ*. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2559, จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/634868>
- พงศ์ศรีพันธ์ พลศรีเลิศ. (2556). *"โอกาสทางการตลาดของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ."* สืบค้นเมื่อ 28 ตุลาคม 2558, จาก <https://phongzahrn.wordpress.com/2013/08/05>.
- ภคพันธ์ ศาลาทอง. (2559). *การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ*. สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2559, จาก <http://research.bsru.ac.th/spare2/doc/25-29/G4/Q/E-1.pdf>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *การคาดการณ์ประมาณประชากรของประเทศไทยพ.ศ.2553-2583 สศช.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2553). *สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2553. (ทั่วราชอาณาจักร)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2554). *การออกแบบการวิจัย: วิธีการเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และผสมผสานวิธีการ*. (ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Appleton, J. V. (1995). *Analysing qualitative interview data: addressing issues of validity and reliability*. *Journal of Advanced Nursing*, 22, 993-997.
- ASTV ผู้จัดการออนไลน์. (2558). *ร้านสะดวกซื้อของญี่ปุ่นเพิ่มบริการพิเศษสำหรับผู้สูงอายุ*. สืบค้น เมื่อ 17 พฤษภาคม 2560, จาก <http://www.manager.co.th/Japan/ViewNews.aspx?NewsID=9580000039139>.
- Denzin, NK. (1978). *Qualitative Inquiry and Research Design Choosing Among Five Traditions*. ThousandOaks, CA: Sage Publication.
- Kotler, Philip. (1997). *Marketing Management Analysis, Planning, Implementation and Lovelock, Christopher and Wirtz, Lauren, (2002). Principles of Service Marketing and Management. Second Edition, Prentice Hall.*
- Scb Economic Intelligence Center, (2558). *สังคมผู้สูงอายุ... โจทย์ใหญ่ที่ธุรกิจค้าปลีกต้องเตรียมรับมือ*. Online. สืบค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2558, จาก <https://www.scbeic.com/th/detail/product/1397>.
- SCBSME. (2559). *ส่องธุรกิจ SME นำจับตา ตลาดผู้สูงอายุ (Aging Society)*. Online. สืบค้นเมื่อ 12 พฤษภาคม 2560, จาก https://scbsme.scb.co.th/sme-inspiration-detail/SCB_Aging.

ผลกระทบการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย ต่อระดับรายงานความยั่งยืนของกิจการด้านสิ่งแวดล้อม

The Impact of Good Corporate Governance of Companies Listed on The Stock Exchange of Thailand: The level of Business Sustainability Report Environmental Dimension

นภาพร จักรवालกุล¹, ศักดิ์ชาย จันทร์เรือง², อธิพัทธ์ โยชะพันธ์³, ชูชาติ ศิริปัญญา⁴
Naphapon Jakkawankul¹, Sakchai Chanroung², Ittipat Yotapan³,
Choochart Siripunjana⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับรายงานความยั่งยืนของกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยด้านสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างจำนวน 558 บริษัท เก็บข้อมูลจากเอกสารรายงานประจำปี จำนวน 3 ปี (ปี 2556-2558) โดยผ่านเว็บไซต์ของบริษัท สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ว่า

- 1) ปัจจัยการกำกับดูแลกิจการที่ดีด้านมิติสิ่งแวดล้อมมีผลกระทบต่อการรายงานความยั่งยืนคือ ด้านสัดส่วนในการเข้าร่วมประชุม และด้านขนาดของกรรมการบริษัท
- 2) พิจารณาจากกลุ่มธุรกิจพบว่า กลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ กลุ่มธุรกิจพาณิชย์และบริการและกลุ่มธุรกิจเทคโนโลยีและการสื่อสาร เป็นกลุ่มธุรกิจที่มีความสอดคล้องกับความยั่งยืนทางมิติด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุด

คำสำคัญ : การกำกับดูแลกิจการที่ดี, การพัฒนาอย่างยั่งยืน

¹ นิสิตปริญญาโทสาขาการบัญชีบริหาร วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา

² อาจารย์ประจำวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

^{3,4} นิสิตปริญญาเอก วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

¹ Student at Graduate School of Commerce(GSC), Burapha University.

² Lecture at Graduate School of Commerce (GSC), Burapha University.

^{3,4} PhD.Students at College of Research Methodology and Cognitive Science (RMCS), Burapha University.

Abstract

Factors that contribute to good corporate governance of companies listed on the Stock Exchange of Thailand, and a report on business sustainability are presented in this study.. The samples were 558 companies. The data collected were from annual report documents available on the company's website. The reports covered a three year period from 2013 to 2015. Multiple regression analysis was used. The study found

1) The two variables that influenced the report on sustainability (environmental dimension) were director meetings and board size.

2) Groups related to the variables that have an effect on business sustainability (environmental dimension) were business groups that had a relevant variable with environmental sustainability. Those groups included a property business group, a commercial and services group and an information and communication technology group.

Keywords : good corporate governance, sustainability

บทนำ

จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2540 (วิกิพีเดีย, 2559) ส่งผลให้สถาบันการเงินภายในประเทศและบริษัทจดทะเบียนหลายแห่งต้องถูกปิดกิจการลง อาทิสถาบันการเงิน 56 แห่ง ส่วนหนึ่งเป็นเพราะธุรกิจส่วนใหญ่ขาดการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องขายหุ้น ขายกิจการ หรือปรับโครงสร้างหนี้ ระบบบัญชีขาดความน่าเชื่อถือ การบริหารขาดความโปร่งใส ขาดการควบคุมภายในที่ดี รัฐบาลต้องอาศัยการกู้ยืมเงินจากองค์กรการเงินระหว่างประเทศ ได้แก่ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารโลก (World Bank) และความช่วยเหลือทางการเงินในรูปแบบเงินกู้ยืมระยะยาวจากต่างประเทศ โดยที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารโลก (World Bank) ได้กำหนดเงื่อนไขให้ประเทศไทยปรับปรุงนโยบายการเปิดเผยข้อมูลให้โปร่งใสมากขึ้น โดยถือตามมาตรฐานการบัญชีของคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ และแม่บทการบัญชีประเทศไทยจึงมีการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชี

ครั้งใหญ่ และยังสามารถกำหนดกรอบแนวความคิดทางบัญชี (นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ, 2558) ขึ้นมาใช้ในประเทศไทยเป็นครั้งแรกเป็นทางออกของธุรกิจไทยสู่หนทางแห่งการพัฒนาอย่างยั่งยืน (มีทนชัย สุทธิพันธุ์, 2556) ที่รู้จักกันนาม แม่บทการบัญชี โดยเริ่มมีการใช้เมื่อปีพ.ศ. 2542 ซึ่งแม่บทการบัญชีได้กำหนดถึงคุณภาพทางการเงินไว้ชัดเจน รวมทั้งยังกำหนดแนวทางของการรับรู้รายการ การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน และการให้คำนิยามศัพท์ทางการบัญชีไว้ให้อย่างชัดเจนสำนักคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.) รวมทั้งองค์กรและหน่วยงานอื่น ๆ ได้ร่วมกันกำหนดข้อบังคับ ระเบียบ กฎเกณฑ์ และมาตรการต่าง ๆ เพื่อนำมาฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจ โดยยกระดับมาตรฐานการบัญชีให้เทียบเท่าระดับสากล การบริหารงานที่โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ การเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของนักลงทุน ส่งผลให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเห็นพ้องต้องกันว่า องค์กรหรือธุรกิจใด ๆ จะสามารถเติบโตอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องมีระบบการกำกับดูแลกิจการที่เหมาะสมกับกิจการนั้น ๆ จึงเป็นที่มาของการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Reddy &

Gordon, 2010) ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้มีการศึกษา เตรียมการและสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของกิจการ (Corporate Sustainable Development) (Michelon & Parbonetti, 2010; Lee, 2008; Muhammad Zahid & Zulkipli Ghazali, 2015; Dinithi Dissanayake et al, 2016; Reddy & Gordon, 2010) โดยบริษัทต่างๆ ต้องรายงานการพัฒนาที่ยั่งยืนของกิจการต่อสาธารณะในมิติด้านสิ่งแวดล้อม (Belal & Owen, 2007) เป็นการยกระดับมาตรฐานขององค์กรในตลาดทุนให้ทัดเทียมกับประเทศอื่น จึงกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นไป ต้องมีคณะกรรมการตรวจสอบ และบริษัทจดทะเบียนที่มีอยู่ต้องจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบให้ครบถ้วนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการของบริษัท ทำหน้าที่สอบทานรายงานทางการเงินให้ถูกต้องและเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูลในรายงานทางการเงิน รวมถึงการปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ และกฎหมายภาษีอากร แสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสในการบริหารงาน เนื่องจากการกำกับดูแลกิจการที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้กระบวนการบริหารงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีประสิทธิภาพ น่าเชื่อถือ เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้นักลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งเห็นประโยชน์ของการกำกับดูแลกิจการที่ดี ปกป้องสิทธิของตนเองในฐานะผู้ถือหุ้น รวมถึงใช้เงินในการตัดสินใจอย่างมีหลักการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำกับกับสัดส่วนการถือหุ้นที่ถือโดยนักลงทุนสถาบันของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (สุทธิชา เกริกฤทธิ์, 2550) มีผลต่อความเชื่อมั่นต่องบการเงินของผู้มีผลประโยชน์ร่วมทุกฝ่ายที่เกิดจากการสร้างการกำกับดูแลกิจการที่ดีให้เกิดขึ้นในองค์กร เห็นได้จากก่อนปี พ.ศ. 2540 รายงาน

ทางการเงินของบริษัทจะแสดงกำไรสูงมาก จึงทำให้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีความวิตกกังวล ซึ่งสาเหตุอย่างหนึ่งเกิดจากการบิดเบือนตัวเลขทางบัญชี การตกแต่งรายการทางบัญชี เพื่อแสดงกำไรในรายงานทางการเงินที่สูงมาก ทำให้หุ้นของบริษัทมีราคาสูงตามไปด้วย และเมื่อฟองสบู่แตกทำให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ และผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาตถูกมองว่าเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้ เพราะนักบัญชีเป็นผู้จัดทำรายงานทางการเงิน หรือมองอีกด้านหนึ่งคือรายงานทางการเงินหรืองบการเงินไม่มีคุณภาพ รวมถึงมีความโปร่งใสไม่เพียงพอในการเปิดเผยข้อมูล ทำให้เกิดการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีและข้อกำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ มากมาย ด้วยความต้องการที่เหมือนกันคือ ต้องการให้มีการพัฒนาข้อมูลทางการเงินบัญชีให้มีความน่าเชื่อถือ ทันต่อเวลา สามารถเข้าใจได้ และมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจได้ เพื่อให้งบการเงินมีคุณภาพที่ดีขึ้นและเป็นที่ยอมรับ น่าเชื่อถือ แมบทการบัญชีช่วยให้เข้าใจถึงลักษณะ หน้าที่และข้อจำกัดของข้อมูลทางการเงินบัญชีและงบการเงิน ทั้งยังเป็นแนวทางให้กับผู้ใช้ข้อมูลรายงานทางการเงินอีกหลายฝ่าย เช่น คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีที่จะใช้ในการพัฒนามาตรฐานการบัญชีให้มีความสอดคล้องกับทางปฏิบัติให้มากขึ้น เพื่อจะใช้ลดจำนวนทางเลือกของวิธีการบันทึกบัญชีให้เหลือน้อยที่สุด และยังเป็นแนวทางสำหรับผู้จัดทำรายงานทางการเงินและผู้สอบบัญชี ที่จะต้องมีแนวทางในการปฏิบัติหรือแนวทางในการตรวจสอบรายงานทางการเงินให้ถูกต้องมากขึ้น จึงสรุปได้ว่าแมบทการบัญชีช่วยให้รายงานทางการเงินมีคุณภาพมากขึ้น และมีความโปร่งใสมากขึ้น

การทุจริตโดยการตกแต่งงบการเงิน (ฐิตาภรณ์ สินจรรย์ศักดิ์, 2556) จากกรณีการล้มละลายของ บริษัทใหญ่ในสหรัฐอเมริกา เช่น ENRON, WORLD COM, TYCO, IMCLONE, GLOBAL CROSSING และ ADELPHIA และรวมไปถึงความ

ไม่โปร่งใสในงบการเงินของบริษัท XEROX, MERCK และ QWEST (Coates, 2007) ในการตกแต่งตัวเลข ในรายงานทางการเงินเพื่อสร้างความร่ำรวยให้กับฝ่ายบริหาร ซึ่งมีข้อบ่งชี้ที่ชัดเจนว่ามีรายงานทางการเงินของบริษัทเหล่านี้ มีการเปิดเผยไว้อย่างบิดเบือน ระบบบัญชีไม่โปร่งใส การบันทึกบัญชีและการรายงานการเงิน โดยเน้นที่วิธีการที่ใช้ในการตกแต่งตัวเลข และความซับซ้อนของการสร้างรายการเพื่อหลีกเลี่ยงกฎเกณฑ์ทางมาตรฐานการบัญชี และผลกระทบต่อ รายงานสารสนเทศทางการเงินที่เกิดขึ้น โดยการใช้ช่องโหว่ทางบัญชีในการจัดท่างบการเงินของบริษัท เพื่อปิดบังเจ้าหน้าที่ และผู้ลงทุน ด้วยการใช้กลยุทธ์ที่ซับซ้อนมากออกจากบัญชีไป ยังบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน และมีการปรับแต่งตัวเลขทางบัญชีเพื่อ สร้างภาพลักษณ์ของงบการเงินให้ออกมา ในรูปแบบที่ต้องการ ตลอดจนการแทรกแซงกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินที่จะเสนอต่อผู้ใช้งบการเงินภายนอกของฝ่ายบริหาร โดยหวังที่จะสร้างผลประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้องเนื่องด้วยรายการคงค้างนั้นมีสาระแอบแฝงในการเป็นแหล่งกำเนิดของรายได้และค่าใช้จ่ายที่สำคัญซึ่งส่งผลกระทบต่อตัวเลขในรายงานทางการเงินของกิจการ หรือการดำเนินงานของกิจการได้ ซึ่งหากผู้ใช้งบการเงินนั้นสามารถประเมินความเสี่ยงจากใช้ข้อมูลได้ก็ย่อมสะท้อนให้เห็นคุณภาพของกำไรที่แสดงอยู่ในรายงานทางการเงินนั้นด้วยในปัจจุบันความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมในหลายประเทศทั่วโลกได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศน์และในประเทศไทยเองก็ได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก เช่น ปัญหาหมอกควัน ปัญหาขยะและกากพิษทำให้ประชาคมโลกเริ่มตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว ทำให้มีการหามาตรการหรือแนวทางเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาล้างแวล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งการออกกฎหมายบังคับโดยตรงและการนำระบบการ

จัดการสิ่งแวดล้อมมาเป็นเงื่อนไขในการค้า การบัญชีสิ่งแวดล้อมจึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมในสังคม โดยแสดงให้เห็นถึงบทบาทและความรับผิดชอบของธุรกิจที่ควรจะมีต่อสิ่งแวดล้อมในการเปิดเผยข้อมูล

ดังนั้นในการศึกษาคครั้งนี้ จึงมุ่งเน้นศึกษาถึงผลกระทบการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยต่อระดับรายงานความยั่งยืนของกิจการด้านสิ่งแวดล้อม โดยศึกษาเฉพาะบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานกำกับดูแลให้มีการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นแนวทางให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น นักลงทุน ประชาชน และหน่วยงานภาครัฐ นำผลการวิจัยไปวิเคราะห์และผลักดันให้เกิดการพัฒนาในแนวทางที่สร้างสรรค์และยั่งยืนต่อองค์กรและสังคมโดยรวม มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) (Giovanna Michelon & Antonio Parbonetti, 2010; Muhammad Zahid & Zulkli Ghazali, 2015; Dinithi Dissanayake et al, 2016) เพื่อเป็นข้อมูลทางวิชาการด้านการบริหารจัดการองค์กรด้านธุรกิจและบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้เกิดความยั่งยืน และเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานกำกับดูแลให้มีการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นแนวทางให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น นักลงทุน ประชาชน และหน่วยงานภาครัฐ นำผลการวิจัยไปวิเคราะห์และผลักดันให้เกิดการพัฒนาในแนวทางที่สร้างสรรค์และยั่งยืนต่อองค์กรและสังคมโดยรวม

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับรายงานความยั่งยืนของกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยด้านสิ่งแวดล้อม

วิธีดำเนินการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัย

H1 : สัดส่วนการถือหุ้นของกรรมการบริษัท และผู้บริหารมีผลกระทบต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ต่อระดับรายงานความยั่งยืนของกิจการ

H2 : สัดส่วนของกรรมการอิสระมีผลกระทบต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ต่อระดับรายงานความยั่งยืนของกิจการ

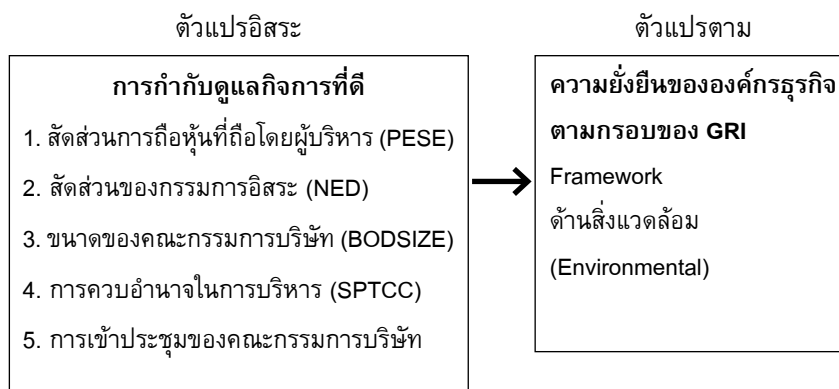
H3 : ขนาดของกรรมการบริษัทมีผลกระทบต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยต่อระดับรายงานความยั่งยืนของกิจการ

H4 : การควบคุมอำนาจในการบริหารของประธานกรรมการมีผลกระทบต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ต่อระดับรายงานความยั่งยืนของกิจการ

H5 : สัดส่วนในการเข้าร่วมประชุมมีผลกระทบต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยต่อระดับรายงานความยั่งยืนของกิจการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยและตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาการกำกับดูแลกิจการที่ดี และการเปิดเผยข้อมูลการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามกรอบของ GRI Framework (Baughn & McIntosh, 2007) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ต่อระดับรายงานความยั่งยืนของกิจการประกอบด้วยตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตัวแปรสัดส่วนการถือหุ้นที่ถือโดยผู้บริหาร (PESD) ตัวแปรสัดส่วนของกรรมการอิสระ (NED) ตัวแปรขนาดของคณะกรรมการบริษัท (BODSIZE) ตัวแปรการควบคุมอำนาจในการบริหาร (SPTCC) และตัวแปรการประชุมของคณะกรรมการบริษัท (MEET) ตัวแปรควบคุม ได้แก่ ตัวแปรสินทรัพย์ (ASSET) ตัวแปรผู้ตรวจสอบบัญชี (AUDIT) ตัวแปรอัตราส่วนหนี้สิน (DEBT) ตัวแปรผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) ตัวแปรการเติบโตของบริษัท (Growth) ตัวแปรตาม ได้แก่ ความยั่งยืนขององค์กรธุรกิจตามกรอบของ GRI Framework ด้านสิ่งแวดล้อม ต่อความยั่งยืนในการดำเนินธุรกิจของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยรายละเอียดดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตัวแปรสัดส่วนการถือหุ้นที่ถือโดยผู้บริหาร (PESD) ตัวแปรสัดส่วนของกรรมการอิสระ (NED) ตัวแปรขนาดของคณะกรรมการบริษัท (BODSIZE) ตัวแปรการควบอำนาจในการบริหาร (SPTCC) และตัวแปรการเข้าประชุมของคณะกรรมการบริษัท (MEET)

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความยั่งยืนขององค์กรธุรกิจตามกรอบของ GRI Framework ด้านสิ่งแวดล้อมต่อความยั่งยืนในการดำเนินธุรกิจของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวนทั้งหมด 558 บริษัทซึ่งงานวิจัยนี้เก็บครบทั้งหมด 558 บริษัท แบ่งออกเป็น 7 กลุ่มธุรกิจ ประกอบด้วย กลุ่มธุรกิจพาณิชย์และบริการ มีจำนวน 128 บริษัท กลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมและยานยนต์ 116 บริษัท กลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ 107 บริษัท กลุ่มธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 58 บริษัท กลุ่มธุรกิจทรัพยากรและพลังงาน 54 บริษัท กลุ่มธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค 48 บริษัท และกลุ่มธุรกิจเทคโนโลยีและการสื่อสาร 47 บริษัท

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ ดัชนีการรายงานข้อมูลความยั่งยืนขององค์กร ตามกรอบของ GRI Framework ด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยสัดส่วนการถือหุ้นที่ถือโดยผู้บริหาร สัดส่วนของกรรมการอิสระขนาดของคณะกรรมการบริษัท การควบอำนาจในการบริหาร การเข้าประชุมของคณะกรรมการบริษัท ผลการดำเนินธุรกิจด้านสิ่งแวดล้อม

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลระยะเวลาที่เก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลจากเอกสารรายงานประจำปีโดยการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะบนเว็บไซต์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเก็บข้อมูลจำนวน 3 ปี ได้แก่ ปีพ.ศ. 2556-2558

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับรายงานความยั่งยืนของกิจการและตรวจสอบสมมติฐานการวิจัยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) (Cohen, 2003; Hair et al, 2010; Giovanna Michelin & Antonio Parbonetti, 2010; Dinithi Dissanayake et al, 2016) โดยแนวคิดของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุเป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระคือการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่มีมากกว่า 1 ตัวกับตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือการพัฒนาอย่างยั่งยืนตาม (Sustainable Development) กรอบของ GRI เงื่อนไขในการวิเคราะห์ความถดถอยแบบปกติ เทคนิคที่จะใช้ทดสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคุณสมบัติของแต่ละชนิด พิจารณาจาก

ค่า P-Value ของค่าสถิติ t สำหรับตัวแปรต่าง ๆ เทียบกับระดับนัยสำคัญที่กำหนดคือ 0.05 ในการวิจัยครั้งนี้ตัวแปรตามคือ การเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมการทำนายมิติด้านสิ่งแวดล้อม (EN)

$$EN = \beta_0 + \beta_1 PESD + \beta_2 NED + \beta_3 BODSIZE + \beta_4 SPTCC + \beta_5 MEET + \beta_6 ASSET + \beta_7 AUDIT + \beta_8 DEBT + \beta_9 ROA + \beta_{10} Growth + e$$

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระ ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) วิเคราะห์ภาพรวมทั้ง 7 กลุ่มธุรกิจ

MODEL	Coefficients					model Summary (N=1,671)					F	Sig.
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.	R	R Square	Adjusted R square	S.E.est	Durbin-Watson		
MEET	178.348	24.048	.564	7.416	.000	.725	.526	.524	190.89	1.285	369.724	.000
BODSIZE	7.175	1.882	.265	3.812	.000				568			
ASSET	.000	.000	.055	3.150	.002							
DEBT	.000	.000	.054	3.155	.002							
AUDIT	-21.647	9.445	-.130	-2.292	.022							

จากตาราง 1 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระ ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) วิเคราะห์ภาพรวมทั้ง 7 กลุ่มธุรกิจ พบว่ามีตัวแปรอิสระจำนวน 5 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์กับมิติด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ตัวแปรสัดส่วนในการเข้าประชุมของคณะกรรมการ (MEET) (ค่า Beta=.564, t=7.416, Sig.=.000) ตัวแปรข้อมูลขนาดของคณะกรรมการ (BODSIZE) (ค่า Beta=.265, t=3.812, Sig.=.000) ตัวแปรสินทรัพย์ (ASSET) (ค่า Beta=.055, t=3.150, Sig.=.002) ตัวแปรอัตราส่วนหนี้สิน (DEBT) (ค่า Beta=.054, t=3.155, Sig.=.002) และตัวแปรผู้ตรวจสอบบัญชี (AUDIT) (ค่า Beta=-.130, t=-2.292, Sig.=.022) โดยตัวแปรอิสระทั้ง 4 รวมกันสามารถพยากรณ์อิทธิพลต่อความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) ได้ร้อยละ 52.6 (R

Square=.526) ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (S.E.est) 190.89568 และสามารถพยากรณ์อิทธิพลต่อความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$EC_{\text{ภาพรวมด้านสิ่งแวดล้อม}} = 178.348MEET + 7.175BODSIZE - 1.647AUDIT + 190.89568$$

สรุปได้ว่าผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระ ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) ภาพรวม สอดคล้องกับสมมุติฐาน H2: สัดส่วนของกรรมการอิสระ (NED) H3: ขนาดของกรรมการบริษัท (BODSIZE) และ H5: สัดส่วนในการเข้าร่วมประชุม (MEET) มีผลกระทบต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ต่อระดับรายงานความยั่งยืนของกิจการ

ตารางที่ 2 ข้อมูลสรุปผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) ของแต่ละกลุ่มธุรกิจ

กลุ่มธุรกิจ	ความสอดคล้องกับสมมติฐาน (N=1,671)					รวม
	H1	H2	H3	H4	H5	
1. เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	✗	✓	✗	✗	✗	1
2. สินค้าอุปโภคบริโภค	✗	✗	✗	✗	✓	1
3. อุตสาหกรรมและยานยนต์	✗	✗	✗	✗	✓	1
4. อสังหาริมทรัพย์	✗	✗	✓	✓	✗	2
5. ทรัพยากรและพลังงาน	✗	✗	✗	✓	✗	1
6. พาณิชยกรรมและบริการ	✗	✗	✓	✗	✓	2
7. เทคโนโลยีและการสื่อสาร	✓	✓	✗	✗	✗	2
8. วิเคราะห์ภาพรวมด้านสิ่งแวดล้อม	✗	✓	✓	✗	✓	3
รวม	1	3	3	2	4	

จากตารางที่ 2 แสดงข้อมูลสรุปผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) ของแต่ละกลุ่มธุรกิจ พิจารณาการสอดคล้องกับสมมติฐาน พบว่า กลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์กลุ่มธุรกิจพาณิชยกรรมและบริการ และกลุ่มธุรกิจเทคโนโลยีและการสื่อสารมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน 2 ข้อ กลุ่มธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารสินค้าอุปโภคบริโภคอุตสาหกรรม

และยานยนต์ทรัพยากรและพลังงานมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน 1 ข้อ

พิจารณาความสอดคล้องกับสมมติฐานเป็นรายข้อพบว่าข้อ H1 มีความสอดคล้อง 1 กลุ่มธุรกิจ และภาพรวมด้านสิ่งแวดล้อมข้อ H2 และ H3 มีความสอดคล้องทั้งหมด 2 กลุ่มธุรกิจ ข้อ H4 มีความสอดคล้องทั้งหมด 2 กลุ่มธุรกิจ ข้อ H5 มีความสอดคล้องทั้งหมด 3 กลุ่มธุรกิจ

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระ ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) วิเคราะห์กลุ่มธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร

MODEL	Coefficients					Model Summary						
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.	R	R Square	Adjusted R Square	S.E.est	Durbin - Watson	F	Sig.
NED	544.517	29.897	.811	18.213	.000	.811	.657	.655	155.66	1.596	331.714	.000

จากตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระ ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) วิเคราะห์กลุ่มธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร พบว่ามีตัวแปรอิสระจำนวน 1 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์กับมิติด้านสิ่งแวดล้อม

ได้แก่ ตัวแปร = ตัวแปรสัดส่วนของกรรมกรอิสระ (NED) (ค่า Beta = .811, t = 18.213, Sig. = .000) สามารถพยากรณ์อิทธิพลต่อความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) ได้ร้อยละ 65.7 (R Square=.657) ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (S.E.est)

155.66384 และสามารถพยากรณ์อิทธิพลต่อความสัมพันธ์ที่มีมิติด้านสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$EC_{\text{กลุ่มธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร}} = 544.517NED + 155.664$$

สรุปได้ว่าผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระ ที่มีอิทธิพลต่อ

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ที่มีมิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) วิเคราะห์กลุ่มธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค

MODEL	Coefficients					Model Summary					F	Sig.
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.	R	R Square	Adjusted R Square	S.E.est	Durbin - Watson		
NED	292.417	20.011	.757	14.612	.000	.825	.681	.677	197.89	.681	1.356	1.962
ROA	3.611	1.302	.144	2.773	.006				546			

จากตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ที่มีมิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) วิเคราะห์กลุ่มธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค พบว่ามีตัวแปรอิสระจำนวน 2 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์กับมิติด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ตัวแปรสัดส่วนในการเข้าประชุมของคณะกรรมการ (MEET) (ค่าBeta=.757, t=14.612, Sig.=.000) และตัวแปรข้อมูลผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) (ค่า Beta=.144, t=2.773, Sig.=.006) โดยตัวแปรอิสระทั้ง 2 รวมกันสามารถพยากรณ์อิทธิพลต่อความสัมพันธ์ที่มีมิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) ได้ร้อยละ 68.1 (R Square=.681) ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (S.E.est) 197.89546 และสามารถ

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระ ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ที่มีมิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) วิเคราะห์กลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมและยานยนต์

MODEL	Coefficients					Model Summary					F	Sig.
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.	R	R Square	Adjusted R Square	S.E.est	Durbin - Watson		
MEET	108.083	39.640	.334	2.727	.007	.707	.500	.496	200.82	1.902	114.	.000
DEBT	.001	.000	.204	5.288	.000				238		931	
AUDIT	56.791	21.733	.319	2.613	.009							

ความสัมพันธ์ที่มีมิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) กลุ่มธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร สอดคล้องกับสมมติฐาน H2: สัดส่วนของกรรมการอิสระ (NED) มีผลกระทบต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ต่อระดับรายงานความยั่งยืนของกิจการ

พยากรณ์อิทธิพลต่อความสัมพันธ์ที่มีมิติด้านสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$EC_{\text{กลุ่มธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค}} = 292.417MEET + 3.611ROA + 197.895$$

สรุปได้ว่าผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระ ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ที่มีมิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) กลุ่มธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค สอดคล้องกับสมมติฐาน H5: สัดส่วนในการเข้าร่วมประชุม (MEET) มีผลกระทบต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ต่อระดับรายงานความยั่งยืนของกิจการ

จากตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) วิเคราะห์กลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมและยานยนต์ พบว่ามีตัวแปรอิสระจำนวน 3 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์กับมิติด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ตัวแปรสัดส่วนในการเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการ (MEET) (ค่าBeta=.334, t=2.727, Sig.=.007) ตัวแปรข้อมูลอัตราส่วนหนี้สิน (DEBT) (ค่า Beta=.204, t=5.288, Sig.= .000) และตัวแปรผู้ตรวจสอบบัญชี (AUDIT) (ค่า Beta=.319, t=2.613, Sig.= .009) โดยตัวแปรอิสระทั้ง3รวมกันสามารถพยากรณ์อิทธิพลต่อความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) ได้ร้อยละ 50.0 (R Square=.500) ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของ

การพยากรณ์ (S.E.est) 200.82238 และสามารถพยากรณ์อิทธิพลต่อความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$EC_{\text{กลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมและยานยนต์}} = 108.083MEET + .001DEBT + 56.791AUDIT + 200.82238$$

สรุปได้ว่าผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระ ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) กลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมและยานยนต์ สอดคล้องกับสมมุติฐาน H5: สัดส่วนในการเข้าร่วมประชุม (MEET) มีผลกระทบต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ต่อระดับรายงานความยั่งยืนของกิจการ

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระ ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) วิเคราะห์กลุ่มธุรกิจอาหารมีทรัพย์

MODEL	Coefficients					Model Summary					F	Sig.
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.	R	R Square	Adjusted R square	S.E.est	Durbin - Watson		
BODSIZE	11.102	1.476	.591	7.520	.000	.856	.734	.731	94.482	2.073	291.	.000
ASSET	.000	.000	.102	3.178	.002				52		880	
SPTCC	26.678	8.601	.235	3.102	.002							

จากตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระ ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) วิเคราะห์กลุ่มธุรกิจอาหารมีทรัพย์ พบว่ามีตัวแปรอิสระจำนวน 3 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์กับมิติด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ตัวแปรข้อมูลขนาดของคณะกรรมการ (BODSIZE) (ค่า Beta = .591, t = 7.520, Sig. = .000) ตัวแปรสินทรัพย์ (ASSET) (ค่า Beta = .102, t = 3.178, Sig.= .002) และตัวแปรการควบคุมอำนาจในการบริหารของประธานกรรมการ (SPTCC) (ค่า Beta = .235, t = 3.102, Sig. = .002) โดยตัวแปรอิสระทั้ง3รวมกันสามารถพยากรณ์อิทธิพลต่อความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) ได้ร้อยละ 73.4 (R Square = .734) ความคลาดเคลื่อน

มาตรฐานของการพยากรณ์ (S.E.est) 94.48252 และสามารถพยากรณ์อิทธิพลต่อความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$EC_{\text{กลุ่มธุรกิจอาหารมีทรัพย์}} = 11.102BODSIZE + 26.678SPTCC + 94.48252$$

สรุปได้ว่าผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระ ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) กลุ่มธุรกิจอาหารมีทรัพย์ สอดคล้องกับสมมุติฐาน H3: ขนาดของกรรมการบริษัท (BODSIZE) และ H4: การควบคุมอำนาจในการบริหารของประธานกรรมการ (SPTCC) มีผลกระทบต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ต่อระดับรายงานความยั่งยืนของกิจการ

ตารางที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระ ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพัทธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) วิเคราะห์กลุ่มธุรกิจทรัพยากรและพลังงาน

MODEL	Coefficients					Model Summary					F	Sig.
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.	R	R Square	Adjusted R square	S.E.est	Durbin - Watson		
SPTCC	86.560	7.232	.636	11.969	.000	.781	.611	.603	129.42	1.338	83.0	.000
ASSET	.000	.000	.275	5.425	.000				652		99	
DEBT	.001	.000	.105	2.026	.044							

จากตารางที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระ ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพัทธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) วิเคราะห์กลุ่มธุรกิจทรัพยากรและพลังงานพบว่าตัวแปรอิสระจำนวน 3 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสัมพัทธ์กับมิติด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ตัวแปรการควมอำนาจในการบริหารของประธานกรรมการ (SPTCC) (ค่า Beta = .636, t = 11.969, Sig. = .000) ตัวแปรสินทรัพย์ (ASSET) (ค่า Beta = .275, t = 5.425, Sig. = .000) และตัวแปรข้อมูลอัตราส่วนหนี้สิน (DEBT) (ค่า Beta = .105, t = 2.026, Sig. = .044) โดยตัวแปรอิสระทั้ง 3 รวมกันสามารถพยากรณ์อิทธิพลต่อความสัมพัทธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม ได้ร้อยละ 61.1 (R Square = .611) ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของ

การพยากรณ์ (S.E.est) 129.42652 และสามารถพยากรณ์อิทธิพลต่อความสัมพัทธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$EC_{\text{กลุ่มธุรกิจทรัพยากรและพลังงาน}} = 86.560SPTCC + .001DEBT + 129.42652$$

สรุปได้ว่าผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระ ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพัทธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) กลุ่มธุรกิจทรัพยากรและพลังงานสอดคล้องกับสมมุติฐาน H4: การควมอำนาจในการบริหารของประธานกรรมการ (SPTCC) มีผลกระทบต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ต่อระดับรายงานความยั่งยืนของกิจการ

ตารางที่ 8 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระ ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพัทธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) วิเคราะห์กลุ่มธุรกิจพาณิชย์และบริการ

MODEL	Coefficients					Model Summary					F	Sig.
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.	R	R Square	Adjusted R square	S.E.est	Durbin - Watson		
BODSIZE	5.470	4.379	.162	1.249	.212	.770	.593	.590	233.11	.593	185.	.000
ASSET	.002	.000	.277	7.503	.000				436		015	
MEET	193.621	52.492	.465	3.689	.000							

จากตารางที่ 8 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระ ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพัทธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) วิเคราะห์กลุ่มธุรกิจพาณิชย์และบริการ พบว่ามีตัวแปรอิสระจำนวน 3 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสัมพัทธ์กับมิติด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ตัวแปรข้อมูลขนาดของคณะกรรมการ

(BODSIZE) (ค่า Beta = .591, t = 7.520, Sig. = .000) ตัวแปรสินทรัพย์ (ASSET) (ค่า Beta = .102, t=3.178, Sig.= .002) และตัวแปรสัดส่วนในการเข้าร่วมประชุม (MEET) (ค่า Beta = .235, t = 3.102, Sig.= .002) โดยตัวแปรอิสระทั้ง 3 รวมกันสามารถพยากรณ์อิทธิพลต่อความสัมพัทธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) ได้ร้อยละ 59.3 (R

Square = .593) ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (S.E.est) 233.11436 และสามารถพยากรณ์อิทธิพลต่อความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$EC_{\text{กลุ่มธุรกิจพาณิชย์และบริการ}} = 5.470BODSIZE + .002ASSET + 193.621MEET + 233.11436$$

สรุปได้ว่าผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระ ที่มีอิทธิพลต่อ

ตารางที่ 9 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระ ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) วิเคราะห์กลุ่มธุรกิจเทคโนโลยีและการสื่อสาร

MODEL	Coefficients					Model Summary					F	Sig.
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.	R	R Square	Adjusted R Square	S.E.est	Durbin - Watson		
NED	254.573	18.540	.747	13.731	.000	.850	.722	.719	68.067	1.689	180.	.000
PESD	97.376	32.564	.163	2.990	.003				61	1.182	945	

จากตารางที่ 9 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระ ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) วิเคราะห์กลุ่มธุรกิจเทคโนโลยีและการสื่อสาร พบว่ามีตัวแปรอิสระจำนวน 2 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์กับมิติด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ตัวแปรข้อมูลสัดส่วนการถือหุ้นของกรรมการบริษัทและผู้บริหาร (PESD) (ค่า Beta = .163, t = 2.990, Sig. = .003) และตัวแปรสัดส่วนของกรรมการอิสระ (NED) (ค่า Beta = .747, t = 13.731, Sig. = .000) โดยตัวแปรอิสระทั้ง 2 รวมกันสามารถพยากรณ์อิทธิพลต่อความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) ได้ร้อยละ 72.22 (R Square = .722) ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (S.E.est) 68.06761 และสามารถพยากรณ์อิทธิพลต่อความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$EC_{\text{กลุ่มธุรกิจเทคโนโลยีและการสื่อสาร}} = 97.376PESD + 254.573NED + 68.06761$$

ความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม กลุ่มธุรกิจพาณิชย์และบริการสอดคล้องกับสมมุติฐาน H3: ขนาดของกรรมการบริษัท (BODSIZE) และ H5: สัดส่วนในการเข้าร่วมประชุม (MEET) มีผลกระทบต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ต่อระดับรายงานความยั่งยืนของกิจการ

สรุปได้ว่าผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระ ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) กลุ่มธุรกิจพาณิชย์และบริการสอดคล้องกับสมมุติฐาน H1: สัดส่วนการถือหุ้นของกรรมการบริษัทและผู้บริหาร (PESD) และ H2: สัดส่วนของกรรมการอิสระ (NED) มีผลกระทบต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยต่อระดับรายงานความยั่งยืนของกิจการ

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระ ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับสมมุติฐาน ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) มากที่สุดคือตัวแปรสัดส่วนในการเข้าร่วมประชุม (MEET) และตัวแปรขนาดของกรรมการบริษัท (BODSIZE) ตาม

ลำดับ

พิจารณาผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระ ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับสมมุติฐานของแต่ละกลุ่มธุรกิจ พบว่าแต่ละกลุ่มธุรกิจจะมีตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) แตกต่างกันได้แก่ กลุ่มธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร มีตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม คือ ตัวแปรสัดส่วนของกรรมการอิสระ (NED) กลุ่มธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค มีตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม คือ ตัวแปรสัดส่วนในการเข้าร่วมประชุม (MEET) กลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมและยานยนต์ มีตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม คือ ตัวแปรสัดส่วนในการเข้าร่วมประชุม (MEET) กลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ มีตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม คือ ตัวแปรขนาดของกรรมการบริษัท (BODSIZE) และตัวแปรการควมอำนาจในการบริหารของประธานกรรมการ (SPTCC) กลุ่มธุรกิจทรัพยากรและพลังงาน มีตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม คือ ตัวแปรการควมอำนาจในการบริหารของประธานกรรมการ (SPTCC) กลุ่มธุรกิจพาณิชย์และบริการ มีตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม คือ ตัวแปรขนาดของกรรมการบริษัท (BODSIZE) และตัวแปรสัดส่วนในการเข้าร่วมประชุม (MEET) กลุ่มธุรกิจเทคโนโลยีและการสื่อสาร มีตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม คือ ตัวแปรสัดส่วนการถือหุ้นของกรรมการบริษัทและผู้บริหาร (PESD) และตัวแปรสัดส่วนของกรรมการอิสระ (NED)

ผลการวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับรายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ต่อระดับรายงานความยั่งยืนของ

กิจการด้านสิ่งแวดล้อมในครั้งนี นี้ มีความสอดคล้องใกล้เคียงกับผลการวิจัยของ Giovanna Michelon & Antonio Parbonetti, 2010 ศึกษาเรื่องผลของการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการเปิดเผยการพัฒนาอย่างยั่งยืนศึกษามิติทางด้านสิ่งแวดล้อมงานวิจัยพบว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์กรมิติด้านสิ่งแวดล้อมตัวแปรที่ส่งผลคือ สัดส่วนของสมาชิกที่เป็นคณะกรรมการบริหาร (CI) คณะกรรมการความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate CS_Et) บริษัทมีชื่อเสียงอยู่ดัชนี DowJones (DJSI) และขนาดยอดขายสุทธิ (SIZE) มีความสอดคล้องใกล้เคียงกับผลการวิจัยของ Muhammad Zahid & Zulkip- liGhazali, 2015 ศึกษาเรื่องความยั่งยืนของบริษัทอสังหาริมทรัพย์ที่จดทะเบียนทรัพย์สินในตลาดหลักทรัพย์ของมาเลเซีย เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานของการพัฒนาอย่างยั่งยืนของบริษัทอสังหาริมทรัพย์ของมาเลเซีย ในมิติทางด้านสิ่งแวดล้อม งานวิจัยพบว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืนของบริษัทอสังหาริมทรัพย์ในมาเลเซียใช้กลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคม (social responsibility) และกลยุทธ์ความยั่งยืนโดยความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (satisfaction of stakeholders) และมีความสอดคล้องใกล้เคียงกับผลการวิจัยของ Dinithi-Dissanayake et al, 2016 ศึกษาเรื่องรายงานการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศศรีลังกาศึกษามิติทางด้านสิ่งแวดล้อมงานวิจัยพบว่าบริษัทชั้นนำในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศศรีลังกามีการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะมิติทางด้านสิ่งแวดล้อมและตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สูงที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของบริษัทคือ มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด (market) และจำนวนพนักงานของบริษัท (employees)

ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบต่อรายงานความยั่งยืนของกิจการมิติด้านสิ่งแวดล้อมในภาพรวม กับตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อรายงานความยั่งยืนของกิจการมิติ

ด้านสิ่งแวดล้อมแต่ละกลุ่มธุรกิจมีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้งานวิจัยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำกับดักกิจกรรมที่ดีกับรายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ต่อระดับรายงานความยั่งยืนของกิจการด้านสิ่งแวดล้อมที่ศึกษานี้ มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรองรับจึงมีความตรงภายในและความตรงภายนอกตามหลักของสถิติการวิจัยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำงานวิจัยนี้ไปศึกษาข้อมูลผลกระทบการทำกับดักกิจกรรมที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ตั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ นำผลงานวิจัยมาใช้ในการพิจารณาการบริหารงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และชี้แนะแนวทางการบริหารเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของกิจการบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นำผลงานวิจัยมาใช้ในการบริหารงานของบริษัทโดยนำตัวแปรและสมการถดถอยมาเป็นจุดเน้นในการบริหารบริษัทให้สอดคล้องกับกลุ่มธุรกิจของตัวเอง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของกิจการนักลงทุน นำผลงานวิจัยมาใช้ในการตัดสินใจ

ใจในการลงทุนซื้อหุ้น บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยพิจารณาจากการบริหารงานสอดคล้องกับตัวแปรที่ส่งต่อจากรายงานความยั่งยืนของกิจการ เพื่อผลประโยชน์ของนักลงทุนที่จะตัดสินใจที่ต้องการเลือกซื้อหุ้นในบริษัทที่มีการบริหารจัดการที่ดีและมีความยั่งยืนของกิจการ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำกับดักกิจกรรมที่ดีกับรายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ต่อระดับรายงานความยั่งยืนของกิจการด้านสิ่งแวดล้อมที่ศึกษารั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาอย่างยั่งยืนของกิจการในที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เฉพาะมิติด้านสิ่งแวดล้อม ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป ควรจะทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการทำกับดักกิจกรรมที่ดีกับรายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในมิติด้านเศรษฐกิจ และมิติสังคมต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติปีงบประมาณ 2559

เอกสารอ้างอิง

- จิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์. (2556). *การทุจริตโดยการตกแต่งงบการเงิน*. การประชุมระดับชาติประจำปี 2556 สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย. 1454-1467.
- นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ. (2558). กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (ปรับปรุง2557). *วารสารวิชาชีพบัญชี*. 11(30): 78-84.
- มัณฑชัย สุทธิพันธุ์. (2556). ทางออกของธุรกิจไทยสู่หนทางแห่งการพัฒนาอย่างยั่งยืน. *วารสารบริหารธุรกิจ*. 36(137): 38-50.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2559). *วิกฤตการณ์การเงินในเอเชีย พ.ศ. 2540*. [Online] เข้าถึงได้จาก; [https://th.wikipedia.org/wiki/วิกฤตการณ์การเงินในเอเชีย พ.ศ.2540](https://th.wikipedia.org/wiki/วิกฤตการณ์การเงินในเอเชีย_พ.ศ.2540).
- สุทธิชา เกริกฤทธิ์. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำกับสัดส่วนการถือหุ้นที่ถือโดยนักลงทุนสถาบันของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยุซิมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Belal, A.R., and Owen, D.L. (2007). The views of corporate managers on the current state of, and future prospects for, social reporting in Bangladesh: an engagementbased study. *Accounting Auditing & Accountability Journal*.20(3): 472-494.
- Baughn, C.C.,Bodie, N.L., and McIntosh, J.C. (2007). Corporate social and environmental responsibility in Asian countries and other geographical regions. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*.14(4): 189-205.
- Coates J.,C., IV. (2007). The goals and promise of the sarbanes–Oxley Act.*Journal of Economic Perspectives*.21(1): 91–116.
- Cohen, J., Cohen, P., West, S. G. and Aiken, L.S. (2003). *Applied Multiple Regression/Correlation Analysis for the BehavioralSciences*.3rd ed.Lawrence Erlbaum Associates, Mahwah, N.J.
- Dissanayake, D., Tilt,C., and Xydias-Lobo,M. (2016). Sustainability reporting by publicly listed companies in Sri Lanka. *Journal of Cleaner Production*. 129(2016): 169-182. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jclepro.2016.04.086>.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J. and Anderson, R.E. (2010). *Multivariate data analysis*. 7th Ed. Prentice-Hall, New Jersey.
- Lee, M.D.P. (2008). A review of the theories of corporate social responsibility: its evolutionary path and the road ahead. *Int.J. Manag. Rev.*10(1): 53-73.
- Michelon,G.and Parbonetti, A. (2010). The effect of corporate governance on sustainability disclosure. *J ManagGov*.6(2012): 477–509.
- Reddy, K., and Gordon, L.W. (2010). The effect of sustainability reporting on financial performance: an empirical study using listed companies. *J. Asia Entrepreneursh. Sustain.* 6(2): 19-42.
- Zahid, M., Ghazali, Z. and Rahman, H., U. (2015). Corporate sustainability practices among Malaysian REITs and property listed companies. *World Journal of Science, Technology and Sustainable Development*.12(2): 100-118.

การพัฒนางานออชอนกลองยาวชาววาปี ของดีพื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม

Development of Chawapee's Ongson Tomtom Festival: Popular Folk Musical Instrument of Mahasarakham

ทินกร น้อยต่ำแย¹

Tinnakorn Noytumyae¹

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาหาแนวทางการพัฒนางานออชอนกลองยาวชาววาปี ของดีพื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพที่ประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการแบบมีส่วนร่วม มาใช้เป็นกรอบในการศึกษา เน้นการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อสำรวจ สัมภาษณ์ และสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม โดยมีกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย คณะกรรมการจัดงานประเพณี ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าวงกลองยาว และผู้ผลิตกลองยาว เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้วจึงทำการวิเคราะห์และนำเสนอ ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนางานออชอนกลองยาวชาววาปี ของดีพื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม มี 4 ประการ คือ 1) ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการงานโดยคัดเลือกตัวแทนกลุ่มหัวหน้าวงกลองยาว และกลุ่มผู้ผลิตกลองยาว เข้าไปมีบทบาทในคณะกรรมการจัดงาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) ปรับปรุงการจัดสรรเงินรางวัลการประกวดกลองยาวให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป 3) ประชาสัมพันธ์ชี้แจงงบประมาณให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทราบอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง และ 4) ปรับปรุงการติดตามประเมินผลการจัดการงานให้มืออย่างสม่ำเสมอและรอบด้าน เพื่อให้การจัดการงานขับเคลื่อนไปในทิศทางที่เหมาะสม สร้างสรรค์ และก่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม, การจัดการแบบมีส่วนร่วม, งานเทศกาล

¹ นักศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

¹ Student, the Degree Master of Arts Program in Cultural Resource Management, Faculty of Archaeology, Silpakorn University

Abstract

The purpose of this article was to identify ways to develop Chawapee's Ongsom Tomtom Festival (Popular Folk Musical Instrument of Mahasarakham Province). The article is a qualitative research project using participation as the conceptual framework. Data collection methods were surveying, interview and observation. The focus groups were a festival management committee, the head of local government, the heads of the long drum music group and the long drum makers. Information analysis and presentation continued after data collection was completed. The results show four ways to develop Chawapee's Ongsom Tomtom Festival: 1) Improve the administration structure by choosing representatives from the heads of the long drum music group and the long drum makers and reassign them to the festival management committee and local governors. 2) Improve the long drum award management in tandem with current economic conditions. 3) Publicize budget management to stakeholders in all sectors regularly and thoroughly 4) Improve festival management evaluation regularly and thoroughly so as to manage the festival in proper, creative and sustainable ways.

Keywords: Cultural Resource Management, Participative management, Festival

บทนำ

งานอณชอนกลองยาวชาวาวาปี ของดีพื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม เป็นงานที่นำเอาวัฒนธรรมกลองยาวในพื้นที่อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม มาจัดเป็นงานวัฒนธรรมประจำปีที่แสดงอัตลักษณ์พื้นบ้านของชาวอำเภอวาปีปทุมและนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรมกลองยาวในพื้นที่ให้คงอยู่ ตามคำจำกัดความในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 อณชอน หมายถึง งาม เพราะพริ้ง ซาบซึ้ง ตรึงใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1386) เมื่อหมายรวมเข้ากับชื่อของการจัดงานจึงหมายถึง งานที่นำเอาวัฒนธรรมกลองยาวในพื้นที่อำเภอวาปีปทุมมานำเสนอเพื่อให้เกิดความซาบซึ้งตรึงใจแก่ผู้เข้าร่วมงาน

วัฒนธรรมกลองยาวเดิมใช้ประโยชน์ในการบรรเลงเพื่อความสนุกสนานในเทศกาลและงานประเพณีที่แสดงให้เห็นความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น บุญเดือนสี่ บุญแหะเหวตมีฆวนแห่ผ้าพะเหวต

บุญเดือนหก บุญบั้งไฟมีฆวนแห่บั้งไฟ บุญเดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษามีฆวนแห่ปราสาทผึ้ง ในฆวนแห่นอกจากมีผ้าพะเหวต บั้งไฟ และปราสาทผึ้งแล้วฆวนกลองยาวยังถือเป็นส่วนหนึ่งที่เรียกความสนใจแก่ผู้พบเห็น เพิ่มความสนุกสนาน ทุกงานบุญที่มีฆวนแห่จึงมักมีกลองยาวบรรเลงนำฆวนอยู่เสมอ (สมบัติ ทับทิมทอง, 2544: 85–86) การใช้ประโยชน์จากวัฒนธรรมกลองยาว ได้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญเมื่อนายสุรศักดิ์ ชาญยุทธ์ นายอำเภอวาปีปทุม ร่วมกับทุกภาคส่วนในอำเภอวาปีปทุม หยิบยกนำเอาวัฒนธรรมกลองยาวขึ้นมาส่งเสริมเป็นงานประเพณีประจำปีของอำเภอ เพื่อให้เกิดการพัฒนาฝีมือการแสดงกลองยาวตลอดจนเป็นการอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรมกลองยาวให้คงอยู่ โดยใช้ชื่อการจัดงานว่า “งานอณชอนกลองยาวชาวาวาปี ของดีพื้นบ้าน” จัดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันพุธ ที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2539 ณ สนามหน้าที่ว่าการอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม (ศุภชัย ศรีวิเนตร และคณะ, 2539: 19)

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานออนซอนกลองยาวชาววาปีของดีพื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 3 เรื่อง ประกอบด้วย การศึกษาของศุภชัย ศรีวิเนตร และคณะ (2539) ศึกษาเรื่อง กลองยาวชาววาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม การศึกษาของสมบัติ ทับทิมทอง (2544) ศึกษาเรื่อง สภาพการดำรงอยู่ของคณะกลองยาวอำเภอลาวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม และการศึกษาของสุมิตรา ทองพูล (2554) ศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมกลองยาว : การแข่งขัน การอนุรักษ์ และพัฒนา เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อำเภอลาวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม การศึกษาสองเรื่องแรกเป็นการศึกษาแบบพื้นฐานเพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมกลองยาวในพื้นที่ และการศึกษาเรื่องหลังเป็นการศึกษาแบบประยุกต์เพื่อนำไปสู่การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมกลองยาวให้คงอยู่ การศึกษาทั้งหมดโดยเฉพะการศึกษาของสมบัติ ทับทิมทอง พบว่า งานออนซอนกลองยาวชาววาปี ของดีพื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมกลองยาวในอำเภอลาวาปีปทุม 3 ช่วง คือ ช่วงก่อตั้ง มีการบรรเลงกลองยาวแบบดั้งเดิม มีเครื่องดนตรีประสมวงน้อยชิ้น คือ กลองยาวและกลองรำมะนา ใช้แสดงเพื่อความรื่นเริง แสดงความสามารถทางดนตรี สืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่น และสร้างความภาคภูมิใจให้เกิดขึ้นกับตนเองและหมู่บ้าน ช่วงรวมตัว มีการปรับเปลี่ยนความมุ่งหมายในการเพิ่มการรับจ้างไปแห่ในขบวน มุ่งประกวดประชันแข่งขันเพื่อสร้างความมีชื่อเสียงเพื่อให้เกิดการว่าจ้างมากขึ้น มีการเพิ่มเครื่องดนตรีเข้ามาประสมวงหลายชนิด เช่น อิเล็กโทน กลองชุด 3 ใบ เบส พิณ ฉิ่ง และฉาบ และเริ่มมีการนำนางรำเข้ามาฟ้อนประกอบ และช่วงพัฒนา มีการประยุกต์และพัฒนากลองยาวไปสู่การแข่งขันอย่างเต็มรูปแบบทั้งการแข่งขันในอำเภอลาวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม และในจังหวัดต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้เคียง (สมบัติ ทับทิมทอง, 2544: 40-46)

เมื่อพิจารณาตามข้อสรุปของสมบัติ ทับทิมทอง ทำให้เชื่อได้ว่างานออนซอนกลองยาวชาววาปีของดีพื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม ช่วยให้อัตลักษณ์กลองยาวในพื้นที่มีการพัฒนาถึงขั้นสูงสุด คือ มีการปรับประยุกต์และพัฒนาไปสู่การแข่งขันอย่างเต็มรูปแบบ แต่เมื่อข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นนั้นการจัดการงานประเพณีส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบวัฒนธรรมกลองยาวให้แตกต่างออกไปจากเดิมโดยสิ้นเชิง คุณค่าดั้งเดิมนั้นสนองต่อวิถีชีวิตผู้คนในประเพณีฮีตสิบสองโดยมีกลองยาวเป็นตัวเชื่อมให้เกิดความสนุกสนานขณะร่วมทำบุญ ชาวบ้านหากพอใจก็สามารถกระโดดเข้าร่วมขบวนกลองยาวได้โดยไม่มีพิธีรีตอง แต่คุณค่าใหม่ที่เกิดขึ้นนั้นกลองยาวกลายเป็นการแสดงหรือโชว์ที่ตอบสนองต่อการท่องเที่ยว ชาวบ้านหรือนักท่องเที่ยวไม่สามารถกระโดดเข้าร่วมขบวนกลองยาวได้เลยหากพอใจ เป็นแต่เพียงผู้ชมที่อยู่ชิดติดขอบเวที กระบวนการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดนี้จะไม่ใช่วิทยุหาลักษณ์หากความคิดริเริ่มเกิดจากผู้มีส่วนได้เสียกับวัฒนธรรมกลองยาวอย่างแท้จริง หากเมื่อใดก็ตามกระบวนการพัฒนานั้นเกิดจากบุคคลเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพียงกลุ่มเดียวที่ต้องการนำวัฒนธรรมกลองยาวมาพัฒนาเพื่อสนองต่อความต้องการของตนเอง อาจทำให้วัฒนธรรมกลองยาวเปลี่ยนแปลงอย่างไรก็ตามจนไม่สามารถควบคุมให้วัฒนธรรมกลองยาวสนองต่อชุมชนได้อีกต่อไป ซึ่งกระบวนการดังกล่าวยังเป็นสิ่งที่คลุมเครืออยู่ จึงเกิดความสนใจใคร่รู้ว่าเราควรทำอย่างไรเพื่อให้วัฒนธรรมกลองยาวสามารถสนองต่อชุมชนผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรม ขณะเดียวกันเราควรทำอย่างไรเพื่อให้การจัดการงานประเพณีซึ่งเป็นการนำทรัพยากรวัฒนธรรมกลองยาวมาพัฒนาจะไม่ทำให้เกิดปัญหาเหมือนการพัฒนาทรัพยากรวัฒนธรรมในพื้นที่อื่น

ด้วยเหตุนี้จึงมีการศึกษาเรื่อง การพัฒนา งานออนซอนกลองยาวชาววาปี ของดีพื้นบ้าน จังหวัดมหาสารคาม ขึ้น โดยใช้แนวทางการศึกษา

การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการศึกษากระบวนการจัดงานประเพณีว่าเป็นเช่นใด เพื่อนำไปสู่การหาแนวทางการพัฒนางานออนไลน์ของเยาวชนชาววาปี ของดีพื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนต่อไป

วิธีการศึกษา

กรอบคิดการพัฒนางานออนไลน์ของเยาวชนชาววาปี ของดีพื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม พัฒนาจากแนวคิดการจัดการแบบมีส่วนร่วมที่ได้จากการสังเคราะห์ประเด็นสำคัญจากผลการศึกษาของเจมส์ แอล. เครย์ตัน (James L. Creighton 2002) เรื่อง คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล (2550) เรื่อง ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และวิชา เทียงธรรม สุนีย์ ละกำป็น และอาภาพร เผ่าวัฒนา (2551) เรื่อง การพัฒนาศักยภาพชุมชน: แนวคิดและการประยุกต์ใช้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดมาพิจารณาปรากฏการณ์ในพื้นที่ 2 ประเด็น คือ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม และขั้นตอนการมีส่วนร่วม

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม พิจารณาว่าการจัดงานประเพณีเกิดจากปัจจัยใดระหว่างการตัดสินใจนั้นจะมีผลกระทบที่สำคัญ การตัดสินใจนั้นจะมีผลกระทบต่อบางคนมากกว่าบางคน การตัดสินใจนั้นจะมีผลกระทบต่อประโยชน์ดั้งเดิมของคนบางคน การตัดสินใจนั้นเกี่ยวกับเรื่องที่มีความขัดแย้งอยู่ก่อนแล้ว และการตัดสินใจนั้นมีผลจำเป็นเพื่อให้เกิดการสนับสนุนต่อผลการตัดสินใจ (Creighton, James L, 2002) การพิจารณาว่าปัจจัยใดที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของการจัดงานประเพณี จะทำให้เห็นเหตุผลความจำเป็นของการจัดงานกลุ่มคนผู้มีส่วนได้เสียและแรงขับเคลื่อนที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนการจัดงาน เมื่อทำการประเมินแล้วจะทำให้เกิดการเข้าใจปัญหาและวิธีการจัดงานว่าควร

ดำเนินการอย่างไรกับคนกลุ่มไหน เพื่อคงสถานการณ์มีส่วนร่วมที่มีอยู่ และเพิ่มสถานการณ์มีส่วนร่วมที่ขาดหาย

ขั้นตอนการมีส่วนร่วม พิจารณาว่าการจัดการงานประเพณีในกระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล, 2550) และ (วิชา เทียงธรรม สุนีย์ ละกำป็น และอาภาพร เผ่าวัฒนา, 2551) เป็นเช่นไร เพื่อให้เห็นกระบวนการว่ากลุ่มคนใดเป็นผู้ขับเคลื่อนหลัก ขับเคลื่อนหรือถูกจัดวางให้เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อประเมินว่าการจัดงานประเพณีขับเคลื่อนโดยกลุ่มผู้นำ หรือชุมชน เมื่อเข้าใจปรากฏการณ์แล้วจึงนำไปสู่การเสนอแนวทางการพัฒนางานประเพณีต่อไป

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เน้นการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อสำรวจ สัมภาษณ์ และสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม โดยแบ่งขั้นตอนการศึกษาออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ ประชากรผู้ให้ข้อมูลหลัก วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การตรวจสอบคุณภาพ และการนำเสนอผลการศึกษา

1. ประชากรผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดงานประเพณี 4 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการจัดงานประเพณี ได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการฝ่ายเลขานุการ ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอ นักการเมืองท้องถิ่น และข้าราชการส่วนภูมิภาค 2) ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) หัวหน้าวงกลองยาว ได้แก่ หัวหน้าวงกลองยาว และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการวงกลองยาว และ 4) ผู้ผลิตกลองยาว ได้แก่ ผู้ผลิตกลองยาว และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิตกลองยาว

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษามีทั้งข้อมูลปฐมภูมิ ที่ผู้ศึกษาจัดเก็บข้อมูลด้วยตนเองเป็นครั้งแรก และข้อมูลทุติยภูมิ ที่ผู้ศึกษาหาได้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการลงพื้นที่ภาคสนามสำรวจชุมชนในอำเภอวาปีปทุมศึกษาวัฒนธรรมกลองยาวในบริบทสังคมและวัฒนธรรม “วาปีปทุม” สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวถึงรายละเอียดและลงลึกในสิ่งที่ผู้ศึกษาต้องการนำข้อมูลไปวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การศึกษา โดยเฉพาะในประเด็นการจัดการงานประเพณีและแนวทางการจัดการงานประเพณีที่ควรจะเป็น ทั้งนี้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกได้นำแนวคิดการจัดการแบบมีส่วนร่วมมาช่วยวางกรอบในการตั้งคำถามและการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ผู้ศึกษาได้เข้าไปสังเกตการณ์งานประเพณี ระหว่างปี พ.ศ. 2555 – 2558 ส่วนข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากห้องสมุดมหาวิทยาลัย และหน่วยงานทางวิชาการต่างๆ อาทิ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เป็นต้น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลปฐมภูมิ และทุติยภูมิที่ได้มาดำเนินการดังนี้ 1) ถอดข้อความจากเรื่องบันทึกเสียงสัมภาษณ์ประชากรผู้ให้ข้อมูลหลักอย่างละเอียด 2) จัดเตรียมข้อมูลปฐมภูมิ และทุติยภูมิให้สะดวกสำหรับนำไปใช้วิเคราะห์ 3) ดำเนินการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่รวบรวมได้ตามประเด็นการศึกษา ประกอบด้วย วัฒนธรรมกลองยาวในบริบทสังคมและวัฒนธรรม “วาปีปทุม” การจัดการงานประเพณี และแนวทางการพัฒนา

งานประเพณี 4) ทบทวนข้อมูลที่จัดหมวดหมู่ไว้แล้ว โดยการนำแนวคิดการจัดการแบบมีส่วนร่วมมาใช้เป็นแกนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่โดยเฉพาะประเด็นการจัดการงานประเพณีว่าผู้คนผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการงานประเพณีมีส่วนร่วมอย่างไร จากนั้นนำเสนอแนวทางการพัฒนางานประเพณีบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมจากมุมมองของคนภายในเป็นหลัก 4) นำข้อสรุปที่ได้จากการทบทวนมาสร้างความเชื่อมโยงหาแบบแผนข้อค้นพบเพื่อตอบคำถามของการศึกษาที่ตั้งไว้

4. ตรวจสอบคุณภาพ ผู้ศึกษาดำเนินการตรวจสอบความเพียงพอของข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ ความน่าเชื่อถือ และความถูกต้อง โดยใช้วิธีการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลว่าเป็นตัวแทนที่แท้จริงของผู้ให้ข้อมูลหลักหรือไม่ ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า คือ ตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งเวลา ที่สังเกตและสัมภาษณ์ในเรื่องเดียวกัน แต่ต่างเวลา ตรวจสอบข้อมูลจากสถานที่ ที่สังเกตและสัมภาษณ์ในเรื่องเดียวกันแต่ต่างสถานที่ และตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งบุคคล ที่สังเกตและสัมภาษณ์ในเรื่องเดียวกันแต่ต่างบุคคล เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีคุณภาพน่าเชื่อถือเพียงพอ

5. การนำเสนอผลการศึกษา นำเสนอผลการศึกษาในลักษณะเชิงพรรณนา และพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การจัดการงานออนซอนกลองยาวชาววาปี ของดีพื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม แบ่งประเด็นการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็น ประเด็นแรกวัฒนธรรมกลองยาวในบริบทสังคมและวัฒนธรรม “วาปีปทุม” นำเสนอความเป็นมาของอำเภอวาปีปทุมและความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมกลองยาวที่มีต่อวิถีชีวิตผู้คน ประเด็นต่อมาการจัดการงานประเพณี นำเสนอพัฒนาการการจัดงาน

ประเพณี แนวทางการจัดงานประเพณีที่ผ่านมา และผลของการจัดงานประเพณี และประเด็นสุดท้ายแนวทางการพัฒนางานประเพณี นำเสนอสภาพปัญหาของการจัดงาน และแนวทางการพัฒนางานประเพณี โดยมีรายละเอียดผลการศึกษาในแต่ละประเด็นดังนี้

วัฒนธรรมกลองยาวในบริบทสังคมและวัฒนธรรม “วาปีปทุม”

กลุ่มชนไทย – ลาว ที่อาศัยอยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำโขงและสาขาทั้งในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยปรากฏวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กับการใช้กลองยาวอยู่ทั่วไป ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกลองยาวเป็นเครื่องดนตรีที่เก็บไว้เป็นสมบัติของวัดใช้บรรเลงในการตีประกอบงานประเพณีต่างๆ ส่วนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บทบาทของกลองยาวก็มีลักษณะเช่นเดียวกับที่ปรากฏในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แต่ส่วนใหญ่แล้วกลองยาวจะเป็นสมบัติของชุมชน

อำเภอวาปีปทุม เป็นอีกพื้นที่หนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ปรากฏการนำวัฒนธรรมกลองยาวมาใช้กันอย่างแพร่หลาย อำเภอวาปีปทุมเป็น 1 ใน 13 อำเภอในจังหวัดมหาสารคาม ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของตัวจังหวัดมีระยะห่างราว 40 กิโลเมตร เดิมมีฐานะเป็นเมือง ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2422 โดยขอยกบ้านนาเลาขึ้นเป็นเมือง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 โปรดเกล้าฯ พระราชทานนามเมืองว่า วาปีปทุม ต่อมาในปี พ.ศ. 2444 จึงถูกยุบลงเป็นอำเภอหนึ่งขึ้นตรงกับจังหวัดมหาสารคาม (สมบัติ ทับทิมทอง, 2544: 20-23)

วัฒนธรรมกลองยาวมีบทบาทและได้ถูกนำมาใช้ในวิถีชีวิตของชาวอำเภอวาปีปทุมใน 3 มิติ ประกอบด้วย ความสัมพันธ์กับประเพณีฮีตสิบสอง ความสัมพันธ์กับการถ่ายทอดภูมิปัญญา และความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจ

ความสัมพันธ์กับประเพณีฮีตสิบสอง กลองยาวถูกนำมาใช้แห่แห่นในประเพณีฮีตสิบสอง 7 ฮีต ประกอบด้วย เดือนอ้าย : บุญเข้ากรรม นำกลองยาวมาใช้ในการแห่ผ้าป่าเพื่อนำไปถวายพระสงฆ์ที่พึงออกจากการเข้ากรรม หรือนำไปถวายวัดเพื่อทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา เดือนสาม : บุญข้าวฉีก นำกลองยาวมาใช้แห่ผ้าป่าไปถวายวัดเนื่องในวันมาฆบูชา เดือนสี่ : บุญผะเหวด นำกลองยาวมาใช้แห่กัณฑ์หลอน กัณฑ์จอบเพื่อนำจตุปัจจัยไทยธรรมไปถวายพระสงฆ์ขณะแสดงพระธรรมเทศนามหาชาติเวสสันดรชาดก เดือนห้า : บุญสงกรานต์ นำกลองยาวมาใช้ในการแห่พระพุทธรูปคู่บ้าน คู่เมืองเพื่อให้พุทธศาสนิกชนสรรงนำพระเดือนหก : บุญบั้งไฟ นำกลองยาวมาใช้ในการแห่บั้งไฟ เดือนแปด : บุญเข้าพรรษา นำกลองยาวมาใช้แห่ต้นเทียนไปถวายวัด และเดือนสิบสอง : บุญกฐิน นำกลองยาวมาใช้แห่กฐินไปทอดถวายวัด ในประเพณีฮีตสิบสองทั้ง 7 ฮีต ปรากฏการนำกลองยาวมาใช้ในการแห่ในเดือนสี่ : บุญผะเหวด เป็นฮีตแรก (พรชัย ศรีสารคาม, 2560) จากนั้นนำไปปรับใช้กับอีก 6 ฮีตที่เหลือ นอกจากนี้ยังมีการนำไปใช้ในงานมงคลที่แสดงถึงความเปลี่ยนแปลงของชีวิต เช่น งานบวช งานแต่งงาน และงานฉลองพิชัยสงครามศักดิ์ เป็นต้น โดยกลองยาวไม่มีบทบาทในพื้นที่ของงานอวมงคลที่เกี่ยวกับการตาย และเลี้ยงผี เป็นต้น (ชัยศรี วัฒนราช, 2560)

ความสัมพันธ์กับการถ่ายทอดภูมิปัญญา ในอำเภอวาปีปทุมมีครูกลองยาวคนสำคัญที่มีบทบาทในการถ่ายทอดส่งต่อวัฒนธรรม 2 คน ประกอบด้วย นายแข็ง เหลา ชาวบ้านไถ่ฟ้า ตำบลเสือโก้ก และนายเที่ยง พิณฑะปะกั้ง ชาวบ้านหมูที่ 2 ตำบลบ้านหวาย โดยเฉพาะนายเที่ยง พิณฑะปะกั้ง เป็นครูกลองยาวที่ได้รับการยอมรับและมีชื่อเสียงมาก เพราะได้ไปทำการฝึกสอนการตีกลองยาวให้กับผู้สนใจจนสามารถก่อตั้งวงกลองยาวได้หลายคณะ การเรียนการสอนใช้วิธีการสอนแบบมุขปาฐะ คือเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง ระยะเวลาการฝึกสอนขึ้น

อยู่กับความรู้และความสามารถของผู้เรียน ซึ่งใช้เวลาประมาณ 1 สัปดาห์ (สุวิทย์ นามวิเศษ, 2560)

ความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจ ในอำเภอวาปีปทุม มีการผลิตกลองยาวเพื่อจำหน่าย และการว่าจ้างวงกลองยาวไปบรรเลงตามงานต่างๆ การผลิตกลองยาว มีแหล่งผลิตกลองยาว 4 แหล่ง ประกอบด้วย กลุ่มนายเที่ยง พิณฑะปะกัง กลุ่มผลิตกลองยาวบ้านตลาด กลุ่มผลิตกลองยาวบ้านโคก และกลุ่มผลิตกลองยาวบ้านจอกขวาง (สุมิตรา ทองพูล, 2554: 77-86) กลุ่มนายเที่ยง พิณฑะปะกัง เป็นกลุ่มผลิตกลองยาวที่มีมาก่อนการจัดงานออมนซอนกลองยาวชาววาปี ของดีพื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม เริ่มผลิตในราวปี พ.ศ. 2515 – 2516 ส่วนสามกลุ่มต่อมาผลิตหลังจากมีการจัดงานประเพณีขึ้นแล้ว กรรมวิธีการผลิต มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย การคัดเลือกไม้ การทำหุ่นกลอง การขึ้นหน้ากลอง และการปรับแต่งเสียงกลอง (เชิดขันดี ณ พล, 2540: 18-19) วัตถุประสงค์การผลิตผลิตขึ้นเพื่อใช้ในวงกลองยาวของตนเอง และจำหน่ายตามคำสั่งซื้อ ราคาจำหน่ายขึ้นอยู่กับขนาดกลอง ส่วนการว่าจ้างวงกลองยาวไปบรรเลงยังงานต่างๆ มีการว่าจ้างไปบรรเลงในงานประเพณี ฮีตสิบสอง งานมงคล และงานจัดแสดงสินค้า ช่วงเวลาการว่าจ้างขึ้นอยู่กับการตกลงกัน การเตรียมตัวใช้เวลาไม่เกิน 3 วัน หรือไม่ต้องเตรียมตัวเลยก็ได้เนื่องจากเป็นกลองยาวอาชีพ อัตราค่าจ้างขึ้นอยู่กับระยะทางและการตกลงกัน ทั้งการผลิตกลองยาวและการรับจ้างบรรเลงกลองยาวไม่ใช่อาชีพหลักของผู้ที่เกี่ยวข้อง อาชีพหลัก คือ การทำนาและรับจ้าง (ประวิทย์ ปะมาคะเต, 2560)

ด้วยคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมกลองยาวที่มีต่อวิถีชีวิตผู้คนของชาวอำเภอวาปีปทุม 3 มิติประกอบด้วย ความสัมพันธ์กับประเพณีฮีต สิบสอง ความสัมพันธ์กับการถ่ายทอดภูมิปัญญา และความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจ ทำให้ต่อมาเมื่อมีแผนนโยบายผลักดันให้มีการหิบบกวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่างๆ มาจัดเป็นงาน

ประเพณีประจำปี อำเภอวาปีปทุมนำโดยนายสุรศักดิ์ ชาญยุทธ์ นายอำเภอวาปีปทุมจึงได้มีการตัดสินใจหิบบกวัฒนธรรมกลองยาวขึ้นมาส่งเสริมจัดเป็นงานประเพณีประจำปีของอำเภอวาปีปทุมในเวลาต่อมา

การจัดการงานประเพณี

พัฒนาการการจัดงานประเพณี งานออมนซอนกลองยาวชาววาปี ของดีพื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม เป็นงานที่เกิดจากแรงผลักดันของนโยบายภาครัฐ 2 ประการ คือ แผนนโยบายของกระทรวงมหาดไทยที่ต้องการให้ทุกจังหวัดจัดงานกาชาดขึ้น เพื่อหาทุนสนับสนุนด้านการสาธารณสุข (พรชัย ศรีสารคาม, 2560) และแผนนโยบายของรัฐบาลพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ที่กำหนดให้ปี พ.ศ. 2530 เป็นปีแห่งการรณรงค์ส่งเสริมการท่องเที่ยว (สุรียา สมทุคุปดี และคณะ, 2543: 8) นโยบายดังกล่าวนี้ได้ส่งผลให้นายสุรศักดิ์ ชาญยุทธ์ นายอำเภอวาปีปทุม ผลักดันให้มีการหิบบกวัฒนธรรมกลองยาวขึ้นมาส่งเสริมจัดเป็นงานประเพณีประจำปี ภายใต้ชื่อการจัดงานว่างานออมนซอนกลองยาวชาววาปี ของดีพื้นบ้าน จัดเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2539 ซึ่งเป็นการอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรมกลองยาวในพื้นที่ให้คงอยู่ พัฒนาการงานออมนซอนกลองยาวชาววาปี ของดีพื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม สามารถแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ พัฒนาการระยะที่ 1 (พ.ศ. 2539 – 2548) และพัฒนาการระยะที่ 2 (พ.ศ. 2548 – ปัจจุบัน)

พัฒนาการระยะที่ 1 ในช่วง 10 ปีแรก (พ.ศ. 2539 – 2548) เป็นระยะแห่งการก่อสร้างตัวเพื่อหาแนวทางในการจัดงานที่เหมาะสม การจัดงานเริ่มจากนายสุรศักดิ์ ชาญยุทธ์ นายอำเภอวาปีปทุม ร่วมกับนายประภาส กิจจินดาโอภาส สมาชิกสภาจังหวัดมหาสารคาม และข้าราชการในอำเภอเป็นผู้ผลักดันเชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาประชุมเพื่อรับรองแนวคิดในการจัดงาน (ประภาส กิจจินดาโอภาส, 2560) งบประมาณในระยะแรกได้จากการเรียไร ต่อมาได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก

ภาครัฐ และภาคประชาชนที่จ่ายเงินซื้อบัตรเข้าชมงานและจากร้านค้าที่มาจำหน่ายสินค้าในงาน รูปแบบการจัดงานยังไม่ชัดเจน มีกิจกรรมประกอบด้วย การประกวดขบวนแห่ การประกวดขวัญใจกลองยาว การประกวดกลองยาว และการประกวดการออกร้านแสดงสินค้าของตำบลต่างๆ การติดตามประเมินผลยังไม่มีการดำเนินการ (สมจิต ปัตตานัง, 2560)

พัฒนาการระยะที่ 2 ในช่วง 12 ปีหลัง (พ.ศ. 2548 – ปัจจุบัน) เป็นระยะแห่งการเก็บเกี่ยวผลแห่งการลองผิดลองถูกของการจัดงานในระยะที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจการบริหารจัดการงานจากนายอำเภอวาปีปทุม และข้าราชการประจำ มาเป็นปราชญ์ท้องถิ่น นำโดยนายสมจิต ปัตตานัง ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอวาปีปทุม และนักการเมืองท้องถิ่น นำโดยนายประภาส กิจจินดาโอภาส นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลวาปีปทุม เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ยาวนานกว่าจึงสามารถสังขมประสบการณ์ได้มากกว่า งบประมาณมีความชัดเจนกว่าระยะที่ผ่านมา คือได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ และภาคประชาชนที่มีการจำหน่ายบัตรเข้าชมงานให้กับทุกครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในอำเภอวาปีปทุมและจากร้านค้าที่มาจำหน่ายสินค้าในงาน (เพ็ญศรี ปัตตานัง, 2560) รูปแบบการจัดงาน มีการเพิ่มกิจกรรมการประกวดธิดากลองยาวและมีออนซอนกลองยาวเข้ามาเพื่อประชาสัมพันธ์การจัดงานให้เป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้น ส่วนกิจกรรมเดิมที่เคยจัดมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทั้งหมดเว้นการประกวดขวัญใจกลองยาวที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง การประกวดขบวนแห่ มีการจำกัดจำนวนคน และรถที่ใช้ในขบวนแห่เพื่อไม่ให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบ การประกวดกลองยาวมีการปรับเปลี่ยนประเภทการแข่งขันจากเดิมมีการประกวดกลองยาวแบบดั้งเดิม และประยุกต์ ที่แตกต่างกันเพียงเครื่องดนตรีที่ใช้ในการแข่งขัน และท่วงทำนองการบรรเลง เหลือเพียงการประกวดแบบประยุกต์อย่างเดียวแต่มีการปรับกฎกติกาให้

วงกลองยาวทุกวงที่เข้าร่วมการแข่งขันมีการบรรเลงกลองยาวแบบดั้งเดิมก่อน จากนั้นจึงเริ่มมีการบรรเลงกลองยาวแบบประยุกต์ เพื่อคงความดั้งเดิมของการบรรเลงกลองยาวไว้ การประกวดออกร้านแสดงสินค้าของตำบลต่างๆ มีการกำหนดแนวทางการออกร้านและให้อิสระในการออกร้านของตำบลทำให้การออกร้านเป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีการสร้างสรรค์มากขึ้น การติดตามประเมินผลเริ่มมีการให้ความสนใจดำเนินการติดตามประเมินผลบ้าง แต่ยังไม่จริงจังจึงทำให้ไม่สามารถนำผลที่ได้จากการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงงานประเพณีได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สมจิต ปัตตานัง, 2560)

แนวทางการจัดงานประเพณีที่ผ่านมา การจัดงานออนซอนกลองยาวชาววาปี ของดีพื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม มีกระบวนการดำเนินงาน 4 ส่วน คือ การประชุมระดมความคิดเห็น ที่มาของงบประมาณ การเตรียมงาน และการจัดงาน 1) การประชุมระดมความคิดเห็น มีการประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดงาน 3 ส่วน คือ คณะกรรมการจัดงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และวงกลองยาว ซึ่งมีลักษณะการประชุมแบบบนลงล่าง (Top-down) คือ คณะกรรมการจัดงานเป็นผู้กำหนดนโยบายในภาพรวม (ประภาส กิจจินดาโอภาส, 2560) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รับผิดชอบแนวนโยบายจากคณะกรรมการจัดงาน แล้วนำไปกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงาน ในส่วนของตำบลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบ (ปรีชา งามดี, 2560) ส่วนวงกลองยาวเมื่อ รับผิดชอบแนวนโยบายจากคณะกรรมการจัดงาน และจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วจึงเริ่มมีการประชุมพูดคุยกันกับสมาชิกภายในวงเพื่อ กำหนดว่าจะเข้าร่วมประกวดกลองยาวในปีนั้นหรือไม่ ถ้าเข้าร่วมควรมีการเตรียมตัวอย่างไร (สาย ญันท์ รังสร้อย, 2560) จากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการจัดหางบประมาณต่อไป 2) ที่มาของงบประมาณ คณะกรรมการจัดงาน ได้รับงบประมาณสนับสนุน

จากภาครัฐ และภาคประชาชนซึ่งได้จากการ
จำหน่ายบัตรเข้าชมงานให้กับทุกครัวเรือนที่อาศัย
อยู่ในอำเภอวาปีปทุมและจากร้านค้าที่มาจำหน่าย
สินค้าในงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับงบ
ประมาณจากการตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี
ของหน่วยงาน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนอง
แสง, 2560) และวงกลองยาว ได้รับงบประมาณจาก
การติดต่อว่าจ้างจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ทั้งงบประมาณที่ได้รับจากภาครัฐและภาคประชาชน
มีส่วนสนับสนุนให้การจัดงานประเพณีดำเนินกา
รขับเคลื่อนต่อไปได้ 3) การเตรียมงาน คณะ
กรรมการจัดงาน มีการเตรียมงานในส่วนของการ
ประชาสัมพันธ์ การจัดทำหลักเกณฑ์การประกวด
กลองยาวและการประกวดอื่นๆ และจัดเตรียม
สถานที่ในภาพรวม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัด
เตรียมขบวนแห่ ขวัญใจกลองยาว การออกร้าน
แสดงสินค้าของตำบลต่างๆ และประสานวงกลอง
ยาวเข้ามาแข่งขันประกวดกลองยาวในนามตำบล
วงกลองยาวเตรียมการในส่วนการฝึกซ้อมกลอง
ยาว นางรำ และการฝึกซ้อมกลองยาวร่วมกับนางรำ
เพื่อเตรียมเข้าแข่งขัน 4) การจัดงาน เมื่อถึงวันงาน
คือ วันศุกร์ วันเสาร์ และวันอาทิตย์ สัปดาห์ที่สาม
ของเดือนธันวาคม คณะกรรมการจัดงานมีหน้าที่
อำนวยความสะดวก และจัดการประกวดกลองยาว
และการแข่งขันอื่นๆ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่จัดรูปแบบ
ขบวนแห่ ขวัญใจกลองยาว การออกร้านแสดง
สินค้าของตำบล และประสานวงกลองยาวเข้า
แข่งขันประกวดกลองยาวในนามตำบล วงกลองยาว
มีหน้าที่บรรเลงกลองยาวในขบวนแห่ เข้าประกวด
กลองยาวในรอบคัดเลือก และเข้าประกวดกลอง
ยาวในรอบชิงชนะเลิศ (หากผ่านเข้ารอบ) แต่ละ
ฝ่ายดำเนินการจนการจัดงานแล้วเสร็จจนถึงวัน
สุดท้ายของการจัดงาน

ผลของการจัดงานประเพณี งานออนซอน
กลองยาวชาววาปี ของดีพื้นบ้านจังหวัด
มหาสารคาม ก่อให้เกิดทั้งผลสำเร็จของการจัดการ

งาน และสิ่งที่ควรพัฒนาต่อไป ผลสำเร็จของการ
จัดการงาน มี 6 ประการ ประกอบด้วย 1) เกิดความ
ภาคภูมิใจในการส่งเสริมวัฒนธรรม การจัดงาน
ประเพณีทำให้ได้รับการยอมรับจากทางจังหวัด
มหาสารคามว่ากลองยาวเป็นเครื่องดนตรีประจำ
จังหวัด และเมื่อมีการนำวงกลองยาวของอำเภอไป
แสดงยังพื้นที่อื่นด้วยการแสดงที่มีเอกลักษณ์
จึงเป็นที่ชื่นชมของผู้พบเห็นนำมาซึ่งความ
ภาคภูมิใจกับกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับการจัดงาน
(สมจิต ปัตตานัง, 2560) 2) เกิดการสร้างศิลปินพื้น
บ้านอีสาน ทำให้เด็กและเยาวชนหันมาให้ความ
สนใจดนตรีพื้นบ้าน เข้ามาฝึก มาหัด และเล่นดนตรี
กันมากขึ้น (ชัยศรี วัฒนราช, 2560) 3) เกิดการ
สร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันทางด้าน
วัฒนธรรม มีคณะกรรมการจัดงาน องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น และวงกลองยาว ซึ่งหากไม่มีการจัด
งานประเพณีขึ้นก็ยากที่จะมีพื้นที่การทำงานร่วม
กันเช่นนี้ (ปรีชา งามดี, 2560) 4) เกิดการสร้าง
ความรักความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ การจัด
งานประเพณีไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยคนเดียว
คนเดียวแต่จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลาย
ฝ่ายทำให้งานประสบผลสำเร็จซึ่งเป็นการสร้าง
ความสามัคคีอย่างหนึ่ง (ประภาส กิจจินดาโอภาส,
2560) 5) เกิดการสร้างงานอาชีพและรายได้ โดยเฉพาะการผลิตกลองยาวและการว่าจ้างวงกลอง
ยาวไปบรรเลงยังพื้นที่ต่างๆ ทำให้เกิดการขยายตัว
ของกลุ่มผู้ผลิตกลองยาวและมีการว่าจ้างวงกลอง
ยาวไปบรรเลงยังพื้นที่ต่างๆ เพิ่มมากขึ้น (ชัยศรี
วัฒนราช, 2560) 6) เกิดการปรับประยุกต์ใช้ในการ
เรียนการสอนของสถาบันการศึกษา มีการกำหนด
เป็นหลักสูตรให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่ได้เรียน
วิชากลองยาว เป็นการสืบสานวัฒนธรรมในรูปแบบ
หนึ่ง (ประภาส กิจจินดาโอภาส, 2560) อย่างไรก็ตาม
ก็ตามการจัดงานประเพณียังมีสิ่งที่ควรพัฒนาต่อไป
2 ประการ คือ 1) การแบ่งปันผลประโยชน์ของการ
จัดการงานที่ยังไม่เหมาะสม โดยเฉพาะรายได้จาก
รางวัลการประกวดกลองยาวที่ไม่สอดคล้องสัมพันธ์

กับเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป (ชัยศรี วัฒนราช, 2560) และ 2) เกิดการตั้งคำถามถึงความไม่โปร่งใสในการบริหารจัดการงาน โดยเฉพาะงบประมาณที่ได้รับจากภาคประชาชน (กัญญาณัฐ จุลศรี, 2560) ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรพิจารณาดำเนินการจัดการแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป

แนวทางการพัฒนางานประเพณี

การจัดงานประเพณีที่ผ่านมาสอดคล้องกับผลการศึกษาของนักวิชาการท่านอื่นใน 2 ประเด็นคือ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม และขั้นตอนการมีส่วนร่วม ประเด็นแรก ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมสอดคล้องกับผลการศึกษาของเจมส์ แอล. เครย์ตัน (James L. Creighton 2002) ในเรื่องการตัดสินใจนั้นมีผลจำเป็นเพื่อให้เกิดการสนับสนุนต่อผลการตัดสินใจ เนื่องจากข้อเท็จจริงพบว่าการจัดการงานประเพณีเกิดจากแรงผลักดันของภาครัฐ ทำให้กลุ่มคนชั้นนำในอำเภอลำปาง เช่น นายอำเภอ เป็นต้น ต้องตอบสนองต่อแผนนโยบาย จึงตัดสินใจหยิบยกวัฒนธรรมกลองยาวที่มีรากฐานในอำเภอนี้ขึ้นมาส่งเสริมจัดเป็นงานประเพณี กลุ่มคนอื่นที่ถูกเชิญมาร่วมในกระบวนการตัดสินใจเป็นแต่เพียงผู้ถูกกระทำเพื่อสร้างความชอบธรรมให้เกิดขึ้นต่อกระบวนการตัดสินใจเท่านั้น และประเด็นที่สอง ขั้นตอนการมีส่วนร่วมสอดคล้องกับผลการศึกษาของบวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล (2550) และการศึกษาของวิภา เทียงธรรม สุนีย์ ละกำป็น และอาภาพร เผ่าวัฒนา (2555) ทั้งประเด็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ที่มีความเสมอภาคในกลุ่มเดียวกัน และมีลักษณะสั่งการจากบนลงล่าง (Top-down) ในกลุ่มที่ต่างกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ผู้คนทุกภาคส่วนในอำเภอลำปางมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณ การเตรียมงาน และการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มีทั้งผลประโยชน์ทางวัตถุ ที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม ที่ส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรมกลองยาว และผลประโยชน์ส่วนบุคคล ที่ส่งผลให้เกิดความภาค

ภูมิใจในการส่งเสริมทางวัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล มีการติดตามประเมินผลใน 3 ส่วน คือ คณะกรรมการจัดงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และวงกลองยาว การติดตามประเมินผลทั้งหมดนำมาใช้เพื่อปรับปรุงการจัดการงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป ความสอดคล้องของข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่ทำการศึกษาและแนวคิดทฤษฎีทำให้สามารถอธิบายได้ว่าการจัดการงานออนซอนกลองยาวชาวาวปี ของดีพื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม เป็นการจัดการงานที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

อย่างไรก็ตามการจัดการงานประเพณีที่ผ่านมา พบว่ามีปัญหาในการจัดการ 3 ประการ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ไม่มีผู้แทนวงกลองยาว และกลุ่มผู้ผลิตกลองยาวซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียกับวัฒนธรรมกลองยาวโดยตรงเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในองค์ประกอบของคณะกรรมการจัดงาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ขณะจัดงานประเพณี) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ เงินรางวัลที่ได้รับจากการแข่งขันไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายที่เสียไปและไม่สอดคล้องสัมพันธ์กับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งเกิดการตั้งคำถามถึงความไม่โปร่งใสในการบริหารจัดการงาน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในส่วนของคณะกรรมการจัดงานมีการติดตามประเมินผลไม่สม่ำเสมอ และในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการติดตามประเมินผลเฉพาะด้านที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นการประเมินผลที่ไม่สะท้อนภาพการติดตามประเมินผลที่แท้จริงและขาดประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้จึงมีการนำเสนอแนวทางการพัฒนางานออนซอนกลองยาวชาวาวปี ของดีพื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม 4 ประการ ประกอบด้วย การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการงาน การปรับปรุงการจัดสรรเงินรางวัลการประกวดกลองยาว การประชาสัมพันธ์ชี้แจงงบประมาณรายจ่ายในการจัดงาน และการปรับปรุงการติดตามประเมินผล ดังนี้

1. การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการงาน เห็นควรให้มีการคัดเลือกตัวแทนจากกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง ประกอบด้วย กลุ่มหัวหน้าวงกลองยาว และกลุ่มผู้ผลิตกลองยาว เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในคณะกรรมการจัดงาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ขณะจัดงานประเพณี) เพื่อให้ตัวแทนเหล่านั้นเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นปากเป็นเสียง เป็นตัวแทนกลุ่มของตัวเองในการเสนอแนะ ดำเนินการ การรับผลประโยชน์ และติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรมกลองยาวในการจัดงานประเพณีให้คงอยู่ และให้เกิดความเท่าเทียมในการมีส่วนร่วมตัดสินใจของผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มอย่างเสมอภาค

2. การปรับปรุงการจัดสรรเงินรางวัลการประกวดกลองยาว เห็นควรให้มีการจัดสรรเงินรางวัลจากการประกวดกลองยาวให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายในการเตรียมการที่เสียไปโดยคำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับวงกลองยาวที่เข้าร่วมประกวดแข่งขัน และเป็นโอกาสให้วงกลองยาวจากต่างถิ่นเข้ามาร่วมประกวดในงานประเพณี

3. การประชาสัมพันธ์ชี้แจงงบประมาณรายจ่ายในการจัดงาน เห็นควรให้มีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงงบประมาณรายจ่ายให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนและประชาชนในอำเภอวาปีปทุมที่สนับสนุนงบประมาณในการจัดงานทุกครัวเรือนทราบอย่างสม่ำเสมอ และทั่วถึง เพื่อช่วยให้มีการตรวจสอบและทำให้เกิดความไว้วางใจกันระหว่างคณะกรรมการจัดงานกับภาคประชาชนที่อยู่ในอำเภอวาปีปทุม

4. การปรับปรุงการติดตามประเมินผล เห็นควรให้มีการติดตามประเมินผลการจัดงานประเพณีอย่างจริงจัง ทั้งในส่วนของคณะกรรมการจัดงาน และในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การติดตามประเมินผลควรมีทั้งความสำเร็จของการ

ดำเนินการ สภาพปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่ระหว่างการจัดงาน เพื่อนำผลของการติดตามประเมินมาใช้ประกอบการตัดสินใจในการจัดงานประเพณีให้มีประสิทธิภาพมากกว่าที่เป็นอยู่

การอภิปรายและสรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การพัฒนางานออนซอนกลองยาวชาวาวปี ของดีพื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรม การศึกษาพบว่า การจัดงานประเพณีที่ผ่านมา มีจุดแข็งซึ่งเป็นผลสำเร็จของการจัดงาน 6 ประการ คือ 1) เกิดความภาคภูมิใจในการส่งเสริมวัฒนธรรม 2) เกิดการสร้างศิลปในพื้นที่บ้านอีสาน 3) เกิดการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันทางด้านวัฒนธรรม 4) เกิดการสร้างความรักความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ 5) เกิดการสร้างงานอาชีพและรายได้ และ 6) เกิดการปรับประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา แต่อย่างไรก็ตามยังพบจุดอ่อนที่ควรพัฒนาต่อไป 3 ประการ คือ 1) การไม่มีผู้แทนวงกลองยาวและกลุ่มผู้ผลิตกลองยาวเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมตัดสินใจในคณะกรรมการจัดงานและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) การแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการแข่งขันกลองยาวยังไม่เหมาะสมและเกิดคำถามในเรื่องความโปร่งใสในการบริหารจัดการงาน และ 3) การติดตามประเมินผลที่มีอยู่ไม่สะท้อนภาพการจัดการงานที่แท้จริงและขาดประสิทธิภาพ

แนวทางการพัฒนางานออนซอนกลองยาวชาวาวปี ของดีพื้นบ้านจังหวัดมหาสารคาม มี 4 ประการ คือ 1) ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการงานโดยการคัดเลือกตัวแทนกลุ่มหัวหน้าวงกลองยาว และกลุ่มผู้ผลิตกลองยาวเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการจัดงาน 2) ปรับปรุงการจัดสรรเงินรางวัลการประกวดกลองยาวให้สอดคล้องสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายตามสภาพเศรษฐกิจ

ที่เปลี่ยนแปลงไป 3) ประชาสัมพันธ์ชี้แจงงบประมาณรายจ่ายในการจัดงานให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทราบอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง และ 4) ปรับปรุงการติดตามประเมินผลให้มืออย่างสม่ำเสมอ และรอบด้าน เมื่อดำเนินการตามที่เสนอแล้วจึงช่วยให้ชุมชนผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรมเกิด

สำนึกความเป็นเจ้าของ ร่วมแสดงความคิดเห็นกล้าตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นซึ่งทำให้การจัดการมีความเข้มแข็งยั่งยืนตั้งแต่เริ่มต้น และส่งผลให้การอนุรักษ์และพัฒนาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมมีความสร้างสรรค์และยั่งยืนต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาณัฐ จุลศรี. (2560). ผู้อำนวยการกองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสีทองหลาง. สัมภาษณ์, 18 เมษายน.
- เครย์ตัน, เจมส์ แอล. (2545). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน*. แปลจาก A Guide book for involving citizens in community decision making. แปลโดยวันชัย วัฒนศัพท์. ขอนแก่น: สถาบันพระปกเกล้า.
- ชัยศรี วัฒนราช. (2560). หัวหน้าวงกลองยาวลูกน้ำเค็ม. สัมภาษณ์, 9 เมษายน.
- เชิด ชันดี ณ พล. (2540). เทียง พิณฑะปะกัง กับอาชีพทำกลองยาวรายได้ปีละเหยียบแสน ที่มหาสารคาม. *เทคโนโลยีชาวบ้าน* 9,167 (พฤษภาคม): 18-19.
- บวรศักดิ์ อูวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล. (2550). *ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม*. หนังสือชุดความรู้ด้านการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี เล่มที่ 3. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- ประภาส กิจจินดาโสภาส. (2560). นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลวาปีปทุม. สัมภาษณ์, 9 เมษายน.
- ประวิทย์ ปะมาคะเต. (2560). หัวหน้าวงกลองยาวสีทองยุคใหม่. สัมภาษณ์, 17 เมษายน.
- ปรีชา งามดี. (2560). รักษาการผู้อำนวยการกองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง. สัมภาษณ์, 18 เมษายน.
- พงษ์ศิลป์ สิมวิเศษ. (2540). *ไฟฟ้าสาธารณะกับวิถีชีวิตของชาวบ้านทองหลาง ตำบลโคกสีทองหลาง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พรชัย ศรีสารคาม. (2560). อดีตประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม. สัมภาษณ์, 8 เมษายน.
- เพ็ญศรี ปัตตานัง. (2560). ประธานชุมชนโสมนัส เทศบาลตำบลวาปีปทุม. สัมภาษณ์, 9 เมษายน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: หนามื่นบุ๊คพับลิเคชันส์.
- วีณา เทียงธรรม สุนีย์ ละกำป็น และอาภาพร เผ่าวัฒนา. (2555). *การพัฒนาศักยภาพชุมชน : แนวคิด และการประยุกต์ใช้*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- ศุภชัย ศรีวิเนตร และคณะ. (2539). *รายงานการวิจัยเรื่องกลองยาวชาววาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม*. มหาสารคาม: สภาวัฒนธรรมอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม.
- สมจิต ปัตตานัง. (2560). ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม. สัมภาษณ์, 9 เมษายน.
- สมบัติ ทับทิมทอง. (2544). *สภาพการดำรงอยู่ของคณะกลองยาวอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม*.

- (รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมร เป้าสิงห์. (2559). ทายกวัตตบูรพา บ้านเหล่าก้างปลา ตำบลโพธิ์ชัย. สัมภาษณ์, 6 กันยายน.
- สายัญณ์ท์ รังสร้อย. (2560). หัวหน้าวงกลองยาวจอกขวางคำ. สัมภาษณ์, 16 เมษายน.
- สุมิตรา ทองพูล. (2554). *วัฒนธรรมกลองยาว: การแข่งขัน การอนุรักษ์ และพัฒนา เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุริยา สมุทคุปต์ และคณะ. (2543). *รายงานวิจัยเรื่องการเมืองวัฒนธรรมในบุณยะเหวตร้อยเอ็ด*. นครราชสีมา: ห้องไทยศึกษานิตน์ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- สุวิทย์ ชีรสาคัด. (2551). *เศรษฐกิจอีสานหลังมีทางรถไฟ (พ.ศ.2443-2488)*. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวิทย์ นามวิเศษ. (2560). หัวหน้าวงกลองยาวเทพนิมิตร. สัมภาษณ์, 17 เมษายน.
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง. (2556). *รายงานผลการปฏิบัติกิจกรรมโครงการสืบสานประเพณีออนซอนกลองยาวชาววาปีปทุม ประจำปี 2555*. 18 มกราคม.

การพัฒนาความสามารถในการเขียนเล่าเรื่องภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการสอนเขียนของเฮวินส์

Developing The Narrative Writing Abilities of Matthayomsuksa 4 Students Using Hewins' Writing Process

นิตยร์ดี สารจันทร์¹, พิมพ็ยพา ประพันธ์²

Nitradee Sarajun¹, Pimyupa Praphan²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสามารถในการเขียนเล่าเรื่องภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสอนของเฮวินส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และเพื่อศึกษาเจตคติที่มีต่อการเรียนการเขียนเล่าเรื่องภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสอนของเฮวินส์ กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยในครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/7 โรงเรียนผดุงนารี อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ๑31101 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้การเขียนเล่าเรื่องภาษาอังกฤษของนักเรียน ที่จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสอนของเฮวินส์ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 6 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวมใช้เวลาทั้งหมด 18 ชั่วโมง แบบทดสอบอัตนัยเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์การในการเขียนเล่าเรื่องก่อนเรียนและหลังการทดลอง และแบบสอบถามเจตคติที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการสอนแบบเฮวินส์ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการเขียนเล่าเรื่องของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียนมีพัฒนาความสามารถในการเขียนเล่าเรื่อง มีการปรับปรุงดีขึ้น และ 2) นักเรียนมีเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนเล่าเรื่อง ด้วยกระบวนการสอนของเฮวินส์ ซึ่งผลการวัดแบบสอบถามเจตคติของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการสอนเขียนของเฮวินส์ แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีเจตคติในทางที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ผู้วิจัยพบว่าควรเลือกรูปแบบเนื้อหาที่ใกล้ตัวผู้เรียน ควรมีความหลากหลายอยู่ในความสนใจของผู้เรียนและอยู่เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน

คำสำคัญ : การพัฒนา, ความสามารถการเขียนเล่าเรื่อง

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. Candidate in English Language Teaching, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Lecturer Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University

Abstract

The objectives of this research were to study the English language narrative writing abilities of Mattayomsuksa 4 students before and after being taught the Hewins' writing process. The writing lessons, the students' writing abilities and their attitude toward learning the Hewins' writing process, were evaluated upon completion of the lessons. The samples were chosen by purposive sampling. The sample comprised 40 Mattayomsuksa 4 students at Phadungnaree School, Mahasarakham province who registered in Fundamental English before the first semester of academic year 2014. The instruments used in this research consisted of six lesson plans taught using the Hewins' writing process: A pre-test and post-test of narrative writing and a students' attitude questionnaire towards learning using the Hewins' writing process was conducted after completion of all lessons. The data were analyzed by percentage, means, standard deviation and t-test dependent.

The research results were 1) Students' narrative writing ability after learning the Hewins method was higher than before learning at the significant level of 0.05. Students' narrative writing papers have improved, and 2) Students' attitude towards learning using the Hewins' writing method was overall at a high level. The research findings suggest that English teachers should help students improve their critical reading ability, and select a variety of passages based on students' interest and their English proficiency level.

Keywords : Developing, Narrative Writing Abilities

บทนำ

การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนโลก เข้าใจถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก ซึ่งเมื่อเราเข้าใจในสิ่งเหล่านั้นย่อมส่งผลดีต่อประเทศต่างๆ และนำมาซึ่งมิตรภาพ สัมพันธไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ในส่วนของการศึกษานั้น ภาษาอังกฤษมีส่วนช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง

รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้น และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตในสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ความสามารถด้านภาษาอังกฤษของคนไทยพบว่า ยังอยู่ในเกณฑ์ไม่น่าพอใจดังจะเห็นได้จากดัชนีความสามารถด้านการใช้ภาษาอังกฤษ (EF English Proficiency Index : EF EPI) ของผู้ใหญ่ประเทศต่างๆ ในเอเชียที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับ 42 (EF EPI Score = 39.41) จาก 44 ประเทศที่ EF Education First ได้ทำการสำรวจทั้งหมด ซึ่งอยู่ในระดับต่ำมาก (สมนึก ชูสุวรรณ, 2557 : 2)

ทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ค่อนข้างยากที่สุดในทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ ทักษะการอ่าน ฟัง พูด และการเขียน (Valette. 1997 : 131) ผู้เรียนส่วน

ใหญ่จะเก่งไปในด้านของไวยากรณ์ ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาในส่วนใหญ่อารจารย์จะเน้นการทวนเพื่อเข้าสอบ ซึ่งข้อสอบจะเน้นไปในเรื่องของไวยากรณ์ ทำให้การสอนไวยากรณ์นั้นง่ายกว่าการสอนให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติในการเขียน ทำให้นักเรียนขาดการฝึกทักษะทางการเขียน

นอกจากนี้ เป็นที่ประจักษ์ว่า ผู้สอนส่วนมากยังคงใช้วิธีการสอนที่ไม่หลากหลาย ไม่ได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเทคนิคในการฝึกทักษะภาษาอังกฤษ แต่เน้นการจัดการเรียนการสอนโครงสร้างทางไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ และสอดแทรกทักษะการฝึกเขียนน้อยมาก ส่วนใหญ่จะเน้นการท่องจำ ขาดความรู้ด้านการฝึกการนำโครงสร้างไวยากรณ์มาใช้สาเหตุดังกล่าวนี้ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของทักษะการเขียน ที่จะมาพัฒนาผู้เรียนให้มีพัฒนาการการเขียนที่ดีขึ้น โดยผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการฝึกทักษะการเขียน และพบว่า การนำแนวคิดการสอนเขียนของ เฮวินส์ (Hewins' Writing Process) ซึ่งเป็นวิธีสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกคิดและพัฒนาความสามารถทางด้านการเขียนมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ จึงเป็นกลวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความสามารถทางด้านการเขียนของนักเรียนให้ดีมากยิ่งขึ้น ดังที่ เฮวินส์ (Hewins, 1986) ได้อธิบายเกี่ยวกับวิธีสอน ที่ตนเองได้คิดค้นขึ้นมาโดยยึดแนวทฤษฎีการเรียนการสอนแบบเน้นกระบวนการ (Writing Process Approach) ซึ่งเป็นวิธีการสอนเขียนที่เน้นกระบวนการมากกว่าผลงาน โดยมีขั้นตอนการเขียน 6 ขั้นตอนได้แก่

ขั้นที่ 1 ก่อนการฝึกเขียน (Prewriting) เป็นการปูพื้นฐานการเขียนของนักเรียน

1) ครูตั้งหัวข้อเรื่อง หรือ ถามคำถามให้นักเรียนช่วยกันหาคำตอบ หาคำศัพท์และหาแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องหรือ คำถามนั้น ครูทำหน้าที่บันทึกคำศัพท์และแนวความคิดนั้นๆ ลงบนกระดานทั้งคอยให้คำปรึกษาและช่วยเหลือแก่ผู้เรียน

2) ครูนำเรื่องสั้นๆหรือบทสรุปของเรื่องมาให้ให้นักเรียนอ่านแล้วให้เดารายละเอียดของเรื่องจะเป็นอย่างไร และจะจบลงอย่างไร โดยครูใช้วิธีตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ แนวคิดของนักเรียนจะได้จากการเดา และจินตนาการเรื่องนั้นๆ แล้วครูจดบันทึกคำศัพท์ชื่อของข้อมูลที่สำคัญบางอย่าง เช่น วันที่ สถานที่ลงบนกระดาน

3) ครูให้นักเรียนดูรูปภาพ สไลด์หรือวีดิทัศน์เกี่ยวกับเรื่องที่เขียน แล้วช่วยกันบรรยายรูปภาพ สไลด์ หรือเรื่องที่อยู่ในวีดิทัศน์นั้น ครูจดบันทึกคำศัพท์ชื่อของข้อมูลที่สำคัญบางอย่าง เช่น วันที่ สถานที่ ลงบนกระดาน

ขั้นที่ 2 การเขียนร่างครั้งที่ 1 (First draft)

1) นักเรียนนำข้อมูลที่ได้อ่านทั้งหมดจากขั้นแรกมาเขียน โดยสามารถหาคำศัพท์ หรือเพิ่มเติมเรื่องราวของตนเองได้ตามความเหมาะสม

2) นักเรียนอ่านงานเขียนของตนเองแล้วจดคำศัพท์หรือแนวคิดที่ไม่สามารถเขียนเป็นภาษาอังกฤษได้

3) ครูและนักเรียนช่วยกันให้ความหมายของคำศัพท์นั้นๆ

4) นักเรียนปรับปรุงงานเขียนของตนเอง

ขั้นที่ 3 การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

1) ครูให้นักเรียน 2-3 คน อ่านงานเขียนของตนให้เพื่อน ฟัง ซึ่งครูและเพื่อนจะช่วยเติมเต็มด้านเนื้อหาที่เขียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2) ครูแสดงผลงานเขียนของครู โดยการฉายแผ่นใสหรือแจกผลงานตัวอย่างให้นักเรียนดู แล้วอ่านให้นักเรียนฟัง

3) แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละ 4 คน แล้วให้นักเรียนแลกเปลี่ยนงานเขียนกันอ่านพร้อมทั้งวิจารณ์งานเขียนของเพื่อน

ขั้นที่ 4 เขียนร่างครั้งที่ 2 (Second draft)

สามารถทำได้คือ นักเรียนปรับปรุงแก้ไขงานเขียนโดยใช้ข้อมูลการวิจารณ์จากครู

ขั้นที่ 5 การอ่านตรวจทานแก้ไข (Proofreading) สามารถทำได้คือ นักเรียนอ่านทบทวนและ

ตรวจแก้ไขงานเขียนด้วยตนเองโดยครูจะเป็นผู้บอกเกณฑ์การตรวจ ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะงานเขียนแต่ละครั้งแล้วให้เพื่อนช่วยตรวจอีกครั้ง

ขั้นที่ 6 การเขียนครั้งสุดท้าย (Final draft) สามารถทำได้คือ นักเรียนแก้ไขจุดบกพร่องตามที่ครูและเพื่อนแนะนำแล้วอ่านงานเขียนของตนนำเสนอให้ครูประเมินหรือจัดแสดงผลงานต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะใช้กระบวนการสอนเขียนของเฮวินส์ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการเขียนเล่าเรื่องภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนผดุงนารี อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเป็นการพัฒนาทักษะการเขียนของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการเขียนเล่าเรื่องภาษาอังกฤษของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสอนของเฮวินส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2. เพื่อศึกษาเจตคติที่มีต่อการเรียนการเขียนเล่าเรื่องภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสอนของเฮวินส์

วิธีการศึกษา

1. กลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4/7 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนผดุงนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 จำนวน 40 คน 1 ห้องเรียน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนเล่า

เรื่องภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยกระบวนการสอนของเฮวินส์ จำนวน 6 แผนรวม 18 ชั่วโมง

2.2 แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน (Pre-Post Test) เป็นแบบทดสอบการเขียนเล่าเรื่องภาษาอังกฤษ จำนวน 2 หัวข้อ เลือกทำ 1 หัวข้อ เขียนอนุเจตแบบเล่าเรื่องความยาวประมาณ 80-100 คำ หรือ 10 - 15 ประโยค ใช้เวลา 1 ชั่วโมง

2.3 แบบวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนการเขียนเล่าเรื่องภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการสอนของเฮวินส์ จำนวน 1 ฉบับ 15 ข้อ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 100)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง นักเรียน มีเจตคติดีมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง นักเรียน มีเจตคติดีมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง นักเรียน มีเจตคติดี

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง นักเรียน มีเจตคติไม่ค่อยดี

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง นักเรียน มีเจตคติที่ไม่ดี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การหาประสิทธิภาพของเกณฑ์การประเมิน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันนำผลที่ได้จากการประเมินของผู้ประเมิน 3 คน ที่ประเมินงานเขียนของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของผลคะแนนที่ได้ โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ถ้าค่าความเชื่อมั่นที่ได้ 0.8 ถึง 1.0 หมายความว่าทำให้คะแนนมีความเชื่อมั่นสูง (กาญจนา วัฒนายุ. 2545 : 187-189)

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนงานเขียนที่ได้จากการทดสอบก่อน (Pre-test) และหลัง (Post-test) การสอนเขียนเล่าเรื่องโดยใช้ t-test for Dependent Samples (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543 : 165)

3.3 เปรียบเทียบพัฒนาการ ความสามารถในการเขียนของกลุ่มตัวอย่างจากชิ้นงานในระหว่างการวิจัย และนำเสนอในรูปแบบแผนภูมิ

4. วิธีดำเนินการทดลอง

4.1 จัดปฐมนิเทศ ให้นักเรียนเข้าใจถึงการเรียนรู้บทบาทของผู้เรียน ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และจุดประสงค์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และวิธีประเมินผลการเรียนรู้

4.2 ทดสอบการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการเขียนเล่าเรื่องภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการสอนของเฮวินส์ และแบบวัดเจตคติที่มีผลต่อการเขียนเล่าเรื่องภาษาอังกฤษ เพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้น

4.3 ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะไม่แตกต่างจากกลุ่มทดลองเพื่อปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้

1) กลุ่มทดลองจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการเขียนเล่าเรื่องภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการสอนของเฮวินส์มีขั้นตอนดังนี้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1.1 ชั้นกิจกรรมการเขียนเล่าเรื่องมี

6 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 ก่อนการเขียน

1) ครูตั้งหัวข้อเรื่อง หรือ ถามคำถามให้นักเรียนช่วยกันหาคำตอบ

2) ครูให้นักเรียนดูรูปภาพเกี่ยวกับเรื่องที่เขียน แล้วช่วยกันบรรยายรูปภาพ

ขั้นที่ 2 การเขียนร่างครั้งที่ 1

1) นักเรียนนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจากชั้นแรกมาเขียน โดยสามารถหาคำศัพท์ หรือเพิ่มเติมเรื่องราวของตนเองได้ตามความเหมาะสม

2) นักเรียนอ่านงานเขียนของตนเองแล้วจดคำศัพท์หรือแนวคิดที่ไม่สามารถเขียนเป็นภาษาอังกฤษได้

3) ครูและนักเรียนช่วยกันให้ความหมายของคำศัพท์นั้นๆ

4) นักเรียนปรับปรุงงานเขียนของตนเอง

ขั้นที่ 3 การให้ข้อมูลย้อนกลับ

1) ครูให้นักเรียน 2-3 คน อ่านงานเขียนของตนเองให้เพื่อนๆ ฟัง ซึ่งครูและเพื่อนจะช่วยเติมเต็มด้านเนื้อหาที่เขียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2) ครูแสดงผลงานเขียนของครู โดยการฉายแผ่นใสหรือแจกผลงานตัวอย่างให้นักเรียนดู แล้วอ่านให้นักเรียนฟัง

3) แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละ 4 คน แล้วให้นักเรียนแลกเปลี่ยนงานเขียนกันอ่านพร้อมทั้งวิจารณ์งานเขียนของเพื่อน

ขั้นที่ 4 เขียนร่างครั้งที่ 2

นักเรียนปรับปรุงแก้ไขงานเขียนโดยใช้ข้อมูลการวิจารณ์จากครูและเพื่อน

ขั้นที่ 5 การอ่านตรวจทานแก้ไข

นักเรียนอ่านบททวนและตรวจแก้ไขงานเขียนด้วยตนเองโดยครูจะเป็นผู้บอกเกณฑ์การตรวจ ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะงานเขียนแต่ละครั้งแล้วให้เพื่อนช่วยตรวจอีกครั้ง

ขั้นที่ 6 การเขียนครั้งสุดท้าย

นักเรียนแก้ไขจุดบกพร่องตามที่ครูและเพื่อนแนะนำแล้วอ่านงานเขียนของตนเองนำเสนอให้ครูประเมินหรือจัดแสดงผลงานต่อไป 2) แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน (Pre-Post Test) วัดทักษะการเขียนเล่าเรื่องภาษาอังกฤษ จำนวน 2 หัวข้อ เลือกทำ 1 หัวข้อ เขียนอนุเจตแบบเล่าเรื่องความยาวประมาณ 80-100 คำ หรือ 10-15 ประโยค ใช้เวลา 1 ชั่วโมง มีวิธีดำเนินการดังนี้

4.4 การวัดประเมินผลและให้ข้อมูลย้อนกลับ

ครูประเมินผลการเรียนรู้จากการสังเกต การร่วมกิจกรรมและตรวจผลงานของนักเรียน

4.5 การสร้างแบบวัดเจตคติของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสอนของ เฮวินส์

ผลการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามกระบวนการสอนเฮวินส์ เพื่อศึกษาความสามารถในการเขียนเล่าเรื่องภาษาอังกฤษของ นักเรียนก่อนและหลัง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 มีความแตกต่างกัน

2. หลังจากที่ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการ เรียนรู้เพื่อศึกษาความสามารถด้านการเขียนเล่า เรื่องภาษาอังกฤษ ด้วยกระบวนการสอนของเฮวินส์ เพื่อศึกษาเจตคติที่มีต่อการเรียนการเขียนเล่า เรื่องภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสอนของเฮวินส์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการ เรียนรู้ในกระบวนการนี้

อภิปรายผล

จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ความสามารถในการเขียนเล่าเรื่องภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อน และหลัง แตกต่างกันทั้งนี้เป็นผลมาจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกระบวนการสอน เฮวินส์ เพื่อศึกษาความสามารถในการเขียนเล่า เรื่องภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการเรียนรู้การเขียนเล่าเรื่องภาษาอังกฤษ แบบทดสอบวัด ความสามารถด้านการเขียนก่อนและหลังการ ทดลอง และเกณฑ์การประเมินงานเขียนซึ่ง ดัดแปลงจากแนวคิดของจาคอบส์และคณะ

(Jacobs, et al. 1981: 30) การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการ โดยการทำการทดสอบผู้เรียนก่อน การทดลองใช้เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที โดยให้ผู้เรียน ทำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนก่อน การเรียนโดยการเขียนเล่าเรื่องจากภาพความยาว 150 คำ และการเล่าเรื่องจากรูปภาพที่ได้เห็น ประเมินผลโดยการตรวจจากอาจารย์ 3 ท่าน ใช้ เกณฑ์ประเมินผลงานเขียนของจาคอบส์ และคณะ (Jacobs, et al. 1981 : 30) ผู้วิจัยดำเนินการสอน ตามแผนการสอนที่ตรวจสอบคุณภาพแล้ว ทำการ ทดสอบผู้เรียนหลังการทดลองใช้เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที ประเมินผลโดยการตรวจจากอาจารย์ 3 ท่าน โดยใช้เกณฑ์การประเมินผลงานเขียนชุดเดิม การ จัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล หาประสิทธิภาพ ของเกณฑ์การประเมินโดยนำผลที่ได้จากการ ประเมินของผู้ประเมินของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของผลคะแนนที่ได้ โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.85 ถึง 1.0 ซึ่งแสดงว่าการให้ คะแนนมีความเชื่อมั่นสูง รวมถึงการเปรียบเทียบ พัฒนาการความสามารถในการเขียนของกลุ่ม ตัวอย่างจากชิ้นงานในระหว่างการทดลองรวม 6 ครั้ง และนำเสนอในรูปภาพประกอบแผนภูมิ แสดงให้เห็นพัฒนาการความสามารถของการเขียน ของผู้เรียนเพิ่มขึ้นตามลำดับ และสุดท้ายเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนงานเขียนที่ได้จาก การทดสอบก่อน (Pre-test) และหลังการทดลอง (Post-test) โดยใช้ t-test for Dependent Samples โดยสรุปผลการวิจัยจะเห็นว่าผู้เรียนที่ได้รับการ ฝึกเขียนเล่าเรื่องมีความสามารถด้านการเขียนหลัง การทดลองเพิ่มขึ้นจากก่อนการทดลองอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ งานวิจัยนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรมรัช บาตรี. (2555). การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบ ความสามารถในการเขียนโดยการฝึกเขียนเล่าเรื่อง

(Narratives' writing) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดกิจกรรมการเขียนเล่าเรื่อง เป็นกลวิธีการเขียนที่มีขั้นตอน แบ่งเป็นกิจกรรมก่อนการเขียน (Pre-writing) ระหว่างการเขียน (While-writing) และหลังการเขียน (Post-writing) โดยแต่ละขั้นตอนมีจุดประสงค์ชัดเจน ทำให้การจัดกิจกรรมเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการเขียนอย่างเห็นได้ชัด จากค่าคะแนนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ขั้นตอนการเขียน (Pre-writing) มีจุดประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เรียนเริ่มด้วยการให้นักเรียนดูวิดีโอ และตอบคำถามจากเรื่องที่ได้อู พร้อมทั้งเรียนรู้คำศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์ เป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียน ซึ่งอยู่ในขั้นตอนการเขียนเป็นขั้นตอนกระบวนการเขียนขั้นที่ 1 ของการสอนกระบวนการเขียนของเฮวินส์

1.2 ขั้นระหว่างการเขียน (While-writing) มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนได้ฝึกการเขียน โดยนำเอาคำศัพท์โครงสร้างที่ได้เรียนรู้อมาใช้ในการเขียน โดยขั้นนี้จะเป็นขั้นตอนที่ 2 เพื่อจะให้นักเรียนได้ฝึกการเขียนร่างครั้งที่ 1 โดยครูจะชี้แจงจุดประสงค์ในการเรียนรู้ และแจกใบความรู้ เรื่อง การเขียนเล่าเรื่องภาษาอังกฤษ และให้ศัพท์เพิ่มเติม จากนั้นเอาภาพเดิมให้นักเรียนดูอีกครั้ง แล้วให้นักเรียนหาคำศัพท์และนำโครงสร้างที่ได้เรียนมาใช้ในการเขียนเล่าเรื่องให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ และครูตรวจงานเพื่อให้นักเรียนนำงานเขียนไปปรับปรุง ขั้นตอนขั้นที่ 3 เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับ ครูจะให้นักเรียนอ่านงานเขียนให้เพื่อน ๆ ฟังและแต่ละคนช่วยกันเติมเต็มข้อมูลให้สมบูรณ์

1.3 ขั้นหลังการเขียน (Post-writing) มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนสามารถเขียนงานได้อย่างสมบูรณ์ถูกต้องตามหลักการเขียน ในขั้นนี้จะเห็นขั้นตอนการเชื่อมโยงเป็นกระบวนการเขียนอย่างต่อเนื่อง อยู่ในขั้นที่ 4 เขียนร่างครั้งที่ 2 นักเรียน

ปรับปรุงแก้ไขงานเขียนโดยใช้ข้อมูลการวิจารณ์จากครูและเพื่อน ขั้นที่ 5 การอ่านตรวจทานแก้ไข นักเรียนอ่านทบทวนและตรวจแก้ไขงานเขียนด้วยตนเองโดยครูจะเป็นผู้บอกเกณฑ์การตรวจ ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะงานเขียนแต่ละครั้งแล้วให้เพื่อนช่วยตรวจอีกครั้งและขั้นที่ 6 การเขียนครั้งสุดท้าย นักเรียนแก้ไขจุดบกพร่องตามที่ครูและเพื่อนแนะนำแล้วอ่านงานเขียนของตนเองนำเสนอให้ครูประเมินหรือจัดแสดงผลงานต่อไป และผู้วิจัยยังพบว่า จากการตรวจงานเขียนในแต่ละชิ้นงานของผู้เรียนแต่ละคนโดยที่ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการตรวจสอบช่วยกันกับครู ส่งผลอย่างมากในการพัฒนาการเขียน เพราะโดยส่วนใหญ่ นักเรียนที่ได้รับการตรวจงานจากครูจะไม่สังเกตข้อผิดพลาดของการเขียนของตนเอง หลายครั้งที่ไม่ใส่ใจกับข้อผิดพลาดของตนเอง จึงมักเกิดปัญหาหลาย ๆ อย่างตามมาคือ งานเขียนไม่สมบูรณ์ มีการผิดพลาดแบบเดิม ๆ การที่ให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบช่วยกัน ทำให้เห็นข้อบกพร่องของแต่ละคน และรวมไปถึงของตนเองด้วย การทำเช่นนี้ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในการเขียนเล่าเรื่อง นักเรียนจะเห็นข้อผิดพลาดของตนเองตั้งแต่งานชิ้นแรก และการพัฒนาที่ดีขึ้นไปจนถึงชิ้นงานสุดท้าย การสอนเช่นนี้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและผู้เรียน ที่ปกติจะให้ครูเพียงคนเดียวเป็นผู้ประเมินงานเขียน (Raimes, 1983 : 53) ซึ่งเหล่านี้ผู้วิจัยเชื่อว่า จะส่งผลดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเขียนเล่าเรื่องในครั้งต่อไป นักเรียนเกิดความสนใจและเอาใจใส่ต่อการเรียนมากขึ้นกว่าเดิม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ครูควรสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดี เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามหรือมีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อนนักเรียนด้วยตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อคิดเห็นซึ่งกันและกัน

1.2 ครูควรใช้สื่อที่เป็นรูปภาพหรือวีดิทัศน์ในการนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ มากยิ่งขึ้นในการเลือกเนื้อหาที่ใช้ในการสอนการเขียนเล่าเรื่องภาษาอังกฤษครูควรเลือกเนื้อเรื่องที่ไม่วาวจนเกินไปและเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวนักเรียน หากเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวนักเรียนหรือเป็นเรื่องใหม่ๆ ที่นักเรียนไม่มีความรู้เดิมเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆเลย

1.3 คัดเลือกบทอ่านที่มีความเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน หลากหลาย และสอดคล้องกับหลักสูตร การสอนวิชาภาษาอังกฤษของสถานศึกษา เช่น เรื่องเล่า นิยายและเรื่องสั้น เป็นต้น

1.4 ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และกระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงออกในระหว่างการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การเล่นเกม การอภิปราย และการนำเสนอผลงาน

1.5 ใช้อินเทอร์เน็ตในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสสืบค้น ค้นคว้า คำศัพท์และความรู้เพิ่มเติมจากสื่อที่หลากหลาย เช่น การใช้พจนานุกรมออนไลน์

1.6 ผู้สอนควรอธิบายและให้คำชี้แนะเรื่องการใช้ โครงสร้าง ไวยากรณ์และคำศัพท์ในขณะที่นักเรียนเขียนจะช่วยให้เรียนนั้นเข้าใจเพิ่มขึ้น และสามารถเขียนได้ดีมากขึ้นอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเขียนเล่าเรื่องด้วยกระบวนการสอนของเฮวินส์ กับวิธีสอนอื่นๆ

2.2 ควรมีการทำงานวิจัยโดยการนำการสอนเขียนเล่าเรื่องไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับชั้นอื่นๆ เพื่อดูว่าสามารถนำไปใช้ในการสอนทักษะการเขียนได้ผลหรือไม่ หรือมีผลได้อย่างไร

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วย ความกรุณาและความช่วยเหลือจาก อาจารย์ ดร.พิมพ์ยุพา ประพันธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อคิดและข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กาญจนา วัฒนอายุ. (2545). *การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ธนพร.
- ธรรมรัช บาศรี. (2555). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การเขียนภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ เน้นกระบวนการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น ขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 7) กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สมนึก ชูสุวรรณ. (2557). *ภาษาอังกฤษของคนไทยกับความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. [ออนไลน์].
ได้จาก : <http://www.sjworldedu.com/blog/english-for-thai-citizen-to-aec.com> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 1 มีนาคม 2559].
- Jacob, H.L. (1981). *Testing ESL Composition*. Rowley : Newbury House.
- Hewins, C.P. (1986). *Writing in a foreign language : Motivation and the process approach, foreign language annals*. American council on the teaching of foreign languages.
- Raimes, Ann.(1983) *Techniques in Teaching Writing*. New York : Oxford University Press,
- Valette, Rebecca M. (1977). *Modern Language Testing*. 3rd ed. New York : Harcourt Brace Javanovich Inc.

กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องในนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สาม พ.ศ.2516-2557

Title Tactics for (LGBT-Themed Novels) in Thailand B.E.2516-2557

บงกชกร ทองสุก¹

Bongkotchakon Thongsuk¹

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการตั้งชื่อเรื่องในนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สาม พ.ศ.2516-2557 โดยผู้วิจัยแบ่งนวนิยายสะท้อนสังคมเพศสามเป็น 2 ช่วง คือช่วงเริ่มต้นเปิดเผยตนเอง พ.ศ.2516-2532 และช่วงเปิดเผยตนเอง พ.ศ.2533-2557 โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีด้านกลวิธีทางภาษาในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่าช่วงเริ่มต้นเปิดเผยตนเองปรากฏกลวิธีทางภาษาในการตั้งเรื่องเพียงกลวิธีเดียวคือการใช้อุปมาอุปไมย ส่วนช่วงเปิดเผยตนเองนั้นพบกลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง 4 กลวิธี คือการใช้อุปมาอุปไมย การใช้ถ้อยคำนัยแฝง การใช้มูลบทและการใช้คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ

จากกลวิธีการตั้งชื่อเรื่องในนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการในการตั้งชื่อเรื่องที่มีความหลากหลายในการสะท้อนเรื่องราวของเพศที่สามซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

คำสำคัญ : กลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง, พัฒนาการนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สาม

Abstract

The research aimed to study the literary evolution of title tactics for LGBT (Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender) related novels in Thailand between BE.2516-2557. The research found the LGBT (Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender) novels were divided into 2 periods 1) the beginning of the “reveal period” in BE.2516-2532 and 2) the reveal found in BE.2533-2557. In the beginning of the reveal period there was only one general way of creating titles for LGBT (Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender) Titles were either metaphoric, verbally ironic, or presupposed.

In concert with the passage of time, There are now several more discourses to titles of LBGT (Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender). This can be attributed to the passage of time.

Keywords : The title tactics for LGBT – themed novels, Tactics for LGBT, the development of LGBT themed novels

---

¹ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตสุโขทัย เบอร์โทร 086 205 5397 E-mail : mod_bk@hotmail.com

¹ Institute of Physical Education Sukhothai, Tel 0862055397 E-mail : mod_bk@hotmail.com

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงไปของสังคมไทยในปัจจุบันมีส่วนสำคัญต่อการปรากฏเรื่องราวของกลุ่มคนเพศที่สาม โดยในอดีตนั้นภาพลักษณ์และภาพสะท้อนสังคมของเพศที่สามจากสื่อต่าง ๆ จะเป็นไปในเชิงลบ ดังนั้นทัศนคติที่คนในสังคมมีต่อเพศที่สามจึงได้รับการมองไปในเชิงลบด้วยเช่นกันแต่เมื่อคนในสังคมเปิดกว้างทางสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินชีวิตให้แก่คนในสังคมมากยิ่งขึ้นจึงส่งผลให้พื้นที่ของเพศที่สามได้รับการนำเสนอมากขึ้นผ่านสื่อต่าง ๆ โดยนวนิยายก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สะท้อนภาพสังคมและเรื่องราวในการดำเนินชีวิตเพศที่สามได้เป็นอย่างดี ดังที่ (จิตรลดา สุวัตติกุล พ.ศ.2538 หน้า 3) กล่าวว่าไว้ว่านวนิยายเป็นเรื่องสมมุติขึ้นโดยอาศัยพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมเป็นพื้นฐานแล้วนำมาปรุงแต่งให้มีความสมจริงยิ่งขึ้น จากปัจจัยดังกล่าวนวนิยายจึงเปรียบดังกระจกที่สะท้อนตนเองของมนุษย์และสังคมอีกทั้งสามารถเข้าใจเบื้องลึกของคนกลุ่มนี้ได้ดียิ่งขึ้น

การศึกษากลวิธีการตั้งชื่อนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามจึงเป็นประเด็นหนึ่งซึ่งทำให้เห็นถึงเรื่องราวของเพศที่สามในรูปแบบกลวิธีการตั้งชื่อเรื่องเพื่อสื่อถึงเรื่องราวและคำที่ใช้เรียกเพศที่สามที่เปลี่ยนแปลงไปโดยการศึกษาในครั้งนี้นอกจากจะทำให้เห็นถึงมิติทางกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อเรื่องแล้วยังจะเป็นอีกมิติหนึ่งทางสังคมที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของเพศที่สามตลอดจนมุมมองของคนในสังคมที่มีต่อเพศที่สามที่สะท้อนผ่านกลวิธีการตั้งชื่อเรื่องที่ได้ศึกษาในครั้งนี้ ตลอดจนจะช่วยให้คนในสังคมสามารถเข้าใจวัฒนธรรมทางเพศที่หลากหลายในบริบททางสังคมไทยมากยิ่งขึ้นอีกทั้งเป็นแนวทางในการศึกษามิติต่างๆ ของบุคคลกลุ่มนี้และบุคคลกลุ่มอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษากลวิธีการตั้งชื่อเรื่องในนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สาม พ.ศ.2516-2557

วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษาในครั้งนี้เป็นระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ โดยศึกษาจากนวนิยายแบบรูปเล่มโดยเลือกศึกษากลวิธีการใช้ภาษาจากนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามที่มีตัวละครเอกเป็นเพศที่สาม ตั้งแต่ปี พ.ศ.2516 -2557 โดยนวนิยายที่ดีพิมพ์เป็นรูปเล่มจะต้องได้รับการการตีพิมพ์จำนวน 4 ครั้งขึ้น ซึ่งมีขั้นตอนการศึกษาดังนี้

1. รวบรวมข้อมูล รวบรวมเอกสารและงานวิจัยสำหรับใช้ศึกษา ดังนี้

1.1 ศึกษาพัฒนาการกลวิธีการตั้งชื่อเรื่องของนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามตั้งแต่เริ่มปรากฏตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันรวมถึงแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยทั้งเอกสารภาษาไทยและต่างประเทศ

1.2 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากชื่อนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามที่มีตัวละครเอกเป็นเพศที่สาม โดยผู้วิจัยกำหนดเวลาสำคัญในการศึกษานวนิยายเพศที่สามไว้เป็น 2 ช่วง คือช่วงเริ่มต้นเปิดเผยตนเอง พ.ศ.2516-2532 และช่วงเปิดเผยตนเอง พ.ศ.2533-2557 โดยสาเหตุที่แบ่งนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามเป็นสองช่วงเนื่องจากในช่วงเปิดเผยตนเองนั้นจะพบนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามเพียง 7 เรื่อง และพบว่ามีการวิจัยเพียง 1 เรื่องที่ศึกษาเรื่องราวของเพศที่สาม ส่วนในช่วง พ.ศ. 2533-2537 ไม่ปรากฏนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามที่มีตัวละครเอกเป็นเพศที่สาม แต่ในปีพ.ศ. 2538 เป็นต้นมาจึงเริ่มมีผู้ประพันธ์นวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามอีกครั้งหนึ่งและได้รับความนิยมนอกจากผู้อ่านเป็นอย่างมาก อีกทั้งตั้งแต่ช่วงพ.ศ 2538 -2557 เป็นต้นมาก็มีผู้ศึกษาวิจัยเรื่องราวที่

เกี่ยวข้องกับเพศที่สามเพิ่มมากขึ้นเกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงได้แบ่งช่วงนวนิยายเป็น 2 ช่วงตามที่กล่าวมาข้างต้น

2. วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลทุกประเภทตามกรอบและแนวคิดทฤษฎีนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์มาเขียนพรรณนาวิเคราะห์พร้อมยกตัวอย่างประกอบสรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องจะแบ่งนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงเริ่มต้นเปิดเผยตนเองมีนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สาม พ.ศ.2516-2532 และช่วงที่สอง ช่วงเปิดเผยตนเองพ.ศ.2533-2557 โดยผู้วิจัยเลือกใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีทางกลวิธีการใช้ภาษาจากนักภาษาศาสตร์หลายท่านเป็นกรอบในการวิจัย สำหรับกลวิธีการตั้งชื่อเรื่องในนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามทั้งสองช่วงนั้น พบกลวิธีทางภาษา จำนวน 4 กลวิธีดังต่อไปนี้

1. กลวิธีทางภาษาอุปลักษณ์ หมายถึง การเปรียบเทียบความคล้ายคลึงกันระหว่างแนวคิดหรือของสองสิ่งที่แตกต่างกันผ่านอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนทัศน์

2. กลวิธีทางภาษาการใช้ถ้อยคำผกผัน หมายถึง การพูดอย่างหนึ่งเพื่อหมายความในทางตรงข้ามโดยที่ผู้ฟังรับรู้ถึงความหมายทั้งสองและการแสดงวัจนกรรมต่างๆ โดยละเมิดเงื่อนไขความจริงของวัจนกรรมประเภทนั้น ถ้อยคำนี้ผกผันแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้ ถ้อยคำที่ขัดแย้ง ถ้อยคำที่ไม่สมเหตุสมผล ถ้อยคำที่เกินจริงอย่างมากการใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสมและการใช้น้ำเสียงพิเศษ

3. กลวิธีทางภาษาการใช้มูลบท หมายถึง การใช้ความจริงของเนื้อความที่มีอีกเนื้อความมาเกี่ยวข้องในบริบทเดียวกับมูลบทสามารถแสดงให้เห็นความซับซ้อนทางความคิดโดยสังเกตได้จากการใช้ภาษาซึ่งเนื้อความจะบอกนัยบางอย่างก่อน

ที่จะนำภาษามาสัมพันธ์กับเนื้อความผู้พูดสามารถคาดการณ์หรือสันนิษฐานว่าเกิดเรื่องหรือกรณีอะไรบ้างอย่างก่อนหน้าที่จะเปล่งถ้อยคำ

4. กลวิธีทางภาษาคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ หมายถึง การนำเอาคำภาษาอื่นมาใช้สื่อความหมาย ใช้พูดปะปนกับภาษาไทยทั่วไปไม่ได้ใช้เป็นคำทับศัพท์เฉพาะและเขียนโดยเลียนเสียงการออกเสียงของคนไทยรวมทั้งเขียนคำทับศัพท์ด้วยคำภาษาไทย

ผลการศึกษา

กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สาม ช่วงเริ่มต้นเปิดเผยตนเองตั้งแต่ พ.ศ. 2516 – 2532

ช่วงเริ่มต้นเปิดเผยตนเอง พ.ศ.2516 – 2532 พบนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สาม จำนวน 7 เรื่อง ได้แก่ เรื่องบัลลังก์ไยบัวประตู่ที่ปิดตาย เงามพระจันทร์ ทางสายที่สาม รูปทอง ไปไม้ที่ปลิดปลิว และแก้วทอง พบกลวิธีการตั้งชื่อเรื่องเพียงกลวิธีเดียวคืออุปลักษณ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นวนิยายเรื่องประตู่ที่ปิดตาย ของกฤษณา อโศกสิน

นวนิยายเรื่องประตู่ที่ปิดตายใช้กลวิธีอุปลักษณ์ในการตั้งชื่อเรื่องซึ่งนวนิยายเรื่องประตู่ที่ปิดตายผู้วิจัยพบอุปลักษณ์ในความเปรียบประตู่ที่ปิดตายในความหมายสองนัยยะ กล่าวคือเปรียบประตู่ที่ปิดตายกับวิถีทางการดำเนินชีวิตของนพิตัวละครเอกชายซึ่งมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศไม่เป็นที่ไปตามครรลองของสังคม โดยตามความหมายของพจนานุกรมให้ความหมายของคำว่าประตู่ที่ปิดตายไว้ดังนี้

ประตู่ หมายถึง ช่องทางเข้าออกของบ้านเรือนเป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หน้า 659)

ปิดตาย หมายถึง ปิดตลอดไป

(ราชบัณฑิตยสถาน, 2554 หน้า 681)

จากนวนิยายเหยียดประทุที่ปิดตายเปรียบดังประตูลูกกุญแจที่ปิดตายสู่การเป็นเพศปกติตามบรรทัดฐานของสังคมไม่สามารถทำตามครรลองของสังคม คือการชอบเพศหญิงได้ ดังนั้นเพศหญิงไม่สามารถแทนที่ความต้องการทางเพศที่มีต่อเพศชายทั้งทางร่างกายและจิตใจเนื่องจากตัวละครมีความพึงใจในสถานะทางเพศที่ตนเองเป็นอยู่อีกทั้งไม่คิดว่าเป็นความผิดปกติทางเพศแต่อย่างใด ดังที่นักพิกล่าว ได้กล่าวไว้

...การเป็นเกย์คือความสุขของผม คนเราจะเป็นอย่างนี้หรือไม่เป็น อยู่ที่ใจถ้าใจเป็นเสียอย่างอยากเสียอย่างหยุดอย่างไรก็ไม่ไหว...

(ประตูลูกกุญแจที่ปิดตาย พ.ศ.2516 หน้า 153)

เหยียดที่สองในด้านการครองคู่แบบสามีภรรยา นั้น หลังจากที่จิลลาได้คลอดบุตรให้แก่พีแล้วประตูลูกกุญแจความสัมพันธ์ทางเพศเฉกเช่นสามีภรณาก็ถูกปิดตายลงเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของจิลลาภรรยาของพี

...ประตูที่กั้นอยู่ระหว่างห้องเขาและห้องของหล่อนจะปิดหรือเปิดเมื่อใด หล่อนมิได้สนใจอีกแล้ว เพราะจิลลารู้ดีว่าแม้มันจะปิดหรือเปิดก็ตามแต่บัดนี้มันได้ 'ปิด' ไปแล้วเกือบจะเด็ดขาด...

(ประตูลูกกุญแจที่ปิดตาย พ.ศ. 2516 หน้า 188)

จากคำกล่าวของทั้งพีและจิลลาจึงเป็นการตอกย้ำได้อย่างชัดเจนว่าประตูลูกกุญแจที่ปิดตายนั้นคือการปิดตายสำหรับการคืนสู่เพศปกติของตนเองและปิดตายสำหรับความสัมพันธ์ในการครองคู่เฉกเช่นสามีภรรยา นอกจากนี้สิ่งหนึ่งซึ่งเห็นได้จากคำกล่าวของจิลลานั้นแสดงให้เห็นว่าเพศหญิงเป็นเพศที่เป็นที่น่าเห็นใจเพราะเมื่อใดก็ตามที่ต้องแต่งงานกับสามีผู้ซึ่งตนเองไม่เคยรู้มาก่อนว่าเป็นเพศที่สามท้ายที่สุดต้องเผชิญชะตากรรมจากการแต่งงานที่ผิดพลาดและสร้างความทุกข์ระทมใจให้แก่ตนเองเรื่อยไป

นวนิยายเรื่องเงาพระจันทร์ของโสภาค สุวรรณ

นวนิยายเรื่องเงาพระจันทร์ใช้กลวิธีอุปลักษณะในการตั้งชื่อเรื่อง ซึ่งจากนวนิยายเรื่องเงาพระจันทร์ผู้วิจัยพบเงาพระจันทร์ในความเปรียบสามนัยยะตามความหมายจากพจนานุกรมเงาพระจันทร์มีความหมายดังนี้

เงา หมายถึง บริเวณที่แสงส่องไปไม่ถึงรูปมัวๆ ที่ปรากฏเมื่อแสงสว่างส่อง.

(ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หน้า 292)

พระจันทร์ หมายถึง ดวงเดือน

(ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หน้า 810)

นัยยะแรกเงาพระจันทร์เปรียบวิถีชีวิตของพาณีตัวละครเอกหญิงซึ่งมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศไม่เป็นไปตามครรลองของสังคมกับเงาของพระจันทร์ ทั้งนี้ในสมัยโบราณ มักเปรียบผู้หญิงว่าดงามราวกับพระจันทร์ ดังนั้นชื่อเรื่องเงาพระจันทร์จึงใช้อุปลักษณะเปรียบพาณีแม้จะเป็นเพศหญิงแต่ภายในจิตใจกลับมีเงาของเพศชายแฝงอยู่ภายใต้รูปลักษณะของเพศหญิงอันดงามดังพระจันทร์ที่สว่างไสวแต่ไม่สามารถปรากฏแสงสว่างให้เห็นอย่างชัดเจนเพราะถูกเงามืดบดบังไว้

นัยยะที่สองเงาพระจันทร์ที่ผู้แต่งได้แฝงไว้ยังเปรียบถึงตัวตนของพาณีตั้งเงาที่ส่องแสงในอยู่ในน้ำในยามค่ำคืนโดยเมื่อเงาพระจันทร์และน้ำสะท้อนกันเงานั้นก็จะเปลี่ยนรูปไป ดังที่ตัวละครได้กล่าวไว้ดังนี้

...คนโบราณเปรียบผู้หญิงเหมือนพระจันทร์นะลูก สะอาด สวยงาม อ่อนหวานมีเสน่ห์แต่เงาของพระจันทร์ที่ทอดลงในน้ำอาจบิดเบี้ยว ไม่เหมือนรูปเดิมที่แท้จริงพาณีเป็นผู้หญิงเหมือนพิมเหมือนใครหลายๆ คน...คงเปรียบได้กับเงาที่ทอดลงในน้ำยามน้ำกระเพื่อม เงานั้นบิดเบี้ยวไม่สวยงามไม่คงรูปเดิม...

(เงาพระจันทร์ พ.ศ.2524 หน้า 19)

นัยยะที่สามเงาพระจันทร์ หมายถึง การเปรียบเงาพระจันทร์กับเงาที่บดบังความสว่างมาเป็นเงาอำพรางด้านมืดที่มองไม่เห็นภายในจิตใจของตนเองโดยภายใต้พระจันทร์หรือความเป็นเพศหญิงของพาดิตัวละครเอกฝ่ายหญิงซึ่งรักชอบเพศเดียวกันนั้นใช้ความเป็นเพศหญิงช่วยบดบังอำพรางจนเองจนทำให้คนที่ตนเองหมายปองเกิดความเชื่อใจและยอมทำตามที่พาดิปรารถนา

นวนิยายเรื่องเก้าอี้ทอง ของสีฟ้า

นวนิยายเรื่องเก้าอี้ทองใช้กลวิธีอุปสรรคในการตั้งชื่อเรื่องโดยตามพจนานุกรมให้ความหมายของคำว่าเก้าอี้ทองไว้ดังนี้

เก้าอี้ หมายถึง ที่สำหรับนั่ง มีขาและพนักพิง มักยกย้ายไปมาได้ มีหลายชนิด.

(ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หน้า 148)

ทอง หมายถึง โลหะมีค่า มีราคา

(ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หน้า 549)

จากชื่อนวนิยายเรื่องเก้าอี้ทองจึงเปรียบถึงพื้นที่ของเพศที่สามกับการแย่งชิงทั้งตำแหน่งหน้าที่การงาน การศึกษาและพื้นที่อื่นในสังคมกับเพศหญิง โดยเก้าอี้ทองคือจุดหมายสูงสุดของอรรถจันทร์ตัวละครเอก ฝ่ายชายที่มีความปรารถนาจะขึ้นไปนั่งบนเก้าอี้ทองซึ่งตั้งแต่เล็กจนโตศัตรูที่คอยแย่งชิงเก้าอี้ทองกับอรรถจันทร์ก็คือเพศหญิงและเมื่ออรรถจันทร์ไม่สามารถก้าวไปถึงเก้าอี้ทองที่ตนเองมุ่งหวังได้จึงเปรียบเสมือนความพ่ายแพ้ของเพศที่สามที่มีต่อเพศหญิงที่ไม่สามารถป็นไปถึงเก้าอี้ทองคือความทัดเทียมได้นั้นเองเหตุที่นำเก้าอี้ทองมาเปรียบกับความปรารถนาสูงสุดของตัวละครนั้นเนื่องจากในความหมายของคำว่าเก้าอี้ทอง มาจากคำว่า บัลลังก์ ซึ่งคำราชาศัพท์คือ คำว่า พระโอรนเป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ throne มีรูปร่างเป็นเก้าอี้สีทองมีพนักสูง นอกจากนี้อีกนัยยะหนึ่งของคำว่าบัลลังก์ยังหมายถึง พระแท่นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ภายใต้เศวตฉัตร ที่นั่งผู้พิพากษาเมื่อ

พิจารณาคดีในศาล ดังนั้นจึงนำมาเปรียบกับความปรารถนาของเพศที่สามที่จะมีพื้นที่อยู่จุดสูงสุดในสังคมเหนือกว่าเพศหญิง ดังตัวอย่างในนวนิยายที่กล่าวไว้ดังนี้

...เราอนสะอื้นทั้งหลับเหมือนเด็ก ๆ ฟันถึงเก้าอี้ทองอีกแล้ว เก้าอี้ทองสัญลักษณ์ของความพ่ายแพ้แก่ผู้หญิงเป็นครั้งแรกในชีวิต เก้าอี้ทองที่เราหมายมั่นจะได้นั่งมันสักปีหนึ่งก็ยิ่งดี แต่ทว่าเราไม่เคยได้นั่งสมความปรารถนาเพราะผู้หญิงเก่งกว่า...

(เก้าอี้ทอง พ.ศ. 2532 หน้า 417)

กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สาม ช่วงที่สองระยะเปิดเผยตนเองตั้งแต่ พ.ศ.2533 –2557

ช่วงที่สองระยะเปิดเผยตนเองตั้งแต่ พ.ศ. 2533 –2557 จำนวน 17 เรื่อง ได้แก่ซากดอกไม้ ด้ายสีม่วง Yes..รักนี้ใช่เลย นางเอก ดอกไม้เปลี่ยนสี ได้เงารัก ห่วงจำแลงบายวันหนึ่งเดือนมีนา. สุดปลายสะพานดอกไม้กับดอกไม้ ก็เพราะหัวใจเรามากันสายลมกับดวงดาว ดาวเที่ยงวันตะวันเที่ยงคืน พระจันทร์เป็นใจ คงเป็นเพราะเรารักกันทางสายที่สาม และไม่มีสักวันที่ฉันไม่รักเธอ

โดยพบกลวิธีทางภาษา จำนวน 4 กลวิธี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องอุปสรรค

กลวิธีอุปสรรค พบนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สาม จำนวน 9 เรื่อง ได้แก่ ซากดอกไม้ ด้ายสีม่วง นางเอก ดอกไม้เปลี่ยนสีได้เงารัก ห่วงจำแลง ดวงดาวดอกไม้ ทางสายที่สาม ดอกไม้กับไม้สามารถวิเคราะห์ ได้ดังนี้

นวนิยายเรื่องซากดอกไม้ของวิรัชวัฒน์

นวนิยายเรื่องซากดอกไม้ใช้กลวิธีอุปสรรคในการตั้งชื่อเรื่อง ซึ่งนวนิยายเรื่องซากดอกไม้ ผู้วิจัยพบอุปสรรคในความเปรียบซากดอกไม้สองนัยยะ คือเปรียบชีวิตของชาติชาคริต์ตัวละครเอก

ชายที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศไม่เป็นไปตามครรลองของสังคมกับวิถีการดำเนินชีวิตของชาติชาคริต์ โดยตามพจนานุกรมให้ความหมายของคำว่า ซากดอกไม้ไว้ดังนี้

ซาก หมายถึง ร่างของคนที่ตายจนโทมแล้วเหลือแต่พอเป็นเค้าให้รู้ว่าเคยเป็นอะไร

(ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หน้า 399)
ดอกไม้ หมายถึง ฟันของเด็กที่แรกเกิด

(ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หน้า 422)
นอกจากคำว่าดอกไม้เป็นสัญลักษณ์แทนความงดงาม บอบบาง อ่อนไหวมักเปรียบกับเพศหญิง

จากชื่อนวนิยายเรื่องซากดอกไม้มีนัยยะแรกดอกไม้ นั้นเปรียบถึงชีวิตของชาติชาคริต์ตั้งซากของดอกไม้ที่มีแต่ความทุกข์ทรมานใจ บางครั้งรู้สึกเจ็บปวดที่ต้องแอบซ่อนอยู่มุมหนึ่งของสังคมไม่สามารถเปิดเผยตนเองว่าเป็นเพศที่สามได้อันเนื่องจากฐานะทางสังคมและครอบครัวบีบบังคับหรือแม้กระทั่งต้องจำใจแต่งงานเพื่อบิดามารดา ซึ่งเหล่านี้สร้างความทุกข์ภายในใจให้แก่ตัวละครเป็นอย่างยิ่งดังตัวอย่างในนวนิยายที่กล่าวถึงสิ่งที่ตัวละครสะท้อนความรู้สึกของตนเองออกมาว่า

...ไยฟ้าบันดาลให้ผมมาเกิด เหตุใดในจึงไม่
ให้ผมมีน้องชายอีกสักคน เพื่อภาระอันหนักหน่วง
ในการสืบทอดสกุล จะได้ไม่ตกมาอยู่กับผมเพียงคน
เดียว ผมรู้สึกสับสนมีดมนไร้เรี่ยวแรง ไร้ชีวิตเมื่อ
ต้องอำพรางตัวเองด้วยการแต่งงาน...

(ซากดอกไม้ พ.ศ. 2540 หน้า 48)

นัยยะที่สองซากดอกไม้เปรียบเทียบวิถีชีวิตของตัวละครเอกชายเมื่อไม่สามารถใช้ชีวิตได้ตามที่ใจปรารถนาก็มีชีวิตที่ไม่ต่างจากซากของดอกไม้ในที่นี้ได้นำคำว่าดอกไม้ซึ่งเปรียบถึงเพศหญิงมาสื่อความบอบบางพลิวไหวของดอกไม้ตั้งอารมณ์ของเพศที่สามที่มีจิตใจเป็นหญิง โดยซากของดอกไม้ นั้นให้ความหมายเชิงสัญลักษณ์ถึงชีวิตที่แห้งแล้งเหี่ยวเฉาตั้งซากของดอกไม้ ซึ่งตามวิถีของสังคมไทยนั้นได้ให้การยอมรับเพศหญิงและ

เพศชายและในเวลาต่อมาได้มีเพศที่สามอันเป็นอีกเพศหนึ่งซึ่งอยู่ในสังคมแต่เนื่องจากคนกลุ่มหนึ่งนี้ยังไม่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคมได้ทั้งหมดการ แสดงออกและการดำเนินชีวิตของคนกลุ่มนี้จึงยังอยู่ในวงพื้นที่ที่จำกัดการแสดงดำเนินชีวิตของตัวละครชาติชาคริต์ก็เช่นกันเมื่อครอบครัวเป็นที่นับหน้าถือตาของคนในสังคมจึงมีความจำเป็นต้องปกปิดซ่อนเร้นใช้ชีวิตตั้งซากของดอกไม้

นัยยะที่สามซากดอกไม้อาจเปรียบตั้งชีวิตของชาติชาคริต์ตัวละครเอกชายของเรื่องตั้งแต่เกิดมาตั้งดอกไม้ที่เบ่งบานสมบูรณ์พร้อมทุกอย่างชีวิตโรยด้วยกลีบกุหลาบประสบความสำเร็จในทุกๆ เรื่องทั้ง รูปลักษณ์ ฐานะ หน้าที่การงานและการศึกษาแต่กลับมีจิตใจเป็นหญิงซึ่งเป็นสิ่งที่ผิดไปจากกรอบบรรทัดฐานทางสังคมที่กำหนดให้เพศชายต้อง คู่กับเพศหญิงแต่ท้ายที่สุดเมื่อชาคริต์ได้ตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิตของตนเองด้วยการแสดงออกถึงตนเองที่แท้จริงคือเป็นเพศที่สามกลับส่งผลทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปกลายเป็นคนที่มีพฤติกรรมล่าสอนทางเพศและสร้างความเดือดร้อนให้ทั้งตนเอง ผู้อื่นจนสุดท้ายติดเชื้อเอดส์และโดนฆาตกรรมอย่างโหดเหี้ยมเปรียบตั้งดอกไม้ ซึ่งครั้งหนึ่งเคยงดงามแต่ท้ายที่สุดเมื่อเลือกทางเดินที่ผิดพลาดชีวิตไม่เป็นไปตามกรอบของสังคมส่งผลให้ชีวิตอับเฉาและกลายเป็นตั้งซากของดอกไม้ที่ไร้คุณค่า ไร้คนเหลียวแลและโรยราไปในที่สุด ดังตอนท้ายของนวนิยายได้กล่าวไว้

...ข่าวการตายของชาติชาคริต์ทำให้พวกเขาดีนรณะกระเสือกกระสนมางานแต่มีใช้เพื่อร่วมแสดงความเสียใจ...บ้างก็บอกว่าเขาป่วยด้วยโรคร้าย บ้างก็ว่าโดนข่มขืน ฆ่าชิงทรัพย์...จากการสอบสวนเบื้องต้น พบข้อมูลแน่ชัดว่าผู้ตายมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ นั้นต่างหากคือจุดสุดยอดแห่งความน่าสนใจของมวลหมู่มหาชน...

(ซากดอกไม้ พ.ศ.2541 หน้า 279-280)

กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องการใช้ถ้อยคำนัย ผกผัน

กลวิธีตั้งชื่อเรื่องการใช้ถ้อยคำนัยผกผันพบ
นวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สาม จำนวน 2 เรื่อง
ได้แก่ ดาวเที่ยงวันตะวันเที่ยงคืนและพระจันทร์
เป็นใจ สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

นวนิยายเรื่องดาวเที่ยงวันตะวันเที่ยงคืน ของตรีรุชา

นวนิยายเรื่องดาวเที่ยงวันตะวันเที่ยงคืนใช้
กลวิธีการใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบถ้อยคำที่ไม่สม
เหตุสมผล) ถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้เนื่องจากในทาง
ธรรมชาตินั้นดวงดาวจะขึ้นในเวลากลางคืนไม่
สามารถขึ้นเวลากลางวันได้และดวงตะวันจะขึ้นใน
เวลาเช้าไม่สามารถขึ้นในเวลากลางคืนได้เช่นกันดัง
นั้นจากชื่อเรื่องจึงเป็นสิ่งที่ไม่สมเหตุสมผลและไม่มี
ทางเกิดขึ้นจริงได้โดยตามพจนานุกรมให้ความ
หมายของคำว่าดาวเที่ยงวันตะวันเที่ยงคืนดังนี้

ดาว หมายถึง สิ่งให้เห็นเป็นดวงมีแสงระยิบ
ระยับในท้องฟ้าเวลามืด นอกจากดวงอาทิตย์

ดวงจันทร์ แต่ในตำราโหราศาสตร์ถือว่าดวง
อาทิตย์และดวงจันทร์เป็นดาวในพวกดาวนพ
เคราะห์.

(ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หน้า 584)

เที่ยง หมายถึง เรียกเวลาถึงกลางของกลาง
วันที่พระอาทิตย์อยู่ตรงศีรษะว่า

เที่ยง หรือ เที่ยงวันตรงกับ 12 นาฬิกา เรียก
เวลาถึงกลางของกลางคืนว่า เที่ยงคืน ตรงกับ 24
นาฬิกา.

(ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 หน้า 239)

ตะวัน หมายถึง ดวงอาทิตย์.

(ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หน้า 481)

จากชื่อนวนิยายเรื่องดาวเที่ยงวันตะวันเที่ยง
คืนนอกจากจะใช้ถ้อยคำนัยผกผันแล้วยังใช้กลวิธี
อุปลักษณ์เปรียบเทียบชีวิตของปวีณตัวละครเอกชายที่มี
พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศไม่เป็นไปตามครรลอง
ของสังคม ซึ่งใช้ลักษณะของดวงดาวและดวงตะวัน
มาเปรียบกับพื้นที่ของเพศที่สามที่มีอยู่ในสังคม

โดยหากเปรียบเทียบที่สามกับดวงดาว ชายกับหญิง
กับดวงอาทิตย์ หากดวงดาวขึ้นมืดที่มืดทางในเวลา
กลางวันต่อให้มีดวงดาวนับพันนับหมื่นก็ไม่อาจสู้
ดวงอาทิตย์ได้ ทำยที่สุดแสงจากดวงอาทิตย์ก็จะ
กลบดวงดาวไปในที่สุด ในทางกลับกันหากดวง
อาทิตย์เป็นชายหญิง เมื่อขึ้นไปในเวลากลางคืน
แสดงจากดวงอาทิตย์เพียงดวงเดียวก็สามารถข่ม
รัศมีของหมู่ดาวไปจนหมดสิ้น ซึ่งก็เปรียบกับวิถี
ชีวิตของเพศที่สามในสังคมที่ไม่สามารถจะมีพื้นที่
ภายในสังคมได้เทียบเท่ากับชายหญิงนั่นเอง ดัง
ตัวอย่างจากบทสนทนาในนวนิยายที่ตัวละครเอก
ของเรื่องกล่าวถึงความไม่เท่าเทียมกันกับเพศชาย
และเพศหญิง ดังนี้

...คงฉันมั่งครับ ขนาดนายของเรา ผม
ทำงานกับเขามาก็นับว่านาน พอเขารู้ว่าผมไม่เป็น
ไปอย่างที่เขาคาดไว้ ว่าทำของเขาที่มีต่อผมก็เปลี่ยน
ไปในทันที เกย์ส่วนใหญ่จึงต้องปิดซ่อนความจริง
เอาไว้ ไม่อาจเปิดเผยให้ใครรู้...เพราะนั่นอาจหมายถึง
ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับชีวิต โดยเฉพาะในเรื่อง
หน้าที่การงาน เกย์อย่างพวกเราก็มีชีวิตเหมือนอยู่ใน
ในช่วงเวลากลางคืน...

(ดาวเที่ยงวันตะวันเที่ยงคืน พ.ศ. 2547 หน้า
144-145)

กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องมูลบท

กลวิธีตั้งชื่อเรื่องมูลบทพบนวนิยายสะท้อน
สังคมเพศที่สาม จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ ปายวันหนึ่งใน
เดือนมีนา. สุดปลายสะพานก็เพราะหัวใจเราผูก
กัน คงเป็นเพราะเรารักกัน ไม่มีสักวันที่ฉันไม่รักเธอ
สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

นวนิยายเรื่องสุดปลายสะพาน ของสุริศร

นวนิยายเรื่องสุดปลายสะพานใช้กลวิธีมูล
บทกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในอดีต
โดยเป็นเรื่องราวระหว่างตัวละครเอกชายปรเมษฐ์
และเนรัญเริ่มต้นความรักแลเนรัญได้จับชีวิตลงบน
สะพาน ผู้เขียนใช้ชื่อเรื่องเพื่อสื่อให้ผู้อ่านได้ทราบ
ว่ามีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่เคยเกิดขึ้น ณ บนสะพาน
เพื่อโยงสู่เรื่องราวต่างๆภายในเรื่องกลายเป็นโคก

นาฏกรรมอยู่ ณ ทางเดินบนสะพานที่ไม่สามารถเดินไปจนสุดปลายทางของสะพานได้โดยพจนานุกรมให้ความหมายของคำว่าสุดปลายสะพานไว้ดังนี้

สะพาน หมายถึง สิ่งที่สร้างหรือทำขึ้นสำหรับข้ามแม่น้ำลำคลอง เป็นต้น โดยปริยายหมายถึงสื่อเชื่อมโยง เช่น ตีสันทักกับน้องชายเพื่อเป็นสะพานไปรู้จักพี่สาว.

(ราชบัณฑิตยสถาน, 2554:1195)

สุด หมายถึง ลิ้น, ปลายหรือท้าย.

(ราชบัณฑิตยสถาน, 2554 หน้า 1243)

ปลาย หมายถึง ตอนยอด, ตอนที่สุด.

(ราชบัณฑิตยสถาน, 2554 หน้า 724)

จากชื่อนวนิยายเรื่องสุดปลายสะพานจึงเคยมีการเริ่มต้นของความรักและจุดจบของตัวละคร ณ บนสะพาน โดยสะพานแห่งนี้ไม่สามารถก้าวข้ามไปจนสุดปลายของสะพานได้เนื่องจากสะพานชำรุดตรงปลายสะพาน ซึ่งตัวละครทั้งสองตัวเคยคิดร่วมกันว่าวันหนึ่งจะซ่อมแซมและเดินก้าวข้ามไปด้วยกันแต่ท้ายที่สุดก็ไม่สามารถทำได้ ตัวละครทั้งสองต้องพบกับอุปสรรคที่ต้องเผชิญจนท้ายที่สุดற்றுต้องจบชีวิตลง ณ บนสะพานแห่งนี้จนเป็นเหตุให้ไม่สามารถร่วมทางกันไปได้จนสุดปลายสะพาน อีกทั้งบนสะพานแห่งนี้เป็นที่ที่ทั้งสองพบกันเป็นครั้งแรกและพบกันที่สะพานนี้เกือบทุกวันจนก่อเกิดเป็นความรักซึ่งกันและกัน

กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องการใช้คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ

กลวิธีตั้งชื่อเรื่องการใช้คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศบนนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สาม จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ Yes...รักนี้ใช่เลย ดังตัวอย่าง

นวนิยายเรื่อง Yes...รักนี้ใช่เลยของอลณา

นวนิยายเรื่อง Yes...รักนี้ใช่เลยนั้นใช้กลวิธีการใช้คำศัพท์ต่างประเทศ โดยตามความหมายของDictionary ให้ความหมายไว้ว่า

Yes N, Adv. ถูกต้อง, ครี, อะ, จ๊ะ

Interj, ใช่

จากนวนิยายเรื่องYes...รักนี้ใช่เลยคำว่า Yes ในความหมายจากนวนิยายเรื่องนี้เป็นคำอุทานมีนัยยะความหมายในลักษณะของการดีใจที่ได้พบกับความรักครั้งนี้ yes...รักนี้ใช่เลยจึงหมายถึง ความรักของฉัน ในครั้งนี้เป็นแบบที่ฉันต้องการ ซึ่งในนวนิยายเรื่องนี้ได้กล่าวถึงความรักระหว่างมนัสยาและนักสัตว์ละครเอกหญิงซึ่งมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศไม่ไปไปตามครรลองของสังคม โดยทั้งคู่เรียนในมหาวิทยาลัยเดียวกันและเป็นเพื่อนรักกันแต่เพราะความใกล้ชิดจึงกลายเป็นความผูกพันและก่อเกิดเป็นความรักแบบลึกซึ้งถึงแม้ในช่วงแรกทั้งคู่จะพยายามหนีใจตนเองไม่ยอมรับในความรู้สึกที่มีให้แก่กันแต่ท้ายที่สุดก็ไม่สามารถหนีได้พ้น จึงตัดสินใจคบหากันในแบบคนรักอย่างเปิดเผย

สรุปผลการศึกษา

กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องของนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามในช่วงเริ่มต้นเปิดเผยตนเองจะพบว่านวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามจะใช้วัตถุสิ่งของที่ถูกรอบตัวรวมถึงธรรมชาติมาเป็นส่วนหนึ่งของชื่อเรื่องเพื่อสื่อถึงตนเองและเบี่ยงลึกภายในจิตใจของเพศที่สาม ได้แก่ ประตู่ (ประตู่ที่ปิดตาย) แก้อื้อ (แก้อื้อทอง)

บัลลังก์ (บัลลังก์ไยบัว) ซึ่งเป็นคำที่ให้ความหมายอุปลักษณ์เชิงมนโศกณ์ คำว่าประตู่นอกจากจะหมายถึง ช่องทางเข้าออกแล้ว ประตู่ในทางความหมายของชื่อเรื่องในนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามยังหมายถึงช่องทางเข้าออกสู่การเป็น เพศที่สามที่เมื่อเพศที่สามเข้าไปสู่ประตู่แล้วประตู่จะถูกปิดตายลงไม่สามารถเดินย้อนสู่ทางเดิมได้อีก หรือคำว่า แก้อื้อ บัลลังก์ ซึ่งในความหมายจะหมายถึงที่นั่งโดยทั้งคำว่าทองและคำว่าไยบัวที่นำมาประสมนั้นยังทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนจากความหมายของคำว่าที่นั่งที่ เพศที่สามปรารถนาที่จะไปถึงนั้นเป็นที่นั่งที่ยากลำบากมากยิ่งขึ้นในการไขว่คว้าถึงและ

อีกนัยยะหนึ่งยังแสดงให้เห็นถึงพื้นที่ทางสังคมของเพศที่สามต่อการอยู่ในสังคมในช่วงนั้นเป็นสิ่งที่ยากลำบากเป็นอย่างยิ่ง

จากการศึกษานวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามในช่วงเริ่มต้นเปิดเผยตนเองพบนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามจำนวน 7 เรื่องและพบกลวิธีทางภาษาอุปสรรคณ์เพียงกลวิธีเดียว โดยในช่วงเริ่มต้นเปิดเผยตนเองนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามยังปรากฏอยู่ไม่มาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในช่วงเวลาดังกล่าวสังคมยังไม่เปิดกว้างให้แก่เพศที่สาม การเปิดเผยตนเองของคนกลุ่มนี้จึงยังอยู่ในวงจำกัด ดังนั้นหากข้อเรื่องจะใช้ความหมายโดยตรงเพื่อสื่อถึงเพศจึงอาจทำให้คนในสังคมเกิดทัศนคติด้านลบและมีอคติต่อเพศที่สามมากยิ่งขึ้น การตั้งชื่อนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามจึงใช้กลวิธีทางภาษาอุปสรรคณ์เชิงมโนทัศน์เพื่อแฝงให้เห็นถึงวิถีชีวิต ภูมิลักษณ์และเบี่ยงลึกลับแห่งความปรารถนาที่อยู่ในจิตใจของตัวละคร

จากการศึกษาพัฒนาการนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามในระยะเปิดเผยตนเองนั้นพบกลวิธี การตั้งชื่อเรื่อง จำนวน 4 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีอุปสรรคณ์ กลวิธีมูลบทกลวิธีการใช้ถ้อยคำนัย ผกผันและกลวิธีการใช้คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ ซึ่งกลวิธีที่ตั้งชื่อนวนิยายในช่วงนี้สอดคล้องกับลักษณะต่าง ๆ ของคนกลุ่มนี้มาใช้ในการสื่อถึงเพศที่สาม และสื่อถึงเบี่ยงลึกลับของเพศที่สามทำให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงไปของคนในสังคมต่อการให้ความเท่าเทียมกันกับสิทธิเสรีภาพทางเพศมากยิ่งขึ้น จึงทำให้กลวิธีทางภาษามีหลากหลายตามไปด้วย

สำหรับกลวิธีทางภาษาในการตั้งชื่อเรื่องของนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามในระยะเปิดเผยตนเองยังคงมีการใช้กลวิธีทางภาษาอุปสรรคณ์ในการตั้งชื่อเรื่องมากที่สุด กล่าวคือนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามแบบรูปเล่มใช้กลวิธีที่ตั้งชื่อเรื่องอุปสรรคณ์จำนวน 9 เรื่อง จากนวนิยายจำนวน 17 เรื่อง นอกจากนี้ยังมีนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามจำนวน 2 เรื่องที่ใช้กลวิธีที่ตั้งชื่อเรื่อง

มากกว่า 1 กลวิธี คือเรื่องดาวเที่ยงวันตะวันเที่ยงคืนและพระจันทร์เป็นใจโดยใช้กลวิธีการใช้ถ้อยคำนัย ผกผันและอุปสรรคณ์

กลวิธีที่ตั้งชื่อเรื่องแบบอุปสรรคณ์ ในช่วงเปิดเผยตนเองนั้นจะใช้อุปสรรคณ์เพื่อให้เกิดมโนทัศน์ในเชิงความหมายที่ลึกซึ้งแฝงด้วยนัยยะถึงเบี่ยงลึกลับภายในจิตใจของคนกลุ่มนี้ อีกทั้งมีการใช้คำที่สื่อถึงเรื่องราวของความรักในการตั้งชื่อเรื่องจำนวนหลายเรื่อง ได้แก่ Yes...รักนี้ใช่เลย คงเป็นเพราะเรารักกัน ก็เพราะหัวใจเราผูกกัน ใต้เงารัก ไม่มีสักวันที่-ฉันไม่รักเธอ ซึ่งเหล่านี้ล้วนเป็นชื่อเรื่องที่เกี่ยวข้องถึงความรักทั้งสิ้น โดยเนื้อหาภายในเป็นเรื่องราวที่มีพระเอกและนางเอกเป็นเพศที่สาม

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่านวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามในช่วงเปิดเผยตนเอง มีความกล้าที่จะนำเสนอเรื่องราวของคนกลุ่มนี้มากยิ่งขึ้นมีการใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อสื่อถึงเรื่องราวชีวิตและแง่มุมความรักของเพศที่สามได้อย่างชัดเจน อีกทั้งความหลากหลายและนวนิยายที่ปรากฏอยู่ในสังคมก็มีจำนวนมากกว่าในช่วงเปิดเผยตนเองซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการที่คนในสังคมก้าวข้ามอคติที่มีต่อเพศที่สามมีมากกว่าในอดีต

จากการศึกษาการตั้งชื่อเรื่องของนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามยังทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงไปของการตั้งชื่อนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามในช่วงเปิดเผยตนเองก็คือการนำคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ในการตั้งชื่อเรื่อง จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่นวนิยายเรื่อง Yes...รักนี้ใช่เลย นอกจากนี้ยังมีการใช้ภาษาพูดในการตั้งชื่อนวนิยายเรื่องนี้อีกด้วย

จากการศึกษาการตั้งชื่อเรื่องของนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามนั้น พบว่ามีความหลากหลายมากขึ้นทั้งในช่วงเริ่มเปิดเผยตนเองและช่วงเปิดเผยตนเองนั้นกลวิธีที่ตั้งชื่อเรื่องของคนกลุ่มนี้มีความหลากหลายมากขึ้นมีการเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลาในประวัติศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงของสังคม การขยายตัวของสื่อประเภทต่างๆ เช่น

อินเทอร์เน็ต วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น ซึ่งส่งผลต่อทัศนคติและช่วยเปิดโลกทัศน์ใหม่ๆ ของคนในสังคมให้กว้างมากขึ้นกลวิธีการตั้งชื่อเรื่องของนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามในช่วงเปิดเผยตนเองจึงมีความหลากหลายมากกว่าช่วงเริ่มต้นเปิดเผยตนเองอีกทั้งในระยะเปิดเผยตนเองยังมีจำนวนนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามที่ได้รับการถ่ายทอดผ่านถ้อยภาษาผลิติดอกมาให้อ่านได้รับรู้และเข้าใจในแง่มุมต่างๆ ของเพศที่สามมากยิ่งขึ้นและมีนัยยะต่างๆ ที่สะท้อนเรื่องราวของเพศที่สามตลอดจนมุมมองของคนในสังคมที่มีต่อเพศที่สามมากขึ้นกว่าในระยะเริ่มเปิดเผยตนเองสะท้อนพื้นที่ของเพศที่สามในระยะเปิดเผยตนเองนั้นกำลังเปิดกว้างมากยิ่งขึ้น อันจะทำให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงไปของคนในสังคมต่อการให้ความเท่าเทียมกันกับ

สิทธิ เสรีภาพทางเพศตลอดจนเข้าใจวัฒนธรรมทางเพศอันหลากหลายที่มีอยู่ในสังคมไทย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเล่มนี้สามารถสำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์จากรองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา วิชญาปกรณ์ที่ได้คำแนะนำและให้ชี้แนะ โดยผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของการเปิดมุมมองใหม่ๆ ให้แก่คนหลายหลายกลุ่มได้เข้าใจในวิถีของเพศที่สามมากยิ่งขึ้นอีกทั้งเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของกลวิธีการตั้งชื่อเรื่องของนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สามที่มีพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงไป

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา อโศกสิน. (2519). *ประตูที่เปิดตาย*. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาสน์
- กฤษณา อโศกสิน. (2532). *รูปทอง*. กรุงเทพฯ: ดับเบิ้ลนายน์.
- กฤษณา อโศกสิน. (2535). *บัลลังก์ใยบัว*. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.
- ตรีษฐา. (2547). *ดาวเที่ยงวัน ตะวันเที่ยงคืน*. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. 2547. *นวนิยายกับสังคมไทย (2475-2500)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทยา พุ่มยิ้ม. 2550. *วรรณกรรมรักร่วมเพศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 – 2548*. วิทยาหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวรรณคดีไทย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วีรวัฒน์ กนกนุเคราะห์. 2540. *ซากดอกไม้*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. 2556. *รายงานประจำปี 2557 สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)* กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
- สีฟ้า (นามแฝง). 2538. *แก้วีทอง*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- สุริศร วัฒนอุดมศิลป์. 2550. *สุดปลายสะพาน*. กรุงเทพฯ: อรุณ.
- โสภาค สุวรรณ. 2524. *เงาพระจันทร์*. กรุงเทพฯ: บันลือสาสน์.

ผลกระทบของความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย

The Effects of Information Technology Intelligence on Competitive Advantage at Information and Communication Technology Businesses in Thailand

ปิยะวรรณ ดาไซสง¹, จรวย สาวีถิ², ขจิต ณ ภาพสินธุ³

Piyawan Dathaisong¹, Charuay Savithi², Khajit Na Kalasin³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย 2) ศึกษาความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย 3) ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย 4) ทดสอบผลกระทบของความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย 5) เปรียบเทียบความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทยที่มีรูปแบบธุรกิจ ประเภทธุรกิจ ทุนในการดำเนินงาน มูลค่ารวมของสินทรัพย์ ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ และจำนวนพนักงานที่แตกต่างกัน และ 6) เปรียบเทียบความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้บริหารธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทยที่มีรูปแบบธุรกิจ ประเภทธุรกิจ ทุนในการดำเนินงาน มูลค่ารวมของสินทรัพย์ ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ และจำนวนพนักงานที่แตกต่างกันโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้บริหารฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทย จำนวน 222 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า

1) ความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านเทคโนโลยี

¹ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ อาจารย์ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master student, Master of Accountancy, Mahasarakham Business school, Mahasarakham University

² Assistant Professor, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

³ Lecturer, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

สารสนเทศ และด้านการปฏิบัติ 2) ความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านการมุ่งตลาดเฉพาะส่วน ด้านการเป็นผู้นำด้านต้นทุน ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว และด้านการสร้างความแตกต่าง 3) ความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสัมพันธ์กับความได้เปรียบทางการแข่งขัน 4) ความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีผลกระทบเชิงบวกกับความได้เปรียบทางการแข่งขัน และสามารถพยากรณ์ ความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยรวมได้ ดังนี้ $CATO = 0.858 + 0.203ITPD + 0.224ITCR + 0.170ITIM + 0.107ITLE$ 5) ผู้บริหารฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีรูปแบบธุรกิจ ประเภทธุรกิจ ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมแตกต่างกัน 6) ผู้บริหารฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีรูปแบบธุรกิจและประเภทธุรกิจแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยรวม แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้บริหารธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย ควรให้ความสำคัญและส่งเสริมความแข็งแกร่ง ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กร เพื่อสร้างโอกาสแห่งความได้เปรียบทางการแข่งขันในเชิงธุรกิจอย่างขององค์กรต่อไป

คำสำคัญ : ความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ, ความได้เปรียบทางการแข่งขัน, ธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย

Abstract

This multi-purpose research project 1) investigated the information technology intelligence of a group of information and communication technology businesses in Thailand. 2) Investigated any competitive advantage the information and communication technology businesses may have. 3) investigated the relationship between information technology intelligence and competitive advantage 4) investigated the effects of information technology intelligence on competitive advantage. 5) Compared executives' opinions about information technology intelligence of businesses with different business models, operational capital, total value of assets, duration of business and number of employees. 6) Compared executives' opinions about competitive advantage of businesses with a different business model, operational capital, total value of assets, duration of business and number of employees. A questionnaire was used to collect data from 222 executives. Statistics for data analyzing were mean, standard deviation, multiple correlation analysis, simple regression analysis and multiple regression analysis. The results obtained showed: 1) All information technology intelligence was at a high level. Averaged mean sorting from most to the least was creative thinking, learning, Information, technology personnel development, and implementation and 2) Competitive advantage was at a high level, averaged mean sorting from the most to the least was marketing focus, cost leadership, responsiveness, and differentiation. 3) Information technology intelligence had a positive relationship with competitive advantage. 4) Information technology intelligence had a positive effect with competitive advantage, and the following competitive advantage equation was created: $CATO = 0.858 + 0.203ITPD + 0.224ITCR$

+ 0.170ITIM + 0.107ITLE 5) An administrator who had a different opinion about business model, business type, and duration of business had a difference of opinion about all of the information technology intelligence opinions. 6) An administrator, who had a different opinion about business model, business type, and duration of business, had a difference of opinion about competitive advantage. Therefore, the executives of information and communication technology businesses in Thailand should prioritize and enhance the strength of information technology intelligence.

Keywords : Information Technology Intelligent, Competitive Advantage, Information and Communication Technology Businesses in Thailand

บทนำ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการติดต่อสื่อสาร ได้มีการเติบโตเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว และต่อเนื่องทั้งในด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ล้วนมีความสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานของธุรกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความสะดวกรวดเร็ว เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยังได้รับการยอมรับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาความก้าวหน้าในการดำเนินธุรกิจอย่างไม่สามารถปฏิเสธได้ ด้วยวิวัฒนาการของระบบเครือข่ายและการสื่อสารข้อมูลผ่านระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นระบบที่เชื่อมต่อกันเป็นโครงสร้างขนาดใหญ่ ช่วยให้การเข้าถึงข้อมูลและการแลกเปลี่ยนข้อมูลสามารถทำได้อย่างรวดเร็ว และทันท่วงที แม้จะอยู่ในพื้นที่ที่ห่างไกลออกไป รวมถึงยุคสมัยของการทำธุรกิจที่ต้องการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและใช้ข้อมูลร่วมกัน ส่งผลให้องค์กรมีความจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อสร้างผลกำไรอย่างต่อเนื่อง

ความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Intelligent) หมายถึง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การนำความรู้ความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาผสมผสานระหว่างธุรกิจกับผลิตภัณฑ์ ซึ่งอาจจะทำให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ช่องทางการค้า

และบริการใหม่หรือกระบวนการใหม่ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ทำให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพแก่องค์กรทำให้เกิดการตอบสนองความต้องการของลูกค้า ธุรกิจในปัจจุบันได้มีการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาประยุกต์ใช้ในการทำธุรกิจขององค์กรความได้เปรียบในการแข่งขัน (Competitive Advantage Creation) เป็นสิ่งที่องค์กรมีแตกต่างจากองค์กรอื่น มีความเด่นชัดเป็นความสามารถพิเศษที่เหนือกว่าองค์กรอื่น มีความแตกต่างจากคู่แข่งรายอื่นที่คู่แข่งไม่สามารถลอกเลียนแบบได้หรือคู่แข่งต้องใช้เวลาในการลอกเลียนแบบ เป็นความสามารถในการดำเนินการในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการทำให้ต้นทุนลดลง หรือการที่สามารถคิดค้นสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ รวมไปถึงการบริการการตอบสนองให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจในตัวสินค้าและบริการขององค์กรสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจในตัวผลิตภัณฑ์ที่นำเสนอต่อความต้องการของลูกค้าที่เหนือกว่าคู่แข่ง

การสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 4 ด้าน (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2542) ได้แก่ ด้านการสร้างแตกต่าง (Differentiation) ด้านการเป็นผู้นำด้านต้นทุน (Cost Leadership) ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว (Responsiveness) ด้านการมุ่งตลาดเฉพาะส่วน (Marketing Focus) ดังนั้น ผู้บริหาร

จึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันเนื่องจากในปัจจุบันธุรกิจมีการแข่งขันกันมากยิ่งขึ้น อีกทั้งปัจจัยของสภาพแวดล้อมทางด้านเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้เกิดความจำเป็นในการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อสถานการณ์ในการดำเนินธุรกิจทำให้องค์กรประสบความสำเร็จในการดำเนินงานและเกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน

ธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย (Information and Communication Technology Businesses) เป็นธุรกิจที่กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในปัจจุบันและยังสามารถเติบโตได้เรื่อย ๆ เนื่องจากประเทศไทยยังคงมีโครงสร้างพื้นฐานของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยังไม่เพียงพอ ที่สำคัญยังมีต้นทุนในการลงทุนที่สูงอยู่มาก ดังนั้น เพื่อช่วยลดค่าใช้จ่ายจากตัวแทนจำหน่ายไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการด้านคอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์หรือโทรคมนาคม รวมไปถึงผู้ผลิตมือถือรายใหญ่และผู้ให้บริการด้านสัญญาณเครือข่ายโทรศัพท์ที่สามารถเห็นได้จากการแข่งขันที่รุนแรงไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันในด้านราคาหรือการแข่งขันทางด้านประสิทธิภาพของการให้บริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีการสื่อสารไร้สายความเร็วสูงของ (3rd Generation Mobile Telecommunications) 3G และ (Long Term Evolution) 4G หรือ LTE ซึ่งสามารถใช้ส่งข้อมูลด้วยความเร็วสูงจะมีส่วนช่วยในการผลักดันให้เกิดบริการและการพัฒนาซอฟต์แวร์ใหม่ ๆ ในประเทศไทยโดยที่เทคโนโลยีดังกล่าวจะถูกนำมาใช้หลังจากที่ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ : กสทช. เปิดประมูลใบอนุญาตบริการ 3G และ LTE ในปี 2555 และ 2556 ตามลำดับ (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2555)

จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของความ

ชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ คือ ต้องการทดสอบว่าความชาญฉลาดในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีผลกระทบต่อความได้เปรียบในธุรกิจหรือไม่อย่างไร ซึ่งจะทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย ผลการวิจัยในครั้งนี้

จะสามารถนำไปใช้เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางสำหรับผู้บริหารและบุคลากรที่อยู่ในธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมไปถึงหน่วยงานต่าง ๆ ในการวางแผนพัฒนาปรับปรุงและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน รวมไปถึงช่วยส่งเสริมสนับสนุนการตัดสินใจในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถเพิ่มประสิทธิผลให้แก่ กลุ่มธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีความสนใจในการนำไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาในการดำเนินงานของธุรกิจในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย
3. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย
4. เพื่อทดสอบผลกระทบของความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจเทคโนโลยี

สารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย

5. เพื่อเปรียบเทียบความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทยที่มีรูปแบบธุรกิจ ประเภทธุรกิจ ทุนในการดำเนินงาน มูลค่ารวมของสินทรัพย์ ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ และจำนวนพนักงานที่แตกต่างกัน

6. เพื่อเปรียบเทียบความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้บริหารธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทยที่มีรูปแบบธุรกิจ ประเภทธุรกิจ ทุนในการดำเนินงาน มูลค่ารวมของสินทรัพย์ ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ และจำนวนพนักงานที่แตกต่างกัน

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย จำนวน 400 คน โดยเปิดตาราง Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย จำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และตำแหน่งงานในปัจจุบัน

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย รูปแบบธุรกิจ ประเภทธุรกิจ ทุนในการดำเนินงาน มูลค่ารวมของสินทรัพย์ ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ และจำนวนพนักงาน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 16 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 4 ข้อ ด้านความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 4 ข้อ ด้านการปฏิบัติ จำนวน 4 ข้อ และด้านการเรียนรู้ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความได้เปรียบทางการแข่งขันทางธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 16 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการสร้างความแตกต่าง จำนวน 4 ข้อ ด้านการเป็นผู้นำด้านต้นทุน จำนวน 4 ข้อ ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว จำนวน 4 ข้อ และด้านการมุ่งตลาดเฉพาะส่วน จำนวน 4 ข้อ

แบบสอบถามด้านความชาญฉลาด ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (r) ระหว่าง 0.567 – 0.899 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (μ) ระหว่าง 0.831 – 0.911 และด้านความได้เปรียบทางการแข่งขัน มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.491 – 0.917 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (μ) ระหว่าง 0.849 – 0.951

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามถึงผู้บริหารธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย โดยเริ่มส่งแบบสอบถามวันที่ 17 ตุลาคม 2559 จำนวน 400 ฉบับ และเมื่อครบกำหนด 90 วัน (วันที่ 17 มกราคม 2560) ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมารวม 222 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 55.50

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

ตอนที่ 1 - 2 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำข้อมูลทั้ง

รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 3 - 4 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย โดยใช้วิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยายและสรุปผลการดำเนินการวิจัย โดยกำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

ระดับความคิดเห็น คะแนนที่กำหนดให้

มากที่สุด	5 คะแนน
มาก	4 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน

จากนั้นหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถามโดยใช้การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51-5.00	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 - 6 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใน

ประเทศไทย จำแนกรูปแบบธุรกิจ ประเภทธุรกิจ ในการดำเนินงาน มูลค่ารวมของสินทรัพย์ ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ และจำนวนพนักงานที่แตกต่างกัน โดยใช้สถิติทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม (Independent Sample t-test) และการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม (F-test) โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance : ANOVA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปร (Multiple Analysis of Variance : MANOVA)

ตอนที่ 7 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation Analysis) การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษา

ผลการวิจัยสามารถสรุปและนำเสนอผลได้ดังนี้

1. ผู้บริหารฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 30 - 40 ปี สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่า ประสบการณ์ในการทำงาน 11 - 15 ปี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 75,001 - 100,000 บาท ตำแหน่งงานในปัจจุบัน ตำแหน่งอื่น ๆ เช่น รองประธานกรรมการ ผู้จัดการทั่วไป รองผู้อำนวยการฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

2. ธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นบริษัทจำกัด ประเภทธุรกิจกิจกรรมการจัดทำโปรแกรม

คอมพิวเตอร์การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ทุนในการดำเนินงานต่ำกว่า 25,000,000 บาท มูลค่ารวมของสินทรัพย์ต่ำกว่า 25,000,000 บาท ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจมากกว่า 15 ปี และมีจำนวนพนักงาน น้อยกว่า 200 คน

3. ผู้บริหารฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการปฏิบัติ

4. ผู้บริหารฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านการมุ่งตลาดเฉพาะส่วน ด้านการเป็นผู้นำด้านต้นทุน ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว และด้านการสร้างความแตกต่าง

5. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า ผู้บริหารฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีรูปแบบธุรกิจประเภทธุรกิจ ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมแตกต่างกัน

6. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน พบว่า ผู้บริหารฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีรูปแบบธุรกิจและประเภทธุรกิจแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยรวม แตกต่างกัน

7. ความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยี

สารสนเทศ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการปฏิบัติ และด้านการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยรวม และสามารถพยากรณ์ความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยรวมได้ ดังนี้

$$\text{CATO} = 0.858 + 0.203\text{ITPD} + 0.224\text{ITCR} + 0.170\text{ITIM} + 0.107\text{ITLE}$$

อภิปรายผล

ผู้บริหารฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวม ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการปฏิบัติ และด้านการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากกิจการให้การฝึกอบรมในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่บุคลากรภายในองค์กรอย่างต่อเนื่อง และกิจการให้ความสำคัญกับการติดตามการนำความรู้ที่ได้รับด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการปฏิบัติงานของพนักงาน สอดคล้องกับ ดารารวรรณ ภูณณะนันท์ (2554) ที่ได้ให้เหตุผลที่จำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลากร ส่งผลดีให้โดยตรงต่อตัวผู้เข้ารับการพัฒนาฝึกอบรมการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งส่งผลดีให้กับองค์กร ผลดีต่อตัวบุคลากร เมื่อบุคลากรมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น โอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงานก็เพิ่มมากขึ้นด้วย การสนับสนุนด้านความคิดสร้างสรรค์ขององค์กร องค์กรที่ให้ความสำคัญและส่งเสริมบุคลากร ในการคิดสร้างสรรค์ผลงาน หรือวิธีการทำงาน เพื่อใช้ในการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ หรือวิธีการแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์กร โดยการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในองค์กรนี้ จะเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาบุคลากรและพัฒนาองค์กรได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับการศึกษาของ เฉลิมชัย กิตติ

ศักดิ์นาวิณ (2554) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ขององค์กรและประสิทธิภาพภายในตนเองเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของบุคคล ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้การสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ขององค์กรเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการพยากรณ์ความคิดสร้างสรรค์ของบุคคลด้านการปฏิบัติ พบว่า มีการให้ความสำคัญกับสัมพันธภาพภายในหน่วยงานซึ่งจะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงาน เป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในองค์กรส่งผลให้เกิดความรักและสามัคคีในการทำงานผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานจะต้องเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรอย่างเป็นประจำสม่ำเสมอ ให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้และมีการพัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้งานเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้เป็นอย่างดีเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงานขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณชัย กุสลาศรีย (2552) ที่ได้กล่าวถึงการปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จไว้ว่า การเข้าถึงโครงสร้างเทคโนโลยีเป็นประจำและมีความสม่ำเสมอทั้งบุคลากรในระดับปฏิบัติการและผู้บริหาร เพื่อที่จะพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถและทัศนคติที่จำเป็นในการมีส่วนร่วมใช้เทคโนโลยีร่วมกัน บุคลากรต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีที่มีคุณภาพสูงเป็นการบ่งบอกถึงวิถีทางที่เทคโนโลยีนั้น ด้านการเรียนรู้ เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานมีความจำเป็นจะต้องเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความรู้และพัฒนาความสามารถของตนเองในการทำงาน เพราะการเรียนรู้แสดงถึงการพัฒนาตนเองของบุคลากรองค์กรควรให้การสนับสนุนการเรียนรู้ ทั้งการให้ความรู้เพื่อพัฒนาบุคลากรโดยตรงและการสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้จากทักษะและประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณชัย กุสลาศรีย (2552) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรที่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กรไว้ว่า บุคลากรมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการ

ฝึกฝน พัฒนาทักษะ เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีในการทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยเฉพาะผู้บริหารในการนำเอาเทคโนโลยีไปช่วยในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ การฝึกอบรม การจัดสรรทรัพยากรโดยใช้วิธีการใหม่ทั้งหมด เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

ผู้บริหารฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยรวม ด้านการสร้างความแตกต่าง ด้านการเป็นผู้นำด้านต้นทุน ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว และด้านการมุ่งตลาดเฉพาะส่วน อยู่ในระดับมาก การสร้างความแตกต่างมีความจำเป็นจะต้องพัฒนาควบคู่กับความน่าเชื่อถือของธุรกิจและการรักษาภาพพจน์ที่ดีของธุรกิจ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการใช้สินค้าและบริการจากกลุ่มลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Phan (2006) ได้ศึกษาการพัฒนาธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์เพื่อความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน พบว่า ปัจจัยที่ทำให้บริษัทได้เปรียบในเชิงแข่งขันในการทำธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ข้อหนึ่ง ได้แก่ การสร้างและยังคงใช้กลยุทธ์ความแตกต่างวางตำแหน่งตนเองในตลาด ความจำเป็นในการสร้างภาพพจน์ที่น่าเชื่อถือ โดยการรักษาความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพทั้งระบบเครือข่ายและการสร้างและดำรงไว้ซึ่งโครงสร้างอันแข็งแกร่งของธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ การเป็นผู้นำด้านต้นทุนมีความเกี่ยวข้องกับการลดต้นทุนและการเลือกใช้ช่องทางที่มีต้นทุนต่ำ เพื่อให้องค์กรไม่ต้องแบกรับภาระต้นทุนที่สูง

โดยการลดต้นทุนจะทำให้เกิดความได้เปรียบคู่แข่งทางการค้าในด้านต้นทุนที่ถูกกว่า ส่วนการลดต้นทุนโดยการลดขั้นตอนการทำงานสามารถกระทำให้เกิดขึ้นได้หากมีการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพเข้ามาช่วย ซึ่งนอกจากช่วยลดต้นทุนของธุรกิจแล้ว ยังช่วยเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันทางธุรกิจอีกด้วย เพราะองค์กรที่มีขนาดที่เหมาะสม จะช่วยให้เกิด

ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ Guan และคณะ (2006) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพด้านนวัตกรรมทางเทคโนโลยีและศักยภาพในการแข่งขัน โดยใช้ตัวต้นแบบวิเคราะห์แบบครอบคลุมข้อมูล (DEA) ซึ่งเป็นการใช้การเก็บข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ พบว่า องค์กรร้อยละ 70 จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อมีการลดขนาดขององค์กร และองค์กรร้อยละ 30 จะมีประสิทธิภาพลดลง เมื่อมีการเพิ่มขนาดขององค์กรให้ใหญ่ขึ้น ด้วยเหตุนี้เองกระบวนการด้านนวัตกรรมที่กลมกลืนในองค์กร ส่งผลสำคัญอย่างมากต่อประสิทธิภาพขององค์กร และผลการวิจัยนี้ก็ได้แสดงให้เห็นว่าองค์กรต้องมีสมรรถภาพด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี จึงจะมีศักยภาพในการแข่งขัน การที่กิจการมีความสามารถในการตอบสนองลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ทันต่อความต้องการของลูกค้า มีสินค้าที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้า ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพขององค์กรและแสดงถึงสมรรถนะทางการแข่งขันที่ดีขององค์กรสอดคล้องกับ เสนาะดีเยาว์ (2544) ที่ได้นำเสนอว่าความได้เปรียบทางการแข่งขันขึ้นอยู่กับความสามารถที่เป็นเลิศใน 3 ด้าน คือ 1) ขายสินค้าและบริการที่ดีกว่า (Differentiation) 2) ขายสินค้าที่ถูกกว่า (Cost Leadership) และ 3) การตอบสนองลูกค้าได้เร็วกว่าคู่แข่ง (Quick Response) และสอดคล้องกับการศึกษาของ กุสุมาภรณ์ พุดหล้า (2556) ได้ศึกษาผลกระทบของสมรรถนะเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย พบว่า ผู้บริหารธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีสมรรถนะเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพ ด้านคุณภาพ ด้านนวัตกรรม และด้านการตอบสนองลูกค้ากิจการ

ทราบถึงความต้องการของลูกค้าแต่ละกลุ่มและสามารถสร้างสรรค์สินค้าและบริการใหม่ ๆ ได้ตรงความต้องการของลูกค้ามากที่สุด

กิจการสามารถที่จะตอบสนองลูกค้าในแต่ละกลุ่มได้ดีกว่าคู่แข่ง กิจการมีกลุ่มผลิตภัณฑ์หรือบริการเฉพาะอย่างสำหรับลูกค้าในแต่ละกลุ่มและที่แตกต่างจากคู่แข่ง และกิจการมีการแบ่งกลุ่มลูกค้า และสามารถเข้าถึงลูกค้าแต่ละกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2542) ที่ได้กล่าวถึงความได้เปรียบทางการแข่งขันว่า ขึ้นอยู่กับความสามารถที่เป็นเลิศใน 4 ด้าน คือ 1) การสร้างความแตกต่าง 2) การเป็นผู้นำด้านต้นทุน 3) การตอบสนองอย่างรวดเร็ว และ 4) การมุ่งตลาดเฉพาะส่วน ตัวแปรอิสระทางด้านมีความสัมพันธ์กันได้แก่ ความชาญฉลาดทางเทคโนโลยี ด้านความคิดสร้างสรรค์และด้านการเรียนรู้ ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ ด้วยค่า VIFs พบว่า ค่า VIFs ของตัวแปรอิสระ ความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทั้ง 4 ด้าน มีค่า ระหว่าง 1.018 – 1.056 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระไม่ถึงขั้นก่อให้เกิดปัญหา (Black, 2006)

ความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีทุกด้าน มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยรวม ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์กร ได้แก่ บุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความรู้ความสามารถ องค์กรที่มีความคิดสร้างสรรค์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ และวิธีการแก้ไขปัญหาใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาองค์กรได้ การมีวิธีการปฏิบัติงานที่ดีและมีศักยภาพ และการเรียนรู้ของบุคลากรในองค์กรเป็นสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาองค์กรทำให้องค์กรเข้มแข็งขึ้น ความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจึงมีส่วนสำคัญในการพัฒนาองค์กรธุรกิจให้ประสบความสำเร็จได้ สอดคล้องกับการ

ศึกษาของ Sanchez (2006) ได้ศึกษาศักยภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่อศักยภาพในการแข่งขันขององค์กร พบว่า การพัฒนาศักยภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานในเรื่องความรู้และความสามารถของทรัพยากรบุคคล ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทัศนคติของคณะผู้บริหาร วัฒนธรรมองค์กร วิสัยทัศน์ นโยบายการฝึกอบรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นไปในเชิงบวก และผลการศึกษาของ Gera และ Gu (2004) ที่พบว่า มีในการเปลี่ยนแปลงองค์กรในด้านการปฏิบัติในด้านการผลิตและประสิทธิภาพของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) การปฏิบัติคุณภาพและการบริการพร้อมกับการใช้ระบบสารสนเทศและการสื่อสารเทคโนโลยี พบว่า มีความสัมพันธ์กับบริษัทในทางที่ดีขึ้นในขณะที่ระบบสารสนเทศและการสื่อสารเทคโนโลยีมีประสิทธิผลในการทำงานมากขึ้นจากการที่นำระบบสารสนเทศและการสื่อสารเทคโนโลยีมาใช้ทำให้องค์กรมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าบริษัทประสบความสำเร็จโดยต้องนำระบบสารสนเทศและการสื่อสารเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของระบบ เพื่อเสริมวิธีการในการทำงานขององค์กร นอกจากนี้ยังพบว่า บริษัทที่มีระบบสารสนเทศและการสื่อสารเทคโนโลยีระดับสูงจะทำให้พนักงานมีทักษะและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุป

ผู้บริหารฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

ผู้บริหารฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีรูปแบบธุรกิจ ประเภทธุรกิจ และระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกัน ($p < 0.05$)

ผู้บริหารฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีรูปแบบธุรกิจ และประเภทธุรกิจแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความได้เปรียบทางการแข่งขันแตกต่างกัน ($p < 0.05$)

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และผลกระทบพบว่า 1) ความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการปฏิบัติ และด้านการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบเชิงบวกกับความได้เปรียบทางการแข่งขัน ด้านการสร้างความแตกต่างและด้านการมุ่งตลาดเฉพาะส่วน 2) ความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านการปฏิบัติ มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบเชิงบวกกับความได้เปรียบทางการแข่งขัน ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว และด้านการเป็นผู้นำด้านต้นทุน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
  - 1.1 ธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และมีการตรวจสอบการนำผลการพัฒนาไปใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม
  - 1.2 ธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ควรเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอความคิดสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาองค์กร โดยเฉพาะความคิดจากกลุ่มลูกค้าหรือผู้ใช้บริการ
  - 1.3 ธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ควรให้ความสำคัญกับเทคนิควิธีการปฏิบัติงานที่มีอยู่ในตัวบุคคล โดยอาจทำการรวบรวม

เทคนิควิธีการเหล่านี้เป็นองค์ความรู้จากการปฏิบัติ เพื่อนำมาใช้พัฒนาวิธีปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพต่อไป

1.4 ธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ควรให้การส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กร เป็นการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กร เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์และผลกระทบของตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลต่อความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มเติม

2.2 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์และผลกระทบของตัวแปรอื่น ๆ ที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันเพิ่มเติม

2.3 ควรมีการศึกษาผลกระทบของความชาญฉลาดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและความได้เปรียบทางการแข่งขันเพิ่มเติม ในธุรกิจประเภทอื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรยา สาวีถี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.ชจิต ณฑากาฬสินธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมรองศาสตราจารย์ ดร.การุญย์ ประทุม ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภพงษ์ ปิ่นเวหา กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำภาศรี พ้อคำ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ รองศาสตราจารย์ ดร.ปพฤกษ์บาร์มี อุตสาหกรรมวาณิชกิจ และอาจารย์ ดร.มณีนีรัตน์ วงษ์ซิ้ม คณะผู้เชี่ยวชาญผู้ดูแลเครื่องมือในการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กุสุมาภรณ์ พุดหล้า. (2556). *ผลกระทบของสมรรถนะเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นวิน. (2554). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ขององค์กร ประสิทธิภาพภายในตนเองเชิงสร้างสรรค์ และความคิดสร้างสรรค์ของบุคคล*. 2011 SPUC National Conderence ; 2011. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีปทุม. 236-251.
- ดารารวรรณ ญาณะนันท์. (2554). *การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยวในอำเภอสวนผึ้งและอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). ราชบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วรรณชัย กุสลาศรัย. (2552). *แนวทางปฏิบัติงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2542). *องค์การและการจัดการ*. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2555). *นโยบายและประเมินผลการขับเคลื่อนนโยบายจัดซื้อสีเขียวของภาครัฐ เพื่อส่งเสริมตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.
- เสนาะ ดีเยาว์. (2544). *หลักการบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Black, K. (2006). *Business Statistics for Contemporary Decision Making*. 4th ed. USA : Jhon Wiley & Son.
- Gera, S. and Gu, W. (2004). The Effect of Organizational Innovation and Information Technology on Firm Performance. *International Productivity Monitor* 9. 37-51.
- Guan, J. C. et. al. (2006). A Study of the Relationship Between Competitiveness and Technological Innovation Capability Based on DEA Models. *European Journal of Operational Research*. 170(3) : 971-986.
- Phan, H. P. (2006). Examination of Student Learning Approaches, Reflective Thinking, and Epistemological Beliefs: A Latent Variables Approach. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*. 4(3) : 577-610.
- Sanchez, J. (2006). The Effect of Information Technology Management Capability on Firm Competitiveness. *EMCIS*. 15(18) : 25-38.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางจากปัญหาราคายางพาราตกต่ำในอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง

Factors Related to Change in Quality of Life of Para-rubber Farmers from Low Para-rubber Prices Problem in Srinakharin District, Phatthalung Province

พลากร สัตย์ชื่อ¹, ปุรวิชญ์ พิทยาภินันท์²

Palakorn Satsue¹, Purawich Phitthayaphinant²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางจากปัญหาราคายางพาราตกต่ำ กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรชาวสวนยางในอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุงจำนวน 367 ราย ซึ่งใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาและการทดสอบไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรชาวสวนยางมีอายุเฉลี่ย 47.83 ปี รายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 9,466.67 บาทต่อเดือน และพื้นที่เปิดกรีดยางพาราเฉลี่ย 7.97 ไร่ คุณภาพชีวิตโดยภาพรวมของเกษตรกรชาวสวนยางแยกลงเนื่องจากปัญหาราคายางพาราตกต่ำ อายุ ระดับการศึกษา และหนี้สินของครัวเรือนเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางจากปัญหาราคายางพาราตกต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพการทำสวนยางพาราผ่านการให้ความรู้ระบบแก่เกษตรกรชาวสวนยางและการจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีราคาเหมาะสม

คำสำคัญ : การผลิตยางพารา เกษตรกรชาวสวนยาง คุณภาพชีวิต ราคายางพาราตกต่ำ

Abstract

Low para-rubber prices have impinged on the quality of life of para-rubber farmers. This research examines the connection between lower prices and the factors related to the reduction of quality of life. The samples consisted of 367 para-rubber farmers in Srinakharin District, Phat-

¹ อาจารย์, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ E-mail : palakorn.sa@psu.ac.th

² อาจารย์, คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ E-mail : p_paratsanant@yahoo.co.th

¹ Lecturer, Department of Agricultural Economics, Faculty of Economics Prince of Songkla University

² Lecturer, Faculty of Technology and Community Development, Thaksin University

thalung Province. The samples were selected using multi-stage sampling. Structured interviews were used as a means of data collection. Data were analyzed using appropriate descriptive statistics and Chi-square test. The average age of the para-rubber farmers was 47.83 years. Their average household income and para-rubber harvesting area were 9,466.67 baht per month, and 7.97 rai, respectively. The para-rubber farmers' overall quality of life was worse due to low para-rubber prices. Age, education level, and household debt had statistically significant associations with change in quality of life. Related government agencies should focus their attention on developing the capabilities of the para-rubber farmers by providing practical education and input at a reasonable price for the para-rubber farmers.

Keywords: para-rubber production, para-rubber farmer, quality of life, low para-rubber prices

บทนำ

ในปี พ.ศ. 2554 ราคาขายยางสดและราคาขายแผ่นดิบชั้น 3 ที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย 122.59 และ 124.16 บาทต่อกิโลกรัม หลังจากนั้นราคาขายยางพาราได้ปรับลดลงอย่างต่อเนื่องจนเหลือ 44.55 และ 44.17 บาทต่อกิโลกรัมในปี พ.ศ. 2558 สำหรับในปี พ.ศ. 2559 ได้ปรับเพิ่มขึ้นมาเล็กน้อยเป็น 48.06 และ 48.81 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ (กรมส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร, 2560) ปีหาราคายางพาราตกต่ำถือเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางในวงกว้าง เพราะยางพาราเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรชาวสวนยางมากกว่า 1 ล้านครัวเรือน ซึ่งกระจายอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคใต้ที่เป็นแหล่งปลูกยางพาราดั้งเดิม ซึ่งมีพื้นที่ปลูกยางพารามากกว่า 14.77 ล้านไร่ เป็นพื้นที่เปิดกรีดยางพารา 12.22 ล้านไร่ และมีเกษตรกรชาวสวนยางมากกว่า 0.74 ล้านครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2559 (กรมส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร, 2560) เกษตรกรชาวสวนยางเหล่านี้โดยส่วนใหญ่มีสวนยางพาราขนาดเล็ก หรือไม่เกิน 50 ไร่ ใช้แรงงานครัวเรือนเป็นหลัก (สุจินต์ แม้นเหมือน, 2556) และรายได้เกือบทั้งหมดมาจากการทำสวนยางพารา ซึ่งเพียงพอสำหรับการดำรงชีพเท่านั้น (Kongmanee, 2015) ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาราคายางพาราตกต่ำ

ขณะที่ต้นทุนการผลิตยางพาราไม่ได้ลดลงตามไปด้วย ย่อมทำให้เกษตรกรชาวสวนยางมีรายได้จากการทำสวนยางพาราต่ำกว่าที่ควรจะเป็น และส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุงเป็นเป็นอำเภอที่มีผลผลิตยางพาราต่อพื้นที่ให้ผลผลิตต่ำที่สุด (60.67 กิโลกรัมต่อไร่) เมื่อเทียบกับอำเภออื่นอีก 10 อำเภอของจังหวัดพัทลุง ซึ่งส่งผลให้ปริมาณผลผลิตยางพาราที่ผลิตได้ต่ำที่สุด (3.07 ล้านกิโลกรัม) เช่นกัน แม้ว่าจะมีพื้นที่เปิดกรีดยางพาราอยู่ในอันดับที่ 8 (50,678 ไร่) และจำนวนครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางอยู่ในอันดับที่ 3 (7,604 ครัวเรือน) ก็ตาม (กรมส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร, 2560) นอกจากนี้สำนักงานจังหวัดพัทลุง (2559) ได้รายงานไว้ว่า ในปี พ.ศ. 2558 อำเภอศรีนครินทร์มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัดพัทลุง และเป็น 1 ใน 5 อำเภอที่มีครัวเรือนซึ่งมีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ (30,000 บาทต่อคนต่อปี) ทั้งนี้รายได้ถือถือเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน เพราะเป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้เกษตรกรชาวสวนยางมีโอกาสได้รับการตอบสนองในด้านต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้นอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุงจึงเป็นพื้นที่ที่สามารถสะท้อนการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของ

เกษตรกรชาวสวนยางจากปัญหาราคายางพาราตกต่ำได้เป็นอย่างดี

การวิจัยครั้งนี้ได้สังเกตเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาผลกระทบของปัญหาราคายางพาราตกต่ำที่เป็นประเด็นที่น่าสนใจ (hot issue) ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยาง โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักของการวิจัย คือ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางจากปัญหาราคายางพาราตกต่ำในอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยที่ได้คาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอศรีนครินทร์ สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง การยางแห่งประเทศไทยจังหวัดพัทลุง สำหรับนำไปใช้ในการกำหนดพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่ให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจของยุทธศาสตร์การพัฒนากษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 ถึง พ.ศ. 2564) ที่ระบุว่า พัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้มีความมั่นคง (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2559)

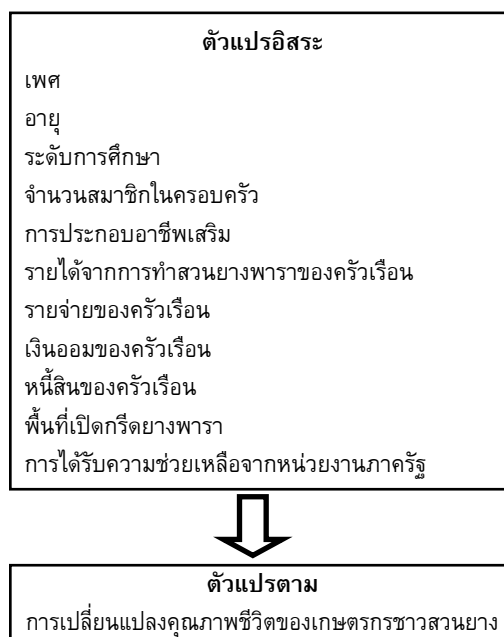
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศุภรทิพย์ นิลารักษ์ (2557) ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดตราด ซึ่งพบว่าเกษตรกรชาวสวนยางมีคุณภาพชีวิตในระดับดีมาก ทั้งในด้านรายได้ ด้านสุขภาพ และด้านจิตวิญญาณ ยกเว้นด้านสังคมที่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับที่ต่ำกว่า นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรชาวสวนยางที่มีอายุต่างกัน จะมีระดับคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษมา โกศล (2555) ที่ทำการศึกษาคูณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางในยุคเศรษฐกิจถดถอย กรณีศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช ซึ่งพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร

ชาวสวนยางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะครอบครัว ลักษณะที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อมในการทำงาน การมีอาชีพเสริม รายได้ ฐานะทางเศรษฐกิจ และความถี่ในการรับข่าวสาร ส่วนนิตารัตน์ จุฬามณี (2558) ทำการศึกษาถึงผลกระทบและการปรับตัวของเกษตรกรชาวสวนยางจากปัญหาราคายางพาราตกต่ำในอำเภอหนองม่อม จังหวัดสงขลา ซึ่งพบว่าปัญหาราคายางพาราตกต่ำทำให้เกษตรกรชาวสวนยางมีรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ยลดลง ส่งผลให้เกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่มีการปรับตัวโดยการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่ไม่จำเป็น เช่น การรับประทานอาหารนอกบ้าน ภาษีสังคม และมีการปรับตัวด้านการจัดการสวนยางพารา โดยให้แรงงานครัวเรือนเข้ามาปฏิบัติงานในกิจกรรมการผลิตยางพารามากขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีการกำหนดตัวแปรอิสระที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางจากปัญหาราคายางพาราตกต่ำ ดังนี้

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้เลือกอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุงเป็นพื้นที่วิจัย เป็นการเลือกแบบเจาะจงดังเหตุผลที่ได้กล่าวไปแล้ว ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรชาวสวนยางตามทะเบียนของกรมส่งเสริมการเกษตรใน 4 ตำบลของอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง ได้แก่ ตำบลชุมพล 3,970 ครัวเรือน ตำบลลำสินธุ์ 2,143 ครัวเรือน ตำบลบ้านนา 757 ครัวเรือน และตำบลอ่างทอง 734 ครัวเรือน รวม 7,604 ครัวเรือน โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเจ้าของสวนยางพารา หรือคู่สมรส ในกรณีที่หัวหน้าครัวเรือนไม่สามารถ หรือไม่พร้อมที่จะให้ข้อมูลได้ จะทำการสัมภาษณ์สมาชิก หรือตัวแทนของครัวเรือนที่มีบทบาทในการทำสวนยางพาราและเป็นผู้รู้ข้อมูลเป็นอย่างดี การกำหนดจำนวนตัวอย่างได้ใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970) ที่ระบุว่า หากประชากรมีจำนวนน้อยกว่า 8,000 ราย ให้ใช้จำนวนตัวอย่าง 367 ราย (1 ครัวเรือนต่อตัวแทนเกษตรกรชาวสวนยาง 1 ราย) การสุ่มตัวอย่างใช้แบบหลายขั้นตอน โดยเริ่มจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามจำนวนตำบล ประกอบด้วยตำบลชุมพล 192 ราย ตำบลลำสินธุ์ 103 ราย ตำบลบ้านนา 37 ราย และตำบลอ่างทอง 35 ราย ซึ่งในแต่ละตำบลได้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ เนื่องจากรายชื่อเกษตรกรชาวสวนยางในทะเบียนของกรมส่งเสริมการเกษตรมีการจัดลำดับอย่างเป็นระบบ หลังจากนั้นได้ทำการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์ในการเลือก คือ เป็นเกษตรกรชาวสวนยางที่มีพื้นที่เปิดกรีดยางพาราแล้ว ทั้งนี้ได้กำหนดสมมติฐานว่า ลักษณะของประชากรเป้าหมายในชั้นเดียวกันมีความเป็นเอกพันธ์ (homogeneous) หรือมีลักษณะเหมือนกัน แต่ระหว่างชั้น ประชากรมีลักษณะแตกต่างกัน จึงคาดว่า อคติที่เกิดขึ้นจากการสุ่มตัวอย่างจะไม่ส่งผลต่อการวิเคราะห์ข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง โดยกำหนดช่วงของราคาขายพาราเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงราคาขายพาราสูง หมายถึง ช่วงปี พ.ศ. 2550 ถึง ปี พ.ศ. 2554 และช่วงราคาขายพาราดกต่ำ หมายถึง ช่วงปี พ.ศ. 2555 ถึง ปี พ.ศ. 2559 ข้อคำถามการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางจากปัญหาการราคาขายพาราดกต่ำจำแนกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านครอบครัว และด้านสังคม แต่ละข้อคำถามมี 3 คำตอบ คือ ดีขึ้นจากเดิมแทนด้วย 1 ไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมแทนด้วย 0 และแย่ลงจากเดิมแทนด้วย -1 โดยเทียบกับช่วงราคาขายพาราสูง

การวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกเป็น 2 ส่วน คือ (1) การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต เกณฑ์การประเมินการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางจากปัญหาการราคาขายพาราดกต่ำ คือ ดีขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยในช่วง 0.34 ถึง 1.00 คะแนน ไม่เปลี่ยนแปลง มีคะแนนเฉลี่ยในช่วง -0.33 ถึง 0.33 คะแนน และแย่ลง มีคะแนนเฉลี่ยในช่วง -1.00 ถึง -0.34 คะแนน และ (2) การทดสอบไคสแควร์ โดยกำหนดตัวแปรอิสระที่ได้จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ 11 ตัว คือ เพศ (เพศชายและเพศหญิง) อายุ (ไม่เกิน 47.83 ปี และมากกว่า 47.83 ปี) ระดับการศึกษา (ไม่เกินมัธยมศึกษาปีที่ 3 และสูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (ไม่เกิน 3.39 คน และมากกว่า 3.39 คน) การประกอบอาชีพเสริม (มีและไม่มี) รายได้จากการทำสวนยางพาราของครัวเรือน (ไม่เกิน 8,646.67 บาทต่อเดือน และมากกว่า 8,646.67 บาทต่อเดือน) รายจ่ายของครัวเรือน (ไม่เกิน 8,353.33 บาทต่อเดือน และมากกว่า 8,353.33 บาทต่อเดือน) เงินออมของครัวเรือน (ไม่เกิน 896 บาทต่อเดือน และมากกว่า 896 บาทต่อเดือน) หนี้สินของครัวเรือน (ไม่เกิน 172,621.36 บาท และมากกว่า 172,621.36 บาท) พื้นที่เปิดกรีดยางพารา (ไม่เกิน 7.97 ไร่ และมากกว่า 7.97 ไร่) และการได้

ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง (ได้รับและไม่ได้รับ) ส่วนตัวแปรตาม คือ การเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางจากปัญหาราคายางพาราตกต่ำ (คะแนนเฉลี่ยไม่เกิน -0.38 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยมากกว่า -0.38 คะแนน)

ผลการวิจัยและวิจารณ์

ผลการวิจัยมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. สภาพเศรษฐกิจสังคมและการผลิตของเกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่วิจัย

เกษตรกรชาวสวนยางเกินกว่าครึ่ง หรือร้อยละ 53.14 เป็นเพศหญิง สอดคล้องกับโครงสร้างประชากรของจังหวัดพัทลุงที่รายงานไว้ ประชากรเพศหญิงมีสัดส่วนมากกว่าเพศชาย (สำนักงานแรงงานจังหวัดพัทลุง, 2559 อ้างโดยสำนักงานจังหวัดพัทลุง, 2559) เกษตรกรชาวสวนยางมีอายุอยู่ในวัยกลางคน เฉลี่ย 47.83 ปี เกษตรกรชาวสวนยางทุกรายนับถือศาสนาพุทธ ซึ่งสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง (2558 อ้างโดยสำนักงานจังหวัดพัทลุง, 2559) ได้รายงานไว้ ประชากรเกือบร้อยละ 90 ในจังหวัดพัทลุงนับถือศาสนาพุทธ เกษตรกรชาวสวนยางร้อยละ 58.04 จดทะเบียนสมรสแล้ว หรืออยู่กินด้วยกันโดยมิได้สมรส เกษตรกรชาวสวนยางเกือบครึ่ง หรือร้อยละ 47.41 จบการศึกษาชั้นสูงสุดเพียงระดับประถมศึกษาเท่านั้น ซึ่งต่ำกว่าระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน

เกษตรกรชาวสวนยางมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.39 คน ซึ่งถือเป็นครอบครัวขนาดเล็ก สอดคล้องกับโครงสร้างของครอบครัวในปัจจุบันที่ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว เกษตรกรชาวสวนยางทุกรายมีอาชีพที่สร้างรายได้หลัก คือ การทำสวนยางพารา เนื่องจากในพื้นที่วิจัยมีสภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการปลูกยางพารา ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2556) ได้กำหนดให้ทุกตำบลของอำเภอศรีนครินทร์

ได้แก่ ตำบลชุมพล ตำบลบ้านนา ตำบลอ่างทอง และตำบลลำสินธุ์ เป็นเขตเหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารา นอกจากนี้ยางพารายังเป็นพืชที่สามารถเปิดกรีดได้นานกว่า 25 ปี จึงถือได้ว่า การทำสวนยางพาราเป็นอาชีพที่สร้างความมั่นคงในอาชีพให้แก่เกษตรกรชาวสวนยางได้ หากราคายางพาราอยู่ในเกณฑ์ดี หรือระดับสูง เกษตรกรชาวสวนยางร้อยละ 42.78 มีการประกอบอาชีพเสริม เพราะรายได้จากการทำสวนยางพาราเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครัวเรือน โดยอาชีพเสริมของเกษตรกรมีความหลากหลาย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาชีพทางการเกษตร ได้แก่ การปลูกผัก รับจ้างทั่วไป ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว ทำสวนผลไม้ ทำนาข้าว เลี้ยงสัตว์ เช่น สุกร ไก่ โค ปลา บัญชี สมบูรณ์สุข และคณะ (2547) ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบของระบบการทำฟาร์มสวนยางขนาดเล็กมีความหลากหลายทางชีวภาพมากขึ้น เพราะเกษตรกรชาวสวนยางได้พยายามปรับเปลี่ยนจากระบบการผลิตยางพาราเชิงเดี่ยวเป็นการผลิตยางพาราร่วมกับการทำกิจกรรมทางการเกษตรอื่น ๆ ทั้งนี้การประกอบอาชีพเสริมของเกษตรกรชาวสวนยางขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น การมีเวลาว่าง ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการประกอบอาชีพอื่นได้ แต่ทว่าเกษตรกรชาวสวนยางบางรายมีอายุมาก ส่วนบางรายต้องรับภาระเลี้ยงดูบุตรหลาน หรือพ่อ-แม่ ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพเสริม ขณะที่เกษตรกรชาวสวนยางจำนวนหนึ่งให้ความเห็นว่า รายได้จาก การทำสวนยางพาราเพียงพอสำหรับการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน หรือเพื่อการดำรงชีพแล้ว

เกษตรกรชาวสวนยางมีรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 9,466.67 บาทต่อเดือน ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่มากจากการทำสวนยางพารา เฉลี่ย 7,886.67 บาทต่อเดือน เห็นได้ว่า เกษตรกรชาวสวนยางมีรายได้ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยของครัวเรือนทั่วประเทศ (26,915 บาทต่อเดือน) ของครัวเรือนในภาคใต้ (26,286 บาทต่อเดือน) และของครัวเรือนในจังหวัดพัทลุง (21,478 บาทต่อเดือน) (สำนักงานสถิติแห่ง

ชาติ, 2560) เกษตรกรชาวสวนยางมีรายจ่ายของคร่าวเรือนเฉลี่ย 8,320.30 บาทต่อเดือน ซึ่งต่ำกว่ารายจ่ายเฉลี่ยของคร่าวเรือนทั่วประเทศ (21,157 บาทต่อเดือน) ของคร่าวเรือนในภาคใต้ (21,293 บาทต่อเดือน) และของคร่าวเรือนในจังหวัดพัทลุง (17,143 บาทต่อเดือน) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) เกษตรกรชาวสวนยางมีหนี้สินเฉลี่ย 172,621.36 บาท ซึ่งสูงกว่าหนี้สินเฉลี่ยของคร่าวเรือนทั่วประเทศ (156,770 บาท) และของคร่าวเรือนในภาคใต้ (163,892 บาท) แต่ต่ำกว่าหนี้สินเฉลี่ยของคร่าวเรือนในจังหวัดพัทลุง (206,986 บาท) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) วัตถุประสงค์ในการกู้เงินของเกษตรกรชาวสวนยาง คือ ลงทุนในกิจกรรมการผลิตยางพารา ซื้อ/ผ่อนรถยนต์ ซื้อ/สร้าง/ซ่อมแซมที่พักอาศัย ใช้จ่ายในคร่าวเรือน เพื่อการศึกษาของบุตร และลงทุนในธุรกิจ โดยเกษตรกรชาวสวนยางมีการชำระหนี้เฉลี่ย 1,485.19 บาทต่อเดือน เกษตรกรชาวสวนยางมีเงินออมของคร่าวเรือนเฉลี่ย 896.36 บาทต่อเดือน แสดงให้เห็นถึงการสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจให้กับคร่าวเรือนตนเอง

เกษตรกรชาวสวนยางมีพื้นที่เปิดกรีดยางพาราเฉลี่ย 7.97 ไร่ และพื้นที่ที่ยังไม่เปิดกรีดยางพาราเฉลี่ย 1.81 ไร่ แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรชาวสวนยางมีสวนยางพาราขนาดเล็ก สอดคล้องกับลักษณะสวนยางพาราโดยส่วนใหญ่ของภาคใต้และของประเทศไทย (บัญชา สมบูรณ์สุข และคณะ, 2547) เกษตรกรชาวสวนยางร้อยละ 68.66 มีกรรมสิทธิ์ในสวนยางพาราเป็นของตนเอง ซึ่งทำให้เกษตรกรชาวสวนยางมีสิทธิ์ในการใช้ประโยชน์จากที่ดินได้อย่างเต็มที่ เกษตรกรชาวสวนยางมีการใส่ปุ๋ยเฉลี่ย 1.13 ครั้งต่อปี ปริมาณการใส่ปุ๋ยเฉลี่ย 400.67 กิโลกรัมต่อครั้ง โดยพบว่า เกษตรกรชาวสวนยางยังใส่ปุ๋ยไม่เหมาะสมตามหลักวิชาการ เนื่องจากข้อจำกัดของเงินทุนที่มีอยู่อย่างจำกัด และร้านขายปุ๋ยเคมีในพื้นที่มีจำนวนน้อย ทำให้ไม่สามารถจัดหา หรือซื้อปุ๋ยเคมีที่มีสูตรปุ๋ยเหมาะสมกับสภาพดินและความต้องการของต้นยางพาราได้

เกษตรกรชาวสวนยางร้อยละ 85.29 มีระบบกรีดยางพาราแบบ 1 ใน 3 ของลำต้น กรีด 3 วันเว้น 1 วัน (1/3s 3d/4) สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทร ศรีราม (2555) ในอำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง ชิดารัตน์ จุฬามณี (2558) ในอำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา และนพมาศ หวังวิวัฒนะศิริ (2558) ในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ที่พบว่า เกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่มีการใช้ระบบกรีดแบบดังกล่าวมากที่สุด เกษตรกรชาวสวนยางขายผลผลิตยางพาราในรูปน้ำยางสดมากที่สุด รองลงมาคือยางก้อนถ้วย และยางแผ่นดิบ เนื่องจากการขายน้ำยางสดทำให้เกษตรกรชาวสวนยางมีจำนวนชั่วโมงการปฏิบัติงานในกิจกรรมการผลิตยางพาราลดลง หรือมีเวลาว่างเพื่อนำไปใช้ในการพักผ่อน ซึ่งจะช่วยลดความเครียดจากการทำงาน หรือใช้ในการประกอบอาชีพเสริม หรือการทำกิจกรรมอื่น ๆ อีกทั้งความแตกต่างระหว่างราคาน้ำยางสดและราคายางแผ่นดิบค่อนข้างน้อย จึงไม่จูงใจให้เกษตรกรชาวสวนยางนำน้ำยางสดมาแปรรูปเป็นยางแผ่นดิบ เมื่อมีการพิจารณาถึงต้นทุนและเวลาที่เสียไป อย่างไรก็ตามการขายผลผลิตยางพาราในรูปยางแผ่นดิบจะทำให้เกษตรกรชาวสวนยางมีอำนาจในการต่อรองราคาสูงขึ้น เกษตรกรชาวสวนยางร้อยละ 76.57 นำผลผลิตยางพาราไปขายด้วยตนเอง ร้อยละ 15.53 มีพ่อค้าในท้องถิ่นมารับซื้อผลผลิตยางพาราที่สวนยางพารา ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 7.90 แรงงานจ้างกรีดยางพารานำผลผลิตยางพาราไปขายให้

สำหรับปัญหา/อุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางพบว่า เกษตรกรชาวสวนยางเกินกว่าครึ่ง หรือร้อยละ 52.04 ระบุว่า ราคายางพาราไม่มีเสถียรภาพ (ตารางที่ 1) เพราะเกษตรกรชาวสวนยางที่มีรายได้หลักจากการทำสวนยางพารา ย่อมได้รับผลกระทบเมื่อราคายางพารามีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งราคาถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อปริมาณการผลิตตามกฎของอุปทาน (ประยงค์ เนตยารักษ์, 2550) กล่าวคือ การเพิ่มขึ้นของราคายางพาราดังเช่นในปี พ.ศ.

2554 เป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้เกษตรกรชาวสวนยางมีความต้องการที่จะเพิ่มปริมาณผลผลิตยางพารา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรรายย่อยที่คำนึงถึงราคาของผลผลิตเป็นหลัก กล่าวคือเกษตรกรประเภทนี้จะเลือกผลิตพืชเศรษฐกิจที่ให้ผลตอบแทนในรูปตัวเงินสูง หรือมีราคาผลผลิตเป็นที่น่าพอใจ ซึ่งเกษตรกรชาวสวนยางจะเพิ่มปริมาณผลผลิตยางพาราด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การขยายพื้นที่ปลูกยางพารา การใช้ระบบกรีดยางพาราที่มีความถี่มากขึ้น การลงทุนในปัจจัยการผลิตจำพวกปุ๋ยเคมีและสารเคมีมากขึ้น การบำรุงรักษาต้นยางพารามากขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและข้อจำกัดที่เกษตรกรชาวสวนยางแต่ละรายเผชิญอยู่

ตารางที่ 1 ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่วิจัย

ปัญหาและอุปสรรค*	จำนวน (n = 367)	ร้อยละ
ราคายางพาราไม่มีเสถียรภาพ	191	52.04
รายได้ที่ไม่เพียงพอกับรายจ่าย	169	46.05
จำนวนหนี้สินที่เพิ่มมากขึ้น	137	37.33
การขโมยผลผลิตยางพารา	117	31.88
ปัจจัยการผลิตมีราคาสูงขึ้น	86	23.43

หมายเหตุ: *หมายถึง เป็นคำถามปลายเปิดที่สามารถตอบได้โดยอิสระและตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ในทางตรงกันข้ามหากราคายางพาราลดลงแรงจูงใจดังกล่าวจะลดลงตามไปด้วย หรือหมดไปส่งผลให้เกษตรกรชาวสวนยางลดความตั้งใจในการเพิ่มปริมาณผลผลิตยางพารา แต่เนื่องจากยางพาราเป็นพืชยืนต้นที่ให้ผลผลิตในระยะยาว จึงทำให้ปริมาณการผลิตยางพาราลดลงไม่มาก ซึ่งจิตราวัฒน์ จุฬามณี (2558) ได้รายงานไว้ว่า หลังจากราคายางพาราดตกต่ำ ปริมาณการผลิตน้ำยางสดของเกษตรกรชาวสวนยางจะลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ปริมาณการผลิตยางพาราจะลดลงมาก

หรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับแหล่งที่มาของรายได้ กล่าวคือ หากเกษตรกรชาวสวนยางมีรายได้จากการทำสวนยางพาราเพียงอย่างเดียว เกษตรกรชาวสวนยางจะลดปริมาณการผลิตยางพาราไม่มาก แต่หากเกษตรกรชาวสวนยางมีรายได้จากหลายช่องทาง เกษตรกรชาวสวนยางอาจลดปริมาณการผลิตยางพาราค่อนข้างมาก หรืออาจไม่ทำการกรีดยางพาราเลย แล้วหันไปหารายได้จากช่องทางอื่นที่สามารถให้รายได้ที่สูงกว่า แตกต่างจากพืชระยะสั้น หากราคาผลผลิตลดลง เกษตรกรจะปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่นที่มีราคาสูงกว่าแทน ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรม หรือการกระทำของบุคคลนั้น เป็นผลลัพธ์มาจากความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ 3 ประการ นั่นคือ ตัวบุคคล สถานการณ์ หรือสภาพแวดล้อมในขณะนั้น และผลที่จะตามมา

มนต์ชัย พิณจิตรสมุทร และคณะ (2557)

ได้กล่าวว่า พฤติกรรมราคาของยางพารามีความผันผวนและพยากรณ์ราคาได้ยาก อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปราคายางพารามีลักษณะแนวโน้มปรับตัวเคลื่อนไหวเข้าหาราคาเฉลี่ย เช่นเดียวกับราคาสินค้าเกษตรชนิดอื่น ดังนั้นเกษตรกรชาวสวนยางสามารถเก็บสะสมส่วนเกินของราคาลดและราคาเฉลี่ยในช่วงที่ราคายางพาราสูง เพื่อนำไปชดเชยในช่วงที่ราคายางพาราดตกต่ำ ซึ่งเป็นไปตามหลักการที่เรียกว่า “การถ่ายโอนความมั่งคั่ง” (wealth transfer) อันหมายถึง การรวบรวมกำไรจากการขายยางพาราในช่วงที่มีราคาสูง เพื่อนำไปชดเชยการขาดทุนจากการขายยางพาราในช่วงที่ราคาดตกต่ำ

เกษตรกรชาวสวนยางเกือบครึ่ง หรือร้อยละ 46.05 ระบุว่า รายได้ที่ไม่เพียงพอกับรายจ่าย อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากราคายางพารา กล่าวคือ ในช่วงที่ราคายางพาราดตกต่ำ เกษตรกรชาวสวนยางบางรายจะมีรายได้ไม่เพียงพอสำหรับการใช้จ่ายในครัวเรือน เนื่องจากต้นทุนการผลิตยางพาราและค่าครองชีพมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น อันเนื่องมาจากการพึ่งพิงปัจจัยภายนอกมากขึ้น เช่น แรงงาน ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดโรคพืช/วัชพืช/ศัตรูพืช วัสดุอุปกรณ์

และแรงกระตุ้นจากกระแสบริโภคนิยมท่ามกลาง การพัฒนาสมัยใหม่ ส่งผลให้เกษตรกรชาวสวนยาง เหล่านี้ต้องเผชิญกับความขัดสนทางเศรษฐกิจ เกษตรกรชาวสวนยางร้อยละ 37.33 ระบุว่า จำนวน หนี้สินที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการ ที่เกษตรกรชาวสวนยางมีรายได้ไม่เพียงพอกับราย จ่าย ทำให้เกษตรกรชาวสวนยางมีความจำเป็นต้อง ไปกู้เงินจากสถาบันการเงินทั้งในระบบและ/หรือ นอกกระบบ เพื่อนำมาใช้จ่าย ซึ่งนำไปสู่การก่อหนี้ มากขึ้น นอกจากนี้เกษตรกรชาวสวนยางร้อยละ 31.88 ระบุว่า การขโมยผลผลิตยางพารา อันเป็น ผลสืบเนื่องมาจากปัญหาการค้ายางพาราตกต่ำที่ ทำให้รายได้ลดลงจนไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ และเกษตรกรชาวสวนยางร้อยละ 23.43 ระบุว่า ปัจจัยการผลิตมีราคาสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจัยภายนอกที่เกษตรกรชาวสวนยางไม่สามารถ ควบคุมราคาได้ และมีอำนาจในการต่อรองราคากับ ผู้ขายต่ำ เนื่องจากเป็นเกษตรกรรายย่อยที่ซื้อ ปัจจัยการผลิตจำนวนไม่มากในแต่ละครั้ง

2. การเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของ เกษตรกรชาวสวนยางจากปัญหาการค้ายางพาราตกต่ำในพื้นที่วิจัย

ปัญหาการค้ายางพาราตกต่ำมีผลทำให้ คุณภาพชีวิตโดยภาพรวมของเกษตรกรชาวสวน ยางแยลง มีคะแนนเฉลี่ย -0.40 คะแนน (ตารางที่ 2) เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ และด้านครอบครัวแยลง มีคะแนนเฉลี่ย -0.51 และ -0.36 คะแนน ส่วนด้านสังคมไม่เปลี่ยนแปลง มี คะแนนเฉลี่ย -0.27 คะแนน เมื่อพิจารณาคุณภาพ ชีวิตด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยางเป็น รายประเด็นพบว่า มี 6 ประเด็นที่แยลง ได้แก่ ราย ได้จากการทำสวนยางพารา (-0.83 คะแนน) ความ สามารถในการชำระหนี้ (-0.63 คะแนน) ความ สามารถในการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือน (-0.62 คะแนน) จำนวนหนี้สินของครัวเรือน (-0.54 คะแนน) การออมในรูปเงินสดและทรัพย์สินอื่นของ

ครัวเรือน (-0.53 คะแนน) และความสมดุลระหว่าง การทำงานและการพักผ่อน (-0.47 คะแนน) ส่วน ประเด็นที่เหลืออีก 2 ประเด็นไม่เปลี่ยนแปลง ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น โทรศัพท์ ตู้เย็น และสภาพที่พักอาศัย โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน คือ -0.21 คะแนน เป็นไปได้ว่า ทรัพย์สินเหล่านี้มี ลักษณะโดยสภาพคงทนถาวร หรือมีอายุการใช้งาน ที่ยาวนาน ไม่สิ้นเปลือง หดไป หรือเปลี่ยนสภาพ ภายใต้อายุอันสั้น แต่อาจจะมีค่าใช้จ่ายในการ ซ่อมแซมและบำรุงรักษาระหว่างการใช้งาน

ผลการวิจัยสอดคล้องกับธิดารัตน์ จุฬามณี (2558) ที่รายงานว่า ในช่วงราคายางพาราตกต่ำ เกษตรกรชาวสวนยางจะมีรายได้ของครัวเรือนลดลง จากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนพมาศ หวังวัฒนะศิริ (2558) ที่พบว่า ผลกระทบทาง เศรษฐกิจต่อเกษตรกรชาวสวนยางจากปัญหาการค้ายางพาราตกต่ำ คือ จะทำให้รายได้ จำนวนเงินออม และจำนวนการชำระหนี้ของเกษตรกรชาวสวนยาง ลดลงจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ ฐาปนีย์ ชัยพัฒน์ และฉัตรวิทย์ องค์กรสิงห์ (2557) ได้ รายงานว่า สถานการณ์ราคายางพาราตกต่ำได้ ทำให้เกษตรกรชาวสวนยางมีความสุขทางกายและ ทางจิตใจลดลง เนื่องจากต้องใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล และประหยัดมากขึ้น รวมถึงความสามารถในการ ออมก็จะลดลงด้วย อีกทั้งเกษตรกรชาวสวนยาง ต้องเข้าไปจัดการสวนยางพาราด้วยตนเองมากขึ้น เนื่องจากเกษตรกรชาวสวนยางต้องจ้างแรงงานเท่า ที่จำเป็น ขณะที่เกษตรกรชาวสวนยางบางรายต้อง เลิกจ้างแรงงาน เพื่อลดต้นทุนการผลิตยางพารา แล้วใช้แรงงานของตนเองแทน ซึ่งบางกิจกรรม เช่น การฉีดพ่นสารเคมี มีความเสี่ยงที่จะเป็นอันตราย ต่อสุขภาพอย่างยิ่ง และหากเกษตรกรชาวสวนยาง มีการปฏิบัติงานในกิจกรรมการผลิตยางพาราที่หนักจนเกินไป อาจทำให้เกษตรกรชาวสวนยางล้ม ป่วยลงได้ นอกจากนี้ความเครียดและความกังวล ต่อภาวะเศรษฐกิจของครัวเรือนในอนาคตก็มีเพิ่ม มากขึ้น เพราะแม้ว่ารายได้ของครัวเรือนจะลดลง

แต่ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพและต้นทุนการผลิต ทางการค้าที่สูงขึ้น เนื่องจากสินค้าและบริการในตลาดมีราคาสูงขึ้นตามการปรับค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำของรัฐบาล รวมถึงปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งปุ๋ยเคมีมีราคาแพง ทั้งนี้หากเกษตรกรชาวสวนยางไม่ใส่ปุ๋ยเคมี หรือลดปริมาณและความถี่ในการใส่ปุ๋ยลง ตามที่แนะนำ หวังวัณนะ หิรัญ (2558) ได้รายงานไว้ว่า ผลกระทบต่อการจัดการสวนยางพาราของเกษตรกรชาวสวนยางจากปัญหา

ราคาอย่างพาราตกต่ำ คือ จะทำให้ความถี่ในการใส่ปุ๋ยและการกำจัดวัชพืชลดลงจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งส่งผลให้ต้นยางพาราให้ผลผลิตลดลง หรือน้อยกว่าที่ควรจะเป็น และรายได้ที่เกษตรกรชาวสวนยางควรจะได้รับลดลงไปอีก จนอาจมีความจำเป็นต้องไปกู้เงิน ซึ่งก่อให้เกิดเป็นภาระหนี้สินตามมา และในกรณีที่เกษตรกรชาวสวนยางมีหนี้สินอยู่แล้ว ความสามารถในการชำระหนี้ก็จะลดลง

ตารางที่ 2 การเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางจากปัญหาาราคายางพาราตกต่ำในพื้นที่วิจัย

ประเด็น	$\bar{X}$	การเปลี่ยนแปลง
1. ด้านเศรษฐกิจ	-0.51	แย่ลง
1.1 รายได้จากการทำสวนยางพารา	-0.83	แย่ลง
1.2 ความสามารถในการชำระหนี้	-0.63	แย่ลง
1.3 ความสามารถในการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือน	-0.62	แย่ลง
1.4 จำนวนหนี้สินของครัวเรือน	-0.54	แย่ลง
1.5 การออมในรูปแบบเงินสดและทรัพย์สินอื่นของครัวเรือน	-0.53	แย่ลง
1.6 ความสมดุลระหว่างการทำงานและการพักผ่อน	-0.47	แย่ลง
1.7 สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น โทรศัพท์ ตู้เย็น	-0.21	ไม่เปลี่ยนแปลง
1.8 สภาพที่พักอาศัย	-0.21	ไม่เปลี่ยนแปลง
2. ด้านครอบครัว	-0.36	แย่ลง
2.1 สภาพความเป็นอยู่ของสมาชิกในครัวเรือน	-0.49	แย่ลง
2.2 ความพึงพอใจในชีวิตและครอบครัว	-0.45	แย่ลง
2.3 ความสามารถในการสนับสนุนด้านการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือน	-0.45	แย่ลง
2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครัวเรือน	-0.07	ไม่เปลี่ยนแปลง
3. ด้านสังคม	-0.27	ไม่เปลี่ยนแปลง
3.1 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	-0.49	แย่ลง
3.2 การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของชุมชน/มีเครือข่ายทางสังคม	-0.18	ไม่เปลี่ยนแปลง
3.3 การมีส่วนร่วมทางการเมือง	-0.18	ไม่เปลี่ยนแปลง
3.4 การประกอบกิจกรรมทางศาสนา	-0.17	ไม่เปลี่ยนแปลง
3.5 ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน/เพื่อนเกษตรกร	-0.03	ไม่เปลี่ยนแปลง
โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน	-0.40	แย่ลง

เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตด้านครอบครัวของเกษตรกรชาวสวนยางเป็นรายประเด็นพบว่า มี 3 ประเด็นที่แย่งได้แก่ สภาพความเป็นอยู่ของสมาชิกในครัวเรือน (-0.49 คะแนน) ความพึงพอใจในชีวิตและครอบครัว (-0.45 คะแนน) และสามารถในการสนับสนุนด้านการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือน (-0.45 คะแนน) ซึ่งเป็นผลมาจากความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครัวเรือนที่ลดลงนั่นเอง และมีเพียงประเด็นเดียวที่ไม่เปลี่ยนแปลง นั่นคือความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครัวเรือน มีคะแนนเฉลี่ย -0.07 คะแนน อาจเนื่องจากสมาชิกในครัวเรือนมีความเข้าใจกันดีและความผูกพันต่อกัน เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตด้านสังคมของเกษตรกรชาวสวนยางเป็นรายประเด็นพบว่า มีเพียงประเด็นเดียวที่แย่งได้ นั่นคือ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีคะแนนเฉลี่ย -0.49 คะแนน ส่วนประเด็นอื่นไม่เปลี่ยนแปลง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของชุมชน/มีเครือข่ายทางสังคม (-0.18 คะแนน) การมีส่วนร่วมทางการเมือง (-0.18 คะแนน) การประกอบกิจกรรมทางศาสนา (-0.17 คะแนน) และความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน/เพื่อนเกษตรกร (-0.03 คะแนน) ในทางกลับกันรัฐาปนียชัยวัฒน์ และฉัตรวรัญ อังคสิงห์ (2557) พบว่าสถานการณ์ราคายางพาราตกต่ำได้ส่งผลให้ความสัมพันธ์ทางสังคมลดลงจากเดิม เช่น การปฏิสัมพันธ์ผ่านการสนทนา หรือการติดต่อสื่อสารและการไปมาหาสู่ระหว่างญาติพี่น้อง เพื่อน และคนรู้จัก การเข้าร่วมงานและกิจกรรมทางสังคม เช่น งานแต่งงาน งานรื่นเริง กิจกรรมทางศาสนา

เกษตรกรชาวสวนยางเกินกว่าครึ่ง หรือร้อยละ 55.32 ระบุว่า ได้รับผลกระทบจากปัญหาราคายางพาราตกต่ำในระดับมาก อย่างไรก็ตาม เกษตรกรชาวสวนยางทุกรายยังคงยืนยันเป็นเสียงเดียวกันว่า จะประกอบอาชีพการทำสวนยางพาราต่อไปในอนาคต แม้ตระหนักดีว่า จะต้องเผชิญกับปัญหาราคายางพาราตกต่ำ เนื่องจากเกษตรกรชาวสวนยางมีประสบการณ์การทำสวนยางพาราที่

สะสมมาเป็นระยะเวลานาน ความเหมาะสมของพื้นที่ และยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่ให้ผลตอบแทนสูง เมื่อเทียบกับพืชเศรษฐกิจชนิดอื่น แต่เกษตรกรชาวสวนยางยังมีความเปราะบางอันเนื่องมาจากข้อจำกัดในแหล่งที่มาของรายได้ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการสวนยางพาราในบางประเด็น เช่น การใช้ปุ๋ย ทนทางสังคม การเข้าถึงทรัพยากรการผลิต แหล่งข้อมูลข่าวสาร และบริการต่าง ๆ ตลอดจนไม่มีสถานภาพทางสังคม ทั้งนี้เกษตรกรชาวสวนยางได้ระบุถึงการปรับตัวภายใต้สถานการณ์ราคายางพาราตกต่ำ คือ ร้อยละ 79.29 มีการลดรายจ่ายในครัวเรือน ร้อยละ 62.67 มีการลดต้นทุนการผลิตยางพารา ร้อยละ 58.58 มีการประกอบอาชีพเสริม และเป็นที่น่าสังเกตว่า มีเกษตรกรชาวสวนยางมากถึงร้อยละ 75.20 ที่รอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ และร้อยละ 69.21 มีการจำหน่ายทรัพย์สินของตนเอง

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางจากปัญหาราคายางพาราตกต่ำในพื้นที่วิจัย

อายุเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางจากปัญหาราคายางพาราตกต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของปองหทัย ชื่นจำ (2553) และศุภรทิพย์ นิลารักษ์ (2557) ทั้งนี้สุภา แก้วบริสุทธ์ (2547) ที่รายงานว่ายางมีความสัมพันธ์โดยตรงกับพัฒนาการและระดับวุฒิภาวะ และมีข้อสันนิษฐานว่า บุคคลที่มีอายุมาก จะมีประสบการณ์ในชีวิตมากตามไปด้วย ซึ่งทำให้บุคคลนั้นสามารถปรับตัว และแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีตามไปด้วย แต่ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า เกษตรกรชาวสวนยางโดยภาพรวมมีอายุค่อนข้างสูง จึงมีความเสื่อมทางร่างกาย หรือมีปัญหาสุขภาพ ทำให้ไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่เหมือนกับวัยหนุ่มสาว ขณะที่มีการละความรับผิดชอบสูง เช่น ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ค่าเล่าเรียนของบุตร ดังนั้นเมื่อเกษตรกรชาวสวนยางเผชิญกับ

ปัญหาการคายางพาราตกตกต่ำ เกษตรกรชาวสวนยางจึงมีความเครียดและความวิตกกังวลเกี่ยวกับรายได้ที่ลดลง แต่รายจ่ายกลับคงที่ หรือเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางแย่ลง

ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางจากปัญหาการคายางพาราตกต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นที่ทราบกันดีว่าการศึกษาก่อนการจดทะเบียนการณั้ให้กับบุคคล จะช่วยเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจในโลกแห่งความเป็นจริง และทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ เป็นไปได้ว่าเกษตรกรชาวสวนยางโดยภาพรวมมีระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ จึงทำให้เกษตรกรชาวสวนยางมีข้อจำกัดในการเรียนรู้และการแก้ปัญหา เช่น การปรับตัวและการรับมือกับสถานการณ์ราคาพาราตกต่ำ ดังนั้นเมื่อเกษตรกรชาวสวนยางเผชิญกับปัญหาการคายางพาราตกตกต่ำ เกษตรกรชาวสวนยางจึงปรับตัวหรือรับมือกับปัญหาดังกล่าวได้ไม่ดีเท่าที่ควร ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางแย่ลง

หนี้สินของครัวเรือนเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางจากปัญหาการคายางพาราตกต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปได้ว่า เกษตรกรชาวสวนยางมีหนี้สินค่อนข้างสูง ทำให้ภาระในการชำระหนี้สูงตามไปด้วย ดังนั้นเมื่อเกษตรกรชาวสวนยางเผชิญกับปัญหาการคายางพาราตกตกต่ำ เกษตรกรชาวสวนยางจึงมีความสามารถในการชำระหนี้ลดลง ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางแย่ลง

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

ปัญหาการคายางพาราตกต่ำ ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรชาวสวนยางภายในประเทศกว่า 1 ล้านครัวเรือนเท่านั้น ยังส่งผลกระทบต่อความมีเสถียรภาพในเศรษฐกิจระดับมหภาคของ

ประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกยางพาราอันดับหนึ่งของโลกตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2534 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันอีกด้วย การวิจัยครั้งนี้จึงมีความสำคัญ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป จบการศึกษาเพียงภาคบังคับในอดีต มีรายจ่ายใกล้เคียงกับรายได้ มีภาระหนี้สินอันเนื่องมาจากการกู้เงินเพื่อนำไปลงทุนทำสวนยางพารา มีสวนยางพาราขนาดเล็กและขายผลผลิตในรูปน้ำยางสด ปัญหาการคายางพาราตกต่ำได้ส่งผลให้คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจและครอบครัวของเกษตรกรชาวสวนยางแย่ลง ขณะที่คุณภาพชีวิตด้านสังคมไม่เปลี่ยนแปลง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงในคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางจากปัญหาการคายางพาราตกต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และหนี้สินของครัวเรือน

จากผลการวิจัยที่ได้มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. เกษตรกรชาวสวนยางเป็นเกษตรกรรายย่อยที่มีทรัพยากรการผลิตอยู่อย่างจำกัด ไม่ว่าจะเป็นที่ดิน แรงงาน เงินทุน และทุน เช่น ปุ๋ย สารเคมี ดังนั้นเกษตรกรชาวสวนยางควรมีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตัวอย่างเช่น การปลูกพืชร่วมยางที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ การปรับเปลี่ยนจากระบบการผลิตยางพาราเชิงเดี่ยวเป็นระบบการผลิตยางพาราและพืชชนิดอื่นอย่างหลากหลาย เช่น ผัก ไม้ผล ไม้เศรษฐกิจโตเร็ว โดยจัดสรรที่ดินเพื่อการปลูกพืชแต่ละชนิดตามความเหมาะสม เพื่อลดผลกระทบจากปัญหาการคายางพาราตกต่ำและความเสี่ยงด้านราคาของผลผลิตในอนาคต รวมทั้งมีการหาแนวทางในการลดต้นทุนการผลิตยางพาราที่เหมาะสม เช่น การใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าการวิเคราะห์ดิน การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี

2. เกษตรกรชาวสวนยางเป็นเกษตรกรรายย่อยที่มีอำนาจการต่อรองต่ำ ดังนั้นเกษตรกรชาวสวนยางควรมีการรวมกลุ่มผลิตยางพาราและผสมปุ๋ยใช้เองภายในกลุ่ม เพื่อให้การผลิตยางพารา

มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงตลาด อีกทั้งยังเป็นช่องทางที่ดีในการใช้บริโภคอาหาร หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์การทำสวนยางพาราซึ่งกันและกัน และเปรียบเทียบต้นทุนระหว่างกัน โดยอาจขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องให้เข้ามาดำเนินการส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายทางสังคม

3. ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า เกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งอายุ ระดับการศึกษา และหนี้สินของครัวเรือนเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางจากปัญหาราคายางพาราดกต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรจัดโครงการพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพผ่านการให้ความรู้นอกระบบในประเด็นที่เกษตรกรชาวสวนยางต้องการ เช่น การ

ใส่ปุ๋ย โดยใช้วิธีการที่เกษตรกรชาวสวนยางวัยกลางคน หรือสูงอายุสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย รวมทั้งแนะนำแนวทางการปรับตัวที่เหมาะสมภายใต้สถานการณ์ราคายางพาราดกต่ำ นอกจากนี้ควรมีการจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีราคาถูกและมีคุณภาพดี เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมี และอาจมีการให้เงินชดเชยหรือเงินสนับสนุนในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตยางพารา และบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกรชาวสวนยางจากปัญหาราคายางพาราดกต่ำตามความเหมาะสม

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณคณาภรณ์ ต້องชู และคุณวิไลวรรณ อัญทยานนท์ สำหรับการสนับสนุนด้านข้อมูล รวมทั้งคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สำหรับการสนับสนุนเงินทุนเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2560). *ภาวะการผลิตยางพาราของประเทศและจังหวัดพัทลุงประจำปี 2559*. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- กรมส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร. (2560). *ราคายางพารา*. (เอกสารไม่ตีพิมพ์).
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2556). *เขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์*. กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กฤษมา โกศล. (2555). *คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางในยุคเศรษฐกิจถดถอย: กรณีศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จันทร ศรีราม. (2555). *ผลกระทบของราคายางพาราต่อการจัดการสวนยางและสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนยางในอำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง*. (สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- จวบนี้ชัยพัฒน์, นิตรวรรณ องคสิงห์. (2557). *ผลกระทบราคายางพาราตกต่ำกับการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตประชาชนอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. *วารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ*. 4(1) : 221-233.
- จิตรวัฒน์ จุฬามณี. (2558). *ผลกระทบและการปรับตัวของเกษตรกรชาวสวนยางพาราจากสภาวะราคายางตกต่ำในอำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา*. (สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นพมาศ หวังวิวัฒนะศิริ. (2558). *แนวทางการปรับตัวของเกษตรกรชาวสวนยางต่อสถานการณ์ราคายางตกต่ำในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง*. (สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บัญชา สมบูรณ์สุข, ปริญญา เฉิดโฉม, ปรีตถ พรหมมี, รจเรข หนูสังข์. (2547). *การปรับตัวทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรชาวสวนยางในระบบการทำฟาร์มสวนยางขนาดเล็กเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม*. *รายงานการสัมมนาาระบบเกษตรแห่งชาติ ครั้งที่ 3 : สู่วิถีการผลิตอาหารที่ปลอดภัย สร้างมูลค่าเพิ่ม และใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน*; 9-11 พฤศจิกายน 2547. เชียงใหม่. 95-109.
- ประยงค์ เนตยารักษ์. (2550). *เศรษฐศาสตร์การเกษตร*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดดา.
- ปองหทัย ชื่นฉ่ำ. (2553). *ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มนต์ชัย พินิจจิตรสมุท, อภิญา วนเศรษฐ์, วิศิษฐ์ ลิ้มสมบุญชัย, สุวรรณ สายรวมญาติ. (2557). *โครงการศึกษานโยบายและมาตรการรักษาเสถียรภาพราคายางพาราของประเทศไทยด้วยกองทุนรักษาเสถียรภาพราคาและแนวทางที่เหมาะสมในการจัดตั้ง*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ศุภรทิพย์ นิลารักษ์. (2557). *คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางภายในเขตพื้นที่จังหวัดตราด*. (งานนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สุภา แก้วบริสุทธิ. (2547). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตเกษตรกรชาวสวนยางพารา จังหวัดสงขลา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต). สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2559). *แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.
- สุจินต์ แม้นเหมือน. (2556). *อนาคตยางพารากับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. *วารสารยางพารา*. 34(1) : 7-16.
- สำนักงานจังหวัดพัทลุง. (2559). *แผนพัฒนาจังหวัดพัทลุง 4 ปี พ.ศ. 2561-2564*. พัทลุง : สำนักงานจังหวัดพัทลุง.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *รายได้ รายจ่ายครัวเรือน และจำนวนครัวเรือน*. สืบค้นจาก <http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries11.html>. [30 มิถุนายน 2560].
- Kongmanee, C. (2015). *Path dependence of agrarian change : An institutional economic analysis of the rubber economy in Southern Thailand* [dissertation]. Montpellier, France : Montpellier SupAgro.
- Krejcie RV, Morgan DW. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30 : 607-610.

การจัดการภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมของชุมชนท่าแร่ จังหวัดสกลนคร

Cultural Landscape Management of Tha Rae Community, Sakon Nakhon province

พิมพ้อมร นียมคำ¹, เคน เทย์เลอร์²

Pim-Amorn Niyomkar¹, Ken Taylor²

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หัวข้อเรื่อง “วิธีการจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่ยั่งยืนของชุมชนท่าแร่ จังหวัดสกลนคร” เน้นแนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรม มีจุดมุ่งหมายคือการทบทวนความสำคัญและคุณค่าของชุมชนท่าแร่เพื่อให้เข้าใจถึงเอกลักษณ์ ความถูกต้อง ความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและธรรมชาติรวมทั้งปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเพื่อสร้างแผนที่วัฒนธรรมและเทคนิคการตีความแผนยุทธศาสตร์การจัดการวัฒนธรรมและการจัดการด้านอนุรักษ์เพื่อการท่องเที่ยวในชุมชนท่าแร่ อย่างไรก็ตามยังไม่มีแผนการจัดการเพื่อรองรับภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ดังนั้นโครงร่างแผนวัฒนธรรมและแผนการจัดการท่องเที่ยวเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชุมชน ผลลัพธ์ที่คาดหวังจะแสดงในความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับคุณค่าทางมรดก และกระตุ้นให้พวกเขารักษารูปภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมตามแผนการจัดการที่เสนอ

คำสำคัญ: ชุมชนท่าแร่, ภูมิทัศน์วัฒนธรรม, ความยั่งยืน, การท่องเที่ยววัฒนธรรม

Abstract

This article is part of a dissertation “*Tha Rae Community, Sakon Nakhon Province Approaches to Sustainable Cultural Landscape Management*”. It focuses on the concepts approach to cultural landscape management. The aims are to review the significance and values of the Tha Rae community to better understand their identity, authenticity, cultural and natural environment together with all relevant factors, to create cultural mapping and interpretation techniques,

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการมรดกทางสถาปัตยกรรมและการท่องเที่ยว (หลักสูตรนานาชาติ) คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Email: pimfon@gmail.com Tel: 0992459541

² ศาสตราจารย์กิตติคุณ มหาวิทยาลัยแห่งชาติออสเตรเลีย ประเทศออสเตรเลีย

¹ Student, Doctor of Philosophy, International Program, Architectural Heritage Management and Tourism, Faculty of Architecture, Silpakorn University

² Emeritus Professor, Centre for Heritage & Museum Studies Research School of Humanities and the Arts, The Australian National University, Canberra, Australia

develop a cultural landscape management plan, and conservation management tourism destinations in Tha Rae community.

However there is no existing management plan to display the cultural landscape for tourism. Therefore, an outline of cultural mapping and tourism management plans is needed for the community. The expected outcome of such a plan is to assure there is an accurate portrayal of heritage value which educates the visitor and motivates the Tha Rae community to maintain the cultural landscape following the proposed management plan.

Keywords: Tha Rae Community, Cultural landscape, Sustainable, Cultural tourism

Introduction

Tha Rae Community epitomizes cultural landscape associated with religious activities and fishing. The community has retained an active social role over time, and traditionally lives together with water as the central theme. The community is an outstanding example of a tradition of religious area settlements. It is representative of a unique culture, local wisdom, architectural style, and local beliefs. Mahaprom-Michael Church and Nong Harn are centers of the community; villagers always gather together at the lake or the church when they have meetings, social activities or important events. The traditional lifestyle of villagers is also associated with spiritual beliefs, not only Catholic but also local spirits. It can be easily seen that the community contains an aesthetic, historic, scientific, social, and spiritual value. As such, it is necessary to look at the cultural significance of this community, This includes the relationships within the community itself, its role as a religious place and its cultural associations, which contribute to the formation of a unique community; however, there is no management plan to

present this cultural landscape to tourists. The community has not been seriously promoted as a cultural heritage tourist attraction. Presently, it has no system in place to manage the site in order to not only serve tourists, but safeguard the authenticity of the community. No management system is in place to address negative impacts such as environmental problems or changes in functions of local houses.

Thus, the following will assess the significance of the cultural landscape setting in the Tha Rae community including both tangible and intangible cultural heritage, and how the local residents become involved in the conservation of the identified cultural significance.

Objectives

1. To approach a cultural landscape management plan.
2. To establish a guideline interpretation plan for tourism in Tha Rae Community.

Research question

1. What are the key values of the Tha Rae Community relevant to sustainability in terms of cultural landscape management as a tourism destination?

Literatures Review

1. Cultural landscape

The term “cultural landscapes” has broadly been used in different places and in different contexts. However, it is commonly known that there must be correlation between the culture and nature. Chronologically, The Hoi An Protocols for the best Conservation Practice in Asia (UNESCO Bangkok 2009) gives the definition of Cultural Landscape as “A cultural landscape is a geographic area, including both cultural and natural resources and the wildlife or domestic animals therein, associated with a historic event, activity, person or exhibiting other cultural or aesthetic values” and there are three types of cultural landscapes. Ken Taylor explained the term cultural landscape as:

We are surrounded by the landscapes that people have settled, modified, or altered over time. These landscapes are cultural landscapes, the everyday landscapes which surround us and in which we conduct our activities. They are the result of human intervention in the natural landscape and present a record of human activity, human values and ideologies. (Taylor, 2015)

A notable example of an outstanding cultural landscape in Asia Pacific region is Tana Toraja, in South Sulawesi, Indonesia. Tana

Toraja is a traditional settlement, and it has significance at the universal level. There are many prehistorical remains found at this living settlement site. Their cultural landscape and traditional practices, especially the burial ceremony, are performed continuously and transferred to the younger generation that has never seen or known anything different. They have a way of life and belief related to cosmology. There are supreme powers, a god, and divine ancestors. The way they live is symbolic of Toraja cosmology. Moreover, they have a special traditional technique used in building timber houses that involves the use of tongue and groove. It is a perfect rare traditional settlement that has educational, scientific, artistic and technical value. Presently, it has been nominated as a World Heritage Site (February 2005) and is attracting an increasing numbers of tourists.

2. Interpretation

The ICOMOS Charter for the Interpretation and Presentation of Cultural Heritage Sites defines Interpretation ‘as Interpretation refers to “the full range of potential activities intended to heighten public awareness and enhance understanding of cultural heritage site. These can include print and electronic publications, public lectures, on-site and directly related off-site installations, educational programs, community activities, ongoing research, training, and evaluation of the interpretation process itself”. Freeman Tilden, one of the first people to establish the principles and theories of Heritage Interpretation defined it as an educational activity, which aims to reveal meaning and relationships through the

use of original objects, by first-hand experience, and by illustrative media, rather than simply to communicate factual information. Moreover, Lancaster County Heritage defined it as the art of telling a good story. It helps visitors connect with what they're experiencing. Interpretation doesn't just teach what something is', but what it means'. That's the essence of a good story. Finally, it can be said that interpretation is taken here to include any form of printed material that is presented to visitors that contains interpreted meaning of the site or other heritage items. Brochures and Maps, websites, media, advertising and other material all involve interpretation according to this definition.

3. Sustainable tourism development

The concept of sustainable tourism, as developed by the World Tourism Organization (WTO) in the context of the United Nations sustainable development process, refers to tourist activities "leading to management of all resources in such a way that economic, social and aesthetic needs can be fulfilled while maintaining cultural integrity, essential ecological processes, biological diversity and life support systems" (UN, 2001a).

Research Methodologies

The dissertation was conducted in the manner of "mix method research" based on "Cultural Mapping" along "the guideline for local uniqueness" within the designed "Cultural Landscape" boundary which involved following steps:

1. Interviews with stakeholders.
2. Field works and site survey studied.
3. Review of literature concerned with research methodologies and a studied site.
4. Analyzing data.
5. Recommendation to site management.

Research tools

1. Analyze all the information about the cultural landscape community and the cultural tourism of Sakon Nakhon.

International sources have been searched, collected, and documented for analysis and to determine the most effective procedure for developing cultural tourism and cultural landscape.

2. Existing map for on-site survey and note-taking of existing conditions
3. Prepared questionnaires and the in-depth interviews of selected cultural landscapes (Social, way of life and physical environments).

Research Finding

1. Overall View of the Tha Rae Community

Tha Rae Community or Ban Tha Rae (local name) is based in Tha Rae sub-district municipality (thesaban tambon) in Mueang Sakon Nakhon district. This community is over 130 years old; it was established by a group of French missionaries, led by Father Xavier Guego and a Vietnamese Catechist Mr. Thun, as a safe and peaceful place. It was the

Promised Land for many groups of people who came under their pastoral setting. Among those, it may have included people who had escaped from Vietnam forces in the defeated city of Vietnam. The Tha Rae community is situated by Nong Harn Lake, off the main highway 22 (Udon Thani - Nakhon Phanom), at 169 - 170 Kilometres. It is located north of Sakon Nakhon City with the distance by car of about 21 Kilometre and 6 Kilometre by boat. This community is considered a Tha Rae sub-district municipality with a population of over 7,095 people.

Figure 1 Map of Tha Rae Community.
(Source by Google Earth 2016)

2. Purposed Cultural Landscape management for Tha Rae Community

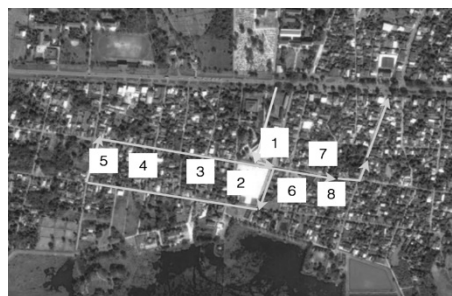
There are many places surrounding Tha Rae community related to its cultural landscape for tourist attractions. From the research, I found that many visitors had visited those places before arriving at Tha Rae. I also found that they would go to visit other nearby places before returning to their home. Respondents to our survey suggested that the Tha Rae community needs interesting presentations for visitors, which could increase heritage value and visitor awareness. Again, it was found that visitors are

interested in a sense of place (community environment). As such, a travel route has been proposed along with a cultural map and/or a Tha Rae tourism landscape program that would steer more visitors toward the community. To achieve the objectives, the proposed cultural landscape management plan can be divided into three programs: tourism management plan, interpretation and its community and conservation management.

1. Tourism management plan

1.1 Suggests travel routed for sightseeing within the community

Route 1 Car Route: This option is suitable for visitors who want to experience natural and cultural landscapes. This route contains sub attractions like St. Michael Cathedral, old buildings, an old pier, and the Tha Rae fresh market. There are two routes for visitors; the first route is longer than the second route.

Figure 2: Car Route (adapted from Google Earth, 2016)

Route 2 Bicycle route: A bike path and pedestrian trail alongside the villages are an important strategy for increasing recreation opportunities and non-motorized commuting. Such a path will serve both visitors as well as locals throughout the city who commute by bike.

With historical signage and other interpretative tools, a heritage trail could increase an awareness of local history and provide a way to tell the history of the neighborhood, its development and its residents.

Figure 3: Bicycle route (adapted from Google Earth, 2016).

Route 3 Walking route: Walking tour or travel on foot are alternative ways of sustainable tourism. They cause no pollution. And travel on foot is one good way to see attractions closely. A walking tour is designed to combine important landmarks within the study area. The tourists will appreciate the portrayal and authenticity of the way of living, churches and houses.

Figure 4: Walking tour route (adapted from Google Earth, 2016).

Figure 5: The example of Heritage Tourist Attraction (All photos were taken by Niyomkar, P., 2017).

1.2 Provide Local Guide trainings

At present guides at this site are not available. Guides at the site are the best tool; they can explain details to visitors as well as answer any questions they may have. Guides should be knowledgeable and prepared to present visitors with complete information about the heritage and other significant aspects, such as the unique tradition of the Christmas Stars Parade, aesthetics and social values. So, the community should provide at least 1 person from Monday until Friday, and on holidays and

weekends they should add 3-5 more. Due to the community being located near Kasetsart University (Sakon Nakhon Campus), guides may be conscribes and voluntary students. The advantage of local guides is in representing the heritage of the community; they can explain each value as well as building a consciousness of love to conserve the site with two-way communication.

1.3 Built Locals awareness

Locals are the owners of the area, and they will be directly affected if the area is promoted as tourist attraction. They are the ones who know a lot about their own place; therefore, they must be involved in all activities from meetings, feasibility surveys, planning and management of tourist attractions. Moreover, Locals should be encouraged and made aware of the importance of cleanliness.

1.4 Tourism activity and cultural festival

The history, culture and tradition of the Tha Rae community can be developed as a tourism attraction. However, it must have a promotion plan that includes some religious ceremony such as Tha Rae Star Parades Festival and its celebration at the Saint Michael Church. Locals should be encouraged to take part in all events, especially religious activities. Because the area around the old buildings and the Saint Michaels church is used for annual religious activities, the locals should develop a good environment for tourist attraction such as planting more trees and flowers or making beautiful lights with stars.

The following are some ideas regarding the festival:

- Evening activities should involve only celebration, performing arts and other exhibitions together, probably, with a mocked up history.

- The opportunity to promote OTOP (One Tumbon One Product) project for the community. For example, by studying the Star Paper craft Model, a “Tha Rae” style image of The Nativity of Jesus, could be created. Villagers can make and sell them.

Figure 37: Tha Rae Stars Parades Festival (source: All Photos were taken by Niyomkar, P., 2016)

2. Interpretation Techniques

Tha Rae interpretation is to enhance the understanding and appreciation of the significance and values of the community to the visitor and host community. This program may also help to facilitate and encourage a high level of public awareness and support for sustainable natural and cultural heritage.

2.1 Set up Tha Rae interpretation centre (TIC) and Tourist centre

Presently, the community does not have a visitor information center. If the visitors need deeper information they have to call The Tourism Authority of Thailand (TAT): Nakhon

Phanom branch. The community should set up the visitor information center with staff to provide maps, brochures and a calendar of events. The tourist center therefore operates to fill this gap of supporting visitors with their travel in the region, whilst at the same time supporting the local economy by providing local businesses with the opportunity to promote themselves directly to the consumer. A good interpretive center can provide valuable services to both a community and its visitors. It can offer the content of history, the entertainment of a themed attraction and the services of a tourism information Centre. The tourist center should provide an appropriate number of volunteers working at the visitor center to teach visitors about the significance of the community.

2.2 Signage: Signage should be a comprehensive plan. All the signs within the community should be the same style with Thai and English language. The message on signs should be simple. The size and graphics should be easy to read.

2.3 Brochures and Maps

Maps can show tourist highlights, heritage trail routes and include out-of-town destinations as well, while brochures can guide a visitor's trip by telling them where to go in Ban Tha Rae and what to see and why those places and activities are significant to the community. There is no English language map of Tha Rae. Therefore, the community should produce enough brochures to meet the needs of tourists and they should be placed in major points within important sites such as the Tourism Authority of Thailand Headquarters, Office of Tha Rae Municipality as well as in the tour-

ist locations in the community. All brochures and Maps should show the airport and bus terminals. The objective is to promote Tha Rae community.

Guideline on how to manage the cultural landscape

1. The announcement of protected areas at Tha Rae community, including vicinity areas should be in accordance with the town development plan.

2. The enforcement of building and environment laws within the preserved area

3. Involve the people in the community when making decisions pertaining to "guidelines to control and manage" and encourage knowledgeable local leaders to plan and manage the cultural landscape.

4. Promote Tha Rae community to become a significant area that emphasizes the beauty and uniqueness of the local people. Moreover, Promote the Tha Rae municipality as the primary organization that determines guidelines, controls construction areas, checks compliance with conservation guidelines and performs overall management of the environment. Tha Rae's arts.

5. Create a pilot project to preserve and manage the environment and arts of the Tha Rae community in order to have sustainable plans in the future. Promote the Tha Rae community into becoming a sustainable community town with a plan for economic and community development.

6. Encourage people in the community to receive knowledge, learn the historical im-

portance of the local community to create pride of the traditional way of life. Manage and promote a sub-committee for environmental preservation of Sakon Nakhon province. The sub-committee should become a local organization that is responsible for maintaining local cultural heritage, as well as encouraging people to become knowledgeable local leaders. The Fine Arts Department should register archaeological sites and artifacts which have architectural artistic value for preservation within the community

7. Preservation and development that creates benefits for the local community. Encourage local private organizations involved with Arts and Environmental preservation, cultural landscape, as well as the general public to become involved by using economic tactics to motivate people including honoring those who know the value and participate with this preservation.

Discussion

Tha Rae is an old community and is home to people with different backgrounds. As such, there is a wide variety of architectural styles. At the present time, they reflect the way of life of people in the past and the French influence in Southeast Asia. It is a good place to start to further understand the culture of the people. In order to study historical events and its literature, one must proceed slowly, if not, the cultural context and the setting may not be preserved at the historical sites and community areas. Regarding cultural heritages within Tha Rae cultural landscape, although at risk of

either deterioration or disappearance from this cultural landscape, there are a small but significant number of remaining tangible heritages such as archaeological sites, vernacular architectures, and local products, and intangibles as folk tales based on Catholic and Buddhist beliefs that are still regularly presented.

Refer back in this paper to the question problem “ what are the key values of Tha Rae Community relevant to the sustainability in terms of cultural landscape management at a tourism destination,” Again, from the questionnaires and the in-depth interviews used in this research, it was found that this community is a tested model of sustainability and can be expected to have the same outcome that a model’s relationship between culture and nature would have, namely, it is livable, participatory and sustainable.

In addition, they tell us the story of a people and how they have transformed the natural landscape into a cultural landscape. Stakeholders should conserve archaeological sites, antiquities, architecture and culture as well as ensure that the distribution of income in the area and nearby communities is fair. However, communities need to be aware that the management of the area to tourist attraction will benefit them because; They will be proud of their own communities; They can earn additional income; This will be a model for community service; This will be a platform for locals and tourists to exchange experiences. The historical evidence and heritage values within Tha Rae must be protected while awaiting future exploration. Moreover, from its significance and the current state of the problem, without a

proper plan on the cultural landscape would only worsen the problem, while other problems may also arise.

At present, these heritages are in considerable need of conservation and revitalization. However, from this research, the researcher found that there are threat assessments that identify conditions in various aspects that impair significant value of the cultural heritage place and its setting as follows;

1. Threats to the old mansions:

- The buildings have decayed as a result of effects of climate and the natural environment, and the remains have been damaged over time by heat, humidity, rain, wind, ground subsidence, and air pollution.

- Lack of interpretation and management of the concerned authorities and public awareness of tourists may be a reason for the decay. Tourists can walk through, climb on the ruins, sit down on places, and so forth. If they are not careful with their behavior, it could be thought of as a threat.

2. Threats to setting of Tha Rae Community:

- The settings around and nearby the community are close in historical aspects, traditional aspects, cultural aspects, and social aspects. The old church is significant evidence in the community settlement over time. Around the community, there are many cultural heritage places, ancient remains, and the old local communities located within community. These places should be conserved together. Furthermore, assessment of threats can indicate risks that threaten the significance of the cultural heritage place and its setting. These threats

should be managed and resolved.

Therefore it is important to manage this local cultural landscape, and this community is a sensitive community. The guideline and the management of the environment should be done under proper study and measures with effectiveness to suit the context of the situation of Tha Rae community.

Conclusion

The objective of this article is to address the role of cultural landscape in the operation of tourism. This article is focused on exploring this alternative sense of place and movement, also the relationship between place and movement through cultural and nature environment together with all relevant factors. Its purpose is to expand the idea of management plan in the right understanding of heritage value by the outline of "interpretation" as an imaginative the idea of tourism destination as a way to understand people and places within the community. From the study, it was found that the most important discovery is the way people appropriate the landscape is an indication of local ideology. The local community has a good attitude towards their cultural landscape. According to the data collected by interviewing and collecting information, it was found that Tha Rae comprises a great variety of inhabitants local Thais, Vietnamese immigrants, and Laos. What they brought along with them was their culture from the motherland which merged in Tha Rae for more than 130 years. Because of the diversity and a high sense of community belonging of the people, Tha Rae has a unique cultural

landscape where its people have been living for many generations. The community needs to be aware that the management of the area as a tourist attraction will benefit them because; they will be proud of their own community; and they can earn additional income. This will be a model for community service; This will be a platform for locals and tourists to exchange

experiences. However, sustainable tourism development will be adapted in-line with the management plan as local communities take on their roles as custodians to become aware of, share, and protect their knowledge for visitors. Hence, I would suggest control over building in the community, and all laws and regulations should be summarized and implemented.

References

- Commonwealth of Australia. (1995). *Mapping Culture*. A guide for Cultural and Economic Development Communities. Canberra: Department of Communications and the Arts.
- Cook, I., & Taylor, K. (2012). *A Contemporary Guide to Cultural Mapping-An ASEAN-Australia Perspective*, Jakarta: The ASEAN Secretariat
- Cultural Resources Management in Historic Community in Bangkok: The Tha Tian Case. Asst. Prof. Dr.Yongtanit Pimonsathean Faculty of Architecture and Planning, Thammasat University Thailand
- ICOMOS. (1999/2013). *The Burra Charter: The Australia ICOMOS Charter for Places of Cultural Significance*. [Online], accessed January 11, 2014. Available from <http://australia.icomos.org/wp-content/uploads/The-Burra-Charter-2013-Adopted-31.10.2013.pdf>
- ICOMOS. (2008). *The ICOMOS Charter for the Interpretation and Presentation of Cultural Heritage Sites*. ICOMOS.
- ICOMOS. (2013). *The Australia ICOMOS Charter for Places of Cultural Significance*. The Burra Charter, 2013 (Burra Charter).
- Lancaster County Heritage, *Telling Our Stories: An Interpretation Manual for Heritage Partners* [Online], accessed 5 November 2012. Available from http://www.nps.gov/heritageareas/REP/REP/interpretation_manual.pdf
- Nomination of the Tana Toraja traditional settlement for inscription on the world heritage list, Department of culture and tourism the Republic of Indonesia 2005, p 60
- Sadoodta. หมู่บ้านท่าแร่-ชุมชนคาทอลิก [Online]. Available from <http://www.sadoodta.com/info/หมู่บ้านท่าแร่-ชุมชนคาทอลิก>.
- Taylor, K. (2015). *Cultural Landscapes: A Bridge Between Nature and Culture*. [Online], accessed May 3, 2015, Available from http://penanginstitute.org/v3/files/Penang_Cult_Lsc_Public_lecture.pdf. 3.
- Tha Rae sub-district municipality (2016). *Development plan for 2017-2019*. Sakon Nakhon Tha Rae sub-district municipality.

- The Nara Document on Authenticity (1994), [Online], accessed April 29, 2009. Available from http://www.international.icomos.org/naradoc_eng.htm
- The 125th Anniversary Book of Tha Rae. (2009). *published for the 125th anniversary of the founding of the Tha Rae Catholic Community in 2009.*
- Tilden, F. (1977). *Interpreting Our Heritage*, 3rd ed. Chapel Hill
- Tourism Authority of Thailand (2016). *Tha Rae Village*. [Online], accessed 14 September 2016. Available from: <http://thai.tourismthailand.org/สถานที่ท่องเที่ยว/หมู่บ้านท่าแร่-ชุมชนคาทอลิก--3794>
- UN. (2001c). "Road map towards the implementation of the United Nations Millennium Declaration" (document A/56/326), New York, UN.
- UNESCO. (2009). *Hoi an Protocols for Best Conservation Practice in Asia: Professional Guidelines for Assuring and Preserving the Authenticity of Heritage Sites in the Context of the Cultural of Asia*. Bangkok: UNESCO Bangkok.
- Warangrat, S. (1999). *Thai-Vietnamese residential buildings of Ban Tha-Rae, Sakon Nakhon (in Thai)*. The Art and Culture Office of Rajabhat Sakon Nakhon Institute. Sakon Nakorn: Sakon Nakorn Printing.
- World Tourism Organization (WTO). (2000). *Basic References on Tourism Statistics*, Madrid, WTO.

ปัจจัยด้านมาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ The Standards of Thai Spa Quality Award and How They Influence Foreign Customer Level of Satisfaction

ภักดี กลั่นภักดี¹

Pakdee Klunpakdee¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยด้านการตลาดในการเลือกใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลในมุมมองของนักท่องเที่ยวต่างชาติ 2) ศึกษาการรับรู้มาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล 4) หาปัจจัยด้านมาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้คือ นักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาเลือกใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลในประเทศไทย จำนวน 400 คน จากสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล จำนวน 10 แห่ง โดยใช้สูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ W.G. Cochran ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างโดยอาศัยความสะดวก และเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นครอนบาค (Cronbach) ได้เท่ากับ 0.968 ใช้สถิติในการวิเคราะห์ ได้แก่ สถิติทดสอบที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ช่วงอายุ 31 – 40 ปี มีภูมิลำเนาอยู่ในทวีปเอเชีย การศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้สูงกว่า 2,001 ดอลลาร์ต่อเดือน ส่วนใหญ่ใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล 1 – 3 ครั้งต่อเดือน เลือกใช้บริการนวดผ่อนคลายมากที่สุด และค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการใช้บริการ คือ 501 – 1,500 บาท โดยปัจจัยด้านการตลาดที่ทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเลือกใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลแบ่งออกเป็น 4 ด้าน (4Ps) ได้แก่ 1) ด้านผลิตภัณฑ์และการบริการมีความสำคัญมากที่สุด 2) ด้านการจัดจำหน่ายมีความสำคัญมาก 3) ด้านราคามีความสำคัญมาก และ 4) ด้านการส่งเสริมการขายมีความสำคัญมาก ตามลำดับ ในส่วนของการรับรู้คุณภาพของมาตรฐานการบริการในสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพทั้ง 4 ด้าน พบว่า 1) นักท่องเที่ยวรับรู้คุณภาพด้านบุคลากรมากที่สุด รองลงมาคือ 2) ด้านสถานที่ 3) ด้านการบริการ และ 4) ด้านผลิตภัณฑ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ ตามลำดับ ในส่วนของความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ พบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติมีความพึงพอใจและอยากกลับมาใช้บริการมากที่สุด รอง

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

¹ Master of Arts' Student, Faculty of Tourism and Hospitality, Dhurakij Pundit University

ลงมาคือ มีความรู้สึกดีในการใช้บริการ มีความรู้สึกพึงพอใจที่ตัดสินใจใช้บริการ การใช้บริการครั้งนี้เกินความคาดหวัง และการใช้บริการครั้งนี้คุ้มค่ากับเงิน และเวลาที่เสียไป ตามลำดับ ปัจจัยด้านมาตรฐานที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ มาตรฐานด้านการบริการ รองลงมา คือ มาตรฐานด้านสถานที่ มาตรฐานด้านบุคลากร และมาตรฐานด้านผลิตภัณฑ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ ตามลำดับ

คำสำคัญ : สปา, ปัจจัยด้านมาตรฐาน, ความพึงพอใจในการใช้บริการสถานประกอบการสปา, สถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล

Abstract

The objectives of this study are 1) identify the marketing factors that influence customer's choice to purchase Thai Spa Quality Award services and products 2) study customer's perception of Thai Spa Quality Award's standards, 3) solicit comments from foreign tourists who have used the spa services of Thai Spa Quality Award and 4) examine the standard factors that influence the level of satisfaction of foreign tourists. Samples used in this research were 400 foreign tourists who acquired services from 10 Thai Spa Quality Awards with W.G. Cochran's formula by convenience selection. A questionnaire had a Cronbach's alpha of 0.968. The data were analyzed by using t-test, F-test (ANOVA) and Multiple Regression Analysis Statistic.

The results revealed that most samples were female between aged 31 - 40 years, live in Asia, with a bachelor's degree, and monthly incomes more than 2,001 US dollars, used the service 1-3 times a month and chose to get a relaxing massage priced between 501-1,500 Baht. The marketing factors, evident in choosing Thai Spa Quality Award, were the 4Ps of marketing 1) Product was the most significant, 2) Place, 3) Price, and 4) Promotion, respectively. The perception of the quality standard provided by Thai Spa Quality Award is in 4 aspects 1) Foreign Tourists were the most perceptive of the quality standard of Staff, 2) Place, 3) Service/Process, and 4) Tools, Equipment, and Product respectively. The level of satisfaction expressed by customers indicated a) they were likely to come back, b) they left with a positive feeling about the services, c) they were pleased with their decision to use the service "service was beyond expectations and was worth my money and time". In summary the standard factors that influenced customer satisfaction were Service / Process, Place, Staff and Tools, Equipment and Product respectively.

Keywords : Spa, Standard Factors, Satisfaction, Thai Spa Quality Award

บทนำ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเติบโตอย่างรวดเร็วจากกระแสความใส่ใจในด้านสุขภาพ รวมถึงได้รับการสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการขยายตลาดโดยเฉพาะธุรกิจบริการเพื่อสุขภาพที่เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งยังเป็นธุรกิจที่อยู่ในความสนใจของประชาชนที่มีความต้องการจะเป็นเจ้าของธุรกิจส่วนตัว โดยเฉพาะกิจการสปาเพื่อสุขภาพ และกิจการนวดเพื่อสุขภาพ ซึ่งในประเทศไทยมีการดำเนินธุรกิจสถานประกอบการเพื่อสุขภาพเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้มีผู้ใช้บริการเป็นจำนวนมากทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติตอบสนองความต้องการของตลาดการท่องเที่ยวในธุรกิจบริการสุขภาพ เนื่องจากสปาเพื่อสุขภาพนั้นสามารถช่วยให้ผ่อนคลายจากความเครียดได้ทั้งร่างกายและจิตใจพร้อมทั้งช่วยบำบัดสุขภาพที่ทรุดโทรมให้กลับคืนสู่สภาพที่สมบูรณ์ด้วยวิธีบำบัดโดยธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นการรักษาทางกายภาพ การทำสมาธิ การนวด โยคะ การอบสมุนไพร หรือแม้กระทั่งการรับประทานอาหารสุขภาพ เหล่านี้ล้วนเป็นธุรกิจบริการสปาเพื่อสุขภาพที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เมื่อธุรกิจบริการสปาเพื่อสุขภาพเป็นที่นิยมทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติก็ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางการตลาดที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และส่วนแบ่งทางการตลาดค่อนข้างสูงจึงทำให้จำนวนสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพในประเทศไทยปี 2559 นั้นมีจำนวนทั้งหมดรวม 3,003 แห่ง จำแนกตามประเภท ดังนี้ สปาเพื่อสุขภาพ จำนวน 769 แห่ง นวดเพื่อสุขภาพ จำนวน 1,874 แห่ง และนวดเพื่อเสริมสวย จำนวน 360 แห่ง ซึ่งการประมาณการรายได้ธุรกิจมีมูลค่าถึง 1,097 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเป็นรายได้ที่มาจากการใช้บริการของชาวต่างชาติประมาณร้อยละ 90 จึงทำให้ธุรกิจบริการสปาเพื่อสุขภาพมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.6 ด้านผลิตภัณฑ์สปาที่จำหน่ายใน

ประเทศมีอัตราการเจริญเติบโตร้อยละ 0-5 การส่งออกผลิตภัณฑ์สปามีอัตราการเติบโตร้อยละ 10-15 และการจ้างงานในธุรกิจสปามีอัตราจ้างประมาณ 70,000 คน (กองสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ, 2559) ด้วยอัตราการเจริญเติบโตของธุรกิจที่มีศักยภาพสูงจึงทำให้เจ้าของธุรกิจบริการ สปาเพื่อสุขภาพมีการแข่งขันในตลาดสูงตาม ดังนั้นการแข่งขันหลักในตลาดธุรกิจบริการเพื่อสุขภาพจึงเน้นไปที่คุณภาพของมาตรฐานการบริการนั่นเอง

คุณภาพของมาตรฐานการบริการนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะสร้างความแตกต่างของธุรกิจให้เหนือกว่าคู่แข่งได้ ซึ่งควรจะตอบสนองความต้องการหรือเกินกว่าความคาดหวังเพื่อนำไปสู่ความพึงพอใจของลูกค้าในการใช้บริการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล จึงทำให้ผู้ประกอบการที่มีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายในระดับ Hi-End จำเป็นต้องมีการประเมินเรื่องคุณภาพการบริการและความพึงพอใจของลูกค้า เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพการบริการในการสร้างความพึงพอใจ (Customer Satisfaction) สูงสุด และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า (Customer Relationship) ทั้งยังสามารถดึงดูดลูกค้าให้กลับมาใช้บริการซ้ำๆ หรือเป็นตัวช่วยให้ลูกค้าส่งต่อความพึงพอใจไปยังลูกค้าอื่นๆ ให้มาลองใช้บริการ และยังเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างฐานให้ลูกค้ามีความสัมพันธ์ระยะยาว และก่อให้เกิดความภักดีของลูกค้า (Customer Loyalty) ที่มีต่อผู้ให้บริการกิจการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล ทั้งนี้ผู้ประกอบการมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจว่าปัจจัยด้านคุณภาพของมาตรฐานสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการเลือกมาใช้บริการ และปัจจัยด้านคุณภาพของมาตรฐานสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลใดที่เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความภักดีของลูกค้า ซึ่งที่ผ่านมามีการวิจัยในด้านนี้อย่างจำกัด

จากที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญ เหตุผลและปัญหาของธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ จึงนำไปสู่การศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยด้านมาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ” โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเชื่อว่า ปัจจัยด้านคุณภาพของมาตรฐานการบริการ การรับรู้ และความพึงพอใจของชาวต่างชาตินั้นเป็นสิ่งที่สามารถวัดได้ และจะช่วยสร้างรูปแบบการบริการที่มีคุณภาพสำหรับสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลในประเทศไทยให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นในหมู่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะมุ่งเน้นที่สถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล ประกอบกับการศึกษาทางด้านอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ จะทำให้ทราบถึงคุณภาพของมาตรฐานการบริการ การรับรู้ ความพึงพอใจ และความต้องการที่แท้จริงในมุมมองของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งถือเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบและคุณภาพของมาตรฐานการบริการให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด นอกจากนี้ยังจะได้ทราบว่ารูปแบบหรือผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในปัจจุบันมีความสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวต่างชาติหรือไม่ ควรมีการปรับปรุงหรือแก้ไขอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการตลาดในการเลือกใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลในมุมมองของนักท่องเที่ยวต่างชาติ
2. เพื่อศึกษาการรับรู้มาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการใช้บริการสถานประกอบการ

การสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล

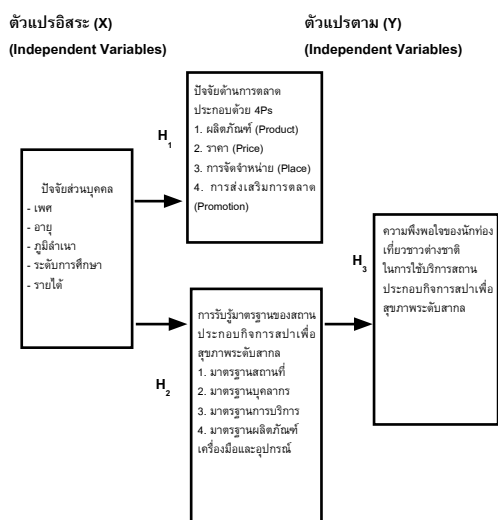
4. เพื่อหาปัจจัยด้านมาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาริบทแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในประเทศไทย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ธุรกิจสปาในประเทศไทย โดยเฉพาะบริษัทเกี่ยวกับสถานประกอบการเพื่อสุขภาพระดับสากล (Thai Spa Quality Award) และแนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพ และมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพระดับสากล รวมถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยด้านการตลาด (4Ps) การรับรู้ ความพึงพอใจ และคุณภาพการบริการ จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า การศึกษาวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ผ่านมานั้นส่วนใหญ่จะศึกษาในเรื่อง พฤติกรรมของผู้ใช้บริการสปาในโรงแรม/ สปาเพื่อสุขภาพ ปัจจัยที่มีผล/ มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการสปาเพื่อสุขภาพ ความต้องการใช้บริการสปาเพื่อสุขภาพ การจัดการมาตรฐานธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ และปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความพึงพอใจและความภักดีของผู้ใช้บริการนวดแผนไทย เป็นต้น แต่ยังไม่มีการศึกษาในเรื่อง “ปัจจัยด้านมาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ” จึงทำให้ผู้วิจัยมีความตั้งใจในการศึกษาเรื่องนี้ นอกจากจะทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้และประโยชน์จากการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ยังสร้างประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพให้สามารถยกระดับคุณภาพของมาตรฐานกิจการของตนเองสู่ระดับ

สากล รวมถึงผู้ประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลยังสามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนา และยกระดับคุณภาพของมาตรฐานสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลของตนให้ดียิ่งขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นยังสามารถช่วยขยายตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยให้เจริญเติบโตมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

- (H_1) นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ อายุ ภูมิสำเนา การศึกษา รายได้) แตกต่างกัน จะพิจารณาปัจจัยด้านการตลาดในการเลือกใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลแตกต่างกัน
- (H_2) นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ อายุ ภูมิสำเนา การศึกษา รายได้) แตกต่างกัน จะมีการรับรู้มาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลแตกต่างกัน
- (H_3) ปัจจัยด้านมาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล ได้แก่ ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านการบริการ และด้านผลิตภัณฑ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ มีอิทธิพลต่อความ

พึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เลือกใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล จำนวน 10 แห่ง จากสถานประกอบการที่ผ่านการรับรองมาตรฐานระดับสากล จำนวน 22 แห่ง จากกองสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ W.G. Cochran โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (บุญชม ศรีสะอาด, 2538: 38) ระบุไว้ว่า ที่ระดับจำนวนประชากรประมาณ 384 คน จึงจะสามารถประมาณค่าร้อยละ โดยมีความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เพื่อความสะดวกในการประเมินผล การวิเคราะห์ข้อมูล และป้องกันการผิดพลาดของผลการวิจัย ผู้วิจัยจึงเก็บจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยจัดทำแบบสอบถามเป็นฉบับภาษาอังกฤษจากการแปลแบบสอบถามฉบับภาษาไทยที่ได้รับการแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา จำนวน 30 คน ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลโดยตนเองในช่วงช่วงระหว่างเดือนมีนาคม ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2560 โดยทำหนังสือขออนุญาตและขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล เช่น ภูเก็ต สมุย เป็นต้น ให้ช่วยส่งข้อมูลมาให้ทางไปรษณีย์ และประสานงานโดยตรงกับผู้ประกอบ

กิจการสถานประกอบการ สปาเพื่อสุขภาพระดับสากลในเขตกรุงเทพฯ และปริมาณพลเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล พร้อมทั้งแจ้งความประสงค์และนัดหมายวันเวลาเก็บรวบรวมข้อมูลให้รับทราบ

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าเฉลี่ย (Mean) และการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) การทดสอบสมมติฐานของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ย เมื่อสุ่มตัวอย่างจากแต่ละประชากรเป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว หรือแบบมีปัจจัยเดียว (F-test หรือ One-Way ANOVA) และการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลของการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาเลือกใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เลือกใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี มีภูมิลำเนาอยู่ในทวีปเอเชีย มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี และมีรายได้ปัจจุบันสูงกว่า 2,001 ดอลลาร์ต่อเดือน นอกจากนี้ยังใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล 1–3 ครั้ง ต่อเดือน โดยเลือกใช้บริการนวดผ่อนคลายมากที่สุด ที่ราคา 501–1,500 บาท ต่อครั้ง และส่วนมากคิดว่าสถานประกอบการสปาในประเทศนั้นคิดว่าดี

2. การวิเคราะห์ปัจจัยด้านการตลาดในการเลือกใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลในมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า ปัจจัยด้านการตลาดในการเลือกใช้บริการของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ

ระดับสากลของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่าด้านผลิตภัณฑ์และการบริการมีความสำคัญมากรองลงมาคือ ด้านการจัดจำหน่าย ด้านราคา และด้านการส่งเสริมการขาย ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในข้อย่อยของด้านต่างๆ พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ความสำคัญกับด้านผลิตภัณฑ์และการบริการมากที่สุดกับการแต่งกายของพนักงานทำให้รู้สึกอยากใช้บริการ รองลงมา นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ความสำคัญมากกับการเดินทางสะดวกในด้านการจัดจำหน่าย ส่วนในด้านราคา นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ความสำคัญมากกับการแสดงราคาที่ชัดเจน และด้านการส่งเสริมการขาย นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ความสำคัญมากกับส่วนลดสำหรับการใช้บริการครั้งแรก

ผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านการตลาดในการเลือกใช้บริการในสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ t-test และ F-test(ANOVA) ปัจจัยด้านการตลาดในการเลือกใช้บริการในสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล พบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา และรายได้ปัจจุบัน มีค่า Sig. เท่ากับ .687 .442 .395 .345 .936 ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05) จึงยอมรับสมมติฐานหลัก (H0) กล่าวคือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มี เพศ อายุ ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา และรายได้ปัจจุบัน แตกต่างกันจะพิจารณาปัจจัยด้านการตลาดในการเลือกใช้บริการของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล ไม่แตกต่างกัน

3. การวิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้มาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล พบว่า การรับรู้มาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า ด้านบุคลากรมีการรับรู้ดี รองลงมาคือ ด้านสถานที่ ด้านการบริการ และด้าน

ผลิตภัณฑ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในข้อย่อยของด้านต่างๆ พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีการรับรู้ดีมากด้านบุคลากรว่าพนักงานมีการให้บริการด้วยบริการที่สุภาพ อ่อนน้อม และเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการรองลงมา นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีการรับรู้ดีด้านสถานที่ว่าสถานที่ที่มีการตกแต่งเหมาะสมมีความเป็นไทย และมีความสวยงาม ส่วนในด้านบริการ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีการรับรู้ดีกับการต้อนรับแบบไทย และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีการรับรู้ดีด้านผลิตภัณฑ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ ว่าการจัดเก็บเครื่องมือ อุปกรณ์ และผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการอย่างเหมาะสม ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐานของการรับรู้มาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ t-test และ F-test (ANOVA) การรับรู้มาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล พบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา และรายได้ปัจจุบัน มีค่า Sig. เท่ากับ .694 .393 .576 .311 .220 ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (0.05) จึงยอมรับสมมติฐานหลัก (H0) กล่าวคือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มี เพศ อายุ ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา และรายได้ปัจจุบัน แตกต่างกันจะรับรู้มาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล ไม่แตกต่างกัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด หัวข้อความรู้สึกที่ดีในการใช้บริการ พบว่า ความพึงพอใจในการใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความพึงพอใจมาก เมื่อพิจารณาในข้อย่อยต่างๆ พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต้องการกลับมาใช้บริการอีกครั้งมากที่สุด รองลงมาคือ นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกที่ดีในการใช้บริการ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจที่ตัดสินใจใช้บริการ นักท่องเที่ยวรู้สึกว่าการมาใช้บริการครั้งนี้เกินความคาดหวัง และนักท่องเที่ยวรู้สึกว่าการมาใช้บริการในครั้งนี้คุ้มค่างบเงินและเวลาที่เสียไป ตามลำดับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านมาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พบว่า ปัจจัยด้านมาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ได้แก่ ปัจจัยด้านมาตรฐานการบริการ ด้านมาตรฐานสถานที่ และด้านมาตรฐานบุคลากรของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ส่วนด้านผลิตภัณฑ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ไม่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการเลือกใช้บริการสถานประกอบกิจการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล

Dependent Variable	ความพึงพอใจ (Y)			
Independent Variable	ด้านสถานที่ (X ₁) ด้านบุคลากร (X ₂) ด้านการบริการ (X ₃) ด้านผลิตภัณฑ์เครื่องมือและอุปกรณ์ (X ₄)			
Prediction: Goodness-of-Fit				
Multiple R	.843			
R Square	.711			
Adjusted R Square	.708			
Standard Error	.362			
Analysis of Variance	Degree of Freedom	Sum of Square	Mean Square	
Regression	4	127.601	31.900	
Residual	395	51.897	.131	
F = 242.799	Sig. F= .000			
Durbin-Watson	2.257			
Explanation: Variables in Equation				
Independent Variable	Unstandardized Coefficients (B)	Standardized Coefficients (Beta)	t - Value	Sig.
ด้านสถานที่ (X ₁)	.248	.237	4.112	.000
ด้านบุคลากร (X ₂)	.131	.130	2.588	.010
ด้านการบริการ (X ₃)	.563	.530	11.435	.000
ด้านผลิตภัณฑ์เครื่องมือและอุปกรณ์ (X ₄)	.006	.006	.141	.888
ค่าคงที่	.225			
Collinearity Diagnostics	Tolerance	Variable Inflation Factor	Condition Index	
ด้านสถานที่ (X ₁)	.220	4.543	16.285	
ด้านบุคลากร (X ₂)	.288	3.471	23.309	
ด้านการบริการ (X ₃)	.341	2.929	27.081	
ด้านผลิตภัณฑ์เครื่องมือและอุปกรณ์ (X ₄)	.385	2.598	36.236	
ค่าคงที่			1.000	

การวิเคราะห์จะใช้การวิเคราะห์การถดถอย โดยสามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\hat{Y} = b_0 + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4$$

โดยที่ Y คือ ความพึงพอใจ

X₁ คือ ด้านสถานที่

X₂ คือ ด้านบุคลากร

X₃ คือ ด้านการบริการ

X₄ คือด้านผลิตภัณฑ์ เครื่องมือและอุปกรณ์

ผลการทดสอบตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวสามารถ

อธิบายตัวแปรตามได้ในภาพรวมหรือไม่ ซึ่ง

เป็นการทดสอบในภาพรวม (Overall Significant)

จากผลการวิเคราะห์พบว่า F = 242.799 Sig. F =

0.000 เมื่อกำหนดระดับนัยสำคัญเท่ากับ

.05 พบว่า Sig. น้อยกว่าระดับนัยสำคัญ สรุปได้ว่า

สมการถดถอยที่สร้างขึ้นนี้ ตัวแปรอิสระทั้ง 4 สามารถอธิบายตัวแปรตามในภาพรวม

การทดสอบข้อสมมติฐานของปัจจัยด้านมาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล ได้แก่ ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านการบริการ และด้านผลิตภัณฑ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ

1. ค่าความคาดเคลื่อนต้องเป็นอิสระกัน (The model errors are independent) พบว่า Durbin-Watson Statistic = 2.257 ซึ่งมากกว่า 1.809 ที่องศาอิสระ 400 จึงสรุปได้ว่า ไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวก หรือไม่เกิดปัญหาอัตสหสัมพันธ์

2. ตัวแปรอิสระต้องไม่สัมพันธ์กัน (Multicollinearity) พบว่า เมื่อพิจารณาจากค่า VIF ของตัวแปรอิสระ X_1 เท่ากับ 4.543 X_2 เท่ากับ 3.471 X_3 เท่ากับ 2.929 และ X_4 เท่ากับ 2.598 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว ไม่มีความสัมพันธ์กัน เป็นไปตามสมมติฐานของการวิเคราะห์การถดถอย

3. ค่า Kolmogorov-Smirnov (K-S) = .880, df. = 400, Sig. = .200 เมื่อกำหนดระดับนัยสำคัญเท่ากับ .05 พบว่า Sig. มากกว่าระดับนัยสำคัญสรุปได้ว่า ค่าความคาดเคลื่อนต้องแจกแจงแบบโค้งปกติ (The errors are normally distributed) เป็นไปตามสมมติฐานของการวิเคราะห์การถดถอย

4. ค่าความคาดเคลื่อนต้องมีค่าเฉลี่ย เป็น 0.000 (The mean of the errors is zero) เป็นไปตามสมมติฐานของการวิเคราะห์การถดถอย

5. การทดสอบใช้วิธีของ Breusch - Pagan: LM Test

$LM = n \times R^2 e^2$, χ^2 , 4-1 = 3 เปิดตาราง Chi-Square ได้ค่าเท่ากับ 7.81

จาก $LM = n \times R^2 e^2$, = 400 x 0.012 = 4.80 พบว่า น้อยกว่า 7.81 สรุปได้ว่า ค่าความคาดเคลื่อนมีความแปรปรวนคงที่ (Errors have a constant variance) เป็นไปตามสมมติฐานของการวิเคราะห์

การถดถอย

จากค่า Adjusted R Square เท่ากับ .708 อธิบายได้ว่า ตัวแปรอิสระทั้งสี่ตัวนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ร้อยละ 70.8 เหลืออีก 29.2 อธิบายได้ด้วยตัวแปรอื่นที่ไม่ได้อยู่ในสมการนี้

จากผลการวิเคราะห์สามารถนำมาเขียนเป็นค่าสมการที่แสดงว่าค่านี้ได้ ดังนี้

$$\hat{y} = .225 + .248X_1 + .131X_2 + .563X_3 + .006X_4$$

(4.112)** (2.588)* (11.435)** (.141)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t statistic

ซึ่งพบว่าตัวแปรอิสระสามตัวสามารถอธิบายได้อย่างมีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติมีค่าน้อยกว่า .05 และมีตัวแปรอิสระหนึ่งตัวสามารถอธิบายได้ว่ามีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติมีค่ามากกว่า .05

เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านมาตรฐานทั้ง 4 ด้านพบว่า ความพึงพอใจต่อปัจจัยมาตรฐานด้านการบริการมีความสำคัญมากที่สุด ร้อยละ 53 (Beta = .530) รองลงมาคือ ความพึงพอใจต่อมาตรฐานด้านสถานที่ ร้อยละ 23.7 (Beta = .237) ความพึงพอใจต่อมาตรฐานด้านบุคลากร ร้อยละ 13 (Beta = .130) และ ความพึงพอใจต่อมาตรฐานด้านผลิตภัณฑ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ ร้อยละ 0.6 (Beta = .006) ตามลำดับ

โดยสรุปปัจจัยด้านมาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ พบว่า ปัจจัยด้านมาตรฐานการบริการ ด้านมาตรฐานสถานที่ และด้านมาตรฐานบุคลากรของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ส่วนด้านผลิตภัณฑ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ ไม่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ

อภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการตลาดของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการเลือกใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล จากการศึกษาวิจัยปัจจัยด้านการตลาดของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการเลือกใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลทั้ง 4 ด้าน นั้น

ผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับสิปปคดีนิ บาเรย์ (2555) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสปาในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวจีน กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต พบว่า ปัจจัยด้านการตลาด ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ด้านการจัดจำหน่าย ด้านราคา และด้านการส่งเสริมการขาย มีความสำคัญมากกับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติในการเลือกใช้บริการสปาเช่นเดียวกัน อาจเป็นเพราะปัจจัยด้านการตลาดของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความสำคัญในการเลือกใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ โดยเฉพาะด้านผลิตภัณฑ์และบริการที่จะทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจว่าจะใช้บริการจากที่ใด จากการบริการที่น่าประทับใจ และผลิตภัณฑ์ที่มีให้เลือกหลากหลายรูปแบบ ส่งผลให้ด้านการจัดจำหน่ายที่นอกจากนักท่องเที่ยวจะหาซื้อผลิตภัณฑ์ได้จากสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลแล้วยังอาจสั่งซื้อได้จากร้านค้าออนไลน์ ส่วนด้านราคาก็เป็นตัวช่วยในการตัดสินใจซื้อหรือใช้บริการของนักท่องเที่ยวว่าเหมาะสมกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการที่ได้รับหรือไม่ และด้านการส่งเสริมการขายที่สามารถช่วยสร้างความน่าสนใจในผลิตภัณฑ์และการบริการที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีความสำคัญต่อกันและตามลำดับ

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาการรับรู้มาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล จากการศึกษาวิจัยการรับ

รู้มาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลทั้ง 4 ด้าน นั้น ผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับ ฌันทร ทวีแสงศิริ (2556) ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของลูกค้าต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของการบริการสปาและภาพลักษณ์ธุรกิจนวดสปาที่มีต่อพฤติกรรมการใช้บริการในสายตาลูกค้าในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ใช้บริการสามารถรับรู้ถึงมาตรฐานสปาตามมาตรฐานการบริการ ด้านคุณภาพในการบริการ ด้านตราสินค้า และด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์เช่นเดียวกัน อาจเป็นเพราะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีการรับรู้มาตรฐานสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลด้านบุคลากรมากที่สุด เพราะบุคลากรเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวได้สื่อสารโต้ตอบด้วยเป็นอันดับแรก หลังจากได้รับการต้อนรับจากพนักงานแล้วก็จะรับรู้ถึงสถานที่หรือสิ่งต่างๆ ภายในสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลเมื่อได้เข้ามาในร้าน จากนั้นเมื่อเลือกใช้บริการในสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพก็จะรับรู้ถึงการบริการที่ได้รับ และต่อเนื่องมาถึงการรับรู้ผลิตภัณฑ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ในขณะที่รับบริการอยู่ ตามลำดับ

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล จากการศึกษาวิจัยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล นั้น ผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับสุนีย์ ล่องประเสริฐ (2557) ศึกษาเรื่อง การพัฒนามาตรฐานธุรกิจสปาในอำเภอเกาะสมุยจังหวัดสุราษฎร์ธานีสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสปา ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านกระบวนการบริการ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านทำเล

ที่ตั้ง อาจเป็นเพราะหลังจากที่นักท่องเที่ยวต่างชาติได้รับการบริการจากสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลแล้วก็จะรู้สึกพึงพอใจในบริการที่ได้รับจนอยากจะกลับมาใช้บริการอีกครั้งมากที่สุด ทั้งยังมีความรู้สึกที่ดีในการใช้บริการ และรู้สึกว่าบริการที่ได้รับนั้นเกินกว่าที่คาดไว้ สามารถส่งผลให้รู้สึกว่าการใช้บริการมีความคุ้มค่ากับเงินและเวลาที่เสียไปตามลำดับ

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 4 เพื่อหาปัจจัยด้านมาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จากการการศึกษารายงานปัจจัยด้านมาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับอนันต์ เขียวชาญกิจการ (2556) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพบริการสำหรับสถานประกอบการสปาในกลุ่มท่องเที่ยวแอ็กทีฟปีช ประเทศไทย พบว่า คุณภาพการบริการมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการผ่านคุณค่าการรับรู้ โดยคุณค่าการรับรู้ด้านการบริการมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ส่วนการติดต่อระหว่างผู้ให้บริการและลูกค้ามีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการผ่านคุณค่าการรับรู้ อาจเป็นเพราะปัจจัยด้านการบริการ ด้านสถานที่ และด้านบุคลากร มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการเพราะปัจจัยทั้ง 3 ด้านนั้น เป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติสามารถรับรู้ได้ทันที เช่น การสื่อสารกับบุคลากรอาจเป็นด่านแรกที่สามารถสร้างความพึงพอใจ และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้ในทันที ซึ่งการต้อนรับของพนักงานยังเป็นการแสดงถึงความพร้อมในการให้บริการที่มีอิทธิพลดึงดูดให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติรู้สึกได้ว่าจะได้รับการบริการที่ดีที่สุดหากเลือกใช้บริการที่นี่ ยิ่งไปกว่านั้นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่รับรู้ว่าคุณภาพการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลจะต้องมีความเป็น

ไทยและสวยงาม ดังนั้นสถานประกอบการสปาที่มีการตกแต่งสถานที่ที่มีความเป็นไทยภายในร้านจึงมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการของนักท่องเที่ยวเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษารายงานปัจจัยด้านมาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ปัจจัยด้านการตลาดในการเลือกใช้บริการของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการตลาดในด้านผลิตภัณฑ์และการบริการมากที่สุด ดังนั้น สถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลควรดูแลรักษาสินค้าและบริการให้มีคุณภาพมากที่สุด เช่น ตรวจสอบอายุของสินค้าสม่ำเสมอ แสดงใบรับรองสินค้าให้เห็นชัดเจนว่าเป็นสินค้าธรรมชาติ 100% เป็นต้น และเมื่อพิจารณาตามด้านต่างๆ (4Ps) มีข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์และการบริการ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ความสำคัญกับการแต่งกายของพนักงานที่ทำให้รู้สึกอยากใช้บริการมากที่สุด ดังนั้น สถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลควรให้ความสำคัญกับการแต่งกายของพนักงาน โดยการกำหนดให้มีแบบฟอร์มการแต่งกายให้พนักงานทุกคนสวมใส่เหมือนกัน การแต่งกายควรมีความเป็นไทยและมีความดึงดูดนักท่องเที่ยวให้รู้สึกอยากใช้บริการ หรือให้ความสนใจในบริการทันทีที่เห็น

ด้านราคา นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ความสำคัญกับการแสดงราคาที่ชัดเจนมากที่สุด ดังนั้น สถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลควรมีป้ายบอกราคาที่มองเห็นชัดเจนทั้งราคาและเมนูบริการ และควรมีภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาสากลบนป้ายบอกราคา ซึ่งจะช่วยให้นักท่องเที่ยว

ชาวต่างชาติสามารถเห็นราคาที่ชัดเจนและตัดสินใจเลือกใช้บริการได้สะดวกขึ้น

ด้านการจัดจำหน่าย นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ความสำคัญกับการเดินทางสะดวกมากที่สุด ดังนั้น สถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลที่ไม่ได้มีทำเลดีริมถนนใหญ่ควรมีบริการรถรับส่งจากจุดที่นักท่องเที่ยวจะสามารถขึ้นรถบริการได้สะดวก ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเห็นถึงความใส่ใจของสถานประกอบการและรู้สึกประทับใจจนทำให้อยากเป็นลูกค้าประจำได้

ด้านการส่งเสริมการขาย นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ความสำคัญกับส่วนลดสำหรับการใช้บริการครั้งแรกมากที่สุด ดังนั้น เพื่อเป็นการเพิ่มจำนวนผู้ใช้บริการชาวต่างชาติให้กับสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพนอกจากการให้ส่วนลดในการใช้บริการครั้งแรกนั้น ควรจัดให้มีการเพิ่มส่วนลดพิเศษสำหรับผู้ที่จะแนะนำให้ลูกค้าท่านอื่นมาใช้บริการเป็นครั้งแรกอีกด้วย ซึ่งนอกจากจะช่วยเพิ่มจำนวนผู้ใช้บริการแล้วยังสร้างความพึงพอใจให้กลับมาใช้บริการซ้ำอีกด้วย

การรับรู้มาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีการรับรู้มาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลในด้านบุคลากรดีมาก ดังนั้น สถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลควรแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับพนักงานในร้านเพื่อรับรู้ปัญหาและแก้ไขร่วมกัน และเมื่อพิจารณาการรับรู้มาตรฐานตามด้านต่างๆ มีข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านสถานที่ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีการรับรู้ที่สถานที่มีการตกแต่งเหมาะสม เป็นไทย และสวยงามมากที่สุด ดังนั้น สถานประกอบการเพื่อสุขภาพระดับสากลควรจะตกแต่งสถานประกอบการของตนให้มีความเป็นไทยและสวยงาม มีความทันสมัยมากขึ้น เพื่อดึงดูดความสนใจของนัก

ท่องเที่ยวให้เข้ามาใช้บริการ หรือสอบถามเกี่ยวกับบริการ

ด้านบุคลากร นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีการรับรู้ว่าการให้บริการด้วยบริการที่สุภาพ อ่อนน้อม และเอาใจใส่มากที่สุด ดังนั้น สถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลควรมีการจัดอบรมพนักงานอย่างน้อยทุกๆ 3 เดือนต่อครั้ง เพื่อให้พนักงานมีความรักในงานบริการ มีความเอาใจใส่ผู้รับบริการ และแสดงออกอย่างสุภาพอ่อนน้อม

ด้านการบริการ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีการรับรู้ในการต้อนรับแบบไทยมากที่สุด ดังนั้น สถานประกอบการเพื่อสุขภาพระดับสากลควรจัดให้มีการบริการอาหารหรือเครื่องดื่ม เช่น น้ำสมุนไพร ขนมไทย เพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

ด้านผลิตภัณฑ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ในการจัดเก็บอุปกรณ์ และผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการอย่างเหมาะสมมากที่สุด ดังนั้น เพื่อให้พนักงานมีความมั่นใจในการเลือกใช้บริการ สถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลควรแสดงให้นักท่องเที่ยวเห็นว่าอุปกรณ์และผลิตภัณฑ์ที่ให้บริการมีการจัดเก็บอย่างเป็นระเบียบ สะอาด ปลอดภัย และเหมาะสม

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล

นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความพึงพอใจอยากกลับมาใช้บริการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพระดับสากลอีกครั้งมากที่สุด ดังนั้น สถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลควรปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการ เพื่อตอบสนองความต้องการ ความพึงพอใจ รวมถึงรักษารฐานลูกค้าทั้งในปัจจุบันและในอนาคตต่อไป

ปัจจัยด้านมาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลมีอิทธิพลต่อความ

พึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมากที่สุด คือ มาตรฐานด้านการบริการ และมาตรฐานหลักของการบริการก็คือพนักงาน ดังนั้น จึงควรจัดการฝึกอบรมพนักงานในตำแหน่งต่างๆ ให้มีความชำนาญในงานมากขึ้น รวมถึงการฝึกอบรมในเรื่องภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการชาวต่างชาติ และสถานประกอบการสปา เพื่อสุขภาพระดับสากลควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่องในแต่ละช่วงเวลา เพราะสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลเป็นสถานที่ที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติหลากหลายเชื้อชาติมาใช้บริการแตกต่างกัน ข้อมูลที่ได้รับสามารถนำมาวิเคราะห์หาความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในแต่ละช่วงเวลา เพื่อนำมาพัฒนามาตรฐานสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลให้มีระบบสนับสนุนสถานประกอบการในการพัฒนาตน หรือในลักษณะพี่เลี้ยง หรือให้คำปรึกษาในการพัฒนาคุณภาพของสถานประกอบการ รวมทั้งช่วยผลักดันสถานประกอบการให้ได้รับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานระดับสากลต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการสำรวจความคิดเห็นและวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของสถานประกอบการที่ผ่านการรับรองต่อมาตรฐานสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล
2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องคุณภาพของมาตรฐานการบริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล เพื่อให้ทราบว่าสถานประกอบการเพื่อสุขภาพในประเทศไทยได้รับมาตรฐานระดับสากลเพิ่มมากขึ้นหรือไม่
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพมาตรฐานสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพในประเทศไทยกับต่างประเทศ เพื่อจะได้ทราบถึงความแตกต่างและคุณภาพที่ลูกค้าได้รับ
4. ควรมีการศึกษาแนวทางในการพัฒนาสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพในประเทศไทยทุกแห่งให้ได้รับคุณภาพมาตรฐานระดับสากล

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร แซ่ลิ้ม และวิชชุตา มาชู. (2558). การรับรู้และความคาดหวังที่มีต่อมาตรฐานสปาบนความรับผิดชอบ ทางสังคม จากมุมมองของผู้ใช้บริการ. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- กองสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ. กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. กระทรวงสาธารณสุข. (2559). คู่มือเกณฑ์มาตรฐานสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากล. นนทบุรี: ผู้แต่ง.
- กองสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ. กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. กระทรวงสาธารณสุข. (2559). พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2559. นนทบุรี: ผู้แต่ง.
- ณภัทร ทวีแสงศิริ. (2556). ความคาดหวังของลูกค้าต่อบริการสปาที่มียุทธศาสตร์การบริการสปาและภาพลักษณ์ธุรกิจนวดสปาที่มีต่อพฤติกรรมการใช้บริการในสายตาลูกค้าในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2538). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สิปปศิณี บาเรย์. (2555). ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสปาในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวจีน กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต. ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- สุณีย์ ล่องประเสริฐ. (2557). การพัฒนามาตรฐานธุรกิจสปาในอำเภอเกาะสมุยจังหวัดสุราษฎร์ธานีสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- โสภิตตา สุกเก่า. (2552). ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดต่อการเลือกใช้บริการสปาไทยของนักท่องเที่ยวต่างชาติในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- อนันต์ เขียวชาญกิจการ. (2556). การพัฒนาคุณภาพบริการสำหรับสถานประกอบการสปาในกลุ่มท่องเที่ยวแอ็กทีฟพีช ประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อัศวิน แสงพิบูล. (2556). ระเบียบวิธีวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม (RESEARCH METHODOLOGY FOR TOURISM AND HOSPITALITY). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ปัจจัยจำแนกการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักเรียนในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย

The Discriminating Factors for Decision Making of Students to Study in Vocational Colleges in the Southern Region (Gulf of Thailand) Provincial Cluster

ภักชуда เสรีรัตน์¹, สุจิตรา จรจิตร์², วัน เดชพิชัย³

Phakchuda Sereerat¹, Sujitra Jorajit², Wan Dachpichai³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยจำแนกการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักเรียนในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 จำนวน 6 วิทยาลัย และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 19 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 25 สถานศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ประกอบด้วยจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และพัทลุง ปีการศึกษา 2560 จำนวน 543 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือสถิติเบื้องต้น และการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม ด้วยวิธี Stepwise ซึ่งปัจจัยที่นำมาวิเคราะห์ ปัจจัยหลัก 4 ด้าน 18 ปัจจัยย่อย ผลการศึกษา พบว่าปัจจัย ที่สามารถจำแนกการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักเรียนในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ปัจจัยหลักด้านครอบครัว คือ การสนับสนุน/ความคาดหวังของปกครอง ปัจจัยหลักด้านนักเรียน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปัจจัยหลักด้านครอบครัว คือ ฐานะ ทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง และปัจจัยหลักด้านสิ่งแวดล้อม คือ คุณภาพสถานศึกษา เงินเดือน/ค่าตอบแทน และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา ตามลำดับ โดยสามารถพยากรณ์การตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนได้ร้อยละ 64.60 ฟังก์ชันการจำแนกกลุ่มได้ดังนี้

ฟังก์ชันการจำแนกกลุ่มจากคะแนนดิบ

$$\hat{D}_{\text{การตัดสินใจของนักเรียน}} = -2.398 - 1.462(\text{EXP}) + .784(\text{ACH}) + .598(\text{ECO}) + .712(\text{QUA}) - .585(\text{SAL}) + .462(\text{EVI})$$

ฟังก์ชันการจำแนกกลุ่มจากคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_{\text{การตัดสินใจของนักเรียน}} = -.911(\text{EXP}) + .483(\text{ACH}) + .460(\text{ECO}) + .416(\text{QUA}) - .348(\text{SAL}) + .287(\text{EVI})$$

คำสำคัญ : การตัดสินใจ, ปัจจัยจำแนก, ระดับอาชีวศึกษา

¹ นักศึกษาปริญญาเอก, คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

² รองศาสตราจารย์, คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

³ รองศาสตราจารย์, คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

Corresponding author:-mail: k251058@hotmail.com เบอร์โทรศัพท์ 086959044

¹ Ph.D. Student, Faculty of Education and Liberal Arts, Department of Education Administration, Hat Yai University

² Associate Professor, Faculty of Education and Liberal Arts, Hat Yai University

³ Associate Professor, Faculty of Education and Liberal Arts, Hat Yai University

Abstract

This study aimed to investigate the discriminating factors in the decision making process of students considering a program of study at a vocational college in the Southern region (Gulf of Thailand) provincial cluster. The samples were 543 students in the academic year 2017. The samples were varied and consisted of first year Certificate in Vocational Education students from six colleges, and MatthayomSueksa 4 (Grade 10) students from 19 schools totaling 25 educational institutions in the Southern Region. The provincial cluster comprised Chumphon, Surat Thani, Nakhon Si Thammarat and Phatthalung. The data collection instrument was a questionnaire. Statistics used in data analysis were basic statistics and discriminant analysis using stepwise method; four major factors and 18 sub-factors were analyzed. The study found that the discriminating factors in the decision making process of students to study in vocational colleges in the Southern region (Gulf of Thailand) provincial cluster from the highest major factor to the lowest one were: family-parental support/expectation; student-academic achievement; parents' economic status; the environment-school quality/monthly salary/payment, and school environment, respectively. These factors could predict 64.60 percent of decision making among the students. The discriminant functions could be written as follows.

The discriminant function based on raw scores:

$$\hat{D}_{\text{students' decisions}} = -2.398 - 1.462(\text{EXP}) + .784(\text{ACH}) + .598(\text{ECO}) + .712(\text{QUA}) - .585(\text{SAL}) + .462(\text{EVI})$$

The discriminant function based on standard scores:

$$\hat{Z}_{\text{students' decisions}} = -.911(\text{EXP}) + .483(\text{ACH}) + .460(\text{ECO}) + .416(\text{QUA}) - .348(\text{SAL}) + .287(\text{EVI})$$

Keywords: decision making, discriminating factors, vocational colleges

บทนำ

รัฐบาลให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ อย่างยั่งยืนผ่านการสนับสนุนระบบการศึกษา และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่อง โดยเล็งเห็นว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะเป็นกลไกสำคัญยิ่งต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศไทย อันจะเพิ่มศักยภาพของประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ในอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555, น.1) และกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะดูแลเรื่องการจัดการศึกษา มีวิสัยทัศน์คือยกระดับคุณภาพการศึกษาที่ดี มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และลดความเหลื่อมล้ำ

อย่างทั่วถึง เน้นผลิต และพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับ ความต้องการและรองรับการพัฒนาประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559, น. 14-23) จะเห็นได้ว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกับ แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) กำหนดนโยบายการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อการพึ่งพาตนเอง และเพิ่มสมรรถนะ การแข่งขันในระดับนานาชาติ ระบุว่าโครงสร้างการจ้างงานของ สถานประกอบการโดยรวมมีอัตราส่วนกำลังคน ที่มีการศึกษาในระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำเท่ากับ 10:70:20 โครงสร้างนี้ทำให้เกิด ความต้องการกำลังคนระดับกลาง (ปวช.และปวส.) เป็นส่วนใหญ่ แต่

เนื่องจากระบบการศึกษา ในปัจจุบันยังผลิตกำลังคนด้านอุดมศึกษามากกว่าอาชีพศึกษา เพราะผู้เรียนมัธยมศึกษานิยมเรียนสายสามัญมากกว่าสายวิชาชีพ (สัดส่วนสามัญศึกษา : สายอาชีพศึกษา ในปี 2553 คือ 63:37) ยิ่งกว่านั้นผู้สำเร็จอาชีพศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75) จะเรียนต่อปริญญาตรี และเรียน ในสาขาที่ไม่ตรงกับที่จบอาชีพศึกษา ทำให้คงเหลือผู้สำเร็จอาชีพศึกษาที่เข้าสู่ตลาดแรงงานเพียงร้อยละ 25 (นิพนธ์ พัวพงศกร และคณะ, 2555, น. 2) จากรายงานสภาวะการศึกษา ปี 2555 -2558 สัดส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4: ประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ปีการศึกษา 2555 เป็น 65:35 ปีการศึกษา 2556 เป็น 67:33 ปีการศึกษา 2557 เป็น 66:34 และปีการศึกษา 2558 เป็น 67:33 โดยสัดส่วนของนักเรียนอาชีวะต่อนักเรียนสายสามัญทางกระทรวงศึกษาธิการ ได้ตั้งเป้าว่าจะเพิ่มสัดส่วนนักเรียนอาชีวะต่อนักเรียนสายสามัญเป็น 60:40 และ 50:50 ในอนาคต ซึ่งประเทศในเอเชีย ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา อยู่ในระดับต้น ๆ ได้แก่ประเทศไต้หวัน สิงคโปร์ และจีน โดยภูมิภาคอื่นๆ เช่นประเทศออสเตรเลีย และประเทศ ในกลุ่มสหภาพยุโรป ทำให้คนเรียนอาชีวะเป็นสัดส่วนสูงกว่าและประเทศเหล่านี้ มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจได้มากกว่า (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559, น. ค-จ, น.34)

สำหรับกลุ่มจังหวัดภาคใต้ ผังอ่าวไทย มีอัตราส่วนร้อยละของนักเรียนสายสามัญศึกษาต่อนักเรียนสายอาชีพศึกษา ปีการศึกษา 2556 เป็น 62:38 ปีการศึกษา 2557 เป็น 65:35 และปีการศึกษา 2558 เป็น 64:36 และจากรายงานผลการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการ เขตตรวจราชการที่ 6 งวดที่ 1 ปีงบประมาณ 2559 ประกอบด้วย จังหวัด ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และจังหวัดพัทลุง นโยบายเกี่ยวข้องกับงานวิจัยคือ นโยบายที่ 9 การจัดการศึกษาในระบบทวิศึกษา ข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการ เรื่องการแนะแนวอาชีวศึกษาต้องปรับวิธีคิด ไม่ใช่เข้าไปแนะแนว

อย่างเดียว ต้องเอาของจริงมาให้เด็กดู รุ่นพี่ มาแนะแนวให้รุ่นน้องดู เอาเพื่อน ครูประจำชั้น พ่อแม่ มาด้วย เพราะบุคคลเหล่านี้เป็นบุคคล ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเชิงรุก ครูต้อง ให้ความสำคัญกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้เด็กค้นพบความถนัดของตนเองว่าเด็กถนัดวิชาอะไรกันแน่ ซึ่งต้องเป็นหน้าที่ของครูทุกคน ที่จะทำอย่างไร ให้เด็กค้นพบตัวเองได้อย่างไร อย่าเอาแต่แนะแนว เพราะไม่เกิดประโยชน์อะไร ต้องนำนักเรียน ไปดูสถานประกอบการ เพราะปัจจุบันประเทศไทยขาดแคลนแรงงานสายอาชีพ โรงเรียนสายสามัญ อย่าไปสกัดกั้นเด็ก หากเขาต้องการไปเรียน สายอาชีพ สำหรับอาชีวศึกษาต้องปรับภาพลักษณ์ว่าเรียนอาชีวะแล้วปลอดภัย ต้องมีมาตรการที่ต้องทบทวนกันบ่อย ๆ ฝึกกัน เป็นประจำต้องสร้างความเชื่อมั่นต่อสาธารณชน ให้ได้ฝากให้สถานศึกษาทุกแห่งวางมาตรการ การรักษาความปลอดภัยที่เป็นรูปธรรมจับต้องได้ และอาชีวศึกษาต้องสร้างความมั่นใจให้ว่าจบแล้วเส้นทางอาชีพ เป็นอย่างไร การมีงานทำที่แน่นอน พยายามดึงศักยภาพ จุดเด่นของอาชีวศึกษาออกมาให้สังคมได้รับรู้ประชาสัมพันธ์ตนเอง (สำนักงานศึกษาธิการภาค 6, 2559, น. ฏ)

จากข้อมูลสัดส่วน จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาที่ลดลงส่งผลให้สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติกำหนดให้มียุทธศาสตร์การวิจัยภาคใต้คือแผนงานวิจัยเกี่ยวกับการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับ ภาคการผลิต ผลการตรวจราชการของ ผู้ตรวจราชการดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับรายงานทิศทางการพัฒนาการศึกษาระดับภาคการศึกษา (พ.ศ.2560-2569) ของสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 (เดิม) กลุ่มจังหวัดภาคใต้ ผังอ่าวไทย สถานการณ์ด้านการศึกษาของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ผังอ่าวไทย ด้านสัดส่วนนักเรียนสายสามัญต่อระดับอาชีวศึกษา เมื่อเทียบกับเป้าหมายเชิงปริมาณเกี่ยวกับการพัฒนาคน และจากสถานการณ์ด้านความต้องการกำลังคนของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ผังอ่าวไทย ด้านแรงงานและการมี

งานทำ จึงมีการกำหนดยุทธศาสตร์ การจัดการศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยต้องเน้นการศึกษา ติดอาวุธ เพื่อการมีงานทำ ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเพิ่มสัดส่วนนักเรียนอาชีวะ และการมีงานทำ

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยจำแนก การตัดสินใจศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักเรียนในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย อันสืบเนื่องมาจากปริมาณและความสนใจการศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาในภาพรวม กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยกับเป้าหมายที่กำหนด ไม่สอดคล้องกัน ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ และแนวทางในการบริหารจัดการของสถาบันอาชีวศึกษา สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำข้อมูลไปกำหนดนโยบายเชิงรุก กำหนดกลยุทธ์ ประชาสัมพันธ์ในการเพิ่มปริมาณนักเรียนอาชีวศึกษาให้แก่หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และความต้องการของตลาดแรงงาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยจำแนกการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักเรียน ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย

วิธีการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้สถิติ การวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) ด้วยวิธี Stepwise ได้กำหนดกรอบแนวคิดจากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจศึกษาต่อ มีปัจจัยหลัก 4 ด้าน 18 ปัจจัยย่อย ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านนักเรียน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่านิยมการเรียนต่อ

เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ความสนใจด้านอาชีพ และความถนัดด้านอาชีพ 2) ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ภูมิหลังด้านการศึกษาของผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง และ การสนับสนุน/ความคาดหวังของครอบครัว 3) ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ อิทธิพลจากคนใกล้ชิด อิทธิพลจากเพื่อน และความต้องการยอมรับจากบุคคลอื่น 4) ปัจจัยของสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ภาพลักษณ์ของโรงเรียน สิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา คุณภาพสถานศึกษา เงินเดือน/ค่าตอบแทน และการประชาสัมพันธ์ เป็น ตัวแปรต้น และการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็น ตัวแปรตาม

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ของวิทยาลัยเทคนิค และวิทยาลัยอาชีวศึกษา และนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 และ 12 รวมทั้งสิ้น 25 สถานศึกษา ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย คือจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และพัทลุง ปีการศึกษา 2560 กำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้แนวทางของ Hair & Staff (2010) โดยใช้หลักการว่าอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่าง และจำนวนตัวแปร 20 เท่า ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มี 18 ตัวแปร จะได้กลุ่มตัวอย่าง 360 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 6 ข้อ และตอนที่ 2 เกี่ยวกับปัจจัย ที่ใช้ประกอบการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียน คำถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วยปัจจัยหลัก 4 ด้าน 18 ปัจจัยย่อย จำนวน 64 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยจำนวน 5 คน ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา รายข้อ

(I-CVI) มีค่าอยู่ตั้งแต่ .80-1.00 และค่าดัชนีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) ในภาพรวม .98 การทดลองใช้แบบสอบถาม (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 60 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .940 โดยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ โดยปรับขนาดกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นเพื่อแก้ปัญหาการเก็บข้อมูลไม่ได้ร้อยละ 30 (อรุณ จิรวัดนกุล, 2556) จึงได้กลุ่มตัวอย่างเท่าที่ต้องการ 468 คน และเลือกเฉพาะที่สมบูรณ์ครบทุกประเด็น เพื่อนำไปวิเคราะห์ จำนวน 543 ฉบับ

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามภูมิภาค พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 543 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 315 คน ร้อยละ 58.01 และเพศชาย จำนวน 228 คน ร้อยละ 41.99 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 275 คน ร้อยละ 50.64 และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ 1 จำนวน 268 คน ร้อยละ 49.36 คะแนนเฉลี่ยสะสมชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คือ 3.00 ขึ้นไป เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.49 อาชีพหลักของผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ทำธุรกิจส่วนตัว และค้าขาย ร้อยละ 25.97 ด้านรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ส่วนใหญ่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 40.33 และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง มากที่สุด คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 335 คน ร้อยละ 61.69

2. การวิเคราะห์สถิติเบื้องต้น พบว่าภาพรวมค่าเฉลี่ยระดับมากเท่ากับ 4.037 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกปัจจัยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.53-4.28) โดยผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยไปเปรียบ

เทียบกับเกณฑ์สัมบูรณ์ และพิจารณาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่าความต้องการยอมรับจากบุคคลอื่น มีการกระจายของข้อมูลมากที่สุด และความสนใจในอาชีพน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Skewness) พบว่าความเบ้ ในภาพรวม -5.89 โดยปัจจัยทุกด้านมีค่าเป็นลบแสดงว่ามีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นน้อยกว่าค่าฐานนิยม และค่ามัธยฐาน เส้นโค้งจะถูกดึงไปทางซ้าย การแจกแจงเป็นแบบเบ้ซ้าย และ เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง(Kurtosis) พบว่าความโด่งในภาพรวม 1.685 ซึ่งปัจจัยส่วนใหญ่มีค่าเป็นบวก แสดงว่าลักษณะการกระจายของข้อมูลโด่งกว่าโค้งปกติ

3. การทดสอบค่าความเป็นเอกพันธ์ของข้อมูลจากค่า Box 's M เท่ากับ 79.988 และ p-value น้อยกว่า .000 แสดงว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มในครั้งนี้มีการฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้น ซึ่งกำหนดว่าค่าความแปรปรวน และค่าความแปรปรวนร่วม (Variance-Covariance Matrix) ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ตัดสินใจศึกษาต่อต้องไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เนื่องจากฟังก์ชันการจำแนกกลุ่มมีความแกร่งพอและ กลุ่มตัวอย่างครั้งนี้มีขนาดใหญ่ (543 คน) จึงสามารถทำการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มต่อไปได้ (สิทธิพันธ์ ยศยอดยิ่ง, 2547 : 123 ; อ้างถึง Hair et al. 1998 and Huberty. 2004)

4. วิเคราะห์ปัจจัยจำแนกการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักเรียนใน กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย โดยการจำแนกกลุ่ม(Discriminant Analysis) ด้วยวิธี Stepwise พบว่าตัวแปรที่สามารถทำนายการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ปัจจัยหลักด้านครอบครัว คือ ปัจจัยการสนับสนุน/ความคาดหวังของปกครอง ปัจจัยหลัก ด้านนักเรียน คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปัจจัยหลักด้านครอบครัว คือ ฐานะ ทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง และปัจจัยหลักด้านสิ่งแวดล้อม คือ คุณภาพสถานศึกษา เงินเดือนค่าตอบแทน และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ผลการคัดเลือกตัวแปรจำแนกกลุ่มด้วยวิธี Stepwise

Step	Entered	Wilks' Lambda							
		Statistic	df1	df2	df3	Exact F			
						Statistic	df1	df2	Sig.
1	การสนับสนุน/ความคาดหวังของปกครอง	.959	1	1	541.000	23.302	1	541.000	.000
2	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	.900	2	1	541.000	29.848	2	540.000	.000
3	ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง	.864	3	1	541.000	28.248	3	539.000	.000
4	คุณภาพสถานศึกษา	.848	4	1	541.000	24.174	4	538.000	.000
5	เงินเดือน/ค่าตอบแทน	.841	5	1	541.000	20.373	5	537.000	.000
6	สิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา	.834	6	1	541.000	17.735	6	536.000	.000

5. การนำไปใช้ของสมการจำแนกกลุ่มที่ได้ นั้น ให้พิจารณาจากคะแนนค่าสัมประสิทธิ์คานอนิคัลมาตรฐาน โดยสามารถพิจารณาแนวโน้มในการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียน ได้โดยพิจารณาจากค่ากลางของกลุ่ม (Group Centroid) คือถ้าระยะห่างดังกล่าวจากค่ากลางของกลุ่มใดต่ำที่สุด จะจัดให้อยู่ในกลุ่มที่มีระยะห่างต่ำที่สุด โดยพบว่าฟังก์ชันนี้จำแนกกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) นักเรียนที่ตัดสินใจเลือกเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยคะแนนจำแนก (Group Centroid) เป็นบวกเท่ากับ .439 และ 2) นักเรียนที่ตัดสินใจ

เลือกเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยคะแนนจำแนก (Group Centroid) เป็นลบเท่ากับ -.451 สำหรับฟังก์ชันนี้ ปัจจัยที่สามารถทำนายการตัดสินใจ เลือกศึกษาต่อได้ดีที่สุดคือการสนับสนุน/ ความคาดหวังของปกครอง และรองลงมา คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง คุณภาพสถานศึกษา เงินเดือน/ค่าตอบแทน และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาโดยมีค่าสัมประสิทธิ์คานอนิคัลมาตรฐาน เรียงตามลำดับดังนี้ -.911 .483 .460 .416 -.348 และ .287 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนมาตรฐานตามลำดับค่านำหนักของตัวแปรจำแนกกลุ่มของนักเรียน

ปัจจัย	คะแนนดิบ	ค่าสัมประสิทธิ์คานอนิคัลมาตรฐาน
การสนับสนุน/ความคาดหวังของปกครอง (EXP)	-1.462	-.911
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ACH)	.784	.483
ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง (ECO)	.598	.460
คุณภาพสถานศึกษา (QUA)	.712	.416
เงินเดือน/ค่าตอบแทน (SAL)	-.585	-.348
สิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา (EVI)	.462	.287
ค่าคงที่	-2.398	
ค่ากลางของกลุ่ม (Group Centroid)		ระดับ ม.4=.439 ระดับ ปวช.1 =-.451

โดยฟังก์ชันการจำแนกกลุ่มด้วยค่าสัมประสิทธิ์คานอนิคัลมาตรฐาน (Standardized canonical function coefficients) สามารถเขียนฟังก์ชันการจำแนกกลุ่มได้ดังนี้

ฟังก์ชันการจำแนกกลุ่มจากคะแนนดิบ

$$\hat{D} \text{ การตัดสินใจของนักเรียน} = -2.398 - 1.462(\text{EXP}) + .784(\text{ACH}) + .598(\text{ECO}) + .712(\text{QUA}) - .585(\text{SAL}) + .462(\text{EVI})$$

ฟังก์ชันการจำแนกกลุ่มจากคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} \text{ การตัดสินใจของนักเรียน} = -.911(\text{EXP}) + .483(\text{ACH}) + .460(\text{ECO}) + .416(\text{QUA}) - .348(\text{SAL}) + .287(\text{EVI})$$

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อภิปรายผล ปัจจัยที่สามารถจำแนกการตัดสินใจ ได้ดีที่สุด 6 ปัจจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยหลัก ด้านครอบครัว คือการสนับสนุน/ ความคาดหวังของปกครอง จำแนกได้สูงสุดเพราะว่าแรงสนับสนุนการใส่ใจ ดูแล แนะนำ และส่งเสริมให้นักเรียนเลือกเรียน ในสายการเรียนตามความต้องการของผู้ปกครองหรืออาชีพที่เป็นความปรารถนาหรือการตั้งเป้าหมายของครอบครัวว่า เมื่อเข้าเรียนแล้ว ลูกจะต้องมีคุณสมบัติและความสามารถต่างๆ ตามที่ผู้ปกครองอยากให้ลูกเป็นในอนาคตถือว่ามีความสำคัญกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียน เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งแนวคิดทฤษฎี ความคาดหวังของ Vroom (1964) อธิบายเกี่ยวกับเป้าหมายของบุคคล และความคาดหวังเกี่ยวกับผลสำเร็จที่ได้ตั้งไว้ Reeder (1971) ทฤษฎีการกระทำกล่าวถึงปัจจัยผลักดันพฤติกรรมของมนุษย์ว่า ความคาดหวังเป็นหนึ่งในองค์ประกอบย่อย ที่มีอิทธิพลต่อการกระทำและการสนับสนุน (Support) เป็นสิ่งที่ผู้กระทำคาดหวังว่า จะได้รับจากผู้อื่นในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง Elizabeth (2000) ได้สำรวจทัศนคติและพฤติกรรม

ของนักศึกษาต่อการเลือกวิทยาลัยที่ตนต้องการ พบว่าองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเลือกของนักศึกษา คือการกระตุ้นของคนในครอบครัว ซึ่งเป็นพ่อแม่ผู้ปกครอง และ Harrison, Pidgeon, Rigby and Vogler (1997) ปัจจัยทางสังคมที่สำคัญในการช่วย ในการตัดสินใจ ได้แก่ความคาดหวังของครอบครัว และสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐพล แจ่มอักษร (2553) พบว่าตัวแปรที่สามารถทำนายการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายอาชีวศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 อันดับ 2 คือ ระดับ การสนับสนุนจากบิดามารดา วันฉัตรทิพย์มาศ (2555) พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อลำดับที่ 5 คือการส่งเสริมของผู้ปกครอง จินตนา โนนวงศ์ (2558) พบว่าการสนับสนุนจากครอบครัวเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกแผนการเรียนของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นอันดับ 6 Parita Suaphan. (2015) พบว่าการสนับสนุนของครอบครัว เป็นปัจจัยที่ผลต่อการตัดสินใจ และพิมพ์มาศ ตันณ์เจริญรัตน์ (2540) พบว่าผู้ปกครองยินดีสนับสนุนให้เรียนจนสำเร็จการศึกษาโดยการเลือกเรียนสาขาที่เรียนจบแล้ว มีงานทำ และมีรายได้ดี

2. ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยหลัก ด้านนักเรียน คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำแนกได้เป็นลำดับที่ 2 เพราะว่ารระดับ ผลการเรียนเฉลี่ยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นสิ่งที่แสดงถึงความสำเร็จที่ได้รับจากความพยายาม บอกถึงความสามารถ ที่จะไปสู่เป้าหมายถือว่ามีความสำคัญกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียน เป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับเจตน์นที ราชเมืองมูล (2553) พบว่าปัจจัยที่สามารถจำแนกการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา มี 5 ปัจจัยโดยผลการเรียนเฉลี่ยเป็นปัจจัย ที่ส่งผลมากที่สุด ซึ่งเป็นลักษณะเด่นที่ชัดเจนของการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อและไม่เลือกศึกษาต่อสายอาชีพ เพราะว่าเกรดเฉลี่ยของนักเรียนมีส่วนสำคัญ จินตนา โนนวงศ์ (2558) พบว่าเกรดเฉลี่ยสะสมเป็นปัจจัยส่งผลอันดับ 3 ต่อการ

ตัดสินใจเลือกแผนการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 เช่นเดียวกับไข่มุก เสาวจันทร์ (2543) พบว่าปัจจัยในการเลือกเรียนอาชีวศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่าสติปัญญา ส่งผลเป็นอันดับ 3 รุ่งโรจน์ เสถียรปรีชา (2547) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสำคัญอันดับที่ 4 วรรณพร ปานภาค (2553) พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการตัดสินใจเลือก สายอาชีวศึกษาคือ ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ลักษณะมุ่งอนาคต ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน ทักษะคิดต่อการเรียนสายอาชีพ พรพรรณ เหล่าวชิระสุวรรณ (2545, น.52) พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนปานกลาง และนักเรียน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีค่านิยมต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระในระดับมาก และณัฐชา วัฒนวิไล และคณะ (2552,) ผลการวิจัย พบว่าปัจจัยมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ปัจจัย ภูมิหลังของผู้เรียน ด้านความรู้พื้นฐานเดิม ปัจจัยผู้เรียนด้านนิสัยในการเรียน ทักษะคิดต่อวิชาเรียน ความมุ่งหวังในการนำไปใช้ประโยชน์และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

3. ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยหลักด้านครอบครัว คือฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง จำแนกได้เป็นลำดับที่ 3 เพราะว่ารายได้ของผู้ปกครองที่สามารถจ่ายค่าเล่าเรียนได้จนจบถือว่ามีความสำคัญกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียน ซึ่งแนวคิดฮอร์ตตันและฮันท์ (Horton and Hunt, 1984, อ้างถึงในสิทธิพันธ์ ยศยอดยิ่ง, 2547) กำหนดแนวคิดทฤษฎีการจัดช่วงชั้น ทางสังคมที่ได้จำแนกช่วงชั้นทางสังคมโดยใช้เกณฑ์ 3 เกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับรายได้ของผู้ปกครอง คือความมั่นคงด้านรายได้ เป็นเกณฑ์การแบ่งช่วงชั้นที่ชัดเจนสอดคล้องกับ วรรณพร ปานภาค (2553) พบว่าปัจจัย ด้านครอบครัว ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อ เจตน์นที ราชเมืองมูล (2553, น.6) พบว่าปัจจัยที่สามารถจำแนกการตัดสินใจศึกษาต่อสายอาชีพของ

นักเรียน ส่งผลอันดับ 5 คือ รายได้ของผู้ปกครอง กำธร ธรรมพิทักษ์ (2541) พบว่าฐานะเศรษฐกิจคือรายได้ของครอบครัวน้อยทำให้ตัดสินใจเรียนต่อด้านอาชีวศึกษาเพื่อจบมาจะได้มีงานทำ และราตินีดี แสนวงศ์ (2555) พบว่ารายได้ของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับ การตัดสินใจต่อสายสามัญและอาชีวศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยหลัก ด้านสิ่งแวดล้อม คือคุณภาพสถานศึกษา จำแนกได้เป็นลำดับที่ 4 เพราะว่าสถานศึกษาที่สามารถปฏิบัติงาน บรรลุมาตรฐานการจัดการศึกษา สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข มีคุณธรรม นำความรู้ และมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนจนเป็นที่ยอมรับจากชุมชน สังคม และสถานประกอบการ ถือว่า มีความสำคัญกับการตัดสินใจศึกษาต่อของ นักเรียน ซึ่งแนวคิด Elizabeth (2000) ได้สำรวจทัศนคติและพฤติกรรมของนักศึกษา คือ การยอมรับส่วนบุคคล ความเหมาะสม ในสังคม ความสนใจในตัวสถาบันเป็น สิ่งจูงใจขั้นพื้นฐานการกระตุ้นของครอบครัว ความคาดหวังของครอบครัว ผู้สนับสนุนให้ศึกษาในสถาบันแห่งนั้นสอดคล้องกับ รุ่งโรจน์ เสถียรปรีชา (2547) สรุปได้ว่า ตัวแปรที่สามารถจำแนกกลุ่มอันดับแรกคือสถานศึกษา ขนบ รอดอินทร์ (2546) ที่พบว่าปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ มีภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านชื่อเสียงและคุณภาพของโรงเรียน เช่นเดียวกับปริญญา บุญเลิศล้ำ (2547) พบว่า ปัจจัยเป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับการตัดสินใจในระดับมากคือ ปัจจัยด้านเกียรติยศชื่อเสียงของสถานศึกษา อารมณีย์ เพชรชื่น (2547) ได้พบว่าปัจจัยของสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือปัจจัยด้านโรงเรียนที่สำคัญได้แก่หลักสูตรที่เปิดสอน ที่ตั้งของโรงเรียน และภาพจน์ของโรงเรียน ตามลำดับ และ สิทธิพันธ์ ยศยอดยิ่ง (2547) ปัจจัย ที่สามารถทำนายการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยได้ดีที่สุดอันดับแรก คือ ปัจจัยด้าน

คุณภาพของมหาวิทยาลัย

5. ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม คือ ปัจจัยเงินเดือน/ค่าตอบแทน จำแนกได้เป็นลำดับที่ 5 เพราะการเงินค่าตอบแทนที่จ่ายให้สำหรับการทำงาน และประโยชน์หรือบริการ ที่องค์กรจัดให้แก่บุคลากร ถือว่า มีความสำคัญกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียน สอดคล้องดลฤดี สุวรรณคีรี (2539) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ ที่แตกต่างกันต่อการเลือกเรียนสถานศึกษาปัจจัยคือการนำไปสู่การใช้ได้จริง และค่าใช้จ่ายในการศึกษา สิรินาถ ผางสระน้อย (2551) ได้พบว่าปัจจัยความคาดหวัง ด้านอาชีพ เงินเดือนค่าตอบแทน ความมั่นคงในอาชีพ ลักษณะของอาชีพ ที่เลือก การวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกประกอบอาชีพคู่กับ ตัวแปรกับตัวแปรปัจจัยด้านต่าง ๆ พบว่า ความคุ้นเคยในอาชีพ เงินเดือนค่าตอบแทน บิดามารดา บุคคลที่เป็นแบบอย่างมีความสัมพันธ์กับการเลือกประกอบอาชีพ ในระดับปานกลาง ลิต้า ลิมาน และคณะ (2556) ซึ่งพบว่าปัจจัยส่งผลอันดับแรก คือปัจจัยด้านอนาคตของงาน วรรณพร ปานภาค (2553) พบว่าปัจจัยที่สามารถร่วมพยากรณ์การตัดสินใจเลือกสายอาชีพศึกษา ได้แก่ ทักษะที่ต้องการเรียนสายอาชีพ ความต้องการของตลาดแรงงาน และ ความมีชื่อเสียงของสถานศึกษา

6. ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยหลัก ด้านสิ่งแวดล้อม คือสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาจำแนกเป็นลำดับที่ 6 สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา เช่น บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ครุภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์ เพราะว่าเป็นสิ่งชี้วัดถึงลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี โดยต้อง ถูกสุขลักษณะ ความร่มรื่น ความสวยงาม ความสะอาด ความเป็นระเบียบ ความสะดวกสบาย ฯลฯ เพื่อให้โรงเรียน น่าอยู่ น่าเรียน และทุกคนจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ถือว่ามีความสำคัญการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียน ซึ่งแนวคิด Mazzarol (1998, อ้างถึงใน Nattavud Pimpa and

Suda Suwannapirom (2007) กล่าวว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลและ ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกทางการศึกษาของนักเรียน ได้แก่ ทำเล ที่ตั้ง ชื่อเสียง หลักสูตรของสถานศึกษาโอกาสในการประกอบอาชีพหลังจบการศึกษา และลักษณะเด่นหรือความสามารถพิเศษของสถาบันการศึกษา เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2554) กล่าวว่าการศึกษาต่อ เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัย เพราะสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยทำให้เกิดความสะดวกสบายเหมือน Convenient Store มีการจัดบรรยากาศและสภาพห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนเกิดความประทับใจและสามารถสัมผัสได้ สอดคล้องกับ วชิรวิทย์ ยางไชย (2555) พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาเห็นว่าภาพลักษณ์ของอาชีพศึกษาอยู่ในระดับพอใช้ทุกด้าน โดยด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอยู่ในอันดับที่ 3 ณัฐพล แจ้งอักษร (2553) พบว่าตัวแปรที่สามารถทำนายการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ สายอาชีพศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 อันดับ 5 คือระดับการรับรู้ถึงสภาพแวดล้อมของสถาบัน กนกกร ศิริสุข (2552) พบว่าปัจจัยจำแนกการตัดสินใจส่งบุตรหลาน เข้าเรียนคือปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและปัจจัยด้านอาคารสถานที่ วันฉัตร ทิพย์มาศ (2555) พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อวิทยาลัยอาชีพศึกษาเอกชนของนักเรียนส่งผลเป็นอันดับ 2 คือสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัย ไช่มุก เสาวจันทร์ (2543) พบว่าด้านสถานศึกษา นักเรียนเลือกเรียนในสถานศึกษาที่มีสภาพแวดล้อมเหมาะแก่การเรียนรู้ สำเร็จ จันทุม (2554) พบว่าคุณภาพของทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม ส่งผลการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และอำนาจ จันทวานิช (2547) สรุปว่าปัจจัยความสำเร็จและดัชนีชี้วัดสามารถจัดลำดับการนำเสนอ 5 องค์ประกอบ คือ สภาพแวดล้อมภายนอกของโรงเรียนดี มีบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษา ที่มีคุณภาพ และลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน

สรุป

จากการศึกษาปัจจัยจำแนก การตัดสินใจศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักเรียนในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ผลการวิจัยพบว่ามี 6 ปัจจัยที่จำแนก การตัดสินใจศึกษาต่อ และผลการวิเคราะห์ความถูกต้องของการจำแนกกลุ่ม พบว่าฟังก์ชันที่ได้สามารถจำแนกกลุ่มของนักเรียนได้ถูกต้องร้อยละ 64.60 โดยสามารถจำแนกกลุ่มนักเรียนที่ตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 275 คน สามารถจำแนกได้ถูกต้อง 166 คน คิดเป็นร้อยละ 60.40 ส่วนกลุ่มนักเรียน ที่เลือกศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 จำนวน 268 คน สามารถจำแนกได้ถูกต้อง 185 คน คิดเป็นร้อยละ 69

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยเพื่อให้ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดยุทธศาสตร์ แผนงาน เพื่อให้ทิศทางและแนวปฏิบัติในการดำเนินการมีความชัดเจนยิ่งขึ้นอันจะนำไปสู่การเพิ่มสัดส่วนจำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาดังนี้

1. สถาบันอาชีวศึกษา สามารถนำผลการวิจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาคือ ด้านการสนับสนุน/ความคาดหวังของผู้ปกครอง และเงินเดือน/ค่าตอบแทนไปใช้เป็นแนวทางการจัดศึกษาสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และความต้องการของตลาดแรงงาน

2. สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สามารถนำผลการวิจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง คุณภาพสถานศึกษาและสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา เพื่อให้ให้นักเรียนได้ค้นพบความสนใจ และความถนัดทางการเรียน โดยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาแนวทางการบริหารจัดการที่จะให้นักเรียนในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยสนใจศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้นตามปัจจัยจำแนก

2. ควรมีการศึกษากลวิธีการพัฒนา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อสถาบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ และสำนักงานศึกษาธิการภาค 6 ที่ให้คำปรึกษา และสนับสนุน ในการทำวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ช่วยให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กนกกร ศิริสุข. (2552). การศึกษาปัจจัยจำแนกการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดสงขลา. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- กัทร ธรรมพิทักษ์. (2541). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษา ในจังหวัดพะเยา. (วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชนบ รอดอินทร์. (2546). ปัจจัยการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ : ศึกษากรณีโรงเรียนกองทัพบกูปถัมภ์ช่างกล ชส.ทบ.(วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ไข่มุก เสาวจันทร์. (2543). ปัจจัยในการเลือกเรียนอาชีวศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- จินตนา โนนวงศ์ (2558, เมษายน). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกแผนการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 : การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มและการวิเคราะห์ ซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 9(ฉบับพิเศษ), 77-78.
- เจตน์นที ราชเมืองมูล. (2553). การวิเคราะห์ปัจจัยจำแนกการตัดสินใจศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาเชิงรายเขต 1. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ณัฐชา วัฒนวิไล, ภัสพร ตั้งใจกตัญญู, ริชชดา บรรจงมณี และขวัญใจ เลี้ยงวิวัฒน์. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักการบัญชี 1 กรณีศึกษาคณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. ค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2559, จาก: http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/epaper/special.../pdf/Page_121.pdf
- ณัฐพล แจ็งอักษร. (2553). ความต้องการและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายอาชีวศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 : การวิเคราะห์ปัจจัยจำแนก. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการวิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดลฤดี สุวรรณศิริ. (2539). การศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายอาชีพระหว่างสถานศึกษาเอกชน : กรณีศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนและรัฐบาล จังหวัดนครปฐม. (วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นิพนธ์ พัวพงศกร และคณะ. (2555). ความเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษากับตลาดแรงงาน : คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา และการขาดแคลนแรงงานที่มีคุณภาพ. ค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2559, จาก:<http://tdri.or.th/priority-research/ye2011-s/>
- ปริญญา บุญเลิศล้ำ. (2547). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โรงเรียนศรีธนาพณิชยการเทคโนโลยีเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- พรพรรณ เหล่าวัชรสุวรรณ. (2545). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสาขาวิชาเอกของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา).
ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิมพ์มาส ดันต์เจริญรัตน์. (2540). การศึกษาความต้องการเรียนต่อสายอาชีพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดตาก. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). ตาก : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตตาก.
- ราศินันต์ แสนวงศ์. (2555). ปัจจัยส่วนบุคคลเกี่ยวกับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียน มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
- รุ่งโรจน์ เสถียรปรีชา. (2547). ปัจจัยจำแนกการตัดสินใจศึกษาต่อการอาชีวศึกษาของนักเรียนในจังหวัดปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา) . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณลาดกระบัง.
- ลิต้า ลิมาน, ปัทมา ปาเนาะ และอัสมา เจเว. (2556, พฤษภาคม-สิงหาคม). ปัจจัยการเลือกเข้าศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 24(2), 104-116.
- วรรณพร ปานภาค. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสายอาชีวศึกษาของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วชิรวิทย์ ยางไชย. (2555). การวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษาตามทัศนะของนักเรียน: การวิจัยแบบผสมวิธี. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันฉัตร ทิพย์มาศ. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนของนักเรียนในเขตภาคใต้ตอนบน. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2556). ค่าจ้างและเงินเดือน. ค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2559, จาก:<http://www.ocsc.go.th/>
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). แนวทางการส่งเสริมการเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพตามเป้าหมายในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559). กรุงเทพฯ : กลุ่มนโยบายการศึกษา เพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคน สำนักนโยบายด้านการศึกษามหาภาค สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). สภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทย ให้ทันโลก ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร. กรุงเทพฯ:กลุ่มสถิติและวิเคราะห์สภาวะ ทางการศึกษา สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

- สำนักงานศึกษาธิการภาค 6. (2559). รายงานผลการตรวจราชการ กรณีปกติ งวดที่ 1 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 เขตตรวจราชการที่ 6. สงขลา : กลุ่มติดตามและประเมินผล สำนักงานศึกษาธิการภาค 6.
- สำนักงานศึกษาธิการภาค 11. (2558). รายงานทิศทางการพัฒนาการศึกษาระดับภาคการศึกษา (พ.ศ. 2560-2569) ของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย. สงขลา : กลุ่มยุทธศาสตร์และแผนสำนักงานศึกษาธิการภาค 11.
- สำเร็จ จันทุม. (2554) การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สิรินาฎ ผางสระน้อย. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกประกอบอาชีพครูของบัณฑิตสาขาการศึกษา. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการวิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิทธิพันธ์ ยศยอดยิ่ง. (2547). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยของนิสิตปริญญาโทมหาบัณฑิตทางการศึกษา:การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มพหุ. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2554). ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา. สารานุกรมวิชาชีพครู เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- อารมณห์ เพชรชื่น. (2547, พฤศจิกายน 2546-มีนาคม-2547). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน. *วารสารศึกษาศาสตร์*. 15(2), 65-76.
- อำรุง จันทวานิช. (2547). องค์ประกอบโรงเรียนที่มีคุณภาพ. ค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2559. จาก:182.93.222.52/edadmin/57000001/files/20111127145920FCrtJdR..ppt
- อรุณ จิรวินท์กุล. (2556). ชุดความรู้สัทธิ. นนทบุรี : สำนักวิชาการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- Elizabeth, A. (2000). *The Influence of Psychosocial Factors on College Choice and Subsequent Student Satisfaction with College Experiences*. Doctoral dissertation.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., & Anderson, R.E. (2010). *Multivariate Data Analysis:Aglobal Perspective*. (7th ed). New Jersey: Pearson Education Inc.
- Harrison, B., Pidgeon, J., Rigby, M., & Vogler, C. (1997). *The Decision to Enter Higher Education : The Case of Polytechnic Sociology Students*. Polytechnic of the South Bank, London : Springer
- Parita Suaphan. (2015). *Why I Choose a Vocational Hight School:The Study of Elicited Expectation and Educational Decision*. Doctor of Philosophy.Comlumbia University.
- Reeder, W.W. (1971). *Level of Abstract and Generality and Their Uses*. (Mimeographed)
- Vroom, V.H & Deci, E.L.(1964). *Management and Motivation (2nd ed)*. London : Penguin books.

กระบวนการค้ามนุษย์ของแรงงานข้ามชาติลาวในจังหวัดมหาสารคาม

Entering Human Trafficking: A Case Study of The Mobility of Laos Labors in Maha Sarakham Province

ยุภาพร ยุภาศ¹

Yupapron Yupas¹

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเรื่อง “กระบวนการเข้าสู่สถานการณ์การค้ามนุษย์ของนักศึกษา” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการเข้าสู่สถานการณ์การค้ามนุษย์ของนักศึกษา เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลและการสังเคราะห์ข้อมูลพบเส้นทางของกระบวนการค้ามนุษย์ของแรงงานข้ามชาติ ที่เป็นสัญชาติลาว ในเขตพื้นที่วิจัยในจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นข้อค้นพบที่สำคัญจากการวิจัย โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบไปด้วยแรงงานข้ามชาติที่ถือสัญชาติลาว จำนวน 5 คน และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นคนสัญชาติไทย จำนวน 10 คน โดยมีเครื่องมือคือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแนวทางการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกข้อมูลจัดกลุ่มข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์แก่นสาร ความหมาย และความสัมพันธ์จนได้ข้อสรุป

ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาการกระทำผิดของแรงงานข้ามชาติ การลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย การถูกบังคับจากนายจ้าง และปัญหาด้านเศรษฐกิจและความยากจน ล้วนมีผลต่อการตัดสินใจเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ ทั้งที่ปรากฏในแบบของความเต็มใจและไม่เต็มใจ ผู้ถูกค้าซึ่งเป็นแรงงานข้ามชาติลาวแสดงออกมาในลักษณะของการค้าบริการทางเพศ และเป็นเพศหญิง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับนายหน้าค้ามนุษย์ในลักษณะของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ที่สะท้อนออกมาในลักษณะที่เป็นนายหน้าค้ามนุษย์ที่มุ่งจัดหาแรงงานข้ามชาติส่งให้นายจ้างโดยตรง ส่วนมากจะเป็นสถานประกอบการร้านอาหารและธุรกิจบันเทิง ที่แสดงออกมาในลักษณะต่างคนต่างดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อแลกกับค่าจ้าง และที่อยู่อาศัย โดยแรงงานข้ามชาตินี้จะปกปิดสัญชาติของตนเองและพยายามเลียนแบบพฤติกรรมของผู้หญิงไทยที่ทำงานในลักษณะเดียวกัน

คำสำคัญ : กระบวนการค้ามนุษย์, แรงงานข้ามชาติ

¹ รองศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Associate Professor, faculty of Political Science and Public Administration Rajabhat Maha Sarakham University

Abstract

This article is part of a study entitled “the processes of entering the human trafficking market.” It is qualitative research project. The trafficking path of migrant workers was identified by a native of Laos and the research area was Maha Sarakham province. The informants included 5 Lao migrant workers and 10 related Thai nationals. The tools were in - depth interviews and Non-Participant Observation. Data analysis was by classification, data grouping with meaning analysis, and relationship.

The study revealed that migrant workers are often forced to violate immigration laws due to employer's actions or related poverty issues. These and other economic considerations affect the decision to enter the trafficking process. Trafficked Lao migrants are represented in the sex trade, and it is the female who has a relationship in terms of a “power relationship”. The power relationship dictates who will or will not receive preferential treatment from the traffickers. Preferential treatment sometimes means the migrants will be presented directly to an employer instead of having to pay more to middle men. Most employers are establishments, restaurants and entertainment businesses. There are different tasks assigned in exchange for wages and housing. The migrant workers interviewed for this report concealed their nationality and attempted to mimic the behavior of Thai women, who work in the same manner.

Keywords : human trafficking, migrant workers

บทนำ

การเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาตินับว่าเป็นปรากฏการณ์ที่ยังถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญในสังคมโลกที่มีการติดต่อ เชื่อมโยงกันทางเศรษฐกิจ การเมือง รวมทั้งการแลกเปลี่ยนทางสังคม วัฒนธรรมมาก ในส่วนของประเทศไทยนั้นพบว่าการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการข้ามพรมแดนระหว่างประเทศที่มีพื้นที่ติดกัน เช่น ไทย-พม่า ไทย-ลาว ไทย-กัมพูชา และ ไทย-มาเลเซีย แต่ไม่ใช่ปรากฏการณ์ใหม่ แต่เรื่องราวของการย้ายถิ่นนั้นมีมานานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากความสำคัญนี้ได้มีผู้ศึกษาสาเหตุ และปัจจัยที่ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานและการข้ามพรมแดนซึ่งสรุปได้ว่า สาเหตุสำคัญนั้นเกิดมาจากการที่ประเทศต้นทางเป็นปัจจัยผลักดันทางด้านเศรษฐกิจที่สูงกว่าท้องถิ่นเดิม รวมทั้งปัจจัย

ทางการเมือง การเข้ามาลี้ภัยทั้งทางการเมืองและการเข้ามาหางานทำเพื่อยกระดับทางเศรษฐกิจ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม การเข้ามาของแรงงานเหล่านี้มีทั้งที่เข้ามาอย่างถูกต้องตามกฎหมายและเข้ามาอย่างผิดกฎหมาย หรือที่ทราบว่าเป็นการลักลอบเข้ามาตามช่องทางหรือพรมแดนตามธรรมชาติอื่น

รัฐบาลไทยได้เริ่มมีนโยบายอนุญาตให้มีการจ้างแรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีสถานะเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายโดยอาศัยอำนาจตามพ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 และพ.ร.บ.การทำงานคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 อนุญาตให้จ้างผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายอยู่ระหว่างรอการส่งกลับ แต่อนุญาตให้อาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราว ตั้งแต่พ.ศ. 2535 โดยเริ่มให้มีการจ้างแรงงานข้ามชาติจากพม่าในพื้นที่จังหวัดชายแดนไทย-พม่า 9 จังหวัด เชียงราย

เชียงใหม่ กาญจนบุรี ตาก ระนอง ประจวบคีรีขันธ์ แม่ฮ่องสอน ราชบุรี (ภายหลังเพิ่มจังหวัด) หลังจากนั้นก็เปิดให้มีการจ้างแรงงานข้ามชาติเพิ่มขึ้นเป็นสามสัญชาติ คือ พม่า ลาว และกัมพูชาในพื้นที่จังหวัดอื่นๆ ที่ขาดแคลนแรงงาน เช่น จังหวัดที่มีการประกอบกิจการประมงทะเล ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 ได้เพิ่มจำนวนเป็น 43 จังหวัด 7 กิจการ และขยายไปสู่พื้นที่อื่นๆ ในปี 2541 เป็น 54 จังหวัด 47 กิจการ โดยหลังจากปี 2541 นโยบายแรงงานข้ามชาติเป็นนโยบายปีต่อปีมาโดยตลอด ในปี 2542-2543 ให้จ้างงานได้เพิ่มขึ้นอีก 43 จังหวัด 18 กิจการ จนครบ 76 จังหวัดในปี 2544 และมีกิจการที่อนุญาตทำงานทั้งสิ้น 10 กิจการ ปี 2545 ด้รวมกิจการที่อนุญาตให้ทำเข้าเป็น 6 กิจการ จนกระทั่งปี 2547 รัฐบาลไทยมีนโยบายการจัดการแรงงานต่างด้าวทั้งระบบ โดยให้แรงงานต่างด้าวที่ทำงานในประเทศไทยทั้งหมด ไม่ว่าจะเคยขออนุญาตทำงานหรือไม่ รวมทั้งครอบครัวผู้ติดตาม มาขึ้นทะเบียนรายงานตัวต่อกระทรวงมหาดไทย และขออนุญาตทำงานกับกระทรวงแรงงานโดยมีจุดประสงค์ที่ต้องการทราบจำนวนแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยทั้งหมด เพื่อนำไปสู่กระบวนการทำให้ถูกกฎหมาย (Legalization) โดยการให้ประเทศต้นทางพิสูจน์สัญชาติและออกเอกสารแทนหนังสือเดินทางต่อไป (Kerdmongkol, A., 2007)

ในส่วนของจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสานนั้นพบว่าโรงงานอุตสาหกรรมที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาอย่างผิดกฎหมายจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้งนี้เป็นเพราะในเขตภาคอีสานนั้นมีโรงงาน อุตสาหกรรมในเขตพื้นที่จำนวน 17 แห่ง ประกอบไปด้วย โรงงานผลิตเบียร์ ผลิตแป้งมันสำปะหลัง ผลิตน้ำตาล ผลิตแหวน ดาข่าย ตัดเย็บเสื้อผ้า ผลิตรองเท้า ผลิตเครื่องปั้นดินเผา ผลิตเยื่อกระดาษ ผลิตน้ำตาล ผลิตสุรา ผลิตเอทานอล เพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิง ผลิตเชือก ผลิตอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์

(Khon Kaen Provincial Industry Office, 2007) จากภาวะเศรษฐกิจ สังคม ชุมชนของท้องถิ่น ที่มีความต้องการแรงงานในอัตราที่เพิ่มมากขึ้น และมีอัตรา การจ้างงานที่สูง นับว่าเป็นปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันให้ แรงงานอพยพพม่ามาทำงานในพื้นที่อีสานนครของ ภาคอีสาน ประกอบกับความคาดหวังในการดำเนินชีวิต ที่ดีขึ้น มีความปลอดภัยทั้งสุขภาพกาย สุขภาพจิตใจที่ดี มีผลต่อการดำเนินชีวิตในครอบครัว (Kaopanya, K., 2011)

จังหวัดมหาสารคามนั้นสถานการณ์ของแรงงานต่างชาติดังไม่ได้นับว่ารุนแรงมากนัก ส่วนมากยังอยู่ในระดับที่สามารถควบคุมได้ ซึ่งแรงงานต่างชาติที่พบจำนวนมากจะเป็นเชื้อชาติลาวและพม่า ซึ่งเข้ามาทำงานในธุรกิจประมง อุตสาหกรรมแหวน ปศุสัตว์และกลีกรกรรม แต่ยังคงพบว่ามีแรงงานที่เป็นหญิงจะมีบางส่วนที่ทำงานในธุรกิจประกอบการร้านอาหาร และธุรกิจบันเทิง ซึ่งในประเภทของธุรกิจเหล่านี้ที่ได้เอื้อให้เกิดปรากฏการณ์ของการค้ามนุษย์ในลักษณะทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นการค้าประเวณี หรือการขายบริการทางเพศขึ้น

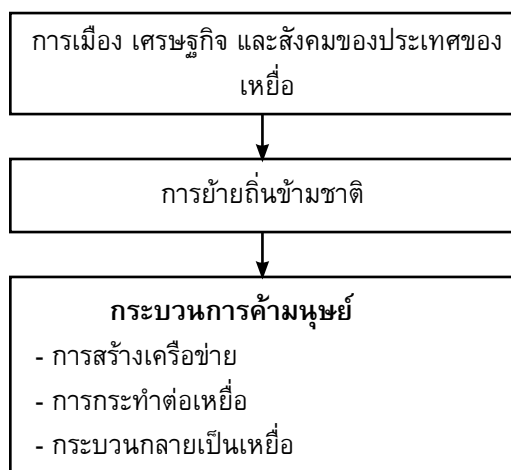
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการค้ามนุษย์ของแรงงานข้ามชาติลาวในจังหวัดมหาสารคาม

แนวคิด ทฤษฎี และกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ในบทความนี้ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการย้ายถิ่นข้ามชาติ (Transnational Migration) ซึ่งนำมาวิเคราะห์ถึงลักษณะของแรงจูงใจที่เป็นสาเหตุและการตัดสินใจย้ายถิ่น ผ่านเครือข่ายทางสังคม (Castles & Miller, 1993 ; De Jong & Fawcett, 1981) ที่ก่อให้เกิดการตัดสินใจย้ายถิ่นของผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติของแรงงานลาวที่ถูก

ทำให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการค้ามนุษย์ข้ามชาติ ที่ปรากฏในลักษณะของการจัดหา การซื้อ การขาย การขนส่ง การหน่วงเหนี่ยวกักขัง การจัดให้อยู่อาศัย หรือการรับไว้ซึ่งบุคคลใด และถูกควบคุมด้วยวิธีการต่างๆ รวมทั้งถูกแสวงหาประโยชน์ในลักษณะต่างๆ ตามกรอบของแนวคิดการค้ามนุษย์ข้ามชาติ (Transnational Human Trafficking) ดังกรอบแนวคิดในวิจัยครั้งนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ มีหน่วยในการวิเคราะห์เป็นปัจเจกบุคคล ผู้ให้ข้อมูลมี 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย 1) แรงงานข้ามชาติชาวลาวที่แสดงออกมาในลักษณะของการค้าบริการทางเพศ และเป็นเพศหญิง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับนายหน้าค้ามนุษย์จำนวน 5 คน และ 2) เป็นบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติลาวที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ทั้งในลักษณะของผู้ใช้บริการ เจ้าของกิจการที่แรงงานข้ามชาตินั้นทำงานอยู่ และนักค้าที่เป็นนายหน้าในการจัดส่ง จำนวน 10 คน

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แนวทางสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้

เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ย้ายถิ่นที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ข้ามชาติ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ตามแนวทางสัมภาษณ์ชุดที่ 1 และชุดที่ 2 ตามลำดับ ในประเด็นหลักคือ รูปแบบเครือข่าย ซึ่งประกอบด้วยประเด็นลักษณะขององค์ประกอบ ความสัมพันธ์ทางสังคม โครงสร้างความสัมพันธ์ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการค้ามนุษย์และได้ใช้การตรวจสอบข้อมูลโดยการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์แต่ละครั้งไปอ่านให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักฟัง เพื่อเปิดโอกาสให้ตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลโดยตรง และยังได้ยกคำพูดโดยตรงจากผู้ให้ข้อมูลในบางประเด็นที่สำคัญไว้ในผลการวิจัย (Maxwell, 1992; 1996) ส่วนการสัมภาษณ์บุคคลากรที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการต่อต้านการค้ามนุษย์ข้ามชาติ ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ตามแนวทางสัมภาษณ์ชุดที่ 3 ในประเด็นหลัก รูปแบบเครือข่ายการค้ามนุษย์ นอกจากนี้แล้วผู้วิจัยได้เพิ่มเติมประเด็นที่เป็นกรอบวิเคราะห์เพื่อให้เห็นกระบวนการค้ามนุษย์ของแรงงานข้ามชาติมากขึ้น ประกอบไปด้วย 1) กระบวนการย้ายถิ่นที่ได้เข้ามาสู่ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศปลายทางว่าได้มาอย่างไร 2) กระบวนการที่ทำให้เข้ามาสู่การกลายเป็นผู้ขายบริการทางเพศนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร และแรงงานได้รู้ตัวมาก่อนหรือไม่

ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูลและหลังเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลตามเทคนิคสามเส้า ด้วยวิธีการตรวจสอบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนเดียวกัน โดยใช้แนวทางสัมภาษณ์ฉบับเดียวกันแต่ต่างเวลากัน และการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลที่มาจากหลายกลุ่ม (McMillan & Schumacher, 2002; Patton, 1990; Denzin, 1970) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล กระทำโดยการจำแนกข้อมูล จัดกลุ่มข้อมูล และสังเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์

ผลการวิจัย

ในบทความนี้ผู้เขียนจะเรียกแรงงานข้ามชาติที่ย้ายถิ่นมาจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ว่า แรงงานลาว และเรียกผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวกับกระบวนการคุ้มครองซึ่งที่เป็นนายหน้า เป็นเจ้าของกิจการที่แรงงานลาวทำงานอยู่ว่า นักค้า และเรียกผู้ใช้บริการทางเพศของแรงงานข้ามชาติลาวว่า ลูกค้า ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สถานการณ์การค้ามนุษย์ในพื้นที่วิจัย

การแสดงออกในลักษณะของการแอบแฝง การบริการทางเพศนั้น ในพื้นที่ที่วิจัยพบว่า จะปรากฏในร้านอาหาร ธุรกิจบันเทิง ผับ บาร์ และร้านคาราโอเกะ ซึ่งจากการสำรวจในปี 2559 โดยฝ่ายปกครอง จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน 30 แห่ง ซึ่งในจำนวนนี้ได้ถูกปิดบริการไปแล้ว 11 แห่ง เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2559 และผลจากการสำรวจพบว่าสถานบริการบางแห่งนั้นได้มีการแฝงให้บริการทางเพศและการให้บริการนั้นทั้งหมดเป็นเพศหญิงและมีสัญชาติลาวและเวียดนาม แต่สัดส่วนของหญิงชาวลาวจะมีจำนวนมากกว่า จากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการนั้นพบว่า เข้ามาทำงานโดยเริ่มต้นจากการเป็นแรงงานในร้านดังกล่าวก่อนที่จะผันตัวเองมาเป็นผู้ให้บริการ จากประวัติที่ได้จากการสัมภาษณ์นั้นพบว่าแรงงานลาวเหล่านี้เคยทำอาชีพบริการในร้านอาหารและร้านคาราโอเกะมาก่อน ซึ่งแรงงานลาวเหล่านี้จะใช้คำเรียกแทนตัวเองว่า “สาวบริการ” หรือ “สาว” หรือ “น้อง” ดังคำสัมภาษณ์จากนางสาวไก่ (นามสมมุติ)

“...เคยทำงานร้านคาราโอเกะในเขตหนองคาย และบึงกาฬ มาก่อน อยู่ที่ลาวมีสามีแล้วแต่สามีไม่ได้ตามมา และรายได้ที่นี้ดีกว่าที่ที่เคยทำมาก่อน เพราะทางนั้นมีคนทำงานแบบนี้เยอะแล้ว...ตอนแรกที่มีคนมาติดต่อ เขาชวนทำเสิร์ฟ ต่อมาก็ชวนให้บริการ โดยส่วนตัวรู้สึกว่าคุณไทยที่ใช้บริการที่นี้นั้นดูสะอาดและปลอดภัย...”

(สัมภาษณ์นางสาวไก่ เมื่อ 5 มกราคม 2560)

สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์จากกัปตันหัวหน้าร้านอาหารแห่งหนึ่งที่ได้สะท้อนมาว่า แรงงานชาวลาวนั้นตอนแรกมาทำงานเสิร์ฟ และเมื่อเห็นคนที่ทำงานบริการมีรายได้ที่ดีกว่าการทำงานของตนเองมาทำงานบริการด้วยความเต็มใจ แต่ทางร้านนั้นไม่ได้สนใจว่าแรงงานลาวหรือหญิงลาวคนนั้นมีอายุเท่าไร ยังเป็นเยาวชนหรือไม่ ดังคำให้สัมภาษณ์ของเจ้าของธุรกิจ

“...หญิงสาวชาวลาวนั้นให้ความร่วมมือในการทำงานมากกว่า เพราะว่าทำงานบริการที่นี้ไม่มีใคร รู้จัก เพราะไกลบ้าน แต่ถ้าเป็นคนไทยจะไม่เลือกทำงานนี้ ส่วนมากคนไทยจะมาทำงานเชียร์เบียร์หรืองานเสิร์ฟที่เท่านั้น และแรงงานลาวนั้นไม่เกี่ยงค่าจ้าง โดยทางร้านนั้นจะคิดค่าแรงให้เพียงวันละ 100 บาท แต่ในราคาแบบนี้คนไทยจะไม่ยอมทำ แต่แรงงานลาวจะยอม เพราะมองว่ารายได้จากการทิปจากลูกค้านั้นมีมากกว่าค่าจ้างรายวัน”

(สัมภาษณ์เจ้าของธุรกิจ เมื่อ 10 ธันวาคม 2559)

จากผลของการสัมภาษณ์ทำให้เชื่อได้ว่า แรงงานข้ามชาติลาวนั้นยังไม่ได้รับสิทธิในการคุ้มครองตามหลักสากล ดังจะเห็นได้จากการเข้ามาทำงานภาคบริการนี้ นายจ้างไม่ได้ให้ความสนใจว่าแรงงานข้ามชาติคนนี้จะมียุทธศาสตร์อะไร ขอให้สามารถทำงานตอบสนองลูกค้านั้นได้เป็นพอ ผลของคำการสัมภาษณ์ได้สนับสนุน แนวคิดชายขอบ ที่คนในสังคมนั้นๆ มองว่ากลุ่ม คนที่เคลื่อนย้ายเข้ามาทำงานเป็นเพียงคนต่างด้าว จากประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจต่ำ และไม่มีอำนาจในการต่อสู้ เรียกร้องสิทธิ ไม่กล้าต่อรอง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะแรงงานข้ามชาตินั้นเข้ามาอย่างผิดกฎหมายขาดความรู้

แรงงานข้ามชาติที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลาย คนให้ข้อมูลที่น่าสนใจไว้ว่า ศักยภาพทางการศึกษา

ของประเทศเขานั้นไม่มีการศึกษาภาคบังคับ ไม่
ต้องเรียนหนังสือก็ได้ ดังข้อมูลที่ได้จากจอย (นาม
สมมุติ)

“...ที่เมืองลาวไม่เรียนก็ได้ละ ไม่มีการบังคับ
คนในหมู่บ้านไกลๆไม่ค่อยมีโอกาสที่จะได้เรียน
หนังสือ เพราะการเรียนหนังสือต้องใช้เงินจำนวน
มากพอๆกับแม่จึงให้ทำมาหากินด้วยตนเองมากกว่า
ที่จะเรียนต่อ..หนูคิดแต่ว่าทำงานอะไรจึงจะได้เงิน
และพ้นจากความยากจนไปได้”

(สัมภาษณ์นางสาวจอย เมื่อ 5 มกราคม 2560)

“...ที่หมู่บ้านใกล้กัน มีพี่สาวที่มาทำงานเมือง
ไทย เขาเคยแต่งงานมาแล้วแต่เลิกกันพี่สาวเลยมา
ทำงานในไทย และเมื่อกลับมาเยี่ยมบ้าน เราเอง
รู้สึกว่พี่เขาดูมีเงินมากกว่าเดิม จึงได้สอบถามรายละเอียด
ของการทำงานกับพี่เขา จึงมีความสนใจ
และได้ขอให้พี่สาวนั้นพามาทำงานด้วย ...ในการมา
ครั้งนั้นไม่ได้มีคนเดียวยังมีหญิงสาวรุ่นใกล้กันเดิน
ทางมาด้วยทั้งหมดสามคน...”

(สัมภาษณ์นางสาวจอย เมื่อ 5 มกราคม 2560)

จากปรากฏการณ์ที่พบทำให้เชื่อได้ว่ารูปแบบ
หนึ่งของการต้องเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์
นั้นมาจากเครือข่ายที่เป็นกลุ่มคนในสังคมเดียวกัน
เป็นผู้ชักนำ และเมื่อมาถึงยังปลายทางแล้วพบว่า
แรงงานข้ามชาติลาวเหล่านี้ได้ใช้ชีวิตประจำวันอยู่
ที่สถานบริการหรือบางแห่งจะมีการเช่าห้องพักข้าง
นอกให้แรงงานเหล่านี้อาศัยอยู่ ในความสัมพันธ์ที่
พบในส่วนของพื้นที่วิจัยนั้นไม่พบว่ามีการทำร้าย
ร่างกายของแรงงาน แต่มีการสร้างความสัมพันธ์
ผ่านลักษณะทางเครือญาติ โดยต่างฝ่ายต่างพึ่งพา
และเอื้อผลประโยชน์ให้แก่กันและกัน แรงงานข้าม
ชาตินี้มีการใช้คำเรียกตัวเองว่า “น้อง” และใช้คำ
แทนสรรพนามของคนอื่นว่า พี่ ป้า น้า อา บางแห่ง
จะมีการเรียกเจ้าของธุรกิจว่า เจ้ หรือ เฮีย หรือ ป้า

กระบวนการกลายเป็นเหยื่อ

แม้ว่าการปฏิบัติที่มีต่อนายจ้างหรือเจ้าของ
ธุรกิจเป็นไปอย่างราบรื่นและไม่มีปัญหา เมื่อมีการ
เข้าตรวจค้นของฝ่ายปกครองหรือตำรวจ นายจ้าง
จะมีการจัดทิศทางในการหลบหนีให้ หากที่พักอาศัย
ชั่วคราวให้ อีกทั้งบางแห่งยังมีการประนีประนอม
กับฝ่ายเจ้าหน้าที่ให้อีกด้วย แม้ว่าสถานการณ์ที่เกิด
ขึ้นนี้ไม่ได้ให้ภาพของความรุนแรงของกระบวนการ
ค้ามนุษย์ในพื้นที่วิจัย แต่ทว่าปรากฏการณ์นี้ได้
สะท้อนให้เห็นถึงความอ่อนแอของการเป็นชนชาย
ขอบ หากจะวิเคราะห์ตามมุมมองของ Sines
(1999) พบว่ากระบวนการกลายเป็นชายขอบนั้น
มีกระบวนการต่อรูปภายใต้วาทกรรม คือ (Sines,
1999, refer to Andersson, 2003) คือ (1) กรอบ
ความคิดเรื่องความเสมอภาคหรือความไม่เท่าเทียม
(equality/inequality discourse) ในกระบวนการ
ตัดสินความเป็นชายขอบมักมองในแง่ความเหลื่อม
ล้ำทางเศรษฐกิจและสวัสดิการของผู้ได้รับและไม่ได้
รับสวัสดิการ (2) กรอบความคิดเรื่องความปกติหรือ
ความเบี่ยงเบน normality/deviance discourse) ใน
กระบวนการถูกทำให้เป็นชายขอบมักตั้งอยู่บนฐาน
ประสบการณ์และทัศนคติของคนในสังคมนั้นว่า คน
กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีความเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐาน
ของสังคม (social norms) และบริบทของชุมชน
(moral community) ที่อาศัยอยู่ (3) กรอบความคิด
เรื่อง “พวกเรา” หรือ “พวกเขา” (us/others discourse)
ในกระบวนการถูกทำให้ เป็นชายขอบมักจะผูกกับ
แนวคิดเรื่องความเป็นรัฐ-ชาติ ที่มีการแบ่งเราแบ่ง
เขา และแบ่งความแตกต่าง ของกลุ่มคนตามอัต
ลักษณ์ วัฒนธรรม และประเพณี ทั้ง 3 วาทกรรมเป็น
สิ่งที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมและความไม่เป็น
ธรรมทางสังคม ความเป็น “คนชายขอบ” จงแรงงาน
ข้ามชาติลาวจึงเกิดจากการไม่ได้รัฐโอกาสที่เท่าเทียม
ตกอยู่ในสภาพที่จะจำยอมและต้องอยู่ภายใต้อำนาจ
การควบคุมของนายจ้าง (Potiwan, P., 2010)

แรงงานข้ามชาติลาวที่ย้ายถิ่นมาทำงานยัง
ตกอยู่ในสถานะของ “ผู้ไร้อำนาจ” ในทางเศรษฐกิจ

และการเมือง อันเป็น ผลมาจากการไม่มีทรัพย์สิน และปัจจัยการผลิต การขาดโอกาสทางการศึกษา การเข้าไม่ถึงสิทธิในการใช้ประโยชน์ ต้องตกอยู่ใต้อำนาจของกลุ่มทุนเจ้าของธุรกิจ ตกเป็นเบี้ยล่าง ทั้งจากกลุ่มทุนเจ้าของธุรกิจและกลุ่มลูกค้าที่มาใช้บริการ อีกทั้งยังต้องตกอยู่ในสถานะหลบเลี่ยงกฎหมายและมีโอกาสในการถูกจับกุม ไม่มีตำแหน่งแห่งหนทางสังคม ถูกกีดกันซ้ำและมีโอกาสที่จะถูกเบียดขับออกจากสังคมได้ตลอดเวลา ซึ่งทั้งหมดนี้ทำให้แรงงานข้ามชาติลาวนั้นตกอยู่ใต้อาณัติที่ต้องยอม โดยไม่รู้ตัวว่าตนเองนั้นได้ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงทางสังคมและได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการข้ามมนุษย์

อาจกล่าวได้ว่า กระบวนการของการกลายเป็นเหยื่อของกระบวนการข้ามมนุษย์นั้น เกิดจากการสร้างความหมายที่ใช้เรียกคนเหล่านี้ และเกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจของสังคมไทย นั่นคือบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่านั้นได้สร้างวาทกรรมของความไว้เนื้อเชื่อใจให้กับกลุ่มแรงงานข้ามชาติลาว และในขณะเดียวกันได้สร้างความเป็นอื่นให้ด้วย เช่น การบอกว่าเขาเหล่านี้เป็นแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาอย่างผิดกฎหมายที่สามารถทำงานและสร้างรายได้ได้ในขณะนี้ได้เป็นเพราะความเมตตาจากนายจ้าง โดยเห็นว่ากลุ่มเขาเหล่านี้เป็นญาติพี่น้องที่ต้องให้การดูแลและช่วยเหลือ

สิ่งที่เกิดขึ้นนี้ได้กลายเป็นวาทกรรม (discourse) หรือการนิยามความหมายเชิงอำนาจที่ผลักให้คนที่อยู่ต้องตกอยู่ใต้อาณัติต้องอยู่ในสถานะที่เรียกว่า สถานะชายขอบของสังคม (marginality) เท่ากับเป็นกระบวนการกีดกันให้แรงงานข้ามชาติเหล่านี้ไม่ได้รับรู้ถึงสิทธิอันพึงมีพึงได้ของตนเองและไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม แต่ถึงอย่างไรก็ตามภาครัฐนั้นได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของแรงงานข้ามชาติและการให้ความช่วยเหลือเพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของกระบวนการข้ามมนุษย์ข้ามชาติ จึงได้กำหนดให้มีแนวทางของกรปฏิบัติ เช่น การรับรองสถานะแรงงานข้ามชาติให้

เป็นบุคคลที่สามารถจะทำงานและอยู่อย่างถูกกฎหมายในประเทศไทย โดยมีการสำรวจและให้นายจ้างนั้นจดทะเบียนรับรองสิทธิให้ แต่แม้จะมีการให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐอย่างไร สถานะของกระบวนการข้ามมนุษย์ก็ยังมีให้เห็นได้โดยทั่วไป ซึ่งไม่ได้ห่างหายไปจากสังคมได้อย่างสิ้นเชิง

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาพบว่า การเคลื่อนย้ายเข้ามาทำงานบริการของแรงงานข้ามชาติลาวนั้นเป็นปรากฏการณ์ที่มีมาอย่างต่อเนื่องโดยมีเครือข่ายการจัดหาอย่างเป็นระบบ มีปัจจัยด้านเพศภาวะในสังคมวัฒนธรรมของลาว ผลักดันให้แรงงานข้ามชาติเหล่านี้ต้องพลิกผันตนเองเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ ด้วยเหตุผลหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม การตกอยู่ใต้อาณัติไร้อำนาจในการต่อรอง การเป็นคนชายขอบในประเทศปลายทาง และแม้ว่าการเข้ามาทำงานนี้จะส่งผลให้ฐานะทางเศรษฐกิจของตนเองดีขึ้น แต่การดำเนินชีวิตอยู่ในประเทศไทยด้วยสถานะ ผิดกฎหมาย ทำให้ผู้หญิงเหล่านี้ต่างตกอยู่ในสถานะคนชายขอบในที่ต้องจ่ายอมทุกด้านเพื่อแลกกับการมีชีวิตอยู่ในประเทศไทยเพื่อผลตอบแทน ไม่สามารถที่จะเกี่ยวงานได้และไม่สามารถต่อรองเรื่องค่าตอบแทน การถูกกระทำรุนแรงทางเพศจากลูกค้า แรงงานข้ามชาติเหล่านี้ไม่ได้รับรู้เรื่องสิทธิและการคุ้มครอง อีกทั้งไม่ได้รับการบริการจากภาครัฐ แม้เกิดการเจ็บไข้ได้ป่วยก็ไม่สามารถเข้ารับการรักษาพยาบาลจากภาครัฐได้ ต้องอาศัยนายจ้างดูแลและหายมารักษา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ทำให้แรงงานข้ามชาตินี้เป็นหนี้บุญคุณ และจำเป็นต้องทดแทนหรือตอบแทนบุญคุณนายจ้างอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

เอกสารอ้างอิง

- Andersson, Matte. (2003). Immigrant Youth and the Dynamics of Marginalization. *Young*, 11(1), 74-89. Retrieved 17 March 2017, from <http://you.sagepub.com/content/11/1/74>.
- Boissevain, J. (1974). *Friends of Friends: Network, Manipulators and Coalitions*. Oxford: Basil Blackwell.
- Boissevain, J. & Mitchell, J. C. (1973). *Networking Analysis: Studies in Human Interaction*. The Hague: Mouton Co.
- Castles, S., & Miller, M. (1993). *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World*. Macmillan Press: Hampshire and London.
- De Jong, G. F., & Fawcett, J. T. (1981). *Motivations for Migration: An Assessment and A Value-Expectancy Research Model*. In Migration decision Making. G.F. De Jong and Gardner (Eds). New York: Pengamon Press.
- Denzin, N. K. (1970). *The Research Act Sociology: A Theoretical Introduction to Sociological Methods*. London: The Butterworth Group.
- Khon Kaen Provincial Industry Office. (2007). *Khon Kaen Economic and Commercial Information*. Retrieved October 8, 2016, from <http://www.moc.go.th/opscenter/kk/sheet.html>.
- Maxwell, J. A. (1992). Understanding Reliability and Validity in Qualitative Research. *Harward Educational Review*, 62(3), 279-300.
- McMillan, J. H. & Wergin, J. F. (2002). *Understanding and Evaluation Education Research*. 2nd ed. Upper Saddle River, New Jersey: Pearson Education, Inc.
- McMillan, J. H. & Schumacher, S. (1997). *Research in Education: A Conceptual Introduction*. 4th ed. New York: Longman.
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative Evaluation and Research Methods*. 2nd ed. California: SAGE Publications.
- Potiwan, Piyaluk. (2010). The Marginalization Processes of the Transgender. *Khon Kaen University Graduated Journal*, 10(1), 66-77.

ผลกระทบของความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายที่มีต่อความสำเร็จในวิชาชีพ ของนักบัญชีธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย

Effects of Diversified Accounting Knowledge on Professional Success of Accountants in The Auto Parts Manufacturing Businesses in Thailand

วนิดา มาตรโพนทอง,¹ ญาณินห์ ตั้งภิญโญพุทธิคุณ,² และไตรรงค์ สวัสดิกุล³

Vanida Matrphonthong,¹ Yanin Tangpinoyutthikhun,² and Trairong Swatdikun³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบผลกระทบของความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายที่มีต่อความสำเร็จในวิชาชีพของนักบัญชีธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทยโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารฝ่ายบัญชีธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย จำนวน 155 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณและการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ ความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อความสำเร็จในวิชาชีพ ผลการวิจัย พบว่า นักบัญชีธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลาย แตกต่างกัน นักบัญชีธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ที่มีตำแหน่งงานในองค์กรแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายโดยรวม แตกต่างกัน และนักบัญชีธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีความสำเร็จในวิชาชีพโดยรวม แตกต่างกัน จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และผลกระทบ พบว่า ความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความความสำเร็จในวิชาชีพของนักบัญชี ดังนั้น ผู้บริหารฝ่ายบัญชีต้องมุ่งเน้นในการพัฒนา และเพิ่มพูนความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลาย และเพื่อให้ผลการปฏิบัติงานที่ได้นั้นเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งาน อันจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จในวิชาชีพ

คำสำคัญ : ความรู้ทางการบัญชี, ความสำเร็จในวิชาชีพ, นักบัญชี, ธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์

¹ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master student, Master of Accountancy, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

² Assistant Professor, Mahasaraknam Business School, Mahasarakham University

³ Assistant Professor, Mahasaraknam Business School, Mahasarakham University

Abstract

This research project examined the effects of having diversified accounting knowledge, and whether that diversified knowledge contributes to the professional success of accountants in the auto parts manufacturing businesses in Thailand. Questionnaires were used as a tool for collecting data from 155 executives from automotive parts businesses in Thailand. The statistics used for analyzing the collected data were multiple correlation analysis and multiple regression analysis. Diversified accounting knowledge was defined as the independent variable that has a relationship and effect on professional success. The results showed that accountants in the auto parts manufacturing business, with different levels of education, had opinions about diversified accounting knowledge. Accountants with different executive positions within their organization had opinions about having diversified accounting knowledge in general. Accountants in different age groups had opinions about having different professional success in general. According to the analyses of correlations and effects, diversified accounting knowledge has a relationship and positive impact on professional success. Therefore, accounting executives need to develop and enhance diversified accounting knowledge, which results in better performance, providing useful accounting information and career success.

Keywords : Diversified Accounting Knowledge, Professional Success, Accountant, Auto Parts Manufacturing Businesses

บทนำ

ในปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว มีการรวมตัวกันของประเทศต่างๆ เข้าเป็นกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เกิดการเปิดเสรีทางการค้า การลงทุน เงินทุน และการเคลื่อนย้ายแรงงานที่ลั่งไหลเข้าออกได้อย่างเสรี ทำให้ประเทศไทยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาคุณภาพประชากรให้มีศักยภาพสูงทัดเทียมกับนานาประเทศเพื่อให้คนไทยสามารถยืนหยัดอยู่อย่างมั่นคง ในการพัฒนาศักยภาพและการดำเนินงานตามมาตรการต่างๆ นั้น ถือได้ว่าเป็นการเตรียมความพร้อมให้บุคลากรเพื่อมุ่งเน้นที่จะพัฒนาตนเองเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งวิชาชีพบัญชีของไทยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพบุคลากรให้มีศักยภาพ

สูงเพื่อที่จะสามารถแข่งขันได้กับนักวิชาชีพบัญชีของต่างประเทศทั้งในกลุ่มภูมิภาคและในระดับสากล บทบาทและหน้าที่ของนักบัญชีจึงถือเป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งที่จะสนับสนุนให้องค์กรก้าวไปสู่จุดมุ่งหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ดังนั้น นักบัญชีจึงจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพเพื่อให้เป็นผู้มีคุณสมบัติพร้อมที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณลักษณะที่ตอบสนองต่อความต้องการขององค์กร อีกทั้งยังต้องมีความมุ่งมั่นที่จะนำศักยภาพของตนให้ปรากฏในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้ได้รับความสำเร็จเพื่อบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร ดังนั้นการกระตุ้นให้นักบัญชีไทยพัฒนาศักยภาพของตนให้มีคุณสมบัติเยี่ยงนักบัญชีระดับสากล และสามารถรองรับกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจในยุคปัจจุบันได้นั้น การมีความรู้ทางการบัญชีที่

หลากหลายจึงเป็นสิ่งสำคัญที่นักบัญชีไทยควรมี เพื่อยกระดับความสามารถของนักบัญชีไทยให้มีความรอบรู้ในวิชาชีพของตนอย่างทั่วถึง เพื่อใช้ในการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีประสิทธิภาพในการทำงานและเป็นที่ต้องการขององค์กรธุรกิจมากยิ่งขึ้น (ณัฐชา วัฒนวิไลและจุฑามาน สิทธิผลวนิชกุล. 2554 : 16-17)

ความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลาย (Diversified Accounting Knowledge) เป็นความรู้เกี่ยวกับทักษะวิชาชีพทางการบัญชีมากกว่าหนึ่งด้าน เพื่อใช้เป็นพื้นฐานหลักในการประกอบวิชาชีพ ที่นักบัญชีนำมาใช้ในการผลิตข้อมูลข่าวสารทางการบัญชี การเงิน การวางแผน เพื่อให้ผู้บริหารสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจ กำหนดนโยบาย กำหนดกลยุทธ์ ตลอดจนวางแผนทางการบริหารที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ จนกลายเป็นนักบัญชีที่มีความรู้มากกว่าผู้ที่ประกอบวิชาชีพเดียวกัน เพื่อให้คนในองค์กรยอมรับความสามารถของนักบัญชียิ่งขึ้น การพัฒนาด้านบทบาทการทำงานของนักบัญชี เพื่อตอบสนองต่อความต้องการขององค์กรธุรกิจนั้นต้องมีความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลาย ซึ่งประกอบด้วย ด้านความรู้ทางการบัญชีภาษีอากร (Knowledge of Tax Accounting) ด้านความรู้ทางการตรวจสอบภายใน (Knowledge of Internal Auditing) ด้านความรู้เกี่ยวกับการวางระบบบัญชี (Knowledge of Accounting System) ด้านความรู้ทางการบัญชีบริหารเชิงกลยุทธ์ (Knowledge of Strategic Managerial Accounting) และด้านความรู้ทางการวางแผนและควบคุมทางการเงิน (Knowledge of Planning and Financial Control) (กุสุมา คำพิทักษ์. 2556 : 2-14) ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ให้นักบัญชียิ่งมีความสำเร็จในวิชาชีพของตน เพราะการที่นักบัญชียิ่งมีความรู้และความสามารถทางด้านบัญชีโดยพื้นฐานนั้น เพื่อที่จะสามารถรับผิดชอบต่องานที่องค์กรมอบหมายให้ประสบความสำเร็จ

และมีประสิทธิภาพตามที่องค์กรต้องการ (สุวัจน์ย์ จันทนา. 2556 : 15)

ความสำเร็จในวิชาชีพ (Professional Success) เป็นสิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานในทุกสาขาวิชาชีพพึงปรารถนา ซึ่งเป็นพลังที่สำคัญของบุคคลและแสดงถึงความสำเร็จขององค์กร ผู้ปฏิบัติงานย่อมปรารถนาการพัฒนาไปสู่ความสำเร็จในชีวิตหรือการทำงานของตัวผู้ปฏิบัติงานเอง ซึ่งความสำเร็จเช่นเดียวกับความสุข คือการทำในสิ่งที่ตนเองอยากทำ ดำเนินชีวิตตามแบบที่ตนเองปรารถนา และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ความสำเร็จในวิชาชีพจะเกิดขึ้นนั้นจะต้องรู้จักยอมรับความจริงของงานไปพร้อมกับยอมรับความเป็นตัวเองว่าสามารถยืนหยัดอยู่ในวิชาชีพนี้ได้อย่างสมเกียรติ ซึ่งจะต้องมีความคิดและความเข้าใจว่าความสำเร็จทั้งหลายทั้งปวงนั้นต้องอาศัยเวลาและแรงบันดาลใจ ตลอดจนถึงคิดบวกกับวิชาชีพ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ ความเชื่อมั่น และความพยายาม แปรเปลี่ยนให้เกิดความสามารถ อีกทั้งต้องอาศัยเวลาและประสบการณ์ เช่นเดียวกันที่จะมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ การที่จะวัดว่าเราประสบความสำเร็จในวิชาชีพนั้นไม่ใช่วัดกันที่ตำแหน่งหรือเงินทองเสมอไป แต่ความสำเร็จจะเกิดขึ้นกับผู้ที่ระลึกอยู่เสมอว่าเราเกิดมาเพื่อหน้าที่และการงาน พร้อมทั้งมีทัศนคติแห่งความสำเร็จอย่างแรงกล้าโดยการมีชีวิตและมองชีวิตอย่างมีเป้าหมายซึ่งนักบัญชีที่จะประสบความสำเร็จในวิชาชีพนั้นจะสามารถวัดได้จากความสุขในการทำงาน (Happiness) ความก้าวหน้าในการทำงาน (Advancement) ความภาคภูมิใจ (Pride) และการยอมรับนับถือ (Respect) (สมชาติ กิจยรรยง. 2549 : 25) สิ่งเหล่านี้ถือเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในวิชาชีพของนักบัญชียิ่งทั้งยังช่วยให้ตัวนักบัญชียิ่งมีศักยภาพก้าวไปสู่ระดับสากล และส่งผลให้องค์กรสามารถดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ถือเป็นธุรกิจที่มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องมีความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีการผลิตและมีการลงทุน

จากต่างประเทศจำนวนมาก จึงต้องการบุคลากรที่มีศักยภาพสูงมีความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายและก้าวหน้าเทคโนโลยี ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงทางด้านระบบเศรษฐกิจ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้เพื่อความสำเร็จในการทำงานในวิชาชีพของตน

อุตสาหกรรมยานยนต์และส่วนประกอบยานยนต์ในประเทศไทย เป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการจ้างงาน หรือด้านการพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศโดยไทยนับเป็นฐานการผลิตเพื่อการจำหน่ายรถยนต์ทั้งในและต่างประเทศ อีกทั้งยังเป็นผู้นำในด้านการผลิตอุตสาหกรรมยานยนต์ และส่วนประกอบยานยนต์ในภูมิภาคเอเชียอีกด้วย อย่างไรก็ตามไทยเป็นคู่ค้ากับญี่ปุ่นมาช้านานและได้พึ่งพาการนำเข้าชิ้นส่วนที่สำคัญจากญี่ปุ่น (สมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย, 2557 : เว็บไซต์) จากสภาพแวดล้อมของการดำเนินธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไปในสภาวะที่มีการแข่งขันกันสูงทำให้ธุรกิจยานยนต์จำเป็นต้องปรับโครงสร้างขององค์กรให้มีลักษณะการบริหารงานยุคใหม่ สิ่งที่ขาดไม่ได้คือผู้จัดการบัญชี ซึ่งมีหน้าที่รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลทางการเงินเพียงอย่างเดียว แต่ในปัจจุบันธุรกิจต่างดำเนินงานและแข่งขันในโลกของการค้าไร้พรมแดน องค์กรจึงต้องมีการวางแผนและปรับตัวเองอย่างมาก เพื่อให้สามารถอยู่รอดได้ในสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน ซึ่งในการวางแผนและปรับตัวขององค์กรนั้นต้องอาศัยข้อมูลทางบัญชีจากนักบัญชี (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศกระทรวงการต่างประเทศ, 2555 : เว็บไซต์) ดังนั้น การที่องค์กรมีนักบัญชีที่มีศักยภาพรวมทั้งมีความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายนั้นจะช่วยให้องค์กรวางแผนข้อมูลทางการเงินให้สามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืน และยังส่งผลให้ตัวนักบัญชีเองมีความสำเร็จในวิชาชีพของตน สามารถที่จะดำเนินงานในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของคนในองค์กรอีกด้วย

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิจัย ผลกระทบของความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายที่มีต่อความสำเร็จในวิชาชีพของนักบัญชีในธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่า ความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายมีผลกระทบต่อความสำเร็จในวิชาชีพหรือไม่ อย่างไร ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักบัญชีธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อเสนอแนะในการประเมินความรู้ความสามารถของนักบัญชีธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย รวมทั้งเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความรู้ทางการบัญชีให้มีความหลากหลายและเพิ่มศักยภาพทางการบัญชีของนักบัญชีให้ก้าวไปสู่ระดับสากลได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายของนักบัญชีธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความสำเร็จในวิชาชีพของนักบัญชีธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย
3. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายกับความสำเร็จในวิชาชีพของนักบัญชีธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย
4. เพื่อทดสอบผลกระทบของความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายที่มีต่อความสำเร็จในวิชาชีพของนักบัญชีธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย
5. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายของนักบัญชีธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย ที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานด้านการทำบัญชี ชั่วโมงการฝึกอบรมด้านบัญชีต่อปี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และตำแหน่งงานในองค์กรแตกต่างกัน

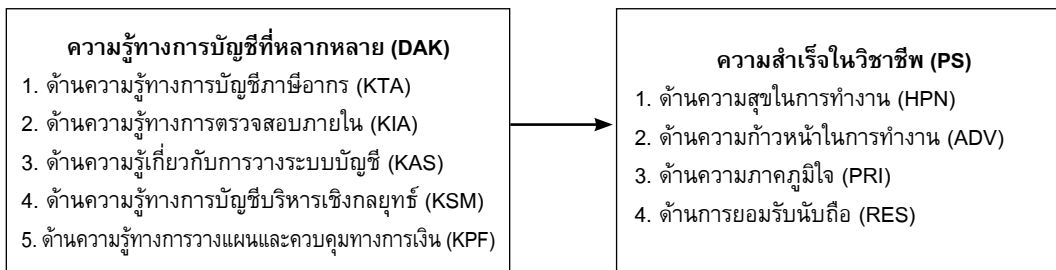
6. เพื่อเปรียบเทียบความสำเร็จในวิชาชีพของนักบัญชีธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย ที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานด้านการทำบัญชี ชั่วโมงการฝึกอบรมด้านบัญชีต่อปี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และตำแหน่งงานในองค์กรแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายได้ถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระและมีผลกระทบต่อความสำเร็จในวิชาชีพ จากวัตถุประสงค์ข้างต้นสามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังนี้

รูปภาพประกอบ

โมเดลของความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายและความสำเร็จในวิชาชีพ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1. ความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลาย (Diversified Accounting Knowledge)

ความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลาย หมายถึง ความสามารถ และทักษะในวิชาชีพทางการบัญชีที่มีมากกว่าหนึ่งด้าน เพื่อใช้เป็นพื้นฐานหลักในการประกอบวิชาชีพ ที่นักบัญชีนำมาใช้ในการผลิตข้อมูลข่าวสารทางการบัญชี การเงิน การวางแผน เพื่อให้ผู้บริหารสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจ กำหนดนโยบาย กำหนดกลยุทธ์ ตลอดจนการวางแผนทางการบริหารที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน (กุสุมา คำพิทักษ์, 2556 : 2-14) ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านความรู้ทางการบัญชีภาษีอากร (Knowledge of Tax Accounting) หมายถึง ความรู้ความสามารถในการจัดทำบัญชีของธุรกิจ ตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี รวมทั้งทักษะที่ใช้ในการจัดทำบัญชีพิเศษและการรายงานภาษีต่างๆ ตามที่กฎหมายภาษีอากรกำหนด เพื่อสามารถใช้เป็นข้อมูลภาษีอากรได้

1.2 ด้านความรู้ทางการตรวจสอบภายใน (Knowledge of Internal Auditing) หมายถึง ความสามารถในการประเมินผลการควบคุมภายใน การตรวจสอบภายในและการบริหารความเสี่ยงเพื่อมิให้เกิดข้อผิดพลาดหรือทุจริตขึ้นภายในองค์กร โดยมีการป้องกันไว้ล่วงหน้าเพื่อไม่ให้เกิดความเสี่ยงนั้น

1.3 ด้านความรู้เกี่ยวกับการวางระบบบัญชี (Knowledge of Accounting System) หมายถึง ทักษะที่ใช้ในการจำแนกประเภทของข้อมูลทางการบัญชี สมุดบัญชี เอกสารและแบบพิมพ์ รวมถึงความสามารถในการควบคุมทางการบัญชีและการนำเครื่องมือต่างๆ เข้ามาใช้ในการจัดทำบัญชีเพื่อนำเสนอข้อมูลให้สำเร็จสมบูรณ์

1.4 ด้านความรู้ทางการบัญชีบริหารเชิงกลยุทธ์ (Knowledge of Strategic Managerial Accounting) หมายถึง ความสามารถในการนำข้อมูลทางบัญชีมาวิเคราะห์และจัดทำรายงานเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานประจำวัน และวางแผนปรับปรุงพัฒนากลยุทธ์ เพื่อใช้ในการตัดสินใจและ

ประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรได้

1.5 ด้านความรู้ทางการวางแผนและควบคุมทางการเงิน (Knowledge of Planning and Financial Control) หมายถึง ความสามารถในการนำข้อมูลทางการเงินมาใช้ในการวางแผนและควบคุมการเงิน การบริหารเงินสด บริหารเงินเดือน และค่าแรง วางแผนทางการเงิน และวางแผนงบประมาณขององค์กรให้มีประสิทธิภาพ

2. ความสำเร็จในวิชาชีพ (Professional Success)

ผลของการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้รวมทั้งการประเมินตนเองในแง่ของความสำเร็จในการทำงาน ความพึงพอใจในงาน ความก้าวหน้าในการทำงาน การรับรู้ถึงการประเมินในเชิงบวกจากเพื่อนร่วมงานและการยอมรับนับถือจากเพื่อนร่วมงานซึ่งประกอบด้วย (สมชาติ กิจยรรยง. 2549 : 25)

2.1 ด้านความสุขในการทำงาน (Happiness) หมายถึง การมีความสุขในอาชีพที่ตนทำงาน รักและศรัทธาในงาน เกิดความพึงพอใจในงาน ทำแล้วมีความสุข ขอบหาประสบการณ์ใหม่ๆ

2.2 ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน (Advancement) หมายถึง การมีโอกาสเลื่อนตำแหน่งงานที่สูงขึ้น มีโอกาสก้าวหน้าทางความคิด การได้รับโอกาสเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการทำงานที่ดีขึ้น

2.3 ด้านความภาคภูมิใจ (Pride) หมายถึง การเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง เป็นความรู้สึกที่มีความเชื่อมั่น มีความเข้มแข็ง มีสมรรถภาพในการกระทำการต่างๆ มีความเชี่ยวชาญและมีความสามารถ

2.4 ด้านการยอมรับนับถือ (Respect) หมายถึง การได้รับการยอมรับนับถือจากผู้อื่น มีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง มีความจริงใจต่อกัน

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายส่งผลต่อความสำเร็จในวิชาชีพ

จึงตั้งสมมุติฐานได้ดังนี้

สมมุติฐานการวิจัย : ความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อความสำเร็จในวิชาชีพ

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. กระบวนการและวิธีเลือกประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง (Sample Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารฝ่ายบัญชีธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย จำนวน 580 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้สร้างตามวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนดขึ้นประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารฝ่ายบัญชีธุรกิจชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย ข้อมูลทั่วไปของธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลาย และความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีความสำเร็จในวิชาชีพ ซึ่งผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ จำนวน 580 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาทั้งสิ้น 172 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 155 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 27.53 ซึ่งสอดคล้องกับ Aaker, Kumer and Day (2001) ได้เสนอว่าการส่งแบบสอบถามต้องมีอัตราตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงถือว่ายอมรับได้ โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 90 วัน ตั้งแต่วันที่ 10 มกราคม 2559 – 10 มีนาคม 2559

2. การวัดคุณลักษณะของตัวแปร

ความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายจำแนกออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ทางการบัญชีภาคทฤษฎีประกอบด้วย 5 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นอย่างดี ความเข้าใจในเรื่องของภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร เป็นภาษีทางอ้อมประเภทหนึ่ง มีความเข้าใจเกี่ยว

กับภาชีนิตินบุคคลจัดอยู่ในประเภทของภาชีทางตรง และทราบว่าภาชีทางอ้อมเป็นภาชีที่เกิดจากฐานการใช้จ่ายบริโภครูปโภคทั่วไปทั้งสิ้น 2) ด้านความรู้ทางการตรวจสอบภายใน ประกอบด้วย 5 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับการมีความรู้ทางด้านแม่บท การปฏิบัติงานสำหรับวิชาชีพตรวจสอบภายใน การให้ความสำคัญกับกระบวนการตรวจสอบภายในให้ดำเนินไปตามขั้นตอน และรู้ว่าในการประเมินผลการควบคุมภายในเป็นสิ่งที่ผู้ตรวจสอบควรทำทั้งก่อนและหลังการตรวจสอบเพื่อใช้พิจารณาถึงกระบวนการควบคุมภายใน 3) ด้านความรู้เกี่ยวกับการวางระบบบัญชี ประกอบไปด้วย 5 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจถึงลักษณะของระบบบัญชี ก่อนจะทำการวางระบบบัญชี การออกแบบระบบให้มีความเหมาะสมกับองค์กร รวมถึงหลักการควบคุมระบบบัญชีภายในองค์กรเพื่อให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ 4) ด้านความรู้ทางการบัญชีบริหารเชิงกลยุทธ์ ประกอบไปด้วย 5 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับการจัดเตรียมข้อมูลเพื่อให้ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจ มีความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลการปฏิบัติงานแบบสมดุลเพื่อสนับสนุนกลยุทธ์ขององค์กร และมีความเข้าใจเกี่ยวกับต้นทุนของผลิตภัณฑ์โดยสามารถประเมินงบประมาณได้ 5) ด้านความรู้ทางการวางแผนและควบคุมทางการเงิน ประกอบไปด้วย 5 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับการมีความรู้ในการบริหารเงินสดให้มีประสิทธิภาพ มีความเข้าใจถึงขั้นตอนการวางแผนและควบคุมงบการเงิน และให้ความสำคัญในการวางแผนงบประมาณที่ดีเพื่อช่วยให้องค์กรมีผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

ความสำเร็จในวิชาชีพ สามารถจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสุขในการทำงาน ประกอบด้วย 4 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับความจงรัก ความศรัทธาในวิชาชีพ และสามารถทำงานเพื่อตอบสนองต่อนโยบายและเป้าหมายขององค์กรได้ 2) ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ประกอบด้วย 4 คำถาม โดย

ครอบคลุมเกี่ยวกับการมีความเชื่อมั่นว่าการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลให้ได้รับการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น และเชื่อมั่นว่าจะมีความก้าวหน้าในเรื่องความรู้และทักษะ ความเชี่ยวชาญในการทำงาน 3) ด้านความภาคภูมิใจ ประกอบด้วย 4 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับความเชื่อมั่นว่าวิชาชีพของตนนั้นมีความสำคัญและสามารถปฏิบัติงานด้านต่างๆ ภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความรู้สึกที่งานวิชาชีพบัญชีเป็นงานที่มีเกียรติและมีศักดิ์ศรีวิชาชีพหนึ่ง 4) ด้านการยอมรับนับถือ ประกอบด้วย 4 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน การได้รับคำชมจากผู้บริหารระดับสูง และการที่บุคคลในองค์กรยอมรับในความสามารถของท่าน และยอมรับฟังความคิดเห็นของท่าน

3. คุณภาพของเครื่องมือวัด

ผู้วิจัยมีการทดสอบความเที่ยงตรงโดยการพิจารณาเนื้อหาข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญและหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item-total Correlation ซึ่งความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.537 – 0.750 และความสำเร็จในวิชาชีพ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.563 – 0.793 ซึ่งสอดคล้องกับ Rovinelli และ Hambleton (1977 : 49 - 60) ได้นำเสนอว่าการทดสอบค่าอำนาจจำแนกเกินกว่า 0.50 เป็นค่าที่ยอมรับได้ และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability Test) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของแต่ละด้านตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลาย มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.870 – 0.896 และความสำเร็จในวิชาชีพ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.855 – 0.884 ซึ่งสอดคล้องกับ Hair และคณะ (2006) ได้นำเสนอว่าการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เกินกว่า 0.70 เป็นค่าที่ยอมรับได้

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณและการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ในการทดสอบผลกระทบของความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายที่มีต่อความสำเร็จในวิชาชีพของนักบัญชีธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย ซึ่งเขียนสมการได้ดังนี้

$$\text{สมการ Professional Success} = \beta_0 + \beta_1 \text{KTA} + \beta_2 \text{KIA} + \beta_3 \text{KAS} + \beta_4 \text{KSM} + \beta_5 \text{KPF} + \varepsilon$$

โดย β แทน ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย

ε แทน ค่าความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์

KTA แทน ความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลาย ด้านความรู้ทางการบัญชีภาษีอากร

KIA แทน ความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลาย ด้านความรู้ทางการตรวจสอบภายใน

KAS แทน ความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลาย ด้านความรู้เกี่ยวกับการวางระบบบัญชี

KSM แทน ความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลาย ด้านความรู้ทางการบัญชีบริหารเชิงกลยุทธ์

KPF แทน ความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลาย ด้านความรู้ทางการวางแผนและควบคุมทางการเงิน

ผลลัพธ์การวิจัยและการอภิปรายผล

ตาราง 1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายกับความสำเร็จในวิชาชีพโดยรวม ของนักบัญชีธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย

ตัวแปร	PS	KTA	KIA	KAS	KSM	KPF	VIFs
$\bar{X}$	4.13	4.07	3.88	4.02	3.92	4.03	
S.D.	0.54	0.55	0.65	0.52	0.64	0.60	
PS		0.465*	0.532*	0.535*	0.645*	0.570*	
KTA			0.639*	0.598*	0.518*	0.562*	1.904
KIA				0.682*	0.709*	0.636*	2.670
KAS					0.720*	0.673*	2.673
KSM						0.710*	2.921
KPF							2.411

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 1 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้าน มีความสัมพันธ์กันซึ่งอาจเกิดเป็นปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่าค่า VIFs ของ

ตัวแปรอิสระความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลาย มีค่าตั้งแต่ 1.904 – 2.921 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันแต่ไม่มีนัยสำคัญ (Black, 2006 : 585)

ตาราง 2 การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ โดยใช้ตัวแปรตามเป็นความสำเร็จในวิชาชีพโดยรวมของนักบัญชีธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย

ความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลาย	ความสำเร็จในวิชาชีพโดยรวม			
	สัมประสิทธิ์การถดถอย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	t	p-value
ค่าคงที่ (a)	1.448	0.282	5.132*	0.0001
ด้านความรู้ทางการบัญชีภาษีอากร (KTA)	0.113	0.082	1.371	0.172
ด้านความรู้ทางการตรวจสอบภายใน (KIA)	0.029	0.082	0.354	0.724
ด้านความรู้เกี่ยวกับการวางระบบบัญชี (KAS)	0.026	0.102	0.253	0.800
ด้านความรู้ทางการบัญชีบริหารเชิงกลยุทธ์ (KSM)	0.360	0.087	4.122*	0.0001
ด้านความรู้ทางการวางแผนและควบคุมทางการเงิน (KPF)	0.148	0.085	1.744	0.083

F = 24.769 p < 0.0001 AdjR² = 0.436

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 2 พบว่า 1) ความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลาย ด้านความรู้ทางการบัญชีบริหารเชิงกลยุทธ์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพโดยรวม ด้านความสุขในการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ด้านความภาคภูมิใจ และด้านการยอมรับนับถือ เนื่องจาก ความรู้ทางการบัญชีบริหารเชิงกลยุทธ์ ช่วยให้ นักบัญชีสามารถจัดทำบัญชีเพื่อให้ฝ่ายบริหารนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผน การควบคุม และการตัดสินใจ ซึ่งหากเป็นผู้บริหารระดับกลางจะเน้นข้อมูลเพื่อการควบคุมและติดตามผลการปฏิบัติงานในองค์กร ส่วนผู้บริหารระดับสูงจะใช้ข้อมูลเพื่อวางแผน กำหนดนโยบาย และการตัดสินใจ ดังนั้นความรู้ทางการบัญชีบริหารเชิงกลยุทธ์จึงมีส่วนสำคัญในผลการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ คมกฤษ ภาวชูทสินนท์ (2552 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า การบัญชีบริหารถือว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อการประสบความสำเร็จของธุรกิจ เนื่องจากการบัญชีบริหารสามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนธุรกิจ สามารถใช้ข้อมูลในอดีตสำหรับการวางแผนในอนาคต อีกทั้งเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อการบริหารงานบรรลุเป้าหมายขององค์กรร่วมไว้ด้วยกันได้ รวมถึงผู้บริหารสามารถนำข้อมูลที่ได้

จากการบัญชีบริหารเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อเลือกหาแนวทางการปฏิบัติงานที่ดีที่สุดขององค์กรได้ แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลที่ได้จากการบัญชีบริหาร ต้องมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาที่กำลังจะตัดสินใจ มีความถูกต้อง ทันต่อเวลาในการนำไปใช้งาน มีความกระชับและเข้าใจได้ง่าย และต้องพิจารณาความคุ้มค่าของต้นทุนที่เสียไปกับการได้มาของข้อมูลด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัจนีย์ จันทนา (2556 : 94) กล่าวว่า ความรู้ทางการบัญชี ด้านการบัญชีบริหาร มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในงานโดยรวม ด้านความพึงพอใจในงาน ด้านประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านการรับรู้ถึงการประเมินเชิงบวกจากเพื่อนร่วมงาน และด้านความก้าวหน้าในงาน เนื่องจาก ความรู้ทางการบัญชีบริหารมีความสำคัญเป็นอย่างมากที่นักบัญชีจะนำมาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อใช้ในการจัดเตรียมข้อมูลทางบัญชีเสนอต่อผู้บริหาร โดยข้อมูลนั้นจะต้องถูกต้อง ครบถ้วน ทันต่อเวลา และสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ง่าย อันจะทำให้ผู้บริหารสามารถนำมาวิเคราะห์การดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลให้ฝ่ายอื่นๆ สามารถวางแผนการทำงานได้อย่างถูกต้อง อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในงานของนักบัญชีและความสำเร็จต่อองค์กร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต และประโยชน์ของการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1.1 นักบัญชีธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ควรให้ความสำคัญกับความรู้ทางการบัญชีในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านความรู้ทางการบัญชีบริหาร เชิงกลยุทธ์ และให้ความสำคัญกับความรู้ทางบัญชี ในด้านอื่นๆด้วย เพื่อใช้ในการพัฒนาตนเองและ เสริมสร้างทักษะในด้านต่างๆ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน ให้มีประสิทธิภาพ และยังช่วยเพิ่มคุณค่าใน วิชาชีพของตนให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นใน องค์กรด้วย

1.2 นักบัญชีธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ควรมุ่งเน้นที่จะพัฒนาความรู้ทางการบัญชีบริหาร เชิงกลยุทธ์ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานหลักในการจัดหา ข้อมูลในองค์กรเพื่อให้ผู้บริหารสามารถนำมาใช้ในการ บริหารงาน การวางแผน การควบคุมและการ ตัดสินใจในองค์กรธุรกิจ

1.3 นักบัญชีธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ทางการ บัญชีบริหารเชิงกลยุทธ์ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้ทันต่อ เวลาในการใช้งาน ข้อมูลต้องกระชับและเข้าใจง่าย และเกี่ยวข้องกับปัญหาที่กำลังจะตัดสินใจ เพื่อให้ ผู้บริหารง่ายต่อการตัดสินใจวางแผน และควบคุม องค์กร

1.4 นักบัญชีธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ควรให้ความสำคัญกับความรู้ทางการบัญชีบริหาร เชิงกลยุทธ์ เนื่องจากข้อมูลทางการบัญชีบริหารจะ สะท้อนให้เห็นผลการดำเนินงานขององค์กรในภาพ รวม และแสดงข้อมูลที่แตกต่างกันระหว่างผลการ ปฏิบัติงานจริงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อ สามารถวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดผลแตกต่าง นั้นๆ ได้

1.5 นักบัญชีธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ควรเพิ่มทักษะทางความรู้ทางการบัญชีบริหาร เชิงกลยุทธ์ เพื่อใช้ในการประเมินสถานการณ์ การ

แข่งขันขององค์กรในปัจจุบันและอนาคต ในสภาวะ แวดล้อมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่ง ผลกระทบต่อการแข่งขัน ทำให้การแข่งขันเป็นการ แข่งขันในระดับโลก ดังนั้นข้อมูลบัญชีบริหารจะต้อง สามารถช่วยองค์กรในการประเมินสถานการณ์การ แข่งขันขององค์กรในอนาคตได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาถึงผลกระทบของความรู้ ทางการบัญชีที่หลากหลายที่มีต่อความสำเร็จใน วิชาชีพของนักบัญชีกับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ ที่ไม่ใช่ผู้ บริหารฝ่ายบัญชีของธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ เช่น ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ผู้ สอบบัญชีภาษีอากร เป็นต้น เพื่อเปรียบเทียบว่ามี ความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร ซึ่งอาจทำให้งาน วิจัยมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ตรงตามเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยด้านการบัญชี บริหารเชิงกลยุทธ์ ที่มีผลต่อความสำเร็จในวิชาชีพ บัญชี เช่น แรงจูงใจในการทำงาน การมีแหล่ง ประโยชน์ทางสังคม สภาพแวดล้อมในการทำงาน มีผลกระทบมากน้อยเพียงใดต่อการบัญชีบริหาร เชิงกลยุทธ์

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัย โดยใช้วิธีการ เก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบอื่นๆ นอกเหนือจาก การใช้แบบสอบถาม เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลเชิง ลึก การสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ มากยิ่งขึ้น และได้รับข้อมูลที่หลากหลายประเภท สามารถนำมาวิเคราะห์งานวิจัยได้หลายลักษณะ เป็นต้น ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพสูงสุดต่อองค์กร

2.4 ควรศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรค ของความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายในแต่ละด้าน เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการ และวิธีการจัดทำรายงานทางการเงิน การบริหาร ความเสี่ยงในองค์กร การวางแผนกลยุทธ์ต่างๆ ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 ควรทำการศึกษาถึงปัญหา และอุปสรรคของความสำเร็จในวิชาชีพของนักบัญชี เพื่อให้ให้นักบัญชีสามารถนำปัญหาและอุปสรรคไปปรับปรุงแก้ไขได้ตรงประเด็น รวมทั้งควรศึกษาหาแนวทางที่ใช้ในการพัฒนานักบัญชีให้เป็นมืออาชีพ เพื่อสามารถตอบสนองต่อความต้องการขององค์กรธุรกิจได้

2.6 ก่อนส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง ควรมีการศึกษาข้อมูลให้ละเอียดรอบคอบ ทั้งในส่วนของที่อยู่อีเมล เบอร์โทรศัพท์ สถานภาพ ปัจจุบัน ก่อนที่จะส่งแบบสอบถาม เพื่อป้องกันการส่งกลับเนื่องจากสาเหตุการย้ายที่อยู่ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการได้รับการตอบแบบสอบถามที่ครบถ้วน

สรุปผลการวิจัย

ความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลายมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จใน

วิชาชีพของนักบัญชีธุรกิจผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย ดังนั้น ผู้บริหารฝ่ายบัญชีต้องมุ่งเน้นในการพัฒนา และเพิ่มพูนความรู้ทางการบัญชีที่หลากหลาย ด้านความรู้ทางการบัญชีภาววิชาการ ด้านความรู้ทางการตรวจสอบภายใน ด้านความรู้เกี่ยวกับการวางระบบบัญชี ด้านความรู้ทางการบัญชีบริหารเชิงกลยุทธ์ และด้านความรู้ทางการวางแผนและควบคุมทางการเงิน เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานที่ได้นั้นเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งาน อันจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จในวิชาชีพ

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากงบประมาณเงินรายได้ประจำปีงบประมาณ 2560 ประเภทนิสิตระดับปริญญาโทคณะกรรมการบัญชี และการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีการศึกษา 2560

บรรณานุกรม

- กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. (2555). *สถานการณ์เศรษฐกิจการค้าและการลงทุน*. <<http://www.mfa.go.th/business/th/customize/21962-แผนผังเว็บไซต์.html>>20 กุมภาพันธ์ 2558.
- กุสุมา ดำพิทักษ์. (2556). *นักบัญชีที่องค์กรธุรกิจต้องการเก่ง+ดี*. ปทุมธานี : บริษัท ทริปเพิ้ลกรุ๊ป จำกัด.
- คมกฤษ ภาวศุทธิพนธ์ และ สุภาภรณ์ คงสวัสดิ์. (2554). การบัญชีบริหาร : บทบาทสำคัญในฐานะเครื่องมือสำหรับผู้นำองค์กรยุคใหม่. *วารสารนักบริหาร*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ณัฐชา วัฒนวิไล และ จุฑามน สิทธิผลวนิชกุล. (2555). "การพัฒนาศักยภาพวิชาชีพบัญชีไทยเมื่อเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ," *วารสารนักบริหาร*. 32(3) : 16-17 : กรกฎาคม-กันยายน.
- สมชาติ กิจยรรยง. (2549). *ก้าวหน้า ก้าวแรก ก้าวไกลในงานและชีวิต*. กรุงเทพฯ : ธนบรรณเป็นเกล้า.
- สมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย. (2557). *ข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์*. <http://www.thaiautoparts.or.th/about_us.php> 26 มกราคม 2558.
- สมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย. (2557). *สมาชิกของผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์*. <http://www.thaiautoparts.or.th> 26 มกราคม 2558.
- สุวัจน์ย์ จันทนา. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการบัญชีกับความสำเร็จในงานของนักบัญชี สหกรณ์การเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน*. วิทยานิพนธ์ บช.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Aaker, D.A., V. (2001). Kumar and G.S. Day. *Marketing Research*. 7thed. New York : John Wiley & Sons.
- Black, K. (2006). *Business Statistics for Contemporary Decision Making*. 4thed. USA : John Wiley & Sons.
- Hair, J.F. and others. (2006). *Multivariate Data Analysis*. 6thed. New Jersey : pearson.
- Rovinelli, R.J. and R.K. Hambleton. (1977). "On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion - Referenced Test Item Validity," *Journal of Educational Research*. 49 – 60.

การพัฒนาหลักสูตรพัฒนาบุคลากรของธุรกิจนำเที่ยว ตามกรอบมาตรฐาน สมรรถนะร่วมวิชาชีพ สำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน¹

Staff Competency Development Program for Tour Business Operations under the ASEAN Common Competency Standards for Tourism Profes- sionals¹

วันทกาญจน์ สีมารอฤทธิ์², ชวลีย์ ณ ถลาง³

Wantakan Seemarorit², Chawalee Na Thalang³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อพัฒนาหลักสูตรพัฒนาบุคลากรของบริษัทนำเที่ยวตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน เพื่อเตรียมรับการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ หลักสูตรพัฒนาบุคลากรของบริษัทนำเที่ยวตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน

ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาหลักสูตรพัฒนาบุคลากรของบริษัทนำเที่ยวตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน เพื่อเตรียมรับการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้น หลักสูตรพัฒนาบุคลากรของบริษัทนำเที่ยวตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน ประกอบด้วย 1) ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคู่มือหลักสูตร 2) โครงสร้างของเนื้อหาหลักสูตร แยกตามตัวชี้วัดตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน ได้แก่ หน่วยที่ 1 การสื่อสารทางโทรศัพท์ หน่วยที่ 2 ปฏิบัติงานธุรการ หน่วยที่ 3 การใช้และสืบค้นข้อมูลบนระบบคอมพิวเตอร์ หน่วยที่ 4 การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีทางธุรกิจทั่วไป หน่วยที่ 5 การนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการแก่ลูกค้า หน่วยที่ 6 การดำเนินธุรกรรมทางการเงินและการขาย หน่วยที่ 7 การจัดการและแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความขัดแย้ง และหน่วยที่ 8 การสื่อสารภาษาอังกฤษในระดับพื้นฐาน หลักสูตรนี้ยังได้พัฒนาแบบประเมิน

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของดุษฎีนิพนธ์ “การพัฒนาหลักสูตรพัฒนาบุคลากรของธุรกิจนำเที่ยว ตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะร่วมวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน เพื่อเตรียมรับการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน”

² นิสิตหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา 0818733130

³ รองศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

¹ This Article submitted in partial fulfillment of the requirements for a doctoral degree on “The Development of a Training Program for Tour Agency Staff’s Performance Enhancement following the ASEAN Core Competency Standard for Tourism Professionals to Support the ASEAN Economic Community”

² A Doctoral Student in Tourism Management Program, College of Management, University of Phayao, 0818733130

³ Associate Professor at College of Management, University of Phayao

ผู้เข้าอบรม โดยสรุปการศึกษาครั้งนี้ได้โครงสร้างและเนื้อหาเป็นไปตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพ สำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน และได้แบบประเมินสำหรับผู้เข้าอบรมในหลักสูตร

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตร, บุคลากร, ธุรกิจนำเที่ยว, กรอบมาตรฐานสมรรถนะร่วมวิชาชีพ

Abstract

The current study aimed to create a program for development of staff competency for tour business operators under the ASEAN Common Competency Standards for Tourism Professionals. The researcher used a qualitative study approach in formulating the program's structure and contents. The approach was built upon the ASEAN Common Competency Standards for Tourism Professionals Manual. The program was reviewed and evaluated by 6 tourism industry professionals.

The study showed that the program was developed for the ASEAN Economic Community (AEC) and consisted of 1) How to communicate effectively on the telephone 2) Perform clerical procedures 3) Access and retrieve computer-based data 4) Use common business tools and technology 5) Promote products and services to customers 6) Process financial transactions 7) Manage and resolve conflict situations and 8) Speak English at a basic operational level. This program also developed a program evaluation for participants. In conclusion this study has developed structure, contents of the program and program evaluation for participants.

Keywords : Competency Development Program, Staff, Tour Business Operations, ASEAN Competency Standards

บทนำ

การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยสู่การเป็นประชาคมอาเซียนโดยกระทรวงการต่างประเทศ ได้เสนอให้มีการจัดตั้งกลุ่มงานหรือส่วนงานที่รับผิดชอบประเด็นเกี่ยวกับอาเซียนโดยตรง (ASEAN Unit) ในแต่ละหน่วยงาน ให้มีการพัฒนาศักยภาพข้าราชการทั้งด้านการทำงานในเวทีระหว่างประเทศ และทักษะภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกำลังเร่งรัดการดำเนินการแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับพันธกรณีของไทยภายใต้กรอบอาเซียนในทั้งสามเสา การเตรียมความพร้อมของภาคประชาชน โดยการสร้างความตระหนักรู้และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างประชาคมอาเซียน ผ่านกิจกรรม

อาเซียนสัญจร กิจกรรมวันอาเซียน โครงการสัมมนา ครูต้นแบบสู่ประชาคมอาเซียน ค่ายยุวทูตอาเซียน การจัดทำสื่อเผยแพร่ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ รายการ โทรทัศน์ วิทยุสารานุกรมของกระทรวงการต่างประเทศ รวมทั้งการจัดสัมมนาและการส่งวิทยากรบรรยาย ซึ่งที่ผ่านมาได้ดำเนินการแล้วปีละกว่า 200 ครั้ง เครือข่ายศูนย์อาเซียนศึกษา และหลักสูตรอาเซียนศึกษา ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนความพร้อมของภาคเอกชน มีผู้แทนภาคเอกชนในคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ ได้แก่ สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสมาคมธนาคารไทย โดยกระทรวงการต่างประเทศได้ประสานงานอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานทั้งสามข้างต้น เพื่อพัฒนา

ศักยภาพของภาคเอกชนให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันและสามารถใช้โอกาสจากการเปิดตลาดเสรีอาเซียนได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อลดทอนผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อภาคธุรกิจไทย โดยเฉพาะกับผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (งานนโยบายกรมอาเซียน, 2554, สื่อบนออนไลน์)

ประเทศไทยกำหนดแผนพัฒนาบริการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปิดเสรีบริการท่องเที่ยวประจำปี พ.ศ. 2555 – 2560 เป็นแผนที่เน้นกิจกรรมโครงการในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการเปิดเสรีบริการท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่ ขณะเดียวกันเป็นการยกระดับพัฒนาคุณภาพในการให้บริการของผู้ประกอบการเอง เพื่อสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ดีแก่ผู้ใช้บริการ ซึ่งข้อเสนอแนะกิจกรรมต่างๆ ในแผนนี้ได้มาจากการหารือและรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะจากภาคเอกชนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ในการพัฒนาภาคบริการนั้น มีเป้าหมายเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสาขาธุรกิจบริการที่มีศักยภาพยกระดับคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและชุมชน ให้เป็นแหล่งสร้างรายได้หลักของประเทศ รวมถึงเป็นแหล่งกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมโดย

1. เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการบนฐานความเป็นไทย การสร้างนวัตกรรมและต่อยอดองค์ความรู้
2. ขยายฐานการผลิตและการตลาดภาคธุรกิจบริการที่มีศักยภาพออกสู่ตลาดต่างประเทศ
3. พัฒนาศักยภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการส่งเสริมการลงทุนธุรกิจบริการภายในประเทศ การดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศและเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

4. ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงโทรมและพัฒนาระดับคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวในเชิงกลุ่มพื้นที่ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและชุมชน

5. บริหารจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน

6. เสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคเอกชนท้องถิ่น ชุมชน ผู้ประกอบการรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

การจัดการการท่องเที่ยวมีรูปแบบการพัฒนาโดยตลอด และมีแนวโน้มการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องควบคู่กับการวิเคราะห์กลุ่มตลาดเป้าหมาย เพื่อการวางแผนการจัดการหรือการสร้างกลยุทธ์ที่ดีในอนาคต ซึ่งการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีความสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจของประเทศมีการเจริญเติบโตและมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นการให้บริการในระดับอุตสาหกรรมบริการ การจัดการการท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จนั้น ต้องให้ความสำคัญกับการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการที่มีความแตกต่างกัน ดังนั้น การให้บริการที่ดีและทั่วถึง จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน (ฉลองศรี พิมลสมพงศ์, 2544, หน้า 292)

กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนเทคโนโลยี จึงทำให้องค์กรต่างๆ ต้องมีการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รวมถึงเตรียมพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งส่งผลให้ธุรกิจมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงในยุคการสื่อสารที่ไร้พรมแดน (สุมาลี แสงสว่าง, 2550) ดังนั้น ธุรกิจต่างๆ ต้องมีการพัฒนาและปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารงานเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา เช่นเดียวกันผู้ประกอบการธุรกิจในทุกสาขาที่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงจากทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ อันเนื่องมาจากการเปิดเสรีทางการค้าในกลุ่มอาเซียนเอง และกลุ่มประเทศอื่นด้วย

การจัดการและการสร้างกลยุทธ์การแข่งขันทางธุรกิจนั้น องค์กรหรือธุรกิจต้องเลือกใช้อย่างเหมาะสม ตลอดจนมีความสามารถในการพัฒนาธุรกิจและมีการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งความต้องการของลูกค้าและคู่แข่งได้อย่างต่อเนื่อง องค์กรต้องวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับความสนใจและความนิยมของลูกค้า เพื่อตอบสนองความต้องการและก่อให้เกิดความจงรักภักดีต่อสินค้าและการบริการ โดยที่ความพึงพอใจของลูกค้าสามารถอธิบายความแตกต่างระหว่างมูลค่าที่ได้รับและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นระหว่างการบริการ โดยที่ผู้ซื้อจะเลือกใช้บริการที่ลูกค้าได้รับมูลค่าสูงสุด (Kotlet. 2000 : unpagged) รวมถึงสภาพแวดล้อมของธุรกิจ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินธุรกิจ ทั้งปัจจัยภายในและภายนอกองค์กร ก่อให้เกิดผลทั้งในเชิงบวกและเชิงลบต่อการดำเนินงานในปัจจุบันและอนาคต (จินตนา บุญบังการ และณัฐพันธ์ เจริญนันท์. 2544, หน้า 34) โดยเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและความต่อเนื่องของการดำเนินงานที่ส่งผลให้ธุรกิจมีการเจริญเติบโตมากขึ้น

ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ในปี 2558 ซึ่งการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้นมาจากแนวคิดอาเซียนจะรวมตัวกันเป็นตลาดหรือฐานการผลิตเดียวกัน (Single Market and Production Base) โดยมีข้อตกลงร่วมกันว่า จะทำให้มีการเคลื่อนย้ายเสรี (Free Flow) ใน 5 สาขา ได้แก่ 1) การเปิดเสรีการค้าสินค้า คือมีเป้าหมายที่จะดำเนินการยกเลิกภาษีสินค้า 2) การเปิดเสรีการค้าบริการ โดยเพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นของนักลงทุนอาเซียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ในสาขาบริการที่สำคัญ ซึ่งจะเปิดโอกาสให้แก่ผู้ประกอบการไทยที่สนใจเข้าไปลงทุนในประเทศที่เป็นสมาชิกได้อย่างเสรีมากขึ้น เช่นเดียวกับผู้ประกอบการจากประเทศที่เป็นสมาชิกก็จะสามารถเข้ามาลงทุนในประเทศไทยได้อย่างเสรีเช่นกัน ซึ่งรวมถึงธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง

3) การเปิดเสรีการลงทุนในสาขาอุตสาหกรรมที่ตกลงกัน โดยมีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตได้อย่างเสรีเหมือนอยู่ในประเทศเดียวกัน ผู้ประกอบการในประเทศสมาชิกสามารถดำเนินกระบวนการผลิตในประเทศใดก็ได้ 4) การเปิดเสรีด้านเงินทุน และ 5) การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรี โดยให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของแต่ละประเทศภายใต้กรอบ AEC การเปิดเสรีด้านบริการ ซึ่งรวมถึงธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก นักท่องเที่ยว ธุรกิจร้านอาหารและสถานบันเทิง ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ เป็นต้น จัดอยู่ในกลุ่มเร่งรัดที่กำหนดยกเลิกเงื่อนไขข้อจำกัดทั้งหมด (ศุขชา โนรีเวช. 2555, สื่อบนไลน์)

กลุ่มประเทศในอาเซียนเรียกร้องข้อตกลงร่วมกันว่าด้วยคุณสมบัติบุคลากรวิชาชีพด้านการท่องเที่ยวอาเซียน โดยมีวัตถุประสงค์คือ 1) อำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวภายในอาเซียน 2) แลกเปลี่ยนข้อมูลแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุดในการพัฒนาสมรรถนะสำหรับวิชาชีพท่องเที่ยวระหว่างสมาชิกอาเซียน ในส่วนของการภาคท่องเที่ยวได้รับทราบวัตถุประสงค์ของการตกลงอาเซียนในการเสริมสร้างความร่วมมือเพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางไปยังภูมิภาคอาเซียนระหว่างกัน การเสริมสร้างความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันกับภูมิภาคอื่น มุ่งหวังให้ประชาคมอาเซียนมีมาตรฐานการท่องเที่ยวเดียวกันทั้งภูมิภาค ดังนั้นกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในฐานะผู้แทนของประเทศไทย เห็นชอบในข้อตกลงร่วมกันว่าด้วยการยอมรับคุณสมบัติบุคลากรวิชาชีพด้านการท่องเที่ยวอาเซียน และเห็นความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมในด้านวิชาชีพการท่องเที่ยวและโรงแรม จึงมอบหมายให้สถาบันพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยวจัดทำมาตรฐานสมรรถนะร่วมวิชาชีพการท่องเที่ยวอาเซียน สาขา

ธุรกิจโรงแรม 4 แผนก 23 ตำแหน่งงาน และสาขาธุรกิจท่องเที่ยว 2 แผนก รวม 9 ตำแหน่งงาน รวม 6 แผนก 32 ตำแหน่งงาน (สถาบันพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยว. 2556. :คู่มือ)

เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมบุคลากรของธุรกิจนำเที่ยว เพื่อรองรับการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นภาคที่มีขนาดพื้นที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย และยังมีจำนวนประชากรมากที่สุดกว่าภาคอื่น โดยมีจำนวนจังหวัดทั้งสิ้น 20 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดนครพนม จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดยโสธร จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดเลย จังหวัดสกลนคร จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดอำนาจเจริญ และในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีบริษัทนำเที่ยวประเภทนำเที่ยวออก นอกประเทศ (Outbound Tour Operator) ประเภทนำเที่ยวเข้าประเทศ (Inbound Tour Operator) และประเภทนำเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Tour Operator) รวมทั้งสิ้น 614 ราย

ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาบริการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปิดเสรีบริการท่องเที่ยวที่จะพัฒนาภาคธุรกิจบริการ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาหลักสูตรพัฒนาบุคลากรของธุรกิจนำเที่ยว ตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะร่วมวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน เพื่อเตรียมรับการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยจะศึกษาสาขาธุรกิจนำเที่ยวในแผนกที่ 2 การดำเนินการนำเที่ยว (Tour Operator) 5 ตำแหน่งงาน ได้แก่ ผู้จัดการผลิตภัณฑ์ (พนักงานวางแผนนำเที่ยว พนักงานออกแบบผลิตภัณฑ์) ผู้จัดการฝ่ายสัญญา (ผู้จัดการแผนกขายและการตลาด) ผู้จัดการฝ่ายสัญญา (ผู้จัดการฝ่ายสินเชื่อ) ผู้จัดการแผนกบัตรโดยสาร และผู้จัดการนำเที่ยว (หัวหน้าแผนกออกบัตรโดยสาร ผู้จัดการแผนกสำรองตั๋ว) เนื่องจากทั้ง

5 ตำแหน่งนี้เป็นส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติงานในบริษัทนำเที่ยว และจะเป็นผู้ปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรพัฒนาบุคลากรของบริษัทนำเที่ยวตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน เพื่อเตรียมรับการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรพัฒนาบุคลากรของธุรกิจนำเที่ยว ตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะร่วมวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน เพื่อเตรียมรับการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีวิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาหลักสูตรพัฒนาบุคลากรของบริษัทนำเที่ยวตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน เพื่อเตรียมรับการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผู้เชี่ยวชาญที่พิจารณาหลักสูตรมาจากภาคการศึกษา ภาคเอกชน จำนวน 6 คน แยกเป็น มหาวิทยาลัยจำนวน 4 คน จากบริษัทนำเที่ยว จำนวน 2 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย นำมาตรฐานสมรรถนะร่วมวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน ปรีกษาผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน เพื่อนำมาจัดทำเป็นร่างหลักสูตรพัฒนาบุคลากรนำเที่ยว

3. การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 3.1 ศึกษา คู่มือ กรอบมาตรฐานสมรรถนะร่วมวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียนที่กระทรวงการท่องเที่ยวได้กำหนดไว้แล้ว ตลอดจนแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 ผู้วิจัยได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อคัดเลือกหัวข้อที่จะนำมากำหนดเป็นเนื้อหาของ หลักสูตรอบรม

3.3 เมื่อได้หัวข้อที่จะกำหนดเป็นเนื้อหา ผู้วิจัยได้ร่างหลักสูตรโดยปรึกษาหารือกับนักวิชาการ จากมหาวิทยาลัย จำนวน 4 คน ผู้ทรงคุณวุฒิจาก ธุรกิจนำเที่ยว จำนวน 2 คน เพื่อเป็นกรอบในการ กำหนดเนื้อหาของหลักสูตรเบื้องต้น

3.4 นำร่างหลักสูตรไปฝึกอบรมกับกลุ่ม ทดลองจำนวน 30 คน และทำการทดสอบหลักสูตร อบรม จำนวน 2 ครั้ง

3.5 นำผลการฝึกอบรมและการทดสอบ จากกลุ่มทดลองมาปรับปรุงและแก้ไขให้มีความ สมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการ โดย ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ กรอบมาตรฐานสมรรถนะร่วมวิชาชีพสำหรับการ ท่องเที่ยวอาเซียนเพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์ ในการร่างหลักสูตร

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ เนื้อหานำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรง คุณวุฒิ ที่เป็นตัวแทนจากมหาวิทยาลัย จำนวน 4 คน และตัวแทนธุรกิจนำเที่ยว จำนวน 2 คน โดย การส่งร่างหลักสูตรให้ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณา จำนวน 2 ครั้ง จากนั้น นำข้อเสนอแนะ วิเคราะห์สรุปเป็นหลักสูตรพัฒนาบุคลากรของ ธุรกิจนำเที่ยว ตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะร่วม วิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน

ผลการวิจัย

หลักสูตรพัฒนาบุคลากรของธุรกิจนำเที่ยว ตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะร่วมวิชาชีพสำหรับการ ท่องเที่ยวอาเซียนนั้น หลักสูตรประกอบด้วย

1. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคู่มือ เนื่องจาก หลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งของ “ชุดเครื่องมือ” สำหรับ

ผู้ร่วมฝึกอบรม ที่จะช่วยให้ทุกคนเกิดการ พัฒนาการด้านทักษะการทำงานในหลากหลาย แขนง ในเบื้องต้น รูปแบบของหลักสูตรการอบรมนี้ ตลอดจนข้อมูลในคู่มือ อาจแตกต่างไปจากเนื้อหา ตามหนังสือเรียนที่เคยใช้มาซึ่งสืบเนื่องจาก กระบวนการสอนและทดสอบมีความแตกต่างกัน นั้นเอง โดยกระบวนการดังกล่าวเรียกว่า การฝึก อบรมโดยเน้นสมรรถนะเป็นสำคัญ หรือ Competency Based Training (CBT) และการประเมินผล สมรรถนะเป็นสำคัญ หรือ Competency Based Assessment (CBA) ซึ่งเป็นระบบการฝึกอบรมและ การประเมินผลที่ได้กำหนดร่วมกันโดยกลุ่มประเทศ สมาชิกอาเซียน (ASEAN) เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนา ศักยภาพของประเทศสมาชิกด้านการท่องเที่ยวและ การบริการในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนโดย เฉพาะ

2. โครงสร้างของเนื้อหาหลักสูตร ประกอบ ด้วย

1) **หลักการและเหตุผล** กลุ่มประเทศ ในอาเซียนเรียกร่องข้อตกลงร่วมกันว่าด้วย คุณสมบัติบุคลากรวิชาชีพด้านการท่องเที่ยว อาเซียน โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) อำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยว ภายในอาเซียน 2) แลกเปลี่ยนข้อมูลแนวทางการ ปฏิบัติที่ดีที่สุดในการพัฒนาสมรรถนะสำหรับ วิชาชีพท่องเที่ยวระหว่างสมาชิกอาเซียน ในส่วน ของการภาคท่องเที่ยวได้รับทราบวัตถุประสงค์ของ การตกลงอาเซียนในการเสริมสร้างความร่วมมือ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางไปยัง ภูมิภาคอาเซียนระหว่างกัน การเสริมสร้างความ ร่วมมือด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อ ปรับปรุงประสิทธิภาพและความสามารถในการ แข่งขันกับภูมิภาคอื่น มุ่งหวังให้ประเทศสมาชิก อาเซียนมีมาตรฐานการท่องเที่ยวเดียวกันทั้ง ภูมิภาค ดังนั้น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาใน ฐานะผู้แทนของประเทศไทย เห็นชอบในข้อตกลง ร่วมกันว่าด้วยการยอมรับคุณสมบัติบุคลากร

วิชาชีพด้านการท่องเที่ยวอาเซียน และเห็นความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมในด้านวิชาชีพการท่องเที่ยวและโรงแรม จึงมอบหมายให้สถาบันพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยวจัดทำมาตรฐานสมรรถนะร่วมวิชาชีพการท่องเที่ยวอาเซียน สาขาธุรกิจโรงแรม 4 แผนก 23 ตำแหน่งงาน และสาขาธุรกิจท่องเที่ยว 2 แผนก รวม 9 ตำแหน่งงาน รวม 6 แผนก 32 ตำแหน่งงาน

เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมบุคลากรของธุรกิจนำเที่ยว เพื่อรองรับการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน ซึ่งเป็นภาคที่มีขนาดพื้นที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย และยังมีจำนวนประชากรมากที่สุดกว่าภาคอื่น และเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาบริการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปิดเสรีบริการท่องเที่ยวที่จะพัฒนาภาคธุรกิจบริการ จึงมีความสนใจในการพัฒนาหลักสูตรพัฒนาบุคลากรของธุรกิจนำเที่ยว ตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะร่วมวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน เพื่อเตรียมรับการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนใน โดยจะศึกษาสาขาธุรกิจนำเที่ยวในแผนกที่ 2 การดำเนินการนำเที่ยว (Tour Operator) 5 ตำแหน่งงาน ได้แก่ 1) ผู้จัดการผลิตภัณฑ์ (พนักงานวางแผนนำเที่ยว พนักงานออกแบบผลิตภัณฑ์) 2) ผู้จัดการฝ่ายสัญญา (ผู้จัดการแผนกขายและการตลาด) 3) ผู้จัดการฝ่ายสัญญา (ผู้จัดการฝ่ายสินเชื่อ) 4) ผู้จัดการแผนกบัตรโดยสาร 5) ผู้จัดการนำเที่ยว (หัวหน้าแผนกออกบัตรโดยสาร ผู้จัดการแผนกสำรองตั๋ว)

2) แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรฝึกอบรมนี้ มุ่งหวังจะให้บัณฑิตหลักสูตรเพื่อพัฒนาบุคลากรของธุรกิจนำเที่ยว ตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะร่วมวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน ตามที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในฐานะผู้แทนของประเทศไทยเห็นชอบในข้อตกลงร่วมกัน ว่าด้วยการยอมรับคุณสมบัติบุคลากรรายวิชาชีพด้านการท่องเที่ยวอาเซียน และ

เห็นความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมในด้านรายวิชาชีพการท่องเที่ยวและโรงแรม จึงมอบหมายให้สถาบันพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยวจัดทำมาตรฐานสมรรถนะร่วมวิชาชีพการท่องเที่ยวอาเซียน โดยหลักสูตรนี้จะพัฒนาหลักสูตรสำหรับสาขาธุรกิจนำเที่ยวในแผนกที่ 2 ดำเนินการนำเที่ยว (Tour Operation) เลือกเฉพาะมาตรฐานสมรรถนะทั่วไปของตำแหน่งผู้จัดการผลิตภัณฑ์ (พนักงานวางแผนนำเที่ยว พนักงานออกแบบผลิตภัณฑ์) ผู้จัดการฝ่ายสัญญา (ผู้จัดการแผนกขายและการตลาด) ผู้จัดการฝ่ายสัญญา (ผู้จัดการฝ่ายสินเชื่อ) ผู้จัดการแผนกบัตรโดยสาร และผู้จัดการนำเที่ยว (หัวหน้าแผนกออกบัตรโดยสาร ผู้จัดการแผนกสำรองตั๋ว) มาตรฐานสมรรถนะทั่วไป มี 8 ข้อได้แก่ 1) การสื่อสารทางโทรศัพท์ 2) ปฏิบัติงานธุรการ 3) การใช้และสืบค้นข้อมูลบนระบบคอมพิวเตอร์ 4) การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีทางธุรกิจทั่วไป 5) การนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการแก่ลูกค้า 6) การดำเนินธุรกรรมทางการเงินและการขาย 7) การจัดการและแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ความขัดแย้ง 8) การสื่อสารภาษาอังกฤษในระดับพื้นฐาน

3) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 1) เพื่อให้ ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจและสามารถสื่อสารทางโทรศัพท์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานธุรการได้ 3) เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจและสามารถเข้าใช้และสืบค้นข้อมูลผ่านคอมพิวเตอร์ 4) เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจและสามารถใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีทางธุรกิจทั่วไป 5) เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการแก่ลูกค้า 6) เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินธุรกรรมทางการเงิน 7) เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดการและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสถานการณ์ต่างๆ 8) เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจและ

สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษในระดับปฏิบัติการพื้นฐานได้

4) คุณสมบัติของผู้เข้าฝึกอบรม

1) เป็นบุคลากรผู้ดำเนินการของธุรกิจนำเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยว มีคฤหัสถ์ พ.ศ. 2551 ประเภทนำเที่ยวออกนอกประเทศ (Outbound Tour Operator) ประเภทนำเที่ยวเข้าประเทศ (Inbound Tour Operator) และประเภทนำเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Tour Operator) 2) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้จัดการผลิตภัณฑ์ (พนักงานวางแผนนำเที่ยว พนักงานออกแบบผลิตภัณฑ์) ผู้จัดการฝ่ายสัญญา (ผู้จัดการแผนกขายและการตลาด) ผู้จัดการฝ่ายสัญญา (ผู้จัดการฝ่ายสินเชื่อ) ผู้จัดการแผนกบัตรโดยสาร และผู้จัดการนำเที่ยว (หัวหน้าแผนกออกบัตรโดยสาร ผู้จัดการแผนกสำรองตั๋ว)

5) กิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้มีส่วนร่วมในการฝึกอบรม เกิดการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม ดังนั้นกิจกรรมในการฝึกอบรมมีดังนี้ 1) การบรรยาย 2) การอภิปรายกลุ่มย่อย 3) การระดมสมอง 4) การซักถาม-ตอบ 5) การฝึกปฏิบัติ

6) สื่อประกอบการอบรม เพื่อให้สื่อที่นำมาประกอบในการอบรม ต้องสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมฝึกอบรมซึ่งประกอบด้วย 1) เอกสารประกอบการบรรยาย 2) สื่อการสอน Power Point 3) เครื่องคอมพิวเตอร์ 4) Projector

7) การวัดผลและประเมินผลการฝึกอบรมการฝึกอบรมมีการประเมินผลก่อนและการฝึกอบรม

8) โครงสร้างของหลักสูตรพัฒนาบุคลากรของธุรกิจนำเที่ยวแยกตามตัวชี้วัดตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน ได้แก่ หน่วยที่ 1 การสื่อสารทางโทรศัพท์ หน่วยที่ 2 ปฏิบัติงานธุรการ หน่วยที่ 3 การเข้าใช้และสืบค้นข้อมูลบนระบบคอมพิวเตอร์

หน่วยที่ 4 การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีทางธุรกิจทั่วไป หน่วยที่ 5 การนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการแก่ลูกค้า หน่วยที่ 6 การดำเนินธุรกรรมทางการเงินและการขาย หน่วยที่ 7 การจัดการและแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ความขัดแย้ง และหน่วยที่ 8 การสนทนาภาษาอังกฤษในระดับพื้นฐาน

9) ตารางการฝึกอบรมบุคลากรของธุรกิจ นำเที่ยว หลักสูตรดังกล่าวใช้เวลาในการฝึกอบรม 2 วัน เนื่องจากการเนื้อหาของหลักสูตรประกอบด้วยสมรรถนะทั่วซึ่งมี 8 ด้าน ไปอบรมเฉพาะ

3. แบบทดสอบผู้เข้าอบรมตามหลักสูตรพัฒนาบุคลากรของบริษัทนำเที่ยวตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน เป็นแบบทดสอบเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 100 ข้อ 100 คะแนน ครอบคลุมเนื้อหาทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสื่อสารทางโทรศัพท์ (10 ข้อ) 2) ด้านการปฏิบัติงานธุรการ (9 ข้อ) 3) ด้านการใช้และสืบค้นข้อมูลบนระบบคอมพิวเตอร์ (14 ข้อ) 4) ด้านการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีทางธุรกิจทั่วไป (14 ข้อ) 5) ด้านการนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการแก่ลูกค้า (21 ข้อ) 6) ด้านการดำเนินธุรกรรมทางการเงินและการขาย (15 ข้อ) 7) ด้านการจัดการและแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ความขัดแย้ง (13 ข้อ) 8) ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษในระดับพื้นฐาน (4 ข้อ)

สรุปอภิปรายผลการวิจัย

จากการพัฒนาหลักสูตรพัฒนาบุคลากรของธุรกิจนำเที่ยว ตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะร่วมวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียนนำมาอธิบายผลการวิจัยให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ตลอดจนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ฝึกอบรมเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อไป ดังนี้

1. เนื่องจากหลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งของ “ชุดเครื่องมือ” สำหรับผู้เข้าร่วมฝึกอบรม จะช่วยให้เกิด

การพัฒนาการด้านทักษะการทำงานในหลากหลายแขนง ผู้เข้าร่วมอบรมอาจจะพบว่ารูปแบบของหลักสูตรการอบรมนี้ ตลอดจนข้อมูลในคู่มือ อาจแตกต่างไปจากเนื้อหาตามหนังสือเรียนที่เคยใช้สืบเนื่องจากกระบวนการสอนและทดสอบมีความแตกต่างกันนั่นเอง โดยกระบวนการดังกล่าวเรียกว่า การฝึกอบรม โดยเน้นสมรรถนะเป็นสำคัญ หรือ Competency Based Training (CBT) และการประเมินผลสมรรถนะหรือ Competency Based Assessment (CBA) ซึ่งเป็นระบบการฝึกอบรมและการประเมินผลที่ได้กำหนดร่วมกันโดยกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน (ASEAN) อันเนื่องมาจากหลักสูตรนี้มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของประเทศสมาชิกด้านการท่องเที่ยวและการบริการในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนโดยเฉพาะ ดังนั้น ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคู่มือจึงต้องระบุให้ชัดเจนว่าหลักสูตรนี้เน้นการพัฒนาสมรรถนะตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับ นภา ณวิวัฒน์สกุล (2541) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่ศตวรรษที่ 21 ของเครือเจริญโภคภัณฑ์ ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอนาคต เครือเจริญโภคภัณฑ์ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรเป็นอย่างมากเนื่องจากมองว่าคนคือทรัพยากรอันล้ำค่าที่สุดและสามารถพัฒนาได้โดยเห็น 3 วิธีใหญ่ ๆ ได้แก่ การให้การศึกษา การฝึกอบรม และการพัฒนาโดยจะให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมมากที่สุด

2. โครงสร้างของเนื้อหาหลักสูตร ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล ซึ่งเป็นส่วนที่ต้องกล่าวถึงประวัติความเป็นมาหรือความสำคัญของการร่างหลักสูตรดังกล่าว โดยจะทำให้ผู้เข้าอบรมมีความเข้าใจในหลักสูตร 2) แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรนี้ เนื่องจากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ในฐานะผู้แทนของประเทศไทยเห็นชอบในข้อตกลงร่วมกัน ว่าด้วยการยอมรับคุณสมบัติบุคลากรวิชาชีพด้านการท่องเที่ยวอาเซียน และเห็นความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรให้มีความ

พร้อมในด้านรายวิชาที่การท่องเที่ยวและโรงแรม จึงมอบหมายให้สถาบันพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยวจัดทำมาตรฐานสมรรถนะร่วมรายวิชาที่การท่องเที่ยวอาเซียน โดยหลักสูตรนี้ได้พัฒนาสำหรับสาขาธุรกิจนำเที่ยวในแผนกที่ 2 คือส่วนดำเนินการนำเที่ยว (Tour Operation) เลือกเฉพาะมาตรฐานสมรรถนะทั่วไปในตำแหน่งผู้จัดการผลิตภัณฑ์ (พนักงานวางแผนนำเที่ยว พนักงานออกแบบผลิตภัณฑ์) ผู้จัดการฝ่ายสัญญา (ผู้จัดการแผนกขายและการตลาด) ผู้จัดการฝ่ายสัญญา (ผู้จัดการฝ่ายสินเชื่อ) ผู้จัดการแผนกบัตรโดยสาร และผู้จัดการนำเที่ยว (หัวหน้าแผนกออกบัตรโดยสาร ผู้จัดการแผนกสำรองตั๋ว) มาตรฐานสมรรถนะทั่วไปมี 8 ข้อได้แก่ 1) การสื่อสารทางโทรศัพท์ 2) ปฏิบัติงานธุรการ 3) การเข้าใช้และสืบค้นข้อมูลบนระบบคอมพิวเตอร์ 4) การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีทางธุรกิจทั่วไป 5) การนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการแก่ลูกค้า 6) การดำเนินธุรกรรมทางการเงินและการขาย 7) การจัดการและแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ความขัดแย้ง 8) การสนทนาภาษาอังกฤษในระดับพื้นฐานเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ ปทุมพร วรดิพงษ์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อความยั่งยืน พบว่า หลักสูตรการฝึกอบรมการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อความยั่งยืนที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 1) ความจำเป็นและปัญหา 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และ 3) หน่วยการฝึกอบรม จำนวน 10 บท ซึ่งฝ่ายการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญแล้ว พบว่าโครงสร้างหลักสูตรมีความสอดคล้องและเหมาะสมในระดับมาก

3. แบบทดสอบผู้เข้าอบรมตามหลักพัฒนาบุคลากรของบริษัทนำเที่ยวตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน ได้นำเนื้อหาในหลักสูตรมาพิจารณาเป็นคำถาม เพื่อใช้ประเมินผลผู้เข้าอบรม โดยให้มีการประเมินผลก่อนและหลังการฝึกอบรม แบบทดสอบมี 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คือ ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ทำ

แบบทดสอบ และส่วนที่ 2 คือ การทดสอบความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะร่วมวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน ทั้งนี้ แบบทดสอบได้จัดทำครอบคลุมทั้ง 8 หน่วยที่มีการฝึกอบรม เพื่อเป็นทดสอบว่าผู้เข้าฝึกอบรมมีความเข้าใจในหลักสูตรและทดสอบระดับสมรรถนะผู้ขอเข้าอบรมตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ปทุมพร วรจิตพิงค์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อความยั่งยืน พบว่า การจัดการท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อความยั่งยืนจะต้องให้บุคลากรในชุมชนได้มีโอกาสได้รับการฝึกอบรม เพื่อสร้างทักษะและสร้างความเข้าใจ

สรุป จากผลการวิจัยนี้ โครงสร้างของเนื้อหาหลักสูตร และแบบทดสอบผู้เข้าอบรมตามหลักพัฒนาบุคลากรของบริษัทนำเที่ยว ทั้งสองส่วนนี้มีความสอดคล้องกับกรอบตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้มีตำแหน่งที่จะต้องรับการวัดสมรรถนะสามารถนำหลักสูตรไปศึกษาและทดลองทำแบบทดสอบ เพื่อเตรียมความพร้อมเพื่อเตรียมรับการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
2. ธุรกิจนำเที่ยวสามารถนำหลักสูตรไปศึกษาและนำไปใช้เพื่อทดลองกับบุคลากรเพื่อเตรียมความพร้อมเพื่อเตรียมรับการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
3. สถาบันการศึกษาที่เป็นตัวแทนฝึกอบรมสามารถนำหลักสูตรไปประกอบการฝึกอบรม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการที่พิจารณาในการจัดสรรทุนให้กับผู้วิจัยทุกท่าน ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวกับในการทำวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- งานนโยบายกรมอาเซียน. (2554). *ไทยกับความก้าวหน้าของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558. ASEAN Highlights 2011*. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2556, จาก <http://www.ocsc.go.th/ocsc/th/files/overall%20ASEAN.pdf>
- จินตนา บุญบังการ. และณัฐพันธ์ เชจรันนันทน์. (2544). *การจัดการเชิงกลยุทธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น. 34
- ฉลองศรี พิมลสมพงษ์. (2544). *การวางแผนและพัฒนาการตลาด*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 292
- นภา ณวิวัฒนสกุล. (2541) *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่ศตวรรษที่ 21 ของเครือเจริญโภคภัณฑ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต), กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปทุมพร วรจิตพงศ์. (2552). *การพัฒนาหลักสูตรการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อความยั่งยืน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาศาสตร์บัณฑิต). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ศรุชา โนรีเวช. (2558). *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC ปี 2558 : ผลด้านบวกและด้านลบต่อธุรกิจท่องเที่ยว*. Thailand Trade for Machinery & Electronic. สืบค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2556, จาก <http://ttmemedia.wordpress.com/>
- สถาบันพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2556). *มาตรฐานสมรรถนะร่วมวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). คู่มือ: กรุงเทพฯ.
- สุมาลี แสงสว่าง. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับสมรรถนะหลักของบุคลากรในกรมราชทัณฑ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2550, 1 จาก http://202.28.199.4/tdc/dccheck.php?Int_code=126&Recl=3890&obj_id=3938&showmenu=no&userid=0
- Kotlet. P. (2000). *Marketing Management*. The Millennium Edition. New Jersey: Prentice Hall.

บทวิเคราะห์ผลกระทบของการปรับปรุงกฎหมายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อผู้ประกอบการในประเทศไทย

An Analysis of the Impact of the Personal Income Tax Amendment on Entrepreneurs in Thailand

วิริยา แซ่หลี่¹

Wiriya Saelee¹

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง “บทวิเคราะห์ผลกระทบของการปรับปรุงกฎหมายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อผู้ประกอบการในประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นถึงผลกระทบจากการที่กรมสรรพากรได้มีการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2560 เป็นต้นไป โดยมีสาระสำคัญคือ การลดอัตราภาษีหักค่าใช้จ่ายแบบเหมาจ่าย เป็นร้อยละ 60 ลดลงจากเดิมที่หักได้ร้อยละ 70 - 85 ของเงินได้ การเปลี่ยนแปลงการหักลดหย่อนบางประเภท รวมทั้งการปรับปรุงโครงสร้างของอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา การปรับปรุงกฎหมายภาษีจะส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดาในประเทศไทย ดังนี้ 1) การเลือกรูปแบบในการประกอบธุรกิจ ระหว่างการคงรูปแบบบุคคลธรรมดาตามเดิม หรือจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล 2) ต้นทุนส่วนเพิ่มในการประกอบธุรกิจ จากการจัดทำเอกสารประกอบการลงบัญชีและการจัดทำบัญชี กรณีผู้ประกอบการบุคคลธรรมดาที่เลือกหักค่าใช้จ่ายจริงตามความจำเป็นและสมควร และนิติบุคคล 3) ผลด้านจิตวิทยา เกี่ยวกับความกังวลใจการถูกตรวจสอบภาษีจากเจ้าหน้าที่

ดังนั้นแนวทางการปรับตัวของผู้ประกอบการเพื่อรับผลกระทบของการปรับปรุงกฎหมายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ได้แก่ การใส่ใจศึกษาความรู้ด้านการบัญชีและการภาษีอากร โดยเฉพาะกฎหมายที่มีการเปลี่ยนแปลง การวางแผนภาษีอากร ความสำคัญของการจัดทำบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชี เพื่อทราบถึงรายได้ค่าใช้จ่าย กำไรขาดทุนจากการประกอบธุรกิจ ทำให้เสียภาษีและวางแผนธุรกิจได้อย่างถูกต้อง และการเปลี่ยนรูปแบบการประกอบธุรกิจโดยจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล และจัดทำบัญชีชุดเดียวให้ถูกต้องตามจริงตามนโยบายของกรมสรรพากร

คำสำคัญ : ผลกระทบต่อผู้ประกอบการ, การปรับปรุงกฎหมายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา, การปรับตัวของผู้ประกอบการต่อการปรับปรุงกฎหมายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

¹ สาขาวิชาการบัญชี คณะบัญชี การเงินและการธนาคาร มหาวิทยาลัยพายัพ
Sulerm@yahoo.com

² Department of accountancy, faculty of accountancy, finance and banking, Payap University.

Abstract

The personal income tax amendment issued by the Revenue Department has been enforced since January 1, 2017, on Thai entrepreneurs. The essence of the amendment is the change of the deduction rate of expense allowances against assessable income for business and commerce from 70% - 85% to 60%. The changes in tax allowance of some business types and the adjustment of tax rate structure will affect Thai entrepreneurs as follows: 1) Entrepreneurs will need to make a decision to remain personal entrepreneurs or change to juristic entrepreneurs. 2) Entrepreneurs will have to confront increased expenditures for business operations such as correcting accounting documents and correcting the accounting of personal entrepreneurs to reflect actual tax expenditure reduction.

As a result, guideline preparations that will help handle the upcoming effects from the amendment are focused more on tax law, especially law amendment. Tax preparers are also studying related news; paying more attention to accounting documents, evaluating appropriate accounting systems to assure accurate tax payment; and holding tax planning through tax calculation trials under various conditions to find best practice for their businesses while complying with the new policies of the Revenue Department

Keywords : Impact on Entrepreneurs, Personal Income Tax Law Amendments, The Entrepreneurs' Adaptation to Personal Income Tax Law Amendments

บทนำ

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้นำประมวลรัษฎากรมาใช้บังคับในการจัดเก็บภาษีตั้งแต่ปี พ.ศ.2482 เป็นต้นมา ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดเก็บภาษีอากรที่มีบทบาทสำคัญต่อผลการจัดเก็บภาษีโดยรวมของประเทศไทยมาโดยตลอด ทั้งนี้ แม้ว่าในเวลาต่อมา บทบัญญัติหลายมาตราที่ระบุในประมวลรัษฎากรจะได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างต่อเนื่อง แต่ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาซึ่งถูกพิจารณาโดยนักวิชาการสมัยใหม่ว่า บทบัญญัติที่สำคัญบางส่วนไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่แท้จริงในปัจจุบัน กลับได้รับการแก้ไขปรับปรุงน้อยมาก ไม่ว่าจะเป็นอัตราการหักค่าใช้จ่ายแบบเหมาจ่ายตามมาตรา 42 ทวิ ถึงมาตรา 46 แห่งประมวลรัษฎากร การหักค่าลดหย่อน ตาม

มาตรา 47 ซึ่งอัตราค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีตามประมวลรัษฎากรนั้น บางมาตราเป็นอัตราที่กำหนดมาตั้งแต่ปี 2502

อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2560 กรมสรรพากรได้มีการออกกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับปรับปรุงบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการหักค่าใช้จ่ายแบบเหมาจ่ายของเงินได้พึงประเมินหลายมาตรา รวมถึงการปรับปรุงอัตราค่าลดหย่อนหลายรายการ การปรับปรุงอัตราโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จึงนับเป็นการปรับปรุงครั้งใหญ่ที่แทบไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ล้วนเคยชินต่อกฎหมายดั้งเดิมที่ใช้จัดเก็บมาอย่างยาวนาน ซึ่งการปรับปรุงข้อกฎหมายครั้งนี้ ย่อมส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้ประกอบการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประกอบกับในปัจจุบันกรมสรรพากรมีนโยบาย

สนับสนุนผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดา 2 เรื่องสำคัญ คือ การสนับสนุนให้ปรับเปลี่ยนสถานะการประกอบการแบบบุคคลธรรมดาเป็นนิติบุคคล และการจัดทำบัญชีเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายให้ถูกต้องตรงตามข้อเท็จจริง หรือที่เรียกว่า “นโยบายบัญชีชุดเดียว” ดังนั้นเพื่อความความอยู่รอดของการประกอบการอาจเป็นผลทำให้ผู้ประกอบการต้องเลือกเปลี่ยนรูปแบบการประกอบการใหม่ ซึ่งมีผลต่อต้นทุนการประกอบธุรกิจและด้านจิตวิทยา

บทความนี้จึงต้องการวิเคราะห์ให้เห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นของการปรับปรุงข้อกำหนดที่มีต่อผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดา และการปรับแนวคิดในการจัดทำบัญชีเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดภาษีอากรในอนาคต ที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจเรื่องการปรับปรุงข้อกำหนดของกรมสรรพากร

เนื้อหา

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้นำระบบ National e-Payment มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงิน และประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีในปี 2558 กรมสรรพากรได้มีการกำหนดแผนงานเพื่อยกระดับความน่าเชื่อถือในการจัดทำบัญชีให้แก่ผู้ประกอบการ เพื่อให้สอดคล้องกับระบบดังกล่าว โดยมีการจัดแถลงข่าวสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษีที่ดังนี้

1. วันที่ 26 ตุลาคม 2558 กรมสรรพากรร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาวิชาชีพขนาดกลางและขนาดย่อมไทย จัดแถลงข่าวความร่วมมือในโครงการ “รวมพลังสร้างความเข้มแข็ง SMEs ไทย ด้วยบัญชีชุดเดียว” โดยการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี และพัฒนาจัดทำ

โปรแกรมบัญชีอย่างง่ายเพื่อช่วยให้ผู้ประกอบการ SMEs ที่ไม่มีพื้นฐานด้านบัญชี สามารถลงบัญชีได้ด้วยตนเองอย่างถูกต้องตามมาตรฐานบัญชี และกฎหมายภาษีสรรพากร ช่วยให้ทราบถึงรายได้ต้นทุน ค่าใช้จ่าย กำไรหรือขาดทุนจากการประกอบกิจการ สามารถวางแผนการลงทุนที่เหมาะสมให้กับธุรกิจได้ เป็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการจัดทำบัญชีชุดเดียว และกรมสรรพากรกำลังพิจารณาดำเนินการให้สิทธิประโยชน์ลดหย่อนภาษีให้แก่ผู้ประกอบการมากขึ้น เพื่อสนับสนุนการลงบัญชีด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เป็นการสนับสนุนนโยบายรัฐบาล นำไปสู่ระบบธุรกรรม e-Payment ต่อไป

2. วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2559 กรมสรรพากรจัดแถลงข่าวร่วมกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและสภาวิชาชีพบัญชี ในการดำเนินการตามมาตรการบัญชีชุดเดียว เพื่อสนับสนุนให้ผู้ประกอบการจัดทำบัญชีให้ถูกต้องเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป และถูกต้องตามหลักประมวลรัษฎากร

3. วันที่ 20 เมษายน 2559 กรมสรรพากรจัดแถลงข่าวการปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่ปีภาษี 2560 เป็นต้นไป โดยสาระสำคัญเป็นการปรับปรุงอัตราค่าใช้จ่ายแบบเหมาจ่าย ค่าลดหย่อน และอัตราภาษีเงินได้โดยจัดเก็บในอัตราสูงสุดร้อยละ 35 สำหรับเงินได้สุทธิส่วนที่เกินกว่า 5 ล้านบาทเป็นต้นไป จากเดิมจัดเก็บจากเงินได้สุทธิส่วนที่เกินกว่า 4 ล้านบาท

4. วันที่ 22 พฤษภาคม 2559 กรมสรรพากรจัดสัมมนาผู้ประกอบการร้านทองทั่วประเทศให้มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องภาษีอากรและการจัดทำบัญชีชุดเดียวให้ถูกต้อง การสนับสนุนให้ผู้ประกอบการร้านทองเปลี่ยนผ่านจากบุคคลธรรมดาสู่นิติบุคคลเพื่อประโยชน์ในการดำเนินธุรกิจ และปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้อง

5. วันที่ 7 กันยายน 2559 กรมสรรพากรจัดสัมมนาผู้ประกอบการร้านขายยาเพื่อส่งเสริมให้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการประกอบกิจการจากบุคคล

ธรรมดาเป็นนิติบุคคล และการให้ความรู้ในการจัดทำบัญชีชุดเดียวอย่างถูกต้อง ทั้งนี้ กรมสรรพากรได้มีการประสานความร่วมมือร่วมกับคณะกรรมการอาหารและยา ผู้ผลิตซอฟต์แวร์เฮาส์ และสมาคมร้านขายยา เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อจูงใจให้ผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดาปรับเปลี่ยนรูปแบบการประกอบกิจการเป็นนิติบุคคล กรมสรรพากรจะได้พัฒนาซอฟต์แวร์และออกกฎหมายเพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว

6. วันที่ 6 มีนาคม 2560 กรมสรรพากรจัดแถลงข่าวร่วมกับหน่วยงานพันธมิตร คือ สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสมาคมธนาคารไทย โดยมีหัวข้อสำคัญได้แก่ การแนะนำผู้ประกอบการให้จัดทำงบการเงินให้สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริงของกิจการ เพื่อเตรียมความพร้อมรับนโยบาย Thailand 4.0 ของรัฐบาล มีมาตรการส่งเสริมให้บุคคลธรรมดาประกอบกิจการในรูปแบบนิติบุคคลมากขึ้น เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในการประกอบกิจการ ผู้ประกอบการอาจจะสูญเสียโอกาสทางธุรกิจ ถ้าไม่ดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว โดยเฉพาะโอกาสที่เกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงิน นับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2562 เป็นต้นไป สถาบันการเงินทุกแห่งต้องใช้บัญชีและงบการเงินที่แสดงต่อกรมสรรพากรเป็นหลักฐานสำคัญเพื่อใช้ประกอบในการขออนุมัติสินเชื่อ

เมื่อพิจารณาจากแนวทางการดำเนินการของกรมสรรพากร สามารถสรุปเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการในประเทศไทยดังต่อไปนี้

1. กรมสรรพากรมีนโยบายสนับสนุนและผลักดันให้ผู้ประกอบการปรับเปลี่ยนรูปแบบการประกอบกิจการจากบุคคลธรรมดาไปสู่นิติบุคคลอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ พิจารณาจากการออกแถลงการณ์ และมาตรการการดำเนินการหลายอย่างในช่วงปีที่ผ่านมา เช่น การปรับลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล การปรับลดอัตราค่าใช้จ่ายเหมาจ่ายของผู้ประกอบการบุคคลธรรมดา การส่งเสริม

ให้มีการจัดทำบัญชีชุดเดียว การออกกฎหมายเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนถ่ายสถานะผู้ประกอบการจากบุคคลธรรมดาไปสู่นิติบุคคล การพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อแจกจ่ายให้แก่ผู้ประกอบการ การสนับสนุนการจัดทำรายงานทางภาษีในรูปแบบดิจิทัล เป็นต้น

2. กรมสรรพากรให้ความสำคัญต่อการจัดทำบัญชีชุดเดียวเป็นอย่างมาก พิจารณาจากมาตรการที่กรมสรรพากรกำหนดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นภาคสมัครใจโดยการมอบสิทธิประโยชน์ทางภาษีในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อจูงใจผู้ประกอบการ หรือภาคบังคับ ได้แก่ การกำหนดให้ใช้งบการเงินที่น่าส่งกรมสรรพากรเพื่อพิจารณาการให้สินเชื่อจากธนาคารทุกแห่งในประเทศไทย เป็นต้น

3. กรมสรรพากรได้นำระบบพันธมิตรและเครือข่ายมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น สืบเนื่องจากการแถลงข่าวร่วมกับหน่วยงานพันธมิตรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งนี้ เมื่อกรมสรรพากรได้รับการสนับสนุน และความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ แล้ว ย่อมทำให้สมาชิก หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานต่าง ๆ นั้น ยากที่จะปฏิเสธในการให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามแนวทางที่กรมสรรพากรกำหนดขึ้น เพราะหากไม่ปฏิบัติตามอาจถูกพิจารณาว่าไม่ให้ความร่วมมือ และอาจตกเป็นเป้าหมายที่จะถูกพิจารณาว่ามีความผิดปกติด้านหนึ่งอันใดจนทำให้ถูกดำเนินการตรวจสอบทางภาษี จนเกิดความยุ่งยากในการประกอบการในที่สุด

4. กรมสรรพากรมีแนวโน้มที่จะนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้นในอนาคตอันใกล้ ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำบัญชีด้วยคอมพิวเตอร์ การยื่นแบบชำระภาษีผ่านอินเทอร์เน็ต การจัดทำรายงาน ใบกำกับภาษี และการชำระเงินผ่านระบบ Prompt pay เป็นต้น อีกทั้งได้มีการจัดตั้งสายงานที่มุ่งเน้นเพื่อกำกับดูแลธุรกิจที่ประกอบการในรูปแบบบุคคลธรรมดา ทำให้ผู้ประกอบการทุกรายอยู่ในการติดตามการเสียภาษีอย่างใกล้ชิดเป็นรายบุคคล

5. แนวโน้มของการประกอบการแบบบุคคลธรรมดาจะมีความยากลำบากในการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีอากรมากขึ้น แต่ต้นทุนในการประกอบการ โดยเฉพาะต้นทุนทางภาษีอากรก็มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน พิจารณาจากการปรับปรุงข้อกำหนดที่เกี่ยวกับอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีอัตราภาษีขั้นสูงสุดร้อยละ 35 ในขณะที่นิติบุคคลปัจจุบัน จัดเก็บที่ร้อยละ 20 แต่มีแนวโน้มที่จะลดลงอีกในอนาคตเพื่อจูงใจให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในประเทศมากขึ้น เป็นการรองรับการแข่งขันภายในกลุ่มอาเซียน หรือการปรับลดอัตราค่าใช้จ่าย

แบบเหมาจ่ายสำหรับเงินได้หลายประเภทเพื่อจูงใจให้ผู้ประกอบการจัดทำบัญชีให้ถูกต้อง ซึ่งเท่ากับการเป็นการเพิ่มต้นทุนให้แก่ผู้ประกอบการในการปฏิบัติตามข้อกำหนด

ตั้งแต่ปีภาษี 2558 ถึงปีปัจจุบัน กรมสรรพากรได้ทำการปรับปรุงกฎหมายภาษีอากรที่เกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ดังต่อไปนี้

1. การหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาจ่ายของเงินได้พึงประเมินเฉพาะมาตราที่ได้มีการปรับปรุงกฎหมาย ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการหักค่าใช้จ่ายแบบเหมาจ่ายเดิม (ปี 2558 – 2559) และใหม่ (ปี 2560)

ประเภทของเงินได้พึงประเมิน	ค่าใช้จ่ายที่หักได้	
	เดิม ปี 2558 - 2559	ใหม่ ปีภาษี 2560
เงินได้ประเภทที่ 1 (เงินเดือนและค่าจ้างทั่วไป)	หักแบบเหมา 40% ของเงินได้ แต่ไม่เกิน 60,000 บาท	หักแบบเหมา 50% ของเงินได้ แต่ไม่เกิน 100,000 บาท
เงินได้ประเภทที่ 2 (เงินได้จากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ		
เงินได้ประเภทที่ 3 (ค่าลิขสิทธิ์ ค่ากู้ดิวลิส และสิทธิใน สิทธิทรัพย์สินทางปัญญา)	เฉพาะค่าลิขสิทธิ์ หักแบบเหมา 40% ของเงินได้ แต่ไม่เกิน 60,000 บาท	เฉพาะค่าลิขสิทธิ์ ค่ากู้ดิวลิส และสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา หักแบบเหมา 50% ของเงินได้ แต่ไม่เกิน 100,000 บาท หรือ หักค่าใช้จ่ายตามจริง
เงินได้ประเภทที่ 7 (เงินค่ารับเหมาทั้งค่าแรงและค่าของ)	หักแบบเหมา 70% หรือหักค่าใช้จ่ายตามจริงที่สูงกว่า	หักแบบเหมา 60% หรือหักค่าใช้จ่ายตามจริงที่สูงกว่า
เงินได้ประเภทที่ 8 (เงินได้จากธุรกิจ การพาณิชย์ อุตสาหกรรม การขายอสังหาริมทรัพย์ หรือการอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เงินได้ประเภท ที่ 1 – 7)	หักแบบเหมา 80% หรือหักค่าใช้จ่ายตามจริงที่สูงกว่า	หักแบบเหมา 60% หรือ หัก ค่าใช้จ่ายตามจริงที่สูงกว่า (ยกเว้นกรณีการขายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยมุงกำไร)

2. รายการหักลดหย่อนที่หักได้ในการคำนวณภาษี เฉพาะรายการที่ได้มีการปรับปรุงกฎหมาย ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงการหักลดหย่อนเดิม (ปี 2558 – 2559) และใหม่ (ปี 2560)

รายการที่ลดหย่อนได้	จำนวนค่าลดหย่อนที่หักได้	
	ปี 2558 - 2559	ปี 2560
ค่าลดหย่อนส่วนตัว	30,000 บาท	60,000 บาท
ค่าลดหย่อนคู่สมรส	30,000 บาท	60,000 บาท
ค่าลดหย่อนบุตร	คนละ 15,000 บาท ไม่เกิน 3 คน	คนละ 60,000 บาท ไม่จำกัดจำนวนคน
ค่าการศึกษาบุตร	คนละ 2,000 บาท ไม่เกิน 3 คน	-

อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีการปรับปรุงกฎหมาย ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเดิม (ปี 2558 – 2559) และใหม่ (ปี 2560)

อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา			
ปี 2558 - 2559		ปี 2560	
เงินได้สุทธิ (บาท)	อัตราภาษี	เงินได้สุทธิ (บาท)	อัตราภาษี
0 - 150,000	ได้รับยกเว้นภาษี	0 - 150,000	ได้รับยกเว้นภาษี
150,001 - 300,000	5%	150,001 - 300,000	5%
300,001 - 500,000	10%	300,001 - 500,000	10%
500,001 - 750,000	15%	500,001 - 750,000	15%
750,001 - 1,000,000	20%	750,001 - 1,000,000	20%
1,000,001 - 2,000,000	25%	1,000,001 - 2,000,000	25%
2,000,001 - 4,000,000	30%	2,000,001 - 5,000,000	30%
4,000,001 บาทขึ้นไป	35%	5,000,001 บาทขึ้นไป	35%

ปัญหาการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย

ถึงแม้ว่า ประมวลรัษฎากรของประเทศไทย จะได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับ สภาพเศรษฐกิจของประเทศมาโดยตลอด แต่ใน ความเป็นจริง ข้อกฎหมายที่เป็นตัวบทหลัก ๆ สำหรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กลับได้รับการ แก้ไขปรับปรุงน้อยมาก โดยหากจะมีการแก้ไข ปรับปรุงอยู่บ้าง ก็มักจะเป็นการเพิ่มหรือลดตัวบท

ที่ใช้บังคับจัดเก็บตามสถานการณ์ ซึ่งเป็นกฎหมาย เฉพาะเรื่อง เฉพาะกาล เช่น การยกเว้นภาษีกรณี เกิดอุทกภัย หรือการลดอัตราภาษีในเขตพิเศษ ต่างๆ เท่านั้น จากกรณีดังกล่าว ทำให้ผู้ประกอบการ ของไทยเคยชินต่อการปฏิบัติตามข้อกฎหมาย ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบดั้งเดิมมาโดยตลอด อย่างไรก็ตาม กฎหมายภาษีเงินได้บุคคล ธรรมดาได้ถูกนำมาใช้ในการจัดเก็บภาษีและเป็น ประเภทภาษีที่สำคัญของประเทศไทยมาอย่าง ยาวนาน ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่เป็นผู้ประกอบการ

การรายเก่าที่เสียภาษีมานาน รวมถึงผู้ประกอบการรายใหม่ที่ขาดประสบการณ์ ยังคงมีความวิตกกังวลและขาดความรู้ ความสนใจเสียภาษีเงินได้อย่างถูกต้อง ทำให้การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ยังเป็นปัญหาที่ต่อกรมสรรพากรและผู้ประกอบการตลอดมา

จากการที่กรมสรรพากรได้จัดสัมมนาเรื่อง “สิทธิประโยชน์จากการจดทะเบียนทางภาษีอากร และการใช้เงินที่ถูกต้อง” เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2560 มีการแสดงผลสำรวจของความไม่สนใจเสียภาษีที่มีต่อการเสียภาษีของผู้ประกอบการไว้อย่างน่าสนใจว่าเกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. การไม่สามารถเข้าถึงผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีและภาษีอากรที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ อาจเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น การขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพ ต้นทุนของผู้ประกอบการวิชาชีพที่มีคุณภาพมีราคาสูง การขาดความสนใจในความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพทางบัญชี เป็นต้น

2. การขาดเอกสารหลักฐานทางบัญชีที่ถูกต้อง อันเกิดจากการจงใจไม่จัดทำหลักฐานทาง

บัญชีเพื่อหลบเลี่ยงการเสียภาษีอากร การขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำเอกสารหลักฐานทางบัญชี การสูญหายของหลักฐานทางบัญชี ต้นทุนในการรวบรวมเอกสารทางบัญชีให้ถูกต้องครบถ้วน คุณภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักฐานทางบัญชี เป็นต้น

3. การขาดความสมัครใจที่จะเสียภาษีให้ถูกต้องของผู้ประกอบการ ซึ่งเกิดขึ้นได้จากการขาดจิตสำนึกที่ดี ที่ถือเป็นเรื่องส่วนบุคคล หรือการขาดความสมัครใจที่เกิดจากปัจจัยแวดล้อมที่ชักจูงไป เช่น ความยุ่งยากในตัวของประมวลรัษฎากร การขาดแคลนต้นทุนในการประกอบธุรกิจ การขาดการสนับสนุนทางด้านบริหารจัดการธุรกิจอย่างเหมาะสม เป็นต้น

นอกจากนั้น ได้มีการแสดงผลสำรวจความเห็นจากผู้สอบบัญชีภาษีอากรถึงปัญหาที่พบจากการจงใจให้ผู้ประกอบการจัดทำบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานบัญชีชุดเดียว ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงปัญหาที่พบบ่อยในการปฏิบัติตามมาตรฐานบัญชีชุดเดียว

ปัญหาที่พบบ่อยในการปฏิบัติตามมาตรฐานบัญชีชุดเดียว	ใช่	ไม่ใช่
1. ผู้ประกอบการไม่ตระหนักถึงการเสียสิทธิทางภาษี หากไม่ปฏิบัติตามบัญชีที่ถูกต้อง	65.6%	34.4%
2. ผู้ประกอบการไม่ให้ความสำคัญกับการส่งมอบเอกสารลงบัญชี	80.8%	19.2%
3. กรณีการขายสินค้าไม่ได้ส่งมอบหลักฐานการขาย	79.2%	63.4%
4. เกรงว่าเจ้าหน้าที่สรรพากรจะประเมินย้อนหลัง	43.2%	56.8%
5. กรณีขาย ผู้ซื้อไม่ต้องการหลักฐานใบกำกับภาษี	61.6%	38.4%
6. ทรัพย์สิน เช่น อาคาร ไม่สามารถรวบรวมเอกสารหลักฐานเพื่อประเมินมูลค่าได้	65.6%	34.4%
7. ผู้ประกอบการไม่ทราบว่าได้สิทธิทางภาษีตามการจดทะเบียนบัญชีชุดเดียว	36.0%	64.0%
8. ประกอบการขาดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติตามพระราชกำหนดของเจ้าหน้าที่สรรพากร	72.0%	28.0%

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงข้างต้น สามารถสรุปปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้ประกอบการในประเทศไทยจากสาเหตุดังนี้

1. การขาดความสมัครใจต่อการเสียภาษีอย่างถูกต้อง ปัญหาที่เกิดจากการขาดความสมัครใจในการเสียภาษีของคนถือเป็นเรื่องท้าทายต่อการจัดเก็บภาษีอากรของทุกประเทศ ทั้งนี้เพราะปัญหาดังกล่าวส่วนใหญ่เกิดจากการขาดจิตสำนึกของคนในสังคม ซึ่งเป็นเรื่องส่วนบุคคลที่ยากต่อรัฐบาลของทุกประเทศที่จะจัดการปัญหาดังกล่าว อย่างไรก็ตาม การสร้างเครื่องมือการจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการปรับปรุงข้อกฎหมายให้เกิดความเป็นธรรมและง่ายต่อการปฏิบัติ อาจช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ในระดับหนึ่ง

2. การขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีและภาษีอากร ผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดาเป็นจำนวนมากไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำเอกสารหลักฐานทางบัญชี ทั้งนี้ เนื่องจากกฎหมายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดายอมให้ผู้ประกอบการหักค่าใช้จ่ายแบบเหมาจ่าย โดยไม่ต้องจัดทำหลักฐานทางบัญชี มาประกอบการยื่นแบบเพื่อเสียภาษีเงินได้ นอกจากนี้ มุมมองในด้านการจัดทำบัญชีและภาษีอากรของผู้ประกอบการเห็นว่า เป็นเรื่องยุ่งยากต่อการทำความเข้าใจ และการไม่ต้องจัดทำเอกสารหลักฐานทางบัญชียังอาจส่งผลต่อการยื่นเสียภาษี เพราะไม่มีหลักฐานแสดงที่มาของรายได้สำหรับธุรกิจของตนเอง

อย่างไรก็ตาม ปัญหาในเรื่องการขาดความรู้ทางบัญชีและภาษี คือ การขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพอย่างแท้จริง เนื่องจากผู้ประกอบการพิจารณาว่ากฎหมายทางบัญชีและภาษีอากรมีความยุ่งยากต่อความเข้าใจและการปฏิบัติ นักบัญชีควรเป็นผู้มีความรู้ในวิชาชีพดังกล่าวอยู่แล้ว จึงมักจะเลยการทำความเข้าใจต่อความรู้เหล่านี้ และมอบความไว้วางใจแก่นักบัญชีที่ตนจ่ายเงินค่าจ้างเพื่อจัด

ทำบัญชีและมีหน้าที่เสียภาษีอากรให้แก่กิจการ

3. ปัญหาเกี่ยวกับระบบเอกสารประกอบการลงรายการทางบัญชี และระบบการควบคุมภายใน ผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดาจำนวนมากมีปัญหาจากการซื้อสินค้า หรือจ่ายค่าบริการ แต่ไม่สามารถเรียกขอเอกสารเพื่อใช้ประกอบการบันทึกบัญชีได้ เนื่องจากผู้ขายปฏิเสธการส่งมอบเอกสารหลักฐาน หรือไม่ยินยอมให้มีการหักภาษี ณ ที่จ่าย ทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถนำค่าใช้จ่ายเหล่านี้มาบันทึกเป็นต้นทุนที่แท้จริงเพื่อรวมคำนวณในการเสียภาษีได้ตามปกติ เนื่องจากกิจการที่มีขนาดเล็กมักไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดทำเอกสารหลักฐานเพื่อส่งมอบให้ผู้ซื้อ และเห็นว่าการจัดทำบัญชี เอกสารเป็นภาระที่เพิ่มต้นทุนให้แก่การประกอบการของตนเอง ซึ่งการขาดระบบการควบคุมเอกสารเหล่านี้ กลายเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพิจารณาตัดสินใจที่จะเสียภาษีอากรอย่างถูกต้องของผู้ประกอบการในประเทศไทย

4. ปัญหาเกี่ยวกับการผ่อนปรน หรือความเข้มงวดในการตรวจสอบและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่สรรพากร มาตรการในการจัดเก็บภาษีของรัฐบาล เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อความสมัครใจในการเสียภาษีของผู้ประกอบการ ปัญหาเรื่องอย่างหนึ่งในการจัดเก็บภาษีของประเทศไทยคือ การผ่อนปรนนโยบายในการจัดเก็บภาษีต่อบุคคลธรรมดาเป็นกรณีพิเศษ พิจารณาได้จากการกำหนดให้บุคคลธรรมดาที่เลือกเสียภาษีโดยการหักค่าใช้จ่ายแบบเหมาจ่าย ไม่มีหน้าที่ต้องจัดทำบัญชี ส่งผลให้ผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดาจำนวนมากไม่ให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้กฎหมายและการจัดทำบัญชีอย่างถูกต้อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังธุรกิจประเภทอื่นที่เกี่ยวข้อง ทำให้มีปัญหาคือระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของกิจการ

มาตรฐานในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่สรรพากรแต่ละรายมีผลสำคัญต่อการเสียภาษีของผู้ประกอบการโดยเฉพาะการจัดเก็บภาษีอากรจาก

ผู้ประกอบการขนาดเล็กที่ไม่มีการจดทะเบียนที่ก หรือจัดทำบัญชีตามกฎหมาย ซึ่งเจ้าพนักงานนิยมใช้วิธีการเจรจาต่อรองมาพิจารณาในการจัดเก็บภาษี โดยการใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานย่อมมีความแตกต่างกันแต่ละบุคคล จึงทำให้ขาดความเป็นธรรมและเกิดความเหลื่อมล้ำในการจัดเก็บภาษี จนกลายเป็นปัญหาต่อระบบการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในระยะยาว เมื่อการจัดเก็บภาษีมียุทธศาสตร์แบบนี้ทำให้ผู้ประกอบการเกิดความเคยชิน จึงเป็นเรื่องยากที่จะปรับเปลี่ยนให้ระบบที่ถูกต้อง เป็นสากลในระยะเวลายาวอันสั้น

ผลกระทบจากการปรับปรุงกฎหมายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อผู้ประกอบการบุคคลธรรมดาในประเทศไทย

ทุกครั้งที่มีการปรับปรุงแก้ไขข้อกฎหมาย ผู้ประกอบการจำนวนมากจะเกิดความวิตกกังวลและไม่แน่ใจว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะเกิดผลกระทบต่อกิจการของตนเองอย่างไรบ้าง เนื่องจากเป็นที่ทราบกันเป็นอย่างดีว่า ภาษีคือต้นทุนอย่างหนึ่งในการประกอบธุรกิจ แต่เมื่อผู้ประกอบการไม่มีความรู้ ความชำนาญในข้อกฎหมายภาษีอย่างถ่องแท้ ทำให้ไม่สามารถพิจารณาได้ว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นจะส่งผลดีหรือผลเสียต่อธุรกิจของตนเองในรูปแบบใด รุนแรงมากน้อยเพียงใด และตัวเองต้องทำอะไรต่อไป

การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงข้อกฎหมายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดาที่ประกอบกิจการในประเทศไทย ดังต่อไปนี้

1. ผลกระทบต่อการเลือกรูปแบบในการประกอบธุรกิจ ในการตัดสินใจประกอบธุรกิจใดธุรกิจหนึ่ง คำถามสำคัญคำถามแรก ๆ ที่ผู้ประกอบการมักจะตั้งคำถามแก่ตนเองคือ ระหว่างการประกอบกิจการในรูปแบบบุคคลธรรมดากับนิติบุคคลควรจะเลือกประกอบกิจการในรูปแบบใด จึงจะเกิด

ผลดีต่อตนเองมากที่สุด ในอดีต คำตอบสำหรับคำถามประเภทนี้มักจะขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ประกอบการว่าต้องการประโยชน์ในด้านใด เพราะการประกอบธุรกิจในรูปแบบใด ก็จะมีข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกันออกไป เช่น ผู้ประกอบการในแบบบุคคลธรรมดา เหมาะกับธุรกิจที่ไม่สลบซับซ้อน ไม่ต้องใช้ทุนจำนวนมาก มีความไม่แน่นอนในการประกอบธุรกิจ และมีทางเลือกในการเสียภาษีโดยการหักค่าใช้จ่ายแบบเหมาจ่าย เนื่องจากไม่ต้องมีต้นทุนในการจัดทำบัญชี ส่วนผู้ประกอบการที่เป็นนิติบุคคล เหมาะกับธุรกิจที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับบุคคลธรรมดา โดยเฉพาะการต้องอาศัยเงินทุนจากสถาบันการเงินที่มักให้ความเชื่อถือแก่ผู้ประกอบการที่เป็นนิติบุคคลมากกว่า

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการปรับปรุงข้อกฎหมายสำหรับบุคคลธรรมดา ผู้ประกอบการในรูปแบบบุคคลธรรมดาที่เลือกการหักค่าใช้จ่ายแบบเหมาจ่ายเหมือนในอดีต ต้องทำการตัดสินใจมากขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากในอดีตกฎหมายยอมให้ธุรกิจ โดยเฉพาะผู้ประกอบการบุคคลธรรมดาที่มีเงินได้ตามมาตรา 40 (7) และมาตรา 40 (8) แห่งประมวลรัษฎากรเคยหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ในอัตราร้อยละ 70 – 85 แต่กฎหมายใหม่ให้หักค่าใช้จ่ายดังกล่าวได้เพียงร้อยละ 60 ซึ่งลดลงจากเดิมเป็นอย่างมาก แลกกับการให้สิทธิไม่ต้องจัดทำบัญชี

เมื่อพิจารณาเฉพาะโครงสร้างส่วนต้นทุนในการประกอบธุรกิจของกิจการประเภทต่าง ๆ ของกลุ่มเงินได้ตามมาตรา 40 (7) และ 40 (8) ในปัจจุบัน เชื่อได้ว่าจะไม่มีธุรกิจใดมีต้นทุนในการประกอบธุรกิจเพียงร้อยละ 60 ของรายได้จากการประกอบกิจการ เมื่อมีการปรับปรุงข้อกฎหมายในส่วนดังกล่าว ย่อมส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดา ซึ่งตามปกติผู้ประกอบการบุคคลธรรมดาที่เลือกการหักค่าใช้จ่ายด้วยวิธีการเหมาจ่าย ส่วนใหญ่มักเป็นผู้ประกอบการขนาดเล็ก ที่มีเงินทุนจำนวนไม่มาก และไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีและภาษีอากรอยู่แล้ว จึงต้องแบก

รับต้นทุนส่วนที่กฎหมายให้หักได้ลดลงไปประมาณร้อยละ 20 ทำให้เกิดภาวะภาษีที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนไม่น้อยทีเดียว

สรุปผล คือ ผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดาจะต้องมีการปรับตัวเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว นั่นคือ ยอมรับสภาพที่จะต้องเสียภาษีในจำนวนที่มากขึ้นกว่าในอดีต หรือเลือกที่จะปรับตัวโดยการเปลี่ยนมาเลือกการหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควร และยอมรับต้นทุนส่วนเพิ่มขึ้นคือ ค่าใช้จ่ายในการจัดทำเอกสารทางบัญชี และการจัดทำบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป หรือเลือกที่จะจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในที่สุด เพราะจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่มากกว่าการประกอบการในรูปแบบบุคคลธรรมดา

2. ผลกระทบต่อต้นทุนในการประกอบธุรกิจ เมื่อพิจารณาเฉพาะส่วนโครงสร้างส่วนที่เป็นต้นทุนในการประกอบธุรกิจของบุคคลธรรมดา การลดอัตราค่าใช้จ่ายและการเพิ่มค่าลดหย่อนบางประเภท อาจส่งผลกระทบต่อไม่มากนักเมื่อคำนวณออกมาเป็นจำนวนเงินภาษีที่ต้องชำระ เพราะส่วน

ที่ลดลงและเพิ่มขึ้นอาจชดเชยกันไปได้สำหรับกิจการขนาดเล็ก แต่ในรายผู้ประกอบการที่มีรายได้จำนวนมากอาจไม่เป็นเช่นนั้น การลดลงของอัตราค่าใช้จ่ายแบบเหมาจ่ายถึงร้อยละ 20 จะส่งผลทำให้เงินได้สุทธิที่ต้องนำมาคำนวณภาษีเพิ่มขึ้นในอัตราที่เท่ากัน เมื่อนำมาคำนวณจ่ายภาษีในอัตราก้าวหน้า ย่อมส่งผลทำให้เงินภาษีที่ผู้ประกอบการบุคคลธรรมดาต้องรับภาระอาจเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก

ในที่นี้ จะขอยกตัวอย่างการประกอบกิจการชื่อมาขายไป ซึ่งถือเป็นผู้ประกอบการที่มีเงินได้ตามมาตรา 40 (8) แห่งประมวลรัษฎากร โดยผู้ประกอบการมีลักษณะเป็นบุคคลธรรมดา สถานะภาพโสด ไม่มีการจ่ายค่าลดหย่อนประเภทอื่น และมีรายได้จากการขายสินค้าปีละ 10 ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามเงื่อนไขดังกล่าวโดยใช้กฎหมายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับปีภาษี 2559 และปี 2560 โดยผู้ประกอบการเลือกใช้สิทธิหักค่าใช้จ่ายแบบเหมาจ่าย จะสามารถแสดงการคำนวณภาษีได้ดังตารางเปรียบเทียบดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แสดงรายการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเปรียบเทียบปี 2559 และ 2560

รายละเอียดการคำนวณเงินได้บุคคลธรรมดา	ปี 2559	ปี 2560
รายได้จากการขายสินค้าตามมาตรา 40 (8)	10,000,000	10,000,000
หัก ค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาจ่าย	<u>8,000,000</u>	<u>6,000,000</u>
เงินได้สุทธิก่อนหักค่าลดหย่อน	2,000,000	4,000,000
หัก ค่าลดหย่อนส่วนบุคคล	<u>30,000</u>	<u>60,000</u>
เงินได้สุทธิเพื่อคำนวณเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	<u>1,970,000</u>	<u>3,940,000</u>
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ต้องชำระสำหรับปี	357,500	947,000

จากตัวอย่างข้างต้น จะพบว่าเมื่อมีการปรับเปลี่ยนกฎหมายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภายใต้เงื่อนไขการขายสินค้าแบบเดียวกัน จำนวนภาษีที่ต้องชำระเพิ่มเติมของผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่ต้องจ่ายปีละ 357,500 บาท เปลี่ยน

เป็น 947,000 บาท ซึ่งถือเป็นการเพิ่มขึ้นของภาระภาษีเป็นจำนวนมากเมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายเดิมที่ผู้ประกอบการคุ้นเคยมาเป็นเวลายาวนาน

อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดายังมีทางเลือกในการหักค่าใช้จ่าย คือการ

หักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควร ซึ่งการเลือกหักค่าใช้จ่ายตามวิธีนี้ ผู้ประกอบการจำเป็นต้องจัดทำบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป การจัดทำบัญชีดังกล่าว ผู้ประกอบการจำเป็นต้องรับภาระต้นทุนค่าใช้จ่ายส่วนที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ ค่าจ้างพนักงานที่ต้องจัดเก็บเอกสารและจัดทำใบสำคัญทางการค้า ค่าจ้างพนักงานบัญชี ค่าสวัสดิการดูแลพนักงาน ค่าจ้างสำนักงานบัญชี เป็นต้น ทั้งนี้ รายจ่ายเหล่านี้ จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการประกอบกิจการของแต่ละประเภทกิจการ

3. ผลกระทบเชิงจิตวิทยาต่อผู้ประกอบการในรูปแบบบุคคลธรรมดา เป็นผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ในด้านจิตใจของผู้ประกอบการที่ต้องคำนึงถึง ดังต่อไปนี้

3.1 การแปลกแยกจากกลุ่มผู้ประกอบการในธุรกิจประเภทเดียวกันรายอื่น กฎหมายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นกฎหมายที่ให้โอกาสแก่ผู้ประกอบการได้เลือกวิธีการชำระภาษีตามที่ผู้ประกอบการพอใจ แต่นโยบายของกรมสรรพากรที่เปลี่ยนแปลงไป เกี่ยวกับการผลักดันให้ผู้ประกอบการบุคคลธรรมดาจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ซึ่งเป็นนโยบายที่กรมสรรพากรขอความร่วมมือจากกลุ่มผู้ประกอบการ โดยเริ่มจากผู้ประกอบการร้านทอง และกลุ่มร้านขายยา เป็นเป้าหมายลำดับแรก ซึ่งมีแนวโน้มที่จะขยายการดำเนินการไปในกลุ่มอื่น ๆ ในอนาคตอันใกล้อย่างแน่นอน การดำเนินการผลักดันผู้ประกอบการให้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลดังกล่าว มาจากความเชื่อมั่นของกรมสรรพากรที่เห็นว่าการประกอบการในรูปแบบนิติบุคคลจะต้องมีการจัดทำบัญชีอย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นไปตามนโยบาย “บัญชีซูดเดียว” ที่กรมสรรพากรกำลังผลักดันอยู่ในขณะนี้ ดังนั้น กรมสรรพากรจึงเร่งนโยบายการผลักดันกลุ่มผู้ประกอบการเพื่อให้เข้าสู่การจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล โดยผ่านทางสมาคม หอการค้า หรือกลุ่มผู้ประกอบการที่มีสมาชิกจำนวนมาก การดำเนินการในรูปแบบนี้

อาจส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดาขนาดเล็กที่มีเงินทุนในการดำเนินการไม่มาก และอาจไม่ประสงค์จะประกอบกิจการในรูปแบบนิติบุคคล ที่จะเกิดความรู้สึกที่ว่าตนเองไม่อยู่ในกลุ่มธุรกิจประเภทเดียวกันอีกต่อไป และอาจถูกกรมสรรพากรเพ่งเล็งหรือจับตามองเป็นพิเศษ อันจะส่งผลให้ตนเองถูกตรวจสอบภาษีโดยละเอียด จนอาจต้องเลิกกิจการไปโดยปริยาย

3.2 การเพิ่มภาระให้แก่ผู้ประกอบการ ในการดำเนินการจัดทำเอกสารทางการค้า และพัฒนาตนเองเพื่อรองรับระบบภาษีอากร ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ประกอบการขนาดเล็กในประเทศไทยมักไม่ให้ความสำคัญต่อระบบบัญชีและระบบภาษีอากร แต่เมื่อกรมสรรพากรผลักดันนโยบายดังกล่าว ทำให้ผู้ประกอบการจำนวนมากอาจต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบในการประกอบการหรือเลือกหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควร อันเป็นภาคบังคับให้ธุรกิจต้องสร้างระบบเอกสารระบบการควบคุมภายในเพื่อรองรับการเสียภาษีอากร โดยเฉพาะระบบภาษีอากรในปัจจุบันที่นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดเก็บภาษี ไม่ว่าจะเป็นการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ต การออกเอกสารทางการค้าด้วยคอมพิวเตอร์ การจ่ายชำระเงินผ่านระบบ Prompt Pay ซึ่งระบบงานเหล่านี้ จำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเชิงเทคนิค เป็นภาระต้นทุนที่ผู้ประกอบการต้องลงทุนเพิ่มขึ้น นอกเหนือไปจากการทำความเข้าใจต่อระบบที่ตนเองไม่คุ้นเคย หรือไม่เคยมองเห็นความจำเป็น

เรื่องดังกล่าวอาจถือเป็นเรื่องดีต่อผู้ประกอบการที่จะได้หันมาให้ความสำคัญกับการจัดการด้านการบัญชีของธุรกิจ ซึ่งการที่ผู้ประกอบการมีข้อมูลทางด้านบัญชี ย่อมจะทำได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่หากคำนึงถึงผู้ประกอบการขนาดเล็กที่ขาดแคลนต้นทุนในเรื่องดังกล่าว จะทำให้เกิดภาระและความยุ่งยากในการประกอบธุรกิจ จนอาจถึงขั้นต้องเลิกประกอบกิจการไปใน

ที่สุด เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

3.3 ความกังวลใจเกี่ยวกับการดำเนินการของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร ทุกครั้งที่มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภาษีอากร กรมสรรพากรมักจะมีการติดตามและขยายผลในการดำเนินการเพื่อแนะนำและจัดการกับผู้ประกอบการกลุ่มที่ได้รับผลกระทบอยู่เสมอ ดังนั้น ผู้ประกอบการที่อยู่ในกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจึงต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรับการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่จากกรมสรรพากร

ความไม่รู้ ไม่ชำนาญในข้อกฎหมาย ตลอดจนมุมมองที่ไม่ดี ต่อการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่สรรพากร ทำให้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มักเกิดความเครียด และความวิตกกังวล โดยเฉพาะในรายผู้ประกอบการที่ไม่มีระบบบัญชีหรือไม่มีความพร้อม จึงกลายเป็นภาระและความหนักใจที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะเมื่อต้องรับมือกับเจ้าหน้าที่สรรพากรที่มีทัศนคติและความเชื่อเป็นทุนเดิมมาก่อนว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังยื่นแบบเสียภาษีไว้ไม่ถูกต้องครบถ้วน และเมื่อมีการดำเนินการตรวจสอบภาษีของผู้ประกอบการรายใดแล้ว จำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงฐานภาษีของผู้ประกอบการรายนั้นให้ถูกต้อง เพื่อยกระดับฐานภาษีของผู้ประกอบการให้ใกล้เคียงข้อเท็จจริงมากที่สุด

แนวทางการปรับตัวของผู้ประกอบการเพื่อรับมือกับผลกระทบจากการปรับปรุงกฎหมายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ประกอบการจากการปรับปรุงข้อกฎหมายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาดังกล่าว พบว่าผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด คือ ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม หรือที่เรียกว่ากลุ่ม SMEs ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ประกอบการในกลุ่มนี้ มักเป็นผู้ประกอบการที่มีเงินลงทุนไม่มากนัก และส่วนใหญ่ยังขาด

ความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่เกี่ยวกับการบัญชี และการภาษีอากร ในขณะที่ผู้ประกอบการรายเล็กและผู้ประกอบการรายขนาดใหญ่จะไม่ได้รับผลกระทบมากนัก หรืออาจได้รับผลกระทบทางบวกจากการเพิ่มค่าลดหย่อนส่วนบุคคล เนื่องจากผู้ประกอบการรายขนาดเล็กจะยังอยู่ในเกณฑ์การยกเว้นอัตราภาษี และผู้ประกอบการขนาดใหญ่มักมีการจัดทำบัญชีตามกฎหมาย หรือมีการลงทุนในด้านการจัดทำบัญชีอยู่ก่อนแล้ว

ดังนั้น เมื่อเกิดการปรับปรุงข้อกฎหมายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยผู้ประกอบการไม่สามารถหลีกเลี่ยงผลกระทบที่เกิดขึ้นดังกล่าวได้ ผู้ประกอบการจึงควรปรับปรุงตัวเองเพื่อรับมือกับผลกระทบที่มีต่อการประกอบธุรกิจของตนเอง ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับปรับปรุงกฎหมายภาษีที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ ทุกการเปลี่ยนแปลงย่อมส่งผลกระทบต่อธุรกิจทั้งทางบวกและทางลบ ผู้ประกอบการที่รอบคอบจึงควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรด้วยตนเอง ทั้งนี้ กฎหมายภาษีอากรเป็นกฎหมายที่เปิดทางเลือก และมีข้อพึงปฏิบัติที่กำหนดเป็นแนวทางควบคุมมาให้เสมอ ผู้ประกอบการควรศึกษาเงื่อนไขของกฎหมายโดยละเอียด และเลือกวิธีการที่เป็นประโยชน์ต่อธุรกิจของตนเองที่สุด ในกรณีนี้ อาจต้องขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ สำนักงานบัญชี นักกฎหมาย ผู้ตรวจสอบภาษี นักบัญชีที่เชี่ยวชาญ หรือแม้แต่เจ้าหน้าที่จากกรมสรรพากรที่จัดตั้ง “คลินิกภาษี” ไว้ทุกสำนักงานสรรพากรพื้นที่ เพื่อคอยให้ความรู้และคำแนะนำทางด้านภาษีอากรแก่ผู้ที่สนใจโดยไม่มีค่าใช้จ่าย

2. การวางแผนภาษีโดยทดลองการคำนวณภาษีภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ กัน เพื่อพิจารณาเลือกทางเลือกที่เป็นประโยชน์ที่สุดสำหรับธุรกิจตนเอง เช่น การทดลองคำนวณภาษีโดยการหักค่าใช้จ่ายเหมาจ่าย เปรียบเทียบกับการหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควร การวางแผน

การจ่ายค่าลดหย่อนทางภาษีที่จะทำให้ได้รับสิทธิประโยชน์ที่เพิ่มขึ้น เปรียบเทียบกับทางเลือกอื่นที่น่าสนใจ เช่น การเปลี่ยนรูปแบบการประกอบธุรกิจ การปรับโครงสร้างธุรกิจได้แก่ การแบ่งรายได้ระหว่างสามี ภรรยา ซึ่งกฎหมายภาษีอากรอนุญาตให้กระทำได้อย่างถูกต้อง ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด หรือแม้แต่การวางแผนภาษีในรูปแบบต่าง ๆ ที่ถูกต้องตามกฎหมาย

3. การให้ความสำคัญต่อการจัดทำบัญชีและการภาษีอากร เป็นที่รู้โดยทั่วกันว่าความสำคัญและความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีเป็นประโยชน์ต่อการประกอบธุรกิจเป็นอย่างมาก แต่ที่น่าเสียดายคือ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังละเลยที่จะลงทุนในการจัดทำระบบบัญชีที่เหมาะสม กลับเลือกที่จะฝากธุรกิจของตนไว้กับสำนักงานบัญชีหรือนักบัญชีรับจ้างที่เป็นคนแปลกหน้า ทำให้ธุรกิจของตนเองตกอยู่ในความเสี่ยงโดยไม่จำเป็น

ปัจจุบัน เทคโนโลยีและการตรวจสอบภาษีมีความทันสมัยและเข้มข้นมากขึ้น กฎหมายที่ออกมาใหม่ ๆ มีความรัดกุมและมุ่งเน้นให้มีการตรวจสอบระหว่างกันอยู่ตลอดเวลา การพัฒนาระบบบัญชีของผู้ประกอบการจึงกลายเป็นความจำเป็นที่ผู้ประกอบการต้องเริ่มให้ความสำคัญจะได้ไม่ปล่อยให้ธุรกิจตกอยู่ในความเสี่ยงจนอาจต้องรับผิดชอบภาษีเพิ่มเติมจากข้อผิดพลาดหรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ในข้อกฎหมายทางภาษีอากรอย่างน่าเสียดาย

4. การดำเนินการตามนโยบายของกรมสรรพากร และคำแนะนำของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรอย่างเคร่งครัด ปัจจุบัน กรมสรรพากรมีนโยบายเร่งด่วนอยู่ 2 เรื่อง ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับภาษีเงินได้โดยตรง คือ “การปรับเปลี่ยนผู้ประกอบการบุคคลธรรมดาให้เป็นนิติบุคคล” และ “การจัดทำบัญชีชุดเดียว” การดำเนินการตามนโยบายทั้งสองเรื่องมุ่งเน้นไปที่กลุ่มผู้ประกอบการที่อยู่ในสมาคม หอการค้า หรือกลุ่มสมาชิกจำนวนมาก ซึ่งเจ้าหน้าที่อาจต้องติดตามผลสำหรับกลุ่มผู้

ที่ไม่ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล ดังนั้น การเลือกไม่ปฏิบัติตามนโยบาย อาจทำให้ธุรกิจตกอยู่ในความเสี่ยงที่ต้องถูกตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่สรรพากรโดยละเอียด ซึ่งหากธุรกิจของผู้ประกอบการเสียภาษีไม่ถูกต้องครบถ้วนอยู่แล้ว อาจต้องรับผิดชอบชำระภาษีเพิ่มเติมจำนวนมากในที่สุด หรืออย่างน้อย จะตกอยู่ในกลุ่มธุรกิจที่ต้องเฝ้าระวัง ซึ่งทำให้มีความเสี่ยงที่จะถูกตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง

บทสรุป

กฎหมายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับบุคคลส่วนใหญ่ของประเทศ เนื่องจากเป็นประเภทภาษีที่ใช้จัดเก็บจากประชาชนผู้มีเงินได้ทุกคน ดังนั้น การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงใด ๆ ย่อมส่งผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ในสังคมไม่มากนัก เมื่อพิจารณาผลกระทบจากการปรับปรุงกฎหมายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาครั้งนี้ พบว่ามีผลกระทบในวงกว้างมากกว่าทุกครั้งที่ผ่านมา เนื่องจากเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการคำนวณภาษีซึ่งเป็นตัวบทพื้นฐานของข้อกฎหมายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ปัญหาที่น่าวิตกจากการปรับปรุงกฎหมายภาษีครั้งนี้ คือ การเปลี่ยนแปลงกฎหมายในเรื่องสำคัญที่ไม่เคยมีมาอย่างยาวนาน จนประชาชนส่วนใหญ่เคยชินกับการปฏิบัติตัวตามกฎหมายเดิม และการเปลี่ยนแปลงที่มีทั้งการปรับลดอัตราค่าใช้จ่าย และการเพิ่มค่าลดหย่อน จะส่งผลกระทบต่อจำนวนเงินภาษีที่ต้องชำระของผู้มีเงินได้ทุกคนทั้งในทางบวกและทางลบ เป็นจำนวนเงินที่สูง โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ที่เรียกว่า SMEs ซึ่งเป็นผู้ประกอบการที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในประเทศไทย ที่เลือกวิธีการหักค่าใช้จ่ายแบบเหมาจ่าย อาจได้รับผลกระทบทางลบเป็นอย่างมากจากการเปลี่ยนแปลงกฎหมายครั้งนี้ โดยหากผู้ประกอบการกลุ่มดังกล่าวยังคงยื่นแบบแสดงรายการโดยอาศัยวิธีการและข้อมูลแบบเดิมแล้ว

เมื่อถึงกำหนดชำระภาษี จะพบว่าจำนวนภาษีที่ต้องชำระจะมีจำนวนสูงขึ้นกว่าที่เคยชำระในปีที่ผ่านมาจนน่าตกใจ ในขณะที่ผู้ประกอบการรายขนาดเล็กมาก ๆ และผู้ประกอบการที่เลือกหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควร โดยมีการจัดทำบัญชีตามกฎหมายอยู่ก่อนแล้ว อาจได้รับผลกระทบในทางบวกจากการได้สิทธิหักค่าลดหย่อนได้เพิ่มขึ้น หรือได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงกฎหมายครั้งนี้ไม่มากนัก ทั้งนี้ ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการในกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ยังไม่ทราบถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง และยังไม่มีการเตรียมตัวเพื่อรับมือกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นแต่อย่างใดทั้งสิ้น

การแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากกรณีดังกล่าว จึงควรให้กรมสรรพากรเร่งทำการประชาสัมพันธ์ถึงผลกระทบทางภาษีโดยตรงต่อกลุ่มผู้ประกอบการดังกล่าว เพื่อให้ผู้ประกอบการได้มีเวลาเตรียมตัวและเข้าใจต่อสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นก่อนถึงเวลาชำระภาษีประจำปี ในขณะที่ทางผู้ประกอบการเองก็ควรมีการเตรียมความพร้อมของตนเอง โดยการปฏิบัติตามคำแนะนำของ

เจ้าหน้าที่ ศึกษาหาความรู้ในข้อกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไปเพิ่มเติม ตลอดจนทดลองจัดการวางแผนการเสียภาษีของตนเอง เพื่อให้มีความพร้อมและมีการดำเนินการที่เหมาะสมกับสภาพธุรกิจของตนอย่างที่สุด

ประเด็นที่สำคัญที่สุดคือ ผู้ประกอบการควรเปลี่ยนทัศนคติในการทำธุรกิจของตนเอง จากเดิมที่ไม่เคยใส่ใจความรู้ทางด้านการบัญชีและการภาษีอากร ไม่เคยจัดทำเอกสารหลักฐานประกอบการทำบัญชี และไว้ใจฝากธุรกิจของตนเองไว้กับคำแนะนำจากบุคคลภายนอก เช่น สำนักงานบัญชี และนักกฎหมาย โดยหันมาติดตามข้อมูลข่าวสาร การเปลี่ยนแปลงในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของตนเองอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว การพัฒนาการทำงานโดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การปรับตัวให้สอดคล้องกับทิศทางและนโยบายของรัฐบาล ย่อมทำให้ธุรกิจสามารถอยู่รอดและมีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่าการขาดความระมัดระวัง หรือไม่เอาใจใส่ดังที่เคยปฏิบัติตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

- กรมสรรพากร. (2559). *กรมสรรพากรจัดสัมมนาร้านยาและให้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลและเตรียมธุรกิจให้พร้อมเข้าสู่ระบบ National e-payment*. ค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2560, http://www.rd.go.th/publish/fileadmin/user_upload/news/news_23_2559.pdf
- กรมสรรพากร. (2559). *กรมสรรพากรแนะร้านทองทั่วประเทศจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลและทำบัญชีเล่มเดียว ช่วยลดภาระด้านภาษีอากร*. ค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2560, http://www.rd.go.th/publish/fileadmin/user_upload/news/news17_2559.pdf
- กรมสรรพากร. (2559). *การปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาใหม่ เริ่มใช้ตั้งแต่ปีภาษี 2560 เป็นต้นไป*. ค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2560, http://www.rd.go.th/publish/fileadmin/user_upload/news/news15_2559.pdf
- กรมสรรพากร. (2559). *3 หน่วยงานยืนยันความร่วมมือเกี่ยวกับมาตรการบัญชีชุดเดียว*. ค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2560, http://www.rd.go.th/publish/fileadmin/user_upload/news/news08_2559.pdf
- กรมสรรพากร. (2560). *4 หน่วยงานจับมือเร่งผู้ประกอบการบัญชีชุดเดียวทางการเงินให้ถูกต้อง*. ค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2560, http://www.rd.go.th/publish/fileadmin/user_upload/news/news13_2560.pdf
- กรมสรรพากร. (2560). *อบรม-สัมมนาภาษี สิทธิประโยชน์จากการจัดแจ้งทางภาษีอากรและการใช้งบการเงินที่ถูกต้อง*. ค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2560, http://www.rd.go.th/publish/seminar/sme_benefit_mar_2560.pdf
- การกำหนดค่าใช้จ่ายที่ยอมให้หักจากเงินได้พึงประเมิน (ฉบับที่ 629) พ.ศ. 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 134 ตอนที่ 12 ก, 33 - 37
- พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 44). กฎหมายปรับปรุงภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับปี 2560 (ฉบับที่ 44) พ.ศ. 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 134 ตอนที่ 12 ก, 23 - 27

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7P's) สำหรับธุรกิจร้านกาแฟสดของนักลงทุนไทยที่ลงทุนเอง และเปิดสาขาในรูปแบบแฟรนไชส์ในกรุงเทพมหานคร

Marketing Mix Factors (7P's) Suitable for a Thai Investor's Fresh Coffee Shop Franchise in Bangkok.

วิสุทธิ์ อำพันพงศ์¹, ปาลิดา ศรีศรกำแพง²

Wisut Ampunpong¹, Palida Srisornkompon²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจร้านกาแฟสดของนักลงทุนไทยที่ลงทุนเองและเปิดสาขาในรูปแบบแฟรนไชส์ ในกรุงเทพมหานคร ของกลุ่มคนเจนเนอเรชั่น X และ Y ทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยใช้วิธีการรวบรวมด้วยการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพศชายและเพศหญิงเจนเนอเรชั่น X และเจนเนอเรชั่น Y จำนวนทั้งสิ้น 32 คน ดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ กาแฟสดต้องมีรสชาติดี กลิ่นหอม รวมถึงสูตรเฉพาะ และปรับระดับความหวาน/ความเข้มข้น มีบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมทั้งเครื่องดื่มร้อนหรือเย็น และสร้างความเป็นเอกลักษณ์จากตราสินค้า จำหน่ายเบเกอรี่ ไอศกรีม ผลไม้ตามฤดูกาล รวมถึงอาหารจานเดียว และของที่ระลึก ด้านราคา ราคาของกาแฟสดควรอยู่ที่ราคาประมาณ 30-60 บาท และควรเพิ่มราคา เมื่อเพิ่มเครื่องตกแต่งเครื่องดื่มหรือส่วนผสมอื่นๆ ที่นอกเหนือจากสูตรปกติ ด้านการจัดจำหน่าย ควรเพิ่มช่องทางการขายทางออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ Facebook Line หรือทางสื่อโซเชียลอื่นๆ พร้อมทั้งบริการส่งถึงที่ โดยธุรกิจกาแฟสดควรเปิดร่วมกับธุรกิจอื่นๆ เช่น โรงภาพยนตร์ ร้านหนังสือ หรือคาร์แคร์ ด้านการส่งเสริมการตลาด ควรจัดรายการส่งเสริมการขายในลักษณะส่วนลด สะสมแต้ม แลกของรางวัล และในช่วงเทศกาลต่างๆ โดยการจัดทำสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ทางสื่อโซเชียลต่างๆ เช่น เว็บไซต์ Facebook Line และทางโทรทัศน์ ด้านบุคลากร การให้บริการของพนักงาน ต้องยิ้มแย้มแจ่มใส พูดไพเราะ น้ำเสียงจริงใจ มีความสุภาพ เอาใจใส่ลูกค้า และควรมีการประเมินแบบเอกสารและกดปุ่มประเมินการบริการ สำหรับการแต่งกายของพนักงานควรสวมแบบฟอร์มที่มี ตราสินค้าและเก็บผมให้เรียบร้อย สวมผ้ากันเปื้อน ด้านกระบวนการให้บริการ ควรกล่าว คำทักทายว่า “สวัสดีค่ะ/ครับ” หรือ “สวัสดีค่ะ/ครับ”..(ชื่อร้าน).. ยินดีต้อนรับ และมีการให้คำแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์กับลูกค้า ระยะเวลาที่เหมาะสมในการรอรับเครื่องดื่มประมาณ 5-10 นาที ด้านลักษณะด้านกายภาพ การตกแต่งร้านต้องมีความเป็น

¹ นักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

² อาจารย์ประจำ คณะบริหารธุรกิจ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

¹ Student of Business Administration, Panyapiwat Institute of Management

² Professor of Business Administration, Panyapiwat Institute of Management

เอกลักษณ์เฉพาะของร้าน มีความโดดเด่นและแตกต่าง สร้างบรรยากาศที่ดี อบอุ่น สบายตา รู้สึก ผ่อนคลาย รวมถึงบริการเสริม คือ บริการอินเทอร์เน็ต WiFi ห้องน้ำ สำหรับลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ

คำสำคัญ: ส่วนผสมทางการตลาด, ธุรกิจร้านกาแฟ, เจเนอเรชั่น X, เจเนอเรชั่น Y

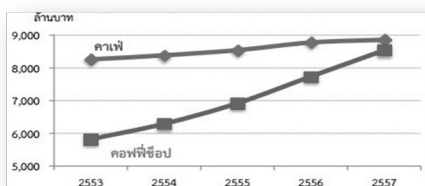
Abstract

The purpose of this qualitative research project was to evaluate marketing mix factors suitable for a Thai investor and owner of a fresh coffee shop franchise in Bangkok. The target customer base was people of generation X and Y in both sexes. The data were collected via Focus group discussions with 32 key informants of men and women of generation X and Y. The outcome of the research showed the fresh coffee must have great taste, aroma, and be made "especially for you". The customer must be able to adjust the level of sweetness/intensity. Product packaging must be capable of containing both cold/hot served products and must stand out while containing brand identity. The shop should also sell baked goods, ice-cream, seasonal fruit, have an a la carte menu, and souvenirs. The price should be between 30-60 Baht. The price should be tabulated each time the customer orders extra toppings or other special mixes in addition to those provided as standard ingredients. Distribution channels should be expanded to include online distribution such as Websites, Facebook, Line, or other social media. Local delivery service is required. The coffee shop business should be opened in combination with other businesses such as a Cinema, book store, or Car care. As for promotional discounts, loyalty score accumulation, and/or prize redemption are preferred. Various media such as on Website, Facebook, Line, or other social media should be used for seasonal promotions. Staff must be welcoming, have a positive attitude, great voice tone, polite, and attentive to customer. There should be a button that provides service evaluation of the staff. Staff clothing should involve a uniform with brand logo, hair tidied, and apron worn. On service, the staff should welcome the guest with the word "Hello sir/madam" or "Hello sir/madam, welcome to....(shop name)...". The staff should introduce any promotional benefits. Waiting time for the drink should be 5-10 minutes. On shop appearance, the décor must be outstanding and contain brand identity. It must reflect a warm, relaxed, and comfortable environment. Complimentary service should include free WiFi and restroom.

Keywords: Marketing Mix Factors, Coffee Shop Business, Generation X, Generation Y

บทนำ

การลงทุนทำธุรกิจร้านกาแฟถือเป็นธุรกิจที่นักลงทุนสนใจเป็นอย่างมากเพราะเป็นธุรกิจที่ทำได้กำไรดี และกาแฟเป็นเครื่องดื่มที่ผู้บริโภคนิยมรับประทาน จากข้อมูลของสถาบันอาหารระบุว่าในช่วงเวลา 5 ปี ที่ผ่านมาธุรกิจร้านกาแฟมีการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 5.4 ต่อปี จากปี 2553 มีมูลค่าทางการตลาด 14,083 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 17,400 ล้านบาท ในปี 2557 และมีส่วนแบ่งทางการตลาดของธุรกิจร้านกาแฟแบ่งเป็นร้านกาแฟระดับพรีเมียม ร้อยละ 30 ร้านกาแฟระดับกลาง ร้อยละ 40 และร้านกาแฟระดับล่าง ร้อยละ 30 ธุรกิจร้านกาแฟจึงมีแนวโน้มการเติบโตของธุรกิจเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลมาจากพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมผู้บริโภคนิยมดื่มกาแฟสำเร็จรูป แต่ปัจจุบันผู้บริโภคได้หันมาดื่มกาแฟสดกันมากขึ้น โดยธุรกิจร้านกาแฟสด แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทแรก คือ “คอฟฟี่ช็อป” (coffee shop) จะเน้นขายกาแฟเป็นหลัก อาจจะมีเบเกอรี่เป็นส่วนประกอบด้วยเล็กน้อย กลุ่มลูกค้าเป้าหมายของร้านกาแฟสดประเภทคอฟฟี่ช็อป คือ คนรุ่นใหม่วัยทำงาน และนักศึกษา และประเภทที่ 2 คือ “คาเฟ่” (Café) เป็นร้านกาแฟสดที่ขายอาหารประเภทอื่นควบคู่ไปด้วย ซึ่งมีได้ทั้งอาหารว่างและอาหารจานหลัก กลุ่มลูกค้าเป้าหมายคือ คนทำงาน นักศึกษา และครอบครัว ดังแสดงในภาพ 1.1 (สถาบันอาหาร, 2558)

ภาพ 1.1 แสดงมูลค่าตลาดธุรกิจกาแฟสดแบ่งตามประเภท

ที่มา : สถาบันอาหาร, 2558

รูปแบบของธุรกิจกาแฟสด มีอยู่ 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่ 1 เป็น ร้านกาแฟที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ส่วนตัว เรียกว่า สแตนอโลน (Stand Alone) รูปแบบที่ 2 เป็นแบบมุมกาแฟ (Corner/Kiosk) และรูปแบบที่ 3 เป็นแบบรถเข็น/รถขายกาแฟ (Cart) ซึ่งธุรกิจร้านกาแฟสดยังแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท (สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2551) ดังนี้

1. ร้านกาแฟที่เป็นแฟรนไชส์จากต่างประเทศ ร้านกาแฟเหล่านี้ส่วนใหญ่เน้นกลุ่มลูกค้าระดับบน ตัวอย่างร้านกาแฟประเภทนี้คือ สตาร์บัคส์, ชูชุกิ, โอบองแปง, กลอเรีย, จีนส์ คอฟฟี่ส์ เป็นต้น
2. ร้านกาแฟของนักลงทุนต่างประเทศที่เข้ามาสร้างแบรนด์ในไทยมีหลายรายเช่นกัน เน้นกลุ่มนักศึกษาที่มีรายได้สูงและกลุ่มนักธุรกิจ คนทำงาน ตัวอย่างร้านกาแฟประเภทนี้คือ คอฟฟี่เวิลด์, คอฟฟี่บีนส์ เป็นต้น
3. ร้านกาแฟของนักลงทุนไทยทั้งที่ลงทุนเองและเปิดสาขาในรูปแบบแฟรนไชส์ ร้านกาแฟในกลุ่มนี้มีหลายขนาด ตั้งแต่ขนาดเล็กไปจนถึงขนาดใหญ่ มุ่งเจาะกลุ่มลูกค้าระดับกลางไปจนถึงระดับบน ที่เป็นกลุ่มคนทำงานและกลุ่มครอบครัว ตัวอย่างร้านกาแฟประเภทนี้คือ ตราสินค้า “ทรูคอฟฟี่ ช็อป” “แบล็คแคนยอน” “ไนน์ดี-โพร์ คอฟฟี่” “กาแฟสดชาวดอย” เป็นต้น
4. ร้านกาแฟของคนไทยที่เปิดร่วมกับสถานบริการน้ำมัน ร้านกาแฟเหล่านี้ เน้นกลุ่มลูกค้าที่เป็นนักเดินทาง ราคากาแฟจะไม่สูงนัก กลุ่มนี้เน้นการเป็นร้านสะดวกซื้อที่ขายตัวไปพร้อมกับสถานบริการน้ำมัน แปรนต์ดังๆ ตัวอย่างร้านธุรกิจกาแฟประเภทนี้ได้แก่ ร้านกาแฟ “คาเฟ่ อเมซอน” ที่เปิดในปีน้ำมัน ปตท. ร้านกาแฟ “อินทนิล” ในปีน้ำมันบางจาก เป็นต้น

แนวโน้มการบริโภคกาแฟของชาวไทยยังสามารถ มีโอกาสพัฒนาได้เพิ่มขึ้น ทำให้ธุรกิจร้านกาแฟสดประเภทคอฟฟี่ช็อปในประเทศไทยมีการแข่งขันที่รุนแรงเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่วนแบ่ง

ทางการตลาดของธุรกิจในรูปแบบแฟรนไชส์ มีมาก ถึงร้อยละ 75 ของมูลค่าตลาดคอฟฟี่ช้อปปิ้งทั้งหมด โดยการลงทุนของผู้ประกอบการควรคำนึงถึงส่วน ประสมทางการตลาดที่จะนำมาพัฒนาเป็นกลยุทธ์ ในการทำธุรกิจ คือ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) พนักงาน (People) กระบวนการ ให้บริการ (Process) และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Evidence) ซึ่งหมายถึง **ผลิตภัณฑ์ (Product)** หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่เสนอขายให้แก่ ตลาด เพื่อสร้างความสนใจ การเป็นเจ้าของ การใช้ หรือการบริโภค โดยจะตอบสนองความต้องการและความจำเป็น อย่างไรก็ตามผลิตภัณฑ์ไม่ได้หมายถึง เพียงแค่สินค้าที่จับต้องได้ แต่ผลิตภัณฑ์จะหมายถึง วัตถุทางกายภาพ บริการ เหตุการณ์ บุคคล สถานที่ องค์กร การ แนวความคิด หรือสิ่งต่างๆ เป็นต้น (วารุณี ดันติวงศ์วานิช และคณะ, 2554) **ราคา (Price)** หมายถึง จำนวนเงินที่คิดสำหรับค่า สินค้าหรือบริการ ที่ผู้บริโภคยอมจ่าย เพื่อแลกกับ ผลประโยชน์ที่ได้รับของการมีหรือการใช้สินค้าหรือ บริการ (วารุณี ดันติวงศ์วานิช และคณะ, 2554) ซึ่ง การกำหนดราคานั้นมีหลายวิธีการ เช่น การกำหนด ราคาจากต้นทุน การกำหนดราคาจากการแข่งขัน และการกำหนดราคาจากการรับรู้ในคุณค่าของ ผลิตภัณฑ์ของลูกค้า ซึ่งทำได้โดยกำหนดราคา ค่า บริการบนพื้นฐานของการรับรู้ในคุณค่าการบริการ ของลูกค้าเป้าหมายแต่ละกลุ่ม โดยพิจารณาจาก ปัจจัยที่สำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภค ได้แก่ ความสามารถและความเต็มใจในการจ่ายเงินของผู้ บริโภค รสนิยมและความต้องการของผู้บริโภค และ ระดับความรู้ ของผู้บริโภคเกี่ยวกับบริการที่จะได้รับ เป็นต้น (ธีรกิต นวรัตน์ ณ อยุธยา, 2547) **ช่องทางการจัดจำหน่าย (Distribution) หรือการจัดจำหน่าย (Place)** เป็นการเลือกทำเลที่ตั้ง (Location) การเลือกทำเลที่ตั้งของธุรกิจบริการเป็นปัจจัย ที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของธุรกิจมาก โดย

เฉพาะธุรกิจบริการที่ผู้บริโภคต้องไปรับบริการใน สถานที่ที่ผู้ให้บริการจัดไว้ เนื่องจากทำเลที่ตั้งเป็น ปัจจัยในการกำหนดกลุ่มของลูกค้าที่จะเข้ามา รับ บริการ ดังนั้น จุดบริการหรือสถานที่ตั้งต้องสามารถ ครอบคลุมพื้นที่ให้บริการกลุ่มเป้าหมายได้มากที่สุด รวมทั้งคำนึงถึงสถานที่ตั้งของลูกค้าด้วย ทั้งนี้ทำเล ที่ตั้งมีความสำคัญแตกต่างกันไปในธุรกิจบริการ แต่ละประเภท (วุฒิ สุขเจริญ, 2555) ซึ่งการจัด จำหน่ายยังต้องคำนึงถึง การเข้าถึงได้ หมายถึง ความง่ายและความสะดวกสบายในการซื้อ ในการ ใช้ หรือในการรับบริการ เนื่องจากบริการมีลักษณะ พิเศษที่สำคัญประการหนึ่งคือ การผลิตและการ บริโภคจะเกิดขึ้นพร้อมๆ กัน ไม่สามารถแยกออก จากกันได้และความพร้อมที่จะให้บริการ หมายถึง ระดับความพร้อมในการให้บริการแก่ลูกค้า ซึ่งจะ ทำให้ลูกค้าสามารถซื้อ ใช้ หรือรับบริการได้ ดังนั้น สิ่งที่สำคัญคือ การบริการจะต้องพร้อมที่จะให้ บริการแก่ลูกค้าในสถานที่และในเวลาที่ถูกค่า ต้องการใช้บริการเสมอ (ธีรกิต นวรัตน์ ณ อยุธยา, 2547) **การส่งเสริมการตลาด (Promotion)** หมายถึง การส่งเสริมการตลาดของธุรกิจบริการ ทำได้ในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณา การ ประชาสัมพันธ์ การให้ข่าว การลดแลกแจกแถม การตลาดทางตรงผ่านสื่อต่างๆ ซึ่งการบริการที่ ต้องการเจาะลูกค้าระดับสูง ต้องอาศัยการ ประชาสัมพันธ์ช่วยสร้างภาพลักษณ์ ส่วนการ บริการที่ต้องการเจาะลูกค้าระดับกลางและระดับ ล่าง ซึ่งเน้นราคาอ่อนข้างต่ำ ต้องอาศัยการลดแลก แจกแถม สำหรับการส่งเสริมการตลาดที่นิยมใช้ คือ โครงการสะสมคะแนน การลดราคาโดยใช้ช่วงเวลา การสมัครเป็นสมาชิก การขายบัตรใช้บริการล่วงหน้า เป็นต้น (วารุณี ดันติวงศ์วานิช และคณะ, 2554) **พนักงาน (People)** ประกอบด้วยบุคคล ทั้งหมดในองค์กรที่ให้บริการนั้น ซึ่งรวมถึงตั้งแต่ เจ้าของ ผู้บริหาร พนักงานในทุกระดับ ซึ่งบุคคลดัง กล่าวทั้งหมดมีผลต่อคุณภาพของการให้บริการ เช่น เจ้าของและผู้บริหารมีส่วนสำคัญอย่างมากใน

การกำหนดนโยบายในการให้บริการ การกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของพนักงานในทุกระดับ กระบวนการในการให้บริการรวมถึง การแก้ไขปรับปรุงการให้บริการ ในด้านพนักงานผู้ให้บริการและพนักงานในส่วนสนับสนุนเป็นบุคคลที่ต้องพบปะและให้บริการกับลูกค้าโดยตรง และพนักงานในส่วนสนับสนุนก็จะทำหน้าที่ให้การสนับสนุนงานด้านต่างๆ ที่จะทำให้การบริการนั้นครบถ้วนสมบูรณ์ (วารุณี ตันติวงศ์วณิช และคณะ, 2554) กระบวนการให้บริการ (Process) เป็นส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสำคัญมากต้องอาศัยพนักงานที่มีประสิทธิภาพหรือเครื่องมือทันสมัยในการทำให้เกิดกระบวนการที่สามารถส่งมอบบริการที่มีคุณภาพได้ เนื่องจากการให้บริการโดยทั่วไปมักจะประกอบด้วยหลายขั้นตอน ได้แก่ การต้อนรับ การสอบถามข้อมูลเบื้องต้น การให้บริการตามความต้องการ การชำระเงิน เป็นต้น ซึ่งในแต่ละขั้นตอนต้องประสานเชื่อมโยงกันอย่างดี หากมีขั้นตอนใดไม่ดีแม้แต่ขั้นตอนเดียวย่อมทำให้การบริการไม่เป็นที่ประทับใจแก่ลูกค้า (วารุณี ตันติวงศ์วณิช และคณะ, 2554) ในกระบวนการให้บริการนั้น การขายที่ต้องใช้พนักงานขายเกี่ยวข้องกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างลูกค้าและพนักงาน ซึ่งต้องมีส่วนในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ถือว่าเป็นส่วนสำคัญของการให้บริการ (ธีรภักดิ์ นวรัตน์ ณ อยุธยา, 2547) **สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Evidence)** ได้แก่ อาคารของธุรกิจบริการ เครื่องมือ และอุปกรณ์ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องเอทีเอ็ม เคอร์เตอร์ให้บริการ การตกแต่งสถานที่ ล็อบบี้ ลานจอดรถ สวน หอพักน้ำ การตกแต่งป้ายประชาสัมพันธ์ แบบฟอร์มต่างๆ สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่ลูกค้าใช้เป็นเครื่องหมายแทนคุณภาพของการให้บริการ กล่าวคือ ลูกค้าจะอาศัยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเป็นปัจจัยหนึ่งในการเลือกใช้บริการ ดังนั้น สิ่งแวดล้อมทางกายภาพยิ่งดูหรูหราและสวยงามเพียงใดบริการน่าจะมีคุณภาพตามด้วย (วารุณี ตันติวงศ์วณิช และคณะ, 2554)

จากข้อมูลที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจร้านค้าแฟสดของนักลงทุนไทยที่ลงทุนเองและเปิดสาขาในรูปแบบแฟรนไชส์ ในกรุงเทพมหานคร เพื่อทราบถึงความต้องการของผู้บริโภคที่จะนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงกลยุทธ์ในหลายๆ ด้าน เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจร้านค้าแฟสดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7P's) สำหรับธุรกิจร้านค้าแฟสดของนักลงทุนไทยที่ลงทุนเองและเปิดสาขาในรูปแบบแฟรนไชส์ในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มีอายุช่วงอายุระหว่าง 20-49 ปี จำนวนทั้งสิ้น 32 คน ซึ่งบริโภคกาแฟสดของธุรกิจร้านค้าแฟสดของนักลงทุนไทยที่ลงทุนเองและเปิดสาขาในรูปแบบแฟรนไชส์ ในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ดราลินค้า “คาเฟ่เมซอน” “ทรูคอฟฟี่ ซ็อบ” “ไนน์ตี้-โฟร์ คอฟฟี่” “กาแฟสด ชาวดอย” “แบล็ค แคนยอน”

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม โดยมีขั้นตอนในการสร้างแนวคำถามในการสนทนา ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เพื่อกำหนดแนวคิดและขอบเขต
2. ดำเนินการสร้างแนวคำถามในการสนทนาที่ได้ร่างไว้ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำ

3. นำแนวคำถามในการสนทนาปรับแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ ให้ได้คุณภาพของข้อคำถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง โดยใช้แนวคำถามในการสนทนาที่สร้างขึ้นกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อประสานกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อนัดเวลา สถานที่ ที่จะทำการเก็บข้อมูล และแจ้งวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยให้กับผู้เข้าร่วมสนทนา เพื่อให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของงานวิจัยตรงกัน

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย ครบถ้วน

3. บันทึกการสนทนาในกระดาษและเครื่องบันทึกเสียง

4. ก่อนการจบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยจะกล่าวสรุปจากการสนทนากลุ่มคร่าวๆ เมื่อสิ้นสุดการสนทนากลุ่ม กล่าวคำขอบคุณผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับผู้วิจัย และอธิบายถึงการบันทึกเสียงในการสนทนากลุ่มครั้งนี้จะถูกเก็บเป็นความลับ และจะทำการลบข้อมูลเสียงเมื่อการศึกษาสิ้นสุดลง

ความน่าเชื่อถือของข้อมูล เป็นการตรวจสอบความสอดคล้องเกี่ยวกับความเป็นจริงและการตีความของผู้วิจัย จึงได้ทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยมีการตรวจสอบข้อมูลด้านวิธีการเก็บข้อมูล (Methodological triangulation) จากการสนทนากลุ่ม พร้อมทั้งศึกษาข้อมูลจากเอกสารประกอบที่ได้มีการค้นคว้า เมื่อเสร็จสิ้นการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ทำการสรุปแนวคำตอบที่ได้ในแต่ละประเด็น และถามยืนยันความถูกต้องของข้อมูลต่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญในกลุ่มอีกครั้ง (สุภางค์ จันทวานิช, 2553)

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากที่รวบรวมได้จากการมาวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยนำแนวทางของ Colaizzi มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ซึ่งเป็นแนวทางที่ได้รับการยอมรับและใช้กันอย่างแพร่หลาย (Colaizzi, 1978) มีขั้นตอนดังนี้

1. นำข้อมูลที่ถอดความจากเครื่องบันทึกเสียงจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มาทบทวนหลายๆ ครั้ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมของข้อมูลที่ได้อ่านและพิจารณาในประเด็นที่สำคัญ

1.1 ถอดเทป ลดทอนข้อมูลต่างๆตามวัตถุประสงค์ ที่เป็นจุดที่สนใจ

1.2 ย่อยและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ โดยการใส่รหัสข้อมูล (code)

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลและเรียบเรียงตามวัตถุประสงค์

1.4 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและยืนยันผลของข้อมูล

2. นำข้อมูลกลับมาอ่านพร้อมทั้งพิจารณาอีกครั้งอย่างละเอียดและตีความหมายพร้อมทั้งทำการจับประเด็นที่สำคัญ

3. รวบรวมข้อความหรือประโยคที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันมาไว้ในกลุ่มเดียวกัน พร้อมทั้งสร้างหัวข้อสรุปตามประเด็นของคำถามในทุกๆ ด้าน

4. อธิบายรายละเอียดให้ครบถ้วน โดยการเขียนข้อความให้ต่อเนื่องและกลมกลืนกันระหว่างข้อความหรือประโยค ซึ่งในขั้นตอนนี้อาจจะทำการตัดข้อความที่ไม่จำเป็นออก

5. ใช้วิธีการเขียนบรรยายในสิ่งที่ได้รวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มให้ละเอียดและชัดเจน เพื่อแสดงให้เห็นถึงข้อมูลที่ได้รับความจริง

6. ตรวจสอบข้อมูลและสรุปแนวคิดที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อนำมาวางแผนกลยุทธ์ทางด้านธุรกิจต่อไป

ผลการวิจัย

จากผลการสนทนากลุ่มของผู้ให้ข้อมูลสำคัญสรุปได้ว่าส่วนประสมทางการตลาด (7P's) สำหรับธุรกิจร้านกาแฟสด มีรายละเอียด ดังนี้

1. **ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)** ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ให้ความคิดเห็นว่า กาแฟสดต้องมีรสชาติที่ดี มีกลิ่นหอมของกาแฟ มีให้เลือกหลากหลายรายการ สำหรับรายการกาแฟสดหรือเครื่องดื่มที่เป็นลักษณะสูตรเฉพาะของตัวบุคคล (special for you) นั้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความชื่นชอบการบริการลักษณะนี้ เนื่องจากสามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้ และสามารถปรับระดับความหวาน/ความเข้มข้นตามต้องการ เพื่อเพิ่มความหลากหลายให้กับผลิตภัณฑ์ รู้สึกถึงความพิเศษที่ทางร้านมอบให้ ทำให้เกิดความประทับใจและความพึงพอใจเพิ่มมากขึ้น ในส่วนของบรรจุภัณฑ์ที่ใส่กาแฟสดหรือเครื่องดื่มจะมีความแตกต่างระหว่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มเจนเนอเรชั่น X และกลุ่มเจนเนอเรชั่น Y โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มเจนเนอเรชั่น X ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นกับบรรจุภัณฑ์ที่ใส่กาแฟสดหรือเครื่องดื่มแบบเดิมที่มีลักษณะเป็นแก้วที่มีความเหมาะสมดี แต่การเพิ่มตราสินค้าที่บรรจุภัณฑ์จะทำให้รู้สึกถึงความเป็นเอกลักษณ์มากขึ้นและมองถึงวัตถุประสงค์ของการใช้งานมากกว่ารูปแบบที่แปลกใหม่ แตกต่างจากเดิม เช่น เขยือก โหลแก้ว และเป็นบรรจุภัณฑ์ที่สามารถรองรับวัตถุประสงค์ของการใช้งานได้มากกว่า เช่น ใส่เครื่องดื่มได้ทั้งร้อนและเย็น แต่สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มเจนเนอเรชั่น Y ทั้งเพศชายและเพศหญิง จะให้ความสนใจไปที่บรรจุภัณฑ์ที่มีรูปแบบสวยงาม รูปแบบแปลกใหม่แตกต่างจากแก้วแบบเดิมๆ มีลักษณะเฉพาะของรูปแบบมากขึ้น เช่น บรรจุภัณฑ์สามารถปรับอุณหภูมิได้ บรรจุภัณฑ์ที่สามารถใส่เครื่องดื่มได้หลายชนิดภายในบรรจุภัณฑ์เดียว ซึ่งมีความน่าสนใจมากกว่ารูปแบบเดิมๆ สำหรับการเพิ่มผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่

เข้ามาจำหน่าย ทั้งผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มเจนเนอเรชั่น X และ Y เพศชายและเพศหญิง ให้ความคิดเห็นว่า การจำหน่ายผลิตภัณฑ์เบเกอรี่ เช่น ขนมปังเค้ก คุกกี้ เป็นสิ่งที่เหมาะสม แต่ต้องการให้เพิ่มของหวานแบบไทย ไอศกรีม อาหารคาวจานเดียว อาหารฟาสต์ฟู้ด ผลไม้ตามฤดูกาล เพื่อเพิ่มความหลากหลายให้กับทางร้าน ส่วนของสินค้าควรเพิ่มของที่ระลึกที่มีรูปแบบเป็นเอกลักษณ์ของทางร้านเอง เช่น พวงกุญแจ ปากกา ที่ประทับตราสินค้า เพื่อเป็นการส่งเสริมการขายอีกช่องทางหนึ่ง

2. **ราคา (Price)** ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ให้ความคิดเห็นว่า ราคาของกาแฟสดควรอยู่ที่ราคาประมาณ 30-60 บาท แต่ถ้าการตั้งราคาสูงกว่าช่วงราคานี้ จะให้ความสำคัญกับคุณภาพของวัตถุดิบบรรจุภัณฑ์ที่ใส่ต้องเป็นที่ยอมรับและเหมาะสมสำหรับการจ่ายราคาที่เพิ่มขึ้น และสามารถยอมรับการเพิ่มราคาสำหรับการเพิ่มเครื่องตกแต่งเครื่องดื่มหรือส่วนผสมอื่นๆ ที่นอกเหนือจากสูตรปกติ เนื่องจากการเพิ่มเติมส่วนผสมต่างๆ เป็นการเพิ่มเพื่อให้ได้รสชาติหรือความชอบตามต้องการ

3. **การจัดจำหน่าย (Place)** ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ให้ความคิดเห็นว่า นอกเหนือจากการจัดจำหน่ายที่หน้าร้าน ควรเพิ่มช่องทางการขายทางออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ Facebook Line หรือทางสื่อโซเชียลอื่นๆ เพื่อให้ความสะดวกกับลูกค้ามากขึ้น ลูกค้าสามารถสั่งซื้อได้หลายช่องทางและมีบริการส่งถึงที่ (Delivery) และธุรกิจกาแฟสดมีความเหมาะสมยิ่งที่จะเปิดกิจการควบคู่กับธุรกิจอื่นๆ เช่น โรงภาพยนตร์ ร้านหนังสือ หรือคาร์แคร์ เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางในการขาย เนื่องจากการทำธุรกิจควบคู่กันสามารถเพิ่มฐานลูกค้าได้อีกทางหนึ่ง ตัวอย่างช่องทางที่แนะนำในการเปิดคู่กับธุรกิจอื่นคือ โรงพยาบาล สถานที่อยู่กกำลังกาย เป็นต้น

4. **การส่งเสริมการตลาด (Promotion)** ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ให้ความคิดเห็นว่า การส่งเสริมการตลาด โดยการให้ส่วนลด สะสมแต้มแลกของ

รางวัล ชื่อ 1 ฟรี 1 เป็นรายการส่งเสริมการตลาดที่ดีและมีความเหมาะสม แต่ควรให้เพิ่มเติมเกี่ยวกับรายการส่งเสริมการตลาดในช่วงเทศกาลต่างๆ เพิ่มมากขึ้นหรือเทศกาลวันสำคัญ เช่น วันเกิด วันครบรอบทำบัตรสมาชิกจะทำให้รู้สึกพิเศษ และประทับใจมากยิ่งขึ้น สำหรับสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีความคิดเห็นตรงกันว่าควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ทางสื่อโซเชียลต่างๆ เช่น เว็บไซต์ Facebook Line เพราะสื่อเหล่านี้สามารถเข้าถึงได้โดยตรง และรวดเร็ว แต่ก็ยังให้ความสนใจกับสื่อทางโทรทัศน์ เพราะเห็นภาพลักษณะของผลิตภัณฑ์และสื่อถึงอารมณ์ได้ สำหรับการนำเสนอรายการส่งเสริมการตลาดที่ทางร้านมีการนำเสนอผ่านช่องทางต่างๆ ให้กับลูกค้าโดยตรง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความคิดเห็นว่าเป็นบริการที่ดีแสดงถึงความใส่ใจและรู้สึกเป็นคนพิเศษที่ทางร้านจดจำได้ แต่ต้องไม่นำเสนอมากเกินความจำเป็น เพราะจะทำให้เกิดความสับสน

5. บุคลากร (People) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ให้ความคิดเห็นว่าการให้บริการแบบมีใจรักในการบริการนั้น พนักงานต้องยิ้มแย้ม แจ่มใส พุดไพเราะ น่าเสียงจริงใจ มีความสุภาพในการให้บริการ เอาใจใส่ลูกค้า และถ้าจดจำชื่อของลูกค้าได้จะทำให้มีความประทับใจเป็นพิเศษ และในส่วนของรูปแบบการประเมินการให้บริการของพนักงาน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มเจนเนอเรชั่น X และกลุ่มเจนเนอเรชั่น Y ให้ความคิดเห็นแตกต่างกัน คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มเจนเนอเรชั่น X สนใจการประเมินแบบรวดเร็ว ไม่ต้องกรอกเอกสารมากมาย ใช้วิธีกดปุ่มให้คะแนนหรือติดดาวให้กับพนักงานที่บริการดี เพราะสะดวก รวดเร็ว ไม่เสียเวลา แต่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มเจนเนอเรชั่น Y ให้ความเห็นว่า ควรมีแบบประเมินที่เป็นกระดาษเพื่อเขียนแสดงความคิดเห็น ให้ทางร้านนำไปปรับปรุงได้ สำหรับการแต่งกายของพนักงาน เห็นควรว่าสวมแบบฟอร์มที่มีตราสินค้าของร้านที่สื่อถึงเอกลักษณ์ของทางร้าน แต่งกายและดูแลทรงผมให้เรียบร้อย และมีผ้ากันเปื้อน

สำหรับการปฏิบัติงานที่สะดวก ไม่ควรสวมเครื่องประดับ หรือพอกอุปกรณ์มากเกินไป เพราะทำให้เสียภาพลักษณ์สำหรับการบริการ แต่ถ้าช่วงเทศกาลอาจจะเพิ่มสีสันรูปแบบของการแต่งกายตามเทศกาลได้ตามความเหมาะสม

6. กระบวนการให้บริการ (Process) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ให้ความคิดเห็นว่าการทักทายโดยการกล่าว คำว่า “สวัสดีค่ะ/ครับ” เป็นคำทักทายที่ดี น่าฟัง และเหมาะสมในการต้อนรับลูกค้าหรือจะเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความประทับใจหรือจดจำได้ คือ “สวัสดีค่ะ/ครับ” ยินดีต้อนรับ วันนี้รับเครื่องดื่มอะไรดีค่ะ/ครับ หรือ “สวัสดีค่ะ/ครับ”...(ชื่อร้าน...) ยินดีต้อนรับ วันนี้...(ชื่อลูกค้า...) รับเครื่องดื่มอะไรดีค่ะ/ครับ สำหรับขั้นตอนในการให้คำแนะนำต่างๆ เช่น รายการเครื่องดื่ม เมนูพิเศษ รายการส่งเสริมการขายต่างๆ พนักงานควรให้คำแนะนำเสมอ เพื่อแจ้งให้ลูกค้าทราบถึงรายละเอียดก่อนการตัดสินใจสั่งซื้อ เป็นประโยชน์ทั้งลูกค้าและพนักงาน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกกลุ่ม มีความคิดเห็นว่า ระยะเวลาการรอหลังการสั่งเครื่องดื่มควรมีระยะเวลาประมาณ 5-10 นาที ไม่ควรนานกว่านี้ และกระบวนการที่เหมาะสมคือ การสั่งเครื่องดื่มและชำระเงินก่อนได้รับเครื่องดื่มเพราะจะได้ไม่เสียเวลาระหว่างรอการทำเครื่องดื่ม โดยเพิ่มความสะดวกในการชำระเงินด้วยบัตรเติมเงิน หรือช่องทางออนไลน์ที่มีให้ลูกค้าเลือกชำระเงินตามความต้องการ เป็นทางเลือกให้กับลูกค้าได้เป็นอย่างดี

7. ลักษณะด้านกายภาพ (Physical Evidence) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ให้ความคิดเห็นว่าการตกแต่งร้านเพื่อให้ดูโดดเด่น เป็นที่น่าสนใจ มีบรรยากาศที่ดี อบอุ่น สบายตา รู้สึกผ่อนคลาย เป็นสิ่งที่ดึงดูดลูกค้าได้ดีมาก และต้องมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของร้านจะเพิ่มความน่าสนใจให้กับร้านอีกทางหนึ่ง และส่วนที่เสริมเพื่อให้ลูกค้าสนใจเข้าร้านมากยิ่งขึ้น ได้แก่ การมีบริการอินเทอร์เน็ต WiFi สำหรับลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ มีที่นั่งพักผ่อน มีมุมสำหรับทำงาน ประชุมกลุ่มเล็ก

หรือนัดพบปะกับ เพื่อน และบริการปลั๊กไฟสำหรับมือถือและคอมพิวเตอร์ เนื่องจากปัจจุบันร้านกาแฟจะเป็นเหมือนสถานที่นัดพบ คูยงาน หรือทานอาหารมากขึ้น และมีห้องน้ำสะอาดไว้บริการร่วมด้วย จะเป็นสิ่งที่ลูกค้าเข้ามาใช้บริการเพิ่มมากขึ้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจร้านกาแฟสดของนักลงทุนไทยที่ลงทุนเองและเปิดสาขาในรูปแบบแฟรนไชส์สามารถอภิปรายผลการศึกษาที่บรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) จากการศึกษาพบว่า ผลิตภัณฑ์กาแฟสดต้องมีรสชาติที่ดี มีกลิ่นหอมของกาแฟ มีให้เลือกหลากหลายรายการ โดยสามารถปรับระดับความหวาน/ความเข้ม ได้ตามความต้องการ และการมีสูตรเฉพาะของตัวบุคคล (special for you) ทำให้รู้สึกถึงความพิเศษที่ทางร้านมอบให้ เกิดความประทับใจและความพึงพอใจเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพราะการดำเนินธุรกิจร้านกาแฟสด ผลิตภัณฑ์หลักคือ กาแฟสดต้องมีคุณภาพทั้งด้านกลิ่นและรส เป็นที่ยอมรับของลูกค้า รวมถึงบรรจุภัณฑ์ที่ใส่กาแฟสดหรือเครื่องดื่ม ซึ่งต้องเพิ่มความเป็นเอกลักษณ์ของธุรกิจ โดยมีตราสินค้าและรูปแบบที่สวยงาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิพัชร สุระเชษฐพงษ์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของผู้บริโภคต่อส่วนประสมทางการตลาดของร้านกาแฟในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ผู้บริโภคมีความคาดหวังต่อปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ของร้านกาแฟอยู่ในระดับมาก โดยระบุถึงปัจจัยย่อย คือ ด้านรสชาติของกาแฟ สูตรเฉพาะของกาแฟที่แตกต่างจากร้านอื่น ความหลากหลายของชนิดกาแฟ กลิ่นหอมของกาแฟจากกรรมวิธีการชง รวมถึงด้านบรรจุภัณฑ์ของกาแฟสดและเครื่องดื่ม คือ ความหลากหลายของขนาดแก้ว ความชัดเจนของตราสินค้าบนแก้วกาแฟ

ความสวยงามของแก้วกาแฟ

2. ด้านราคา (Price) จากการศึกษาพบว่า ราคาของกาแฟสดควรอยู่ที่ราคาประมาณ 30-60 บาทต่อแก้ว และมีความคิดเห็นว่าควรเพิ่มราคาสำหรับการเพิ่มเครื่องตกแต่งเครื่องดื่มหรือส่วนผสมอื่นๆ ที่นอกเหนือจากสูตรปกติ อาจเป็นเพราะราคาของกาแฟสดในท้องตลาดที่ผู้บริโภคซื้อรับประทานเป็นประจำ คิดว่าราคาช่วงนี้เป็นช่วงที่เหมาะสมเมื่อเทียบกับคุณภาพของวัตถุดิบของทางร้าน และการเพิ่มส่วนผสมนั้นผู้บริโภคยอมรับและพร้อมจ่ายเพิ่ม เพราะเป็นความต้องการที่เพิ่มเติมของผู้บริโภคเองที่ต้องการเพิ่มรสชาติ หรือเพิ่มความแปลกใหม่ของเครื่องดื่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ (7P's) ด้านราคา (Price) หมายถึง จำนวนเงินที่คิดสำหรับค่าสินค้าหรือบริการ ที่ผู้บริโภคยอมจ่ายเพื่อแลกกับผลประโยชน์ที่ได้รับของการมีหรือการใช้สินค้าหรือบริการ (วารุณี ต้นติวงค์วาณิช และคณะ, 2554) ซึ่งราคาเป็นส่วนในการตัดสินใจในการซื้อหรือการใช้บริการของร้านกาแฟสด

3. ด้านการจัดจำหน่าย (Place) จากการศึกษาพบว่า ควรเพิ่มช่องทางการขายทางออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ Facebook Line หรือทางสื่อโซเชียลอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการจัดจำหน่ายที่หน้าร้าน เพื่อให้ความสะดวกกับลูกค้ามากขึ้น ลูกค้าสามารถสั่งซื้อได้หลายช่องทาง และมีบริการส่งถึงที่ (Delivery) และสามารถเปิดกิจการธุรกิจกาแฟสดควบคู่กับธุรกิจอื่นๆ เช่น โรงภาพยนตร์ ร้านหนังสือ หรือคาร์แคร์ โรงพยาบาล สถานที่ออกกำลังกาย เป็นต้น ทั้งนี้เป็นเพราะในยุคปัจจุบันกระแสต่างๆ ที่ขยายวงกว้างในการดำเนินธุรกิจจะเกิดจากกระแสที่มาจากสื่อโซเชียลต่างๆ มากที่สุด และจะบอกต่อกันอย่างรวดเร็ว เมื่อได้ทราบจากสื่อโซเชียลที่ตนเองติดตามอยู่ การดำเนินธุรกิจจึงจำเป็นต้องอาศัยช่องทางนี้ในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้าให้มากที่สุด และการเปิดร่วมกับธุรกิจอื่นๆ เป็นการเพิ่มช่องทางการขายให้มากขึ้น

ยังมีช่องทางการขายหลากหลาย รายได้ของธุรกิจก็เพิ่มมากยิ่งขึ้น และยังเป็นกาให้บริการที่เข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างสะดวก รวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ นางนุช อุณอนันต์ (2557) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมผู้บริโภคในการใช้บริการร้านกาแฟสด ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ซึ่งด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มาเป็นอันดับแรก คือ ผู้บริโภคส่วนใหญ่ซื้อผลิตภัณฑ์กาแฟสดจากสถานที่ทำงาน/สถานศึกษาแสดงให้เห็นว่า วิถีชีวิตของคนในสังคมปัจจุบันโดยเฉพาะสังคมเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมีการใช้ชีวิตแบบรีบเร่งของคนที่อยู่ในเมืองหลวง เนื่องจากเมื่อถึงที่ทำงานหรือสถานศึกษาแล้วจึงไปซื้อกาแฟจากร้านกาแฟสด เพื่อทานร่วมกับขนมปัง เบเกอรี่ ฯลฯ เป็นอาหารเช้าก่อนเข้าทำงานหรือก่อนเข้าเรียน ซึ่งช่องทางที่มีความสะดวกต่อการจำหน่ายสินค้า ผู้บริโภคจะให้ความสนใจกับช่องทางนั้นมากที่สุด

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) จากการศึกษาพบว่า การส่งเสริมการตลาด โดยการให้ส่วนลด สะสมแต้มแลกของรางวัล ชื่อผลิตภัณฑ์ครบถ้วนฟรีเพิ่มอีก เป็นรายการส่งเสริมการตลาดที่ดีและมีความเหมาะสม และการจัดรายการในช่วงเทศกาลต่างๆ เช่น วันสงกรานต์ วันเกิด วันครบรอบทำบัตรสมาชิก ทำให้ผู้บริโภครู้สึกพิเศษและประทับใจ สำหรับสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ในปัจจุบันสื่อโซเชียลต่างๆ เช่น เว็บไซต์ Facebook Line มีความสำคัญมากเพราะสื่อเหล่านี้สามารถเข้าถึงได้โดยตรง และรวดเร็ว แต่การสื่อสารทางโทรทัศน์ ก็เป็นรูปแบบที่ผู้บริโภคนิยมตลอดมา เพราะเห็นภาพลักษณะของผลิตภัณฑ์และสื่อถึงอารมณ์ของสินค้าได้ ทั้งนี้ในการจัดรายการส่งเสริมการตลาดที่ได้จัดอยู่ในปัจจุบัน ผู้บริโภครับทราบข้อมูลที่หลากหลายของการส่งเสริมการตลาดจากการสื่อสารประชาสัมพันธ์ทางช่องทางต่างๆ ทั้งนี้เพราะการจัดรายการส่งเสริมการขายเป็นปัจจัยที่ผู้บริโภคชื่นชอบ และเป็นสิ่งกระตุ้นการซื้อของผู้

บริโภค ดังนั้นรูปแบบของการส่งเสริมการขายสามารถทำได้หลากหลายรูปแบบที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ (7Ps) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ซึ่งการส่งเสริมการตลาดของธุรกิจบริการทำได้ในทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การให้ข่าว การลดแลกแจกแถม การตลาดทางตรงผ่านสื่อต่างๆ สำหรับการส่งเสริมการตลาดที่นิยมใช้คือการสะสมคะแนน การลดราคาโดยใช้ช่วงเวลา การสมัครเป็นสมาชิก การขายบัตรใช้บริการล่วงหน้า เป็นต้น (วารุณี ดันดวงศ์วานิช และคณะ, 2554)

5. ด้านบุคลากร (People) จากการศึกษาพบว่า การให้บริการแบบมีใจรักในการบริการที่ต้องการ คือ พนักงานต้องยิ้มแย้ม แจ่มใส พุดไพเราะ น้ำเสียงจริงใจ มีความสุภาพในการให้บริการ เอาใจใส่ลูกค้า และถ้าจดจำชื่อของลูกค้าได้ จะทำให้มีความประทับใจเป็นพิเศษและสวมแบบฟอร์มที่มีตราสินค้าของร้าน ที่สื่อถึงเอกลักษณ์ของทางร้าน แต่งกายและดูแลทรงผมให้เรียบร้อย และมีผ้ากันเปื้อนสำหรับบริการปฏิบัติงานที่สะดวก ไม่ควรสวมเครื่องประดับ หรือพกอุปกรณ์มากเกินไป เพราะทำเสียภาพลักษณ์สำหรับการบริการ ทั้งนี้เพราะการทำธุรกิจร้านกาแฟสด ต้องคำนึงถึงด้านการบริการเป็นสำคัญ ในที่นี้คือพนักงานที่ให้การบริการแก่ลูกค้าต้องมีใจในการให้บริการ เต็มใจจริงใจ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เพื่อให้ลูกค้าเกิดความประทับใจและกลับมาใช้บริการซ้ำอีก รวมถึงการบอกต่อกับเพื่อนหรือคนรู้จัก ซึ่งเป็นช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้กับทางร้านอีกช่องทางหนึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์ชนิตา ไช้ค่างพลู (2558) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมกาบริโภคกาแฟสดของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อกาแฟสด ผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในด้านบริการ ในระดับมาก ซึ่งเป็นเรื่องของความถูกต้องในการชำระเงิน ความสุภาพและความเป็นกันเองของพนักงานและความ

รวดเร็วในการเสิร์ฟกาแฟสด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนนา จันทะพันธ์ (2559) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บริการร้านกาแฟคาเฟ่ เอเมซอน ในสถานบริการน้ำมัน ปตท. เขตบางแค ของผู้บริโภค พบว่า ระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการด้านบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าให้ความสำคัญเรื่องพนักงานมีอัตราค่าจ้างดี ในการต้อนรับลูกค้ามากที่สุด

6. ด้านกระบวนการให้บริการ (Process)

จากการศึกษาพบว่า การทักทายโดยการกล่าว คำว่า “สวัสดีค่ะ/ครับ” เป็นคำทักทายที่ดี น่าฟัง และเหมาะสมในการต้อนรับลูกค้า หรือจะเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความประทับใจหรือจดจำได้ คือ “สวัสดีค่ะ/ครับ” ยินดีต้อนรับ วันนี้รับเครื่องดื่มอะไรดีค่ะ/ครับ สำหรับขั้นตอนในการให้คำแนะนำต่างๆ เช่น รายการเครื่องดื่ม เมนูพิเศษ รายการส่งเสริมการขายต่างๆ พนักงานควรให้คำแนะนำเสมอ เพื่อแจ้งให้ลูกค้าทราบถึงรายละเอียดก่อนการตัดสินใจสั่งซื้อ ซึ่งระยะเวลาหลังการสั่งเครื่องดื่ม ควรมีระยะเวลา 5-10 นาที โดยทำการชำระค่าเครื่องดื่มก่อนรับเครื่องดื่ม เพื่อความสะดวกรวดเร็ว ทั้งนี้ในกระบวนการให้บริการนั้น ธุรกิจหลายธุรกิจจะสร้างกระบวนการนี้ขึ้น เพื่อให้ลูกค้าได้เห็นถึงความแตกต่างให้กับธุรกิจของตนเอง เพื่อให้เกิดความจดจำและประทับใจของลูกค้า เช่น การทักทาย การกล่าวลา หรือการให้คำแนะนำประโยชน์ที่ลูกค้าจะได้รับ กระบวนการในการรอรับเครื่องดื่มที่สะดวก รวดเร็ว หรือการชำระเงินที่ถูกต้อง สร้างความมั่นใจให้กับลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ (7Ps) ด้านกระบวนการให้บริการ (Process) โดยกระบวนการที่สามารถส่งมอบบริการที่มีคุณภาพได้ เนื่องจากการให้บริการโดยทั่วไปมักจะประกอบด้วยหลายขั้นตอน ได้แก่ การต้อนรับ การสอบถามข้อมูลเบื้องต้น การให้บริการตามความต้องการ การชำระเงิน เป็นต้น ซึ่งในแต่ละขั้นตอนต้องประสานเชื่อมโยงกันอย่างดี

หากมีขั้นตอนใดไม่ดีแม้แต่ขั้นตอนเดียวย่อมทำให้การบริการไม่เป็นที่ประทับใจแก่ลูกค้า (วารุณี ตันติวงศ์วานิช และคณะ, 2554) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชฎกานต์ พันธุ์สวัสดิ์ (2558) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้าร้านกาแฟในเขตชิดลม กรุงเทพมหานคร พบว่า ความพึงพอใจของลูกค้าร้านกาแฟในเขตชิดลม กรุงเทพมหานคร โดยรวมกับร้านกาแฟแห่งนี้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภค คือ ด้านกระบวนการ ในหัวข้อ มีบริการน้ำดื่มให้กับลูกค้า และมีมาตรฐานความสะอาด ความสะดวก รวดเร็ว ในการให้บริการ

7. ด้านลักษณะด้านกายภาพ (Physical Evidence)

จากการศึกษาพบว่า การตกแต่งร้านเพื่อให้ ดูโดดเด่น เป็นที่น่าสนใจ มีบรรยากาศที่ดี อบอุ่น สบายตา รู้สึกผ่อนคลาย เป็นสิ่งที่ดึงดูดลูกค้าได้ดีเป็นอย่างมาก และต้องมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของร้าน จะเพิ่มความน่าสนใจให้กับร้านอีกทางหนึ่ง และต้องมีบริการอินเทอร์เน็ต WiFi สำหรับลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ มีที่นั่งพักผ่อน มีมุมสำหรับทำงาน ประชุมกลุ่มเล็ก หรือนัดพบปะกับ เพื่อน และบริการปลั๊กไฟสำหรับมือถือและคอมพิวเตอร์ เนื่องจากปัจจุบันร้านกาแฟจะเป็นเหมือนสถานที่นัดพบ คูยงาน หรือทานอาหารมากขึ้น และมีห้องน้ำสะอาดไว้บริการร่วมด้วย จะเป็นสิ่งที่ลูกค้าจะเข้ามาใช้บริการเพิ่มมากขึ้น อาจเป็นเพราะผู้บริโภคในมีการรับประทานอาหารและเครื่องดื่มตามสถานที่ต่างๆมากขึ้น มีการทำงานนอกสถานที่มากขึ้น และสิ่งสำคัญมากในปัจจุบันคือ การใช้อินเทอร์เน็ตในการสื่อสาร การหาข้อมูลการทำงานด้านต่างๆ สถานที่ในการให้บริการจึงต้องมีภาพลักษณ์ที่ดี การตกแต่งสวยงาม มีบรรยากาศดี มีบริการเสริมต่างๆ แบบที่ผู้บริโภคต้องการ เมื่อสถานที่นั้นทำให้ผู้บริโภคประทับใจ โดยการพาครอบครัว เพื่อน คนรู้จัก กลับมาใช้บริการอีก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพลิน

บรรพโต (2556) ที่ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการบริโภคกาแฟสดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญต่อระดับคุณภาพการให้บริการของร้านกาแฟมากที่สุด และบรรยากาศการตกแต่งทั้งภายในและภายนอกร้านกาแฟ ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มพฤติกรรมผู้บริโภคในอนาคต (วุฒิ สุขเจริญ, 2555) โดยพบว่า ผู้บริโภคมีความสนใจและใช้ข้อมูลจากเว็บไซต์มากขึ้น การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้สะดวกขึ้น ส่งผลให้ผู้บริโภคหันมาใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์มากขึ้น เช่น การค้นหาสินค้า การสั่งซื้อสินค้า การค้นหาความคิดเห็นจากผู้มีประสบการณ์ตรงจากการใช้สินค้า เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ในส่วนของบรรจุภัณฑ์ที่ใส่กาแฟสดหรือเครื่องดื่ม ผู้บริโภคกลุ่มเจนเนอเรชั่น X และผู้บริโภคกลุ่มเจนเนอเรชั่น Y มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยผู้บริโภคกลุ่มเจนเนอเรชั่น X ควรเน้นรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ที่เน้นประโยชน์ในการใช้ที่เหมาะสม คือ สำหรับใส่เครื่องดื่มร้อน ต้องมีที่จับป้องกันร้อน และสำหรับใส่เครื่องดื่มเย็น ต้องมีที่รองรับหยดน้ำละลาย สำหรับบริโภคกลุ่มเจนเนอเรชั่น Y ควรออกแบบให้บรรจุภัณฑ์ที่ใส่กาแฟสดหรือเครื่องดื่มมีสีสัน รูปสวยงามหรือแปลกใหม่ตามกระแสของสังคม ตามเทศกาลต่างๆ ดังนั้น การเลือกบรรจุภัณฑ์ที่ใส่กาแฟสดหรือเครื่องดื่ม ควรปรับรูปแบบให้มีความเหมาะสมและน่าสนใจให้กับผู้บริโภค เพื่อเป็นสิ่งดึงดูดให้ผู้บริโภคซื้อเครื่องดื่มมากยิ่งขึ้น

2. ระยะเวลาการรอคอยเครื่องดื่ม ทางร้านควรมีกระบวนการที่สะดวก รวดเร็ว ในการผสมเครื่องดื่ม เพื่อระยะเวลาการรอคอยที่ไม่นานจนเกินไป และไม่ทำให้ผู้บริโภครู้สึกไม่ดีในการมาใช้มาใช้บริการ

3. ลักษณะด้านกายภาพของทางร้าน ควรตกแต่งร้านอย่างมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เนื่องจากในยุคปัจจุบัน ผู้บริโภคทั้งกลุ่มเจนเนอเรชั่น X และผู้บริโภคกลุ่มเจนเนอเรชั่น Y จะมีความชอบในรูปแบบร้านที่มีบรรยากาศดี มีเอกลักษณ์เฉพาะของทางร้าน และสิ่งสำคัญที่สุด คือ การให้บริการอินเทอร์เน็ต และสิ่งสำคัญที่สุด คือ การให้บริการอินเทอร์เน็ต WiFi สำหรับลูกค้า เพราะการใช้ชีวิตในยุคปัจจุบัน การสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับชีวิตประจำวัน เพื่อส่งเสริมและสร้างความพึงพอใจ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษา ในส่วนพฤติกรรมของผู้บริโภคกลุ่มเจนเนอเรชั่น X และผู้บริโภคกลุ่มเจนเนอเรชั่น Y ทั้งเพศชายและเพศหญิง ซึ่งมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้นการศึกษาเพิ่มเติมสำหรับการวางแผนกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจ มีรายละเอียดดังนี้

1. ควรศึกษาถึงทัศนคติหรือความต้องการที่รายละเอียดเฉพาะมากขึ้น เพื่อได้ข้อมูลที่ตรงตามความต้องการของลูกค้า

2. ควรสร้างเอกลักษณ์ของธุรกิจ เช่น สูตรเฉพาะของร้านกาแฟสด ภาพลักษณ์ที่เป็นลักษณะเด่น หรือการบริการรูปแบบใหม่ เพื่อทันต่อความนิยมที่เปลี่ยนแปลงไป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา จันทะพันธ์. (2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บริการร้านกาแฟ คาเฟ่ อเมซอน ในสถานบริการน้ำมัน ปตท. เขตบางแค ของผู้บริโภค. สาขาการจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.
- กานต์ชนิตา ไช้ค่างพล. (2558). พฤติกรรมการบริโภคกาแฟสดของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม. สาขาวิชาการตลาด บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.
- ณัฐกานต์ พันธุ์สวัสดิ์. (2558). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้าร้านกาแฟในเขตชิดลม กรุงเทพมหานคร. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุมวิทยาเขตชลบุรี.
- ธนาคารกรุงเทพ. (2558). กาแฟรุ่งเรืองช่วยร้านกาแฟแห่งสุดเป็นดอกเห็ด. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2560, จาก <http://www.bangkokbanksme.com/article/1743>
- ธีรกิติ นวรัตน์ ณ อยุธยา. (2547). การตลาดสำหรับการบริการ:แนวคิดและกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: บริษัทแอคทีฟ พริน จำกัด.
- นงนุช อุณอนันต์. (2557). พฤติกรรมผู้บริโภคในการใช้บริการร้านกาแฟสด ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร. คณะวิทยาการจัดการ สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- นิตยสาร JCK. (2559). พฤติกรรมผู้บริโภคและช่องทางการตลาดสำหรับ Generation ต่าง ๆ. สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2560, จาก <http://www.thaitradeusa.com/home/?p=21482>
- ไพลิน บรรพโต. (2556). พฤติกรรมผู้บริโภคกาแฟสดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วารุณี ดันติวังศ์วานิช, นิภา นิรุตติกุล, สุนทรี เหล่าพัฒน์, พรพหรม พรหมเพชร, นิตยา งามแดน และ จุฑามาศ ทวีไพบูลย์วงษ์. (2554). หลักการตลาด (Principle of marketing with dictionary). กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- วุฒิ สุขเจริญ. (2555). พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer behavior). กรุงเทพมหานคร: จี.พี.ไซ เบอร์พริ้นท์.
- สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2551). ธุรกิจร้านกาแฟสด. กรุงเทพฯ: เลคแอนด์ฟาวด์ เทนพริ้นติ้ง.
- สถาบันอาหาร. (2558). ธุรกิจร้านกาแฟในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 24 มกราคม 2560, จาก <http://fic.nfi.or.th/MarketOverviewDomesticDetail.php?id=78>
- สุวิพัชร สุระเชษฐพงษ์. (2558). ความคาดหวังของผู้บริโภคต่อส่วนประสมทางการตลาดของร้านกาแฟในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุภางค์ จันทวานิ. (2553). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: ด้านสุขภาพการพิมพ์
- อรุณี อ่อนสวัสดิ์. (2551). ระเบียบวิธีวิจัย. ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Colaizzi, P.F. (1978). *Existential Phenomenological Alternatives for Psychology*. R vaik and M King. eds. New York : Oxford University Press.

การศึกษาการเตรียมความพร้อมต่อการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น 8 อาชีพเสรีในประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน

The study of the readiness to participate in the ASEAN Economic Community: A case study of Khonkaen University Students for the eight professions in free flow skilled labour.

สุกัญญารัตน์ เวชะวัชนะ¹, ประชาสรรค์ แสนภักดี²

Sukanyarat Wechawatchana¹, Prachasan Saenpakdee²

บทคัดย่อ

การศึกษาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของ มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะและนักศึกษาต่อการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีเปิดเสรีแรงงาน 8 อาชีพในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล สถาปนิก วิศวกร นักสำรวจ นักบัญชีและการบริการ/การท่องเที่ยว โดยแบ่งการวิเคราะห์เป็นระดับมหาวิทยาลัย, คณะ, นักศึกษา ระดับมหาวิทยาลัย,คณะ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ บุคลากร หน่วยงานใหม่ งบประมาณ การส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ ระดับนักศึกษามี 8 ด้าน คือ ภาษา วิชาชีพ การเรียนรู้ของตนเอง การเรียนรู้อาเซียน เทคโนโลยีสารสนเทศ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การติดตามข่าวสารอาเซียน และกฎหมาย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มจากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 54 คน คือ ผู้บริหารและนักศึกษาจาก 6 คณะ

ผลการศึกษา พบว่า ระดับมหาวิทยาลัยมีความพร้อมด้านบุคลากรและเตรียมความพร้อม โดยการจัดอบรมเกี่ยวกับอาเซียน รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ เตรียมความพร้อมโดยจัดตั้งหน่วยงานเกี่ยวกับอาเซียน ระดับคณะ พบว่า ส่วนใหญ่พร้อมด้านบุคลากรและเตรียมความพร้อม โดยการ จัดอบรมเกี่ยวกับอาเซียน ระดับนักศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่พร้อมด้านภาษา วิชาชีพ การทำงานร่วมกับผู้อื่น รองลงมา คือ เทคโนโลยีสารสนเทศ การเรียนรู้อาเซียน การติดตามข่าวสารอาเซียน โดยเตรียมความพร้อมจากสื่อต่างๆ,การเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนด้านที่ไม่พร้อมและไม่เตรียมความพร้อม คือ กฎหมาย

คำสำคัญ : การเตรียมความพร้อม ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เสรีแรงงาน มหาวิทยาลัยขอนแก่น

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น,

² อาจารย์ประจำสาขาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

¹ Master Student in Department of Local Administration, College of Local Administration, Khon Kaen University, 080-0120125 E-mail : sukanyaratpo@gmail.com

² Lecturer at Public Administration Program in Local Government , College of Local Administration ,Khonkaen University, 081-6618579,E-mail : prachasan@gmail.com

Abstract

The objective of this study was to study the readiness and preparation process of Khon Kaen University, faculties and students for the free flow skilled labor programs of the ASEAN Economic Community. The study evaluates 8 careers of the ASEAN Economic Community including Physicians, Dentists, Nurses, Architects, Engineers, Surveyors, Accountants and Service provider (Hotel and Tourism). The analysts were the University, faculties, students; they were divided into 4 categories: Personnel, New institute, Budget and Learning support. The students were divided into 8 categories: Language, Career, Self-learning, ASEAN Learning, Information Technology, Coordination with One another, ASEAN Information Monitoring and Laws. This was qualitative research involving in-depth interviews and target group discussions with 54 contributors including administrators and students from 6 faculties.

The results show that at the University level they are ready in both the personnel and preparation process, which is the ASEAN training followed by Learning support. At the Faculties level, most of them are ready in the personnel and preparation process, and at the student level most are ready in Languages followed by Career and Coordination with One another and Information Technology categories but are not ready or prepared for the Laws.

Keywords : The preparation, ASEAN Economic Community, Free flow skilled labours, Khonkaen University.

บทนำ

ประเทศไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา พม่า บรูไน สิงคโปร์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์และมาเลเซีย คือ 10 ประเทศสมาชิกของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) ได้รับการก่อตั้งขึ้นวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 โดยประชาคมอาเซียนประกอบด้วยสามเสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, 2556) และอาเซียนมีประเทศคู่เจรจาทั้งหมด 9 ประเทศ, 1 กลุ่มประเทศ และ 1 องค์การระหว่างประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย แคนาดา จีน อินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ นิวซีแลนด์ รัสเซีย สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development

Programme – UNDP) (กองวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2555) ซึ่งจะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน ทั้งสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ระหว่างประเทศ สังคมวิทยา เทคโนโลยี และที่สำคัญคือด้านการศึกษา โดยจะต้องเตรียมทั้งในส่วนของผู้บริหาร, อาจารย์, บุคลากรและนักศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษา ใน 8 สาขาวิชาชีพ ประกอบด้วย วิศวกรรม พยาบาล สถาปัตยกรรม การสำรวจ แพทย์ ทันตแพทย์ นักบัญชี และการบริการ/การท่องเที่ยว ที่กำลังศึกษาและจะจบการศึกษาและที่สำคัญกำลังเตรียมตัวก้าวเข้าสู่วัยแรงงานในวิชาชีพที่ถูกบรรจุอยู่ในข้อตกลง 8 วิชาชีพเสรีของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และเนื่องจากมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้มีการเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนครบทั้ง 8 สาขาวิชาชีพเหล่านี้ด้วย โดยจะอยู่ใน 6 คณะ ประกอบไปด้วย คณะแพทยศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ พยาบาลศาสตร์

สถาปัตยกรรมศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์โดยอาชีพ การสำรวจนั้นเป็นหนึ่งในหลักสูตรของคณะ วิศวกรรมศาสตร์ด้วย คณะบริหารธุรกิจและการ บัญชี โดยอาชีพการบริการ/การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งใน หลักสูตรของคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี ผู้ศึกษาจึงรวมวิชาชีพด้านการสำรวจและการ บริการ/การท่องเที่ยวไว้ใน 2 คณะดังกล่าว

จึงเป็นที่มาของการศึกษาการเตรียมความ พร้อมต่อการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : กรณีศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น 8 อาชีพเสรีในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อนำ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการเตรียม ความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนให้แก่ สถาบันการศึกษา นักศึกษา องค์กรต่างๆ หรือ บุคคลที่สนใจและข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะสะท้อน กลับไปให้นักศึกษาเพื่อให้นักศึกษาตระหนักถึง ผลกระทบที่เกิดจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียนและได้รู้วิธีและแนวทางในการเตรียมความ พร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพร้อมของมหาวิทยาลัย ขอนแก่น, คณะและนักศึกษาใหม่มหาวิทยาลัย ขอนแก่นที่เกี่ยวข้องต่อการเปิดเสรีประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน กรณีเปิดเสรีแรงงาน 8 อาชีพ
2. เพื่อศึกษากระบวนการเตรียมความ พร้อมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น, คณะและ นักศึกษาใหม่มหาวิทยาลัยขอนแก่นที่เกี่ยวข้องต่อ การเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีเปิด เสรีแรงงาน 8 อาชีพ

วิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิง คุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1.ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและ

ผู้บริหารฝ่ายพัฒนานักศึกษาของ มหาวิทยาลัย ขอนแก่นและผู้บริหารฝ่ายวิชาการและผู้บริหารฝ่าย พัฒนานักศึกษาใน 6 คณะ ประกอบด้วย คณะ แพทย์ศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะ พยาบาลศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะ สถาปัตยกรรมศาสตร์และบริหารธุรกิจและการบัญชี เนื่องจากเป็นกลุ่มผู้บริหารที่เป็นฝ่ายจัดการและวาง นโยบายในด้านวิชาการและกิจกรรมสนับสนุนการ เรียนรู้ต่างๆให้กับนักศึกษาเพื่อให้ตอบสนองกับ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือทางมหาวิทยาลัย

2. นักศึกษาใน 6 คณะ ประกอบด้วย คณะ แพทย์ศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะ พยาบาลศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะ สถาปัตยกรรมศาสตร์และบริหารธุรกิจและการบัญชี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จะแบ่งออก เป็น 2 แบบ ประกอบไปด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก (in depth Interview)และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งได้รับการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ในด้านเนื้อหา ดังนี้

1. แนวคำถามแบบเชิงลึกเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อม ในปัจจุบันของทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน มหาวิทยาลัยขอนแก่นและทางคณะที่เกี่ยวข้องใน 4 ด้าน คือ 1.ด้านบุคลากร 2.ด้านหน่วยงานใหม่ (หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน) 3.ด้านงบประมาณ 4.ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้

2. แนวคำถามในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมในปัจจุบันของนักศึกษาทั้ง 6 คณะ ใน 8 ด้าน คือ 1.ด้านภาษา 2.ด้านวิชาชีพ 3.ด้าน การเรียนรู้ของตนเอง 4.ด้านการเรียนรู้อาเซียน 5.ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 6.ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น 7.ด้านการติดตามข่าวสารอาเซียน 8.ด้าน กฎหมาย

จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทั้งหมด ด้วยตนเองเพื่อนำไปสู่แนวทางในการเตรียมความ

พร้อมเพื่อเข้าสู่การเปิดเสรีแรงงาน 8 อาชีพในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล สถาปนิก วิศวกร นักสำรวจ นักบัญชีและการบริการ/การท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาและจะวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของมหาวิทยาลัยขอนแก่นและทั้ง 6 คณะ รวมทั้งนักศึกษาใน 6 คณะ โดยจะประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ทั้งแบบแยกเป็นคณะและวิเคราะห์ภาพรวมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผลการศึกษา

จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมในปัจจุบันของมหาวิทยาลัยขอนแก่นและของ 6 คณะที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

โดยจะแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นระดับมหาวิทยาลัยและระดับคณะ ดังนี้

1. สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยขอนแก่นประกอบด้วย

1. ด้านบุคลากรส่วนใหญ่มีความพร้อมในระดับที่สามารถติดต่อสื่อสารได้และเตรียมความพร้อมโดยการจัดการฝึกอบรมด้านการใช้ภาษาให้กับบุคลากรอยู่อย่างต่อเนื่องโดยจะเน้นภาษาอังกฤษเป็นหลัก

2. ด้านหน่วยงานใหม่ หมายถึง หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งยังไม่มีความพร้อมและยังไม่มีเตรียมความพร้อมหรือยังไม่มีนโยบายที่จะจัดตั้งหน่วยงานใหม่ขึ้นแต่จะพยายามปรับปรุงและพัฒนาหน่วยงานที่มีอยู่ก่อนแล้วให้มีประสิทธิภาพและเป็นสากลให้มากยิ่งขึ้น

3. ด้านงบประมาณยังไม่พร้อมและไม่มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้สำหรับการเตรียม

ความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

4. ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ยังไม่พร้อมและมีการแนะแนวหรือการเตรียมความพร้อมเพียงบางส่วนซึ่งที่เห็นเป็นรูปธรรมคือโครงการฝึกสหกิจอาเซียน สื่อในห้องสมุด เว็บไซต์ หรือศูนย์ข้อมูลด้านภาษาและวัฒนธรรมต่างๆ เช่น ศูนย์ภาษาอาเซียน ศูนย์อาเซียนศึกษา ศูนย์ข้อมูลลาว สถาบันขงจื้อ สถาบันภาษา เป็นต้น แต่ นักศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดการรับรู้ว่ามีหน่วยงานเหล่านี้อยู่ในมหาวิทยาลัยจึงไม่ได้เข้าร่วมหรือเข้าไปใช้บริการจากหน่วยงานดังกล่าว

2. ในระดับคณะ พบว่า ทั้ง 6 คณะที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีแรงงานในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีสภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้

1. ด้านบุคลากร ส่วนใหญ่บุคลากรใน 6 คณะค่อนข้างมีทักษะทางด้านภาษาอังกฤษในระดับที่สามารถพูดคุยติดต่อสื่อสารและบางส่วนก็สามารถที่จะฟัง พูด อ่าน เขียนและแปลเอกสารภาษาอังกฤษได้และเตรียมความพร้อมโดยการจัดการฝึกอบรมด้านการใช้ภาษาให้กับบุคลากรอยู่อย่างต่อเนื่องโดยจะเน้นภาษาอังกฤษเป็นหลัก

2. ด้านหน่วยงานใหม่ หมายถึง หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งยังไม่มีความพร้อมและยังไม่มีเตรียมความพร้อมหรือยังไม่มีนโยบายที่จะจัดตั้งหน่วยงานใหม่ขึ้นแต่จะพยายามปรับปรุงและพัฒนาหน่วยงานที่มีอยู่ก่อนแล้วให้มีประสิทธิภาพและเป็นสากลให้มากยิ่งขึ้น

3. ด้านงบประมาณยังไม่พร้อมและไม่มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้สำหรับการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

4. ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ยังไม่พร้อมและมีการแนะแนวหรือการเตรียม

ความพร้อมเพียงบางส่วนซึ่งที่เห็นเป็นรูปธรรม คือ โครงการฝึกสหกิจอาเซียนที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้นเท่านั้น โดยในปัจจุบันมีบางคณะเท่านั้นที่เข้าร่วมในโครงการนี้ เช่น คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจและการบัญชีส่วนที่เหลือยังไม่เข้าเนื่องจากคณะเหล่านั้นมีวิชาชีพของตนเองและยังไม่ได้มีการจัดเตรียมหลักสูตรใหม่หรือปรับปรุงหลักสูตรเดิม แต่ในอนาคตมี 2 คณะที่มีแผนจะเปิดหลักสูตรที่เป็นสากล คือ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ในระดับบัณฑิตศึกษาและคณะบริหารธุรกิจและการบัญชีในสาขาการบัญชี

ซึ่งสรุปได้ว่าในปัจจุบันฝ่ายวิชาการและฝ่ายพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่นและของ 6 คณะที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียนยังไม่มีความพร้อมและมีการแนะนำหรือเตรียมความพร้อมเพียงบางส่วน โดยมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีการกำหนดยุทธศาสตร์ต่างๆ เพื่อให้มหาวิทยาลัยมีความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น แต่ยังไม่มีการกำหนดกลยุทธ์รองรับสำหรับการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนโดยเฉพาะและยังไม่ได้มีการจัดเตรียมหลักสูตรใหม่หรือปรับปรุงหลักสูตรเดิม รวมทั้งยังไม่ได้มีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีแรงงานในประชาคมอาเซียนให้กับนักศึกษาใน 6 คณะดังกล่าวและในส่วนที่ทางมหาวิทยาลัยและคณะได้มีการแนะนำหรือเตรียมให้กับนักศึกษาในบางส่วนนั้นยังไม่เอื้อกับการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาตามที่ระบุไว้ในขอบเขตเชิงเนื้อหา ทั้ง 8 ด้าน

สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมในปัจจุบันของนักศึกษาทั้ง 6 คณะที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีของทั้ง 6 คณะดังกล่าว มีความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมในภาพรวมค่อนข้างไปในทิศทางเดียวกัน คือ นักศึกษาทั้ง 6 คณะมีความพร้อมและ

มีการเตรียมความพร้อมใน 4 ด้าน คือ 1. ด้านภาษา 2. ด้านวิชาชีพ 3. ด้านการเรียนรู้ของตนเอง 4. ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ส่วนด้านที่มีความพร้อมและการเตรียมความพร้อมรองลงมา คือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีจำนวน 4 คณะจากจำนวนทั้งหมด ประกอบด้วย 1. คณะแพทยศาสตร์ 2. คณะทันตแพทยศาสตร์ 3. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) 4. คณะวิศวกรรมศาสตร์ ถัดมาคือ ด้านการเรียนรู้อาเซียนและด้านการติดตามข่าวสารอาเซียน มีจำนวน 2 คณะ ประกอบด้วย 1. คณะแพทยศาสตร์ 2. คณะทันตแพทยศาสตร์ และด้านสุดท้ายคือด้านที่ทั้ง 6 คณะไม่มีความพร้อมและไม่มีการเตรียมความพร้อมเลย คือ ด้านกฎหมาย และหากจำแนกเป็นรายชั้นปีจะพบว่าส่วนใหญ่ความพร้อมและการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ถึงชั้นปีสุดท้ายของทั้ง 6 คณะจะมีความพร้อมและมีการเตรียมความพร้อมมากกว่า นักศึกษาในปีที่ 1-2 เนื่องจากจะเริ่มมีการเริ่มฝึกปฏิบัติงานจริงหรือมีวิชาสหกิจศึกษาในหลักสูตรของนักศึกษาในชั้นปีเหล่านั้นแล้ว โดยนักศึกษาจะเตรียมความพร้อมจากสื่อในด้านต่างๆรวมทั้งจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวประกอบด้วย และยังมีนักศึกษาบางส่วนที่ยังไม่รู้วิชาวิชาชีพของตนถูกบรรจุอยู่ใน 8 วิชาชีพเสรีนี้ด้วย จึงทำให้นักศึกษาไม่ขอเสนอแนะให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาแนะนำเกี่ยวกับการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่ชัดเจนและครอบคลุมให้กับนักศึกษาด้วย และการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีปัญหาหรืออุปสรรค คือ จำนวนรวมของนักศึกษาในบางคณะไม่ถึง 8 คน ตามหลักการของการสนทนากลุ่ม(Focus Group) รวมไปถึงในส่วนของผู้บริหารก็มีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก(in depth Interview)ได้ไม่ครบตามจำนวนที่ระบุไว้เช่นเดียวกัน

ซึ่งจะสามารถสรุปสภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยขอนแก่นและของ 6 คณะที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีแรงงานในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยในระดับ

มหาวิทยาลัยและระดับคณะจะแบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านบุคลากร 2. ด้านหน่วยงานใหม่ 3. ด้านงบประมาณ 4. ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ และในระดับนักศึกษาแบ่งเป็น 8 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านภาษา 2. ด้านวิชาชีพ

3.ด้านการเรียนรู้ของตนเอง 4. ด้านการเรียนรู้อาเซียน 5. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 6. ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น 7. ด้านการติดตามข่าวสารอาเซียน 8. ด้านกฎหมาย ได้ตั้ง 2 ตารางต่อไปนี้

ลำดับ	ด้าน	ด้านบุคลากร		ด้านหน่วยงานใหม่		ด้านงบประมาณ		ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้	
		พร้อม	ไม่พร้อม	พร้อม	ไม่พร้อม	พร้อม	ไม่พร้อม	พร้อม	ไม่พร้อม
1.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น	✓			✓		✓		✓
2.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของคณะแพทยศาสตร์	✓			✓		✓		✓
3.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของคณะทันตแพทยศาสตร์	✓			✓		✓		✓
4.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	✓			✓		✓		✓
5.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของคณะพยาบาลศาสตร์	✓			✓		✓		✓
6.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของคณะวิศวกรรมศาสตร์	✓			✓		✓		✓
7.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี	✓			✓		✓		✓

ลำดับ	คณะ/ สาขา/ ด้าน	ด้านที่ 1		ด้านที่ 2		ด้านที่ 3		ด้านที่ 4		ด้านที่ 5		ด้านที่ 6		ด้านที่ 7		ด้านที่ 8	
		พร้อม	ไม่พร้อม	พร้อม	ไม่พร้อม	พร้อม	ไม่พร้อม	พร้อม	ไม่พร้อม	พร้อม	ไม่พร้อม	พร้อม	ไม่พร้อม	พร้อม	ไม่พร้อม	พร้อม	ไม่พร้อม
1.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาคณะแพทยศาสตร์	✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓	
2.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาคณะทันตแพทยศาสตร์	✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓	
3.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี)	✓		✓		✓		✓	✓		✓		✓		✓		✓
4.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์	✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓	
5.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี (หลักสูตรบัญชีบัณฑิต)	✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓	
6.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี (สาขาสาขาการจัดการโรงแรมและอีเว้นท์และสาขาสาขาการจัดการการท่องเที่ยว)	✓		✓		✓		✓		✓	✓		✓		✓		✓
7.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์	✓		✓		✓		✓	✓		✓		✓		✓		✓
8.	สภาพความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ (สาขาวิศวกรรมโยธา)	✓		✓		✓		✓	✓		✓		✓		✓		✓

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เกิดจากการทบทวนวรรณกรรม เอกสารที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มของกลุ่มเป้าหมาย โดยมีประเด็นต่อไปนี้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่นและทั้ง 6 คณะที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีความพร้อมและการเตรียมความพร้อมเพียงบางส่วน โดยด้านที่มีความพร้อมมากที่สุด คือ ด้านบุคลากรซึ่งจะมีการจัดการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับอาเซียน และในอนาคตจะมีแผนในการดำเนินการส่วนอื่นๆตามสถานการณ์และความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของวนิดา หาญณรงค์และคณะ(2557) ที่ศึกษาความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community : AC) ในปี พ.ศ.2558 ของบุคลากรสายสนับสนุนกองกลาง สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า บุคลากรมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สาเหตุดังกล่าวจึงไปสนับสนุนบทสนทนากลุ่มในเรื่องของการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเปิดเสรีแรงงาน 8 อาชีพในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนซึ่งมีส่วนที่จะส่งผลให้นักศึกษาไม่มีความตื่นตัวและไม่มีความพร้อมรวมทั้งส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมอีกด้วย โดยนักศึกษากลุ่มตัวอย่างเหล่านี้บางส่วนยังไม่รู้ว่าสาขาวิชาชีพของตนเองถูกบรรจุอยู่ใน 8 วิชาชีพเสรีนี้ด้วยจึงยังไม่มีการเตรียมความพร้อมในส่วนนี้ แต่มีบางส่วนที่รู้ว่าสาขาของตนเองเป็นสาขาที่เปิดมีการเตรียม ซึ่งนักศึกษาทั้ง 6 คณะมีความพร้อมและการเตรียมความพร้อมไปในทิศทางเดียวกัน คือ จะเตรียมความพร้อมในด้านภาษา, ด้านวิชาชีพ, ด้านการเรียนรู้ของตนเองและด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นและหากจำแนกเป็นรายชั้นปีจะพบว่าระดับการศึกษาที่ต่างกันจะมีความพร้อมและการเตรียมความพร้อมที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย

ของภพพน เข้มทอง (2556) ที่ศึกษาการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ที่ศึกษาอยู่ในคณะที่แตกต่างกันจะมีการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทั้งในภาพรวมและรายด้านที่แตกต่างกัน และหากพิจารณาเป็นรายด้านทำให้ทราบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ที่มีคณะแตกต่างกัน รวมทั้งอายุและระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีการเตรียมความพร้อมในแต่ละด้านแตกต่างกัน และผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งอดุลย์ ทองจำรุญ (2556) ได้กล่าวถึง การจัดการทรัพยากรมนุษย์ไว้ว่า ในตอนต้นเรียกงานบริหารงานบุคคล (Personnel Management) เนื่องจากแนวคิดด้านงานบุคคลได้มีการขยายและพัฒนาตามการค้นคว้าทางวิชาการจึงได้ใช้คำใหม่ว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยจะมีความเหมาะสมที่สามารถสร้างความเข้าใจในการนำไปสู่ความเจริญเติบโตขององค์กรได้เป็นอย่างดี ซึ่งรากฐานการเปลี่ยนแปลงที่สามารถนำมาสนับสนุนได้ คือ การค้นคว้าของไมล์ส (Miles, 1975 อ้างถึงใน พะยอมวงศ์สารศรี, 2542: 3-5) ไมล์สได้เสนอทฤษฎีสองรูปแบบ (A-dual model theory) โดยกล่าวถึงภารกิจทางการบริหารว่าเป็นการผสมผสานกันระหว่างตัวแปรด้านองค์กร (เป้าหมาย เทคนิควิทยาการ และโครงสร้าง) และตัวแปรด้านมนุษย์ (ความสามารถ ทักษะ ค่านิยม ความต้องการและเชื้อชาติ) ที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดทักษะแห่งอนาคตใหม่: การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นที่ทราบกันดีว่าหลังจากการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะมีผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายประการ อาทิเช่น การศึกษา ทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีการวางแผนเพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ โดยปัจจุบันมีการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้แนวใหม่

ขึ้น คือ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็น ซึ่งร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน วิจารณ์ พานิช (2555) ได้กล่าวถึง การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ต้องก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้ ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) คือ ทักษะที่ครูไม่ต้องสอนแต่ต้องอำนวยความสะดวก (Facilitate) และออกแบบการเรียนรู้ ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ การเรียนรู้แบบนี้เรียกว่า PBL (Project-Based Learning) โดยครูจะต้องรู้ทักษะในการออกแบบการเรียนรู้แบบ PBL ให้เหมาะแก่วัยหรือพัฒนาการของศิษย์ ส่วนในเรื่องสาระวิชาที่มีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชา (Content หรือ Subject Matter) ศิษย์ควรค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีครูช่วยแนะนำและออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้

จึงสรุปได้ว่าในปัจจุบันมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์การบริหารมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ.2559-2562 โดยกำหนดเป้าหมายให้เป็นมหาวิทยาลัยวิจัยชั้นนำระดับโลก โดยได้กำหนดกลยุทธ์สำคัญด้านต่างๆ เช่น พัฒนามหาวิทยาลัยสู่ความเป็นสากลให้มากขึ้น การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพเพื่อสร้างศักยภาพด้านการแข่งขันและการบริหารจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานสากล รวมทั้งมีการกำหนดกรอบคุณลักษณะบัณฑิตให้เป็นบัณฑิตที่พร้อมทำงาน (Ready to Work) (แผนยุทธศาสตร์การบริหารมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ.2559-2562) ให้ทางทางคณะ, วิทยาลัย รวมถึงสถาบัน, สำนัก, แต่ยังไม่มีการกำหนดกลยุทธ์รองรับสำหรับการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนโดยเฉพาะ ซึ่ง

หน่วยงานต่างๆเหล่านี้ ควรนำนโยบาย, ระเบียบ, กลไกที่ทางมหาวิทยาลัยขอนแก่นกำหนดไว้มาใช้ โดยให้มีความสอดคล้องหรือเหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอ ส่วนนักศึกษาควรจะมีควมตื่นตัวและนำเอาสิ่งที่ทางมหาวิทยาลัย, คณะ, วิทยาลัย รวมถึงสถาบัน, สำนัก, ศูนย์มาใช้หรือมาวางแผนในการเตรียมความพร้อม เพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้มากยิ่งขึ้น และบุคลากรควรจะพัฒนาการเรียนการสอนให้เป็นสากลมากขึ้น อาทิเช่น เรื่องหลักสูตรและภาษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. มหาวิทยาลัยขอนแก่นควรเพิ่มเติมหรือปรับนโยบาย, ระเบียบ, กลไก เพื่อสนับสนุนการเตรียมการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนสำหรับคณะ, วิทยาลัย, สถาบัน, สำนัก, ศูนย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอ
2. คณะ, วิทยาลัย ควรนำนโยบาย, ระเบียบ และกลไกที่ทางมหาวิทยาลัยขอนแก่นกำหนดให้มาใช้ โดยให้มีความสอดคล้องหรือเหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอและสอดแทรกข้อมูลเหล่านี้เข้าไปในการเรียนการสอนทุกระดับและจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
3. สถาบัน, สำนัก, ศูนย์ ควรนำนโยบาย, ระเบียบและกลไกที่ทางมหาวิทยาลัยขอนแก่นกำหนดให้มาใช้และควรมีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้วยการจัดกิจกรรม, โครงการ, การอบรม และนำเสนอผ่านสื่อต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่นอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
4. หลักสูตรควรปรับปรุงให้ครอบคลุมและรองรับเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอยู่

อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

5. นักศึกษาควรนำความรู้ที่ได้ทั้งจากการเรียนการสอนในคณะ, วิทยาลัยและจากสถาบัน, สำนัก, ศูนย์ และจากสื่อต่างๆ มาเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดเสรีแรงงาน 8 อาชีพในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างต่อเนื่อง และจริงจังเพื่อเพิ่มโอกาสในการทำงานให้กับตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยทักษะและวิธีการสอนทั้งวิชาหลักและทักษะที่จำเป็นอื่นๆของอาจารย์ผู้สอนสำหรับการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ดร.ประชาสรรค์ แสนภักดี อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยที่กรุณาให้คำแนะนำ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความ

เอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยตระหนักถึงความตั้งใจจริงและความทุ่มเทของอาจารย์และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ โดยงานวิจัยฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น, ของทั้ง 6 คณะและของนักศึกษาทั้ง 6 คณะ ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้บริหารฝ่ายวิชาการ, ฝ่ายพัฒนานักศึกษา และเจ้าหน้าที่ รวมทั้งนักศึกษาที่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมและกระบวนการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆทำยนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การอุปการะอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนส่งเสริมการศึกษา และให้กำลังใจเป็นอย่างดี อีกทั้งขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา และขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสารและงานวิจัยทุกท่าน ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำมาอ้างอิงในการทำวิจัย จนกระทั่งงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. (2556). *ASEAN Mini Book*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: Page Maker Co.,Ltd.
- กองวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2555). *มารู้จักอาเซียนกันเถอะ*. งานประชุม กองกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2551). ประกาศสภามหาวิทยาลัยขอนแก่น ฉบับที่ 3/2551 (ประกาศ ณ วันที่ 4 เมษายน 2551) เรื่อง กรอบคุณลักษณะบัณฑิตและนโยบายด้านการผลิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น (รายละเอียดแนบท้ายประกาศ).
- วนิดา หาญณรงค์และคณะ. (2557). *ความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community : AC) ในปี พ.ศ.2558 ของบุคลากรสายสนับสนุน กองกลาง สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- แผนยุทธศาสตร์การบริหารมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ.2559-2562
- พะยอม วงศ์สารศรี. (2542). *องค์การและการจัดการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุภาภพพิมพ์
- ภพพน เข้มทอง. (2556). *การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- อดุลย์ ทองจำรุณ. (2556). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาล เขตพื้นที่อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ*. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

เทคนิคการออมเพื่อการเกษียณ

Saving Techniques for Retirement

พุลิยา ธีระธัญศิริกุล¹, กนกพร พรหมสวัสดิ์², ปฏิกัด เจริญรัตน์², มาลิสานารัตธา²,
รังสรรค์ ห่องหาย², วริษฐา แสงพงศ์², นิชาพร ภูริสมิต², เกษราภรณ์ สุตตาพงศ์¹

Luliya Teeratansirikool¹, Kanokporn Promsawat², Patipak Jaroenrat², Malisa Naratta²,
Rangsarn Honghai², Waristha Seangpong², Nichaporn Purismit², Kesraporn Suttapong¹

บทคัดย่อ

โครงสร้างประชากรไทยเปลี่ยนแปลงไปจากอัตราการเกิดที่ลดลง สังคมไทยกำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุสมบูรณ์ในปี 2564 โดยมีประชากรที่อายุมากกว่า 60 ปี เกิน 20% ของจำนวนประชากรทั้งหมด ส่งผลให้มีอัตราการพึ่งพิงสูงขึ้น คนวัยทำงานมีภาระหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น ในวัยเกษียณรายได้ของผู้สูงอายุลดลงในขณะที่ค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น เช่น ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลและดูแลสุขภาพ เป็นต้น แม้ว่าจะมีสวัสดิการเพื่อวัยเกษียณบางส่วน เช่น กองทุนประกันสังคม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพสำหรับคนทำงาน เป็นต้น แต่ก็ไม่เพียงพอสำหรับการใช้ชีวิตหลังเกษียณ บางอาชีพที่ไม่มีสวัสดิการดังกล่าวจะมีชีวิตหลังเกษียณอย่างไร การเก็บออมเงินเพื่อการเกษียณเป็นวิธีสร้างภูมิคุ้มกันการดำเนินชีวิตในยามเกษียณ ผู้เขียนจึงได้นำเสนอเทคนิคการออมเงินเพื่อการเกษียณ คือ การเก็บเงินออมก่อนการใช้จ่าย โดยจำนวนเงินออมเพื่อการเกษียณคำนวณจากการประมาณการระยะเวลาแห่งชีวิตและค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหลังการเกษียณอายุ ซึ่งขึ้นอยู่กับวิถีชีวิตของแต่ละคน นอกจากเตรียมเงินแล้วยังต้องคำนึงถึงการเตรียมกายและเตรียมใจด้วยเพื่อให้มีชีวิตที่ดีในวัยเกษียณ

คำสำคัญ : เทคนิคการออม, การออม, สังคมผู้สูงอายุ, การเกษียณอายุ

Abstract

The population structure in Thailand has changed; the birth rate is decreasing. By 2021, Thailand will be an absolute aging society because the population older than 60 will be more than 20% of the population. Then the dependency ratio will increase. At retirement age, the income of the elderly decreases while their costs increase; examples include the cost of medical treatment and health care, etc. Although there are some retirement benefits, such as the Social Security

¹ อาจารย์ประจำ, คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี

² นักศึกษา, คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี

¹ Lecturer, Faculty of Liberal Arts and Management Sciences, Prince of Songkla University Surat Thani Campus

² Students, Faculty of Liberal Arts and Management Sciences, Prince of Songkla University Surat Thani Campus

Fund Provident Funds for Workers, etc., they are not sufficient for retirement. Some older people do not have any retirement benefits. Saving money for retirement is a way to build a healthy lifestyle in retirement. The author presents a technique for saving money for retirement that encourages saving money before spending. The amount of retirement savings is calculated by estimating the length of life and the expected costs after retirement. It depends on the lifestyle of each person. In addition to preparing money, it also takes into consideration the health of the mind.

Keywords: Saving Technique, Saving for Retirement, Aging Society, Retirement

บทนำ

ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี 2548 โดยมีผู้สูงอายุ 10.3% ของประชากรทั้งประเทศ นับเป็นปีแรกที่ไทยเข้าสู่สังคมสูงอายุนิยามขององค์การสหประชาชาติ ที่ระบุว่า ประเทศที่มีประชากรอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป เกิน 10% ของประชากรทั้งหมด จัดว่าเป็นประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2549) และเมื่อมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป เกิน 20% ของประชากรทั้งหมดจัดว่าเป็นประเทศที่เข้าสู่สังคมสูงอายุโดยสมบูรณ์ ในปี 2564 ประเทศไทยจะมีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มเป็น 20% แสดงถึงการเป็นประเทศที่เป็นสังคมผู้สูงอายุสมบูรณ์ตามหลักเกณฑ์ของสหประชาชาติ เนื่องจากอัตราการเกิดที่ลดลง ทำให้มีประชากรเด็กเพียง 14.4% และมีสัดส่วนผู้สูงอายุสูงถึง 25.1% ของประชากรไทยทั่วประเทศ ส่งผลให้มีอัตราการพึ่งพิงสูงขึ้น จากข้อมูลในปี 2548 สัดส่วนประชากรวัยทำงานเฉลี่ย 6-7 คนต่อประชากรสูงอายุ 1 คน ผ่านไป 10 ปีในปี 2558 สัดส่วนประชากรวัยทำงานลดลง 5 คนต่อผู้สูงอายุ 1 คน ปี 2568 ประชากรวัยทำงาน 3 คนต่อผู้สูงอายุ 1 คน และในปี 2578 ประชากรวัยทำงานเพียง 2 คน ต่อผู้สูงอายุ 1 คน จะเห็นได้ว่าประชากรวัยทำงานมีภาระการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้นจากสัดส่วนประชากรวัยทำงานและผู้สูงอายุที่ลดลง ข้อมูลจากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ยังเปิดเผยว่าในอีก 30 ปีข้างหน้า

หน้า (2587) ประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุถึง 36% ของประชากรทั้งประเทศ(สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2557) หรือ 1 ใน 3 ของประชากรทั้งประเทศ

ผู้สูงอายุหรือผู้ที่เกษียณ คือ ผู้ที่หยุดทำงานประจำและไม่มีรายได้หลักอีกต่อไป (กิตติพัฒน์ แสนทวีสุข, 2557) โดยทั่วไปหน่วยงานจะกำหนดให้พนักงานเกษียณในช่วงอายุ 55-60 ปี วิถีชีวิตก่อนเกษียณเป็นเครื่องชี้แนวโน้มวิถีชีวิตหลังเกษียณ คนส่วนใหญ่จะเตรียมการเกษียณเมื่อใกล้เวลาเกษียณคือ ช่วงอายุ 50-55 ปี ซึ่งอาจจะเป็นเวลาที่ย่างเข้าแล้วหรือไม่

การเกษียณเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของชีวิตทุกคน เนื่องจากชีวิตต้องเปลี่ยนแปลงหลายประการ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางด้านสถานะทางสังคม ทั้งในที่ทำงานจากเคยเป็นหัวหน้างานที่เคยสั่งลูกน้องทำงาน เปลี่ยนแปลงบทบาทและหน้าที่จากผู้นำครอบครัวมาเป็นสมาชิกคนหนึ่งครอบครัว เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงทำให้ต้องปรับตัว ในช่วงแรกๆ อาจทำให้รู้สึกหงุดหงิดและสิ้นหวังกับชีวิตได้ พุดิชา วีระชัยศิริกุล (2559) ได้แนะนำให้ผู้สูงอายุหรือผู้เกษียณควรจัดเตรียมกายเตรียมใจ และเตรียมเงิน ก่อนการเกษียณ เพื่อให้มีชีวิตที่มีความสุขมากขึ้นหลังการเกษียณ

การเตรียมกายและเตรียมใจมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับการเตรียมเงิน หากก่อนการเกษียณไม่ได้เตรียมกาย ไม่ได้ออกกำลังกายหรือไม่ทานอาหารที่มีประโยชน์ จะทำให้มีโรคต่างๆ เกิดขึ้น

ทำให้ต้องใช้เงินในการรักษาพยาบาลจำนวนมากขึ้น สภาพจิตใจก็เช่นกัน หากไม่เตรียมใจไว้รองรับการเปลี่ยนแปลงอาจจำเป็นต้องปรึกษาจิตแพทย์ก็มีค่าใช้จ่ายเป็นค่ารักษาพยาบาลเช่นกัน ดังนั้นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงการเตรียมเงินหรือการออมเงินเพื่อการเกษียณที่ถูกต้องและเหมาะสม จะทำให้การดำเนินชีวิตมีความสุขตั้งแต่ก่อนเกษียณไปจนกระทั่งหลังเกษียณ

ผู้สูงอายุหรือผู้เกษียณมีรายได้ลดลง จากการไม่ได้ประกอบอาชีพหลัก ในขณะที่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะค่ารักษาพยาบาล รายงานประจำปีของกรมควบคุมโรค ปี 2558 กล่าวว่าผู้สูงอายุหรือผู้เกษียณมีความเสี่ยงเกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บมากกว่าวัยอื่นๆ โดยเฉพาะโรคที่เรียกว่า NCDs (Noncommunicable diseases ย่อว่า โรคเอนซีดี หรือ กลุ่มโรคเอนซีดี: NCD) เป็นกลุ่มโรค/โรคไม่ติดต่อ โรควิถีชีวิต หรือ โรคที่สร้างเอง/Life style disease กลุ่มโรคต่างๆ ที่ไม่ได้มีสาเหตุเกิดจากการติดต่อโรค แต่อาจถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้ มักเป็นโรคเรื้อรังตลอดชีวิตที่เริ่มแรกมักไม่มีอาการแต่จะค่อยๆ ปรากฏอาการขึ้นเรื่อยๆ และเป็นโรคที่ค่อยๆ รุนแรงขึ้นเรื่อยๆ กลุ่มโรค NCDs ที่สำคัญประกอบด้วย 4 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มโรคระบบหัวใจและหลอดเลือด (รวมถึงโรคหัวใจและโรคหลอดเลือดสมอง) กลุ่มโรคเบาหวานกลุ่มโรคมะเร็ง และกลุ่มโรคระบบทางเดินหายใจเรื้อรัง (รวมถึงโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังและโรคหอบหืด) และผลการสำรวจพบว่าโรคที่จะมาพร้อมกับการเกษียณอายุสูงสุด 5 อันดับแรก คือ โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคต่อมไทรอยด์ ระบบทางเดินอาหาร และโรคระบบทางเดินหายใจตามลำดับ (นายแพทย์สมเกียรติ โพธิ์สัตย์และคณะ, 2557) โรคดังกล่าวมีค่าใช้จ่ายในการรักษาจำนวนมากและต้องรักษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งต้องดูแลและรักษาโรคอย่างใกล้ชิดด้วยคนไทยในวัยหลังเกษียณมีรายได้เพียงประมาณ 13% ของรายได้เฉลี่ย 5 ปีสุดท้ายก่อนเกษียณเท่านั้น ซึ่งตาม

มาตรฐานทั่วโลกคนในวัยหลังเกษียณควรมีรายได้ประมาณ 70% ของรายได้เฉลี่ย 5 ปีสุดท้ายก่อนเกษียณ (สาธิต บวรสันติสุทธิ์, 2558) จากการสำรวจของรายงานการสำรวจประชากรสูงอายุของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2557 แสดงแหล่งรายได้ของผู้สูงอายุดังนี้ รายได้จากบุตรร้อยละ 36.7 จากคู่สมรสร้อยละ 4.3 จากเบี้ยยังชีพของราชการร้อยละ 14.8 จากการทำงานร้อยละ 33.9 จากเงินบำนาญบำนาญร้อยละ 4.9 จากดอกเบี้ยเงินออมและการขายสินทรัพย์ที่มีอยู่ร้อยละ 3.9 และจากแหล่งอื่นๆ ร้อยละ 1.5 จะเห็นได้ว่ารายได้มากกว่าครึ่งของผู้สูงอายุต้องพึ่งพิงรายได้จากคนอื่น (ร้อยละ 55.8) และประมาณ 1 ใน 3 เป็นรายได้จากการทำงาน จากโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนไป คนนิยมอยู่เป็นโสดและครอบครัวไม่มีลูกจำนวนน้อยลงหรือไม่มีลูก เมื่อยามเกษียณไม่มีลูกหลานและคู่สมรสดูแลและสวัสดิการของภาครัฐที่จัดไว้ให้ผู้สูงอายุไม่เพียงพอ ทำให้ผู้สูงอายุยังคงต้องทำงานต่อไป อย่างไรก็ตามในโลกอนาคตการใช้เทคโนโลยีมาทำงานทดแทนคนมีมากขึ้น จึงอาจเป็นปัญหาในการจ้างงานผู้สูงอายุ

ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการคลังปี 2549 ระบุว่าจากประชากรไทยรวม 64.2 ล้านคน เป็นคนในวัยแรงงาน 35.5 ล้านคน แต่มีการออมภายใต้ระบบการออมเพื่อเกษียณอายุเพียง 10.3 ล้านคน หรือเท่ากับ 29% เท่านั้น (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2549) ซึ่งไม่ได้หมายความว่าคนที่อยู่ภายใต้ระบบการออมเพื่อเกษียณอายุมีเงินออมเพียงพอกันทุกคน สวัสดิการที่จัดไว้เพื่อการเกษียณอายุ เช่น กองทุนประกันสังคม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นต้น จำนวนเงินออมในสวัสดิการดังกล่าวยังมีจำนวนน้อยและไม่ครอบคลุมทุกหน่วยงาน โดยเฉพาะกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ทำให้จำนวนเงินไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินชีวิตหลังเกษียณ จะเห็นได้ว่าสังคมผู้สูงอายุน่าซึ่งภัยคุกคามมายังผู้สูงอายุหรือผู้เกษียณ การเตรียมเงินเพื่อการเกษียณเป็นสิ่งสำคัญ เพราะค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล

เพิ่มมากขึ้น แหล่งรายได้ลดลง การออมเงินไว้ใช้จ่ายให้เพียงพอในวัยหลังเกษียณจึงมีความจำเป็นอย่างมาก เพื่อช่วยให้มีเงินเพียงพอต่อการใช้จ่ายและมีชีวิตที่สุขสบายได้

บทความนี้น่าจึงได้ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการออมเพื่อการเกษียณเพื่อเสนอแนะรูปแบบการออมเพื่อการเกษียณที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนเพื่อเกษียณ ผู้อ่านจะได้รับความรู้และความเข้าใจในการออมเงินเพื่อการเกษียณ มีความพร้อมเพื่อการเกษียณอย่างมั่นคงและมีความสุขในบั้นปลายชีวิต

วัตถุประสงค์

เพื่อนำเสนอเทคนิคการออมเพื่อการเกษียณอายุ

บทวิเคราะห์

การออมส่วนบุคคลหรือการออมคร่าวเรือนได้มีผู้ให้คำจำกัดความไว้ในหลายความหมาย โดยวิลสันลักษณะและวลัยภรณ์ (2531) ได้สรุปไว้ว่า การออมส่วนบุคคลในทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง รายได้ที่ยังไม่ได้จ่ายไปเพื่อการอุปโภคบริโภคหรือส่วนต่างระหว่างรายได้ (Current income) กับรายจ่าย (Current expense) ซึ่งเป็นการพิจารณาในเชิงพลวัต การออมส่วนบุคคลในทางบัญชีหมายถึง การเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ (Net worth) ของบุคคลในรอบบัญชีแต่ละรอบโดยไม่รวมการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการตีราคา (Revaluation) ของสินทรัพย์ และหนี้สินที่มีอยู่แล้ว การออมภาคคร่าวเรือนตามคำจำกัดความของกองบัญชีประชาชาติ คือ รายได้พึงใช้จ่ายของคร่าวเรือน (Disposable income) หักด้วย รายจ่ายของคร่าวเรือน (Personal outlay) โดยภาคคร่าวเรือนจะครอบคลุมถึงคร่าวเรือนตามปกติ เอกชนที่มีได้แสวงหากำไรกิจการที่มีใช้นิติบุคคล

ได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและผู้ประกอบอาชีพอิสระต่างๆ ส่วนรายได้พึงใช้จ่ายคือรายได้รวมของคร่าวเรือนหักด้วยภาษีเงินได้และค่าธรรมเนียมและรายจ่ายของคร่าวเรือนประกอบด้วยรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภครายจ่ายดอกเบี้ยและรายจ่ายโอนไปยังต่างประเทศ โดยสรุปการออมหมายถึง ส่วนต่างระหว่างรายได้และรายจ่ายที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง (Incomes – Expenses = Saving) อาจกล่าวได้ว่าง่าย ๆ ว่าเป็นเงินรายได้ที่เหลือจากการใช้จ่ายแล้วนำมาเก็บสะสมทีละเล็กทีละน้อยให้พอกพูนขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2558) กล่าวถึงการวางแผนเกษียณว่า การเตรียมความพร้อมเพื่อวัยเกษียณเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกคนไม่ควรมองข้ามสำหรับการก้าวสู่ชีวิตหลังเกษียณอย่างมีความสุข ควรเตรียมความพร้อมสำหรับวันเกษียณอายุตามแนวทางต่อไปนี้

เตรียมใจช่วงหลังเกษียณอายุจะเกิดการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างทั้งทางร่างกายจิตใจ อารมณ์สังคม ตลอดจนฐานะทางการเงินการเตรียมใจไว้ก่อนล่วงหน้าจะช่วยให้คุณปรับตัวและใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขในวัยเกษียณ

เตรียมกายสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องเตรียมตั้งแต่อายุในวัยหนุ่มสาวซึ่งการมีสุขภาพดี ย่อมหมายถึงการใช้เวลาที่เหลืออย่างมีประสิทธิภาพลดการเป็นภาระแก่ผู้อื่นมีอารมณ์และสุขภาพจิตที่ดี

เตรียมแผนการใช้เวลาเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตในช่วงบั้นปลายได้อย่างมีเป้าหมายรู้ว่าช่วงเวลาใดจะทำอะไรเช่นเวลาทำงานเวลาตรวจสุขภาพเวลาท่องเที่ยวพักผ่อนเวลาออกกำลังกาย ฯลฯ

เตรียมครอบครัวความผูกพันในครอบครัวระหว่างสามีภรรยาหรือพ่อแม่ลูกเป็นเครื่องบ่งชี้ในระดับหนึ่งว่าเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุจะมีความเอื้ออาทรระหว่างกันช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกัน

เตรียมเพื่อนรักสามัคคีมิตรภาพกับเพื่อนไว้ให้มั่นคงไม่ว่าจะเป็นเพื่อนใหม่เพื่อนเก่าเพื่อนบ้าน

หรือเพื่อนร่วมงานเพราะเพื่อนจะช่วยให้เกิดกำลังใจและมีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตมากขึ้น

เตรียมแผนการใช้เงินเพื่อให้คุณสามารถบริหารจัดการการเงินก่อนสุดท้ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อคิดสำหรับการวางแผนเกษียณ

การที่จะวางแผนและบริหารเงินออมเพื่อการเกษียณอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพหรืออย่างน้อยก็ให้พอเพียงกับการดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างมีความสุขควรคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ดังนี้

ระยะเวลาแห่งช่วงชีวิต (Longevity) เป็นส่วนที่แสดงให้เห็นว่าจะต้องใช้เงินออมของคุณไปอีกกี่ปีหลังจากเกษียณโดยในปัจจุบันช่วงชีวิตโดยเฉลี่ยของผู้ชายคือ 72 ปีและของผู้หญิงคือ 75 ปีซึ่งเทคโนโลยีการแพทย์ที่ก้าวหน้าขึ้นอาจทำให้มนุษย์มีอายุยืนยาวกว่าค่าเฉลี่ยนั้นและเมื่อมีอายุยืนยาวขึ้นจำนวนเงินที่ต้องการใช้ยามเกษียณอายุก็จะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

อัตราเงินเฟ้อที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นไปในช่วงเวลาของการเกษียณอายุ (Inflation) เงินเพื่อเป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือการควบคุมและเป็นสิ่งที่ทำให้เงินออมที่คุณหามาด้วยความยากลำบากในแต่ละปีต้อง“ต้อยค่า” ลงไปอย่างช่วยไม่ได้ยิ่งระดับอัตราเงินเฟ้อสูงมากขึ้นเท่าใดเงินออมของคุณก็ต้อยค่าลงมากเท่านั้น

วิถีชีวิต (Lifestyle) โดยทั่วไปคุณจะต้องการเงินประมาณ 70% ของรายจ่ายปัจจุบันเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายยามเกษียณอายุซึ่งจำนวนเงินนี้อาจแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับคุณภาพชีวิตปัญหาสุขภาพภาระค่าใช้จ่ายต่างๆ รวมถึงกิจกรรมหรืองานอดิเรกที่แต่ละคนวางแผนเอาไว้

สุขภาพ (Health) หากเกิดปัญหาสุขภาพไม่ว่าก่อนหรือหลังเกษียณเงินออมเพื่อการเกษียณของคุณย่อมที่จะประสบปัญหาอย่างแน่นอนซึ่งทางเดียวที่จะช่วยบรรเทาปัญหาสุขภาพได้ก็คือ “การออกกำลังกาย”

พุลิยา วีระชัยศิริกุล (2559) กล่าวถึงการเตรียมพร้อมเพื่อวัยเกษียณ โดยต้องเตรียมกายเตรียมใจ และเตรียมเงินเพื่อการเกษียณอายุ โดยสรุปได้ดังนี้

เตรียมกาย การเตรียมกายเพื่อให้ไม่มีโรคภัยหรือมีโรคภัยน้อยที่สุดมีขั้นตอนดังนี้ การรับประทานอาหารที่ถูกหลักอนามัย ออกกำลังกายสม่ำเสมอ และตรวจสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ

เตรียมใจ โดยการยอมรับกับความสูญเสียความสามารถทางกายและความสามารถในการทำงาน ไม่คาดหวังการดูแลจากหลานๆ รักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนๆ เพื่อจะมีสังคมในยามเกษียณจัดการกับความวิตกกังวล และหมั่นทำจิตใจที่เบิกบาน

เตรียมเงิน ขั้นตอนการเตรียมเงินเพื่อการเกษียณ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ประมาณการจำนวนเงินที่ต้องใช้หลังเกษียณ คำนวณจากช่วงเวลาที่มีชีวิตอยู่หลังเกษียณอายุ(เดือน) x จำนวนค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้หลังเกษียณต่อเดือน (Retirement Fund Need-RF)
2. สำรวจแหล่งเงินและจำนวนเงินออมเพื่อการเกษียณเพื่อประมาณการจำนวนเงินออมเพื่อการเกษียณ (Source of Fund- SF)
3. คำนวณจำนวนเงินที่ต้องออมเพิ่ม (Retirement Fund Shortage-SH) จากประมาณการจำนวนเงินที่ต้องใช้หลังเกษียณ – แหล่งเงินออมเพื่อการเกษียณ (RF-SF = SH)

การประมาณการและเตรียมความพร้อมสำหรับประเด็นทั้ง 4 หัวข้อข้างต้นไว้คร่าวๆก่อนปลดเกษียณสัก 20-30 ปีจะยิ่งช่วยให้คุณมีความมั่นคงในช่วงเกษียณอายุได้มากยิ่งขึ้นโดย นฤมล สะอาดโฉม (2551, 103-105) ได้แนะนำการออมเงินและการลงทุนตามช่วงวัย ดังนี้

ช่วงวัย 20-30 ปี เป็นวัยเริ่มต้นทำงาน ยังไม่มีภาระรับผิดชอบมากนัก ควรออมเงินประมาณร้อยละ 10-15 ของรายได้ ในด้านการลงทุนสามารถลงทุนที่มีความเสี่ยงระดับสูงได้มากกว่าวัยอื่น

สัดส่วนการลงทุนในหุ้น ตราสารหนี้และเงินฝากที่เหมาะสมโดยเฉลี่ย คือ 50: 25: 25

ช่วงวัย 30-40 ปี เป็นวัยสร้างครอบครัว หน้าที่การงานเริ่มมั่นคง แต่ภาระค่าใช้จ่ายก็เพิ่มขึ้น มีการลงทุนซื้อทรัพย์สินต่างๆ ควรออมเงินประมาณร้อยละ 15-20 ของรายได้ และควรเริ่มให้ความสำคัญกับการวางแผนเพื่อการเกษียณอายุในด้านการลงทุนควรลดระดับความเสี่ยงลง สัดส่วนการลงทุนในหุ้น ตราสารหนี้ และเงินฝากที่เหมาะสมโดยเฉลี่ย คือ 40: 40: 20

ช่วงวัย 40-50 ปี เริ่มเข้าสู่วัยกลางคน ครอบครัวเริ่มมั่นคงภาระการเงิน/การผ่อนชำระหนี้สินต่างๆ เริ่มผ่อนคลาย ควรออมเงินประมาณร้อยละ 30 ของรายได้ วัยนี้ควรเริ่มลงทุนในอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างรายได้เพิ่มที่มีความเสี่ยงน้อย สัดส่วนการลงทุนในหุ้น ตราสารหนี้ เงินฝาก และอสังหาริมทรัพย์ที่เหมาะสมโดยเฉลี่ย คือ 30: 30: 20: 20

ช่วงวัย 50-60 ปี เป็นวัยที่มีความมั่นคงที่สุด ควรเริ่มคิดถึงการใช้เวลาว่างแต่คนส่วนใหญ่เมื่อถึงวัยนี้เพิ่งเริ่มนึกถึงการวางแผนเพื่อเกษียณอายุ สัดส่วนการลงทุนในหุ้น ตราสารหนี้ เงินฝาก และอสังหาริมทรัพย์ที่เหมาะสมโดยเฉลี่ย คือ 20: 30: 30: 20 และควรซื้อประกันชีวิตแบบออมทรัพย์ไว้ด้วย

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2555) ทำการสำรวจพฤติกรรมการออมเงินเพื่อใช้ในวัยเกษียณของคนกรุงเทพฯ พบว่า คนในวัยแรงงานเล็งเห็นถึงความสำคัญของการออมเพื่อการเกษียณถึง 85% โดยกลุ่มข้าราชการเป็นกลุ่มที่ตระหนักถึงการออมเพื่อการเกษียณมากที่สุด คือตระหนักทั้งร้อยละเซนต์ของกลุ่มที่สำรวจกลุ่มที่มีการตระหนักถึงการออมเพื่อวัยเกษียณน้อยที่สุดคือกลุ่มผู้รับจ้างและเกษตรกร โดยมีสัดส่วนที่ให้ความสำคัญต่อการออมเพื่อเกษียณ 70% ส่วนผู้ที่ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการออมเพื่อเกษียณนั้น ให้เหตุผลว่ายังมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายปัจจุบัน 20% และยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออมเพื่อวัยเกษียณ 10%

เทคนิคการอธิบายและคำนวณเงินที่จะใช้ให้เข้าใจง่ายๆ โดยไม่ต้องมีเรื่องค่าของเงินเข้ามาเกี่ยวข้องคือ หลักการที่ว่าต้องการใช้เท่าใดก็ต้องเก็บเท่านั้นยกตัวอย่าง หากต้องการมีเงินใช้เดือนละ 20,000 บาท อีก 20 ปี หรือ 240 เดือน หลังเกษียณ ก็ต้องมีเงินอย่างน้อย 4.8 ล้านบาท ถ้าจะเก็บออมเดือนละ 20,000 บาท เพื่อให้ได้เงินก้อน 4.8 ล้านบาท ก็จะใช้เวลา 20 ปี (ในที่นี้ไม่คำนึงถึงอัตราดอกเบี้ยและเงินเฟ้อ โดยสมมุติว่าอัตราผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนเท่ากับอัตราเงินเฟ้อซึ่งจะช่วยคงอำนาจซื้อ)

จากการสำรวจของศูนย์วิจัยกสิกรไทยพบว่า คนส่วนใหญ่ตั้งเป้าหมายเงินออมเพื่อการเกษียณเอาไว้ที่ 2 ล้านบาท ซึ่งทางกลุ่มเห็นว่าไม่เพียงพอแน่นอน แม้จะสามารถลงทุนได้ผลตอบแทนไม่น้อยกว่าเงินเฟ้อก็ตามถ้ารู้ตัวว่า ณ อัตราการออมปัจจุบันไม่สามารถออมได้ถึง 4.8 ล้านบาท สิ่งที่ต้องทำคือ ออมเพิ่มขึ้น หรือเกษียณให้ช้าลง อาจทำงานพิเศษต่อจนถึงอายุ 65 ปี เพื่อหารายได้เพิ่ม หรือพยายามหาผลตอบแทนเพิ่มจากการลงทุน

นอกจากนี้ การรักษาสุขภาพให้ดี ก็เป็นเรื่องที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้มีเงินอมน้อย เพราะรายจ่ายจะลดลงไปมากเลยทีเดียว หากท่านไม่เจ็บไข้ได้ป่วยหลังเกษียณและเทคนิคอีกอย่างหนึ่งคือ ทำประกันชีวิต สำหรับท่านที่มีภาระในการดูแลผู้อื่น ควรจะทำแบบรับเงินคืน หากท่านหากไม่มีภาระใดๆ ให้เลือกทำเฉพาะแบบรับความคุ้มครอง ไม่ต้องทำแบบรับเงินคืน เนื่องจากไม่มีความจำเป็น และเบี้ยประกันต่ำกว่า

ต้องออมเป็นสัดส่วนเท่าไรจึงจะเพียงพอ?

ข้อนี้ไม่มีกฎตายตัว ขึ้นท่าควรจะประมาณ 10% และขั้นสูงอาจจะถึง 30 หรือ 35% ของรายได้ จากการสำรวจของศูนย์วิจัยกสิกรไทยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่สำรวจมีการออมในสัดส่วน 6-10% ของ

รายได้เท่านั้น ในช่วงที่รายได้ยังไม่สูง การออม 10% ก็เป็นการเหมาะสม เพราะออมมากกว่านั้น อาจทำให้ต้องอดอยาก แต่เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น เราควรที่จะออมเพิ่ม ไม่ควรจะนำรายได้ส่วนเพิ่มไปใช้จ่ายจนหมด โดยเฉพาะเมื่อเราหมดภาระในการผ่อนรถ ผ่อนบ้าน เราจะมีเงินที่เราเคยต้องเก็บเพื่อไปผ่อนอยู่ประมาณ 20-30% ของรายได้ คือส่วนที่ควรที่จะออมเพิ่ม

ผู้ที่มีรายได้สูงมาก ๆ อาจจะไม่สามารถออมได้ถึง 50% ของรายได้ เพราะภาระภาษีจะสูงขึ้นด้วย รายได้สุทธิหลังภาษีของผู้มีฐานภาษีขั้นสูงสุดคือประมาณ 63-65% ของรายได้ การออมถึง 50% ก็แปลว่ามีเงินกันไว้ใช้จ่ายเพียง 13-15% ของรายได้เท่านั้น ซึ่งเห็นว่าไม่เพียงพอซึ่งก็สอดคล้องกับการสำรวจกลุ่มตัวอย่างเกินกว่าครึ่งหนึ่งบอกว่า ยินดีออมเพิ่มเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น

ดังนั้นการออมเพื่อการเกษียณอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อเริ่มต้นทำงานควรจะเริ่มออมและลงทุนเพื่อการเกษียณเลย ในช่วงที่ยังไม่มีการในการผ่อนเงินกู้อื่น ๆ คือ เงินกู้ซื้อรถ และซื้อบ้าน ก็ควรที่จะออมในสัดส่วนสูงกว่า เมื่อเทียบกับการออมในวัยที่มีภาระในการใช้จ่ายสูง เช่นในวัย 30-40 ปี ซึ่งอาจจะออมเพื่อการเกษียณเพียง 5% ของรายได้ และเมื่อภาระการผ่อนรถผ่อนบ้านลดลง ก็กลับไปออมเพิ่มขึ้นได้

เวลาคำนวณค่าใช้จ่ายหลังเกษียณต้องคำนวณเพื่อคนอื่นหรือไม่ ถ้าท่านมีภาระที่ต้องดูแลผู้อื่น เช่น ภรรยา หรือสามี หรือหลาน ท่านก็ควรที่จะคำนวณเผื่อเอาไว้ มีการพูดคุยอยู่เสมอๆ ในแวดวงนักวางแผนการเงินว่าต้องอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีด้วย มีค่าขนมไว้ให้หลานๆบ้างมีเงินไปทำบุญหรือไปร่วมกิจกรรมกับเพื่อนฝูง ฯลฯ เพราะฉะนั้นในการประมาณการค่าใช้จ่ายหลังเกษียณต้องอย่าลืมค่าใช้จ่ายกลุ่มนี้ด้วยถ้าจะเกษียณให้เกษมต้องมีเงินประมาณ 10 ล้านบาทขึ้นไป อยากให้คนไทยตั้งเป้าหมายไว้ที่ 10 ล้านบาทมากกว่า 2 ล้านบาท ถ้ามีเงิน 10 ล้านบาท ลงทุนได้ผลตอบแทน 5% ต่อปี

ในระยะเวลา 25 ปี จะสามารถใช้เงินได้เดือนละ 58,563 บาท ถือว่าน่าจะทำให้อยู่ได้อย่างสบายพอสมควร เชื่อใหม่ว่าเป็นเศรษฐกิจเงินล้านไม่ยากเลย เก็บเงินเพียงปีละ 5,000 บาท ลงทุนให้ได้ผลตอบแทน 10% ต่อปี เป็นเวลา 32 ปี ก็จะได้เงิน 1.05 ล้านบาท สิ่งสำคัญคือการลงทุนให้ได้ผลตอบแทนที่ดีที่สุด

5 ขั้นตอนสร้างสุขวัยเกษียณ

ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2557:96-100) กล่าวว่า หากผู้เตรียมตัวเกษียณมีการวางแผนเพื่อเตรียมความพร้อมกว่าจะถึงวันเกษียณ เพราะยังพอให้มีเวลาวางแผนเตรียมความพร้อมสำหรับชีวิตหลังเกษียณ และกำหนดได้ว่าชีวิตเกษียณของเราจะเป็น “เกษียณสุข” หรือ “เกษียณทุกข์” แต่ก็ประมาณไม่ได้เพราะหากไม่มีการวางแผนล่วงหน้า ความหวังที่จะเกษียณสุขอาจจะกลายเป็นเกษียณทุกข์แบบไม่รู้ตัวก็ได้ โดยเฉพาะสำหรับผู้ที่ยังน้อยหรือเริ่มทำงานมาไม่กี่ปีมักจะคิดว่าเร็วเกินไป หากจะเก็บเงินเพื่อการเกษียณแท้จริงแล้วไม่มีคำว่าเร็วเกินไปสำหรับการวางแผนเพื่อการเกษียณ และไม่มีคำว่ายากเกินไปที่จะสร้างสุขในวัยเกษียณ แค่ถามคำถามง่าย ๆ 2-3 ข้อและทำตามขั้นตอน 5 ขั้นตอน ต่อไปนี้

1. อยากจะเกษียณเมื่อไร

โดยทั่วไปแล้วมนุษย์เงินเดือนมักจะถูกขีดเส้นอายุเกษียณเอาไว้ที่ 60 ปี หากถามคนส่วนใหญ่ในสมัยนี้ใครๆ ก็อยากจะ “เกษียณเร็ว” หลายคนถึงกับตั้งเป้าหมายว่า จะเกษียณจากงานประจำตั้งแต่อายุ 40 ปีแล้วเราเคยถามตัวเองหรือไม่ว่า เราต้องการจะทำงานไปจนถึงอายุเท่าไร อยากจะเกษียณจากงานประจำตอนไหน อยากจะเกษียณเร็วหรืออยากจะทำอาชีพค้าถามนี้จะทำให้รู้ว่า เรายังมีเวลาทำงานเก็บเงินอีกนานแค่ไหน เช่น ตอนนี้เราอายุ 30 ปีคิดว่าจะทำงานไปเรื่อยๆ จนถึงอายุ 60 ปี

เท่ากับว่า เรามีเวลาทำงานเก็บเงินไปอีก 30 ปี

2. คาดว่าจะมีชีวิตอยู่ไปอีกกี่ปีหลังจากเกษียณ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2555) รายงานว่าด้วยการแพทย์สมัยใหม่ทำให้คนอายุยืนมากขึ้นโดยสถิติแล้วคนไทยมีอายุขัยเกิน 70 ปี แต่ก็ต้องประเมินจากปัจจัยส่วนตัวของแต่ละคนด้วย เช่น อายุขัยเฉลี่ยของคนในครอบครัว สุขภาพร่างกายของตัวเอง และพฤติกรรมการใช้ชีวิตทั้งหมดนี้ส่งผลต่อการใช้ชีวิตหลังเกษียณอีกสักกี่ปีบางคนอาจจะ 20 ปี 25 ปีแต่บางคนก็คาดว่าน่าจะอยู่ต่อไปได้อีกสัก 30 ปี ซึ่งช่วงเวลาที่เหลือเองจะเป็นช่วงเวลาที่ต้องใช้เงิน โดยที่ไม่มีเงินเดือนอีกแล้วเพราะฉะนั้นถ้าไม่มีการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณที่ดีพอ อาจทำให้การมีอายุยืนกลายเป็นเรื่องเศร้าก็ได้

3. ชีวิตหลังเกษียณจะเป็นอย่างไรและต้องใช้เงินเท่าไร

เมื่อตอบตัวเองได้แล้วว่าอยากจะเกษียณจากงานประจำเมื่ออายุเท่าไรและจะมีอายุยืนไปอีกกี่ปีคำถามต่อมาคือแล้วชีวิตหลังเกษียณของเราจะเป็นอย่างไร “คุณภาพชีวิต” จะเป็นเหมือนเดิมหรือไม่จะจับจ่ายใช้สอยได้คล่องมือเหมือนเมื่อตอนยังทำงานอยู่ได้ไหม

ถ้าถามผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนการเงินก็จะบอกว่า ถ้าต้องการจะรักษามาตรฐานการใช้ชีวิตหลังเกษียณเอาไว้ให้ได้พอ ๆ กับช่วงก่อนเกษียณ เราจะต้องมีเงินไว้ใช้จ่ายสักประมาณ 70% ของค่าใช้จ่ายเดือนสุดท้ายก่อนจะเกษียณแต่ในความเป็นจริงบางคนอาจจะต้องใช้เงินมากกว่าตอนที่ยังไม่เกษียณเสียอีกเพราะปัญหาด้านสุขภาพเพราะฉะนั้นถ้าไม่มีสวัสดิการด้านสุขภาพก็อาจจะต้องเตรียมเงินไว้ถึง 110% ของรายจ่ายในวัยเกษียณ

4. ประมาณการรายได้หลังเกษียณ

แต่ก่อนจะไปเริ่มวางแผนเกษียณต้องรู้ก่อนว่าเรามี“หน้าตัก” หรือ มีเงินออมสำหรับวัตถุประสงค์นี้อยู่แล้วเท่าไร ทั้งที่เป็นการออมโดยตั้งใจและไม่

ได้ตั้งใจ เพราะหลายคนถูกบังคับให้ออมเพื่อวัยเกษียณโดยไม่เต็มใจ เช่น การถูกหักเงินเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพของบริษัทนอกจากจะต้องรู้จำนวนเงินหน้าตักแล้ว จะต้องรู้ด้วยว่าผลตอบแทนที่ได้รับจากเงินก้อนนี้จะเป็นเท่าไร เพราะเงินออมและผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้นี้จะเป็นแหล่งรายได้ให้กับเราในวัยเกษียณคำถามนี้เป็นคำถามที่ไม่ได้ยากเกินไป แต่คำตอบอาจจะทำร้ายจิตใจใครหลายคน โดยเฉพาะคนที่ไม่เคยคิดเรื่องการออมมาก่อน เพราะคำตอบที่ได้มันอาจจะเป็น “ศูนย์” ก็ได้

5. วางแผนการออมตั้งแต่วันนี้

หลังจากรู้ว่าเราจะต้องใช้เงินเท่าไรในช่วงชีวิตหลังเกษียณ และจำนวนเงินออมที่มีอยู่ตอนนี้มีอยู่เท่าไร ก็นำมาหักลบกันเพียงเท่านี้ก็รู้ว่าเราก็คงจะต้องเก็บเงินเพิ่มอีกเท่าไร และจะวางแผนการออมที่เหมาะสมได้อย่างไรในระยะเวลาที่ยังทำงานอยู่เริ่มจากการวางแผนว่า ในแต่ละเดือนเราควรออมเงินเป็นจำนวนเท่าไร

ออมเงินผ่านช่องทางใดบ้างและคาดว่าจะได้รับผลตอบแทนมากน้อยแค่ไหนตรงนี้เองที่ทำให้การเริ่มต้นตั้งแต่อายุน้อยจะได้เปรียบกว่าคนที่มาเริ่มเมื่ออายุมากแล้ว เพราะสามารถออมเงินด้วยจำนวนไม่มากนักและยังสามารถนำเงินออมนี้อไปลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูง เช่น หุ้น เพื่อคาดหวังผลตอบแทนที่สูงขึ้นได้

ตารางที่ 1 แสดงช่วงอายุและสัดส่วนเงินออมรายเดือน

อายุที่เริ่มต้นออม	เงินออมรายเดือน (%ของเงินเดือน)
เริ่มทำงาน – 39 ปี	10% - 15%
40 – 49 ปี	20% - 25%
50 – 54 ปี	45% - 50%
55 – 59 ปี	80% - 85%

เคล็ด (ไม่) ลับสู่การเกษียณอย่างมั่งคั่ง

การมีอิสรภาพทางการเงินในขณะที่ยังมีสุขภาพที่แข็งแรงนั้น นับเป็นชีวิตที่น่าปรารถนาเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะมีความมั่นคงทางการเงินจนไม่จำเป็นต้องทำงานหาเงินเพื่อเลี้ยงชีพอีกต่อไป ช่วยให้เวลาทำในสิ่งที่รักหรือต้องการ ซึ่งนั่นก็คือว่าเข้าช่วย “เกษียณ” ได้เช่นกัน แต่การเกษียณอายุก่อน 60 ปี และมีความมั่นคงทางการเงินนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย หากต้องมีการวางแผนการเงินที่ดี ลองมาดูเคล็ดลึกลับง่าย ๆ ที่จะช่วยให้มีความมั่งคั่งตอนเกษียณ ดังนี้

- เริ่มต้นการออมอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่อายุ น้อยๆ เพราะยิ่งเราเริ่มต้นออมช้าเท่าไร ภาระในการเก็บออมต่อเดือนก็จะยิ่งทวีคูณมากขึ้นเท่านั้น

- รู้จักเลือกลงทุน เพื่อให้ได้ผลตอบแทนโดยเฉลี่ยสูงกว่าอัตราเงินเฟ้อ อาทิ กองทุนรวม พันธบัตร หุ้นกู้ หุ้นสามัญ ฯลฯ โดยคำนึงถึงผลตอบแทนและความเสี่ยงที่ยอมรับได้

- ฉลาดซื้อ รู้จักเลือกซื้อเฉพาะสิ่งที่จำเป็น คุ่มค่า และคุ้มประโยชน์ใช้งาน

- ฉลาดใช้ รู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัด รักษาสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับการใช้งานได้นาน รวมถึงการใช้ชีวิตอย่างเหมาะสม สุขกาย สุขใจ ไม่เจ็บไข้ได้ป่วยอีกด้วย

8 กลยุทธ์ออมเงินสำหรับวัยเกษียณ

บทความนี้ได้นำเสนอกลยุทธ์การออมสำหรับวัยเกษียณ พบว่าแต่ละกลยุทธ์มีคุณลักษณะวิธีการที่แตกต่างกันเพื่อใช้วางแผนทางการเงิน ประกอบด้วยกลยุทธ์ดังต่อไปนี้

1. กลยุทธ์ออมเงินก่อนใช้

การใช้เงินก่อนแล้วค่อยออมจากส่วนที่เหลือถือว่าเป็นความคิดที่ไม่ถูกต้อง เพราะถ้าไม่วางแผนการใช้เงินก็จะทำให้ใช้เงินที่คิดจะออมจนหมด

แน่นอนแต่ถ้ากำหนดจำนวนเงินที่ตั้งใจจะออมไว้ก่อนแล้วค่อยใช้เงินจากส่วนที่เหลือ จะได้เงินที่ตั้งใจออมและมีเงินไว้ใช้ได้อย่างประหยัด “ออมก่อน” ใช้ หรือ “ออมก่อนจ่าย” แปลว่า เมื่อได้รับรายได้มาเท่าไรให้แบ่งเงินส่วนหนึ่งเก็บออมไว้ก่อนแล้วค่อยนำส่วนที่เหลือมาใช้จ่าย จะทำให้สามารถออมเงินได้ในทุกๆ ครั้งเมื่อได้รับรายได้เข้ามา สำนักบริหารการลงทุน (2553) กล่าวว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเริ่มออมตั้งแต่วันนี้ เพื่อให้เกษียณอย่างสบาย และได้แนะนำให้ปรับแนวคิดในการออมเสียใหม่ ให้ “ออมก่อนใช้” ไม่ใช่ “ใช้แล้วเหลือจึงออม” เพราะโดยธรรมชาติของคนเรานั้นมักจะขาดวินัยในการออม แม้ตั้งใจจะใช้จ่ายอย่างประหยัดเพื่อจะออมให้ได้ ก็มักทำไม่สำเร็จ หลักการก็คือว่าสร้างระบบการออมที่หักเงินไปออมทันทีที่เงินเดือนออกเพื่อให้สามารถ “ออมก่อนใช้” ได้สำเร็จ

2. กลยุทธ์ตัดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2553)

กล่าวว่า ค่าใช้จ่ายแบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลักๆ คือ

1. ค่าใช้จ่ายเพื่อการออมและการลงทุน คือ

ค่าใช้จ่ายส่วนแรกที่ต้องกันไว้ทุกเดือนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งถือเป็นการจ่ายเพื่อตัวเองในการเดินตามความฝันหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ เช่น เงินออมเพื่อดาวน์รถ ดาวน์บ้าน ท่องเที่ยว แต่งงาน ค่าเล่าเรียนลูก หรือเงินออมเพื่อเกษียณอายุ เป็นต้น และที่สำคัญอย่าลืมแยกบัญชีเงินออมและลงทุนออกจากบัญชีใช้จ่ายส่วนตัว เพื่อป้องกันความสับสนและผลตอบแทนเงินออมออกมาใช้

2. ค่าใช้จ่ายคงที่คือ ค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่าย

เป็นจำนวนเงินที่แน่นอนทุกเดือน เช่น ค่าผ่อน (เช่า) บ้าน ค่าผ่อนรถ ค่าเบี้ยประกัน หรือเงินกู้ต่างๆ เป็นต้น

3. ค่าใช้จ่ายผันแปรคือ ค่าใช้จ่ายที่มีจำนวน

ไม่เท่ากันในแต่ละเดือน มีบ้าง ไม่มีบ้าง ไม่แน่นอน ยืดหยุ่นไปตามกิจกรรมที่ทำในเดือนนั้นๆ ส่วนจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะการดำรงชีวิตของแต่ละคน เช่น ค่าอาหาร ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์

ค่าเสื้อผ้า ค่าเดินทาง ค่ารักษาพยาบาล บันทึกรังใจเงินทำบุญ เป็นต้น

ดังนั้น เมื่อมีเงินไม่พอใช้ในแต่ละเดือน ก็ยังมีหนทางแก้ไขสถานการณ์ได้ ทางแรกคือ “ลดรายจ่าย” อีกทางคือ “เพิ่มรายได้” แต่ ร้อยทั้งร้อยเลือกที่จะลดรายจ่าย เพราะดูเหมือนจะง่ายกว่าหาทางเพิ่มรายได้หลายเท่า เพียงแค่วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายทั้งหมดก็พอจะรู้ว่าส่วนเกินตรงไหนที่สามารถตัดทิ้งได้บ้าง คือ “การลดรายจ่ายผันแปรที่ไม่จำเป็นต่าง ๆ” อาทิ ค่าโทรศัพท์มือถือ ชื่อของฟุ่มเฟือย ลดการเที่ยวเตร่ ดูหนังฟังเพลง หรือทานอาหารนอกบ้านให้น้อยลง เป็นต้น ส่วนค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์มักจะต้องตัดออกไม่ค่อยได้ ทำได้แค่ลดปริมาณการใช้ลง และเอาบิลไปจ่ายให้เร็วที่สุดเพื่อป้องกันค่าปรับจากการชำระล่าช้าเท่านั้น

3. กลยุทธ์ทำบัญชีการใช้เงิน

อันดับแรกก็คือ ต้องรู้จักใส่ใจรายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ ของการใช้จ่ายเงิน และ “จดบันทึกรายรับรายจ่าย” อย่างสม่ำเสมอ หากพูดถึงการจดบันทึกรายรับรายจ่าย หลายคนอาจบอกว่าน่าเบื่อหน่าย ไม่จำเป็น ละเอียดเกินไป และยิ่งมองว่าเป็นการสร้างความยุ่งยากให้ชีวิตเข้าไปอีก ถ้าหากรู้สึกว่าการจด “สิ่งที่ซื้อ” เป็นงานยากเกินกว่าที่จะรับไหว นั่นถือเป็นการยอมรับเป็นนัยๆ ว่าควักเงินออกจากกระเป๋าบ่อยมากจนจดไม่ทัน

แต่หากมั่นใจว่าใช้จ่ายอย่างเหมาะสม ทุกบาททุกสตางค์ที่ใช้ไปมีเหตุมีผล รายรับ-รายจ่ายวิธีการก็ง่าย ๆ แค่นักสมุดโน้ตเล่มเล็กๆ กับปากกาติดกระเป๋าไว้ แล้วจดทุกครั้งที่ได้รับเงินมาหรือใช้เงินไป ไม่ว่าจะเงินก้อนนั้นจะเล็กน้อยขนาดไหนก็ตาม และในปัจจุบันแอปพลิเคชันบันทึกรายรับ-รายจ่ายมีมากมายให้เลือกใช้บนมือถือ ทำให้สะดวกมากยิ่งขึ้นเพราะสามารถจดได้ทุกที่ทุกเวลา ดังนั้นจะเห็นได้ว่า หากมีการทำบัญชีการใช้เงิน ก็จะช่วยให้รู้ถึงการใช้จ่าย ช่วยให้สามารถตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออกไปทำให้มีเงินเหลือมากขึ้น ทำให้รู้จักคิดให้รอบคอบก่อนจะใช้จ่าย รู้ว่าค่าใช้จ่ายไหนเหมาะสม

หรือไม่เหมาะสม เพราะถ้ารู้จักตัวเอง และมองเห็นพฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเองแล้ว การละเลิกกิจกรรมที่สร้างความฟุ่มเฟือยจะเป็นจุดเริ่มต้นของการออมที่เพิ่มขึ้นด้วยการทำบัญชีรายรับรายจ่าย

4. กลยุทธ์การเลือกสินค้าที่ราคาประหยัด

เวลาซื้อสินค้าต้องเลือกที่มีคุณภาพดี แต่ราคาประหยัด ถ้าสินค้านั้นมีคุณภาพและปริมาณเหมือนกัน แต่ยี่ห้อต่างกัน ก็ควรเปรียบเทียบราคาดูว่าอันไหนถูกกว่า หรือเลือกสินค้าลดราคา ถ้าเป็นอาหารก็ต้องดูวันหมดอายุด้วย การทำแบบนี้จะช่วยให้มีเงินออมมากขึ้น นรินทร์ พันธุ์ครู (2553) กล่าวว่า ในสภาวะที่ค่าครองชีพสูง เศรษฐกิจตกต่ำ จำเป็นอย่างยิ่งที่คนเราจะต้องประหยัดและอดออม การเลือกซื้อสินค้าและบริการที่ฉลาด จึงนับว่าเป็นสิ่งเราสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ ควรพิจารณาดังต่อไปนี้

1) ความจำเป็น และความต้องการ ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่อสนองความต้องการและความจำเป็นในการดำเนินชีวิตควรมีการวางแผนการใช้จ่ายที่ชัดเจนคำนึงถึงความประหยัดและจำนวนเงินที่ตนมีอยู่เป็นสำคัญ

2) การเปรียบเทียบราคาและคุณภาพ ก่อนการซื้อควรได้มีการเปรียบเทียบราคาสินค้าหรือบริการที่จะได้รับ

3) การพิจารณาเวลาที่จะซื้อ ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าชนิดใดก็ตามจะต้องพิจารณาของสินค้านั้นให้ละเอียดถี่ถ้วนก่อนเพื่อเวลาซื้อไปแล้วไม่ถูกใจก็ไม่สามารถที่จะนำมาคืนได้

4) การพิจารณาวิธีที่จะซื้อ วิธีการที่จะซื้อนั้น หมายถึง จะซื้อด้วยเงินสดหรือเงินผ่อนจะต่อรองราคาหรือไม่อย่างไร บางคนชอบต่อรองราคาให้ต่ำมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ในด้านการซื้อสินค้าและบริการ

5) การพิจารณาร้านค้าที่จะซื้อ ซึ่งร้านที่จำหน่ายสินค้าประเภทต่าง ๆ อาจจะมีราคาที่แตกต่างกัน จึงควรเลือกซื้อร้านค้าที่สินค้าดีราคา

ประหยัด เพื่อที่จะได้มีเงินไว้สำหรับการออมมากขึ้น

5. กลยุทธ์กำหนดเป้าหมายแล้วทำให้ได้ กำหนดจำนวนเงินที่จะออมภายใน 1 ปี จากนั้นกำหนดเป้าหมายระยะสั้น 1 เดือน 3 เดือน 6 เดือน และ 9 เดือน เพราะถ้ากำหนดเวลานานเกินไป จะทำให้ใช้เงินอย่างประมาทและลืมเป้าหมายที่ตั้งไว้ ตั้งเป้าหมายระยะสั้นๆ จะทำให้ตื่นตัว และใช้เงินอย่างประหยัดอยู่เสมอ การกำหนดเป้าหมาย เพื่อให้ชีวิตที่ดีในบั้นปลายเป็นเป้าหมายของชีวิต แล้วจึงวางแผนสนับสนุนในแต่ละช่วงอายุเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักของชีวิต หลังจากผ่านชีวิตการทำงานมาหลายปี การใช้ชีวิตในวัยเกษียณอย่างมีความสุข มีอิสระ ไม่เป็นภาระของลูกหลาน น่าจะเป็นเป้าหมายหลักของทุกคน การเดินทางไปยังเป้าหมายการเกษียณอย่างเป็นสุขดังกล่าว ต้องอาศัยการเริ่มต้นที่ดีตั้งแต่ในปัจจุบัน การวางแผนและการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินอย่างเหมาะสมจะช่วยให้การสร้างสมดุลในชีวิตให้เกิดขึ้นได้ไม่ยากนัก

6. กลยุทธ์ตามล้าธนาคารดอกเบี้ยสูง

ถ้าเปรียบเทียบกับธนาคารของรัฐบาลกับธนาคารเอกชน ธนาคารเอกชนจะมีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่า แต่มีความเสี่ยงมากกว่าธนาคารรัฐบาล จึงต้องเลือกให้ดีและคอยติดตามข่าวสารเรื่องดอกเบี้ยอยู่เสมอว่าธนาคารไหน ผากแบบไหน ก็เดือนดอกเบี้ยเท่าไร จะได้ทราบข้อมูลโดยรวมที่จำเป็นต่อการตัดสินใจ และสามารถเลือกได้ว่า จะเปิดบัญชีให้เหมาะสมที่สุด ซึ่งเงินฝากจะแบ่งเป็นสองแบบใหญ่ๆ ที่นิยมกันคือ เงินฝากประจำแบบฝากทุกเดือน เดือนละเท่าๆกัน และเงินฝากประจำแบบฝากครั้งแรกแล้วห้ามถอนหรือเงินฝากประจำทั่วไป เป็นต้น

7. กลยุทธ์มีธนาคารประจำ

หลายคนที่กำลังอยากเก็บออมเงินเพื่อใช้ในอนาคต ทางเลือกแรก ๆ ของการเก็บเงินแบบไม่เสี่ยงต่อการขาดทุนคือการฝากเงินกับธนาคารด้วยบัญชีเงินฝากประจำจะช่วยให้มีระเบียบวินัยในการ

ออมมากขึ้น การมีเงินฝากประจำจะดีกว่าการเก็บเงินไว้กับตัวเองเพราะได้รับดอกเบี้ยจากธนาคารฟรีๆ โดยไม่ต้องเสียอะไรเลย และยังเป็นสิ่งที่ดีในหลายๆ เรื่องไม่ว่าจะเป็นความปลอดภัย พร้อมด้วยประวัติทางการเงินที่ดึงายแก่การขอสินเชื่อ หรือทำบัตรเครดิต เป็นต้น และถ้าหากต้องทำธุรกรรมต่าง ๆ ผ่านธนาคาร เช่น ชำระค่าไฟ ค่าน้ำ ค่าโทรศัพท์ ควรเปิดบัญชีธนาคารไว้หนึ่งบัญชีเพื่อชำระผ่านธนาคารเดียวกัน จะได้ไม่ต้องกังวลว่าถึงกำหนดชำระเมื่อไรและป้องกันการลืมอีกด้วย

8. กลยุทธ์ติดตามข่าวสารเศรษฐกิจ

สถานการณ์การเมือง เศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จึงควรติดตามข่าวสารเศรษฐกิจ ทั้งเรื่องอัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เพื่อใช้ในการตัดสินใจออมเงินได้ดีขึ้น

ดังนั้น คนที่ร่ำรวยแต่ไม่รู้จักรับการเก็บออมใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ต่อให้ร่ำรวยมีเงินมากเท่าไร วันหนึ่งก็อาจหมดลงได้และกลายเป็นคนที่ลำบากยากจน ฉะนั้น คำว่า “ร่ำรวย” บางทีอาจหมายถึงการมีชีวิตของวันพรุ่งนี้ที่ดีกว่าวันนี้ เพราะมันเป็นการบอกว่าเราควรใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาท และพยายามประหยัดและอดออม เพราะถ้าเราสามารถใช้ชีวิตให้ดีขึ้นทุก ๆ วันก็เหมือนกับเราได้รวยขึ้นทุกวัน และคงเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องการอย่างแน่นอน

บทวิจารณ์

บทความนี้เป็นบทความที่ได้ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม การออม บัญชีที่ส่งผลต่อการออม และรูปแบบการออมของบุคลากรวัยเกษียณไว้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นในช่วงวัยเกษียณไปแล้ว

เนื่องจากปัจจุบันบุคลากรมีรูปแบบการวางแผนการออมเงินที่ผิด เช่น เริ่มวางแผนช้าเกินไป มั่นใจเกินไป ทั้งๆ ที่ไม่เคยวางแผน ขาดความเข้าใจ ประมาทการเงินหลังเกษียณน้อยเกินไป ประมาทการอายุขัยน้อยเกินไป ออมเงินไว้น้อย

เกินไป ต้องการเกษียณอายุก่อนกำหนดแต่ไม่ได้มีการวางแผนไว้ก่อน หรือ อาจไม่ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนการออมมากเพียงพอสาเหตุเหล่านี้ จึงทำให้หลายๆ คนที่เกษียณอายุไปแล้วนั้น มีเงินออมน้อยและใช้จ่ายไม่เพียงพอ ส่งผลให้ชีวิตหลังเกษียณอายุไม่มีความสุข

การเกษียณ คือ “การหยุดทำงานประจำและไม่มีรายได้หลักอีกต่อไป” แต่เมื่อเกษียณอายุแล้วยังคงต้องใช้ชีวิต ใช้เงิน หากเราไม่เห็นความสำคัญและไม่มีการวางแผนชีวิตหลังเกษียณ หรือ เริ่มเตรียมความพร้อมเมื่อมีอายุใกล้จะเกษียณแล้ว อาจทำให้มีเวลาน้อยเกินไปที่จะเตรียมการออมเพื่อการเกษียณ รวมถึงสิ่งที่ควรคำนึงถึงในการวางแผนเพื่อการเกษียณ เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้อ่านใช้ในการเตรียมพร้อมเพื่อการเกษียณอย่างเกษม

เอกสารสำคัญและงานวิจัยที่ผ่านมาได้เสนอแนะรูปแบบการออมเงินเพื่อการเกษียณอายุหลายแนวทาง โดยรูปแบบการออมเงิน = รายได้หักด้วยค่าใช้จ่าย หรือเรียกง่าย ๆ ว่าเมื่อมีรายได้แล้วใช้จ่ายก่อนส่วนที่เหลือค่อยออม จากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการคลังพบว่ามี การออมภายใต้ระบบการเกษียณอายุเพียงร้อยละ 29 ของประชากรทั้งหมด หรือเพียง 1 ใน 4 เท่านั้น อีกทั้งคนไทยในวัยหลังเกษียณมีรายได้เพียง 13% ของรายได้เฉลี่ย 5 ปีสุดท้ายก่อนวัยเกษียณเท่านั้น ซึ่งมาตรฐานทั่วโลก คนในวัยหลังเกษียณควรมีรายได้ประมาณ 70% ของรายได้เฉลี่ย 5 ปีสุดท้ายก่อนเกษียณ (สาริต บวรสันติสุทธิ์, 2558) จะเห็นได้ว่ารูปแบบการออมแบบดั้งเดิม คือ ออมหลังจากใช้จ่ายแล้วไม่สามารถใช้ได้ดีสำหรับคนไทยในยุคปัจจุบัน ดังนั้นเพื่อให้คนไทยมีเงินออมเพียงพอในการใช้จ่ายเพื่อการเกษียณ จึงควรออมก่อน เหลือจากออมแล้วนำไปใช้จ่าย

จำนวนเงินออมเพื่อการเกษียณที่เหมาะสม ไม่ได้มีสูตรสำเร็จ นฤมล สะอาดโณม (2551) ได้แนะนำการออมเงินตามวัยโดยสัดส่วนการออมอยู่ระหว่าง 10%-50% ตามช่วงอายุระหว่าง 20-50 ปี ในขณะที่ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2557) แนะนำช่วงอายุตั้งแต่เริ่มทำงานถึงอายุ 59 ปี ว่าควรรวมเงินในสัดส่วน 10%-85% ของรายได้ต่อเดือน ดังแสดงตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบสัดส่วนเงินออมในแต่ละช่วงอายุ

อายุ	เงินออมรายเดือน (%ของเงินเดือน)	
	นฤมล (2551)	ตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย (2557)
เริ่มทำงาน (20)-30 ปี	10%-15%	10% - 15%
30 - 39 ปี	15%-20%	
40 - 49 ปี	30%	20% - 25%
50 - 54 ปี	-	45% - 50%
55 - 59 ปี	-	80% - 85%

ที่มา: จากการทบทวนวรรณกรรม

อย่างไรก็ตามสัดส่วนของเงินออมอาจไม่สะท้อนความเป็นจริงของการออมเพื่อการเกษียณทั้งหมด ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2558) และพุดิยา ชีระชัยศิริกุล (2559) ได้เสนอแนะแนวทางการออมเพื่อการเกษียณโดยมุ่งเน้นการคำนวณจำนวนเงินออมเพื่อการเกษียณเพื่อกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนโดยผ่านกระบวนการวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณ สรุปได้ดังนี้

1. กำหนดช่วงอายุที่จะเกษียณ ซึ่งแต่ละคนมีความแตกต่างกัน อาจจะต้องคำนึงถึงความพร้อมและข้อกำหนดของสถานที่ทำงาน
2. การกำหนดช่วงชีวิตโดยอาจจะกำหนดจากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2555) ที่รายงานไว้ โดยสถิติคนไทยมีอายุขัยเกิน 70 ปี
3. ประมาณการจำนวนเงินที่ต้องใช้เพื่อการเกษียณ โดยนำระยะเวลาของช่วงชีวิตหลังเกษียณคูณด้วยจำนวนเงินที่ต้องใช้ต่อเดือน โดยจำนวน

เงินที่ต้องใช้หลังเกษียณขึ้นอยู่กับวิถีชีวิตและคุณภาพชีวิตของแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างกันไป มาตรฐานทั่วโลกคนในวัยหลังเกษียณควรมีรายได้ประมาณ 70% ของรายได้เฉลี่ย 5 ปีสุดท้ายก่อนเกษียณ (สาริต บวรสันติสุทธิ, 2558) ซึ่งต้องคำนึงถึงเงินเพื่อ สุขภาพ สวัสดิการต่างๆ รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่ต้องดูแลผู้อื่นด้วย

4. สำรวจแหล่งเงินออมเพื่อการเกษียณที่มีในปัจจุบัน เพื่อคำนวณจำนวนเงินที่คาดว่าจะมีเพื่อการเกษียณ ณ วันเกษียณ

5. คำนวณส่วนต่างระหว่างความต้องการใช้เงินกับเงินที่ออมไว้เพื่อการเกษียณ เพื่อใช้ในการวางแผนการออมเงินเพิ่มเติมเพื่อให้พอใช้ในยามเกษียณ

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การออมเงินเพื่อวัยเกษียณมี 2 รูปแบบ คือ การออมเงินจากสัดส่วนของรายได้ตามที่มีนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำไว้ โดยสัดส่วนการออมขึ้นอยู่กับอายุของผู้ออมตั้งแต่เริ่มทำงาน (อายุประมาณ 20 ปี) ถึง ปีก่อนการเกษียณอายุ ในสัดส่วนตั้งแต่ 10% ถึง 85% ซึ่งอาจจะไม่สะท้อนถึงความเป็นจริงของการดำรงชีวิต เนื่องจากคนที่รายได้เท่ากันจะมีจำนวนเงินออมที่เท่ากัน ในขณะที่ความจำเป็นของชีวิตในการใช้จ่ายแตกต่างกัน อีกแนวทางในการออมเงินเพื่อการเกษียณคือ การใช้แนวทางของการวางแผนการเงิน โดยเริ่มจากการประมาณการความต้องการใช้เงินเปรียบเทียบกับ การออมเงินในปัจจุบัน ส่วนต่างคือ จำนวนเงินออมที่ต้องออมเพิ่ม ในแนวทางที่สองนี้จะสะท้อนความเป็นจริงของรายบุคคลมากกว่าแนวทางแรก

การวางแผนเพื่อเตรียมชีวิตวัยเกษียณที่กำลังจะมาถึงนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกคนควรตระหนักและเริ่มวางแผนเพื่อเก็บสะสมเงินออมตั้งแต่วันนี้ เพื่อให้ตนเองมีความมั่นคงทางการเงินในวันที่ไม่มีรายได้หลัก โดยที่สามารถใช้ชีวิตได้ปกติสุขตั้งเช่น

ที่เคยเป็นมา ทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และการเงิน คนไทยส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับการออมเพื่อการเกษียณ เพราะมองว่าเป็นสิ่งที่เข้าใจยาก ซับซ้อนและลงมือปฏิบัติยากที่สุด ต้องมีวินัยในการออมอย่างต่อเนื่องและเป็นเป้าหมายระยะยาวคิดว่าวัยเกษียณนั้นอีกยาวไกลค่อยมาคิดวางแผนเอาทีหลังก็ได้แต่เมื่อถึงเวลาก็สายเกินไป อีกทั้งแนวคิดดั้งเดิมเกี่ยวกับการออมคือ เงินเหลือจากการใช้จ่าย ซึ่งเป็นการยากในการออมเพราะมักไม่เหลือเงินให้ออมจากการใช้จ่ายที่จำเป็นและไม่จำเป็น

การใช้หลักการการวางแผนการเงินสำหรับวัยเกษียณเป็นเครื่องมือในการออมเงินเพื่อการเกษียณ โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) ต้องการเกษียณตอนอายุเท่าไรเพื่อให้ทราบระยะเวลาในการออม 2) ระยะเวลาของช่วงชีวิตหลังเกษียณ จะทำให้ทราบจำนวนเงินที่ต้องใช้ในวัยเกษียณหรือเป็นเป้าหมายทางการเงินเพื่อการเกษียณ 3) แหล่งเงินออมเพื่อการเกษียณในปัจจุบัน เพื่อประมาณการจำนวนเงินรวมที่เก็บออมเพื่อการเกษียณ ณ วันเกษียณ 4) คำนวณส่วนต่างระหว่างความต้องการใช้เงินหลังเกษียณ และแหล่งเงินออมเพื่อการเกษียณ จะได้จำนวนเงินที่ต้องออมเพิ่มเพื่อการเกษียณ นอกจากการเตรียมเงินแล้วยังต้องเตรียมกายและเตรียมใจด้วย

หลักการออมเงินเพื่อการเกษียณเริ่มได้ง่ายๆ จากแนวคิดการออมสมัยใหม่ คือ “**ออมก่อนใช้**” หรือเมื่อมีรายได้ให้เก็บออมก่อนที่เหลือไว้ใช้จ่าย การออมอย่างสม่ำเสมอ และการเริ่มออมตั้งแต่อายุน้อย เป็นแนวคิดที่ทำให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินเพื่อการเกษียณได้ นอกจากนั้นการทำบัญชีรายจ่ายส่วนบุคคลเป็นเครื่องมือสะท้อนการใช้จ่ายเงินในแต่ละช่วงเวลาทำให้ลดค่าใช้จ่ายที่จำเป็นและตัดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นออกได้ การใช้จ่ายอย่างชาญฉลาด รวมทั้งการติดตามข่าวสารเศรษฐกิจ เพื่อช่วยในการตัดสินใจการออม

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. (2558). รายงานประจำปี 2558. กรุงเทพฯ
- กิตติพัฒน์ แสนทวีสุข. (2557). *เงินทองต้องใส่ใจ*. กรุงเทพฯ : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- กิตติพัฒน์ แสนทวีสุข. (2557). *การวางแผนและใช้จ่ายเงินอย่างชาญฉลาด*. ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยสถาบันกองทุนเพื่อพัฒนาตลาดทุนตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ. (2558). *การเตรียมความพร้อมเพื่อวัยเกษียณ*. สืบค้นเมื่อ 27 ตุลาคม 2559, https://www.set.or.th/education/th/start/start_start_3_5.pdf.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2558). *วางแผนใช้จ่ายเงิน*. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2559, จาก <http://www.set.or.th>
- วิไลลักษณ์ไทยอุตสาห์และวลัยภรณ์อัตตะนันท์. (2531). รายงานผลการวิจัยเรื่องการเร่งการออมของครัวเรือนในประเทศไทย. คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นรินทร์ พันธุ์ครู. (2553). *การเลือกซื้อสินค้าและบริการ*. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2559, จาก <http://www.sahavicha.com/?name=knowledge&file=readknowledge&id=2069>
- นฤมล สะอาดโคม. (2551). เกษียณหรูหรา. กรุงเทพฯ: ฐานบุ๊ค
- นายแพทย์สมเกียรติ โพรธิสสัย และคณะ. (2556). *การทบทวนวรรณกรรม : สถานการณ์ปัจจุบันและรูปแบบการบริการด้านโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง*. นนทบุรี: สถาบันวิจัยและประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.
- ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2557). *คู่มือเงินทองต้องวางแผน ตอนมนุษย์เงินเดือนก็มั่งคั่งได้*. กรุงเทพฯ
- ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2557). *เคล็ด (ไม่) ลับสู่การเกษียณอย่างมั่งคั่ง*. กรุงเทพฯ
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2555). *สำรวจพฤติกรรมการออมเงินเพื่อใช้ในวัยเกษียณของคนกรุงเทพฯ* สืบค้นเมื่อ 26 พฤศจิกายน 2559, จาก <https://www.kasikornresearch.com>
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2549). *การฉายภาพประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2548 - 2568 มหาวิทยาลัยมหิดล (ฉบับเดือนมีนาคม 2549)*. กรุงเทพฯ : เอ็ดดิสัน เพรส โปรดักส์
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2557). *ประเทศไทยเตรียมรับสังคมผู้สูงอายุ นโยบายรัฐต้องสอดรับ ใช้เทคโนโลยีช่วย*. ตีพิมพ์ครั้งแรก: หนังสือพิมพ์บ้านเมือง วันที่ 1 ธันวาคม 2557.
- สมาคมนักลงทุนเน้นคุณค่า (ประเทศไทย). (2555). *เทคนิคการออมเพื่อเกษียณ*. สืบค้นเมื่อ 26 ตุลาคม 2559, จาก <http://www.thaivi.org/>
- สาธิต บวรสันติสุทธิ. (2558). *วัยเกษียณ วัยอันตราย*. วางแผนทางการเงิน. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2549). เอกสารเผยแพร่สืบค้นจาก <http://www.fpo.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *การทำงานของผู้สูงอายุ' ความจำเป็นที่ต้องผลักดัน*. รายงานภาวะทางสังคม. สืบค้นจาก <http://www.econnews.co.th/การทำงานของผู้สูงอายุ>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2557). *การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557*. กรุงเทพฯ
- พุลิยา วีระชัยศิริกุล. (2559). *เกษียณสุขอย่างไรแม้ไร้ทายาท* หนังสือชุด "Happy Retirement". ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การศึกษารูปแบบตลาดนัดชุมชนตำบลนาโพธิ์ อ.กุด้รัง จ.มหาสารคาม

Na Pho Sub-district Community Flea Market, Kud Rang District, Maha Sarakham Province

อำพน ศิริสม¹, ดิฐา แสงวัฒนะชัย²

Aumphan Sirisom¹, Dita Sangvatanachai²

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอผลงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่องการศึกษารูปแบบตลาดนัดชุมชนตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุด้รัง จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมีแนวคิดการศึกษาจากวิกฤติเศรษฐกิจเมื่อปี 2540 ที่ทำให้กลุ่มคนที่ถูกให้ออกจากงานแสวงหาอาชีพให้กับตัวเอง ตลาดนัดได้เริ่มก่อตัวขึ้นเกิดเป็นแหล่งจับจ่ายซื้อของทางเลือกใหม่ที่น่าสนใจกว่าตลาดสดแบบเดิม แต่ละที่ตั้งอยู่ใกล้ๆ กับชุมชน เกิดเป็นจุดรวมพบปะพูดคุยกันของคนในละแวกนั้นๆ ต่อมาได้เป็นแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญของชุมชน และเป็นที่มาของงานวิจัยมีจุดมุ่งหมายได้แก่ 1) เพื่อศึกษารูปแบบตลาดและตลาดนัด ที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตชุมชน 2) เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ซื้อและผู้ค้า เกี่ยวกับรูปแบบของตลาดนัด 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาตลาดนัดชุมชนตำบลนาโพธิ์ ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตความต้องการ และแนวโน้มการขยายตัวของเมืองในอนาคต เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Quantitative & Qualitative Research) โดยใช้ แบบสอบถาม 400 ชุดวิเคราะห์ผลโดยโปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติ ใช้กลุ่มตัวอย่าง 1) กลุ่มผู้ซื้อ และ 2) กลุ่มผู้ขาย ที่หมื่นเวียนมาขายทั้งหมด 27 แผงค้า และแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้จัดการตลาดนัด 4 คนและผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ 6 คน ผลจากข้อมูลทั้งหมดนำมาบูรณาการและสรุปผลในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลจากการศึกษาพบว่าบทบาทของตลาดแห่งนี้คืออาหารอีสานปรุงสุกผู้ซื้อที่มีความพึงพอใจในสินค้าทั้งด้านความหลากหลาย คุณภาพและราคาที่เหมาะสม ผู้ขายต้องการให้ปรับปรุงด้านสถานที่ เช่น จุดจ่ายไฟฟ้า น้ำประปา ห้องน้ำ ให้เพียงพอและสะดวกยิ่งขึ้น ปรับปรุงพื้นที่จอดรถให้เป็นระเบียบและมีเจ้าหน้าที่คอยบริการการจราจร และเพิ่มการดูแลรักษาความสะอาดนอกจากนี้สำหรับพื้นที่อื่นสามารถนำวิธีการศึกษาไปใช้ปรับปรุงตลาดนัดชุมชนได้ ได้แก่ การเก็บข้อมูลของตลาดนัดเพื่อนำไปวิเคราะห์สัดส่วนร้านค้าและชนิดสินค้าให้เหมาะสมกับผู้ซื้อ และที่สำคัญต้องมีแผนรองรับการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรอบตลาดนัดไว้ด้วย ซึ่งในอนาคตเมื่อมีผู้มาใช้บริการเพิ่มขึ้นจะมีสิ่งก่อสร้างเกิดขึ้นตามแนวถนนข้อเสนอแนะในการจัดการ

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาการวางแผนผังชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตศิลป์

² อาจารย์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Research Students, Master Degree of Urban and Environmental Planning, Mahasarakham University.

² PhD (Environmental Design)Lecturers, Faculty of Architecture Urban Design and Creative Arts. Mahasarakham University.

ตลาดนัดชุมชนควรรศึกษาบบาทและรูปแบบพฤติกรรมผู้ซื้อและผู้ขาย เพื่อให้ทราบข้อมูลในพื้นที่อย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่การวางแผนที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนต่อไป

คำสำคัญ : ตลาดนัดชุมชน, รูปแบบชุมชน, พฤติกรรมผู้ซื้อ, พฤติกรรมผู้ขาย

Abstrac

This article presents the results of a thesis on the study of Na Pho Sub-district Community Flea Market, Kud Rang District, Maha Sarakham Province. The study concept was formed from the 1997 economic crisis that forced the unemployed to seek an occupation. Flea markets have emerged as an alternative and more interesting buying and selling venue than traditional fresh markets. Each flea market has occupied its place close to a community, creating a new meeting place of people in the vicinity and later has become a key economic source of that community; and hence, the background of this research.

The aims of this research were to: 1) study the community flea market patterns and markets per se, as related to the ways of life in the community; 2) study the needs of buyers and venders related to the format of the market; and 3) provide recommendations on the development of Na Pho sub-district community market to conform with lifestyle and needs and future expansion of the city. The study was conducted based on a hybrid study method (Quantitative & Qualitative Research) with questionnaires administered to 400 informants to analyze the results using a statistical analysis program on: 1) the buyer group and 2) the circulating vendor group of 27 sales booths. Interviewing was then performed with four community flea market managers and six people involved in the market development. The results from all data were summarized in a descriptive style.

The results of the study showed that the role of this market is to sell northeastern cooked foods. Buyers are satisfied with the goods in terms of the varieties, quality and reasonable prices. However, they still want the market to be improved in terms of public utilities such as electricity, tap water, and toilets. They would like these to be adequate and convenient for users. The car parking lot should be well organized with officers on duty to control traffic and maintain cleanliness. For other areas to apply in their flea market improvement, the flea market information should be collected in order to analyze the proportion of selling booths and goods to match the buyers. More importantly, there should be plans for land use around the market, since over time, there will be more users, and there will be construction emerging along the road. It is recommended that the behavioral patterns and roles of venders and buyers be studied in order to obtain real information. This will enable appropriate planning for the community.

Keywords : Community Flea Market, Format of Community, Buyer behavior and Vender behavior.

บทนำ

ตลาดนัดเป็นปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่างๆ หลังจากเกิดวิกฤตต้มยำกุ้ง ปี 2540 จากความไม่แน่นอนและความรู้สึกที่ถูกหักหลังกระจายทั่วไปในกลุ่มคนที่ถูกให้ออกจากงาน การแสวงหาทางเลือกของชีวิตจึงได้เกิดขึ้นและกลายเป็นแนวทางในการแสวงหาอาชีพที่จ้างตัวเองมากขึ้น ซึ่งเมื่อประกอบเข้ากับความเปลี่ยนแปลงในชนบท ก็ได้เกิดการสร้างสรรค์ครั้งสำคัญขึ้นดังจะเห็นได้จากการขยายตัวของ “รถฟุ่มพวง/รถตลาด” ที่เข้าสู่หมู่บ้านซึ่งจำหน่ายวัตถุดิบอาหารและของใช้ในชีวิตประจำวัน ต่อมาได้มีการขายสินค้าที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ผัก ปลา อาหารแห้ง และมีการขยายตัวเรื่อยมาจนเกิดเป็นตลาดนัดชุมชน

ตลาดกลางชุมชนตำบลนาโพธิ์เกิดขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ.2539 บริเวณตลาดสามแยกบ้านหนองแห่นอยู่ติดกับทางหลวงหมายเลข 23 บริเวณแยกตัดกับทางหลวงหมายเลข 2300 (บริเวณสามแยกบ้านหนองแห่น) ได้มีชาวบ้าน ก่อสร้างเป็นแบบเพิงหมาแหงนเพื่อขายสินค้าพืชผักสวนครัวต่างๆ ขายอาหารตามสั่ง ขายลาบ มีปืมน้ำมันขนาดเล็กตั้งอยู่ใกล้บริเวณนั้นเนื่องจากเป็นเส้นทางคมนาคมที่มีจุดผ่านเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้านภายในตำบลนาโพธิ์ และเป็นเส้นทางคมนาคมที่เป็นจุดผ่านเชื่อมต่อระหว่างอำเภอบรบือกับอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคามและอำเภอบ้านไผ่ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีชาวบ้านในละแวกนั้นแวะเวียนมาจอดแวะซื้อผัก แวะทานอาหารพักเติมน้ำมันพูดคุยแลกเปลี่ยนสินค้าเพิ่มมากขึ้นทุกวัน ทำให้ชาวบ้านในละแวกนั้นเริ่มสนใจที่จะนำสินค้าอุปโภคบริโภคที่มีอยู่มาจำหน่ายแก่ผู้ที่สัญจรผ่านไปมา

ประเด็นที่น่าสนใจคือชาวบ้านเขาอยู่กันได้ อย่างไรก็ตามได้เศรษฐกิจที่ไม่ดีแบบนี้ องค์กรจักร สัตยานุรักษ์ (2558) กล่าวว่าหลังจากเกิดวิกฤตปี 2540 เป็นต้นมามีความเปลี่ยนแปลงในชีวิตทางเศรษฐกิจ

ของชาวบ้านอย่างสำคัญการสร้างทางเลือกให้แก่ชีวิตคนตัวเล็กตัวน้อยและเป็นทางเลือกให้แก่สังคมด้วยนั้นคือการเข้าสู่ “ตลาดแบบจารีต” ซึ่งก็คือตลาดนัดหรือตลาดชาวบ้าน ซึ่งมีความพิเศษคือพ่อค้าแม่ค้าสามารถนำวัตถุดิบหลังบ้านมาจำหน่ายซื้อขายกัน ทำให้เกิดรายได้ปัจจุบันตลาดนัดหลายแห่งยังเติบโตขึ้นเรื่อยๆ มีผู้ค้าเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เช่น ตลาดนัดเรียบด่วนรามอินทรา ตลาดนัดรถไฟ ตลาดรถไฟศรีนครินทร์ ตลาดจตุจักรกรีน ซึ่งแต่ละแห่งมีจุดเด่นที่แตกต่างกันไป เช่น เสื้อผ้า ของมือสอง ของกิน จังหวัดขอนแก่นก็จะมีตลาดต้นตาลที่ดึงดูดผู้คนจากจังหวัดใกล้เคียงให้เข้ามาสัมผัส (พิชชาพร อยู่เลี้ยงพันธ์, 2558) ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นหากนำมาประยุกต์ใช้พัฒนาปรับปรุงตลาดที่อยู่ตามชนบทให้ดึงดูดผู้คนมาใช้บริการได้มากขึ้น ก็จะสามารถสร้างเศรษฐกิจให้กับชุมชนและเกษตรกรให้มีรายได้เพิ่มขึ้นได้ ผู้วิจัยได้มีกระบวนการศึกษาเพื่อหาแนวทางมาพัฒนาตลาดนัดชุมชนนาโพธิ์

บททวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมเป็นการศึกษาในเชิงการเปลี่ยนแปลงพื้นที่อันเนื่องมาจากกิจกรรมในพื้นที่ในมิติของบทบาทของเมือง โดยชุมชนที่ศึกษาเป็นชุมชนที่มีกิจกรรมพิเศษด้านการบริการในพื้นที่ในทางเศรษฐศาสตร์จะเรียกว่า ศูนย์กลางย่อยหรือ Sub-center ซึ่งจะส่งผลต่อพื้นที่ในการขยายตัวของชุมชน การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน อันเนื่องมาจากเศรษฐกิจและกิจกรรมที่เกิดขึ้นทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจัยพื้นฐานของพื้นที่ ที่ตั้ง การคมนาคมที่สะดวก ประชากร แหล่งงาน อุปสงค์ และอุปทานด้านบริการในพื้นที่ซึ่งวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยเนื้อหาดังต่อไปนี้

1) **แนวคิดเกี่ยวกับตลาดนัด** แนวความคิดเกี่ยวกับพื้นที่และความสะดวกในการเข้าถึงตลาดนัด เนื่องจากย่านกลางเป็นสถานที่ซึ่งเป็นศูนย์กลางในด้านเศรษฐกิจ คือ จัดหาสินค้าต่างๆ

และบริการรอบนอกได้มากที่สุด โดยย่านกลางจะคงอยู่ได้ก็ต่อเมื่อมีจำนวนประชากรชั้นต่ำสุดมาสนับสนุน (Christaller, 1966) ดังนั้นตลาดนัดจัดเป็นย่านกลางแห่งหนึ่งโดยการเลือกทำเลที่ตั้งตลาดนัดให้อยู่ในที่ที่สะดวกที่สุดสำหรับผู้ซื้อผู้ชาย ซึ่งบริเวณดังกล่าวต้องมีการเข้าถึงที่สะดวก มีช่องทางออกสู่ถนน มีทางคมนาคมขนส่งที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้าปลีกเพื่อให้เหมาะกับผู้ใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นพาหนะสะดวกสำหรับขนส่งมวลชนทุกแบบ และสะดวกสำหรับคนเดินเท้า ซึ่งพบว่าระยะทางเดินเท้าได้อย่างสะดวกที่สุด คือจากที่พักอาศัยถึงย่านการค้าขายท้องถิ่น (Local Shopping) ควร มีระยะทาง 800 เมตร (½ หรือ ¼ ไมล์) หรือเดินเท้า 5-10 นาที (McGraw-Hill, 1995)

2) องค์ประกอบของตลาด ภาวิตา อ่อนนาม (2547) ให้ความหมายตลาดไว้ คือ กลุ่มคนหรือองค์กรซึ่งมีความต้องการในสินค้าและบริการที่เสนอขาย มีเงินที่จะซื้อและมีความเต็มใจที่จะใช้เงินเพื่อซื้อสินค้าและบริการตามความต้องการของเขา ดังนั้นตามความหมายนี้ กลุ่มคนหรือองค์กรที่จะเรียกว่า “ตลาด” ได้จะต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ (1) กลุ่มคนหรือองค์กรที่มีความต้องการ (People or organizations with needs to satisfy) (2) มีเงินที่จะซื้อ (Money to spend) (3) มีความเต็มใจที่จะซื้อ (Willingness to spend it) หากกลุ่มคนหรือองค์กรใดไม่มีความต้องการในสินค้าหรือบริการที่เสนอขาย กลุ่มคนหรือองค์กรนั้นก็ไม่เรียกว่า ตลาด และถึงแม้ว่ากลุ่มคนหรือองค์กรนั้นจะมีความต้องการแต่หากเขาไม่มีเงินหรืออำนาจซื้อก็ไม่เป็นตลาด และถึงแม้ว่ากลุ่มคนหรือองค์กรนั้นจะมีความต้องการแต่หากเขาไม่มีเงินหรืออำนาจซื้อก็ไม่เป็นตลาดเพราะการแลกเปลี่ยนเกิดขึ้นไม่ได้

3) ส่วนประสมทางการตลาด ปกติการวางแผนการตลาดโดยใช้ 4P กลยุทธ์ทางการตลาดนั้นมียุ่อยู่มากมาย แต่ที่เป็นที่รู้จักและเป็นพื้นฐานที่สุดก็คือการใช้ 4P (Product Price Place Promotion) ซึ่งหลักการใช้คือการวางแผนในแต่ละ

ส่วนให้เข้ากัน และเป็นที่ต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่เราเลือกเอาไว้ให้มากที่สุด ในบางธุรกิจอาจจะไม่สามารถปรับเปลี่ยน ทั้ง 4P ได้ทั้งหมดในระยะสั้นก็ไม่ใช่เพราะเราสามารถค่อย ๆ ปรับกลยุทธ์จนได้ส่วนผสมทางการตลาดที่เหมาะสมที่สุด อาจจะเรียกว่า marketing mix

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษารูปแบบตลาดและตลาดนัดที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตชุมชน
- 2) เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ซื้อและผู้ค้า ในด้านการบริการ
- 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาตลาดนัดชุมชนตำบลนาโพธิ์ ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการ และแนวโน้มการขยายตัวของเมืองในอนาคต

วิธีดำเนินการวิจัย

1) การสำรวจเบื้องต้น โดยลงพื้นที่ภาคสนาม (Field Research) เพื่อสำรวจประเภทสินค้าที่วางจำหน่าย ราคาทำเลที่ตั้งสิ่งอำนวยความสะดวก ช่วงเวลาที่ให้บริการ โดยสอบถามเบื้องต้นกับผู้มาใช้บริการพร้อมทั้งศึกษาทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในมิติต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม เพื่อออกแบบงานวิจัย

2) การกำหนดประชากรกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ (1) ผู้ซื้อจำนวน 400 คน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไปที่เข้ามาซื้อสินค้าและใช้บริการโดยใช้สูตรคำนวณแบบไม่ทราบค่าพารามิเตอร์ของ W.G. Cochran เนื่องจากประชากรที่เข้ามาใช้บริการตลาดนัดไม่คงที่และไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (กัลยา วาณิชย์ บัญชา, 2549) (2) ผู้ขายสินค้าทั้งหมดจำนวน 27

ร้านค้าที่หมุนเวียนเข้ามาขายที่ตลาดนัดชุมชนนาโพธิ์ (3) ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่จำนวน 12 คน โดยวิธีการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน อดีตบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์ 1 คน กำนัน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน 4 คน และผู้จัดการตลาดนัด 4 คน

3) **พื้นที่ศึกษา**ชุมชนรอบๆ ตลาดนัดชุมชนนาโพธิ์ ซึ่งเป็นเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์ ประกอบด้วย 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลนาโพธิ์ ตำบลหนองแวง ตำบลกุดรัง ตำบลห้วยเตย และตำบลเลิงแฝก มีหมู่บ้านทั้งหมดจำนวน 21 หมู่บ้าน

4) **การลงพื้นที่เก็บข้อมูล**กลุ่มที่ 1) กลุ่มตัวอย่างผู้ซื้อ 400 คน โดยวิธีการสุ่มผู้มาใช้บริการตั้งแต่วันจันทร์ถึงอาทิตย์ วันละ 60 คน ช่วงระยะเวลาบ่ายสามโมงถึงสองทุ่ม ติดต่อกันตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ และช่วงวันดังกล่าวไม่อยู่ในช่วงเทศกาลหรือวันหยุดนักขัตฤกษ์กลุ่มที่ 2) ผู้ขาย 27 ร้านค้าและกลุ่มที่ 3) ผู้มีส่วนพัฒนาพื้นที่อีก 12 คนโดยวิธีสัมภาษณ์

5) **การวิเคราะห์ผลข้อมูลเชิงปริมาณ** วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางสถิติ ประมวลผลค่าสถิติที่ได้ด้วยการแจกแจงความถี่ค่าร้อยละและหาค่าเฉลี่ยในแต่ละประเด็นแล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยกำหนดระดับค่าคะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating scale)นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงและ**ข้อมูลเชิงคุณภาพ** โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ตามประเด็นเพื่ออธิบายความหมายมาสรุปในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

6) **การสรุปผลจากการวิเคราะห์**ที่ตั้งสภาพตลาดข้างเคียง สินค้าที่นำมาจำหน่าย การเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก ความพึงพอใจของผู้ซื้อ อุปสงค์และอุปทานของสินค้า วิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Semi-structured

interview) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) จากการทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎีและงานวิจัยที่ผ่านมา (Literature Review) มาวิเคราะห์ด้านต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาอธิบายแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)ตลอดจนนโยบายที่เกี่ยวข้อง สรุปตามประเด็นที่ศึกษา

ภาพประกอบ 1 ที่ตั้งตลาดนัดตอนเริ่มขาย

ผลจากการศึกษา

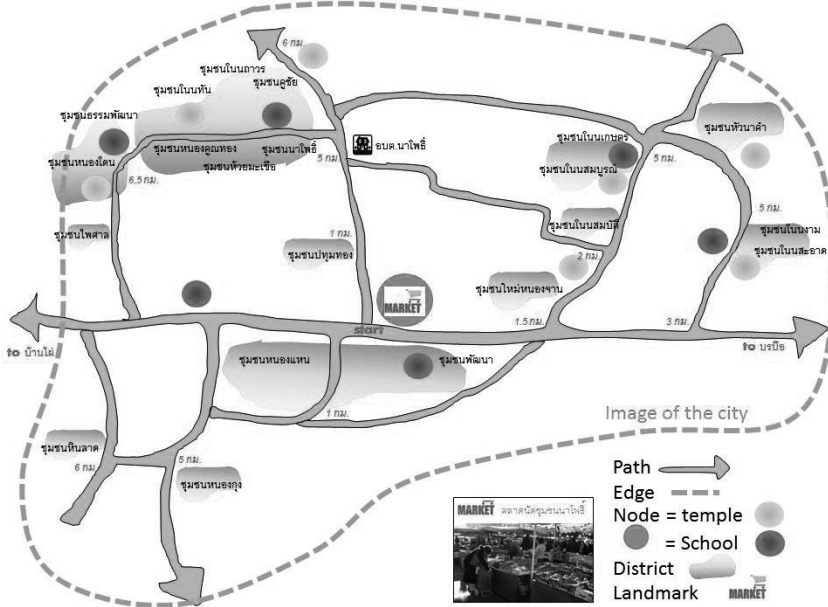
การศึกษารูปแบบตลาดนัดชุมชนตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุตุรง จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาปัจจัยระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายสินค้าเป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Quantitative & Qualitative Research) เพื่อศึกษารูปแบบของตลาด ความต้องการของผู้ซื้อและผู้ค้า เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตลาดในรูปแบบที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อให้ตลาดแห่งนี้เกิดประโยชน์กับชุมชนมากที่สุด และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนให้คงอยู่กับชุมชนอย่างยั่งยืน

1) **รูปแบบตลาดและตลาดนัดที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตชุมชน**ตลาดนัดชุมชนนาโพธิ์ เป็นตลาดบก ชนิดสินค้าที่จำหน่ายเป็นแบบพอยังชีพ พ่อค้านำสินค้าในท้องถิ่นหรือตลาดที่ใหญ่กว่ามาจำหน่าย ผู้ซื้อซื้อไปบริโภคภายในครัวเรือน แต่มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างกับที่อื่น คือ จากเดิมจะขายเพียงบางวัน แต่ปัจจุบันขายทุกวัน ตั้งแต่ 15.00-20.00 น. และไม่ไปขายในอาคารถาวรที่ท้องถิ่นได้เตรียมไว้ให้ คือถ้าไปขายในอาคารต้องนิยาม

เป็นตลาดสดนั่นเอง ทั้งนี้การที่ออกมาขาย

นอกจากการก็เพื่อสร้างให้บรรยากาศดูน่า สนใจ เป็นกันเอง อีกทั้งอากาศข้างนอกก็ปลอด โปร่งนำเดินจับจ่ายซื้อของ ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิต ของชุมชนเกษตรกรรมสำหรับความเชื่อมโยง ระหว่างชุมชนนั้นตลาดนัดชุมชนนาโพธิ์ตั้งอยู่

ศูนย์กลางของพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหาร ส่วนตำบลนาโพธิ์ให้บริการชุมชนโดยรอบ 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลนาโพธิ์ ตำบลลุมพุก ตำบลห้วยเตย ตำบลหนองแขง และตำบลเลิงแฝก อีกทั้งยังให้ บริการแก่ผู้สัญจรผ่านไปมา

ภาพประกอบ 2 การเชื่อมโยงของตลาดนัดกับชุมชนตำบลนาโพธิ์

จากภาพประกอบ 2 จะเห็นว่าที่ตั้งของตลาด อยู่ตรงกลางระหว่างชุมชน บริเวณสามแยกบ้าน หนองแหน จากเดิมที่ก่อตั้งมีชาวบ้านนำผักสวน ครีว หาบปลา และนำสินค้าเกษตรที่ปลูกตามหัวไร่ ปลายนามาจำหน่ายที่ตลาดแห่งนี้ เป็นสถานที่ พบปะกันของคนในชุมชนโดยรอบตลาดทั้งนี้ เนื่องจากชาวบ้านเห็นว่าตำแหน่งที่ตั้งยังสามารถ ขายสินค้าให้แก่ผู้สัญจรผ่านไปมา จึงรวมตัวกันนำ สินค้ามาขายและเกิดเป็นตลาดนัดประจำทุกวันซึ่ง แปรกต่างที่อื่นที่มีเฉพาะบางวัน การเดินทางจาก ชุมชนโดยรอบส่วนมากใช้รถจักรยานยนต์ รัศมีการ เดินทางโดยรอบตลาดนัดประมาณ 3-8 กิโลเมตร ซึ่งเป็นรูปแบบการเดินทางไปมาหาสู่กันของคนใน ชุมชนชนบทแห่งนี้ในปัจจุบัน ไม่เฉพาะแม่บ้านที่มา

หาซื้อกับข้าวในตอนเย็นเท่านั้น นักเรียน ผู้สูงอายุ คนวัยทำงาน ก็นิยมที่จะแวะเวียนมาจับจ่ายที่ตลาด แห่งนี้ก่อนกลับเข้าบ้านในตอนเลิกงาน หรืออาจ กล่าวได้ว่าเป็นกิจวัตรที่ทุกคนต้องมาสัมผัสพบปะ กันในตลาดนัดชุมชนแห่งนี้

หากพิจารณาตลาดนัดข้างเคียงตลาดนัด ชุมชนนาโพธิ์ จากการแบ่งกลุ่มลักษณะสินค้าที่ จำหน่ายออกเป็น 2 กลุ่ม คือ สินค้ากลุ่มที่ 1 ได้แก่ อาหารสำเร็จรูป ผัก วัตถุดิบสด เนื้อสัตว์ ปลา ของ ทะเล วัตถุดิบแห้ง ข้าวสาร ของใช้ส่วนตัว ของใช้ ในครัวเรือน และผลไม้ตามฤดูกาล สินค้ากลุ่มที่ 2 ได้แก่ ของมือสองและของเก่า อุปกรณ์รถยนต์ ประดับยนต์ พระเครื่อง โทรศัพท์มือถือ รองเท้า เสื้อผ้า ตุ๊กตา ของสะสมต่างๆ มากมายหลากหลาย

ตาราง 1 ความแตกต่างของตลาดนัดชุมชนนาโพธิ์กับตลาดนัดข้างเคียง

	ตลาดนัดชุมชนนาโพธิ์	ตลาดนัดกุตุรงค์	ตลาดคลองถม-อำเภอ บรบือ	ตลาดคลองถม-บ้าน หนองน้ำใส
ที่ตั้ง	ต.นาโพธิ์ อ.กุตุรงค์	อ.กุตุรงค์	อ.บรบือ	อ.บ้านไผ่
วันที่เปิดบริการ	ทุกวัน	อังคารกับเสาร์	จันทร์กับวันศุกร์	เฉพาะในวันพฤหัสบดี
เวลาให้บริการ	15.00-20.00 น.	15.00-20.00 น.	15.00-21.00 น.	15.00-21.00 น.
ลักษณะสินค้า ที่จำหน่าย	เฉพาะสินค้ากลุ่มที่ 1	เฉพาะสินค้ากลุ่มที่ 1	สินค้ากลุ่มที่ 1 และ 2	สินค้ากลุ่มที่ 1 และ 2
รัศมีสินค้า	1-10 กม.	5-70 กม.	20-400 กม.	20-400 กม.
รัศมีผู้ค้า	1-10 กม.	5-20 กม.	20-70 กม.	20-70 กม.
การหมุนเวียน ของผู้ค้า	ตลาดนัดชุมชนนาโพธิ์ กับ ตลาดนัดกุตุรงค์		ตลาดคลองถม-อำเภอบรบือ กับ ตลาดคลองถม-บ้านหนองน้ำใส	
ระยะทาง	ระหว่างตลาดหมุนเวียน 10 กม.		ระหว่างตลาดหมุนเวียน 50 กม.	
จำนวนแผงค้า	11-20	11-40	50-60	80-100
กลุ่มผู้ซื้อ	ชุมชนโดยรอบ	ชุมชนและตำบลโดยรอบ	ชุมชนโดยรอบ ระดับอำเภอ	ชุมชนโดยรอบ ระดับอำเภอ

จากตาราง 1 พบว่าขนาดตลาดนัดชุมชนนาโพธิ์เป็นตลาดขนาดเล็กเมื่อเทียบกับตลาดที่อยู่ข้างเคียง มีจำนวนแผงค้า 11-20 แผงค้าต่อวัน สินค้าที่จำหน่ายคือสินค้ากลุ่มที่ 1 ซึ่งเป็นสินค้าที่ผลิตในชุมชน และจากอำเภอกุตุรงค์สำหรับสินค้าที่ไม่มีในพื้นที่ เช่น อาหารทะเล ของใช้ในครัวเรือน ผลไม้ตามฤดูกาล ผู้ค้าเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ภายในชุมชนจะมีเพียงวันอังคารกับวันเสาร์ที่หมุนเวียนไปขายที่ตลาดกุตุรงค์ซึ่งเป็นตลาดที่ใหญ่กว่าและอยู่ไม่ไกลเพียง 10 กิโลเมตร

2) ความสัมพันธ์ของตลาดนัดกับวิถีชีวิตของชุมชน จากการศึกษาพบว่าตลาดนัดชุมชนนาโพธิ์แห่งนี้เป็นตลาดชุมชนโดยแท้จริง เจ้าของร้านค้าทั้งหมดเป็นคนในชุมชน มีสินค้าที่เริ่มจำหน่ายตั้งแต่ก่อตั้งตลาดคือ วัตถุดิบจากท้องท้องถิ่น อีกทั้งเป็นสินค้าที่จำเป็นเช่น ผักชุมชน วัตถุดิบชุมชน อาหารสำเร็จรูปของใช้ในครัวเรือน ร้านค้าที่จำหน่ายอายุมากกว่า 5 ปีนอกจากนี้ยังพบว่าผู้ค้าเกิดใหม่ในตลาดแห่งนี้มีมากเป็นอันดับแรก

อยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี ซึ่งสอดคล้องกับรายงานเศรษฐกิจเกี่ยวกับวิกฤตเศรษฐกิจต้มยำกุ้งและวิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ที่ทำให้ภาคเอกชนเลิกจ้างแรงงานแล้วแรงงานมาประกอบอาชีพส่วนตัวเนื่องจากความไม่แน่นอนของสภาพการเงิน ความสัมพันธ์กับชุมชนที่ชัดเจนเห็นได้จากเงินหมุนเวียนในตลาดนัดพบว่ายังคงมีกำลังซื้อไม่มาก ทั้งนี้เนื่องมาจากซื้อเพื่อไปบริโภค ซึ่งก็คือ อาหารสำเร็จรูปและการซื้อวัตถุดิบเพื่อนำไปประกอบอาหารศักยภาพที่สำคัญของตลาดแห่งนี้คือ ทำเลที่ตั้งที่เป็นทางเชื่อมอำเภอ และต่อไปยังจังหวัด หากในอนาคตตลาดแห่งนี้มีการขายสินค้าเกษตรที่เพิ่มขึ้นเกษตรกรมีรายได้ตลอดปีเพิ่มมากขึ้น ก็อาจทำให้ชุมชนเปลี่ยนจากสังคมชนบทแบบพอเพียงไปเป็นสังคมชนบทกึ่งเมือง และเป็นสังคมเมืองได้อีกต่อไป

3) ความต้องการของผู้ซื้อและผู้ค้าในด้านการบริการ

(1) ลักษณะสินค้าและบริการ จาก

การสำรวจสามารถแบ่งชนิดสินค้าที่ให้บริการ

ทั้งหมด 8 ชนิดได้แก่ อาหารสำเร็จรูป วัตถุประสงค์จากชุมชน เนื้อสัตว์ วัตถุประสงค์แห่ง ของใช้ส่วนตัว ของใช้ในครัวเรือน ผลไม้ตามฤดูกาล และสมุนไพรต่างๆ ซึ่งสินค้าที่ให้บริการส่วนมากนำมาจากชุมชน เช่น อาหารสำเร็จรูปซึ่งผู้ขายนำวัตถุประสงค์จากชุมชนมากทำเพื่อลดต้นทุนและรสชาติที่คุ้นเคยแบบวัฒนธรรมในท้องถิ่น วัตถุประสงค์จากชุมชน เช่น ผักที่ปลูกกันเอง กุ้ง หอย ปู ปลา ที่หาได้ในท้องถิ่น ซึ่งเกิดและแพร่ขยายพันธุ์เองตามธรรมชาติ และที่ซื้อมาจำหน่าย เช่น ลูกชิ้น ไส้กรอก ของใช้ส่วนตัว ของใช้ในครัวเรือน ผลไม้ตามฤดูกาลซึ่งต้องมีไว้คอยบริการให้ตอบสนองความต้องการของลูกค้า สินค้าที่โดดเด่นที่สุดในตลาดแห่งนี้คือ อาหารสำเร็จรูป วัตถุประสงค์ชุมชน วัตถุประสงค์เนื้อสัตว์ และผลไม้ตามฤดูกาล ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.07 3.87 3.73 และ 3.63 ตามลำดับและมีค่าเบี่ยงเบน 0.94 1.03 1.07 และ 1.15 ตามลำดับ

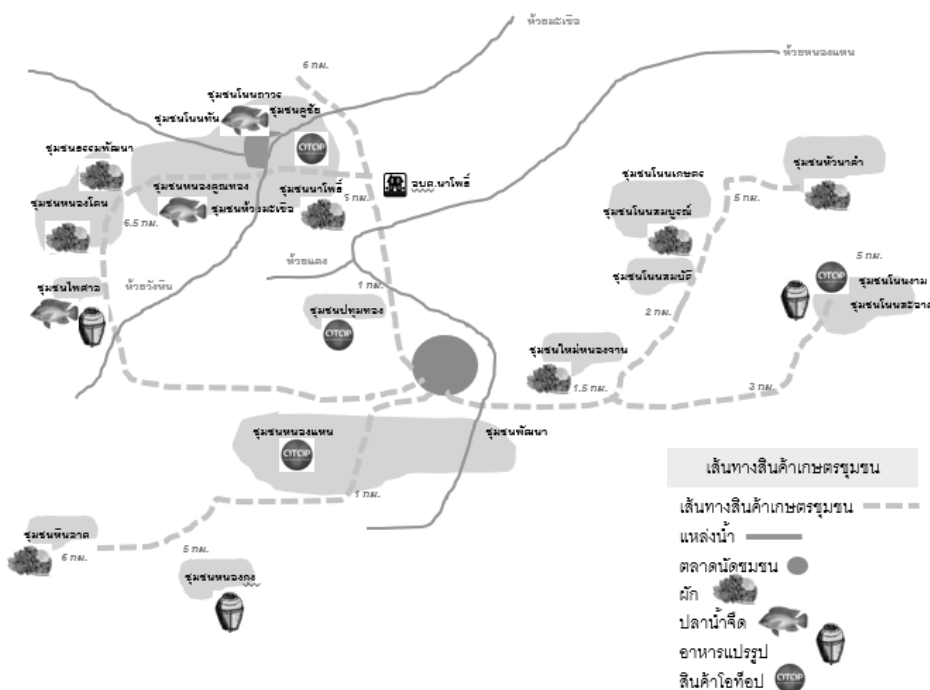
(2) พฤติกรรมผู้ซื้อ การเดินทางเข้ามาใช้บริการมากที่สุดสองอันดับแรกคือเดินทางโดยรถจักรยานยนต์และรถยนต์ ทั้งนี้เนื่องจากว่ารัศมีบริการมีระยะทางไกลที่สุดตั้งแต่ 100 เมตรไปจนถึงไกลที่สุด 20 กิโลเมตร โดยผู้ซื้อส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนนาโพธิ์คิดเป็นร้อยละ 83.46 ซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่ในรัศมีบริการที่ไกลที่สุดจากทั้งหมด 5 ชุมชนโดยรอบ ได้แก่ ชุมชนนาโพธิ์ ชุมชนกุตรัง ชุมชนหนองแขง ชุมชนเลิงแฝก และชุมชนห้วยเตย ส่วนที่อื่นๆ ที่ห่างไกลมีจำนวนน้อยมากเพียงร้อยละ 2.92 ที่เดินทางผ่านมาแวะใช้บริการ ซึ่งก็ไม่ได้มาเป็นประจำ

ผู้ซื้อส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี รองลงมา 31-40 ปี และ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.8 24.8 และ 21.5 ตามลำดับ โดยมารับบริการอาหารสำเร็จรูปมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ วัตถุประสงค์ชุมชน วัตถุประสงค์เนื้อสัตว์ และผลไม้ตามฤดูกาล มีค่าเฉลี่ยที่ 4.07 3.87 3.73 และ 3.63 ตามลำดับ โดยผู้ซื้อส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าตลาดนัดแห่งนี้ใกล้บ้าน เดินทางสะดวก และสินค้าที่จำหน่ายมีคุณภาพในระดับมาก สำหรับช่วงเวลาที่มารับบริการมากที่สุดคือ

ช่วงเวลา 16.01-17.00 17.01-18.00 และ 18.01-19.00 คิดเป็นร้อยละ 42.40 31.48 และ 18.43 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการตั้งร้านในแต่ละวันควรแล้วเสร็จก่อนเวลา 16.00 น.เป็นอย่างช้าเนื่องจากมีผู้ซื้อเริ่มเข้ามาใช้บริการอย่างหนาแน่น ซึ่งก็เป็นช่วงเวลาเลิกงาน เลิกเรียน ช่วงแม่บ้านต้องเตรียมอาหารเย็นสำหรับครอบครัว อีกทั้งยังเป็นช่วงเวลาแดดก็ไม่ร้อนมาก อากาศกำลังน่าเดินจับจ่ายซื้อของ

(3) ผู้ขาย ที่มาขายสินค้าที่ตลาดนัดชุมชนนาโพธิ์แห่งนี้ ร้อยละ 44.4อาศัยในชุมชนบางส่วนย้ายมาจากพื้นที่อื่นคือมาแต่งงานสร้างครอบครัวกับคนในพื้นที่ รองลงมาคือ ชุมชนนาโพธิ์ ชุมชนกุตรัง และชุมชนหนองแขง คิดเป็นร้อยละ 37 11.1 และ 7.4 ตามลำดับ ส่วนชุมชนห้วยเตยและชุมชนเลิงแฝก ไม่มีผู้มาขายสินค้าทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอยู่ใกล้กับตลาดสดและตลาดนัดอำเภอกุตรังมากกว่าจำนวนชนิดร้านค้ามากที่สุดเป็นอันดับแรกในแต่ละวัน คือ ขายอาหารสำเร็จรูป รองลงมาได้แก่ ผัก ผลไม้ และเสื้อผ้า ส่วนร้านขายเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์มีขายเฉพาะวันจันทร์และวันพฤหัสบดี ร้านขายของใช้ในครัวเรือนมีเฉพาะในวันพฤหัสบดีเพียงวันเดียว ร้านค้าที่มียอดขายสูงสุดต่อวันคือร้านขายเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ เฉลี่ยวันละ 2,000 บาท ส่วนร้านอื่นๆอยู่ที่ประมาณ 1,000-1,250 บาท โดยผู้ขายทุกร้านให้ความเห็นเกี่ยวกับการมาขายสินค้าที่ตลาดแห่งนี้จากเหตุผลคือ ใกล้บ้านและได้รับการชักชวนจากคนรู้จัก

ในส่วนของผู้จัดการตลาดนัดนั้นไม่ได้คัดเลือกผู้ขายและชนิดสินค้า ผู้ที่สนใจจะมาขายก็ได้รับการต้อนรับ ผู้ขายเองก็เลือกตั้งร้านขายได้ตามสะดวกไม่ได้เป็นที่ประจำ สามารถตั้งร้านได้ตามแต่ใครมาก่อนมาหลัง หากมาก่อนก็มักเลือกตั้งบริเวณทางเข้าซึ่งมีโอกาสที่ผู้ซื้อเดินผ่านเยอะที่สุด บางวันตลาดแห่งนี้ก็จะมีกิจกรรมดึงดูด เช่น นักร้องหมอลำมาเรียกความสนใจ สไลเดอร์เป่าลมยางสำหรับเด็กๆ ซึ่งผู้จัดการตลาดได้นำมาสร้างสีสันในเฉพาะบางวัน

ภาพประกอบ 3 เส้นทางสินค้าเกษตรชุมชน

เส้นทางสินค้าเกษตรชุมชน ส่วนมากเป็นพืช ผักตามหัวไร่ปลายนานา ไม่ได้มีพื้นที่กำหนดเพาะปลูกหรือการจัดการน้ำ สินค้าส่วนมากมาจากชุมชนโดยรอบทุกพื้นที่ ส่วนภาพประกอบ 3 ที่มีรูปกำกับแสดงถึงจุดเด่นๆ ชนิดสินค้าของชุมชนนั้นๆ

ที่นำมาจำหน่ายในตลาดแห่งนี้ ส่วนสินค้าอย่างอื่นได้แก่ อาหารทะเล เนื้อสัตว์แปรรูป ของใช้ครัวเรือน เสื้อผ้า นั้นนำมาจากตลาดในอำเภออุดรซึ่งอยู่ห่างเพียงแค่ 10 กิโลเมตรเท่านั้น

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการในตลาดนัดชุมชนนาโพธิ์

ประเด็นความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. อาหารสำเร็จรูป	4.07	0.94	มาก
2. วัดฤดูติบชุมชน	3.87	1.03	มาก
3. วัดฤดูติบสด เนื้อสัตว์ ปลา ของทะเล	3.73	1.07	มาก
4. ผลไม้ตามฤดูกาล	3.63	1.15	มาก
5. สินค้าที่จำหน่ายมีคุณภาพ	3.61	0.94	มาก
6. ใกล้บ้านหรือที่ทำงาน	3.75	1.01	มาก
7. บริเวณที่จำหน่ายไม่แออัด และมีที่จอดรถสะดวก	3.47	0.94	มาก

จากตาราง 2 พบว่าตลาดแห่งนี้มีบทบาทด้านอาหารสำเร็จรูป เห็นได้จากค่าเฉลี่ยเป็นลำดับแรกคือ 4.07 ซึ่งหากนำค่า S.D. มาบวกลบยังพบว่าอยู่ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด รองลงมาคือด้านวัตถุดิบชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.87 ซึ่งสีอันดับแรกนับได้ว่าสินค้าที่ผู้ใช้บริการนิยมมาซื้อหาเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน เนื่องจากเป็นอาหารสำเร็จรูปประเภทอาหารอีสาน ส่วนความพึงพอใจสามอันดับหลังเป็นข้อมูลส่งเสริมให้เข้ามาใช้บริการที่ตลาดนัดชุมชนแห่งนี้

4) **ความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนร่วมพัฒนาพื้นที่พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์** คำนี้ถึงความสำคัญของตลาดชุมชนนาโพธิ์ว่าเป็นแหล่งซื้อขายของพี่น้องชาวตำบลนาโพธิ์และตำบล

ตาราง 3 การวิเคราะห์สัดส่วนร้านค้าเพื่อเสนอแนวทางปรับปรุง

รายการ	วันเปิดบริการ						
	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
ผู้ซื้อ (คน)	95	125	110	81	170	143	165
จำนวนร้านค้า (ร้าน)	16	18	16	20	12	15	11
กำลังซื้อต่อวัน (บาท)	15,580	20,500	18,040	13,284	27,880	23,452	27,060
การปรับปรุงแนวทางที่ 1	คงเดิม	คงเดิม	คงเดิม	ลดจำนวนร้านค้า	เพิ่มจำนวนร้านค้า	เพิ่มจำนวนร้านค้า	เพิ่มจำนวนร้านค้า
การปรับปรุงจำนวนร้านค้าตามสัดส่วนเดิม แนวทางที่ 2	12	16	15	11	20	16	18

*หมายเหตุ : (1) จำนวนผู้ซื้อ คือ จำนวนผู้ซื้อในแต่ละวัน ได้มาจากการถ่วงของกลุ่มตัวอย่างที่มาใช้บริการแต่ละวัน
(2) จำนวนร้านค้า คือ จำนวนร้านค้าทั้งหมดในตลาดนัดแต่ละวัน

จากตารางวิเคราะห์สัดส่วนร้านค้า ซึ่งเป็นแนวทางปรับปรุงการจัดการตลาดนัดให้จำนวนร้านค้ามีความเหมาะสมกับผู้ซื้อ จากการวิเคราะห์พบว่าวันศุกร์มีปริมาณผู้ซื้อและมีกำลังซื้อมากที่สุดวันละ 27,880 บาท แต่มีปริมาณจำนวนร้านค้าและสินค้าบริการเกือบน้อยที่สุดคือ 12 ร้านค้า ซึ่งไม่สอดคล้องกับความต้องการ ตรงกันข้ามกับวันพฤหัสบดีซึ่งมีร้านค้าและสินค้าบริการมากที่สุดแต่

ใกล้เคียงด้านสินค้าอาหารและผลิตภัณฑ์ การเกษตรเป็นตลาดที่อยู่ใกล้พื้นที่องค์การเกษตรเป็นตลาดที่อยู่ใกล้พื้นที่องค์การเกษตรซื้อขายแลกเปลี่ยนของชุมชนที่สำคัญเป็นแหล่งเสริมสร้างรายได้ให้ชาวบ้านในพื้นที่ปัญหาในปัจจุบันพบว่ามีปัญหาด้านการจัดการเกี่ยวกับสินค้าชุมชน การส่งเสริมพืชในพื้นที่เกี่ยวกับชนิดพืชและแหล่งน้ำ การส่งเสริมประชาสัมพันธ์ขยายขอบเขตการขายสินค้า และปัญหาด้านความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งนี้ได้มีแนวทางแก้ปัญหาเพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับความสะดวกมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเร่งด่วน ได้แก่ การปรับปรุงห้องน้ำให้เพียงพอการปรับปรุงเพื่อใช้ประโยชน์อาคารเดิม จัดสรรแบ่งล็อตขายสินค้าให้เกษตรกรในพื้นที่เช่า และเทคอนกรีตทั่วพื้นที่ตลาด

กำลังซื้อน้อยที่สุด จากตารางสามารถสรุปแนวทางปรับปรุงเบื้องต้นได้คือ

แนวทางที่ 1 ปรับจำนวนปริมาณร้านค้าตามจำนวนผู้ซื้อ คือ วันจันทร์ถึงวันพุธให้คงสัดส่วนร้านค้าเหมือนเดิม วันพฤหัสบดีปรับลดจาก 20 ร้านค้าลงมา และในวันศุกร์ เสาร์ และวันอาทิตย์ให้เพิ่มสัดส่วนจำนวนร้านค้าขึ้นไปอีก

แนวทางที่ 2 ปรับจำนวนปริมาณร้านค้าตาม สัดส่วนเดิม ตามจำนวนผู้ซื้อ เช่น วันศุกร์จากที่มี อยู่ 12 ร้านค้าให้ปรับเป็น 20 ร้านค้า วันอาทิตย์ จาก 11 ร้านค้าเป็น 18 ร้านค้า ตามสัดส่วนจำนวน ร้านค้าที่มีอยู่เดิม

ปัญหาและความต้องการ

(1) ต้องการให้จัดโซนจำหน่ายสินค้า เป็นกลุ่มสินค้า

(2) ต้องการให้ปรับปรุงด้านสถานที่ ได้แก่ ความสะอาดของตลาด การเว้นช่องทางเดินให้กว้างขึ้นเพื่อลดความแออัด การจัดโซนพื้นที่จอดรถให้เป็นระเบียบและมีเจ้าหน้าที่คอยบริการการจราจร การเพิ่มเติมห้องน้ำและความสะอาด ปรับปรุงจุดจ่ายไฟฟ้าไปร้านค้าให้สะดวกมากขึ้นจากเดิมต้องลากสายไกลไปยังเสาไฟฟ้าเพียงจุดเดียวซึ่งอาจต้องมีการจัดโซนและเพิ่มจุดจ่ายไฟ

(3) ด้านนโยบาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้วางแนวทางที่จะพัฒนาให้ตลาดนัดแห่งนี้ เป็นจุดระบายสินค้าของเกษตรกรในชุมชน ซึ่งได้ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกผักสวนครัวเพื่อนำมาขายที่ตลาดแห่งนี้ เน้นความปลอดภัยไม่ใช้สารเคมีในกระบวนการปลูก

(4) ในด้านประเด็นอาคารถาวรซึ่งได้สร้างเอาไว้เพื่อใช้เป็นตลาดนัดนั้น ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายไม่ต้องการเข้าไปอาคารแห่งนี้ เนื่องจากบรรยากาศไม่ชวนให้มาเดินซื้อของ เพราะปัจจุบันทรนตลาดนัดแบบกลางแจ้งได้เป็นที่ชื่นชอบของคนทั่วไปสังเกตได้จากตลาดนัดที่เกิดขึ้นใหม่ตลอดเวลาแทบทุกพื้นที่ในประเทศไทย เพราะตลาดนัดมีเสน่ห์ในตัวของมันเองซึ่งชวนให้ผู้สัญจรผ่านไปมาต้องแวะเพื่อมาดูว่าในตลาดนัดแห่งนี้มีอะไรน่าสนใจบ้าง

(5) ตลาดนัดชุมชนนาโพธิ์แห่งนี้ยังขาดการประชาสัมพันธ์ ทั้งในชุมชนโดยรอบและชุมชนห่างไกล ซึ่งหากตลาดแห่งนี้สามารถสร้างจุดเด่นแปลกใหม่ที่น่าสนใจขึ้นมาได้ก็จะสามารถขยายขอบเขต

ตลาดออกไปได้อีก

อภิปรายและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษารูปแบบตลาดนัดชุมชนนาโพธิ์พบว่าตลาดแห่งนี้เป็นตลาดชุมชนที่เกิดขึ้นจากการที่เกษตรกรนำสินค้าเกษตรที่ปลูกกันเองมาขาย ทั้งนี้เพื่อสร้างตลาดซื้อขายให้ชุมชนโดยรอบเข้ามาซื้อสินค้า ไม่ต้องเดินทางไปขายต่างพื้นที่ ต่อมาตลาดแห่งนี้ได้มีสินค้าใหม่เพิ่มขึ้นมานอกจากสินค้าเกษตร ได้แก่ อาหารสำเร็จรูป ซึ่งก็เป็นวัตถุดิบจากชุมชนโดยแท้จริงทำให้รสชาติเป็นแบบที่คุ้นเคยกันของชนบทอีสาน และมีร้านค้ามากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมาก็เป็นร้านผักชุมชน ปัจจุบันการบริโภคเปลี่ยนไปทำให้ร้านเสื้อผ้ามีมากเป็นอันดับที่ 3 รองจากร้านดังกล่าวข้างต้น ส่วนร้านเนื้อสัตว์หรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์ และร้านผลไม้ตามฤดูกาลมีร้านจำหน่ายเป็นอันดับที่ 4 และอันดับสุดท้ายคือร้านขายของใช้ในครัวเรือน ซึ่งมีเพียงร้านเดียวและมาขายเฉพาะวันพฤหัสบดีเท่านั้น

1) ลักษณะของตลาดนัดชุมชนนาโพธิ์

(1) **ด้านเศรษฐกิจ** ยังคงมีกำลังซื้อไม่มากนักนี้เนื่องมาจากซื้อเพื่อไปบริโภค ซึ่งก็คืออาหารสำเร็จรูป และการซื้อวัตถุดิบเพื่อนำไปประกอบอาหาร ซึ่งหากจะเพิ่มกำลังซื้อก็สามารถพัฒนาอาคารถาวรให้เป็นตลาดขายส่งสินค้าเกษตร เช่น เปิดดี 4 ปิดตอนเที่ยงวันเพื่อกระจายสินค้าออกจากชุมชน ซึ่งอันดับแรกควรเริ่มส่งเสริมชนิดพืชที่จะปลูก การกำหนดพื้นที่ปลูก ที่สำคัญต้องมีน้ำสำหรับเพาะปลูกอย่างเพียงพอ อาจเป็นหลังฤดูทำนาหรือในฤดูทำนา ซึ่งปัจจุบันมีเกษตรกรส่วนหนึ่งปลูกผักเป็นอาชีพหลักอยู่แล้วแต่นำสินค้าไปจำหน่ายเองที่จังหวัดขอนแก่น หากในอนาคตตลาดแห่งนี้สามารถดึงดูดผู้ซื้อให้เข้ามาซื้อสินค้าในพื้นที่ได้ ก็จะทำให้เกษตรกรรายย่อยสามารถรวมกลุ่มนำสินค้ามาจำหน่ายที่ตลาดแห่งนี้ได้ อีกทั้งตลาดนัดชุมชนนาโพธิ์ก็ต้องอยู่ไม่ไกลจากพื้นที่โดยรอบ ได้แก่

จังหวัดขอนแก่น อำเภอเมืองพล อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดมหาสารคาม อำเภอบรบือ อำเภอกันทรวิชัย ซึ่งหากผลิตสินค้าชุมชนได้หลากหลายและเพียงพอ กับความต้องการของพื้นที่โดยรอบก็จะสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนเป็นอย่างมาก

(2) ด้านสถานที่ ความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างส่วนมากต้องการให้ปรับปรุงด้านความสะดวก สะอาด ความสะดวก การบริการด้านความปลอดภัย ซึ่งต้องพัฒนาไปควบคู่กันไปพร้อมๆ กับด้านอื่นๆ ทั้งนี้ด้านสถานที่ที่มีความเหมาะสมหลายๆ ด้าน มีการคมนาคมที่สะดวก ตั้งอยู่ติดกับทางหลวงหมายเลข 23 ซึ่งเป็นทางสัญจรหลักระหว่างอำเภอถึงอำเภอ เชื่อมต่อไปยังจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดมหาสารคาม อีกทั้งมีอาคารถาวรที่ก่อสร้างไว้แล้ว ซึ่งเหมือนกับตอนนี้มีสถานที่จำหน่ายที่เหมาะสมแล้ว ขาดเพียงการส่งเสริมผลิตสินค้ามาจำหน่ายและการประชาสัมพันธ์

(3) ด้านขอบเขตตลาด ปัจจุบันยังคงให้บริการโดยรอบตลาด 5 ชุมชนในเขตพื้นที่ปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์ ทั้งนี้เนื่องจากว่าสินค้าที่มารับบริการส่วนใหญ่เป็นสินค้า 4 ชนิดหลัก ได้แก่ อาหารสำเร็จรูป ผัก วัตถุดิบชุมชนที่นำไปประกอบอาหาร และผลไม้ตามฤดูกาล ซึ่งเป็นรูปแบบการซื้อเพื่อไปบริโภคภายในครัวเรือน อีกทั้งจุดเด่นของสินค้าก็ยังไม่สามารถดึงดูดผู้ซื้อในระยะที่ห่างไกลออกไปได้ ซึ่งสินค้าที่จะสามารถดึงดูดได้นั้นต้องเป็นสินค้าที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากที่อื่นๆ เช่น ของป่าหายาก สินค้าที่เป็นเฉพาะของพื้นที่ คล้ายกับงานวิจัยของยุทธานุ ขำขันมะลี (2557) ที่ศึกษาตลาดชุมชนแวงนาง อำเภอมืองจังหวัดมหาสารคาม ที่มีผู้มาใช้บริการข้ามพื้นที่เพื่อมาหาซื้อของป่าจากชุมชนแวงนาง

2) แนวทางการพัฒนา

(1) ด้านสถานที่ ปรับปรุงเกี่ยวกับความ มีระเบียบของที่จอดรถและร้านค้า สิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกต่างๆ ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา การบริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแก่ผู้มาใช้บริการ

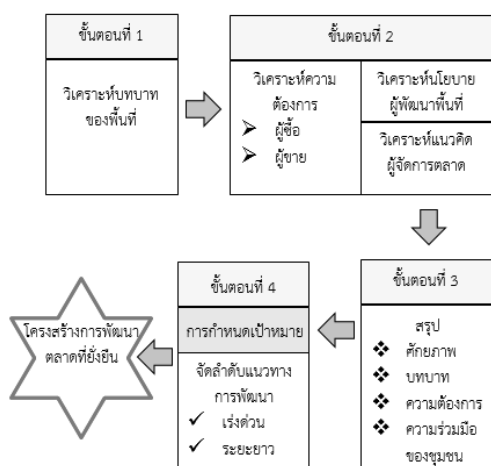
(2) ส่งเสริมและชูสินค้าที่เป็นจุดเด่น เพื่อขยายขอบเขตตลาดให้กว้างขึ้นซึ่งจะส่งผลต่อรายได้ของชุมชน

(3) ผู้จัดการตลาดควรปรับกลยุทธ์การบริหาร โดยปรับปรุงสินค้าและบริการให้สอดคล้องกับปริมาณความต้องการของผู้ซื้อ และมีกิจกรรมส่งเสริมการขายอย่างต่อเนื่อง และรักษาคุณภาพสินค้าและบริการให้คงอยู่และมีคุณภาพเพิ่มขึ้นต่อไป

(4) ส่งเสริมโอกาสทางเลือกโดยใช้ศักยภาพที่มีอยู่ คือ ที่ตั้งของตลาดที่เปรียบเสมือน Sub-Center และอาคารถาวรที่มีอยู่เดิม สร้างสินค้าและบริการแก่พื้นที่โดยรอบเกี่ยวกับสินค้าเกษตรซึ่งหากสำเร็จจะเป็นการสร้างเศรษฐกิจในพื้นที่ได้อย่างมหาศาล

(5) ให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นดูแลอย่างใกล้ชิด ทั้งในด้านการกำหนดนโยบาย การส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และที่จะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า เนื่องจากเป็นองค์กรหลักในชุมชนที่จะสามารถผลักดันโครงการต่างๆ ให้ไปสู่เป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม

(6) แนวโน้มการขยายตัวของชุมชนปัจจุบันยังไม่มีมีการก่อสร้างตามแนวถนนหมายเลข 2300 และหมายเลข 23 ที่อยู่รอบๆ ตลาดนัดชุมชนนาโพธิ์ ซึ่งหากเป็นพื้นที่อื่นๆ ที่ตลาดมีผู้มาใช้บริการเพิ่มขึ้นจะมีร้านค้าเกิดขึ้นตามแนวถนนซึ่งจะทำให้การจราจรแออัดหากไม่มีการวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับดังกล่าว ซึ่งอยากให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์จัดทำแผนรองรับในด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ภาพประกอบ 4 รูปแบบแนวทางการพัฒนา
ตลาดนัดชุมชน

จากการศึกษาและผลจากการวิจัย สามารถนำมาสรุปเป็นโมเดลการพัฒนาดังภาพประกอบ 4 สำหรับใช้กับพื้นที่อื่นๆ เริ่มจากการศึกษาว่าในปัจจุบันตลาดนั้นมีบทบาทอย่างไรต่อชุมชนต่อกัน วิเคราะห์ด้านผู้เข้ามาใช้บริการ ผู้ให้บริการ ผู้จัดการตลาด ประกอบกับนโยบายของพื้นที่จากผู้พัฒนาพื้นที่ แล้วนำไปสรุปสาระสำคัญ เพื่อใช้กำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาเพื่อนำไปสู่การออกแบบโครงสร้างการพัฒนาให้กับชุมชนซึ่งโมเดลนี้ได้อาศัยหลักการการมีส่วนร่วมตั้งในขั้นตอนที่ 2 เพื่อให้การพัฒนาเกิดความยั่งยืนกับชุมชนนั้นๆ ได้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) ในการพัฒนาหรือปรับปรุงตลาดนัดชุมชนแห่งอื่นๆ ควรมีการสำรวจและเก็บข้อมูลความต้องการจากผู้ซื้อว่ามีความคิดเห็นอย่างไร เนื่องจากตลาดนัดนั้นเปรียบเสมือนกับสินค้าชนิดหนึ่งที่นำเสนอขายให้แก่ผู้ซื้อ ซึ่งหากสินค้านั้นผู้ซื้อไม่ต้องการก็จะทำให้ตลาดนั้นคงอยู่ต่อไปไม่ได้

2) เครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูล จากงานวิจัยนี้พบว่าการใช้แบบสอบถามนั้นสะดวกในการใช้งานเป็นอย่างมาก ซึ่งต้องแบ่งกลุ่มสินค้าและหัวข้อที่ต้องการศึกษาให้ชัดเจน แล้วนำไปวิเคราะห์ค่าด้วยโปรแกรมทางสถิติแบบ Rating scale ก็จะช่วยว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ซื้อนั้นมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อนำไปปรับปรุงสัดส่วนสินค้าให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่นั้นๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

1) ปัจจุบันมีงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตลาดที่หลากหลาย ซึ่งโดยส่วนมากเป็นการสำรวจแล้ววิเคราะห์ว่าต้องปรับปรุงแบบใด อย่างไรบ้าง แต่ยังขาดการรายงานการติดตามผลจากการปรับปรุงหรือเสนอแนะแนวทางของงานวิจัยนั้นๆ ไว้ จึงอยากให้มีความวิจัยต่อยอดในมิติดังกล่าวเพื่อให้งานวิจัยสามารถจับต้องได้มากขึ้น

2) ควรมีการรวบรวมวิธีการศึกษาด้านต่างๆ ให้หลากหลายและทำเป็นคู่มือเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ศึกษาต่อได้เอง เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์และสร้างมาตรฐานเดียวกันเพื่อนำไปพัฒนาชุมชนอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร กระบวนศรี. (2531). *ตลาดนัดหมูนเวียนชนบทในภาคเหนือ*. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2549). *สถิติสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ หลีเจริญ. (2529). *การวิเคราะห์โครงสร้างทางภูมิศาสตร์ของตลาดนัดหมูนเวียน ในจังหวัดสตูล*. วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- เกียรติ จิวกุล และคณะ. (2525). *ตลาดในกรุงเทพฯ : การขยายตัวและพัฒนาการกรุงเทพฯ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จีรพรรณกาญจนะจิตรา. (2530). *การพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บัณฑิต อ่อนดำ และวิริยา น้อยวงศ์. (2533). *ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชนบท : ประสบการณ์ของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการพัฒนชุมชน คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประภัสสร บุญมี. (2542). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: ประสานการพิมพ์.
- พิชชาพร อยู่เลี้ยงพันธ์. (2558). *ตลาดนัดแนวใหม่ดึงเงินขาโจ๋*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://www.dailynews.co.th/economic/314156> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 14 กรกฎาคม 2558].
- ไพรัตน์เดชะรินทร์. (2542). *การบริหารงานพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- มนตรี สิงหะวาระ และคณะ. (2549). *การพัฒนาตลาดนัดชุมชนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่ยั่งยืนในตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่*. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ยุทธนา ขำขันมะลี. (2557). *การศึกษาบทบาทการเป็นศูนย์กลางย่อยของชุมชนแอ่งน้ำ อำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวางผังชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วิทยากร เชียงกุล. (2527). *พัฒนาเศรษฐกิจสังคมไทย: บทวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: ฉบับกระแส.
- วิภาดา อ่อนนาม. (2547). *การจัดการธุรกิจตลาดนัดเคลื่อนที่ในจังหวัดกาญจนบุรี*. วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป คณะสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- วันชาติ ภูกิจ. (2545). *การสำรวจปัจจัยที่ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครใช้ในการซื้อสินค้าและบริการที่ตลาดนัดจตุจักร*. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภกรณ์ ดิษฐ์พันธ์. (2553). *การสร้างสรรคและพัฒนาพฤติกรรมสร้างสรรค*. กรุงเทพฯ: กองทุนสำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สนธยาพลศรี. (2526). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สุชาติพิทย์ ชวนะเวสสกุล. (2551). *กิจกรรมทางเศรษฐกิจนอกระบบของเวียดนาม*. *วารสารภูมิศาสตร์*

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 33, 42-48.

สันติ เศวตวิมล. (2548). *ตำนานตลาดไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สัญญาสัญญาวิวัฒน์. (2526). *การพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สัญญาสัญญาวิวัฒน์. (2540). *ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สัญญาสัญญาวิวัฒน์. (2541). *การพัฒนาชุมชนแบบจัดการ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์. (2558). ตลาดนัด ทางเลือกที่ชาวบ้านสร้างสรรค์ขึ้น. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/636040>. [สืบค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2558]

Christaller, W. (1966). *Central places in southern Germany*. Prentice-Hall.

McGraw-Hill. (1995). *Organizational Behavior*. (7thed.). Minneapolis : West Publishing. Rue, Leslie W. &Byars, Lloyd L.

ระบำอาเซียนสัมพันธ์ : การประยุกต์และการออกแบบศิลปะการแสดงเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพทางวัฒนธรรม

ASEAN Relationship Dance : Applying and Designing Performing Arts for Building a Cultural Relationship

อุรารมย์ จันทมาลา¹

Ourarom Chantamala¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและสร้างสรรค์ระบำอาเซียนสัมพันธ์ โดยการศึกษาจากเอกสารและภาคสนาม ข้อมูลการวิจัยรวบรวมจากการสังเกต สัมภาษณ์ผู้รู้จำนวน 6 คน ผู้ปฏิบัติจำนวน 15 คน บุคคลทั่วไปจำนวน 30 คน และนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

การนำเอาศิลปะการแสดงของแต่ละชาติในกลุ่มประเทศอาเซียนมารวมเป็นการแสดงเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพทางวัฒนธรรมด้วยการออกแบบและประยุกต์ศิลปะการแสดงที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมอาเซียนโดยการกำหนดแนวคิด ออกแบบการแสดง ประดิษฐ์ท่ารำ ดนตรีและเพลงร้อง การออกแบบเครื่องแต่งกาย กระบวนการประกอบสร้างระบำอาเซียนสัมพันธ์เน้นเอกลักษณ์ของการแสดงแต่ละชาติในกลุ่มอาเซียน

สรุป ระบำอาเซียนสัมพันธ์เป็นระบำที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยรวบรวมศิลปะการแสดงของประชาคมอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ อยู่ในชุดการแสดงและเน้นความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชาติ ปรากฏในลีลาท่ารำ ดนตรี และเครื่องแต่งกาย

คำสำคัญ : อาเซียนสัมพันธ์, ศิลปะการแสดง, ระบำ

---

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Assistant professor Faculty of Fine and Applied Arts. Mahasarakham University

Abstract

Cultural expressions of diverse ethnic groups, such as those found in the ASEAN community, are presented to the outside world through various rituals that reflect the collective identity of their socio-economic development. These rituals represent the community and enhance, strengthen and harmonize their unity. Combining the art of each country into a set of performances not only demonstrates the performing arts of each country, but it also serves as the application and design of performing arts that can be used for building a cultural relationship.

This qualitative research was conducted through a literary study and a field study using the methods of surveying, observing, and interviewing. Instruments used for collecting data were a survey form, an observation form, and an interview form. The data were derived from 6 key informants, 15 casual informants. and 30 general informants. Research results were presented by means of descriptive analysis.

The research results have revealed that an ASEAN Relationship Dance “Applying and Designing Arts for Building a Cultural Relationship” is the creation of a drama, with its own cultural identity, by using the methods of conceptual setting, performing design, dancing-movement design, musical accompaniment and song arrangement, costume design, and creative process. The ASEAN Relationship Dance focuses on the performing identity of each country in the ASEAN community.

In conclusion, the ASEAN Relationship Dance is a dance created by combining 10 performing arts from the 10 counties in the ASEAN community into a set of performing arts that focuses on the identity of each country. It is reflected through dancing movement, music , and costume.

Keywords : Asean Relationship, Performing, Dance

บทนำ

นาฏศิลป์ คือศิลปะที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น โดยดัดแปลงจากธรรมชาติให้ประณีตงดงาม เพื่อสนองความต้องการทางอารมณ์ การลอกเลียนแบบ การถ่ายทอดความหมายต่าง ๆ ที่เกิดจากจินตนาการ เพื่อให้เป็นที่นิยมยินดี ชัดเจนความคิดและจิตใจให้ผ่องใส ซึ่งแสดงคุณค่าแห่งความงามออกมาในรูปแบบต่าง ๆ และยังเป็นแหล่งรวมศิลปะการแสดงไว้ด้วยกันหลายแขนง อันได้แก่ จิตรกรรม สถาปัตยกรรม วรรณกรรม (มนัสวี ศรีราชเลา. 2556 : 44) และเมื่อนาฏศิลป์เป็นศาสตร์ที่สร้างขึ้น

เพื่อตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ของมนุษย์ ดังนั้นคุณค่าขั้นพื้นฐานของนาฏศิลป์จึงเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์ได้ปลดปล่อยอารมณ์ ความรู้สึก สะเทือนใจออกมา ทั้งนี้เมื่อนำเครื่องดนตรีนาฏศิลป์มาเป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ เช่น เพลงระบำ นาฏกรรมต่าง ๆ และยังสามารถพัฒนาไปสู่การแสดงเพื่อความบันเทิง สามารถจัดเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติได้ด้วย ดังนั้นคุณค่าของนาฏศิลป์จึงมิได้กำหนดที่การตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ของมนุษย์เท่านั้น แต่ยังมีนัยแอบแฝงอยู่มากมายอาทิ เป็นเครื่องมือในการสร้าง

ความสามัคคีภายในกลุ่มชน ตลอดจนเป็นสิ่งเชิดหน้าชูตาในฐานะที่เป็นศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ อันแสดงถึงภูมิปัญญาของมนุษย์ที่สั่งสมมานาน (สุดใจ ทศพร. 2554 : 9)

นาฏศิลป์เป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่สุนทรีย์ภาพ เกิดจากการประดิษฐ์ลีลาท่ารำไว้จัดบรรจง ผสมผสาน สอดคล้อง สัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่น ๆ อาทิ ดนตรี เครื่องแต่งกายได้อย่างกลมกลืน การสร้างสรรค์นาฏศิลป์เกิดจากแนวคิดต่าง ๆ มากมาย ได้แก่ พิธีกรรม ความเชื่อ ประเพณี การประกอบอาชีพ ปรากฏการณ์ต่าง ๆ จากธรรมชาติ การสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์สามารถบูรณาการได้หลายวิธี อาทิ การผสมผสานกับการแสดงท้องถิ่น การสร้างสรรค์ตามขนบของนาฏศิลป์ หรือ การนำอัตลักษณ์ของชุมชนมานำเสนอในรูปแบบใหม่ เป็นต้น ซึ่งนาฏกรรมสร้างสรรค์เหล่านี้ล้วนเป็นวัฒนธรรมที่สามารถเชื่อมโยงส่งผ่านถึงกันได้เป็นอย่างดี อีกทั้งสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์ขึ้นทางการแสดงการฟ้อนรำที่จะสร้างสรรค์ความพึงพอใจ ความเพลิดเพลินอารมณ์ ทั้งนี้อาจเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่สร้างสรรค์ในตาอย่างธรรมชาติที่มีอยู่ เช่น ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี หรือ สิ่งรอบข้างอื่น ๆ และอาจเป็นชุดการแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ให้อยู่นอกเหนือจากกฎเกณฑ์ของธรรมชาติแต่ต้องไม่ขัดกับความเป็นจริงที่ปรากฏอยู่ในโลกมนุษย์อดีตที่ผ่านมา (ธีรวัฒน์ ช่างสาน. 2538 : 1)

ในปี พ.ศ. 2558 (31 ธ.ค. 58) ประเทศในกลุ่มอาเซียนได้ผนวกรวมกันภายใต้การเป็นประชาคมอาเซียน สังคม เศรษฐกิจ และการศึกษา เป็นเสาหลักในความสำเร็จของอาเซียน ซึ่งประเทศไทยได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในประชาคมด้วย และเงื่อนไขของความเป็นประเทศอาเซียน ได้ส่งผลต่อการปฏิสัมพันธ์ของผู้คนทั้งในระดับการศึกษา สังคมระดับประเทศ การปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวได้ใช้ศิลปะการแสดงในมิติต่าง ๆ ซึ่งศิลปะการแสดงของแต่ละชาติมีความหลากหลายและมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น เฉพาะของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์

นอกจากนี้การแสดงพื้นบ้านในอาเซียน เป็นการแสดงออกทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ผู้คนในอาเซียนต่างสร้างและแสดงออกผ่านทางพิธีกรรมและหน้าที่ทางสังคมในพรมแดนชาติพันธุ์ที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์จากการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศอาเซียนในปัจจุบัน จึงทำให้รูปแบบการแสดงต่างปรับเปลี่ยน และปรับตัวให้เข้ากับหน้าที่และความหมายทางสังคมในแบบที่ต่างไปจากเดิม จะเห็นได้จากการแสดงเพื่อโฆษณาการท่องเที่ยว มาตรฐานเพื่อการสอน และการแข่งขันเกี่ยวกับการแสดง และการเปลี่ยนสุนทรีย์ภาพ ให้เข้ากับสังคมร่วมสมัย กลุ่มชาติพันธุ์

บางกลุ่มสร้างการแสดงของตนผ่านการรื้อฟื้นอดีตและประวัติศาสตร์ เพื่อแสวงหาอัตลักษณ์ที่เคยมีมายาวนาน แต่ปัจจุบันการแสดงพื้นบ้านเป็นแนวโน้มใหม่ ดังนั้นศิลปินพื้นบ้านที่มีชื่อเสียงถูกสัมภาษณ์บ่อยขึ้น ทำให้ความจริงและข้อมูลที่แตกต่างกันในแต่ละครั้ง การเกิดขึ้นของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ยังส่งผลต่อการสูญหายไปของการแสดงพื้นบ้านหลายชนิด แต่ศิลปินบางคนพยายามสอนเด็กรุ่นใหม่ให้รักษาอัตลักษณ์ของตนเอง แม้ว่าการแสดงพื้นบ้านจะสะท้อนวัฒนธรรมของคนท้องถิ่น แต่ก็มีลักษณะร่วมที่คล้ายกันบางอย่างในการรวมตัวกันทางสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการเผยแพร่ของศาสนา การค้า สงคราม การอพยพ และการสื่อสารสมัยใหม่ในกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ การอนุรักษ์ที่เหมาะสมและความหลากหลายของการแสดงพื้นบ้าน จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพราะ คือ สิ่งสำคัญสำหรับการส่งเสริมให้เกิดเอกภาพในความหลากหลายของชาวอาเซียน (สุรพล วิรุฬห์รักษ์. 2558 : 23)

ดังนั้นในฐานะที่ภาควิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นหน่วยงานที่ทำการศึกษาค้นคว้าทั้งในส่วนของวัฒนธรรม สังคมและศิลปะการแสดง จึงเล็งเห็นความจำเป็นที่ต้องศึกษาศิลปะการแสดงประเทศ

ต่าง ๆ ในประชาคมอาเซียน แล้วนำมาออกแบบเป็นศิลปะการแสดง ระบายอาเซียนสัมพันธ์เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ร่วมกับประเทศในกลุ่มอาเซียน และยังเป็นการใช้ศิลปะการแสดงในการสร้างความสมานฉันท์ และความเข้าใจอันดีของกลุ่มประเทศในประชาคมอาเซียนอีกด้วย

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงวัฒนธรรมระบำอาเซียนสัมพันธ์ของประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน ในด้านความเป็นมาและองค์ประกอบทางการแสดง อาทิ รูปแบบการแสดง ลีลาการแสดง ดนตรีและบทเพลง เครื่องแต่งกาย

2. เพื่อสร้างสรรค์ระบำอาเซียนสัมพันธ์ ที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมอาเซียน โดยการกำหนดแนวคิด ออกแบบการแสดง ประดิษฐ์ท่ารำ บรรจุดนตรีและเพลงร้อง ตลอดจนออกแบบเครื่องแต่งกาย

คำถามหลักของการวิจัย

1. รูปแบบ และองค์ประกอบระบำอาเซียนสัมพันธ์ ตลอดจนลีลาการแสดง ดนตรี บทเพลง เครื่องแต่งกาย เป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแนวคิดทฤษฎีทางศิลปะการแสดงและองค์ประกอบศิลป์ของ เดนิส เปเยส ในการประดิษฐ์ท่ารำ ดนตรี บทร้อง และการออกแบบเครื่องแต่งกาย

วิธีการศึกษา

งานวิจัยในครั้งนี้เป็นลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการศึกษา 4 วิธี ประเภทแรกคือ ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องศิลปวัฒนธรรม

อาเซียน ประเภทที่สอง ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะการแสดงและเครื่องแต่งกาย จำนวน 20 คนประเภทที่สามใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยการเข้าร่วมสังเกตการณ์แสดง จากการเข้าร่วมโครงการเครือข่ายศิลปวัฒนธรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ และมหกรรมศิลปะดนตรีและการแสดง ครั้งที่ 6 ณ หอดนตรีและการแสดงอโศกมนตรี (โรงละครใหญ่) ประการสุดท้ายเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากผู้รู้จำนวน 3 คน ได้แก่ อาจารย์นพรัตน์ หวังในธรรม อาจารย์นริชล สวนสำราญ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร อัดไพบุลย์เพื่อให้ได้ข้อมูลและตรวจสอบเนื้อหาด้วยวิธีการวิเคราะห์

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาระบำอาเซียนสัมพันธ์ : การประยุกต์และการออกแบบศิลปะการแสดงเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพทางวัฒนธรรม ได้แก่

1. รูปแบบการแสดง

เป็นการแสดงที่นำเอาศิลปะการแสดง ที่เป็นจุดเด่นของแต่ละประเทศอาเซียน ได้แก่ ไทย ลาว พม่า กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และบรูไน มารวมเป็นการแสดง เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพทางวัฒนธรรม

2. ดนตรีและบทร้อง

ดนตรีที่ใช้ในการแสดงระบำอาเซียนสัมพันธ์ ได้นำทำนองของแต่ละประเทศมา ร้อยเรียงให้มีความสอดคล้องซึ่งมีทั้งประเทศไทย ลาว พม่า กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และบรูไน ให้แนวดนตรีมีทำนองช้า-ปานกลาง ส่วนเพลงเร็วใช้ทำนองเพลงอาเซียนร่วมใจ เรียบเรียงทำนองโดย ประภาส ชลศรานนท์ การแสดงชุดระบำอาเซียนสัมพันธ์ จึงเป็นการแสดงที่มีความหมายถึงความร่วมมือและสานสัมพันธ์ระหว่างประเทศอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ โดยมุ่งหวังให้เป็นการแสดงที่มีความอ่อนช้อย สวยงามตาม

ลักษณะของแต่ละประเทศโดยท่วงทำนองดนตรีสื่อ
ความสามัคคีและรวมเป็นหนึ่งเดียว ของ
อาเซียน

เพลงอาเซียนร่วมใจ

เนื้อร้อง/ทำนอง ประภาส ชลศรานนท์

ดนตรี คุณพระช่วยออร์เคสตรา

ขับร้อง ปาน ธนพร แวกประยูร /

บี พีระพัฒน์ เถรว่อง

* อาเซียนร่วมใจ อาเซียนเรามาพร้อมใจ

อาเซียนร่วมใจ อาเซียนเรามาพร้อมใจ

มาเลเซีย พม่า กัมพูชา ลาว ไทย

สิงคโปร์ เวียดนาม บรูไน ฟิลิปปินส์ ...

อินโดนีเซีย

อาเซียนร่วมใจ อาเซียนเรามาพร้อมใจ

อาเซียนร่วมใจ อาเซียนเรามาพร้อมใจ

(ญ.) รอบบ้านเราอยู่ติดกัน ขอบรั้วชนกัน

เป็นบ้านพี่เมืองน้อง

ตะวันออกเฉียงใต้เรืองรอง แผ่นดินสีทอง

สาตส่องบ้านเรา

รอบบ้านเราอยู่ติดกัน สุขทุกข์ร่วมกัน

แบ่งปันบรรเทา

ฝนรั้ว ฝนแล้งก็แบ่งเบา บ้านเธอบ้านเขา

เรามาช่วยเหลือกัน

(ซ้ำ *)

อาเซียนร่วมใจ อาเซียนเรามาพร้อมใจ

อาเซียนร่วมใจ อาเซียนเรามาพร้อมใจ

(ข.) ข้าวปลาและอาหาร ตั้งร้านเรียงกัน

ผูกพันแลกเปลี่ยน

วัฒนธรรมเราหมุนเวียน ปรับเปลี่ยนเชื่อมโยง

เสริมส่งแข็งแรง

(พร้อมกัน) มาจับมือกันสร้างรั้ว เพราะลม

เศรษฐกิจนั้นมันพัดแรง

รั้วนี้จะแข็งแรงแกร่ง มันอยู่ที่เรา

ผองชาวอาเซียนร่วมใจ

(ญ.) รอบบ้านเราอยู่ติดกัน ขอบรั้วชนกัน

เป็นบ้านพี่เมืองน้อง

ตะวันออกเฉียงใต้เรืองรอง แผ่นดินสีทอง

สาตส่องบ้านเรา

(ข.) เพราะบ้านเราอยู่ติดกัน สุขทุกข์ร่วมกัน

แบ่งปันบรรเทา

ฝนรั้ว ฝนแล้งก็แบ่งเบา บ้านเธอบ้านเขา

เรามาช่วยเหลือกัน

อาเซียนร่วมใจ อาเซียนเรามาพร้อมใจ

อาเซียนร่วมใจ อาเซียนเรามาพร้อมใจ

(ข.) ข้าวปลาและอาหาร ตั้งร้านเรียงกัน

ผูกพันแลกเปลี่ยน

วัฒนธรรมเราหมุนเวียน ปรับเปลี่ยนเชื่อมโยง

เสริมส่งแข็งแรง

(พร้อมกัน) มาจับมือกันสร้างรั้ว เพราะลม

เศรษฐกิจนั้นมันพัดแรง

รั้วนี้จะแข็งแรงแกร่ง มันอยู่ที่เรา

ผองชาวอาเซียนร่วมใจ

(อาเซียนร่วมใจ อาเซียนเรามาพร้อมใจ)

มาเลเซีย พม่า

(อาเซียนร่วมใจ อาเซียนเรามาพร้อมใจ)

กัมพูชา ลาว ไทย

(อาเซียนร่วมใจ อาเซียนเรามาพร้อมใจ)

สิงคโปร์ เวียดนาม บรูไน

(อาเซียนร่วมใจ อาเซียนเรามาพร้อมใจ)

ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ... อาเซียน

3. ผู้แสดง

ผู้แสดงชุดนี้เป็นระบำหมู่ใช้ผู้แสดงชายหญิง
ทั้งนี้สื่อให้เห็นถึงวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ จาก
เครื่องแต่งกายและกระบวนการทำรำ

4. การแต่งกาย

เครื่องแต่งกายมาจากชุดประจำชาติของ
แต่ละชาติ ให้มีสีสันของเครื่องแต่งกาย เครื่อง
ประดับ กลมกลืน และสวยงามเหมาะสมกับการ
แสดง

ภาพประกอบ 1 เครื่องแต่งกายระบำอาเซียน
สัมพันธ์

ที่มา : อูรารมย์ จันทมาลา

5. การประดิษฐ์ท่ารำ

ใช้ท่ารำตามลักษณะและอัตลักษณ์ของแต่ละชาติ โดยนำเอาลักษณะสำคัญ ๆ ของการแสดงมาเป็นท่ารำที่บ่งบอกถึงชาตินั้น ๆ เช่น ประเทศกลุ่มมุสลิม (บรูไน, มาเลเซีย, อินโดนีเซีย) มีการใช้ท่าทางรวดเร็ว สนุกสนาน ประเทศกลุ่มแม่โขง (ไทย, กัมพูชา, พม่า, ลาว, เวียดนาม) มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเองที่เด่นชัด เช่น ไทยมีความอ่อนช้อย, กัมพูชามีความเคลื่อนไหวร่างกายแบบเชื่อมโยงเข้าเป็นการใช้ร่างกายตามจังหวะดนตรี, พม่าจะใช้การเคลื่อนไหวร่างกายและการใช้มือแบบรวดเร็ว, ลาวจะใช้ท่าทางในการเคลื่อนไหวแบบช้า ๆ ตามจังหวะดนตรี ส่วนเวียดนามจะใช้ท่าทางตามจังหวะดนตรี นอกจากนี้ฟิลิปปินส์จะใช้การเคลื่อนไหวร่างกายด้วยความรวดเร็วและสนุกสนานเน้นการใช้เท้าที่รวดเร็ว จากนั้นจึงได้นำลักษณะของการแสดงในกลุ่มประเทศอาเซียนมาปรุงแต่งท่าทางด้วยเทคนิคของผู้วิจัย ให้แลดูน่าสนใจมากขึ้น

ภาพประกอบ 2 ระบำอาเซียนสัมพันธ์

ที่มา : อูรารมย์ จันทมาลา

อภิปรายผล

ระบำอาเซียนสัมพันธ์: การประยุกต์และการออกแบบศิลปะการแสดงเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพทางวัฒนธรรม ของประชาคมอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ เพื่อนำไปใช้เผยแพร่ให้เห็นถึงความเป็นพันธมิตรทางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ ผ่านวัฒนธรรมการแต่งกาย และลักษณะการแสดง

ภาพประกอบ 3 ท่าแสดงอัตลักษณ์ของแต่ละประเทศ

ที่มา : อูรารมย์ จันทมาลา

การประยุกต์และการออกแบบศิลปะการแสดงในการแสดงระบำอาเซียนสัมพันธ์ โดยได้แนวคิดมาจากการรวมวัฒนธรรมอาเซียนของประชาคมอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ เพื่อเน้นการเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ การเมืองการปกครองและสังคมวัฒนธรรมที่ต้องรู้เขารู้เรา รู้จักเรียนรู้และเข้าใจประเทศของตนอย่าง

แท้จริง อีกทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งเผยแพร่ให้ประชาคมอาเซียนได้รู้จักประเทศไทยและความสำคัญของศิลปวัฒนธรรม การแสดงและเอกลักษณ์อันโดดเด่น ให้คงอยู่สืบไป เช่นเดียวกับ สิริธร ศรีชลาคม (2539 : 10) ที่กล่าวว่า แรงบันดาลใจที่ศิลปินต้องการสร้างสรรค์งานใหม่ขึ้นมาด้วยตนเอง หรือสร้างจากนโยบายองค์กร หรือวัฒนธรรมและสอดคล้องกับ SAM – ANG SAM (1994 : 350) กล่าวว่า ความสำคัญทางการเมืองมากกว่าศิลปะ แต่แท้จริงแล้ว ศิลปวัฒนธรรมก็มีส่วนที่สำคัญไปพร้อม ๆ กับการเมือง เพราะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการฟื้นฟูพัฒนาประเทศชาติ การประดิษฐ์ทำรำในการแสดงที่ต้องเป็นตัวแทนของกลุ่มอาเซียนต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมของชาตินั้นๆ เป็นสำคัญ เพื่อให้ไม่ให้เกิดกระทบกับความรู้สึกจึงต้องให้ความสำคัญกับทุกประเทศอย่างเท่าเทียมกัน และป้องกันสัมพันธภาพของกลุ่มอาเซียนให้มีความสามัคคีเพื่อพัฒนาและก้าวเดินไปด้วยกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาศิลปะการแสดงของกลุ่มประชาคมอาเซียนที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัวที่เน้นวรรณกรรม เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา
2. ควรมีการศึกษาการเล่นท้องถิ่นของแต่ละประเทศเพื่อนำมาเป็นการแสดงร่วมที่เน้นการเล่นท้องถิ่นเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มประชาคมอาเซียน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณรายได้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประจำปีงบประมาณ 2558 ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- ธีรวัฒน์ ช่างสาน . (2538). *พรานโนรา*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนัสวี ศรีราชเลา . (2556). *รูปแบบการอนุรักษ์ การรำบวงสรวงในโบราณสถานอีสานใต้ : วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- สิริธร ศรีชลาคม. (2539). *นาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัย : การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ไทยกับนาฏยศิลป์สกุลอื่น ๆ ระหว่างปี พ.ศ. 2510-2542*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุดใจ ทศพร. (2554). *ศิลปะกับชีวิต*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2558). *นาฏยศิลป์ปริทรรศน์*. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : ห้องภาพสุวรรณ.
- SAM ANG SAM. (1994). *The Changing free of Trading a seport on the folk and Traetional Cambodia* NEW YORK : WORLD MUSIC PRESS.

สัมภาษณ์

- นพรัตน์ หวังในธรรม. ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2558.
- นริชล สวนสำราญ. นักออกแบบการแสดง วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2558.
- ทินกร อัดไพบูลย์. ผู้เชี่ยวชาญด้านดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2558.

โครงสร้างการปกครองภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญสปป.ลาว ฉบับปรับปรุงแก้ไข ค.ศ.2015¹

Political structure of Lao PDR under the Amended 2015 Constitution

ศุทธิกานต์ มีจัน²

Suthikarn Meechan²

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอโครงสร้างการปกครองภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญสปป.ลาว ฉบับปรับปรุงแก้ไข ค.ศ.2015 พบว่า การปรับโครงสร้างการปกครองที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการสถาปนาสภาประชาชนท้องถิ่น ถือเป็นแนวโน้มที่ดีต่อการพัฒนาการปกครองของ สปป.ลาว ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงประชาชนตลอดจนเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจในการปกครองระดับท้องถิ่น นอกจากนี้การเพิ่มเติมบทบัญญัติในหมวดว่าด้วยคณะกรรมการเลือกตั้งและการตรวจสอบแห่งรัฐ ยังถือเป็นกลไกในการสร้างความโปร่งใสและสร้างความชอบธรรมต่อการปกครองของรัฐบาลลาวทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งยังเป็นการสร้างความยอมรับจากประชาคมนานาชาติ ในแง่ของความต้อการพึ่งพิงความช่วยเหลือและการลงทุนเพื่อบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาทางเศรษฐกิจของ สปป.ลาว

คำสำคัญ : สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, รัฐธรรมนูญ, การเมืองการปกครอง

Abstract

Transition of Lao PDR under the provision of the 2015 constitutional amendment demonstrates how contemporary circumstances have characterised the political structure. An argument is made that the establishment of the Local Assembly has resulted in constructive political development, providing links between people as well as a mechanism which promotes accountability. The additional sections of the Election Commission and the Office of the State Auditor offer processes that ensure transparency and liability for both national and local governance. These new

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานวิจัยเรื่อง “ระบบการเมืองลาวสมัยใหม่ : โครงสร้างทางการเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญแห่ง สปป.ลาว ฉบับปรับปรุงแก้ไข ค.ศ.2015” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม งบประมาณเงินรายได้ ประจำปี 2559.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาขารัฐศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

E-mail: suthikarmeechan@gmail.com

² Assistant Professor in Political Science, College of Politics and Governance, Mahasarakham University.

structures encourage cooperation with international communities, thereby endorsing aid and investments to boost development in Lao PDR.

Keywords: Lao PRD, Constitution, Politics and Government

บทนำ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เป็นรัฐเดี่ยวที่มีพรรคประชาชนปฏิวัติลาว(Laos People Revolution Party) เป็นองค์กรนำและมีอำนาจสูงสุดแบบ“ประชาธิปไตยแบบรวมศูนย์ (democratic centralism)” ที่มีการจัดลำดับชั้นทางการปกครอง เสมือนเป็นกลไกในการรองรับการกำหนดนโยบายและสั่งการของศูนย์กลางพรรค (Bertelsmann Stiftung,2016 :10)

ทั้งนี้ แม้ในปัจจุบันการเมืองการปกครองของสปป.ลาว ยังคงผูกขาดอำนาจไว้ที่พรรคประชาชนปฏิวัติลาว แต่ก็ถือได้ว่าการปรับตัวที่เกิดขึ้นนับตั้งแต่การล่มสลายของสหภาพโซเวียตตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา ได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางภูมิทัศน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจ โดยพัฒนาความสัมพันธ์ นอกเหนือไปจากกลุ่มประเทศสังคมนิยมเพื่อผลักดันไปสู่การหลุดพ้นจากการเป็นหนึ่งในกลุ่มประเทศที่มีระดับการพัฒนาต่ำสุดในโลก (Least Developed Countries) ภายใน ค.ศ.2020 กล่าวได้ว่า การปรับโครงสร้างทางการเมืองและกลไกการปกครองต่างๆ ถือเป็นเครื่องมือสำคัญทั้งในการรักษาเสถียรภาพทางการเมืองและนำไปสู่การปรับตัวที่เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมการเมืองโลก

บทความนี้แบ่งนำเสนอออกเป็นสองส่วนหลัก ได้แก่ ความเป็นมาและเป้าหมายของการแก้ไขรัฐธรรมนูญซึ่งประกาศใช้ในปี ค.ศ.2015 ส่วนที่สองเป็นการนำเสนอสาระสำคัญของการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่ส่งผลต่อการพัฒนาโครงสร้างทางการเมือง ตลอดจนข้อสังเกตต่อการเมืองการปกครองของสปป.ลาว ภายหลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

ความเป็นมาและเป้าหมายของการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาชนลาว ได้มีการประกาศใช้ครั้งแรก เมื่อ ค.ศ.1991 ภายหลังจากสถาปนาประเทศในฐานะสาธารณรัฐในปี ค.ศ. 1975 ต่อมาได้มีการแก้ไขปรับปรุงในปี ค.ศ. 2003 และในเวลาต่อมาได้มีการแก้ไขปรับปรุงรัฐธรรมนูญอีกครั้งและประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่ง สปป.ลาวฉบับแก้ไขปรับปรุง ค.ศ.2015 เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม ค.ศ.2015 และลงนามประกาศใช้โดย ฯพณฯ จูมมาลี ไซยะสอน ประธานประเทศ ในขณะนั้น ภายหลังจากที่ได้มีมติรับรองเป็นเอกฉันท์ในการประชุมสภาแห่งชาติ สมัยที่ 10 เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม ค.ศ.2015 อันเป็นการประชุมครั้งสุดท้ายของสภาแห่งชาติ ชุดที่ 7 ซึ่งได้ดำรงตำแหน่งมาตั้งแต่ปี ค.ศ.2011

กระบวนการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปรับปรุงแก้ไขนี้ ดำเนินการโดยคณะกรรมการแห่งชาติเพื่อปรับปรุงรัฐธรรมนูญ ค.ศ.2003 ที่ลงนามแต่งตั้งตามรัฐดาร์สประธานประเทศ ลงวันที่ 18 สิงหาคม ค.ศ. 2014 ประกอบด้วย ประธานสภาแห่งชาติ ในฐานะประธานคณะกรรมการ และรองประธานคณะกรรมการอีก 2 คน รวมถึงกรรมการอีก 14 คน มาจากประธานองค์กรมวลชน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ประธานองค์กรเทียบเท่ากระทรวงที่เกี่ยวข้อง และหัวหน้าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอีกจำนวนหนึ่ง โดยได้กำหนดบทบาทและหน้าที่สำคัญ คือ การชี้แนะ คัดค้าน ปรับปรุงเนื้อหาในบางหมวดหรือบางมาตรา เพื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับปรับปรุง ตลอดจนยังได้กำหนดให้มีหน้าที่ในการชี้แนะ การจัดการประชุมสัมมนาทาง

วิทยาศาสตร์และการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ในระดับขั้นการปกครองต่างๆ เกี่ยวกับการแก้ไขในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปรับปรุงแก้ไข (ASTV ผู้จัดการออนไลน์, 2558)

ภาพรวมของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันประกอบด้วย 14 หมวด 119 มาตรา ดังตารางที่ 1 โดยได้มีการเพิ่มเติมบทบัญญัติเป็นหมวดเนื้อหาใหม่ จำนวน 3 หมวด 21 มาตรา ได้แก่ หมวดที่ว่าด้วยสภาประชาชนท้องถิ่น หมวดว่าด้วยองค์กรตรวจสอบแห่งรัฐ และหมวดว่าด้วยคณะกรรมการเลือกตั้งแห่งชาติ ส่วนเนื้อหาที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในหมวดเดิมนั้น ได้แก่ คำปรารภบทบัญญัติว่าด้วยสภาแห่งชาติ ประธานประเทศ รัฐบาล การปกครองท้องถิ่น ศาลประชาชน และองค์กรอัยการประชาชน วัตถุประสงค์หลักของการ

แก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งนี้ มีเป้าหมายเพื่อจัดการรัฐและพัฒนาทางเศรษฐกิจสังคมในภูมิภาค ตลอดจนเพื่อตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศในยุคสมัยใหม่ ทั้งยังเพื่อให้มีความสอดคล้องกับนโยบายของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์พัฒนาประเทศจนถึงปี ค.ศ.2030 ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการปฏิรูปทางด้านการคุ้มครองรัฐเพื่อการกระจายอำนาจการบริหารไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้น อันเป็นหลักการสำคัญที่ สปป.ลาวสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นานาชาติในการรองรับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ที่จะได้รับอย่างต่อเนื่องในอนาคต (ทรงฤทธิ์ โพนเงิน, 2559 59:70) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงเป้าหมายของการพัฒนาประเทศที่มีอย่างเนื่องเพื่อให้หลุดพ้นจากประเทศด้อยพัฒนาภายในปี ค.ศ.2020

ตารางที่ 1 แสดงโครงสร้าง การจัดหมวดหมู่ มาตราและมาตราที่ได้มีการแก้ไขหรือเพิ่มเติมของรัฐธรรมนูญแห่ง สปป.ลาว ค.ศ.1991 ฉบับแก้ไขปรับปรุง ค.ศ.2015

หมวด	มาตรา	มาตราที่ได้มีการแก้ไขปรับปรุงในรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไข ค.ศ.2015
1.ระบอบการเมือง	1-12	4-11
2.ระบอบเศรษฐกิจและสังคม	13-30	13,15,17-22,24-25,30
3.การป้องกันชาติ - ป้องกันความสงบ	31-33	31-32
4.สิทธิและหน้าที่พื้นฐานของพลเมือง	34-51	34,36,38,41-43,45,47,50
5.สภาแห่งชาติ	52-64	52-64
6.ประธานประเทศ	65-68	65-68
7.รัฐบาล	69-75	69-75
8.สภาประชาชนท้องถิ่น (หมวดที่ได้มีการบัญญัติใหม่)	76-84	76-84
9.การปกครองท้องถิ่น	85-89	86-89
10.ศาลประชาชนและองค์กรอัยการประชาชน	90-103	90-93,98-102
11.การตรวจสอบแห่งรัฐ (หมวดที่ได้มีการบัญญัติใหม่)	104-107	104-107
12.คณะกรรมการการเลือกตั้ง (หมวดที่ได้มีการบัญญัติใหม่)	108-109	108-109
13.ภาษา อักษร เครื่องหมายชาติ ธงชาติ เพลงชาติ วันชาติ สกุลเงินและนครหลวง	110-116	114
14.บทบัญญัติสุดท้าย	117-119	117-119

นอกจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขปรับปรุงแล้ว สภาแห่งชาติยังได้มีมติรับรองการประกาศใช้กฎหมายที่สำคัญอีกจำนวนหนึ่ง ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยสภาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุงแก้ไข ค.ศ.2015 กฎหมายว่าด้วยสภาประชาชนชั้นแขวงและนครหลวง ค.ศ.2015 กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุงแก้ไข ค.ศ.2015 รวมไปถึงกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาประชาชนชั้นแขวงและนครหลวง ค.ศ.2015 เพื่อรองรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาแห่งชาติ และการเลือกตั้งสมาชิกสภาประชาชนชั้นแขวงและนครหลวง ที่จัดให้มีขึ้นในเดือนมีนาคม ค.ศ.2016 ถือเป็น การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นครั้งแรกของสปป.ลาว นอกเหนือจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาประชาชนในแต่ละแขวงซึ่งถือเป็น การเลือกตั้งตัวแทนของประชาชนเพียงอย่างเดียวดังเช่นที่ผ่านมา

ตัวบทและสาระสำคัญของการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

การแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาของรัฐธรรมนูญ สปป.ลาว ที่ประกาศใช้ในปี ค.ศ.2015 นั้น มีสาระสำคัญในแต่ละหมวด ดังต่อไปนี้

หมวดว่าด้วยระบอบการเมือง กล่าวได้ว่า นอกเหนือจากการเพิ่มเติมโครงสร้างทางการปกครองที่มีความสำคัญขึ้นใหม่ อันได้แก่ สภาประชาชนท้องถิ่นแล้ว ยังได้ปรับปรุงเนื้อหาในส่วน ของบทบาทขององค์กรมวลชนต่างๆ ได้แก่ แนวลาวสร้างชาติ สหพันธ์กรรมบาลลาว องค์กรเยาวชนปฏิวัติลาว สหพันธ์แม่หญิงลาว และบรรดาองค์กรจัดตั้งสังคม ให้มีสิทธิและหน้าที่ติดตามตรวจสอบ ความเคลื่อนไหวของสภาแห่งชาติ สภาประชาชนท้องถิ่นและสมาชิกของสภาประชาชน ทั้งยังกำหนดให้รัฐต้องดำเนินนโยบายด้านความมั่นคงให้มีแบบแผนทันสมัยด้วย

ด้านระบอบเศรษฐกิจและสังคมนั้น ยังคงรักษาสาระสำคัญที่กำหนดให้เศรษฐกิจแห่งชาติ

ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นเศรษฐกิจตลาดตามแนวทางสังคมนิยม ซึ่งประกอบ ด้วยหลายภาคส่วนเศรษฐกิจ โดยเพิ่มเติมเนื้อหาที่กำหนดให้มีการส่งเสริมเศรษฐกิจจากการพัฒนาจากภูมิปัญญาเชื่อมโยงเศรษฐกิจระดับนานาชาติ เพื่อสร้างหลักประกันให้เศรษฐกิจแห่งชาติมีความขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และมีการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งในด้านวัตถุและจิตใจ รวมไปถึงการบัญญัติในการส่งเสริมความเจริญทางนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและเน้นย้ำถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ยังได้มีการเพิ่มเติมบทบัญญัติด้านการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถทางความรู้และวิชาชีพ รวมทั้งการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี การผลักดันให้เกิดการลงทุนจากเอกชนในด้าน การบริการ สาธารณสุขที่มีความก้าวหน้าและทันสมัย ตลอดจนการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยววัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และธรรมชาติ โดยส่งเสริมให้เกิดเป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะและเป็นแขนงเศรษฐกิจที่สำคัญของลาว

ในขณะที่หมวดที่ว่าด้วยการป้องกันชาติและป้องกันความสงบ ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของทุกองค์กรและพลเมืองลาวทุกคน โดยรัฐธรรมนูญใหม่ได้กำหนดให้กองกำลังป้องกันชาติและป้องกันความสงบ มีบทบาทหลักในการรักษาเอกราชอธิปไตยของชาติและความมั่นคงภายใน ทั้งยังได้เพิ่มเติมภารกิจในด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติธรรมชาติ ทั้งยังกำหนดให้รัฐบาลให้การดูแลเอาใจใส่และพัฒนาการป้องกันชาติมาวคั่นกัอปปี้ซงสุภาพิทธิสิระปีม่หโงส

ด้านสิทธิและหน้าที่พื้นฐานของพลเมือง ได้กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ปกป้องและรับประกันสิทธิความเป็นมนุษย์และสิทธิพื้นฐานของพลเมืองตามกฎหมาย ดังที่ได้ปรับปรุงเนื้อหาของบทบัญญัติที่ให้สิทธิทางการศึกษา เพื่อพัฒนาตนเองให้มี

ก้าวหน้า การมีสิทธิและเสรีภาพในการค้นคว้าและใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีที่ไม่ขัดกับกฎหมาย ทั้งยังมีการเพิ่มเติมสิทธิที่พลเมืองลาวจะไม่ถูกกักขังหากไม่มีคำสั่งขององค์กรยุติการประชาชนหรือศาล เว้นแต่ในกรณีที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย ในขณะที่เดียวกันยังเพิ่มเติมบทบัญญัติให้พลเมืองต้องปฏิบัติตามกฎหมายในระดับต่างๆ อย่างเข้มงวด ทั้งยังเพิ่มบทบัญญัติให้คนต่างประเทศที่มีคุณงามความดีและผลงานเป็นที่ประจักษ์ในการกิจปกปักรักษาและสร้างประเทศชาติ มีสิทธิได้รับฐานะเป็นพลเมืองกิตติมศักดิ์ของ สปป.ลาว

ทั้งนี้ สปป.ลาว ให้ความสำคัญกับการศึกษา โดยเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองมาตั้งแต่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ค.ศ.1991 จนถึงรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขปรับปรุงในปี ค.ศ.2003 และแนวนโยบายแห่งรัฐเพื่อส่งเสริมให้บุคคลได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ตลอดจนกฎหมายว่าด้วยการศึกษาระดับต่างๆ อีกทั้งยังถือได้ว่าการศึกษายังมีฐานะเป็นเครื่องมือหนึ่งในยุทธศาสตร์การลดความยากจนตั้งปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (ค.ศ.2006-2010) เป็นต้น นอกจากนี้ยังกล่าวได้ว่า สาเหตุสำคัญของการแก้ไขปรับปรุงรัฐธรรมนูญยังคงดำรงรักษาและยกระดับอำนาจหน้าที่ของสภาแห่งชาติ ดังที่ได้มีการเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ในการติดตามตรวจตราความก้าวหน้าและปฏิบัติรัฐธรรมนูญและกฎหมายของบรรดาองค์กรรัฐ โดยเฉพาะอำนาจในการรับรองแผนงบประมาณของรัฐ และนโยบายพื้นฐานการเงินต่างๆ อัตราหนี้สินของรัฐบาลและสาธารณะ รวมถึงอัตราภาษีอากร ทั้งนี้สภาแห่งชาติยังได้มีอำนาจเพิ่มเติมในการพิจารณา แต่งตั้งและประธานองค์กรตรวจสอบแห่งรัฐ ซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นใหม่ตามการเสนอขอของประชาชนประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำนาจในการพิจารณาขูบ สภาประชาชนชั้นแขวง ในกรณีสภาประชาชนนั้น ได้สร้างความเสียหายใหญ่หลวงต่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน

ในขณะที่คณะประจำสภาแห่งชาติ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในช่วงเวลาระหว่างที่สภาแห่งชาติไม่ได้เปิดสมัยประชุม ยังมีอำนาจหน้าที่สำคัญนอกเหนือจากการตีความรัฐธรรมนูญและกฎหมาย รวมถึงการแต่งตั้ง โยกย้ายหรือปลดตำแหน่งของฝ่ายตุลาการอาทิจ ผู้พิพากษาของศาลประชาชนสูงสุด ประธานรองประธานและผู้พิพากษาของศาลประชาชนตามการเสนอขอของประธานศาลประชาชนสูงสุดแล้ว ยังมีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการเลือกตั้งระดับชาติ รวมทั้งอำนาจในการตกลงให้สัตยาบรรณแก่สนธิสัญญาที่ สปป.ลาวเป็นภาคีและสัญญาในระดับรัฐตามการเสนอขอของนายกรัฐมนตรี

อย่างไรก็ดี ด้านการเสนอร่างกฎหมายนั้น มีการเพิ่มเติมให้องค์กรตรวจสอบแห่งรัฐสามารถเสนอร่างกฎหมายได้ และสมาชิกสภาแห่งชาติสามารถมีสิทธิซักถามประธานองค์กรตรวจสอบภาครัฐได้ นอกจากนี้ยังได้เพิ่มเติมบทบัญญัติในการคุ้มครองสมาชิกสภาแห่งชาติ จะไม่ถูกดำเนินคดีอาญาหรือจับตัว หากมิได้รับความเห็นชอบจากสภาแห่งชาติ หรือคณะประจำสภาแห่งชาติ

ในส่วนของสถานะทางอำนาจและการดำรงตำแหน่งของประธานประเทศในฐานะประมุขแห่งรัฐนั้น ได้มีการเพิ่มเติมบทบาทให้ประธานประเทศเป็นประธานสภาป้องกันชาติ ป้องกันความสงบแห่งชาติ เป็นแม่ทัพกองกำลังติดอาวุธประชาชนเพื่อรักษาเอกราช อำนาจอธิปไตย ผืนแผ่นดินอันครบถ้วน และความมั่งคั่งของประเทศชาติ แต่ได้มีการกำหนดให้ประธานประเทศซึ่งได้รับการเลือกจากสภาแห่งชาตินั้น ต้องได้รับคะแนนเสียงมากกว่า 2 ใน 3 ของสมาชิกสภาแห่งชาติที่เข้าร่วมประชุม ซึ่งแต่เดิมนั้นกำหนดไว้เพียงกึ่งหนึ่ง นอกจากนี้รัฐธรรมนูญ ยังกำหนดให้ประธานประเทศจะดำรงตำแหน่งได้ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน ทั้งยังมีอำนาจในการแต่งตั้งโยกย้ายหรือปลดตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีและสมาชิกในคณะรัฐมนตรีภายหลังจากที่สภาแห่งชาติได้รับรองแล้ว

ด้านอำนาจของรัฐบาลนั้น นอกเหนือจากการเป็นองค์กรการบริหารแห่งรัฐแล้ว ยังมีภารกิจการคุ้มครองบริหารรัฐอย่างรอบด้านและเป็นเอกภาพในขอบเขตทั่วประเทศ โดยรัฐบาลรับผิดชอบต่อสภาแห่งชาติและประชาชนประเทศ นอกจากนี้สมาชิกในคณะรัฐมนตรีจะดำรงตำแหน่งต่อเนื่องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน นอกจากนี้รัฐธรรมนูญ ยังได้เพิ่มบทบัญญัติให้นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล มีอำนาจในการขับเคลื่อนการทำงานของรัฐบาลและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รวมไปถึงการแต่งตั้ง โยกย้าย หรือยุบตำแหน่งต่างๆ เช่น รองรัฐมนตรี เจ้าแขวง และหัวหน้ากองประชุมสภาประชาชนชั้นแขวง เป็นต้น

บทบัญญัติที่ได้เพิ่มเติมขึ้นมาอันมีผลอย่างยิ่งต่อการจัดโครงสร้างทางการเมืองของสปป.ลาวสมัยใหม่ คือ การกำหนดให้มีสภาประชาชนท้องถิ่นให้เป็นองค์กรตัวแทนแห่งสิทธิและผลประโยชน์ของประชาชนชาวลาว ทุกชนเผ่า อันถือเป็นองค์การอำนาจรัฐระดับท้องถิ่น ซึ่งปฏิบัติภารกิจของชาติในการพิจารณารับรองเรื่องนิติกรรมที่สำคัญ ตลอดจนแก้ไขปัญหาพื้นฐานของท้องถิ่น และติดตามตรวจสอบการทำงานของบรรดาองค์กรรัฐในระดับท้องถิ่น

ทั้งนี้ สภาประชาชนท้องถิ่น จัดตั้งตามระดับขั้นของการปกครองท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย สภาประชาชนชั้นแขวง ชั้นเมือง และชั้นบ้าน โดยรัฐธรรมนูญ ได้มีการกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่สำคัญ อาทิ การพิจารณา รับรองแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและแผนงบประมาณแห่งรัฐในระดับการปกครองชั้นแขวง ตามการเสนอของเจ้าแขวง เจ้าครองนครหลวง พิจารณา รับรองนิติกรรมที่สำคัญ ชั้นแขวง ตลอดจนติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายขององค์การปกครองท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีอำนาจหน้าที่ในการเลือกหรือยุบตำแหน่ง เจ้าแขวง เจ้าครองนครหลวง ตามการเสนอของคณะประจำสภาประชาชนชั้นแขวง ไปจนถึงการพิจารณา รับรอง การแต่งตั้งหรือยุบ

ตำแหน่งหัวหน้าองค์การอัยการประชาชน ประธานสภาประชาชนท้องถิ่น ตามการเสนอของคณะประจำสภาประชาชนชั้นแขวง และพิจารณา รับรองเอาการจัดตั้ง หรือ ยุบเลิกเมือง เทศบาล นคร และการกำหนดเขตแดนของเมือง เทศบาล นคร ตามการเสนอของเจ้าแขวงและเจ้าครองนครหลวง

ในขณะเดียวกัน รัฐธรรมนูญ ได้กำหนดโครงการการทำงานของสภาประชาชนท้องถิ่นให้มีลักษณะคล้ายกับสภาแห่งชาติ กล่าวคือ ได้มีการกำหนดให้มีคณะประจำสภาประชาชนชั้นแขวง เป็นองค์การประจำสภาประชาชนชั้นแขวง ปฏิบัติหน้าที่แทนสภาประชาชนชั้นแขวงในเวลาที่ไม่มีอยู่ในสมัยประชุม ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทั้งการเสนอ แต่งตั้ง โยกย้าย หรือยุบตำแหน่งรองเจ้าแขวงหรือรองเจ้าครองนครหลวง นอกจากนี้ยังมีอำนาจในการพิจารณา รับรอง และเสนอขอประธานศาลประชาชนชั้นแขวง หรือนครหลวง เกี่ยวกับการแต่งตั้งโยกย้ายหรือยุบตำแหน่ง รองประธานและผู้พิพากษาศาลประชาชนท้องถิ่น รวมไปถึงการมีอำนาจในการรับและพิจารณา คำร้องขอความเป็นธรรมของประชาชนในของเขตความรับผิดชอบของตน

นอกจากนี้แล้ว สมาชิกสภาประชาชนชั้นแขวง ยังมีสิทธิชักตามเจ้าแขวงหรือนครหลวง หัวหน้าแผนกขององค์การรัฐในระดับแขวง เจ้าเมือง หัวหน้าเทศบาล หัวหน้าองค์การอัยการประชาชน ประธานศาลประชาชนในท้องถิ่น และผู้แทนองค์การตรวจสอบประจำท้องถิ่นนั้นๆ ทั้งนี้ สมาชิกสภาประชาชนชั้นแขวง จะไม่ถูกดำเนินคดีอาญาหรือจับตัว กักตัวและกักขัง ถ้าหากไม่ได้รับความเห็นชอบจากสภาประชาชนชั้นแขวง หรือคณะประจำสภาประชาชนชั้นแขวงในช่วงเวลาที่สภาประชาชนชั้นแขวงไม่ได้เปิดกองประชุม

ด้านหมวดว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น ทำหน้าที่เป็นองค์การบริหารชั้นท้องถิ่น แบ่งการปกครอง ออกเป็นสามชั้น ได้แก่ ชั้นแขวง ชั้นเมือง และชั้นบ้าน มีภารกิจการคุ้มครองบริหารรัฐอย่างรอบด้านและเป็นเอกภาพในการขอบเขตท้องถิ่น

ของตน ซึ่งต้องรับผิดชอบต่อรัฐบาลและสภาประชาชนท้องถิ่น ทั้งยังมีหน้าที่เพิ่มเติม คือ การรายงานความเคลื่อนไหวขององค์กรต่อสภาประชาชนชั้นแขวง คณะกรรมการประจำสภาประชาชนชั้นแขวงและนายกรัฐมนตรี ตามลำดับ อีกทั้งยังได้มีการกำหนดบทบาท หน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งเจ้านคร เจ้าเมืองและหัวหน้าเทศบาล ได้การทำหน้าที่ต่าง ๆ อาทิ การปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายหรือมติของที่ประชุมสภาประชาชนชั้นแขวง รวมทั้งวางแผนยุทธศาสตร์แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและแผนงบประมาณของเมือง หรือเทศบาล แล้วเสนอให้เจ้าแขวงหรือนครหลวง รวมไปถึงสรุปรายงานการเคลื่อนไหวของตน ต่อเจ้าแขวงหรือนครหลวงและคณะประจำสภาประชาชนชั้นแขวง

ในส่วนของบทบัญญัติเกี่ยวกับองค์กรตุลาการ ได้แก่ ศาลประชาชนและองค์กรอัยการประชาชนนั้น รัฐธรรมนูญฯ ได้กำหนดให้ศาลประชาชนเท่านั้นที่มีสิทธิอำนาจในการพิจารณาตัดสินพิพากษาคดี ในขณะที่องค์กรอัยการประชาชน เป็นองค์กรตรวจตรา และควบคุมการปฏิบัติตามกฎหมายทั่วประเทศ รวมทั้งยังมีอำนาจหน้าที่ในการปกป้องสิทธิประโยชน์ของรัฐ ของสังคม ผลประโยชน์อันชอบของประชาชน และสิ่งพึงผู้กระทำผิดตามกฎหมาย ทั้งนี้สาระสำคัญที่ได้มีการเพิ่มเติมในรัฐธรรมนูญฯ คือ การให้สิทธิแก่คู่ความในการโต้แย้งในที่ประชุมทุกขั้นตอนของการดำเนินคดี นอกจากนี้ ผู้ต้องหา มีสิทธิต่อสู้คดีที่ถูกกล่าวหาด้วยตนเอง และให้สิทธิแก่ทนายความในการช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย แก่คู่ความและผู้ต้องหา

อย่างไรก็ดี นอกจากสภาประชาชนท้องถิ่นที่ได้เป็นโครงสร้างการปกครองที่กำหนดขึ้นใหม่ภายใต้รัฐธรรมนูญฯ ดังที่กล่าวมาแล้ว บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างการปกครอง อันได้แก่ การตรวจสอบแห่งรัฐ และ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งแม้จะเป็นองค์กรรัฐที่มีแต่เดิม แต่การกำหนดไว้

เป็นหมวดบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญถือว่า ส่งผลต่อทั้งสถานะทางอำนาจและบทบาทหน้าที่ในฐานะกลไกทางการปกครองที่มีความสำคัญ กล่าวคือ การตรวจสอบแห่งรัฐเป็นการตรวจสอบ การคุ้มครอง การทำให้งบประมาณการเงินและทรัพย์สินของรัฐ ซึ่งดำเนินการโดยองค์การตรวจสอบแห่งรัฐ ที่มีองค์การตรวจสอบประจำศูนย์กลาง และองค์การตรวจสอบประจำภาค โดยประธานองค์การตรวจสอบแห่งรัฐ รับผิดชอบโดยตรงต่อสภาแห่งชาติและรายงานต่อประธานประเทศ นายกรัฐมนตรีและคณะประจำสภาแห่งชาติ โดยมีหน้าที่สำคัญ ได้แก่ ดำเนินการตรวจสอบเป็นเอกสารตามกฎหมาย เพื่อยืนยันความถูกต้องของเอกสารรายงานการเงิน ทั้งยังต้องรายงานการดำเนินงานต่อที่ประชุมสภาแห่งชาติ

ในส่วนของหมวดที่ว่าด้วยคณะ กรรมการเลือกตั้งนั้น ได้มีการจัดแบ่งเป็นคณะกรรมการเลือกตั้งระดับชาติ และคณะกรรมการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น มีบทบาทในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาแห่งชาติ สมาชิกสภาประชาชนท้องถิ่นและคณะกรรมการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

ทั้งนี้ ด้านหมวดที่ว่าด้วยภาษา อักษร เครื่องหมายชาติ ธงชาติ เพลงชาติ วันชาติ สกุลเงินและนครหลวง ยังคงกำหนดไว้เช่นเดิม เช่นเดียวกับบทบัญญัติสุดท้ายที่แม้จะมีการปรับปรุงเนื้อหาของตัวบท แต่ยังคงรักษาสาระสำคัญในการยืนยันสถานะของรัฐธรรมนูญในฐานะกฎหมายสูงสุดและการเป็นกฎหมายพื้นฐานของชาติ ที่ให้อำนาจแก่ที่ประชุมสภาแห่งชาติเท่านั้นที่มีสิทธิแก้ไขรัฐธรรมนูญ ภายใต้เงื่อนไขการลงมติของสมาชิก 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกสภาแห่งชาติทั้งหมด

บทสรุป

แม้ภาพรวมของการแก้ไขรัฐธรรมนูญของสปป. ลาวไม่ได้ส่งผลต่อการปฏิรูปหรือการ

เปลี่ยนแปลงทางการเมืองใดๆ ต่อ สปป.ลาวมากนัก เนื่องจากยังมีกรรมสิทธิ์อำนาจไว้ที่พรรคประชาชนปฏิวัติลาว ทั้งนี้ แม้จะมีการกำหนดจำนวนวาระดำรงตำแหน่งติดต่อกันของประธานประเทศและผู้ดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี ตลอดจนการผลัดเปลี่ยนผู้นำ ดังที่ปรากฏในการประชุมสมัชชาพรรคประชาชนปฏิวัติลาวครั้งที่ 10 ซึ่งได้มีขึ้นเมื่อเดือนมกราคม ค.ศ.2016 ที่แม้จะมีการตั้งข้อสังเกตว่าไม่ส่งผลต่อทิศทางหรือการปรับตัวของพรรคมากนัก เพราะเป็นเพียงการก้าวขึ้นสู่อำนาจของผู้บริหารใหม่ (Hutt, 2016) ซึ่งเป็นการสลับหรือหมุนเวียนการขึ้นสู่อำนาจของสมาชิกภายในพรรค เนื่องจากศูนย์กลางอำนาจยังคงอยู่ที่พรรคประชาชนปฏิวัติลาวอย่างเข้มข้นอยู่เช่นเดิม

นอกจากนี้แล้วในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญไม่มีการกำหนดถึงขอบเขตการใช้อำนาจของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวแต่อย่างใด (ศุทธิกานต์ มีจัน, 2558:50) ประกอบกับระบบการปกครองของ สปป.ลาว ยังได้รับการวิจารณ์ว่า ไม่ส่งเสริมให้เกิดพรรคการเมืองใหม่หรือเปิดโอกาสให้แก่กลุ่มการเมืองฝ่ายตรงข้าม(The Economist Intelligence Unit Limited,2014) ให้มีโอกาสเข้าแข่งขันในการเลือกตั้งได้อย่างเสรี ตลอดจนคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีหน้าที่เพียงแค่จัดการการเลือกตั้งในช่วงเวลาของการเลือกตั้งเท่านั้น แต่ในทางตรงกันข้ามบทบาท หน้าที่ในการตรวจสอบการเลือกตั้งหรือดำเนินกิจกรรมทางการเมืองนอกเหนือช่วงเวลาการเลือกตั้งนั้น ไม่สามารถทำได้ (พรณชฎา ศิริวรรณบุศย์,2558:165-166)

แม้จะมีข้อจำกัดในด้านการรวมศูนย์อำนาจการปกครองที่พรรคประชาชนปฏิวัติลาว แต่การปรับโครงสร้างการปกครองที่เกิดขึ้น ถือเป็นแนวโน้มที่ดีต่อการพัฒนากลไกการปกครองของ สปป.ลาว ให้มีความโปร่งใสและสร้างความชอบธรรมต่อการปกครองของรัฐบาลลาวทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นการสร้างความยอมรับจากประชาคมนานาชาติ ในแง่ของความ

ต้องการพึ่งพิงความช่วยเหลือและการลงทุน

ในแง่ของการสร้างกลไกหรือพัฒนาโครงสร้างทางการเมืองใหม่ กล่าวได้ว่า การสถาปนาสภาประชาชนท้องถิ่นขึ้น ถือเป็นกลไกการปกครองที่ไม่เพียงเป็นการถ่วงดุลอำนาจในการปกครองระดับท้องถิ่น ซึ่งเดิมเจ้าแขวงเป็นผู้มีอำนาจสูงสุด แต่ยังเป็นกลไกการเชื่อมโยงประชาชนในระดับต่างๆ โดยเฉพาะการปกครองขึ้นแขวงหรือจังหวัดด้วย

อย่างไรก็ดี การออกแบบระบบรัฐสภาหรือกลไกการทำงานและขอบข่ายอำนาจหน้าที่ของสภาแห่งชาติ ไม่ถูกกำหนดให้มีการแบ่งแยกออกจากอำนาจอื่นๆ อันได้แก่ พรรคประชาชนปฏิวัติลาวในฐานะองค์กรปกครองสูงสุด ฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการ องค์กรมวลชนและประชาชนบรรดาชนเผ่าในทางตรงกันข้ามกลับหลอมรวมอำนาจไว้ที่สภาแห่งชาติภายใต้อิทธิพลของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวอีกชั้นหนึ่ง ดังจะเห็นได้ว่าภารกิจในด้านนิติบัญญัติของสภาแห่งชาติลาว ไม่ใช่เพียงการให้ความเห็นชอบกฎหมายหรือนโยบายของรัฐบาล หากแต่ยังมีหน้าที่ไปถึงการกำกับดูแลการทำงานขององค์กรปกครองต่างๆ ในทุกระดับชั้นการปกครองให้เป็นไปตามนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการบรรลุเป้าหมายการหลุดพ้นจากประเทศยากจนที่จะมาถึงในระยะเวลาอันใกล้ อันเป็นวาระแห่งชาติที่ดำเนินควบคู่ไปกับการรักษาเอกราชของชาติและดำรงเสถียรภาพทางการเมืองของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว

เอกสารอ้างอิง

- “จู่จู่ คอมมิวนิสต์ลาว ก็ประกาศแก้รัฐธรรมนูญ ตั้งคณะกรรมการร่างฯ เสร็จสรรพ”. *ASTV ผู้จัดการออนไลน์*. Retrieved from URL <http://www.manager.co.th/Indochina/ViewNews.aspx?NewsID=9570000097863> (15 สิงหาคม 2558).
- ทรงฤทธิ์ โพนเงิน. (2559). “รัฐธรรมนูญใหม่จำกัดอำนาจประธานประเทศลาว”. *เนชั่นสุดสัปดาห์* 24, 1233 (15 มกราคม):70.
- พรรณชญา ศิริวรรณบุศย์. (2558). “การศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระบบการเมืองการปกครอง การเลือกตั้งพรรคการเมือง และองค์กรจัดการเลือกตั้งของกลุ่มประเทศอาเซียน”. *วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย* 45, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2558):149-176.
- ศุทธิกานต์ มีจั้น. (2558). *ระบบรัฐสภาและการเลือกตั้ง ของประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน : สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*. กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริมวิชาการรัฐสภา สถาบันพระปกเกล้า.
- Bertelsmann Stiftung. (2016). *BTI 2016 — Laos Country Report*. Gutersloh: Bertelsmann Stiftung.
- Central Intelligence Agency. (2014). “*The World Factbook: Laos*”. Retrieved from URL <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/la.html> (September 20, 2016).
- Hutt, David. (2016). “*Laos: Reform or Revolution what is the likelihood that political change will come to Laos?*”. *The Diplomat*. (September 28, 2016).
- The Economist Intelligence Unit Limited. (2014). “*Laos considers constitutional changes*”. Retrieved from URL <http://country.eiu.com/article.aspx?articleid=322412416&Country=Laos&topic=Politics&subtopic=Forecast&subsubtopic=Political+stability&u=1&pid=455233629&oid=455233629&uid=1> (May 19, 2017).

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์ บทความ หรือ บทความวิจัย

(Instructions for the Authors)

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีนโยบายในการส่งเสริมเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ โดยครอบคลุมวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษาศิลปกรรม ดนตรี สถาปัตยกรรม ภาษา วรรณกรรม กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 6 ฉบับ ออกราย 2 เดือน คือ เล่ม 1 มกราคม – กุมภาพันธ์ / เล่ม 2 มีนาคม – เมษายน/เล่ม 3 พฤษภาคม – มิถุนายน/เล่ม 4 กรกฎาคม – สิงหาคม /เล่ม 5 กันยายน – ตุลาคม และ เล่ม 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม โดยรูปแบบผลงานที่วารสารจะรับพิจารณา มี 3 ประเภท คือ บทความทั่วไป บทความวิจัย และบทวิจารณ์หนังสือ บทความวิชาการ และบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามนี้จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Peer review) ซึ่งปกติจะมี Double Blind (ผู้พิจารณา 2 คน) หรือ Triple Blind (ผู้พิจารณา 3 คน) ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อให้วารสารมีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากล และนำไปอ้างอิงได้ ผลงานที่ส่งมาตีพิมพ์ จะต้องมีการ งานทบทวนความรู้เดิมและเสนอความรู้ใหม่ที่ทันสมัยรวมทั้งข้อคิดเห็นที่เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่าน ผลงานไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่ได้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารใดๆการเตรียมต้นฉบับที่จะมาลงตีพิมพ์ ควรปฏิบัติตามคำแนะนำ ดังนี้

การเตรียมต้นฉบับสำหรับบทความและบทความวิจัย

1. **ภาษา** เป็นภาษาไทยหรืออังกฤษก็ได้ ถ้าเป็นภาษาไทย ให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์หรือการเขียนทับศัพท์ให้ยึดหลักของราชบัณฑิตยสถาน พยายามหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอังกฤษในข้อความ ยกเว้นกรณีจำเป็น ศัพท์ภาษาอังกฤษที่ปนไทย ให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมด ยกเว้นชื่อเฉพาะซึ่งต้องขึ้นต้นด้วยตัวอักษรใหญ่ ถ้าเป็นภาษาอังกฤษ ควรให้ผู้เชี่ยวชาญในภาษาอังกฤษตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะส่งต้นฉบับ
2. **ขนาดของต้นฉบับ** พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสัน ขนาด เอ 4 (216 x 279 มม.) ควรเว้นระยะห่างจากขอบกระดาษด้านบนและซ้ายมืออย่างน้อย 40 มม. (1.5 นิ้ว) ด้านล่างและขวามืออย่างน้อย 25 มม. (1 นิ้ว) พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ด้วยรูปแบบอักษร browallia New
3. **จำนวนหน้า** บทความและบทความวิจัย **ไม่ควรเกิน 12 หน้า**
4. **การส่งผลงาน online** สามารถเข้าไปดูรายละเอียดที่ www.journal.msu.ac.th

การเรียงลำดับเนื้อหา

1. **บทความวิจัย**
  - 1.1 **ชื่อเรื่อง (title)** ควรสั้น กระชับ และสื่อเป้าหมายหลักของการศึกษาวิจัย ไม่ใช้คำย่อ ความยาวไม่ควร เกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

1.2 ชื่อผู้พิมพ์และที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบัน ที่อยู่ และ E-mail ของผู้พิมพ์ เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

1.3 บทคัดย่อ (abstract) ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เป็นเนื้อความย่อที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ผลงานและการวิจารณ์อย่างต่อเนื่องกัน ไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด ไม่ควรมีคำย่อ ให้บทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อนภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญหรือคำหลัก (keywords) ให้ระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ใส่ไว้ท้ายบทคัดย่อของแต่ละภาษา

1.5 บทนำ (introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ให้ข้อมูลทางวิชาการพร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าว ๆ และมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการวิจัยนั้นด้วย

1.6 วิธีการศึกษา ให้ระบุรายละเอียดวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งที่น่าสนใจ จำนวนลักษณะเฉพาะของตัวอย่างที่ศึกษา ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษา อธิบายวิธีการศึกษา หรือแผนการทดลองทางสถิติ การสุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1.7 ผลการศึกษา (results) แจ้งผลที่พบตามลำดับหัวข้อของการศึกษาวิจัยอย่างชัดเจน ได้ใจความ ถ้าผลไม่ซับซ้อนไม่มีตัวเลขมาก ควรใช้คำบรรยาย แต่ถ้ามีตัวเลขมาก ตัวแปรมาก ควรใช้ตาราง แผนภูมิแทน ไม่ควรมีเกิน 5 ตารางหรือแผนภูมิ ควรแปลความหมายและวิเคราะห์ผลที่ค้นพบ และสรุปเปรียบเทียบกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.8 วิจารณ์และสรุปผล (discussion and conclusion) ชี้แจงว่าผลการศึกษาตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือแตกต่างไปจากผลงานที่มีผู้รายงานไว้ก่อนหรือไม่ อย่างไร เหตุผลใดจึงเป็นเช่นนั้น และมีพื้นฐานอ้างอิงที่เชื่อถือได้ และให้จบด้วยข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ หรือทิ้งประเด็นคำถามการวิจัย ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยต่อไป

1.9 ตาราง รูป รูปภาพ และแผนภูมิ ควรคัดเลือกเฉพาะที่จำเป็น และต้องมีคำอธิบายสั้นๆ แต่สื่อความหมาย ได้สาระครบถ้วน ในกรณีที่เป็นการตาราง คำอธิบาย ต้องอยู่ด้านบน ในกรณีที่เป็นรูปภาพ หรือแผนภูมิ คำอธิบายอยู่ด้านล่าง

1.10 กิตติกรรมประกาศ ระบุสั้นๆ ว่าได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และความช่วยเหลือจากองค์กรใดหรือใครบ้าง

1.11 เอกสารอ้างอิง (references) สำหรับการพิมพ์เอกสารอ้างอิง ทั้งเอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษโดยมีหลักการทั่วไป คือ เอกสารอ้างอิงต้องเป็นที่ถูกตีพิมพ์และได้รับการยอมรับทางวิชาการ ไม่ควรเป็นบทคัดย่อ และไม่ใช้การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ถ้ายังไม่ได้ถูกตีพิมพ์ต้องระบุว่า รอการตีพิมพ์ (in press)

2. บทความทั่วไป

2.1 ชื่อเรื่อง	ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2.2 ผู้แต่ง	ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2.3 บทคัดย่อ	ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

- 2.4 คำสำคัญ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2.5 บทนำ
- 2.6 เนื้อหา
- 2.7 บทสรุป
- 2.8 เอกสารอ้างอิง
- 3. บทวิจารณ์หนังสือ
  - 3.1 ข้อมูลทางบรรณานุกรม
  - 3.2 ชื่อผู้วิจารณ์
  - 3.3 บทวิจารณ์

เอกสารอ้างอิง ใช้รูปแบบการอ้างอิง (APA Style)

การเขียนเอกสารอ้างอิง

ก. กรณีที่เป็นรายงานวิจัย มีรูปแบบและการเรียงลำดับดังนี้ : ชื่อผู้เขียน (ในกรณีภาษาไทย ใช้ชื่อและนามสกุล และในกรณีภาษาอังกฤษ ใช้นามสกุลและชื่อ). ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. ชื่อย่อของวารสาร. เล่มที่พิมพ์ ฉบับที่พิมพ์: เลขหน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายของเรื่อง. ในกรณีที่มีผู้เขียนมากกว่า 6 คน ให้ใส่รายชื่อผู้เขียนทั้ง 6 คนแรก แล้วตามด้วยคำว่า “ และคณะ” หรือ “et al”

ตัวอย่าง

อมรรัตน์ จงสวัสดิ์ตั้งสกุล, ลัดดา เหมาะะสุวรรณ. (2002). Evidenced based maillard reeaction : focusing on parenteral nutrition. *วารสารโภชนบำบัด*. 13(1) : 3-11

Vega KJ, Pina I, Krevaky B. (1996). Heart transplantation is associated is with an increase risk for pancreatobiliary diseases. *Ann Intern Med*. 124(11) : 980-3

ข. กรณีที่เป็นหนังสือ มีรูปแบบและการเรียงลำดับ เหมือนเอกสารอ้างอิงที่เป็นรายงานวิจัย (ในข้อ ก.) ยกเว้น ใช้ ชื่อหนังสือ เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์ แทน ชื่อย่อวารสาร

ตัวอย่าง

วิญญู มิตรานันท์. (2538). *พยาธิกายวิภาค*. กรุงเทพฯ : โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์ . 629-78.

Ringsven MK, Bond D.(1996). *Gerontology and leadership skills for nureses*. 2nd ed. Albany (NY) : Delmar Publishers. 100-25.

ค. กรณีที่เป็นรายงานการประชุมและสัมมนา มีรูปแบบการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อเอกสารรวมเรื่องที่ได้จากรายงานการประชุม. วัน เดือน ปีที่จัด : สถานที่จัด : สำนักพิมพ์ หรือ ผู้จัดพิมพ์. เลขหน้า.

ตัวอย่าง

ณัฐนันท์ สิ้นชัยพานิช, วราภรณ์ จรรยาประเสริฐ, ยุพิน รุ่งเวชวุฒิวินัย, มนต์ชูลี นิตินพ, สาธิต พุทธิพิพัฒน์ขจร. (2542). เกสัชกรพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเอง. รายงานการประชุมวิชาการเกสัชกรรมประจำปี 2542 ของเกสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย ; 24-26 มีนาคม 2542. กรุงเทพมหานคร : เกสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย. 89-105.

Kimmura J. Shibasaki H, editors. (1996). *Proceeding of 10yh International Congress of EMGand/ Clinical Neurophysiology* ; 15-16 Oct 1995; Kyoto Japan. Amsterdam: Elsevier. 80-90.

ง. กรณีเป็นวิทยานิพนธ์ มีรูปแบบการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อวิทยานิพนธ์. สถาบันที่พิมพ์ : ชื่อสถาบันการศึกษา

ตัวอย่าง

อัมพร ณรงค์สันติ.(2541). การใช้ยาเจนด้ามยชินวันละครั้งเปรียบเทียบกับวันละสองครั้งในทารกแรกเกิดไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเภสัชศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Kaplan SJ. (1995).*Post-hospital home health care: the elderly's access and utilization* [dissertation]. St. Louis (MO):Washington Univ.

ตัวอย่าง

จ. กรณีที่เป็นบทความในหนังสือพิมพ์ มีรูปแบบและการเรียงลำดับเหมือนเอกสารอ้างอิงที่เป็นรายงานวิจัย (ในข้อ 11.1.1. ก)

ตัวอย่าง

Lee G. (1996). Hospitalization tied to ozone pollution: study estimates 50,000 admissions annually. *The Washington Post* Jun 21.5.

ฉ. กรณีที่เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีรูปแบบและการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์ ชื่อเรื่อง. ชื่อวารสาร (ปี เดือน วันที่อ้างอิงถึง) เล่มที่ (ฉบับที่) : ได้มาจาก ชื่อ website

ตัวอย่าง

Morse SS. (1995). Factors in the emergence of infectious disease. *Emerg Infect Dis* [cited 1996 Jun 5] ; 1(1): Available from:URL// [www. Cdc.gov/ncidod/Eid.htm](http://www.Cdc.gov/ncidod/Eid.htm)

ใบสมัครสมาชิกวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

โปรดกรอรายละเอียดในใบสมัคร ดังต่อไปนี้

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ – นามสกุล .....

ที่อยู่ บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ถนน .....แขวง/ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์ .....

โทรสาร ..... E – mail .....

หน่วยงาน .....สถานที่ทำงาน .....

ถนน .....แขวง/ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์ .....โทรสาร .....

มีประสงค์ให้ออกใบเสร็จในนาม (โปรดระบุ).....

- สมัครเป็นสมาชิกรายปี 6 ฉบับ   ค่าสมาชิก 240 บาท
- สมัครเป็นสมาชิกสองปี 12 ฉบับ   ค่าสมาชิก 480 บาท

ท่านสามารถส่งจ่ายชานาณัติหรือตัวแลกเงิน ส่งจ่าย ปณ. ทำxonนยง 00033 ในนาม :

นางฉวีวรรณ อรรถะเศรษฐัง งานวารสาร กองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150